

ספר ויקרא

Leviticus

Formatting by Nathan Kasimer

With the Targum, 1917 JPS Translation, and Rashi

©Nathan Kasimer, 2021 (5782). This text may be re-used under the terms of the Creative Commons Sharealike 2.0 license (CC-BY-SA). This book includes the following texts:

- Miqra According to the Masora
 - License: CC-BY-SA
 - Source: https://he.wikisource.org/wiki/מקרא_על_פי_מסורה
- Targum Onkelos, vocalized according to the Yemenite Taj
 - License: CC-BY-SA
 - Source: https://he.wikisource.org/wiki/תרגום_אונקלוס
- Rashi Chumash, Metsudah Publications, 2009
 - License: CC-BY

All these texts were retrieved from Sefaria. It was typeset and formatted using L^AT_EX, using the Shlomo font by Shlomo Orbach from <https://sites.google.com/site/orlaeinayim/download> and the EB Garamond font by Georg Duffner from <http://www.georgduffner.at/ebgaramond/index.html>. Both of these were used under the terms of the SIL Open Font License.

תוכן העניינים

v	Introduction
1	פרשת ויקרא
19	פרשת צו
34	פרשת שמיני
48	פרשת תזריע
59	פרשת מצרע
72	פרשת אחרי מות
84	פרשת קדשים
95	פרשת אמור
114	פרשת בהר
124	פרשת בחקתי
138	פרשת במדבר
140	הפטרות
140	הפטרת ויקרא
142	הפטרת צו
145	הפטרת שמיני
148	הפטרת תזריע
151	הפטרת מצרע
153	הפטרת אחרי מות
155	הפטרת קדשים
156	הפטרת אמור
158	הפטרת בהר
160	הפטרת בחקתי

162	מפטיר לשבת ראש חודש
162	הפטרת שבת ראש חודש
165	הפטרת שבת מחר חודש
167	פרשת זכור
168	הפטרת פרשת זכור
171	פרשת פרה
173	הפטרת פרשת פרה
175	מפטיר לפרשת החודש
177	הפטרת פרשת החודש
180	הפטרת שבת הגדול

Introduction

This ḥumash is intended primarily for learning *Shnayim Mikra veEchad Targum*, but to be versatile enough to be usable in a synagogue. To that end, it includes multiple texts used as the "Targum"—Targum Onkelos itself, the commentary of Rashi, and a translation into English. For Haftarot, special Maftir portions, and Shabbat Minḥa readings, only Hebrew and English are printed, since these sections are included for ease of use in synagogues rather than for study use.

The text of the Torah itself is from the *Mikra al pi Masorah* project. The text was selected for its open licensing, extensive source documentation, and accuracy in presenting the masoretic text. The text of Targum is the Wikisource Targum, which is based on Yemenite texts (particularly the 1901 edition of the Taj). It was selected for its accurate vocalization. The English translation is the 1917 JPS translation, and text of Rashi is from the Metzudah edition. All these texts were retrieved from Sefaria. Data for aliya divisions, haftarot, and lengths of parshiyot was pulled from Hebcal. Information on which special *Maftir* and *Haftarot* can occur on which Sabbaths is from the Koren Shabbat Chumash.

This text has minimal notations about various textual differences in the Masoretic text of the Torah. For information where this text varies from others, see the notes of the *Mikra al pi Masorah* project, or notes in *Minḥat Shai*. The *Mikra al pi Masorah* project also has information in its notes about variations in customs about where to divide aliyot. Kamatz Katan is indicated with a special symbol for the text of the Torah, but not in the text of the Targum.

I hope this text will be helpful to those who use it.

<p>I And the LORD called unto Moses, and spoke unto him out of the tent of meeting, saying:</p>	<p>ויקרא אל־מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר יְהוָה וּקְרָא לְמֹשֶׁה וּמַלִּיל יְיָ עִמָּיה מִמִּשְׁכַּן זִמְנָא לְמִימַר:</p>	<p>ויקרא</p>
<p>2 Speak unto the children of Israel, and say unto them: When any man of you bringeth an offering unto the LORD, ye shall bring your offering of the cattle, even of the herd or of the flock.</p>	<p>דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אַתֶּם כִּי־יִקְרִיב מִכֶּם קֶרְבֶּן לַיהוָה מִן־הַבְּהֵמָה מִן־הַבָּקָר וּמִן־הַצֹּאן תִּקְרִיבוּ אֶת־קֶרְבַּנְכֶּם:</p>	<p>2</p>
<p>3 If his offering be a burnt-offering of the herd, he shall offer it a male without blemish; he shall bring it to the door of the tent of meeting, that he may be accepted before the LORD.</p>	<p>אם־עֹלָה קֶרְבְּנוֹ מִן־הַבָּקָר זָכָר תָּמִים יִקְרִיבֵנּוּ אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד יִקְרִיב אֹתוֹ לִרְצֹנוֹ לִפְנֵי יְהוָה:</p>	<p>3</p>

(1) ויקרא אל משה. לכל דברות ולכל אמירות ולכל צווים קדמה קריאה, לשון חבה, לשון שמלאכי השרת משתמשים בו, שנאמר, וקרא זה אל זה (ישעיה ו, ג), אצל לנביאי האומות עכו"ם נגלה אליהן בלשון ערבי וטומאה, שנאמר ויקרא ללהים אל בלעם (במדבר כג, ד): ויקרא אל משה. הקול הולך ומגיע לאזניו, וכל ישראל לא שומעים. יכול אף להפסקות היתה קריאה, תלמוד לומר וידבר, לדבור היתה קריאה ולא להפסקות, ומה היו הפסקות משמשות, ליתן ריוח למשה להחזונו בין פרשה לפרשה ובין ענין לענין, קל וחומר להדיט הלומד מן ההדיט: אליו. למעט את אהרן, רבי יהודה אומר י"ג דברות נאמרו בתורה למשה ולא אהרן, וכנגדן נאמרו י"ג מיעוטים, ללמדך שלא לאהרן נאמרו אלא למשה שיאמר לאהרן, ואלו הן י"ג מיעוטים לדבר אחר (במדבר ז, פט), מדבר אליו (שם), וידבר אליו, ונעדרתי לך (שמות כה, כב), כולן בתורת כהנים, יכול ישמעו את קול הקריאה, תלמוד לומר קול לו, קול אליו, משה שומע וכל ישראל לא שמעו: מאהל מועד. מלמד שהיה הקול נפסק ולא היה יוצא חוץ לאהל, יכול מפני שהקול נמוך, תלמוד לומר את הקול (במדבר ז, פט), מהו הקול, הוא הקול המפורש בתהלים קול ה' צפת, קול ה' צהר, קול ה' שחר פקדים (תהלים כט ד, ה), אם כן למה נאמר מאהל מועד, מלמד שהיה הקול נפסק, כיצא בו וקול פקדי הקרובים נשמע עד הקצה החיצנה (יחזקאל י, ה), יכול מפני שהקול נמוך, תלמוד לומר קול אל שדי צדק צדקו (שם), אם כן למה נאמר עד החצר החיצונה, שכיון שמגיע שם היה נפסק: מאהל מועד לאמר. יכול מכל הצית, תלמוד לומר מעל הפפרת (במדבר ז, פט), יכול מעל הכפורת כולה, תלמוד לומר מעין שני הקרבים (שם): לאמר. לא ואמור להם דברי כבשים, כשצילכם הוא נדבר עמי, שכן מצינו שכל ל"ח שנה שהיו ישראל במדבר כמנודים מן המרגלים ואילך, לא נתייחד הדבור עם משה, שנאמר ויהי פאשר פמו כל אנשי המלקמה למוות. וידבר ה' אלי לאמר (דברים כט, יז), אלי היה הדבור. דבר אחר, לא ואמור להן דברי, והשיבני אם יקבלום, כמו שנאמר וישב משה את דברי העם וגו' (שמות יט, ח):

(2) אדם כי יקריב מכם. כשיקריב, בקרבנות נדבה דבר הענין: אדם. למה נאמר, מה אדם הראשון לא הקריב מן הגזל שהכל היה שלו, אף אתם לא תקריבו מן הגזל: הבהמה. יכול אף חיה בכלל, תלמוד לומר בקר ואף: מן הבהמה. ולא כולה, להוציא את הרוצע ואת הנרצע: מן הבקר. להוציא את הנעבד: מן הצאן. להוציא את המוקצה: ומן הצאן. להוציא את הנוגח שהמית, כשהוא אומר למטה מן הענין מן הצקר, שאין תלמוד לומר, להוציא את הטריפה: תקריבו. מלמד ששנים מתנדבים עולה בשותפות: קרבנכם. מלמד שהיא צאה נדבת צבור, היא עולת קין המזבח הצאה מן המותרות (שבעות יג, ב):

(3) זכר. ולא נקבה, כשהוא אומר זכר למטה, שאין תלמוד לומר, זכר ולא טומטום ואנדרוגינוס (זכורות מא, ב): תמים. בלא מום: אל פתח אהל מועד. מטפל בהצאתו עד העזרה. מהו אומר יקריב יקריב, אפילו נתרצה עולת ראובן בעולת שמעון יקריב כל אחד, לשם מי שהוא, וכן עולה בחולין ימכרו החולין לזרכי עולות, והרי הן כולן עולות, ותקרב כל אחת לשם מי שהוא, יכול אפילו נתרצה בפסולין או בשאינו מינו, תלמוד לומר יקריבו: יקריב אותו. מלמד שכופין אותו, יכול בעל כרחו תלמוד לומר לרצונו, הא כיצד, כופין אותו עד שיאמר רוצה אני (ראש השנה ו, א): לפני ה' וסמך. אין סמיכה צדקה:

4	And he shall lay his hand upon the head of the burnt-offering; and it shall be accepted for him to make atonement for him.	וּסְמַךְ יָדוֹ עַל רֹאשׁ הָעֹלָה וּסְמַךְ יָדָיו עַל רֹאשׁ הָעֹלָה וְנִרְצָה לוֹ לְכַפֵּר עָלָיו:	4	
5	And he shall kill the bullock before the LORD; and Aaron's sons, the priests, shall present the blood, and dash the blood round about against the altar that is at the door of the tent of meeting.	וַיַּחַד יִתְּנוּ בְּנֵי אַהֲרֹן כַּהֲנָיִם עַל מִדְּבַחַת סָחוֹר סָחוֹר דְּבַתְרַע מִשְׁכַּן זִמְנָא:	וְשָׁחַט אֶת־בֶּן הַבָּקָר לִפְנֵי יְהוָה וְהִקְרִיבוּ בְנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת־הַדָּם וְזָרְקוּ אֶת־הַדָּם עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב אֲשֶׁר־פֶּתַח אֹהֶל־מוֹעֵד:	5
6	And he shall flay the burnt-offering, and cut it into its pieces.	וַיִּשְׁלַח יָת עֲלֹתָא וַיַּפְלִיג יִתָּה לְאַבְרָהָא:	וְהַפְשִׁיט אֶת־הָעֹלָה וְנִתַּח אֹתָהּ לְנִתְחֶיהָ:	6
7	And the sons of Aaron the priest shall put fire upon the altar, and lay wood in order upon the fire.	וַיִּתְּנוּ בְּנֵי אַהֲרֹן כַּהֲנָא אִשָּׁתָא עַל מִדְּבַחַת וַיִּסְדְּרוּן אֲעִיָּא עַל אִשָּׁתָא:	וְנִתְּנוּ בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֵשׁ עַל־הַמִּזְבֵּחַ וְעָרְכוּ עֵצִים עַל־הָאֵשׁ:	7
8	And Aaron's sons, the priests, shall lay the pieces, and the head, and the suet, in order upon the wood that is on the fire which is upon the altar;	וַיִּסְדְּרוּן בְּנֵי אַהֲרֹן כַּהֲנָיִם אֶבְרִיָּא יִת רִישָׁא וְיִת תַּבְרָא עַל אֲעִיָּא דְּעַל אִשָּׁתָא דְּעַל מִדְּבַחַת:	וְעָרְכוּ בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת הַנֶּתְחִים אֶת־הָרֹאשׁ וְאֶת־הַפֶּדֶר עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ אֲשֶׁר עַל־הַמִּזְבֵּחַ:	8

(4) על ראש העלה. להביא עולת חוצה לסמיכה, ולהביא עולת האֵאן: העלה. פרט לעולת העוף: ונרצה לו. על מה הוא מרצה לו, אם תאמר על כריתות ומיתות "ד, או מיתה צידי שמים, או מלקות, הרי עונשן אמור, הא אינו מרצה אלא על עשה, ועל לאו שנתק לעשה:

(5) ושחט והקריבו הכהנים. מקצלה ואילך מלות כהונה, למד על השחיטה שכשרה צור: לפני ה'. צעורה: והקריבו. זו קבלה שהיא הראשונה, ומשמעה לשון הולכה, למדנו שתיקן (ס"א ששתיקן) צבני אהרן (חגיגה יא.): בני אהרן. יכול חללים, תלמוד לומר הכהנים: את הדרם וזרקו את הדרם. מה תלמוד לומר דם דם צ' פעמים, להביא את שנתערב צמינו או בשאינו מינו, יכול אף בפסולים, או בחטאות הפנימיות, או בחטאות החיצוניות, שאלו למעלה והיא למטה, תלמוד לומר במקום אחר אַתְּ דָּמוֹ (פסוק יא): וזרקו. עומד למטה, וזורק מן הכלי לכותל המזבח למטה מחוט הסיקרא כנגד הזויות, לכך נאמר סביב, שהיא הדם ניתן בד' רוחות המזבח, או יכול יקיפנו כחוט, תלמוד לומר וזרקו, ואי אפשר להקיף צוריקה, אי וזרקו יכול צוריקה אחת, תלמוד לומר סביב, הא כיצד, נותן שתי מתנות שהן ד': אשר פתח אהל מועד. ולא צומן שהוא מפורק:

(6) והפשיט את העולה. מה תלמוד לומר העולה, לרבות את כל העולות להפשט ונתום: אותה לנתחיה. ולא נמסיה לנמחים (חולין יא.):

(7) ונתנו אש. אף על פי שהאש יורדת מן השמים, מורה להביא מן ההדיוט: בני אהרן הכהן. כשהוא צכיהונו, האם עזר צצגדי כהן הדיוט, עבודתו פסולה:

(8) בני אהרן הכהנים. כשהם נכיהונם, הא כהן הדייט שענד בשמונה בגדים, עבודתו פסולה: את הנתחים את הראש. לפי שאין הראש בכלל הפשט, שכבר הומז בשמיטה, לפיכך הוצרך למנותו לעצמו (חולין כז.). ואת הפדר. למה נאמר, ללמדך שמעלהו עם הראש ומכסה זו את בית השמיטה, וזהו דרך כבוד של מעלה: אשר על המזבח. שלא יהיו הגזירין יוראין חוץ למערכה:

<p>but its inwards and its legs shall he wash with water; and the priest shall make the whole smoke on the altar, for a burnt-offering, an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.</p>	<p>וְקָרְבוּ וּכְרָעוּ יָרֵתָיו בְּמַיִם וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת־הַכֹּל הַמִּזְבֵּחַה עֲלֶה אִשָּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: (ט)</p>	<p>9</p>
<p>And if his offering be of the flock, whether of the sheep, or of the goats, for a burnt-offering, he shall offer it a male without blemish.</p>	<p>וְאִם־מִן־הַצֹּאן קָרְבָּנוֹ מִן־הַכְּשָׁבִים אוֹ מִן־הָעִזִּים לְעֹלָה זָכָר תָּמִים וְקָרִיבָנוּ:</p>	<p>ישראל</p>
<p>And he shall kill it on the side of the altar northward before the LORD; and Aaron's sons, the priests, shall dash its blood against the altar round about.</p>	<p>וְשָׁחַט אֹתוֹ עַל־יָרֵךְ הַמִּזְבֵּחַ צִפְנָה לִפְנֵי יְהוָה וְזָרְקוּ בְנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת־דָּמּוֹ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:</p>	<p>11</p>
<p>And he shall cut it into its pieces; and the priest shall lay them, with its head and its suet, in order on the wood that is on the fire which is upon the altar.</p>	<p>וְנָתַח אֹתוֹ לְנִתְחָיו וְאֶת־רֹאשׁוֹ וְאֶת־פָּדְרוֹ וְעֶרְךָ הַכֹּהֵן אֹתָם עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ אֲשֶׁר עַל־הַמִּזְבֵּחַ:</p>	<p>12</p>
<p>But the inwards and the legs shall he wash with water; and the priest shall offer the whole, and make it smoke upon the altar; it is a burnt-offering, an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.</p>	<p>וְהִקְרִיב וְהַכְרַעִים יָרֵתָיו בְּמַיִם וְהִקְרִיב הַכֹּהֵן אֶת־הַכֹּל וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַה עֲלֶה הוּא אִשָּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: (פ)</p>	<p>13</p>
<p>And if his offering to the LORD be a burnt-offering of fowls, then he shall bring his offering of turtle-doves, or of young pigeons.</p>	<p>וְאִם מִן־הָעוֹף עֲלֶה קָרְבָּנוֹ לַיהוָה וְהִקְרִיב מִן־הַתֹּרִים אוֹ מִן־בְּנֵי הַיוֹנָה אֶת־קָרְבָּנוֹ:</p>	<p>שני</p>
<p>And the priest shall bring it unto the altar, and pinch off its head, and make it smoke on the altar; and the blood thereof shall be drained out on the side of the altar.</p>	<p>וְהִקְרִיבוּ הַכֹּהֵן אֶל־הַמִּזְבֵּחַ וּמָלַךְ אֶת־רֹאשׁוֹ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַה וּנְמָצָה דָּמּוֹ עַל־קִיר הַמִּזְבֵּחַ:</p>	<p>15</p>

(9) עולה. לשם עולה יקטירנו: אשה. כשישחטנו יהא שחטנו לשם האש, וכל אשה לשון אש, פושיי"ר בלע"ז: ניחוח. נחם רוח לפני, שאמרתי ונעשה רצוני:
(10) ואם מן הצאן. וי"ו מוסיף על ענין ראשון, ולמה הפסיק, ליתן ריוח למשה להסבון בין פרשה לפרשה: מן הצאן מן הכשבים או מן העזים. הרי אלו ג' מיעוטין, פרט לזקן לחולה ולמזוהם:
(11) על ירך המזבח. על זד המזבח: צפונה לפני ה'. ואין צפון צנמה:
(14) מן העוף. ולא כל העוף. לפי שנאמר פמים וְכָר צָבָקֶר צָבָקִים וְעֵצִים (להלן כז, יט), תמות וזכרות צנמה, ואין תמות וזכרות צנמות, יכול אף מחוסר אבר, תלמוד לומר מן העוף: התורים. גדולים ולא קטנים: בני היונה. קטנים ולא גדולים: מן התורים או מן בני היונה. פרט לתחלת הציוד, שצנח ושצנח שהוא פסול, שהוא גדול אלל בני יונה וקטן אלל תורים:

- 16 And he shall take away its crop with the feathers thereof, and cast it beside the altar on the east part, in the place of the ashes. וְהִסִּיר אֶת־מִרְאָתוֹ בְּנִצְתָהּ וְהִשְׁלִיךְ אֹתָהּ אֶצְלַת הַמִּזְבֵּחַ קִדְמָה אֶל־מְקוֹם הַדָּשָׁן:
- 17 And he shall rend it by the wings thereof, but shall not divide it asunder; and the priest shall make it smoke upon the altar, upon the wood that is upon the fire; it is a burnt-offering, an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD. וְשָׁסַע אֹתוֹ בְּכַנְפֵּיָו לֹא יַבְדִּילֵהוּ וְהִקְטִיר אֹתוֹ הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַ עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ עֹלָה הִוא אִשָּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: (ס)
- II And when any one bringeth a meal-offering unto the LORD, his offering shall be of fine flour; and he shall pour oil upon it, and put frankincense thereon. וְנִפֶּשׁ כִּי־תִקְרִיב קֶרֶבֶן מִנְחָה לַיהוָה סֶלֶת יִהְיֶה קֶרֶבְנָו וַיִּצַּק עָלֶיהָ שֶׁמֶן וַנִּתֵּן עָלֶיהָ לִבְנָהּ: וְנִיחֹחַ עֹלָה לִבְנֹתָהּ: וְנִיחֹחַ עֹלָה לִבְנֹתָהּ: וְנִיחֹחַ עֹלָה לִבְנֹתָהּ:

(15) והקריבו. אפילו פרידה אחת יביא: הכהן ומלך. אין מליקה בכלי, אלא בעצמו של כהן, קוֹנֵץ בַּפֶּרֶט מִמּוֹל הָעוֹרֶף וְחוֹתֵן מִפְּרָקָת עַד שִׁמְגִיעַ לְסִימִינִי וְקוֹנֵץ: וּנְמִצָּה דָמוֹ. לֶשׁוֹן מִיֵּן אֶפְסִים (מִשְׁלִי ל, ג), כִּי אֶפְסִים הֵמָּן (ישעיה טז, ד), כּוֹבֵשׁ בֵּית הַשְּׁחִיטָה עַל קִיר הַמִּזְבֵּחַ, וְהַדָּם מִתְמַלֵּא וְיִורֵד: וּמִלֵּךְ וְהִקְטִיר וְנִמְצָה. אֲפֶשֶׁר לֹא מֵרֶךְ, מֵאֲחֵר שֶׁהוּא מִקְטִיר הוּא מוֹאֵה, אֲלֹא מֵהַקְטִירָה הָרִאשׁ בְּעֶצְמוֹ וְהַגּוֹף בְּעֶצְמוֹ וְכו', אֵף מִלִּיקָה כֵּן. וּפְשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא מְסוּרָם הוּא וּמִלֵּךְ וְהִקְטִיר, וְקוֹדֵם הַקְטִירָה וְנִמְצָה דָמוֹ כְּזֶר:

(16) מראתו. מִקּוֹם הָרַעִי, וְזֶה הַזֹּפֶק: בְּנוֹצָתָהּ. עִם צִנִּי מַעִיָּה (זִכְרִים סד:), וְנוֹאֵה לֶשׁוֹן דְּבַר הַמָּאוֹס, כִּמוֹ כִּי יָגוּסָהּ (איכה ד, טו), וְזֶה שֶׁתִּרְגַּס אֲוִנְקֻלוֹס צְאוּקְלִיָּה, וְזֶה מִדְּרָשׁוֹ שֶׁל אֲבָא יוֹסִי בֶן חֲנָן, שֶׁאִמֵּר, נוֹטֵל אֶת הַקּוֹרֶקֶץ עִמָּה. וְרִבּוֹתֵינוּ ז"ל אִמְרוּ, קוֹדֵר סָבִיב הַזֹּפֶק בְּסִכּוֹן כַּעֲיֵן אֲרוּצָה וְנוֹטֵלוֹ עִם הַנוֹאֵה שֶׁעַל הָעוֹר (זִכְרִים סה). בְּעוֹלֵת בְּהֵמָה שֶׁאִינָה אוֹכֵלֶת אֲלֹא בִּצְרוּס בְּעֵלֶיהָ, נֶאֱמַר וְהִקְרַב וְהִכְרַעִים יֶרֶחַ צְמִים, וְהִקְטִיר, בְּעוֹף שֶׁנִּזְוֶן מִן הַגּוֹל, נֶאֱמַר, וְהִשְׁלִיךְ אֹתָהּ מֵעֵיִם שֶׁאֵכְלוּ מִן הַגּוֹל: אֶצְלַת הַמִּזְבֵּחַ קִדְמָה. בְּמִזְרָחוֹ שֶׁל כְּבֹשׁ: אֵל מִקּוֹם הָדָשָׁן. מִקּוֹם שֶׁנִּתְּנִין שֶׁם תְּרוֹמַת הַדָּשָׁן כָּל צוֹקֵר, וְדִישׁוֹן מִזְבֵּחַ הַפְּנִימִי, וְהַמְנוּרָה, וְכֹלֶם נִבְלָעִים שֶׁם בְּמִקּוֹמָן (יומא כא):

(17) ושסע. אֵין שִׁסּוּעַ אֲלֹא צִיד, וְכֵן הוּא אוֹמֵר בְּשִׁמְשׁוֹן וְשִׁסְעָהוּ קֶשֶׁעַ הַגָּדִי (שׁוֹפְטִים יד, ו) זִכְרִים סה: בְּכַנְפֵּיָו. עִם כַּנְפֵּיָו, אֵינוֹ צָרִיךְ לִמְרוֹט כַּנְפֵּי נֹאֲחָם: בְּכַנְפֵּיָו. נֹאֲחָה מִמֶּנּוּ. וְהֵלֵךְ אֵין לָךְ הַדִּיוּט שֶׁמֵּרִיחַ רֵיחַ רַע שֶׁל כַּנְפִּים נִשְׁרָפִים וְאֵין נִפְשׁוֹ קָצֶה עֲלֵיו, וְלֹא אִמֵּר הַכְּתוּב וְהִקְטִיר, כִּדִּי שִׁיחָה הַמִּזְבֵּחַ שֶׁצֶעַע וּמֵהוֹדֵר בְּקֶרְבָּנוֹ שֶׁל עֵנִי: לֹא יַבְדִּילֵהוּ. אֵינוֹ מִפְּרָקוֹ לִגְמִירֵלָצִי חֲתִיבוֹת, אֲלֹא קוֹרְעוֹ מִגִּזָּו. נֶאֱמַר בְּעוֹף רֵיחַ נִיחֹחַ (פִּסְקוֹ ט), וְנֶאֱמַר בְּהֵמָה רֵיחַ נִיחֹחַ, לֹא מֵרֶךְ אֶחָד מִמְּעִיט וּבִלְבָד שִׁיכּוֹן אֶת לְבֹ שֶׁמֶיִם:

(1) ונפש כי תקריב. לֹא נֶאֱמַר נֶפֶשׁ כָּל קֶרְבָּנוֹת נִדְבָה אֲלֹא בְּמִנְחָה, מִי דִרְכּוֹ לְהַתְנַדֵּב מִנְחָה, עֵנִי, אִמֵּר הַקִּדְשָׁה מַעֲלָה אֵנִי עֲלֵיו כֹּאִילוֹ הַקְרִיב נִפְשׁוֹ (מִנְחוֹת קד:): סֶלֶת יִהְיֶה קֶרֶבְנָו. הָאוֹמֵר הִרִי עֲלֵי מִנְחָה סָסִם, מִבִּיא מִנְחָה סֶלֶת, שֶׁהִיא הָרִאשׁוֹנָה שֶׁבְּמִנְחוֹת (סס) וְנִקְמָצָה כִּשֶׁהִיא סֶלֶת, כִּמוֹ שֶׁמְפֹרֵשׁ בְּעֵינֵינוּ. לִפִּי שֶׁנֶּאֱמַר כֹּאֵן ה' מִינֵי מִנְחוֹת, וְכוּלָן בָּאוֹת אֲפִסְיוֹת קוֹדֵם קְמִיחָה חוּץ מִזֶּה, לִכְךָ קְרוּיָה מִנְחַת סֶלֶת: סֶלֶת. אֵין סֶלֶת אֲלֹא מִן הַחֲטִיִן, שֶׁנֶּאֱמַר סֶלֶת חֲטִיִּים (שְׁמוֹת כט, ז), וְאֵין מִנְחָה פְּחוּתָה מֵעֶשְׂרוֹן, שֶׁנֶּאֱמַר וְעֶשְׂרוֹן סֶלֶת לְמִנְחָה (לֵהֲלֵךְ יד, כא), עֶשְׂרוֹן לְכָל מִנְחָה: וַיִּצַּק עָלֶיהָ שֶׁמֶן. עַל כּוֹלָהּ: וְנִתֵּן עָלֶיהָ לִבְנוֹהָ. עַל מִקְרָתָהּ, מִנִּיחַ קוֹמֵץ לְצוֹנָה עֲלֶיהָ לֹאֵד אֶחָד, וְמֵה רֹאשִׁית לֹאֵד מֵרֶךְ, שֶׁאֵין רִיבּוֹי אֲחֵר רִיבּוֹי בְּחִוְרָה אֲלֹא לִמְעַט דִּיא שֶׁמֶן עַל כּוֹלָהּ מִפְּנֵי שֶׁהוּא נִבְלָל עִמָּה, וְנִקְמָץ עִמָּה, כִּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר מִסְלָתָהּ וּמִשְׁמָנָהּ, וְלְצוֹנָה עַל מִקְרָתָהּ שֶׁאִינָה נִבְלָלֶת עִמָּה וְלֹא נִקְמָצָה עִמָּה, שֶׁנֶּאֱמַר עַל כָּל לְצוֹנָתָהּ, שֶׁלֹּאֲחֵר שֶׁקֵּמֶץ מִלִּקְטָה אֶת הַלְצוֹנָה כּוֹלָה מַעֲלִיָּה, וּמִקְטִירָה: וַיִּצַּק וְנִתֵּן וְהִבִּיאָהּ. מִלְמַד שִׁיחָה וְכִלְיָה כְּשֶׁרִים בִּזְרִי:

<p>And he shall bring it to Aaron's sons the priests; and he shall take thereout his handful of the fine flour thereof, and of the oil thereof, together with all the frankincense thereof; and the priest shall make the memorial-part thereof smoke upon the altar, an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.</p>	<p>וַיָּבִיאוּהָ אֶל־בְּנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֲנִים וְקִמֹּץ מִשֶּׁם מֶלֶא קִמְצוּ מִסֵּלֶתָהּ וּמִשְׁמֶנָּה עַל כָּל־לִבְנֶתָהּ וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת־אֲזִכָּרְתָהּ הַמִּזְבֵּחַ אֵשָׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה:</p>	<p>2</p>
<p>But that which is left of the meal-offering shall be Aaron's and his sons'; it is a thing most holy of the offerings of the LORD made by fire.</p>	<p>וְהַנּוֹתֵרֶת מִן־הַמִּנְחָה לְאֶהֱרֹן וּלְבָנָיו קֹדֶשׁ קְדָשִׁים מֵאֲשֵׁי מִקְוִיָּבָנִיָּה דִּי:</p>	<p>3</p>
<p>And when thou bringest a meal-offering baked in the oven, it shall be unleavened cakes of fine flour mingled with oil, or unleavened wafers spread with oil.</p>	<p>וְכִי תִקְרֵב קֶרְבֵּן מִנְחָה מֵאֹפֶה תִנּוּר סֵלֶת חֲלוֹת מִצֵּת בְּלוּלָת בִּשְׁמֵן וּרְקִיקֵי מִצֹּת מְשֻׁחִים בִּשְׁמֵן: (ס)</p>	<p>4</p>
<p>And if thy offering be a meal-offering baked on a griddle, it shall be of fine flour unleavened, mingled with oil.</p>	<p>וְאִם־מִנְחָה עַל־הַמַּחֲבֵת וְאִם מִנְחָתָה עַל מִסְרִיתָה קֶרְבֵּנָהּ סֵלֶת בְּלוּלָה בִּשְׁמֵן מְשֻׁחַ פִּטִּיר תִּהְיֶה:</p>	<p>5</p>
<p>Thou shalt break it in pieces, and pour oil thereon; it is a meal-offering.</p>	<p>פָּתוֹת אֹתָהּ פָּתִים וְיִצְקֶתָ עָלֶיהָ שֶׁמֶן מִנְחָה הוּא: (ס)</p>	<p>6</p>

(2) הכהנים וקמץ. מקמיצה ואילך מנות כהונה: וקמץ משם. ממקום שרגלי הזר עומדות, ללמדך שהקמיצה כשרה בכל מקום בעזרה, אף כי לא אמה של מקום דריסת רגלי ישראל (וימא טז): מלא קמצו. יכול קצץ, קצץ ויוצא לכל זה, תלמוד לומר במקום אחר וקריס מִמֶּנּוּ צִקְמָא (להלן ו, ח), לא יהא כשר אלא מה שבתוך הקומץ, אי בקמץ יכול חסר, תלמוד לומר מלא, הא כיצד, חופה ג' אצבעותיו על פס ידו (מנחות יא), וזהו קומץ כמשמע, לשון העברית: על כל לבונתה. לצד כל הלבונה יהא הקומץ מלא: לבונתה והקטיר. אף הלבונה כהקטרה: מלא קמצו מסלחה ומשמנה. הא אם קמץ ועלה בידו גרגיר מלא או קורט לבונה פסולה: אזכרתה. הקומץ העולה לגבוה הוא זכרון המנחה, שזו נזכר עליו לטובה ולנחת רוח:

(3) לאהרן ולבניו. כהן גדול נוטל חלק בראש שלא במחלוקת, והעדיוט במחלוקת: קדש קדשים. היא להם: מאשי ה. אין להם חלק בה אלא לאחר מנחות האישים:

(4) וכי תקריב וגו'. שאמר הרי עלי מנחת מאפה תנור, ולימד הכתוב שיביא או חלות או ריקין, החלות בלולות, והריקין משוחין (מנחות עד); ונחלקו רבותינו במשיחתן (שם עה), יש אומרים מושחין וחורון ומושחין עד שיכלה כל השמן שבלוג, שכל המנחות טעונות לוג שמן, ויש אומרים מושחין כמין כף יוונית, ושאר השמן נאכל בפני עצמו לכהנים, מה תלמוד לומר בשמן בשמן שני פעמים, להכשיר שמן שני ושלישי היוצא מן הזיתים, ואין צריך שמן ראשון אלא למנורה שגאמר בו וך. ושנינו במנחות (עו). כל המנחות האפופיות לפני קמיצתן ונקמזות על ידי פתיחה כולן באות עשר עשר חלות, והאמור זה ריקין צא עשר ריקין:

(5) ואם מנחה על המחבת. שאמר הרי עלי מנחת מחבת, וכלי הוא שהיה במקדש שאופין בו מנחה על האור בשמן, והכלי אינו עמוק אלא קף, ומעשה המנחה שבתוכו קשין, שמתוך שהיא צפה האור שורף את השמן (מנחות סג), וכולן טעונות 'ממנות, שמן יניקה, ובלילה, ומתן שמן ככלי, קודם לעשייתן: סלת בלולה בשמן. מלמד שבלולן בעודן סלת:

7	And if thy offering be a meal-offering of the stewing-pan, it shall be made of fine flour with oil.	וְאִם־מִנְחַת מִרְחֶשֶׁת קִרְבֶּנֶךָ וְאִם מִנְחָתָא רִדְתָּא קִירְבֶּנֶךָ סֵלֶת בַּשֶּׁמֶן תַּעֲשֶׂה: סֵלֶת בַּמֶּשֶׁחַ תִּתְעַבֵּד:	שלישי
8	And thou shalt bring the meal-offering that is made of these things unto the LORD; and it shall be presented unto the priest, and he shall bring it unto the altar.	וְהֵבֵאתָ אֶת־הַמִּנְחָה אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מֵאֵלֶּה לַיהוָה וְהִקְרִיבָהּ אֶל־הַכֹּהֵן וְהִגִּישָׁהּ אֶל־הַמִּזְבֵּחַ: וְתָיִי יְת מִנְחָתָא דִּתְעַבֵּד מֵאֵלֵין קִדָּם יי ויקרבנה לקהנא ויקרבנה למדבחה:	8
9	And the priest shall take off from the meal-offering the memorial-part thereof, and shall make it smoke upon the altar—an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.	וְהָרִים הַכֹּהֵן מִן־הַמִּנְחָה אֶת־אִזְכָּרְתָּהּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַהּ אֵשָׁה רִיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: וַיִּפְרִישׁ כֹּהֵנָא מִן מִנְחָתָא יְת אִזְכָּרְתָּהּ וַיִּסֵּק לְמִדְבַּחַא קִירְבֶּן דְּמִתְקַבֵּל בְּרַעְנָא קִדָּם יי:	9
10	But that which is left of the meal-offering shall be Aaron's and his sons'; it is a thing most holy of the offerings of the LORD made by fire.	וְהַנּוֹתֵרֶת מִן־הַמִּנְחָה לְאֹהֲרֹן וּלְבָנָיו קִדָּשׁ קִדָּשִׁים מֵאֲשֵׁי יְהוָה: וְדִישְׁתָּאָר מִן מִנְחָתָא לְאֹהֲרֹן וּלְבָנָיו קִדָּשׁ קִדָּשִׁים מֵאֲשֵׁי מִקִּירְבָּנָא דִּיִּי:	10
11	No meal-offering, which ye shall bring unto the LORD, shall be made with leaven; for ye shall make no leaven, nor any honey, smoke as an offering made by fire unto the LORD.	כָּל־הַמִּנְחָה אֲשֶׁר תִּקְרִיבוּ לַיהוָה לֹא תַעֲשֶׂה חֻמֶּץ בִּי כָל־שָׂאֵר וְכָל־דָּבָשׁ לֹא־תִקְטְרוּ מִמֶּנּוּ אֵשָׁה לַיהוָה: כָּל מִנְחָתָא דִּתְקַרְבוּן קִדָּם יי לֹא תִתְעַבֵּד חֻמִּיעַ אֲרִי כָל חֲמִיר וְכָל דָּבָשׁ לֹא תִסְקֹן מִנֶּיהָ קִירְבָּנָא קִדָּם יי:	11
12	As an offering of first-fruits ye may bring them unto the LORD; but they shall not come up for a sweet savour on the altar.	קִרְבֶּן רֵאשִׁית תִּקְרִיבוּ אֹתָם לַיהוָה וְאֶל־הַמִּזְבֵּחַ לֹא־יַעֲלוּ לְרִיחַ נִיחֹחַ: קִירְבֶּן קִדְמָאֵי תִקְרְבוּן יִתְהוּן קִדָּם יי וְלִמְדְבַחַא לֹא יִתְסָקֹן לְאִתְקַבֵּל בְּרַעְנָא:	12
13	And every meal-offering of thine shalt thou season with salt; neither shalt thou suffer the salt of the covenant of thy God to be lacking from thy meal-offering; with all thy offerings thou shalt offer salt.	וְכָל־קִרְבֶּן מִנְחָתְךָ בִּפְלֹחַ תְּמָלַח וְלֹא תִשָּׁפֵת מֶלַח בְּרִית אֱלֹהֶיךָ מֵעַל מִנְחָתְךָ עַל כָּל־קִרְבָּנְךָ תִּקְרִיב מֶלַח: (ס) וְכָל קִירְבֶּן מִנְחָתְךָ בִּפְלֹחַ תְּמָלַח וְלֹא תִשָּׁפֵת מֶלַח בְּרִית אֱלֹהֶיךָ מֵעַל מִנְחָתְךָ עַל כָּל־קִירְבָּנְךָ תִּקְרִיב מֶלַח:	13

- (6) פתות אותה פתים. לרצות כל המנחות הנאפות קודם קמיאה לפתימה (סס עה). ויצקת עליה שמן מנחה הוא. לרצות כל המנחות ליניקה, יכול אף מנחת מאפה תנור כן, תלמוד לומר עליה, אוריאל את החלות ולא אוריאל את הרקיקין, תלמוד לומר הוא:
- (7) מורחשת. כלי הוא שהיה צמקדש עמוק, ומחוץ שהיא עמוקה שְׁמֵנָה צָדוּר ואין האור שורפו, לפיכך מעשה מנחה העשויין למוכה רוחשין, כל דבר רך ע"י משקה נראה כרוחש ומנענע:
- (8) אשר יעשה מאלה. מאחד מן המינים הללו: והקריבה. צעליה אל הכהן: והגישו. הכהן: אל המזבח.
- מגישה לקרן דרומית מערבית של מזבח (זבחים סג):
- (9) את אזכרתה. הוא הקומץ:
- (10) וכל דבש. כל מתיקת פרי קרוי דבש:
- (11) קרבן ראשית תקריבו. מה יש לך להציא מן השאור ומן הדבש, קרבן ראשית, שמי הלחם של עזרת הצאים מן השאור, שנאמר קִמֶץ תִּקְטְפוּ (להלן כג, יז), וזכורים מן הדבש, כמו זכורי תאנים ותמרים (מנחות נח).

<p>14 And if thou bring a meal-offering of first-fruits unto the LORD, thou shalt bring for the meal-offering of thy first-fruits corn in the ear parched with fire, even groats of the fresh ear.</p>	<p>וְאִם-תִּקְרִיב מִנְחַת בִּכּוּרִים לַיהוָה אֲבִיב קִלְי גֶרֶשׁ פִּירֹקֶן רִפְיוֹן תִּקְרִיב יָת מִנְחַת בִּכּוּרֶיךָ:</p>	<p>14 וְאִם-תִּקְרִיב מִנְחַת בִּכּוּרִים לַיהוָה אֲבִיב קִלְי גֶרֶשׁ פִּירֹקֶן רִפְיוֹן תִּקְרִיב יָת מִנְחַת בִּכּוּרֶיךָ:</p>
<p>15 And thou shalt put oil upon it, and lay frankincense thereon; it is a meal-offering.</p>	<p>וְנָתַתָּ עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְשִׁמְתָה עָלֶיהָ לְבִנְתָה מִנְחָה הִוא:</p>	<p>15 וְנָתַתָּ עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְשִׁמְתָה עָלֶיהָ לְבִנְתָה מִנְחָה הִוא:</p>
<p>16 And the priest shall make the memorial-part of it smoke, even of the groats thereof, and of the oil thereof, with all the frankincense thereof; it is an offering made by fire unto the LORD.</p>	<p>וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת-אֲזִקְרָתָהּ מִגֶּרֶשָׁהּ וּמִשְׁמֶנָּה עַל-כָּל-לְבִנְתָּהּ אֲשֶׁה לַיהוָה: (פ)</p>	<p>16 וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת-אֲזִקְרָתָהּ מִגֶּרֶשָׁהּ וּמִשְׁמֶנָּה עַל-כָּל-לְבִנְתָּהּ אֲשֶׁה לַיהוָה: (פ)</p>
<p>III And if his offering be a sacrifice of peace-offerings: if he offer of the herd, whether male or female, he shall offer it without blemish before the LORD.</p>	<p>וְאִם נִכְסֵת קֹדֶשִׁיא קֹרְבָנִיהָ אִם מִן תּוֹרֵי הִוא מִקְרִיב אִם דָּכָר אִם נִקְבָּא שְׁלִים יִקְרְבֶנָה קֹדֶם יי:</p>	<p>רצעי וְאִם-יִזְבַּח שְׁלָמִים קֹרְבָנוֹ אִם מִן-הַבָּקָר הִוא מִקְרִיב אִם-זָכָר אִם-נִקְבָּה תָּמִים יִקְרִיבֶנּוּ לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>2 And he shall lay his hand upon the head of his offering, and kill it at the door of the tent of meeting; and Aaron's sons the priests shall dash the blood against the altar round about.</p>	<p>וְיָסַמוֹד יָדֵיהָ עַל רִישׁ קֹרְבָנֶיהָ וְיִכְסְנֶיהָ בְּתַרְעֵ מִשְׁכָּן זִמְנָא וְיִזְרְקוּן בְּנֵי אֹהֶל־רַחֵם קֹדֶם יְת דָּמָא עַל מִדְבָּחָא סָחוֹר סָחוֹר:</p>	<p>2 וְיָסַמוֹד יָדוֹ עַל-רֹאשׁ קֹרְבָנוֹ וְשִׁחֲטוּ פֶתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְזָרְקוּ בְּנֵי אֹהֶל־רַחֵם אֶת-הַדָּם עַל-הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:</p>
<p>3 And he shall present of the sacrifice of peace-offerings an offering made by fire unto the LORD: the fat that covereth the inwards, and all the fat that is upon the inwards,</p>	<p>וְהִקְרִיב מִזִּבְחַת הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁה לַיהוָה אֶת-הַחֹלֶב הַמְכַסֶּה אֶת-הַקֶּרֶב וְאֶת כָּל-הַחֹלֶב אֲשֶׁר עַל-הַקֶּרֶב:</p>	<p>3 וְהִקְרִיב מִזִּבְחַת הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁה לַיהוָה אֶת-הַחֹלֶב הַמְכַסֶּה אֶת-הַקֶּרֶב וְאֶת כָּל-הַחֹלֶב אֲשֶׁר עַל-הַקֶּרֶב:</p>

(13) מִלַּח בְּרִית. שֶׁהַצֵּרִית כְּרוּתָה לְמִלַּח מִשְׁשֶׁת יְמֵי צְרָאשִׁית שֶׁהוֹצֵטוּ הַמִּים הַתַּחֲתוֹנִים לִיקְרָצַ צְמוּצָה צְמֹלָה, וְיִסְוֹךְ הַמִּים צָחוּ: עַל כָּל קֶרֶבֶד. עַל עוֹלָת צָהֳמָה וְעוֹף, וְאִמּוּרֵי כָּל הַקֹּדֶשִׁים כּוֹלֵן (מִנְחוֹת כ.).

(14) וְאִם תִּקְרִיב. הִרִי אִם מִשְׁמֶשׁ צִלְשׁוֹן כִּי, שֶׁהִרִי אִין זֶה רְשׁוֹת, שֶׁהִרִי צְמִנְחָה הַעוֹמֵר הַכְּתוּב מִדְּצֵר שֶׁהִיא חוּצָה, וְכֵן וְאִם יִהְיֶה הַיּוֹצֵל וְגו' (צְמִדְצֵר לו, ז): מִנְחַת בְּכוּרִים. צְמִנְחָה הַעוֹמֵר הַכְּתוּב מִדְּצֵר, שֶׁהִיא צָהָ אֲדִיב צִשְׁעַת יִשׁוּל הַתְּצוּאָה, וּמִן הַשְּׁעוּרִים הִיא צָהָ, נֶאֱמָר כֹּחֵן אֲדִיב, וְנֶאֱמָר לֵהֲלֵן כִּי הַשְּׁעוּרָה אֲדִיב (מִנְחוֹת סח:): קִלְי בֹאשׁ. שְׁמִיבִשִּׁין אוֹתוֹ עַל הָאוֹר צֶאֱצִיב שֶׁל קִלְאִים, (פִּירֶשׁ"י צְמִנְחוֹת שֶׁס הַכִּלִּי שֶׁל מוֹכְרֵי קִלְיוֹת) שֶׁאֵלּוּלֵי כֵן אֵינֶה נְטֻחָת צְרִיחִים לְפִי שֶׁהִיא לַחָה: גֶּרֶשׁ כְּרִמֶּל. גְּרוּסָה צְעוּדָה לַחָה: גֶּרֶשׁ. לְשׁוֹן שְׂצִירָה וְטַחֲסִינָה גְרוּסָה צְרִיחִים שֶׁל גְּרוּסוֹת, כְּמוֹ וַיִּגְרֹס בְּקֶלֶךְ (אִיכָה ג, טז), וְכֵן גְּרָקָה נִפְשִׁי (תְּהִלִּים קיט, כ): כְּרִמֶּל. צְעוּד הֵכֵר מִלָּא (מִנְחוֹת סו:), שֶׁהַתְּצוּאָה לַחָה וּמִלָּאָה צִקִּשִׁין שֶׁלָּה, וְעַל כֵּן נִקְרָאִים הַמִּלִּילוֹת כְּרִמֶּל, וְכֵן פֶּרְקֶל צִקִּלוֹנוֹ (מִלְכִּים ז, ז):

(1) שְׁלָמִים. שְׁמִטִּילִים שְׁלוֹם צְעוּלָם. דְּצֵר אַחֵר שְׁלָמִים שִׁישׁ צָהָ שֶׁלֹּם לְמִנְחָה וְלִכְהֻנִּים וְלִצְעוּלִים:

(3) וְאֶת כָּל הַחֹלֶב וְגו'. לְהַצִּיא חֶלֶב שֶׁעַל קֶצֶה דְּצֵרִי רִצִּי יִשְׁמַעֲאֵל, רִצִּי עִקִּיבָא אוֹמֵר, לְהַצִּיא חֶלֶב שֶׁעַל הַדְּקִין:

<p>and the two kidneys, and the fat that is on them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away hard by the kidneys.</p>	<p>וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיִת וְאֶת־הַחֹלֶב אֲשֶׁר עָלֶיהֶן אֲשֶׁר עַל־הַכְּסָלִים וְאֶת־הַיֹּתֶרֶת עַל־הַכֶּבֶד עַל־הַכְּלָיִת וְיִסְרְנָהּ:</p>	<p>וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיִת וְאֶת־הַחֹלֶב אֲשֶׁר עָלֶיהֶן אֲשֶׁר עַל־הַכְּסָלִים וְאֶת־הַיֹּתֶרֶת עַל־הַכֶּבֶד עַל־הַכְּלָיִת וְיִסְרְנָהּ:</p>
<p>And Aaron's sons shall make it smoke on the altar upon the burnt-offering, which is upon the wood that is on the fire; it is an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.</p>	<p>וְהִקְטִירוּ אֹתוֹ בְּנֵי־אֶהֱרֹן הַמִּזְבֵּחַ עַל־הָעֹלָה אֲשֶׁר עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ רִיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: (פ)</p>	<p>וְהִקְטִירוּ אֹתוֹ בְּנֵי־אֶהֱרֹן הַמִּזְבֵּחַ עַל־הָעֹלָה אֲשֶׁר עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ רִיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: (פ)</p>
<p>And if his offering for a sacrifice of peace-offerings unto the LORD be of the flock, male or female, he shall offer it without blemish.</p>	<p>וְאִם מִן עֶזְא קוֹרְבָנִיה לְנֶכֶסֶת קוֹדֶשֶׁת קָדָם יְיָ דָּכָר אוֹ נִקְבָּא שְׁלִים יִקְרִבֶּנָּה:</p>	<p>וְאִם־מִן־הָעֶזְאן קָרְבָּנוֹ לְזִכָּח שְׁלָמִים לַיהוָה זָכָר אוֹ נִקְבָּה תָּמִים יִקְרִיבֶנּוּ:</p>
<p>If he bring a lamb for his offering, then shall he present it before the LORD.</p>	<p>אִם־כֶּשֶׁב הוּא־מִקְרִיב אֶת־קָרְבָּנוֹ וְהִקְרִיב אֹתוֹ לִפְנֵי יְהוָה:</p>	<p>אִם־כֶּשֶׁב הוּא־מִקְרִיב אֶת־קָרְבָּנוֹ וְהִקְרִיב אֹתוֹ לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>And he shall lay his hand upon the head of his offering, and kill it before the tent of meeting; and Aaron's sons shall dash the blood thereof against the altar round about.</p>	<p>וְיִסְמֹךְ יָת יְדֵיהֶם עַל־רִישׁ קוֹרְבָנִיה וְיָכּוּס יְתִיב קָדָם מִשְׁכַּן זְמָנָא וְיִזְרְקוּן בְּנֵי אֶהֱרֹן יָת דְּמֵיהֶם עַל־מִדְּבַחַ סָחוּר סָחוּר:</p>	<p>וְיִסְמֹךְ אֶת־יָדוֹ עַל־רֹאשׁ קָרְבָּנוֹ וְשָׁחַט אֹתוֹ לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד וְיִזְרְקוּ בְנֵי אֶהֱרֹן אֶת־דָּמּוֹ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:</p>
<p>And he shall present of the sacrifice of peace-offerings an offering made by fire unto the LORD: the fat thereof, the fat tail entire, which he shall take away hard by the rump-bone; and the fat that covereth the inwards, and all the fat that is upon the inwards,</p>	<p>וְהִקְרִיב מִזִּבְחַ הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁה קוֹרְבָנָא קָדָם יְיָ תְּרִבִּיה אֱלִיתָא שְׁלֵמָתָא לְקַבִּיל שְׁזֶרְתָּא יַעֲדִינָה וְיָת תְּרִבָּא דְּחִפֵּי יָת גִּזָּא וְיָת כָּל תְּרִבָּא דְּעַל גִּזָּא:</p>	<p>וְהִקְרִיב מִזִּבְחַ הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁה לַיהוָה חֲלָבּוֹ הָאֵלֶיָּה תְּמִימָה לְעִמָּת הָעֶצָה יִסְרְנָה וְאֶת־הַחֹלֶב הַמְכֻסֶּה אֶת־הַקָּרֶב וְאֶת־כָּל־הַחֹלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקָּרֶב:</p>
<p>and the two kidneys, and the fat that is upon them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away by the kidneys.</p>	<p>וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיִת וְאֶת־הַחֹלֶב אֲשֶׁר עָלֶיהֶן אֲשֶׁר עַל־הַכְּסָלִים וְאֶת־הַיֹּתֶרֶת עַל־הַכֶּבֶד עַל־הַכְּלָיִת וְיִסְרְנָהּ:</p>	<p>וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיִת וְאֶת־הַחֹלֶב אֲשֶׁר עָלֶיהֶן אֲשֶׁר עַל־הַכְּסָלִים וְאֶת־הַיֹּתֶרֶת עַל־הַכֶּבֶד עַל־הַכְּלָיִת וְיִסְרְנָהּ:</p>

- (4) הכסלים. (פלנקין"ן בלע"ז) שהחלצ שעל הכליות כשהזהמה חיה הוא בגובה הכסלים, והם מלמטה, והוא החלצ שחמת הממנים שקורין בלע"ז לונגיל"ש, לונן הנראה למעלה בגובה הכסלים, ובמחמתו הצער חופהו: היותה. היא דופן המסך שקורין איברי"ש, ובלשון ארמי תִּקְרָא דְּכָדָה: על הכבד. שיטול מן הכבד עמה מעט, ובמקום אחר הוא אומר וְאֵת הַיֹּתֶרֶת מִן הַכָּבֵד: על הכבד על הכליות. לצד מן הכבד, ולצד מן הכליות יסירנה לזו:
- (5) על העולה. מלצד העולה, למדנו שמקדים עולה תמיד לכל קרבן, על המערכה:
- (7) אם כשב. לפי שיש צאימורי הכבד מה שאין צאימורי העז, שהכבד אליהו קריבה, לכך נחלקו שתי פרשיות:
- (8) וזרקו. שתי ממנות שהן ד', ועל ידי הכלי הוא זורק, ואינו נותן באצבע אלא בחטאת:
- (9) חלבו. המוצר שזו, ומהו, זה האליה תמימה: לעמדת העצה. למעלה מן הכליות היענות (חולין יא.).

11	And the priest shall make it smoke upon the altar; it is the food of the offering made by fire unto the LORD.	וְהִקְטִירוּ הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַ לֶחֶם וְיִסְקֶנֶה כֹהֵנָּה לְמִדְבָּחָא לֶחִים קֹרְבָנָא קָדֶם יי: אֲשֶׁה לַיהוָה: (פ)	11
12	And if his offering be a goat, then he shall present it before the LORD.	וְאִם עֵז קֹרְבָנוֹ וְהִקְרִיבוֹ לִפְנֵי יְהוָה: וְאִם מִן בְּנֵי עִזָּא קֹרְבָנִיה וְיִקְרְבֶנֶה קָדֶם יי:	12
13	And he shall lay his hand upon the head of it, and kill it before the tent of meeting; and the sons of Aaron shall dash the blood thereof against the altar round about.	וְסָמַךְ אֶת־יָדוֹ עַל־רֹאשׁוֹ וְשָׁחַט אֹתוֹ לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד וְזָרְקוּ בְנֵי אֹהֶרֶן אֶת־דָּמּוֹ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב: וְיִסְמֹךְ יָת יְדִיהָ עַל רִישֶׁיהָ וְיִכּוֹס יְתִיהָ קָדֶם מִשְׁכַּן זִמְנָא וְיִזְרְקוּן בְּנֵי אֹהֶרֶן יָת דָּמֶיהָ עַל מִדְבָּחָא סָחוּר סָחוּר:	13
14	And he shall present thereof his offering, even an offering made by fire unto the LORD: the fat that covereth the inwards, and all the fat that is upon the inwards,	וְהִקְרִיב מִמֶּנּוּ קֹרְבָנוֹ אֲשֶׁה לַיהוָה אֶת־הַחֹלֶל הַמְכַסֶּה אֶת־הַקָּרֶב וְאֶת כָּל־הַחֹלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקָּרֶב: וְיִקְרִיב מִנִּיהָ קֹרְבָנִיה קֹרְבָנָא קָדֶם יי יָת תִּרְבָּא דְּחִפִּי יָת גִּזָּא וְיָת כָּל תִּרְבָּא דְּעַל גִּזָּא:	14
15	and the two kidneys, and the fat that is upon them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away by the kidneys.	וְאֶת שְׁתֵּי הַכְּלִיֹּת וְאֶת־הַחֹלֶל אֲשֶׁר עֲלֵהֶן אֲשֶׁר עַל־הַכְּסָלִים וְאֶת־הַיֹּתֶרֶת עַל־הַכְּבֵד עַל־הַכְּלִיֹּת יִסִּירֶנָּה: וְיָת תִּרְתִּין כּוֹלִין וְיָת תִּרְבָּא דְּעַלִּיהוֹן דְּעַל גִּסְסִיָּא וְיָת חֲצָרָא דְּעַל כְּבִדָּא עַל כּוֹלִיתָא יַעֲדִינָה:	15
16	And the priest shall make them smoke upon the altar; it is the food of the offering made by fire, for a sweet savour; all the fat is the LORD'S.	וְהִקְטִירֵם הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַ לֶחֶם אֲשֶׁה לַיהוָה נִיחֹחַ כָּל־חֹלֶב וְיִסְקֶנּוּן כֹהֵנָּה לְמִדְבָּחָא לֶחִים קֹרְבָנָא לְאַתְקַבְּלָא בְּרַעְנָא כָּל תִּרְבָּא קָדֶם יי:	16
17	It shall be a perpetual statute throughout your generations in all your dwellings, that ye shall eat neither fat nor blood.	חֲקֵת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכֹל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם כָּל־חֹלֶב וְכָל־דָּם לֹא תֹאכְלוּ: (פ) קִים עֹלָם לְדֹרִיכוֹן בְּכֹל מוֹתְבִיכוֹן כָּל תִּרְבָּא וְכֹל דָּמָא לֹא תִכְלוּן:	17
IV	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמַלִּיל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:	חמישי
2	Speak unto the children of Israel, saying: If any one shall sin through error, in any of the things which the LORD hath commanded not to be done, and shall do any one of them:	דְּבַר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר: נֶפֶשׁ כִּי־תַחַטָּא בְּשִׁגְגָה מִכֹּל מִצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא תַעֲשִׂינָה וַעֲשֶׂה מֵאַחַת מֵהֵנָּה: מַלִּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִימַר אֲנִשׁ אָרִי יַחֲבִיב בְּשָׁלוֹן מִכֹּל פְּקוּדִיָּא דִּי דְלֹא כְּשָׁרִין לְאַתְעִבְדָּא וַיַּעֲבִיד מִן חַד מִנְהוֹן:	2

(11) לחם אשה לה. לחמו של אש לשם גזזה: לחם. לשון מאכל, וכן נשחטתה עץ בלחמו (ירמיה יא, יט), עבד לקס רב (דניאל ה, א), לשחוק עשים לקס (קהלת י, יט):
(17) חקת עולם. יפה מפורש צמורת כהנים (פרק כ, ו) כל הפסוק הזה:

<p>if the anointed priest shall sin so as to bring guilt on the people, then 3 let him offer for his sin, which he hath sinned, a young bullock without blemish unto the LORD for a sin-offering.</p>	<p>אם כה־נא רב־א יחוב לְחֹבֶת עֲמָא וַיִּקְרִיב עַל חֹבְתִיהָ דְחֹב תֹור בֶר תֹורי שְׁלִים קָדָם יי לְחַטָּאת:</p>	<p>אם הכֹהֵן הַמְשִׁיחַ יִחַטֵּא לְאַשְׁמַת הָעָם וַיִּקְרִיב עַל חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא פֶר בֶן־בָּקָר תָּמִים לַיהוָה לְחַטָּאת:</p>
<p>4 And he shall bring the bullock unto the door of the tent of meeting before the LORD; and he shall lay his hand upon the head of the bullock, and kill the bullock before the LORD.</p>	<p>וַיָּבִי ית תֹורָא לְתַרְע מִשְׁכַּן זְמָנָא לְקָדָם יי וַיִּסְמֹךְ ית יְדִיהָ עַל רִישׁ תֹורָא וַיִּכּוֹס ית תֹורָא קָדָם יי:</p>	<p>וַיָּבִיָא אֶת־הַפֶּר אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לִפְנֵי יְהוָה וְסִמָּךְ אֶת־יָדוֹ עַל־רֹאשׁ הַפֶּר וּשְׁחַט אֶת־הַפֶּר לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>5 And the anointed priest shall take of the blood of the bullock, and bring it to the tent of meeting.</p>	<p>וַיִּסֹב כְּהֵנָא רַבָּא מִדְמָא דְתֹורָא וַיַּעֲלֵל יְתִיהָ לְמִשְׁכַּן זְמָנָא:</p>	<p>וַלָּקַח הַכֹהֵן הַמְשִׁיחַ מִדָּם הַפֶּר וַיָּבִיָא אֹתוֹ אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד:</p>
<p>6 And the priest shall dip his finger in the blood, and sprinkle of the blood seven times before the LORD, in front of the veil of the sanctuary.</p>	<p>וַיִּטְבֹּל כְּהֵנָא ית אֶצְבָּעִיהָ בְּדָמָא וַיִּדִּי מִן דְמָא שְׁבַע זְמָנִין קָדָם יי קָדָם פְּרוֹכְתָא דְקֹדֶשׁ:</p>	<p>וַיִּטְבֹּל הַכֹהֵן אֶת־אֶצְבָּעוֹ בַּדָּם וַיִּהְיֶה מִן־הַדָּם שֶׁבַע פְּעָמִים לִפְנֵי יְהוָה אֶת־פָּנֵי פֶרֶכֶת הַקֹּדֶשׁ:</p>
<p>7 And the priest shall put of the blood upon the horns of the altar of sweet incense before the LORD, which is in the tent of meeting; and all the remaining blood of the bullock shall he pour out at the base of the altar of burnt-offering, which is at the door of the tent of meeting.</p>	<p>וַיִּתֵּן כְּהֵנָא מִן דְמָא עַל קַרְנֵת מִדְבַּח קְטֹוֶרֶת בְּסִמְיָא קָדָם יי דְבִמִּשְׁכַּן זְמָנָא וַיִּת כָּל דְמָא דְתֹורָא יִשְׁפֹוךְ לִיסוּדָא דְמִדְבַּחָא דְעֹלֹתָא דְבִתְרַע מִשְׁכַּן זְמָנָא:</p>	<p>וַנָּתֵן הַכֹהֵן מִן־הַדָּם עַל־קַרְנֹת מִזְבֵּחַ קְטֹוֶרֶת הַסִּמִּים לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר בְּאֹהֶל מוֹעֵד וְאֵתוֹ כָּל־דָּם הַפֶּר יִשְׁפֹךְ אֶל־יִסוּד מִזְבֵּחַ הָעֹלֹה אֲשֶׁר־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:</p>
<p>8 And all the fat of the bullock of the sin-offering he shall take off from it; the fat that covereth the inwards, and all the fat that is upon the inwards,</p>	<p>וַיִּת כָּל תְּרַב תֹורָא דְחַטָּאת יִפְרִישׁ מִנֶּיהָ ית תְּרַבָּא דְחִפִּי עַל גִּנָּא וַיִּת כָּל תְּרַבָּא דְעַל גִּנָּא:</p>	<p>וְאֵת־כָּל־חֵלֶב פֶּר הַחַטָּאת יָרִים מִמֶּנּוּ אֶת־הַחֵלֶב הַמְכֻסֶּה עַל־תְּקָרֵב וְאֵת כָּל־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב:</p>

- (2) מכל מצות ה'. פירשו רבותינו אין חטאת צאה אלא על דבר שזדונו לאו וכרת ושגגתו חטאת (שבת סט.). מאחת מהנה. ממקלט אחת מהן, כגון הכותש בשבת, שם משמעון, נח מנחור, דין מדניאל:
- (3) אם הכהן המשיח יחטא לאשמת העם. מדדשו אינו חייב אלא צהעלם דבר עש שגגת מעשה, כמו שנאמר לאשמת העם. ונעלם דבר מעיני הקהל ועשו. ופשוטו לפי אגדה כשהכהן גדול חוטא אשמת העם הוא זה, שהן תלוין צו לכפר עליהם ולהתפלל בעדם, ונעשה מקולקל: פר. יכול זקן תלמוד לומר בן, אי בן יכול טן, תלמוד לומר פר, הא כיצד, זה בן ג':
- (5) אל אהל מועד. לנשכן. וצבית עולמים להיכל:
- (6) את פני פרכת הקדש. כנגד מקום קדושה, כוון כנגד צין הצדים, ולא היו נוגעים דמים בפרכת, ואם נגעו נגעו (יומא נז.):
- (7) ואת כל דם. שירי הדם:

(8) ואת כל חלב פר. חלצו היה לו לומר, מה תלמוד לומר פר, לרבות פר של יוס הכפורים לכליות ולחלצים ויותרת: החטאת. להציא שעירי עזודת אלילים לכליות ולחלצים ויותרת: ירים ממנו. מן המחובר, שלא יתחננו קודם הסרת חלצו

<p>and the two kidneys, and the fat 9 that is upon them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away by kidneys,</p>	<p>וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת וְאֶת־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עָלֵיהֶן אֲשֶׁר עַל־הַכְּסָלִים וְאֶת־הַיֹּתֶרֶת עַל־הַכְּבֵד עַל־ כְּלָיֹת יִסְרְנָה: וְיָתִין כּוֹלֵין וְיֵת תִּרְתִּין וְיֵת תִּרְבָּא דְּעַלְיָהוֹן דְּעַל גִּסְסִיָּא וְיֵת חֲצָרָא דְּעַל כְּבִדָּא עַל כּוֹלִיתָא יַעְדִּינָה:</p>	<p>9 וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת וְאֶת־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עָלֵיהֶן אֲשֶׁר עַל־הַכְּסָלִים וְאֶת־הַיֹּתֶרֶת עַל־הַכְּבֵד עַל־ כְּלָיֹת יִסְרְנָה:</p>
<p>as it is taken off from the ox of the 10 sacrifice of peace-offerings; and the priest shall make them smoke upon the altar of burnt-offering.</p>	<p>כִּמָּא דְּמִתְפָּרֵשׁ מִתּוֹר גִּבְסָת קוֹדֶשִׁיא וְיִסְיָקוֹן כְּהֵנָּא עַל מִדְבַּחָא דְּעֹלָתָא:</p>	<p>10 כִּאֲשֶׁר יוֹרֵם מִשּׁוֹר זָבַח הַשְּׁלָמִים וְהַקְטִירִם הַכֹּהֵן עַל מִזְבֵּחַ הָעֹלָה:</p>
<p>But the skin of the bullock, and all 11 its flesh, with its head, and with its legs, and its inwards, and its dung,</p>	<p>וְיֵת מִשְׁךְ תּוֹרָא וְיֵת כָּל בְּסָרְיָה עַל רִישִׁיָּה וְעַל כְּרַעְוָהּ וְגוּיָהּ וְאוֹכְלֶיהָ:</p>	<p>11 וְאֶת־עוֹר הַפָּר וְאֶת־כָּל־בְּשָׂרוֹ עַל־רֹאשׁוֹ וְעַל־כְּרַעְיוֹ וְקֶרְבּוֹ וּפְרָשׁוֹ:</p>
<p>even the whole bullock shall he 12 carry forth without the camp unto a clean place, where the ashes are poured out, and burn it on wood with fire; where the ashes are poured out shall it be burnt.</p>	<p>וְיַפִּיק יָת כָּל תּוֹרָא לְמִבְרָא לְמִשְׁרִיתָא לְאַתֵּר דְּכִי לְאַתֵּר בֵּית מִיִּשָׁד קִטְמָא וְיִקִּיד יִתִּיה עַל אֵשׁ בְּאִישְׁתָּא עַל אֵתֵר בֵּית מִיִּשָׁד קִטְמָא יִתְקַד:</p>	<p>12 וְהוֹצִיא אֶת־כָּל־הַפָּר אֶל־ מַחוּץ לַמַּחֲנֶה אֶל־מְקוֹם טָהוֹר אֶל־שֹׁפְךְ הַדָּשָׁן וְשָׂרַף אֹתוֹ עַל־עֵצִים בְּאֵשׁ עַל־שֹׁפְךְ הַדָּשָׁן יִשָּׂרַף: (פ)</p>
<p>And if the whole congregation of 13 Israel shall err, the thing being hid from the eyes of the assembly, and do any of the things which the LORD hath commanded not to be done, and are guilty:</p>	<p>וְאִם כָּל כְּנִשְׁתָּא דְּיִשְׂרָאֵל יִשְׁתָּלוֹן וְיִהִי מְכּוּסָא פְתִיגָא מִעֵינֵי קְהֵלָא וְיַעֲבֹדוּן חַד מִכָּל פְּקוּדֵיָא דִּי דִּלָּא כְּשָׂרִין לְאַתְעֲבָדָא וְיַחֲבוּבוּן:</p>	<p>13 וְאִם כָּל־עַדַּת יִשְׂרָאֵל יִשְׁגּוּ וְנַעֲלָם דְּכָר מִעֵינֵי קְהֵל וְעָשׂוּ אַחַת מִכָּל־מִצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא־תַעֲשִׂינָהּ וְאָשְׁמוּ:</p>
<p>when the sin wherein they have 14 sinned is known, then the assembly shall offer a young bullock for a sin-offering, and bring it before the tent of meeting.</p>	<p>וְתִתִּידַע חֻבְתָּא דְּחִבּוּ עֲלֶיהָ וְיִקְרְבוּן קְהֵלָא תּוֹר בֶּר תּוֹרִי לְחֻטָּאת וְיִיתָנוּ יִתִּיה לְקֹדֶם מִשְׁכַּן זִמְנָא:</p>	<p>14 וְנִזְדַּעַה הַחֻטָּאת אֲשֶׁר חָטְאוּ עָלֶיהָ וְהִקְרִיבוּ קְהֵלָא פָּר בֶּן־ בָּקָר לְחֻטָּאת וְהֵבִיאוּ אֹתוֹ לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד:</p>

(ת"כ פרק ד, ה):

(10) כאשר יורם. מאותן אמורין המפורשין בשור זבח השלמים, וכי מה פירש בזבח השלמים שלא פירש כאן, אלא להקישו לשלמים, מה שלמים לשמן, אף זה לשמו, ומה שלמים שלום לעולם, אף זה שלום לעולם. ובשחטת קדשים (וזכרים מ:): מזריכו ללמוד הימנו, שאין למדין למד מן הלמד בקדשים, כפרק איזהו מקומן: על הכבד על הכליות על ראשו ועל כרעיו. כולן לשון חוספת הן, כמו מלצד:

(12) אל מקום טהור. לפי שיש מחוץ לעיר מקום מוכן לטומאה להשליך אצנים מנוגעות ולזבית הקצרות, הוצרך לומר מחוץ למחנה, זה שהוא חוץ לעיר, שיהא המקום טהור: מחוץ למחנה. חוץ לשלש מחנות, וזבית עולמים חוץ לעיר, מו שפירשהו רבותינו זמס' יומא (סח). ובסנהדרין (מז:): אל שפך הדשן. מקום ששופכין בו הדשן המסולק מן המזבח, כמו שנאמר והוציא את הדשן אל מחוץ למחנה (להלן ו, ד): על שפך הדשן ישרף. שאין תלמוד לומר, אלא תלמוד לומר, שפילו אין שם דשן:

(13) עדת ישראל. אלו סנהדרין: ונעלם דבר. טעו להורות באחת מכל כריתות שבתורה שהוא מותר (הוריות ז:): הקהל ועשו. שעשו צבור על פיהם:

15	And the elders of the congregation shall lay their hands upon the head of the bullock before the LORD; and the bullock shall be killed before the LORD.	וְסִמְכוּ זִקְנֵי הָעֵדָה אֶת־יְדֵיהֶם וְסִמְכוּ עַל־רֹאשׁ הַפָּר לִפְנֵי יְהוָה וְשָׁחַט אֶת־הַפָּר לִפְנֵי יְהוָה:	וְסִמְכוּ זִקְנֵי הָעֵדָה אֶת־יְדֵיהֶם וְסִמְכוּ עַל־רֹאשׁ הַפָּר לִפְנֵי יְהוָה וְשָׁחַט אֶת־הַפָּר לִפְנֵי יְהוָה:
16	And the anointed priest shall bring of the blood of the bullock to the tent of meeting.	וְהָבִיא הַכֹּהֵן הַמְּשִׁיחַ מִדָּמָם הַפָּר אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד:	וְהָבִיא הַכֹּהֵן הַמְּשִׁיחַ מִדָּמָם הַפָּר אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד:
17	And the priest shall dip his finger in the blood, and sprinkle it seven times before the LORD, in front of the veil.	וְטָבַל הַכֹּהֵן אֶצְבָּעוֹ מִן־הַדָּם וְהִזָּה שֶׁבַע פְּעָמִים לִפְנֵי יְהוָה אֶת־פָּנֵי הַפָּרֹכֶת:	וְטָבַל הַכֹּהֵן אֶצְבָּעוֹ מִן־הַדָּם וְהִזָּה שֶׁבַע פְּעָמִים לִפְנֵי יְהוָה אֶת־פָּנֵי הַפָּרֹכֶת:
18	And he shall put of the blood upon the horns of the altar which is before the LORD, that is in the tent of meeting, and all the remaining blood shall he pour out at the base of the altar of burnt-offering, which is at the door of the tent of meeting.	וּמִן־הַדָּם יָתַן עַל־קַרְנֹת הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר בְּאֹהֶל מוֹעֵד וְאֵת כָּל־הַדָּם יִשְׁפֹךְ אֶל־יִסּוּד מִזְבֵּחַ הָעֹלָה אֲשֶׁר־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:	וּמִן־הַדָּם יָתַן עַל־קַרְנֹת הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר בְּאֹהֶל מוֹעֵד וְאֵת כָּל־הַדָּם יִשְׁפֹךְ אֶל־יִסּוּד מִזְבֵּחַ הָעֹלָה אֲשֶׁר־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:
19	And all the fat thereof shall he take off from it, and make it smoke upon the altar.	וְאֵת כָּל־חֲלָבֹו יָרִים מִמֶּנּוּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ:	וְאֵת כָּל־חֲלָבֹו יָרִים מִמֶּנּוּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ:
20	Thus shall he do with the bullock; as he did with the bullock of the sin-offering, so shall he do with this; and the priest shall make atonement for them, and they shall be forgiven.	וַעֲשֶׂה לַפָּר כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לַפָּר הַחַטָּאת כֵּן יַעֲשֶׂה־לוֹ וְכִפֹּר עֲלֵהֶם הַכֹּהֵן וְנִסְלַח לָהֶם:	וַעֲשֶׂה לַפָּר כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לַפָּר הַחַטָּאת כֵּן יַעֲשֶׂה־לוֹ וְכִפֹּר עֲלֵהֶם הַכֹּהֵן וְנִסְלַח לָהֶם:
21	And he shall carry forth the bullock without the camp, and burn it as he burned the first bullock; it is the sin-offering for the assembly.	וְהוֹצִיא אֶת־הַפָּר אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וְשָׂרַף אֹתוֹ כַּאֲשֶׁר שָׂרַף אֶת־הַפָּר הָרִאשׁוֹן חַטָּאת הַקָּהֵל הוּא: (פ)	וְהוֹצִיא אֶת־הַפָּר אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וְשָׂרַף אֹתוֹ כַּאֲשֶׁר שָׂרַף אֶת־הַפָּר הָרִאשׁוֹן חַטָּאת הַקָּהֵל הוּא: (פ)

(17) את פני הפרכת. ולמעלה הוא אומר את פני פרכת הקדש, משל למלך שסרח עליו מדינה, אם מעוטה סרח פמליא שלו מתקיימת, ואם כולם סרחו, אין פמליא שלו מתקיימת, אף כאן כשחטא כהן משיח עדיין שם קדושת המקום על המקדש, משחטאו כולם ח"ו נסתלקה הקדושה (זכאים מא:):

(18) יסוד מזבח העולה אשר פתח אהל מועד. זה יסוד מערבי שהוא כנגד הפתח:
 (19) ואת כל חלביו ירים. ואע"פ שלא פירש כאן יותרת ושתי כליות, למדין הם מן עשה וגו'. ומפני מה לא נתפרשו צו, תנא דזיר ר' ישמעאל, משל למלך שזעם על אהבו, ומיעט בסרחונו מפני חיבתו (שם):
 (20) ועשה לפר. זה, כאשר עשה לפר החטאת כמו שפורש בפר כהן משיח, להביא יותרת ושתי כליות, שפירש שם מה שלא פירש כאן, ולכפול במזנות העבודות, ללמד שאם חסר אחת מכל המתנות פסול, לפי שמצינו בנייתן על המזבח החיצון שנתן במתנה אחת כפר, הולך לומר כאן שמתנה אחת מהן מעכבת:

<p>22 When a ruler sinneth, and doeth through error any one of all the things which the LORD his God hath commanded not to be done, and is guilty:</p>	<p>אם רבא יחוב ויעביר חד מכל פקודיא דיי אלהיה דלא כשרין לאתעבדא בשלו ויחוב:</p>	<p>22 אשר נשיא יחטא ועשה אחת מכל מצות יהוה אלהיו אשר לא תעשינה בשגגה ואשם:</p>
<p>23 if his sin, wherein he hath sinned, be known to him, he shall bring for his offering a goat, a male without blemish.</p>	<p>או אתידע ליה חובתיה דחב פה וייתי ית קורבניה צפיר בר עזין דכר שלים:</p>	<p>23 או הודע אליו חטאתו אשר חטא בה והביא את-קרבנו שעיר עזים זכר תמים:</p>
<p>24 And he shall lay his hand upon the head of the goat, and kill it in the place where they kill the burnt-offering before the LORD; it is a sin-offering.</p>	<p>ויסמוך ידיה על ריש צפירא ויפוס יתיה באתרא דיפוס ית עלתא קדם יי חטאת הוא:</p>	<p>24 וסמוך ידו על-ראש השעיר ושתט אותו במקום אשר-ישחט את-העלה לפני יהוה חטאת הוא:</p>
<p>25 And the priest shall take of the blood of the sin-offering with his finger, and put it upon the horns of the altar of burnt-offering, and the remaining blood thereof shall he pour out at the base of the altar of burnt-offering.</p>	<p>ויסב כהנא מדמא דחטאת באצבעיה וייתן על קרנת מדבחה דעלתא וית דמיה ישפוך ליסודא דמדבחה דעלתא:</p>	<p>25 ולקח הכהן מדם החטאת באצבעו וינתן על-קרנת מזבח העלה ואת-דמו ישפך אל-יסוד מזבח העלה:</p>
<p>26 And all the fat thereof shall he make smoke upon the altar, as the fat of the sacrifice of peace-offerings; and the priest shall make atonement for him as concerning his sin, and he shall be forgiven.</p>	<p>וית כל תרביה יסיק למדבחה כתירב נכסת קודשא ויכפר עלוהי כהנא מחובתיה וישתביק ליה:</p>	<p>26 ואת-כל חלב ואת-קרבן חלב זבח השלמים וכפר עליו הכהן מחטאתו ונסלח לו: (פ)</p>
<p>27 And if any one of the common people sin through error, in doing any of the things which the LORD hath commanded not to be done, and be guilty:</p>	<p>ואם אנש חד יחוב בשלו מעמא דארעא במעבדיה חד מפקודיא דיי דלא כשרין לאתעבדא ויחוב:</p>	<p>שעי ואם-נפש אחת תחטא בשגגה מעם הארץ בעשתה אחת ממצות יהוה אשר לא תעשינה ואשם:</p>
<p>28 if his sin, which he hath sinned, be known to him, then he shall bring for his offering a goat, a female without blemish, for his sin which he hath sinned.</p>	<p>או אתידע ליה חובתיה דחב וייתי קורבניה צפירת עזי שלמא נוקבא על חובתיה דחב:</p>	<p>28 או הודע אליו חטאתו אשר חטא והביא קרבנו שעירת עזים תמימה נקבה על-חטאתו אשר חטא:</p>

- (22) אשר נשיא יחטא. לשון אשרי, אשרי הדור שהנשיא שלו נותן לז להציא כפרה על שגגתו, ק"ו שמתחרט על זדונותיו:
 (23) או הודע. כמו אם הודע הדבר, הרצה או יש שמשמעין צלשון אס, ואס במקום או, וכן או נודע פי שור נגח הוא (שמות כא, לו): הודע אליו. כשחטא היה סבור שהוא היתר, ולאחר מכלן נודע לו שאיסור היה:
 (24) במקום אשר ישחט את העולה. צלפון שהוא מפורש בעולה: חטאת הוא. לשמו כשר, שלא לשמו פסול:
 (25) ואת דמו. שירי הדם:
 (26) כחלב זבח השלמים. כאותן אמורין המפורשים צעו, האמור אלל שלמים:

<p>29 And he shall lay his hand upon the head of the sin-offering, and kill the sin-offering in the place of burnt-offering.</p>	<p>וּסְמוֹךְ אֶת־יָדוֹ עַל רֹאשׁ הַחֲטָאתָ וְשָׁחַט אֶת־הַחֲטָאתָ בַּמָּקוֹם הָעֹלָה:</p>	<p>29 וּסְמוֹךְ אֶת־יָדוֹ עַל רֹאשׁ הַחֲטָאתָ וְשָׁחַט אֶת־הַחֲטָאתָ בַּמָּקוֹם הָעֹלָה:</p>
<p>30 And the priest shall take of the blood thereof with his finger, and put it upon the horns of the altar of burnt-offering, and all the remaining blood thereof shall he pour out at the base of the altar.</p>	<p>וְיָסַב כֹּהֵנָּה מִדָּמָהּ בְּאֶצְבָּעִיהָ וַיִּתֵּן עַל קַרְנֹת מִדְּבַחָהּ דְּעֹלָתָהּ וְיִת כָּל דָּמָהּ יִשְׁפֹּךְ לִיסוּדָא דְּמִדְּבַחָהּ:</p>	<p>30 וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּמָהּ בְּאֶצְבָּעוֹ וַיָּנִיחַ עַל־קַרְנֹת מִזְבֵּחַ הָעֹלָה וְאֶת־כָּל־דָּמָהּ יִשְׁפֹּךְ אֶל־יִסּוּד הַמִּזְבֵּחַ:</p>
<p>31 And all the fat thereof shall he take away, as the fat is taken away from the sacrifice of peace-offerings; and the priest shall make it smoke upon the altar for a sweet savour unto the LORD; and the priest shall make atonement for him, and he shall be forgiven.</p>	<p>וְיִת כָּל תַּרְבֵּה יַעֲדֵי כֶּמֶא דְּאַתְעֵדָא תִּרְבַּח מִעַל נִכְסֵת קוּדְשִׁיא וַיִּסִּיק כֹּהֵנָּה לְמִדְּבַחָהּ לְאַתְקַבְּלָא בְּרַעְוָא קָדָם יי וּיְכַפֵּר עָלוּהִי כֹהֵנָּה וַיִּשְׁתַּבֵּיב לִיה:</p>	<p>31 וְאֶת־כָּל־חֲלֶבָהּ יִסִּיר כַּאֲשֶׁר הוֹסֵר חֶלֶב מִעַל זֶבַח הַשְּׁלָמִים וְהַקְטִיר הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַ לַרִיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה וְכִפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן וְנִסְלַח לוֹ: (פ)</p>
<p>32 And if he bring a lamb as his offering for a sin-offering, he shall bring it a female without blemish.</p>	<p>וְאִם אִמֹּר יִיתִי קוֹרְבָנִיה לַחֲטָאתָ נִקְבָּא שְׁלֵמָא יִיתִינָה:</p>	<p>32 וְאִם־כֶּבֶשׂ יָבִיא קֹרְבָנוֹ לַחֲטָאתָ נִקְבָּה תְּמִימָה יְבִיאָנָה:</p>
<p>33 And he shall lay his hand upon the head of the sin-offering, and kill it for a sin-offering in the place where they kill the burnt-offering.</p>	<p>וּסְמוֹךְ יִת יָדִיה עַל רֹאשׁ הַחֲטָאתָ וְיִכּוֹס יָתֵהּ לַחֲטָאתָ בְּאֶתְרָא דִּיכּוֹס יִת עֹלָתָהּ:</p>	<p>33 וּסְמוֹךְ אֶת־יָדוֹ עַל רֹאשׁ הַחֲטָאתָ וְשָׁחַט אֹתָהּ לַחֲטָאתָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִשָּׁחַט אֶת־הָעֹלָה:</p>
<p>34 And the priest shall take of the blood of the sin-offering with his finger, and put it upon the horns of the altar of burnt-offering, and all the remaining blood thereof shall he pour out at the base of the altar.</p>	<p>וְיָסַב כֹּהֵנָּה מִדָּמָהּ דְּחֲטָאתָ בְּאֶצְבָּעִיהָ וַיִּתֵּן עַל קַרְנֹת מִדְּבַחָהּ דְּעֹלָתָהּ וְיִת כָּל דָּמָהּ יִשְׁפֹּךְ לִיסוּדָא דְּמִדְּבַחָהּ:</p>	<p>34 וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּם הַחֲטָאתָ בְּאֶצְבָּעוֹ וַיָּנִיחַ עַל־קַרְנֹת מִזְבֵּחַ הָעֹלָה וְאֶת־כָּל־דָּמָהּ יִשְׁפֹּךְ אֶל־יִסּוּד הַמִּזְבֵּחַ:</p>
<p>35 And all the fat thereof shall he take away, as the fat of the lamb is taken away from the sacrifice of peace-offerings; and the priest shall make them smoke on the altar, upon the offerings of the LORD made by fire; and the priest shall make atonement for him as touching his sin that he hath sinned, and he shall be forgiven.</p>	<p>וְיִת כָּל תַּרְבֵּה יַעֲדֵי כֶּמֶא דְּמִתְעֵדָא תִּרְבַּח אִמֹּר מִנְכַּסֵּת קוּדְשִׁיא וַיִּסִּיק כֹּהֵנָּה יְתִהוֹן לְמִדְּבַחָהּ עַל קוֹרְבָנֵי דִּי וּיְכַפֵּר עָלוּהִי כֹהֵנָּה עַל חוֹבָתֶיהָ דְּחַב וַיִּשְׁתַּבֵּיב לִיה:</p>	<p>35 וְאֶת־כָּל־חֲלֶבָהּ יִסִּיר כַּאֲשֶׁר יוֹסֵר חֶלֶב־הַכֶּשֶׁב מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים וְהַקְטִיר הַכֹּהֵן אֹתָם הַמִּזְבֵּחַ עַל אֲשֵׁי יְהוָה וְכִפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן עַל־חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר־חָטָא וְנִסְלַח לוֹ: (פ)</p>

(31) כאשר הוסר חלב מעל זבח השלמים. כאימורי עז האמורים בשלמים:

(33) ושחט אותה לחטאת. שמה שמיטתה לשם חטאת:

(35) כאשר יוסר חלב הכשב. שנמצאו אמורין ואלֵהֶם, אף חטאת כשהיא צאה כצבה טעונה חֵלְיָה עִם האמורין: על אֲשֵׁי ה'. על מדורות האש העשויות לשם, פואילי"ש צלע"ו:

<p>v And if any one sin, in that he heareth the voice of adjuration, he being a witness, whether he hath seen or known, if he do not utter it, then he shall bear his iniquity;</p>	<p>v וַאֲנִשׁ אֲרִי יְחֹב וַיִּשְׁמַע קוֹל מוֹמִי וְהוּא סֵהִיד אוֹ חֵזָא אוֹ יָדַע אִם לֹא יַחֲזִי וַיִּקְבִּיל חֹבִיָּה:</p>	<p>v וַנֶּפֶשׁ כִּי־תִחְטָא וְשָׁמְעָה קוֹל אֱלֹהִים וְהוּא עֵד אוֹ רֹאֶה אוֹ יָדַע אִם־לֹא יִגִּיד וַנִּשָּׂא עֹנֹו:</p>
<p>2 or if any one touch any unclean thing, whether it be the carcass of an unclean beast, or the carcass of unclean swarming things, and be guilty, it being hidden from him that he is unclean;</p>	<p>2 אוֹ אֲנִשׁ דִּיקָרַב בְּכָל מַדְעָם מִסָּאב אוֹ בְּנִבְלַת חֵיתָא מִסָּאבָתָא אוֹ בְּנִבְלַת בְּעִירָא מִסָּאבָא אוֹ בְּנִבְלַת רְחִישׁ מִסָּאב וַיְהִי מְכֹסֵּפָא מִנִּיהּ וְהוּא מִסָּאב וְחֹב:</p>	<p>2 אוֹ נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תִּגְעַ בְּכָל־דְּבָר טָמֵא אוֹ בְּנִבְלַת חַיָּה טָמְאָה אוֹ בְּנִבְלַת בְּהֵמָה טָמְאָה אוֹ בְּנִבְלַת שְׂרָץ טָמֵא וַנִּעְלָם מִמֶּנּוּ וְהוּא טָמֵא וְאָשָׁם:</p>
<p>3 or if he touch the uncleanness of man, whatsoever his uncleanness be wherewith he is unclean, and it be hid from him; and, when he knoweth of it, be guilty;</p>	<p>3 אוֹ אֲרִי יָקַרַב בְּסוֹאֲבַת אֲנָשָׁא לְכָל סֹאבְתִיהּ דִּיסְתָּאב בֵּיהּ וַיְהִי מְכֹסֵּפָא מִנִּיהּ וְהוּא יָדַע וְחֹב:</p>	<p>3 אוֹ כִי יַגַּע בְּטִמְאַת אָדָם לְכָל טִמְאַתּוֹ אֲשֶׁר יִטְמָא בֵּיהּ וַנִּעְלָם מִמֶּנּוּ וְהוּא יָדַע וְאָשָׁם:</p>
<p>4 or if any one swear clearly with his lips to do evil, or to do good, whatsoever it be that a man shall utter clearly with an oath, and it be hid from him; and, when he knoweth of it, be guilty in one of these things;</p>	<p>4 אוֹ אֲנִשׁ אֲרִי יִקְיִים לְפָרְשָׁא בְּשִׁפְתָּיו לְאַבְאָשָׁא אוֹ לְאַיִטְבָּא לְכָל דִּיפְרִישׁ אֲנָשָׁא בְּקִיּוּם וַיְהִי מְכֹסֵּפָא מִנִּיהּ וְהוּא יָדַע וְחֹב לְחֵדָא מֵאֲלִין:</p>	<p>4 אוֹ נֶפֶשׁ כִּי תִשָּׁבַע לְבָטָא בְּשִׁפְתֶּיהּ לְהַרְעוֹ אוֹ לְהִיטִיב לְכָל אֲשֶׁר יִבְטָא הָאָדָם בְּשִׁבְעָה וַנִּעְלָם מִמֶּנּוּ וְהוּא־יָדַע וְאָשָׁם לְאַחַת מֵאֵלֶּה:</p>
<p>5 and it shall be, when he shall be guilty in one of these things, that he shall confess that wherein he hath sinned;</p>	<p>5 וַיְהִי אֲרִי יְחֹב לְחֵדָא מֵאֲלִין וַיִּוְדֵי דְחֹב עָלֶיהּ:</p>	<p>5 וְהָיָה כִּי־יֵאָשָׁם לְאַחַת מֵאֵלֶּה וְהִתְוַדָּה אֲשֶׁר חָטָא עָלֶיהָ:</p>
<p>6 and he shall bring his forfeit unto the LORD for his sin which he hath sinned, a female from the flock, a lamb or a goat, for a sin-offering; and the priest shall make atonement for him as concerning his sin.</p>	<p>6 וַיָּבִיחַ יְת אֲשָׁמִיהּ לְקָדָם יְיָ עַל חֹבְתִיהּ דְּחֹב נִזְקָבָא מִן עֲנָא אֲמִרְתָּא אוֹ צִפִּירַת עֲזִי לְחֻטָּאת וַיִּכְפֹּר עָלֶיהּ כֹּהֵנָא מִחֻבְתִּיהּ:</p>	<p>6 וְהָבִיִּא אֶת־אֲשָׁמּוֹ לַיהוָה עַל חֻטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא נִזְבָּה מִן־הָעֹזֹן כִּשְׂפָה אוֹ־שְׁעִירַת עִזִּים לְחֻטָּאת וַיִּכְפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן מִחֻטָּאתוֹ:</p>

- (1) ושמעה קול אלה. בדבר שהוא עד צו, שהשביעוהו שבעה שם יודע לו צעדות שיעיד לו:
 (2) או נפש אשר תגע וגר. ולאחר הטומאה הזו יאכל קדשים, או יכנס למקדש, שהוא דבר שזדונו כרת, במסכת שבעות
 (1.) נדרש כן: ונעלם ממנו. הטומאה: ואשם. צאכילת קודש או צביאת מקדש:
 (3) בטומאת אדם. זו טומאת מת: לכל טומאתו. לרבות טומאת מגע וצין וזבות: אשר יטמא. לרבות הנוגע בצועל נדה: בה. לרבות צולע נצלת עוף טהור: ונעלם. ולא ידע. ששכח הטומאה: ואשם. צאכילת קודש או צביאת מקדש:
 (4) בשפתיים. ולא בלז: להרע. לעצמו: או להיטיב. לעצמו כגון אוכל ולא אוכל אישן ולא אישן: לכל אשר יבטא. לרבות לשעבר (שבעות כו.). ונעלם ממנו. ועבר על שבעתו. כל אלה בקרבן עולה ויורד כמפורש כאן, אבל שבעה שם זה כפירת ממון אינה בקרבן זו אלא באשם:

<p>And if his means suffice not for a lamb, then he shall bring his forfeit 7 for that wherein he hath sinned, two turtle-doves, or two young pigeons, unto the LORD: one for a sin-offering, and the other for a burnt-offering.</p>	<p>וְאִם לֹא תִמְצֵא יָדָיו כְּמִסַּת סִיטָא וְיִיתִי יָת חֹבֶבְתִּיהָ דְּחֶב תִּרְיִן שְׁפִנִּינִין אוֹ תִרְיִן בְּנֵי יוֹנָה לְקֹדֶם יְיָ חֵד לְחַטָּאת וְחֵד לְעֹלָה:</p>	<p>וְאִם לֹא תִמְצֵא יָדָיו כְּמִסַּת וְהָבִיָא אֶת־אֲשָׁמוֹ אֲשֶׁר חָטָא שְׁתֵּי תְרִים אוֹ־שְׁנֵי בְנֵי־יוֹנָה לְיְהוָה אֶחָד לְחַטָּאת וְאֶחָד לְעֹלָה:</p>
<p>And he shall bring them unto the priest, who shall offer that which is for the sin-offering first, and pinch off its head close by its neck, but shall not divide it asunder.</p>	<p>וְיִיתִי יְתֵחוּן לְוֶת כְּהֵנָּא וּיְקָרִיב יָת דְּלְחַטָּאת קֹדְמוֹתָא וְיִמְלֹק יָת רִישֶׁיהָ מִקְבִּיל קִדְלִיהָ וְלֹא יַפְרִישׁ:</p>	<p>וְהָבִיָא אֹתָם אֶל־הַכֹּהֵן וְהִקְרִיב אֶת־אֲשֶׁר לְחַטָּאת רִאשׁוֹנָה וּמִלֵּק אֶת־רֹאשׁוֹ מִמּוֹל עֲרָפוֹ וְלֹא יַבְדִּיל:</p>
<p>And he shall sprinkle of the blood of the sin-offering upon the side of the altar; and the rest of the blood shall be drained out at the base of the altar; it is a sin-offering.</p>	<p>וְיָדֵי מִדְמָא דְּחַטָּאתָא עַל כְּתָל מִדְבָּחָא וּדְיִשְׁתַּאֲר בְּדָמָא יִתְמָצִי לִיסוּדָא דְּמִדְבָּחָא חַטָּאתָא הוּא:</p>	<p>וְהִזָּה מִדָּם הַחַטָּאת עַל־קִיר הַמִּזְבֵּחַ וְהַנֶּשְׁאָר בְּדָם יִמָּצֵה אֶל־יְסוּד הַמִּזְבֵּחַ חַטָּאת הוּא:</p>
<p>And he shall prepare the second for a burnt-offering, according to the ordinance; and the priest shall make atonement for him as concerning his sin which he hath sinned, and he shall be forgiven.</p>	<p>וְיָת תִּנְיָנָא יַעֲבִיד עֹלָתָא כְּדָחוּזֵי וּיְכַפֵּר עֲלוּהֵי כְּהֵנָּא מִחֹבֶבְתִּיהָ דְּחֶב וְיִשְׁתַּבֵּי לִיהָ:</p>	<p>וְאֶת־הַשֵּׁנִי יַעֲשֶׂה עֹלָה כְּמוֹשֶׁפֶט וְכַפֵּר עָלָיו חֲכֹתֵן מִחַטָּאתוֹ אֲשֶׁר־חָטָא וְנִסְלַח לוֹ: (ס)</p>
<p>But if his means suffice not for two turtledoves, or two young pigeons, then he shall bring his offering for that wherein he hath sinned, the tenth part of an ephah of fine flour for a sin-offering; he shall put no oil upon it, neither shall he put any frankincense thereon; for it is a sin-offering.</p>	<p>וְאִם לֹא תִדְבִּיק יָדָיו לְתִרְיִן שְׁפִנִּינִין אוֹ לְתִרְיִן בְּנֵי יוֹנָה וְיִיתִי יָת קוֹרְבָּנִיהָ דְּחֶב חֵד מִן עֶסְרָא בִּתְלַת סָאִין סוּלְתָא לְחַטָּאתָא לֹא יִשְׁנִי עָלֶיהָ מִשְׁחָא וְלֹא יִתֵּן עָלֶיהָ לְבוֹנֶתָא אֲרִי חַטָּאתָא הִיא:</p>	<p>וְאִם לֹא תִשְׁגִּי יָדוֹ לְשְׁתֵּי תְרִים אוֹ לְשֵׁנִי בְנֵי־יוֹנָה וְהָבִיָא אֶת־קֹרְבָּנוֹ אֲשֶׁר חָטָא עֲשִׂירַת הָאֶפֶה סֵלֶת לְחַטָּאת לֹא־יִשִּׁים עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְלֹא־יִתֵּן עָלֶיהָ לְבֹנֶה כִּי חַטָּאת הוּא:</p>
<p>And he shall bring it to the priest, and the priest shall take his handful of it as the memorial-part thereof, and make it smoke on the altar, upon the offerings of the LORD made by fire; it is a sin-offering.</p>	<p>וְיִיתִינֶיהָ לְוֶת כְּהֵנָּא וּיִקְמוּץ כְּהֵנָּא מִנֶּה מְלִי קִמְצִיהָ יָת אֲדָכְרֶתָהּ וְיִסִּיק לְמִדְבָּחָא עַל קוֹרְבָּנֵי דֵּי חַטָּאתָא הִיא:</p>	<p>וְהָבִיָאָהּ אֶל־הַכֹּהֵן וְקִמֵּץ חֲכֹתֵן מִמֶּנָּה מְלֹא קִמְצוֹ אֶת־ אֲזָכְרֶתָהּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ עַל־ אֲשֵׁי יְהוָה חַטָּאת הוּא:</p>

- (8) והקריב את אשר לחטאת ראשונה. חטאת קודמת לעולה למה הדבר דומה לפרקליט שנכנס לרשות, ריזה פרקליט נכנס דורון אחרייו (זכמים ז:). ולא יבדיל. אינו מולק אלא סימן אחד (חולין כא:). עורף. הוא גובה הראש המשופע לזד הנזאר: מול עורף. מול הרואה את העורף, והוא אורח כל אחורי הנזאר:
- (9) והזה מדם החטאת. צעולה לא הטעין אלא מזוי, ובחטאת הזאה ומזוי, אוחז צעורף ומזוי, והדס ניתז והולך למזבח (זכמים מד:). חטאת הוא. לשמה כשרה, שלא לשמה פסולה:
- (10) כמשפט. כדת האמור צעולה העוף של נדבה נראש הפרשה:
- (11) כי חטאת הוא. ואין צדין שיהא קרָבָנוּ מְהָדָר (מנחות ו:).

<p>And the priest shall make atonement for him as touching his sin that he hath sinned in any of these things, and he shall be forgiven; and the remnant shall be the priest's, as the meal-offering.</p>	<p>וְכִפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן עַל־חַטָּאתוֹ וַיַּכְפֹּר עָלָיו כֹּהֵן אֶשֶׁר־חָטָא מֵאַחַת מֵאלֵה חֻבֹּתֶיהָ דָּחַב מִחֻדָּא מֵאֲלִין וְנִסְלַח לוֹ וְהִיתָה לַכֹּהֵן כַּמִּנְחָה: (ט)</p>
<p>And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה לְמִימֶר:</p>
<p>If any one commit a trespass, and sin through error, in the holy things of the LORD, then he shall bring his forfeit unto the LORD, a ram without blemish out of the flock, according to thy valuation in silver by shekels, after the shekel of the sanctuary, for a guilt-offering.</p>	<p>נֶפֶשׁ כִּי־תִמְעַל מֵעַל וְחַטָּאהּ בְּשִׁגְגָה מִקְדָּשִׁי יְהוָה וְהִבִּיא אֶת־אֲשָׁמוֹ לַיהוָה אֵיל תָּמִים מִן־הַצֹּאן בְּעֶרְכָּהּ כֶּסֶף־שֶׁקֶלִים בְּשֶׁקֶל־הַקֹּדֶשׁ לְאִשָּׁם:</p>
<p>And he shall make restitution for that which he hath done amiss in the holy thing, and shall add the fifth part thereto, and give it unto the priest; and the priest shall make atonement for him with the ram of the guilt-offering, and he shall be forgiven.</p>	<p>וְאֵת אֲשֶׁר חָטָא מִן־הַקֹּדֶשׁ יִשְׁלֹם וְאֶת־חֲמִישְׁתּוֹ יוֹסֶף עָלָיו וְנָתַן אוֹתוֹ לַכֹּהֵן וְהַכֹּהֵן יַכְפֹּר עָלָיו בְּאֵיל הָאִשָּׁם וְנִסְלַח לוֹ: (פ)</p>
<p>And if any one sin, and do any of the things which the LORD hath commanded not to be done, though he know it not, yet is he guilty, and shall bear his iniquity.</p>	<p>וְאִם־נֶפֶשׁ כִּי תַחַטָּא וְעָשְׂתָה אֶחָת מִכָּל־מִצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא תַעֲשִׂינָהּ וְלֹא־יָדָע וְאִשָּׁם וְנִשָּׂא עֲוֹנוֹ:</p>

(12) חטאת הוא. נקמנה ונקטרה לשמה כשרה שלא לשמה פסולה:

(13) על חטאתו אשר חטא. כאן שנה הכתוב, שרי בעשירות וזדלות נאמר מחטאתו, וכאן זדלי דלות נאמר על חטאתו, דקדקו רבותינו (כריתות כו:): מכאן שאם חטא כשהוא עשיר והפריש מעות לכשזה או שעירה והעני, יציא ממקצתן שתי תורים, הפריש מעות לשתי תורים והעני, יציא ממקצתן עשירית האפיפה, (לכך נאמר מחטאתו), הפריש מעות לעשירית האפיפה והעשיר, יוסיף עליהן ויציא קרבן עשיר, לכך נאמר כאן על חטאתו: מאחת משלש כפרות האמורות בענין, או בעשירות, או זדלות, או זדלי דלות. ומה תלמוד לומר, שיכול הקמוריס שזהם יהיו כשזה או שעירה, והקלין יהיו בעוף, והקלין שזקלין יהיו בעשירות האפיפה, תלמוד לומר מאחת מאלה, להשוות קלין לחמורין לכשזה ושעירה אם השיגה ידו, ואם החמורין לקלין לעשירות האפיפה זדלי דלות (פי' פרק יט, י): והיתה לכהן כמנחה. ללמד על מנחת חוטא שיהיו שיריה נאכלין, וזה לפי פשוטו. ורבותינו דרשו (שם יא. מנחות עג:), והיתה לכהן, ואם חוטא זה כהן הוא, תהא כשאר מנחת נדבת כהן, שהוא קליל פקיה לא תפכל (ויקרא ו, טז):

(15) כי תמעל מעל. אין מעילה בכל מקום אלא שינוי (פי' פרשתא יא, יז), וכן הוא אומר וימעלו באלהי מצרים ויזנו אחריו בלילה עמי הארץ (דברי הימים ב, כה), וכן הוא אומר בסוטה וימעלה צו מעל (במדבר ה, יז): וחטאה בשגגה מקדשי ה'. שנהנה מן ההקדש, והיכן הוזהר, נאמר כאן חטא, ונאמר להלן חטא בטרומה ולא יפאזו עליו חטא (ויקרא כב, ט), מה להלן הוזהר אף כאן הוזהר, אי מה להלן לא הוזהר אלא על האוכל אף כאן לא הוזהר אלא על האוכל, תלמוד לומר חמעות מעל ריבה (מעילה יח:): מקדשי ה'. המיוחדים לשם, יפאזו קדשים קלים: איל. ליקשה, כמו ואת אילי הארץ לקח (יחזקאל יז, יג), אף כאן קשה בן שמי שנים: בערבך כסף שקלים. שיהא שוה שמי סלעים: (16) ואת אשר חטא מן הקדש ישרם. קרן וחומש להקדש (כריתות כו:):

<p>And he shall bring a ram without blemish out of the flock, according to thy valuation, for a guilt-offering, unto the priest; and the priest shall make atonement for him concerning the error which he committed, though he knew it not, and he shall be forgiven.</p>	<p>וְהָבִיא אֵיל תָּמִים מִן־הַצֹּאן בְּעֶרְכָּךְ לְאַשֶׁם אֶל־הַכֹּהֵן וַיַּכְפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן עַל שְׁגִגָתוֹ אֲשֶׁר־שָׁגָג וְהוּא לֹא־יָדָע וְנִסְלַח לּוֹ יָדַע וְיִשְׁתַּבֵּחַ לַיהוָה</p>
<p>19 It is a guilt-offering—he is certainly guilty before the LORD.</p>	<p>אֲשֶׁם הוּא אֲשֶׁם אֲשֶׁם אֲשָׁמָא הוּא עַל חֻבַּתִּיהָ דְּחָב אֲשָׁמָא יִקְרִיב קָדָם יי: לַיהוָה: (פ)</p>
<p>20 And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימֶר:</p>
<p>21 If any one sin, and commit a trespass against the LORD, and deal falsely with his neighbour in a matter of deposit, or of pledge, or of robbery, or have oppressed his neighbour;</p>	<p>נֶפֶשׁ כִּי תִחַטָּא וּמַעַלָּה מַעַל בִּיהוָה וּכְחַשׁ בַּעֲמִיתוֹ בַּפְקָדוֹן אִו־בִּתְשׁוּמַת יָד אִו בְּגִזָּל אִו עָשָׂק אֶת־עַמִּיתוֹ: אִנֹּשׁ אָרִי יְחֹבֵב וַיִּשְׁקֹר שִׁקֵּר קָדָם יי וַיִּכְדֹּב בַּחֲבֵרִיהָ בַּפְקָדָנָא אִו בְּשׁוֹתְפוֹת יָדָא אִו בְּגִזָּלָא אִו עָשָׂק יֵת חֲבֵרִיהָ:</p>
<p>22 or have found that which was lost, and deal falsely therein, and swear to a lie; in any of all these that a man doeth, sinning therein;</p>	<p>אִו־מִצָּא אֲבֵדָה וּכְחַשׁ בָּהּ אִו אֲשַׁכַּח אֲבִידָתָא וַיִּכְדֹּב בָּהּ וְנִשְׁבַּע עַל־שִׁקֵּר עַל־אֶחָת מִכָּל אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה הָאָדָם לַחַטָּא מִכָּל בְּהֵנָה: אוֹ אֲשַׁכַּח אֲבִידָתָא וַיִּכְדֹּב בָּהּ וְנִשְׁבַּע עַל־שִׁקֵּר עַל־אֶחָת מִכָּל דִּיעֲבִיד אִנֹּשָׁא לְמַחֲב בְּהֵנָה:</p>

(17) ולא ידע ואשם והביא. הענין הזה מדבר במי שזא ספק כרת לידו ולא ידע אם עבר עליו אם לאו, כגון חֶלֶב ושומן לפניו, וכסוד ששחיתו היתר, ואכל את האחת, אמרו לו אחת של חֶלֶב הייתה, ולא ידע אם זו של חֶלֶב אכל, הרי זה מביא אשם חלוי ומגין עליו כל זמן שלא נודע לו שודאי חטא, ואם יודע לו לאחר זמן יציא חטאת: ולא ידע ואשם ונשא עונו. (ת"כ) ר' יוסי הגלילי אומר (שם פרשתא יב, ז), הרי הכתוב ענש את מי שלא ידע, על אחת כמה וכמה שיעניש את שידע. רבי יוסי אומר (שם): אם נפשך לידע מתן שכרן של צדיקים, זא ולמד מאדם הראשון, שלא נצטוו אלא על מצות לא תעשה, ועבר עליה, ראה כמה מיתות נקנסו עליו ולדורותיו, וכי איזו מדה מרובה, של טובה או של פורענות, הוי אומר מדה טובה, אם מדת פורענות המעוטה ראה כמה מיתות נקנסו לו ולדורותיו, מדה טובה המרובה, היושב לו מן הפגולין והנותרות והמתענה ביום הכיפורים, על אחת כמה וכמה שיזכה לו ולדורותיו ולדורות דורותיו עד סוף כל הדורות. ר' עקיבא אומר (שם יא) הרי הוא אומר על פי ב' עדים או ג' עדים וגו' (דברים יז, ו), אם מתקיימת העדות בשנים למה פרט לך הכתוב בג', אלא להביא שלישי להחמיר עליו ולעשות דינו כיוצא באלו לענין עונש והזמה, אם כך ענש הכתוב לנטפל לעוברי עבירה כעוברי עבירה, על אחת כמה וכמה שישלם שכר טוב לנטפל לעושי מצוה כעושי מצוה. ר' אלעזר בן עזריא אומר פי תקצור קצירך צִדְקָה (דברים כד, יט) וְשִׁכְסַף עוֹמֵר צִדְקָה (שם יג), הרי הוא אומר למען יצרכך וגו', קצב הכתוב צרכה למי שזאת על ידו מצוה בלא ידע, אמור מעתה היתה סלע צרורה בצנפני, וגפלה הימנו, ומאפה העני ונתפרנס צה, הרי הקצ"ה קוצע לו צרכה: (18) בערכך לאשם. בערך האומר למעלה: אשר שגג והוא לא ידע. הא אם ידע לאחר זמן לא נחכפר לו באשם זה, עד שיציא חטאת, הא למה זה דומה, לעגלה ערופה שנתערפה ואח"כ נמצא ההורג, הרי זה ירהג (ת"כ פרק כא, ב): (19) אשם הוא אשם אשם. הראשון כולו קמץ שהוא שם דבר, והאחרון חזיו קמץ וחזיו פתח שהוא לשון פעל, ואם תאמר מקרא שלא לצורך הוא, כבר נדרש הוא בת"כ (פרק כא, ג): אשם אשם. להביא אשם שפחה חרופה שיהא איל (בן שתי שנים) [שה שתי סלעים]. יכול שאני מרבה אשם נזיר ואשם מזורע תלמוד לומר, הוא: (21) נפש כי תחטא. אמר ר' עקיבא (שם פרק כב, ד) מה תלמוד לומר ומעלה מעל צה', לפי שכל המלוה והלוה והנושא והנותן אינו עושה אלא צעדים וצטטר, לפיכך בזמן שהיא מכחש, מכחש צעדים וצטטר, אצל המפקיד אצל חזירו ואינו רואה שחמד צו נשמה אלא שלישי שציניהם, לפיכך כשהוא מכחש, מכחש בשלישי שציניהם: בתשומת יד. שֶׁשֶׁם צידו ממון להסתפק, או במלוה: או בגזל. שגזל מידו כלום: או עשק. הוא שכר שכיר:

<p>then it shall be, if he hath sinned, and is guilty, that he shall restore that which he took by robbery, or the thing which he hath gotten by oppression, or the deposit which was deposited with him, or the lost thing which he found,</p>	<p>וְהָיָה אֲרִי יְחָטִי וַיַּחֲבֹב וַיִּתֵּיב יֵת גְּזִילָא דְגִזְלָא אוֹ יֵת עוֹשֶׁקא דְעֶשֶׂק אוֹ יֵת פְּקֻדוֹנָא דְאִתְפַּקֵּד לְוִתִּיהָ אוֹ יֵת אֲבִידָתָא דְאִשְׁכַּח:</p>	<p>וְהָיָה כִּי־יִחַטֵּא וְאָשָׁם וְהָשִׁיב אֶת־הַגְּזוּלָה אֲשֶׁר גָּזַל אוֹ אֶת־הָעֶשֶׂק אֲשֶׁר עָשָׂק אוֹ אֶת־הַפְּקֻדֹן אֲשֶׁר הִפְקִיד אֹתוֹ אוֹ אֶת־הָאֲבֵדָה אֲשֶׁר מָצָא:</p>	<p>23</p>
<p>or any thing about which he hath sworn falsely, he shall even restore it in full, and shall add the fifth part more thereto; unto him to whom it appertaineth shall he give it, in the day of his being guilty.</p>	<p>אוֹ מִכּוֹל אֲשֶׁר־יִשְׁבַּע עָלָיו לְשֹׁקֵר וְשָׁלָם אֹתוֹ בְּרֹאשׁוֹ וַחֲמִשְׁתֵּי יֶסֶף עָלָיו לְאִשֶּׁר הוּא לֹא יִתְּנֶנּוּ בְּיוֹם אֲשֶׁמָּתוֹ:</p>	<p>אוֹ מִכּוֹל אֲשֶׁר־יִשְׁבַּע עָלָיו לְשֹׁקֵר וְשָׁלָם אֹתוֹ בְּרֹאשׁוֹ וַחֲמִשְׁתֵּי יֶסֶף עָלָיו לְאִשֶּׁר הוּא לֹא יִתְּנֶנּוּ בְּיוֹם אֲשֶׁמָּתוֹ:</p>	<p>מפטיר</p>
<p>And he shall bring his forfeit unto the LORD, a ram without blemish out of the flock, according to thy valuation, for a guilt-offering, unto the priest.</p>	<p>וְיָבִיא לַיהוָה אֵיל תָּמִים מִן־הַצֹּאן בְּעֶרְכָּךְ לְאָשָׁם אֶל־הַכֹּהֵן:</p>	<p>וְיָבִיא לַיהוָה אֵיל תָּמִים מִן־הַצֹּאן בְּעֶרְכָּךְ לְאָשָׁם אֶל־הַכֹּהֵן:</p>	<p>25</p>
<p>And the priest shall make atonement for him before the LORD, and he shall be forgiven, concerning whatsoever he doeth so as to be guilty thereby.</p>	<p>וַיַּכְפֹּר עָלָיו כֹּהֵן קֹדֶם יְיָ וַיִּשְׁתַּבֵּחַ לַיהוָה עַל חַטָּא מִכּוֹל דְּיַעֲבִיד לְמַחֲבַב בָּהּ:</p>	<p>וַיַּכְפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן לִפְנֵי יְהוָה וַיְנַסְּלָח לוֹ עַל־אֲחַת מִכּוֹל אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה לְאִשְׁמָה בָּהּ: (פ)</p>	<p>קיא פסוקים</p>

The Haftarah is Isaiah 43:21 – 44:23 on page 140. For Shabbat Zachor the maftir and haftarah are on page 167. On Shabbat HaHodesh read the Maftir and Haftarah on page 175.

<p>VI And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימָר:</p>	<p>וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:</p>	<p>15</p>
<p>Command Aaron and his sons, saying: This is the law of the burnt-offering: it is that which goeth up on its firewood upon the altar all night unto the morning; and the fire of the altar shall be kept burning thereby.</p>	<p>צִו אֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־בָּנָיו לֵאמֹר זֹאת תֹּרַת הַעֹלָה הִוא הָעֹלָה עַל־מוֹקְדָה (בספרי תימן מוקדה במ"ם רגילה) עַל־הַמִּזְבֵּחַ כָּל־הַלַּיְלָה עַד־הַבֹּקֶר וְאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ תִּקְדָּר בּוֹ:</p>	<p>צִו אֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־בָּנָיו לֵאמֹר זֹאת תֹּרַת הַעֹלָה הִוא הָעֹלָה עַל־מוֹקְדָה (בספרי תימן מוקדה במ"ם רגילה) עַל־הַמִּזְבֵּחַ כָּל־הַלַּיְלָה עַד־הַבֹּקֶר וְאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ תִּקְדָּר בּוֹ:</p>	<p>2</p>

(22) וכחש בה. שִׁכְּפַר עַל אֶחָת מִכָּל אֱלֹהִים אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה הָאָדָם לַחֲטוֹא וּלְהִשָּׁעַע עַל שֶׁקֶר לְכַפִּירַת מִמּוֹן:
(23) כִּי יִחַטֵּא וְאָשָׁם. כְּשִׁיכִיר צַעֲמֹו לְשׁוֹצַצַת שׁוֹצָה, וְלִדְעַת וְלִהְיוֹדוֹת כִּי יִחַטֵּא (ג'י"ס"א וְצִדְעַתוֹ לְהִתְדוֹת כִּי חָטָא) וְאָשָׁם:

(24) בְּרֹאשׁוֹ. הוּא הַקֶּרֶן רֹאשׁ הַמִּמּוֹן: וַחֲמִשְׁתֵּי. (צ"ק קח). רִבְחָה תּוֹרַה חֲמִשִּׁית הַרְבֵּה לְקֶרֶן אֶחָת, שֶׁאִם כִּפַּר צְחוּמָשׁ וְנִשְׁבַּע וְהוֹדָה חֹזֵר וּמִצִּיא חֹמֶשׁ עַל אֹתוֹ חֹמֶשׁ, וְכֵן מוֹסִיף וְהוֹלֵךְ עַד שִׁית־מֵעֶט הַקֶּרֶן שֶׁנִּשְׁבַּע עָלָיו פָּחוֹת מִשְׁוֵה פְּרוּטָה: לְאִשֶּׁר הוּא לֹא. (לִפְּקוּי צִנּוֹ וְשִׁלּוּחוֹ ת"כ) לְמִי שֶׁהִמָּמֹן שָׁלוֹ:

(2) צִו אֶת אַהֲרֹן. אֵין לוֹ אֱלֹהִים לְשׁוֹן זֵרוֹ מִיד וְלִדְרוֹת אֶרֶץ צִיּוֹת צִיּוֹת לְזִרְזוֹ צִמְקוֹס שִׁישׁ צוֹ חֲסֵרוֹן כִּים: זֹאת תּוֹרַת הָעוֹלָה וְגו'. הִרִי הָעִנִּין הַזֶּה צָא לְלַמֵּד עַל הַקֶּמֶר חֲלָצִים וְאִצְרִים שֶׁיֵּהָא כֶּשֶׁר כָּל הַלֵּילָה (מַגִּילָה כ"א), וְלִלְמַד עַל הַפְּסוּלִין

- 3 And the priest shall put on his linen garment, and his linen breeches shall he put upon his flesh; and he shall take up the ashes whereto the fire hath consumed the burnt-offering on the altar, and he shall put them beside the altar.
- 3 וְלִבֶּשׁ הַכֹּהֵן מְדוּ בָד וּמְכַנָּסִי בָד יִלְבַּשׁ עַל-בְּשָׂרוֹ וְהָרִים אֶת-הַדָּשָׁן אֲשֶׁר תֹּאכַל הָאֵשׁ אֶת-הָעֵלָה עַל-הַמִּזְבֵּחַ וְשָׂמוּ אֶצֶל הַמִּזְבֵּחַ:
- 4 And he shall put off his garments, and put on other garments, and carry forth the ashes without the camp unto a clean place.
- 4 וּפָשַׁט אֶת-בְּגָדָיו וְלִבֶּשׁ בְּגָדִים אֲחֵרִים וְהוֹצִיא אֶת-הַדָּשָׁן אֶל-מַחֲוֵץ לַמַּחֲנֶה אֶל-מָקוֹם טָהוֹר:
- 5 And the fire upon the altar shall be kept burning thereby, it shall not go out; and the priest shall kindle wood on it every morning; and he shall lay the burnt-offering in order upon it, and shall make smoke thereon the fat of the peace-offerings.
- 5 וְהָאֵשׁ עַל-הַמִּזְבֵּחַ תִּקְדַּח בּוֹ לֹא תִכְבֶּה וּבֹעֵר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן עֵצִים בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר וְעֶרֶךְ עָלֶיהָ הָעֵלָה וְהַקְטִיר עָלֶיהָ חֲלָבֵי הַשְּׁלָמִים:
- 6 Fire shall be kept burning upon the altar continually; it shall not go out.
- 6 אֵשׁ תָּמִיד תִּקְדַּח עַל-הַמִּזְבֵּחַ לֹא תִכְבֶּה: (ס)
- 7 And this is the law of the meal-offering: the sons of Aaron shall offer it before the LORD, in front of the altar.
- 7 וְזֹאת תֹרַת הַמִּנְחָה הַקֹּלֶב אֹתָהּ בְּנֵי-אַהֲרֹן לִפְנֵי יְהוָה אֶל-פְּנֵי הַמִּזְבֵּחַ:

איזה אם עלה ירד, ואיזה אם עלה לא ירד, שכל תורה לרבות הוא צא, לומר תורה אחת לכל העולים, ואפילו פסולין, שאם עלו לא ירדו: הוא העולה. למעט את הרוצח ואת הנרצח, וכיוצא בהן, שלא היה פסולין בקדש שנפסלו קודם שצאו לעזרה (כל הענין צ"כ (פרשתא, ח) וזכאים פ"ג ופ"ד):

(3) מדו בד. היא הכתובה, ומה ת"ל מדו, שמהא כמדתו (ת"כ פרק ב, א): על בשרו. שלא יהא דבר חוץ צנתיים (ערכין ג:): והרים את הדשן. היה חותה מלא המחתה מן המאכלות הפנימיות ונותן במזרחו של כבש (תמיד כח:): הדשן אשר תאכל האש את העולה. ועשאתה דשן, מאותו דשן ירים תרומה: ושמו אצל המזבח. (על המזבח. מלא אצרים שעדיין לא נתאכלו, מחזירין על המזבח לאחר שחתה גחלים אילך ואילך ונטל מן הפנימיות שנאמר את העולה על המזבח (יומא מה:):

(4) ופשט את בגדיו. אין זו חובה אלא דרך ארץ, שלא ילכלך צהאאת הדשן בגדים שהוא משמש בהן תמיד, בגדים שצשל בהן קדרה לרבו אל ימזוג בהן כוס לרבו, לכך ולצב בגדים אחרים, פחותין מהן (יומא כג:): והוציא את הדשן. הַקְּבֹר צִפְּפוֹת כשהוא קָבָה ואין מקום למערכה, מוציא משם (תמיד כח:): ואין זה חובה בכל יום, אצל התרומה חובה בכל יום:

(5) והאש על המזבח תוקד בו. ריבה כאן יקידות הרבה, על מוקדה, ואש המזבח תוקד בו, והאש על המזבח תוקד בו, אש תמיד תוקד על המזבח, כולן נדרשו במס' יומא (מה). שנחלקו רבותינו צמנין המערכות שהיו שם: וערך עליה העולה. עולת תמיד היא תקדים (פסחים נח:). (צר"י ומנין שלא יהא דבר קודם על המערכה לתמיד של שחר, תלמוד לומר העולה עולה ראשונה) חלבי השלמים. אם יציאו שם שלמים. ורבותינו (שם נט). למדו מכאן עליה, על עולת הצוקר השלם כל הקרבנות כולם, מכאן שלא יהא דבר מאוחר לתמיד של צין הערבים:

(6) אש תמיד. אש שנאמר צה תמיד היא שמדליקין צה את הנרות שנאמר צה להעלות נר קָמִיד (שמות כו, כ), אף היא מעל המזבח החיון תוקד (יומא מה:): לא תכבה. המכבה אש על המזבח עובר בשני לאוין:

<p>And he shall take up therefrom his handful, of the fine flour of the meal-offering, and of the oil thereof, and all the frankincense which is upon the meal-offering, and shall make the memorial-part thereof smoke upon the altar for a sweet savour unto the LORD.</p>	<p>וְהָרִים מִמֶּנּוּ בְקִמְצוֹ מִסֵּלֶתָהּ וּמִנְחָתָהּ וּמִשְׁמֶנֶהָ וְאֵת כָּל-הַלִּבְנָה אֲשֶׁר עַל-הַמִּנְחָה וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ רִיחַ נִיחָח אֶזְכְּרָתָה לַיהוָה:</p>	<p>וְהָרִים מִמֶּנּוּ בְקִמְצוֹ מִסֵּלֶתָהּ וּמִנְחָתָהּ וּמִשְׁמֶנֶהָ וְאֵת כָּל-הַלִּבְנָה אֲשֶׁר עַל-הַמִּנְחָה וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ רִיחַ נִיחָח אֶזְכְּרָתָה לַיהוָה:</p>
<p>And that which is left thereof shall Aaron and his sons eat; it shall be eaten without leaven in a holy place; in the court of the tent of meeting they shall eat it.</p>	<p>וְהַנּוֹתֵרֶת מִמֶּנּוּ יֹאכְלוּ אֶהֱרֹן וּבָנָיו פֶּטִיר תֹּתָאכִיל בְּאֶתֶר קֹדֶשׁ בְּדֶרֶת מִשְׁכַּן זִמְנָא יִיכָלוּנָהּ:</p>	<p>וְהַנּוֹתֵרֶת מִמֶּנּוּ יֹאכְלוּ אֶהֱרֹן וּבָנָיו מִצֹּת תֹּאכֵל בְּמָקוֹם קֹדֶשׁ בַּחֲצֵר אֹהֶל-מוֹעֵד יֹאכְלוּנָהּ:</p>
<p>It shall not be baked with leaven. I have given it as their portion of My offerings made by fire; it is most holy, as the sin-offering, and as the guilt-offering.</p>	<p>לֹא תֵאֲפֶה חֻמֶּץ חֲמִיעַ הוֹלֵקֶהוּן יִהְיֶה יְהוָה מְקוֹרְבָנִי קֹדֶשׁ קוֹדֶשִׁין הִיא כַּחַטָּאת וּכְאֲשָׁמָ:</p>	<p>לֹא תֵאֲפֶה חֻמֶּץ חֲלָקִים נִתְּתִי אֹתָהּ מֵאֲשֵׁי קֹדֶשׁ קֹדָשִׁים הִוא כַּחַטָּאת וּכְאֲשָׁם:</p>
<p>Every male among the children of Aaron may eat of it, as a due for ever throughout your generations, from the offerings of the LORD made by fire; whatsoever toucheth them shall be holy.</p>	<p>כָּל-זָכָר בְּבָנֵי אֶהֱרֹן יֹאכְלֶנָה חֲקֵעוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם מֵאֲשֵׁי יְהוָה כָּל אֲשֶׁר-יִגַע בָּהֶם יִקְדָּשׁ: (פ)</p>	<p>כָּל-זָכָר בְּבָנֵי אֶהֱרֹן יֹאכְלֶנָה חֲקֵעוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם מֵאֲשֵׁי יְהוָה כָּל אֲשֶׁר-יִגַע בָּהֶם יִקְדָּשׁ: (פ)</p>
<p>And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיֹּדֶבֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:</p>	<p>וַיֹּדֶבֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:</p>
<p>This is the offering of Aaron and of his sons, which they shall offer unto the LORD in the day when he is anointed: the tenth part of an ephah of fine flour for a meal-offering perpetually, half of it in the morning, and half thereof in the evening.</p>	<p>זֶה קֹרְבַן אֶהֱרֹן וּבָנָיו אֲשֶׁר-יִקְרִיבוּ לַיהוָה בְּיוֹם הַמִּשְׁחָ אֹתוֹ עֲשִׂירֵת הָאֶפֶה סֵלֶת מִנְחָה תָמִיד מִחֲצִיתָהּ בַּבֹּקֶר וּמִחֲצִיתָהּ בָּעֶרֶב:</p>	<p>זֶה קֹרְבַן אֶהֱרֹן וּבָנָיו אֲשֶׁר-יִקְרִיבוּ לַיהוָה בְּיוֹם הַמִּשְׁחָ אֹתוֹ עֲשִׂירֵת הָאֶפֶה סֵלֶת מִנְחָה תָמִיד מִחֲצִיתָהּ בַּבֹּקֶר וּמִחֲצִיתָהּ בָּעֶרֶב:</p>

- (7) וזאת תורת המנחה. תורה אחת לכולן להטעין שמן ולבונה האמורין בענין. שיכול אין לי טענות שמן ולבונה אלא מנחת ישראל שהיא נקממת, מנחת כהנים שהיא כליל מנין, תלמוד לומר תורת: הקרב אותה. היא הגשה בקרן דרומית מערבית: לפני ה'. הוא מערב, שהוא ללד אהל מועד: אל פני המזבח. הוא הדרוס שהוא פניו של מזבח, שהכבש נתון לאותו הרוח:
- (8) (וההרים ממנו. מהמחזור, שיהא עשרון שלם צבת אחת צשעת קמיה. צר"י) בקמצו. שלא יעשה מדה לקומץ (יומא מו.). מסלת המנחה ומשמנה. מכאן שקומץ ממקום שנתרצה שמנה (סוטה יד:). המנחה. שלא תהא מעורבת באחרת (ת"כ פרשתא ז, ה:). ואת כל הלבונה אשר על המנחה והקטיר. שמלקט את לבונה אחת קמיה ומקטירו, (ת"כ שם) ולפי שלא פירש כן אלא באחת מן המנחות דויקרא (לעיל ז, ז), הוצרך לשנות פרשה זו לכלול כל המנחות כמשפטן.
- (9) במקום קדש. ואיזהו, בחצר אהל מועד:
- (10) לא תאפה חמץ חלקם. אף השירים אסורים בחמץ (מנחות נה:). כחטאת וכאשם. מנחת חוטא הרי היא כחטאת, לפיכך קמצה שלא לשמה פסולה, מנחת נדבה הרי היא כאשם, לפיכך קמצה שלא לשמה כשרה (ת"כ פרק ג, ד:).
- (11) כל זכר. אפילו צעל מוס. למה נאמר, אם לאכילה, הרי כבר אמור לקם קלליו מקדשי הקדשים וגו' (ויקרא כא, כז), אלא לרבות צעלי מומין למחלוקת (זבחים קז:). כל אשר יגע וגו'. קדשים קלים או חולין שיגעו זה ויצלעו ממנה (ת"כ שם ו:). יקדש. להיות כמוה, שאם פסולה יפסלו, ואם כשרה יאכלו כחומר המנחה (שם זבחים לז:).

<p>14 On a griddle it shall be made with oil; when it is soaked, thou shalt bring it in; in broken pieces shalt thou offer the meal-offering for a sweet savour unto the LORD.</p>	<p>עַל־מַחְבֵּת בַּשָּׁמֶן תַּעֲשֶׂה עַל מַסְרִיתָא בַּמֶּשֶׁח תַּתְּעִיבֵד מִרְבֶּכֶת תְּבִיאֶנָּה תְּפִינִי מִנְחַת רְבִיכָא תִּיתִינָה תּוֹפִינִי מִנְחַת פִּתִּים תִּקְרִיב קִיח־נִיחַח בְּצוּעִין תִּקְרִיב לְאַתְקַבְּלָא לִיהוָה: כִּרְעוּא קָדָם יי:</p>	<p>14 עַל־מַחְבֵּת בַּשָּׁמֶן תַּעֲשֶׂה מִרְבֶּכֶת תְּבִיאֶנָּה תְּפִינִי מִנְחַת פִּתִּים תִּקְרִיב קִיח־נִיחַח לִיהוָה:</p>
<p>15 And the anointed priest that shall be in his stead from among his sons shall offer it, it is a due for ever; it shall be wholly made to smoke unto the LORD.</p>	<p>וְהִפְּלֵן הַמָּשִׁית תַּחֲתָיו מִבְּנָיו וְכֹהֵנָּא דִּיתְרַבָּא תַּחֲתוּהִי יַעֲשֶׂה אֹתָהּ חֶק־עוֹלָם לִיהוָה מִבְּנוֹהֵי יַעֲבִיד יְתָה קִים עָלָם כָּל־לִיל תִּקְטָר: קָדָם יי גְּמִיר תַּתְּסַק:</p>	<p>15 וְהִפְּלֵן הַמָּשִׁית תַּחֲתָיו מִבְּנָיו יַעֲשֶׂה אֹתָהּ חֶק־עוֹלָם לִיהוָה כָּל־לִיל תִּקְטָר:</p>
<p>16 And every meal-offering of the priest shall be wholly made to smoke; it shall not be eaten.</p>	<p>וְכָל־מִנְחַת כֹּהֵן כָּל־לִיל תִּהְיֶה וְכָל מִנְחָתָא דְכֹהֵנָּא גְּמִיר תִּהְיֶה לֹא תֹאכַל: לֹא תִתְאָכִיל:</p>	<p>16 וְכָל־מִנְחַת כֹּהֵן כָּל־לִיל תִּהְיֶה לֹא תֹאכַל: (פ)</p>
<p>17 And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: וַיִּמְלִיל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:</p>	<p>17 וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר:</p>
<p>18 Speak unto Aaron and to his sons, saying: This is the law of the sin-offering: in the place where the burnt-offering is killed shall the sin-offering be killed before the LORD; it is most holy.</p>	<p>דְּבַר אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בְּנָיו מִלִּיל עִם אַהֲרֹן וְעִם בְּנוֹהֵי לֵאמֹר זֹאת תּוֹרַת הַחֹטָא לְמִימַר דָּא אֹרִיתָא דְחֹטָא בְּמָקוֹם אֲשֶׁר תִּשָּׁחַט הָעֹלָה בְּאַתְרָא דְתַתְּנֻכִּיס עֲלֵתָא תִּשָּׁחַט הַחֹטָא לִפְנֵי יְהוָה קֹדֶשׁ חֹטָא קָדָם יי קֹדֶשׁ קֹדֶשׁ קֹדֶשִׁים הוּא: קוֹדֶשִׁין הוּא:</p>	<p>18 דְּבַר אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בְּנָיו לֵאמֹר זֹאת תּוֹרַת הַחֹטָא בְּמָקוֹם אֲשֶׁר תִּשָּׁחַט הָעֹלָה תִּשָּׁחַט הַחֹטָא לִפְנֵי יְהוָה קֹדֶשׁ קֹדֶשִׁים הוּא:</p>
<p>19 The priest that offereth it for sin shall eat it; in a holy place shall it be eaten, in the court of the tent of meeting.</p>	<p>הַכֹּהֵן הַמֹּחֲטָא אֹתָהּ יֹאכְלֶנָּה כֹּהֵנָּא דְמַכְפֵּר בְּדָמָה יִיכְלֶנָּה בְּמָקוֹם קֹדֶשׁ תֹּאכֹל בַּחֲצֵר בְּאַתְר קֹדֶשׁ תִּתְאָכִיל בְּדֶרֶת אַהֲל מוֹעֵד: מִשְׁכַּן זִמְנָא:</p>	<p>19 הַכֹּהֵן הַמֹּחֲטָא אֹתָהּ יֹאכְלֶנָּה בְּמָקוֹם קֹדֶשׁ תֹּאכֹל בַּחֲצֵר אַהֲל מוֹעֵד:</p>
<p>20 Whatsoever shall touch the flesh thereof shall be holy; and when there is sprinkled of the blood thereof upon any garment, thou shalt wash that whereon it was sprinkled in a holy place.</p>	<p>כָּל אֲשֶׁר־יִגַּע בַּבֶּשֶׂרָה יִקְדָּשׁ כָּל דִּיקְרַב בַּבֶּשֶׂרָה יִתְקַדֵּשׁ וְאֲשֶׁר יִזֶּה מִדָּמָה עַל־הַבְּגָד וְדִידֵי מִדָּמָה עַל לְבוּשָׁא דִידֵי אֲשֶׁר יִזֶּה עָלֶיהָ תִכְבֵּס בְּמָקוֹם קֹדֶשׁ: עֲלֵה תַחֲנוּר בְּאַתְר קֹדֶשׁ:</p>	<p>20 כָּל אֲשֶׁר־יִגַּע בַּבֶּשֶׂרָה יִקְדָּשׁ וְאֲשֶׁר יִזֶּה מִדָּמָה עַל־הַבְּגָד אֲשֶׁר יִזֶּה עָלֶיהָ תִכְבֵּס בְּמָקוֹם קֹדֶשׁ:</p>

- (13) זה קרבן אהרן ובניו. אף ההדיוטות מקריבין עשירית האִיפה ציוס שהן מתחנכין לעבודה, אבל כהן גדול בכל יום, שנאמר מנחה תמיד וגו', והכהן המשיח תחתיו מצניו וגו' חק חקת עולם וגו' (מנחות נא:);
- (14) מרבכת. חלוטה ברותחין כל זרחה (ת"כ פרק ד, ה): תפיני. אפויה אפיות הרצה, שאחר חליטתה אופה בתנור, וחוזר ומטגנה במחצת (מנחות נ:); מנחת פחים. מלמד שטעונה פתיסה;
- (15) המשיח תחתיו מבניו. המשיח מצניו תחתיו: כליל תקטיר. אין נקמט להיות שיריה נאכלין, אלא כולה כליל, וכן כל מנחת כהן של נדבה כליל תהיה;
- (16) כליל. כולה שזה לגזרה;
- (19) המחטא אותה. העובד עבודותיה, שהיא נעשית חטאת על ידו: המחטא אותה יאכלנה. הראוי לעבודה, יא' טמא בשעת זריקת דמים שאינו חולק בבשר (זבחים כט.), ואי אפשר לומר שאוסר שאר כהנים באכילתה חוץ מן הזורק דמה, שהרי נאמר למטה כל זכר כהנים יאכל אותה;
- (20) כל אשר יגע בבשרה. כל דבר אוכל אשר יגע ויצלע ממנה: יקדש. להיות כמוה, אם פסולה תפסל, ואם היא כשרה תאכל כחומר שזה (שם נז:); ואשר יזה מדמה על הבגד. ואם הוזה מדמה על הבגד אותו מקום דם (הבגד אשר

21	But the earthen vessel wherein it is sodden shall be broken; and if it be sodden in a brazen vessel, it shall be scoured, and rinsed in water.	וּבְלִי-חֶרֶשׁ אֲשֶׁר תִּבְשַׁל-בּוֹ יִשְׁבֵּר וְאִם-בְּכֵלִי נִחְשַׁת בְּשֻׁלָּה תִּתְּבַשֵּׁל וְיִתְמָרִיק וְיִשְׁתַּטֵּף בְּמֵיָא:	וּבְלִי-חֶרֶשׁ אֲשֶׁר תִּבְשַׁל-בּוֹ יִשְׁבֵּר וְאִם-בְּכֵלִי נִחְשַׁת בְּשֻׁלָּה וּמָרַק וְשִׁטָּף בְּמֵיָם:	21
22	Every male among the priests may eat thereof; it is most holy.	כָּל-זָכָר בִּכְהֹנָיִם יִיכּוֹל יִתֶּה קֹדֶשׁ קֹדֶשִׁין הִיא:	כָּל-זָכָר בִּכְהֹנָיִם יֹאכֵל אֹתָהּ קֹדֶשׁ קֹדֶשִׁים הִוא:	22
23	And no sin-offering, whereof any of the blood is brought into the tent of meeting to make atonement in the holy place, shall be eaten; it shall be burnt with fire.	וְכָל חֲטָאתָ דִּיתָעַל מִדְּמָה לְמִשְׁכַּן זִמְנָא לְכַפֵּרָא בְּקֹדֶשׁ לֹא תֹאכִיל בְּנוֹרָא תִתְּוָקֵד:	וְכָל-חֲטָאת אֲשֶׁר יוֹבֵא מִדְּמָה אֶל-אֹהֶל מוֹעֵד לְכַפֵּר בְּקֹדֶשׁ לֹא תֹאכֵל בָּאֵשׁ תִּשְׁרֹף: (פ)	23
VII	And this is the law of the guilt-offering: it is most holy.	וְזֹאת תּוֹרַת הָאֲשָׁם קֹדֶשׁ וְזֹאת אוֹרֵיתָא דְאֲשָׁמָא קֹדֶשׁ קֹדֶשִׁין הִוא:	וְזֹאת תּוֹרַת הָאֲשָׁם קֹדֶשׁ קֹדֶשִׁים הִוא:	VII
2	In the place where they kill the burnt-offering shall they kill the guilt-offering: and the blood thereof shall be dashed against the altar round about.	בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחַטּוּ אֶת-הָעֹלָה יִשְׁחַטּוּ אֶת-הָאֲשָׁם וְאֶת-דָּמָהּ יִזְרֹק עַל-הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:	בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחַטּוּ אֶת-הָעֹלָה יִשְׁחַטּוּ אֶת-הָאֲשָׁם וְאֶת-דָּמָהּ יִזְרֹק עַל-הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:	2
3	And he shall offer of it all the fat thereof: the fat tail, and the fat that covereth the inwards,	וְיִתֶּה כָּל תַּרְבִּייהּ יִקְרִיב מִנֶּיהָ יִתֶּה אֶלְיֶתָא וְיִתֶּה תַרְבֵּא דְחַפִּי יִתֶּה:	וְיִתֶּה כָּל-חֲלָבֹהּ יִקְרִיב מִמֶּנּוּ אֵת הָאֵלְיָה וְאֶת-הַחֲלָב הַמְּכֻסָּה אֶת-הַקֶּרֶב:	3
4	and the two kidneys, and the fat that is on them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away by the kidneys.	וְיִתֶּה תַרְתִּין כּוֹלִין וְיִתֶּה תַרְבֵּא דְעִלְיָהוֹן דְּעַל גִּסְסִיָּא וְיִתֶּה חֲצָא דְעַל כְּבֵדָא עַל כּוֹלֵיתָא יַעֲדִינָהּ:	וְיִתֶּה שְׁתֵּי הַכְּלִיֹּת וְאֶת-הַחֲלָב אֲשֶׁר עֲלֵיהֶן אֲשֶׁר עַל-הַכְּסָלִים וְאֶת-חֵיתָרָתָהּ עַל-הַכְּבֵד עַל-הַכְּלִיֹּת יִסִּירָנָהּ:	4
5	And the priest shall make them smoke upon the altar for an offering made by fire unto the LORD; it is a guilt-offering.	וְיִסִּיק יִתְּוֹן כְּהֵנָּא לְמִדְּבָחָא קֹדֶשׁ קֹדֶשׁ יִי אֲשָׁמָא הִוא:	וְהִקְטִיר אֹתָם הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַה אֲשָׁה לַיהוָה אֲשָׁם הִוא:	5

יזה עליה) תכנס בתוך העזרה (מ"ב פרק ו, 1): אשר יזה. יזה נזה כמו וְלֹא יִטֶּה לְאָרֶץ מִנְלָם (איוב טו, כט), יזה נטוי: (21) ישבר. לפי שהזליעה שנזלעת צו נעשה נותר והוא הדין לכל הקדשים: ומרק. לשון פְּמָרוּקִי הַגָּשִׁים (אסתר ז, 3) אשקורי"ר צלעו": ומרק ושטף. לפלוט את צליעתו, אבל כלי חרס למדך הכתוב כאן שאינו יוצא מידי דפיו לעולם (פסחים 1:):

(22) כל זכר בכהנים יאכל אותה. הא למדת שְׁהִמְסָטָא אותה האמור למעלה לא להוציא שאר הכהנים, אלא להוציא את שאינו ראוי לְסָטוּי:

(23) וכל חטאת וגו'. שאם הכנים מדם חטאת החיצונה לפנים פסולה (זבחים פז). וכל. לרבות שאר קדשים: (1) קדש קדשים הוא. הוא קרצ ואין תמורתו קרצה (תמורה יז: מ"ב פרשת ד, 3): (2) ישחטו. ריבה לנו שחיתות הרבה, לפי שמצינו אשם צָבֹור נאמר ישחטו, רבים, ותלואו בעולה להביא עולת צבור לַצִּפּוֹן: (3) ואת כל חלבו וגו'. עד כאן לא נמפרשו אמורין באשם לכך הוֹרֵךְ לפרשם כאן, אבל חטאת צבֹור נמפרשו צה בפרשת ויקרא: את האליה. לפי שאשם אינו צא אלא איל או כבש, ואיל וכבש נתרבו באליה:

6	Every male among the priests may eat thereof; it shall be eaten in a holy place; it is most holy.	כָּל־זָכָר בַּכֹּהֲנִים יֹאכְלֶנּוּ כָּל דְּכוּרָא בְּכֹהֲנָיָא יִכְלִינֵה בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ יֹאכֵל קֹדֶשׁ בְּאַתֵּר קֹדֶשׁ יִתְאַכִּיל קֹדֶשׁ קֹדְשִׁים הוּא:
7	As is the sin-offering, so is the guilt-offering; there is one law for them; the priest that maketh atonement therewith, he shall have it.	כַּחֲטָאת כַּאֲשֶׁם תּוֹרָה אַחַת כַּחֲטָאת לְהֵם הִפְתָּן אֲשֶׁר יִכְפֹּר־בּוֹ לֹא יִהְיֶה:
8	And the priest that offereth any man's burnt-offering, even the priest shall have to himself the skin of the burnt-offering which he hath offered.	וְהִפְתָּן הַמִּקְרִיב אֶת־עֹלֹת אִישׁ עוֹר הָעֹלָה אֲשֶׁר הִקְרִיב לִפְתָּן לֹא יִתְּנָה:
9	And every meal-offering that is baked in the oven, and all that is dressed in the stewing-pan, and on the griddle, shall be the priest's that offereth it.	וְכָל־מִנְחָה אֲשֶׁר תֵּאָפֶה בַּתֹּנֹר וְכָל־נֶעֱשֶׂה בַּמִּרְחֶשֶׁת וְעַל־מַחֲבֵת לִפְתָּן הַמִּקְרִיב אֹתָהּ לֹא תִתֶּנָּה:
10	And every meal-offering, mingled with oil, or dry, shall all the sons of Aaron have, one as well as another.	וְכָל־מִנְחָה בְּלוּלָה־בְּשֶׁמֶן וְחֹרֶבֶת לְכָל־בְּנֵי אַהֲרֹן תִּהְיֶה אִישׁ כְּאָחִיו: (פ)
11	And this is the law of the sacrifice of peace-offerings, which one may offer unto the LORD.	וְזֹאת תּוֹרַת זִבְחַת הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר יִקְרִיב לַיהוָה:
12	If he offer it for a thanksgiving, then he shall offer with the sacrifice of thanksgiving unleavened cakes mingled with oil, and unleavened wafers spread with oil, and cakes mingled with oil, of fine flour soaked.	אִם עַל־תּוֹדָה יִקְרִיבֶנּוּ וְהִקְרִיבוּ עַל־זִבְחַת תּוֹדָה וְיִקְרִיב עַל נֶכֶסֶת תּוֹדָתָא חֲלֹת מִצּוֹת בְּלוּלֹת בְּשֶׁמֶן וְרִיקִי מִצּוֹת מִשְׁחִים בְּשֶׁמֶן וְסֻלֹת מִרְבֶּכֶת חֲלֹת בְּלוּלֹת בְּשֶׁמֶן:

(5) אשם הוא. עד שינתק שמו ממנו, לימד על אשם שמתו צעליו או שנתכפרו צעליו אף על פישעומו להיות דמיו עולה לקין המזבח, אש שחטו סתם אינו כשר לעולה קודם שנתק לרעה. ואינו צא ללמד על האשם שיהא פסול שלא לשמו, כמו שדרשו, הוא הכתוב צמחא, לפי שאשם לא נאמר צו אשם הוא, אלא לאחר הקטרת אמורין, והוא עצמו שלא הוקטרו אמוריו כשר (זבחים ה: וע"ש צ"ש י):

(6) קדש קדשים הוא. צמורת כהנים הוא נדרש (פרשתא ה, י):

(7) תורה אחת להם. צדצר זה: הכהן אשר יכפר בו. הראוי לכפרה חולק צו, פרט לטבול יוס ומחוסר כפורים ואונן:

(8) עור העולה אשר הקריב לכהן לו יהיה. פרט לטבול יוס ומחוסר כפורים ואונן שאינן חולקים צמורות (זבחים קג:):

(9) לכהן המקריב אתה וגו'. יכול לו לצדו, תלמוד לומר לכל בני אהרן תהיה, יכול לכולן, תלמוד לומר לכהן המקריב, הא כיצד לביטא אז של אותו יוס שמקריבין אותו (ת"כ פרק י, ג):

(10) בלולה בשמן. זו מנחת נדבה: וחברה זו מנחת חוטא, ומנחת קנאות, שאין בהן שמן:

<p>13 With cakes of leavened bread he shall present his offering with the sacrifice of his peace-offerings for thanksgiving.</p>	<p>על-חלת לחם חמץ יקריב קרבנו על-זבח תודת שלמיו: יקריב קורבניה על נקסת תודת קודשיו:</p>	<p>13 על-חלת לחם חמץ יקריב קרבנו על-זבח תודת שלמיו:</p>
<p>14 And of it he shall present one out of each offering for a gift unto the LORD; it shall be the priest's that dasheth the blood of the peace-offerings against the altar.</p>	<p>ויקריב מניה חדר מכל קורבנא אפרשותא קדם יי לקחנא דיוזוק ית דם נקסת קודשא דיליה יהי:</p>	<p>14 והקריב ממנו אחד מכל-קרבן תרומה ליהוה לפתח מזבח את-דם השלמים לו יהיה:</p>
<p>15 And the flesh of the sacrifice of his peace-offerings for thanksgiving shall be eaten on the day of his offering; he shall not leave any of it until the morning.</p>	<p>ובשר נקסת תודת קודשיו ביום קורבניה יתאכיל לא יצנע מניה עד צפרא:</p>	<p>15 ובשר זבח תודת שלמיו ביום קרבנו יאכל לא-יניח ממנו עד-בקר:</p>
<p>16 But if the sacrifice of his offering be a vow, or a freewill-offering, it shall be eaten on the day that he offereth his sacrifice; and on the morrow that which remaineth of it may be eaten.</p>	<p>ואם נדרא או נדבתא נקסת קורבניה ביומא דיקריב ית נקסתיה יתאכיל וביומא דבתרוהי ודישתאר מניה יתאכיל:</p>	<p>16 ואם-נדראו או נדבה זבח קרבנו ביום הקריבו את-זבחו יאכל וממחרת והנותר ממנו יאכל:</p>
<p>17 But that which remaineth of the flesh of the sacrifice on the third day shall be burnt with fire.</p>	<p>ודישתאר מבשר נקסתא ביומא תליתאה בנוקד יתוקד:</p>	<p>17 והנותר מבשר הזבח ביום השלישי באש ישרף:</p>

(12) אם על תודה יקריבנו. אם על דבר הודאה על נס שנעשה לו, כגון יורדי הים, והולכי מדברות, וחזושי בית האסורים, וחולה שנתרפא, שהם צריכין להודות שכחצו צהן יודו לה' סקדו ונסלחו וסיו לגני אדם. וינצחו וצחי תודה (תהלים קו, כא-כז), אם על אחת מאלה נדר שלמים הללו, שלמי תודה הן, וטעונות לחם האמור בענין, ואינן נאכלין אלא ליום ולילה, כמו שמפורש כאן: והקריב על זבח התודה. ד' מיני לחם, חלות, ורקיקין, ורצוכה, ג' מיני מנה, וכתבי על חלת לחם חמץ וגו', וכל מין ומין י' חלות, כך מפורש במנחות (דף עז.), ושעורן ה' סאין ירושלמיות שהן ו' מדבריות כ' עשרון: מרבכת. לחם חלוט צרותחין כל צרכו:

(13) יקריב קרבנו על זבח. מגיד שאין הלחם קדוש קדושת הגוף (שם עח:) ליפסל ציוא וטבול יום, ומלצאת לחולין בפדיון עד שיטעם הזבח:

(14) אחד מכל קרבן. לחם אחד מכל מין ומין יטול לתרומה לכהן העוזד עבודתו והשאר נאכל לצעלים (מנחות עז:), ובשרה לצעלים חוץ מחזה ושוק שזה, כמו שמפורש למטה תנופת חזה ושוק בשלמים (פסוק לד), והתודה קרויה שלמים (זבחים ז:).

(15) ובשר זבח תודת שלמיו. יש כאן רצויין הרצה, לרצות חטאת ואשם, ואיל נזיר, וחגיגת י"ד, שיהיו נאכלין ליום ולילה (זבחים לו. ת"כ פרק יז, א): ביום קרבנו יאכל. וכומן בשרה זמן לחמה: לא יניח ממנו עד בוקר. אכל אוכל הוא כל הלילה, אם כן למה אמרו עד חלות, כדי להרחיק אדם מן העצירה (צרכות ז:):

(16) ואם נדר או נדבה. שלא הביאה על הודאה של נס, אינה טעונה לחם ונאכלת לב' ימים, כמו שמפורש בענין: וממחרת והנותר ממנו. צראשון, יאכל. (ס"א והנותר ממנו יאכל) וי"ו וז' יתירה היא, ויש כמוה הרצה במקרא, כגון ואלה גני לצעון ואיפה וענה (צראשית לו, כד) תת וקדש וצא מרמס (דניאל ח, יג):

- 18 And if any of the flesh of the sacrifice of his peace-offerings be at all eaten on the third day, it shall not be accepted, neither shall it be imputed unto him that offereth it; it shall be an abhorred thing, and the soul that eateth of it shall bear his iniquity.
- 19 And the flesh that toucheth any unclean thing shall not be eaten; it shall be burnt with fire. And as for the flesh, every one that is clean may eat thereof.
- 20 But the soul that eateth of the flesh of the sacrifice of peace-offerings, that pertain unto the LORD, having his uncleanness upon him, that soul shall be cut off from his people.
- 21 And when any one shall touch any unclean thing, whether it be the uncleanness of man, or an unclean beast, or any unclean detestable thing, and eat of the flesh of the sacrifice of peace-offerings, which pertain unto the LORD, that soul shall be cut off from his people.
- 22 And the LORD spoke unto Moses, saying:
- 23 Speak unto the children of Israel, saying: Ye shall eat no fat, of ox, or sheep, or goat.
- וְאִם הָאָכַל יֹאכַל מִבֶּשֶׂר-זֶבַח שְׁלֵמֵי בָנִים הַשְּׁלִישִׁי לֹא יִרְצֶה הַמִּקְרִיב אֹתוֹ לֹא יִחָשֵׁב לוֹ פְּגוּל יִהְיֶה וְהִנֵּפֶשׁ הָאֲכָלָת מִמֶּנּוּ עֲוֹנָה תִּשָּׂא:
- וְהַבֶּשֶׂר אֲשֶׁר-יִגַע בְּכָל-טֹמֵא לֹא יֹאכַל בָּאֵשׁ יִשְׂרָאֵל וְהַבֶּשֶׂר כָּל-טָהוֹר יֹאכַל בֶּשֶׂר:
- וְהִנֵּפֶשׁ אֲשֶׁר-תֹּאכַל בֶּשֶׂר מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לַיהוָה וְטֹמְאָתוֹ עָלָיו וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמִּיהָ:
- וְנִפֶּשׁ כִּי-תִגַע בְּכָל-טֹמֵא בְטֹמְאֵת אָדָם אֹו בְּבִהֶמָה טֹמְאָה אֹו בְּכָל-שֶׁקֶץ טֹמֵא וְאָכַל מִבֶּשֶׂר-זֶבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לַיהוָה וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמִּיהָ: (פ) (אין פרשה בספרי ספרד ואשכנז)
- וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵּאמֹר: וּמִלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה לְמִימֹר:
- דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר כָּל-חֵלֶב שֹׁר וְכֶשֶׂב וְעִז לֹא תֹאכְלוּ:
- מִלִּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִימֹר כָּל תֶּרֶב תֹּר וְאֹמֵר וְעִז לֹא תִכְלֹן:

(18) ואם האכל יאכל וגו'. במחשז בשחיטה לאכלו בשלישי הכתוב מדבר יכול אם אכל ממנו בשלישי יפסל למפרע, תלמוד לומר המקריב אותו לא יחשב, שעת הקרבה הוא נפסל, ואינו נפסל בשלישי (ת"כ פרשת ח, א). וכן פירשו שעת הקרבתו לא תעלה זאת במחשבה, ואם חשב פיגול יהיה: והנפש האכלת ממנו. אפילו בתוך הזמן, עונה תשא: (19) והבשר. של קדש שלמים אשר יגע בכל טמא לא יאכל: והבשר. לרבות אבר שיאמ מקצתו, שהפנימי מותר: כל טהור יאכל בשר. מה תלמוד לומר לפי שנאמר ודם יצק ויבשר תאכל (דברים יב, כז), יכול לא יאכלו שלמים אלא הצעלים, לכך נאמר כל טהור יאכל בשר: (והבשר כל טהור יאכל בשר. כלומר כל מה שאסרתי לך בחטאת ואשם שאם יאכלו חוץ לקלעים אסורה, כמו שכתוב בחזק אהל מועד יאכלוהו, בבשר זה אני אומר לך כל טהור יאכל בשר, אפילו בכל העיר): (20) ושמאתו עליו. בטומאת הגוף הכתוב מדבר (זבחים מג:), אכל טהור שאכל את הטמא, אינו ענוש כרת, אלא אזהרה, והבשר אשר יגע בכל טמא וגו'. ואזהרת טמא שאכל את הטהור אינה מפורשת בתורה, אלא חכמים למדוה בגזירה שזה (ת"כ יד, ג. מכות יד:). ג' כריתות אמורות באוכלי קדשים בטומאת הגוף, ודרשוה רבותינו בשבועות (י, א), אחת לכלל, ואחת לפרט, ואחת ללמד על קרבן עולה ויורד שלא נאמר אלא על טומאת מקדש וקדשיו:

24 And the fat of that which dieth of
itself, and the fat of that which is
torn of beasts, may be used for any
other service; but ye shall in no wise
eat of it.

וְתִלָּב גְּבִלָּה וְתִלָּב טְרֵפָה וְתִרְב גְּבִילָא וְתִרְב תְּבִירָא
יַעֲשֶׂה לְכָל-מְלָאכָה וְאָכַל לֹא תֵאכְלֶהוּ:
יִתְעַבֵּיד לְכָל עֲבִידָא וּמִיכָל לֹא תִיכְלוּנִיהּ:

25 For whosoever eateth the fat of the
beast, of which men present an
offering made by fire unto the
LORD, even the soul that eateth it
shall be cut off from his people.

כִּי כָל-אֶכֶל חֵלֶב מִן-הַבְּהֵמָה
אֲשֶׁר יִקְרִיב מִמֶּנָּה אִשָּׁה
לַיהוָה וּנְכִרְתָּהּ הַנֶּפֶשׁ הָאֹכֶלֶת
מֵעֵמִיה׃

אֲרִי כֹל דְּיוֹכֹל תִּרְבֵּא מִן
בְּעִירָא דִּיקְרִיב מִנָּה קוֹרְבָנָא
קָדָם יי וְשִׁתִּיצִי אִנְשָׁא דְּיוֹכֹל
מֵעֵמִיה׃

26 And ye shall eat no manner of blood, whether it be of fowl or of beast, in any of your dwellings.

26 וְכַל-דָּם לֹא תֹאכְלוּ בָכֶל וְכֹל דָּמָא לֹא תִכְלוּן בָּכֶל מוֹשְׁבֵיכֶם לַעֲוֹף וּלְבֶהֱמָה מוֹתֵכֶן כִּיּוֹן דְּעוֹפֵא וְדְבִיעִירָא:

27 Whosoever it be that eateth any blood, that soul shall be cut off from his people.

כָּל־נֶפֶשׁ אֲשֶׁר־תֹּאכַל כָּל־
 אֶדָם וְנִכְרְתָהּ הַנֶּפֶשׁ הַהִוא
 מֵעַמִּיתָּ: (פ) אִין פִּרְשָׁה
 (בספרי תימן)

כָּל אָנָּשׁ דִּיכּוֹל כָּל דָּם
 וְיִשְׁתִּיצִי אָנָּשׁ הַהוּא מֵעַמִּיתָּ:

28 And the LORD spoke unto Moses,
saying:

28 וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה לְמִימֶר:

29 Speak unto the children of Israel,
saying: He that offereth his sacrifice
of peace-offerings unto the LORD
shall bring his offering unto the
LORD out of his sacrifice of
peace-offerings.

דְּבַר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר
 הַמִּקְרִיב אֶת-זִבְחַ שְׁלָמָיו
 לַיהוָה יָבִיא אֶת-קָרְבָּנוֹ לַיהוָה
 מִזִּבְחַ שְׁלָמָיו:

His own hands shall bring the offerings of the LORD made by fire: 30 the fat with the breast shall he bring, that the breast may be waved for a wave-offering before the LORD.

יָדָיו תְּבִיאֶנָּה אֶת אֲשֵׁי יְהוָה
אֶת־הַחֶלֶב עַל־הַחֹזֶה וּבִאֲנֹ
אֶת הַחֹזֶה לְהַגִּיף אֹתוֹ תִּנּוּפָה
לִפְנֵי יְהוָה:

(24) יעשה לכל מלאכה. צא ולימד על החלב שאינו מטמא טומאת נבלות (פסחים כג. ת"כ פרשתא י, ח): ואכל לא תאכלהו. אמרה תורה יוצא איסור נבילה וטרפה ויחול על איסור חלב, שאם אכלו יתחייב אף על לאו של נבילה, ולא תאמר אין איסור חל על איסור (חולין לו):

(26) לעוף ולבהמה. פרט לדם דגים וחגצים. בכל מושבותיכם. לפי שהיא חוצת הגוף ואינה חוצת קרקע נוהגת בכל מושבות. ובמסכת הדושין צ"א (ל:) מפרש למה הוצרך לומר:

(30) ידיו תביאינה וגו'. שמה יד הצעלים מלמעלה והחלז נחנין זה, ויד כהן מלמטה ומניפן (מנחות סא:): את אשי ה'. ומה הן האשים, את החלז על החזה: יביאנו. כשמציאו מצית המעבחים נותן החלז על החזה, וכשנותנו ליד הכהן המניף נמצא החזה למעלה והחלז למטה, וזה האמור במקום אחר שזקן הפְּרוּמָה וְיָסֵדָה הפְּנוּפָה על אֲשֵׁי הַחֲלָזִים יְצִיאוּ לְהַנִּיף וגו' (ויקרא י טו), ולאחר התנופה נותנו לכהן המקטיר, ונמצא החזה למטה, וזה שנאמר וַיִּשְׂימוּ אֶת הַחֲלָזִים על הַקְּטוֹת וַיִּקְטֹר הַחֲלָזִים הַמְּנוּפָּה (שם ט כ), למדנו שג' כהנים זקוקין לה, כך מפורש בזמנחות (דף סב:): את החלז על החזה יביאנו. ואת החזה למה מציא, להניף אותו הוא מציאו, ולא שיהא הוא מן האשים, לפי שנאמר את אשי ה' את החלז על החזה, יכול שיהא אף החזה לאשים, לכך נאמר את החזה להניף וגו':

<p>31 And the priest shall make the fat smoke upon the altar; but the breast shall be Aaron's and his sons'.</p>	<p>וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת־הַחֶלֶב לַמִּזְבֵּחַ וְהָיָה הַחֹזֶה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו</p>	<p>וְיָסִיק כֹּהֵנָא ית תרבא למדבחה ויהי חדיא לאהרן ולבנוי:</p>
<p>32 And the right thigh shall ye give unto the priest for a heave-offering out of your sacrifices of peace-offerings.</p>	<p>וְאֵת שׁוֹק הַיָּמִין תִּתְּנוּ תְרוּמָה לַכֹּהֵן מִזִּבְחֵי שְׁלָמֵיכֶם</p>	<p>וְיֵת שְׁקָא דִּימִינָא תתנון אפרשותא לכהנא מנכסת קודשיכון:</p>
<p>33 He among the sons of Aaron, that offereth the blood of the peace-offerings, and the fat, shall have the right thigh for a portion.</p>	<p>הַמִּקְרִיב אֶת־דָּם הַשְּׁלָמִים וְאֶת־הַחֶלֶב מִבְּנֵי אַהֲרֹן לוֹ תִּהְיֶה שׁוֹק הַיָּמִין לְמִנְחָה</p>	<p>דמקריב ית דם נכסת קודשיא וית תרבא מבני אהרן דיליה תהי שקא דימינא לחלק:</p>
<p>34 For the breast of waving and the thigh of heaving have I taken of the children of Israel out of their sacrifices of peace-offerings, and have given them unto Aaron the priest and unto his sons as a due for ever from the children of Israel.</p>	<p>כִּי אֶת־חֹזֶה הַתְּנוּפָה וְאֵת שׁוֹק הַתְּרוּמָה לָקַחְתִּי מֵאֵת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִזִּבְחֵי שְׁלָמֵיהֶם וָאֶתֵּן אֹתָם לְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן וּלְבָנָיו לְחֶק־עוֹלָם מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל</p>	<p>ארי ית חדיא דארמותא וית שקא דאפרשותא נסיבית מן בני ישראל מנכסת קודשיהון ויהבית יתהון לאהרן כהנא ולבנוי לקים עלם מן בני ישראל:</p>
<p>35 This is the consecrated portion of Aaron, and the consecrated portion of his sons, out of the offerings of the LORD made by fire, in the day when they were presented to minister unto the LORD in the priest's office;</p>	<p>זֹאת מִשְׁחַת אַהֲרֹן וּמִשְׁחַת בָּנָיו מֵאֲשֵׁי יְהוָה בְּיוֹם הַקִּרְיָב אֹתָם לַכֹּהֵן לַיהוָה</p>	<p>דא רבות אהרן ורבות בנוי מקורבניא די ביומא דיקרבון יתהון לשמשא קדם יי:</p>
<p>36 which the LORD commanded to be given them of the children of Israel, in the day that they were anointed. It is a due for ever throughout their generations.</p>	<p>אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה לָתֵת לָהֶם בְּיוֹם מִשְׁחוֹ אֹתָם מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל חֶקֶת עוֹלָם לְדֹרֹתָם</p>	<p>דפקיד יי למתן להון ביומא דירבון יתהון מן בני ישראל קים עלם לדריהון:</p>
<p>37 This is the law of the burnt-offering, of the meal-offering, and of the sin-offering, and of the guilt-offering, and of the consecration-offering, and of the sacrifice of peace-offerings;</p>	<p>זֹאת הַתּוֹרָה לַעֲלֹה לַמִּנְחָה וּלְחַטָּאת וּלְאֲשָׁם וּלְמִלּוּאִים וּלְזִבְחַת הַשְּׁלָמִים</p>	<p>דא אורייתא לעלתא למנחתא ולחטאתא ולאשמא ולקורבניא ולנכסת קודשיא:</p>

- (31) והקטיר הכהן את החלב. ואחר כך והיה החזה לאהרן למדנו שאין הצשר נאכל צעוד שהאימורים למטה מן המזבח (מ"כ פרק טז, 7):
- (32) שוק. מן הפרק של ארכוזה הנמכרת עם הראש עד הפרק האמצעי שהוא סובך של ירך (חולין קלד):
- (33) המקריב את דם וגו'. מי שהוא ראוי לזריקתו ולהקטיר חלציו, יא טמא צשעת זריקת דמים או צשעת הקטר חלצים שאינו חולק צשער:
- (34) התנופה התרומה. מוליך ומציא מעלה ומוריד (סוכה לז):
- (37) ולמלוואים. ליום חינוך הכהונה:

38	which the LORD commanded Moses in mount Sinai, in the day that he commanded the children of Israel to present their offerings unto the LORD, in the wilderness of Sinai.	אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה בְּהַר סִינַי בַּיּוֹם צִוָּהוּ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְהִקְרִיב אֶת־קִרְבָּנֵיהֶם לַיהוָה בְּמִדְבַּר סִינַי: (פ)	38
VIII	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמַלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:	רביעי
2	'Take Aaron and his sons with him, and the garments, and the anointing oil, and the bullock of the sin-offering, and the two rams, and the basket of unleavened bread;	קַח אֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־בָּנָיו אִתּוֹ וְאֵת הַבְּגָדִים וְאֵת שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וְאֶת־הַפָּר הַחַטָּאת וְאֵת שְׁנֵי הָאֵילִים וְאֵת כֹּל הַמִּצּוֹת:	2
3	and assemble thou all the congregation at the door of the tent of meeting.'	וְאֵת כָּל־הָעֵדָה הַקְהֵל אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:	3
4	And Moses did as the LORD commanded him; and the congregation was assembled at the door of the tent of meeting.	וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֹתוֹ וַתִּקְהַל הָעֵדָה אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:	4
5	And Moses said unto the congregation: 'This is the thing which the LORD hath commanded to be done.'	וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־הָעֵדָה זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה לַעֲשׂוֹת:	5
6	And Moses brought Aaron and his sons, and washed them with water.	וַיִּקְרַב מֹשֶׁה אֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־בָּנָיו וַיִּרְחֹץ אֹתָם בַּמַּיִם:	6
7	And he put upon him the tunic, and girded him with the girdle, and clothed him with the robe, and put the ephod upon him, and he girded him with the skilfully woven band of the ephod, and bound it unto him therewith.	וַיַּתֵּן עָלָיו אֶת־הַכֹּתֶנֶת וַיַּחְגֹּר אֹתוֹ בְּאַבְנֵט וַיַּלְבִּשׁ אֹתוֹ אֶת־הַמְעִיל וַיַּתֵּן עָלָיו אֶת־הָאֶפֶד וַיַּחְגֹּר אֹתוֹ בְּחֹשֶׁב הָאֶפֶד וַיֹּאפֶד לוֹ בּוֹ:	7
8	And he placed the breastplate upon him; and in the breastplate he put the Urim and the Thummim.	וַיִּשֶׂם עָלָיו אֶת־הַחֹשֶׁן וַיַּתֵּן אֶל־הַחֹשֶׁן אֶת־הָאוּרִים וְאֶת־הַתֻּמִּיִּם:	8

- (2) קח את אהרן. פרשה זו נאמרה שבעת ימים קודם הקמת המשכן, שאין מוקדם ומאוחר בתורה: קח את אהרן. קחנו דזכרים ומשכחו: ואת פר החטאת וגו'. אלו האמורים צענין לוואת המלואים בואתה תזוה (שמות כט) ועכשיו ביום ראשון למלואים חזר וזכרו שבעת מעשה:
- (3) הקהל אל פתח אהל מועד. זה אחד מן המקומות שהחזיק מועט את המרובה:
- (5) זה הדבר. דברים שמתראו שאני עושה לפניכם לזי הקצ"ה לעשות, ואל תאמרו לכבודי ולכבוד אחי אני עושה. כל הענין הזה בפרשת המלואים פירשתי בואתה תזוה (שם):

9 And he set the mitre upon his head; and upon the mitre, in front, did he set the golden plate, the holy crown; as the LORD commanded Moses.	וַיָּשִׂי יְת מִצְנֶפֶתָּא עַל רִישָׁיָהּ וַיָּשִׂי עַל מִצְנֶפֶתָּא לְקַבִּיל אֶפֻּדָּהּ יְת צִיצָא דְדִהָבָא כָּלִילָא דְקוֹדֶשֶׁתָּא כְּמָא דְפִקִּיד יְיָ יְת מֹשֶׁה׃	9 וַיָּשִׂם אֶת־הַמִּצְנֶפֶת עַל־רֹאשׁוֹ וַיָּשִׂם עַל־הַמִּצְנֶפֶת אֶל־מוֹל פָּנָיו אֶת צִיץ הַזָּהָב נֹזֵר הַקֹּדֶשׁ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃
10 And Moses took the anointing oil, and anointed the tabernacle and all that was therein, and sanctified them.	וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וַיִּמְשַׁח אֶת־הַמִּשְׁכָּן וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־בּוֹ וַיְקַדֵּשׁ אֹתָם׃	10 וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וַיִּמְשַׁח אֶת־הַמִּשְׁכָּן וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־בּוֹ וַיְקַדֵּשׁ אֹתָם׃
11 And he sprinkled thereof upon the altar seven times, and anointed the altar and all its vessels, and the laver and its base, to sanctify them.	וַיִּזֶּי מִמֶּנּוּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ שֶׁבַע פְּעָמִים וַיִּמְשַׁח אֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו וְאֶת־הַכִּיֹּר וְאֶת־כַּנּוֹתָיו לְקַדָּשָׁם׃	11 וַיִּזֶּי מִמֶּנּוּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ שֶׁבַע פְּעָמִים וַיִּמְשַׁח אֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו וְאֶת־הַכִּיֹּר וְאֶת־כַּנּוֹתָיו לְקַדָּשָׁם׃
12 And he poured of the anointing oil upon Aaron's head, and anointed him, to sanctify him.	וַיִּצַק מִשֶּׁמֶן הַמִּשְׁחָה עַל רֹאשׁ אַהֲרֹן וַיִּמְשַׁח אֹתוֹ לְקַדָּשׁוֹ׃	12 וַיִּצַק מִשֶּׁמֶן הַמִּשְׁחָה עַל רֹאשׁ אַהֲרֹן וַיִּמְשַׁח אֹתוֹ לְקַדָּשׁוֹ׃
13 And Moses brought Aaron's sons, and clothed them with tunics, and girded them with girdles, and bound head-tires upon them; as the LORD commanded Moses.	וַיִּקְרַב מֹשֶׁה יְת בְּנֵי אַהֲרֹן וַאֲלִבִּישָׁנָם כִּתּוּבִין וַיַּזְרִיז יְתָהוֹן הַמִּגִּיד וְאֶתְּחִין לָהֶן קוֹבְעִין כְּמָא דְפִקִּיד יְיָ יְת מֹשֶׁה׃	13 וַיִּקְרַב מֹשֶׁה אֶת־בְּנֵי אַהֲרֹן וַיַּלְבִּשֵׁם כִּתְנֹת וַיַּחְגֹּר אֹתָם אֲבִנֹת וַיַּחְבֹּשׁ לָהֶם מִגְבָּעוֹת כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃
14 And the bullock of the sin-offering was brought; and Aaron and his sons laid their hands upon the head of the bullock of the sin-offering.	וַיִּגָּשׁ אֶת פֶּר הַחֲטָאת וַיִּסְמְךְ אַהֲרֹן וּבָנָיו אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ פֶּר הַחֲטָאת׃	14 וַיִּגָּשׁ אֶת פֶּר הַחֲטָאת וַיִּסְמְךְ אַהֲרֹן וּבָנָיו אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ פֶּר הַחֲטָאת׃
15 And when it was slain, Moses took the blood, and put it upon the horns of the altar round about with his finger, and purified the altar, and poured out the remaining blood at the base of the altar, and sanctified it, to make atonement for it.	וַיִּשְׁחֹט וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־הַדָּם וַיִּתֵּן עַל־קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב בְּאֶצְבָּעוֹ וַיְחַטֵּא אֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־הַדָּם יִצַק אֶל־יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ וַיְקַדֵּשׁוּ לְכַפֵּר עָלָיו׃	15 וַיִּשְׁחֹט וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־הַדָּם וַיִּתֵּן עַל־קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב בְּאֶצְבָּעוֹ וַיְחַטֵּא אֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־הַדָּם יִצַק אֶל־יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ וַיְקַדֵּשׁוּ לְכַפֵּר עָלָיו׃

(8) את האורים. כתב של שם המפורש:

(9) וישם על המצנפת. פחילי תכלת הקצועים ציצץ נתן על המצנפת נמצא הציץ תלוי במצנפת:

(11) ויז ממנו על המזבח. לא ידעתי היכן נטוה זהוזה הללו:

(12) ויצק. וימשח. במחלה יוצק על ראשו, ואח"כ נותן בין ריסי עיניו, ומושך באצבעו מזה לזה (כריתות ה:):

(13) ויחבש. לשון קשירה:

(15) ויחטא את המזבח. חטאו וטעלו מזרות ליכנס לקדושה: ויקדשהו. צעודה זו: לכפר עליו. מעתה כל הכפרות:

<p>16 And he took all the fat that was upon the inwards, and the lobe of the liver, and the two kidneys, and their fat, and Moses made it smoke upon the altar.</p>	<p>וַיִּקַּח אֶת־כָּל־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב וְאֵת יִתְרַת הַכֶּבֶד וְאֶת־שְׁתֵּי הַכְּלִיֹּת וְאֶת־חִלְבֵּהֶן וַיִּקְטֹר מֹשֶׁה הַמִּזְבֵּחַ׃</p>	<p>16 וַיִּקַּח אֶת־כָּל־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב וְאֵת יִתְרַת הַכֶּבֶד וְאֶת־שְׁתֵּי הַכְּלִיֹּת וְאֶת־חִלְבֵּהֶן וַיִּקְטֹר מֹשֶׁה הַמִּזְבֵּחַ׃</p>
<p>17 But the bullock, and its skin, and its flesh, and its dung, were burnt with fire without the camp; as the LORD commanded Moses.</p>	<p>וְאֶת־הַפָּר וְאֶת־עֹרֹו וְאֶת־בָּשָׂרוֹ וְאֶת־פִּרְשׁוֹ שָׂרָף בָּאֵשׁ מִחוּץ לַמֶּחֶנֶה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃</p>	<p>17 וְאֶת־הַפָּר וְאֶת־עֹרֹו וְאֶת־בָּשָׂרוֹ וְאֶת־פִּרְשׁוֹ שָׂרָף בָּאֵשׁ מִחוּץ לַמֶּחֶנֶה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃</p>
<p>18 And the ram of the burnt-offering was presented; and Aaron and his sons laid their hands upon the head of the ram.</p>	<p>וַיִּקְרָב אֶת אֵיל הָעֹלָה וַיִּסְמְכוּ אֹהֲרֵן וּבְנָהוּי יְתִידֵיהֶן עַל־רֹאשׁ הָאֵיל׃</p>	<p>18 וַיִּקְרָב אֶת אֵיל הָעֹלָה וַיִּסְמְכוּ אֹהֲרֵן וּבְנָהוּי יְתִידֵיהֶם עַל־רֹאשׁ הָאֵיל׃</p>
<p>19 And when it was killed, Moses dashed the blood against the altar round about.</p>	<p>וַיִּשְׁחַט וַיִּזְרַק מֹשֶׁה אֶת־הַדָּם עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב׃</p>	<p>19 וַיִּשְׁחַט וַיִּזְרַק מֹשֶׁה אֶת־הַדָּם עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב׃</p>
<p>20 And when the ram was cut into its pieces, Moses made the head, and the pieces, and the suet smoke.</p>	<p>וְאֶת־הָאֵיל נָתַח לִנְתָחוֹ וַיִּקְטֹר מֹשֶׁה אֶת־הָרֹאשׁ וְאֶת־הַנְּתָחִים וְאֶת־הַפָּדִי׃</p>	<p>20 וְאֶת־הָאֵיל נָתַח לִנְתָחוֹ וַיִּקְטֹר מֹשֶׁה אֶת־הָרֹאשׁ וְאֶת־הַנְּתָחִים וְאֶת־הַפָּדִי׃</p>
<p>21 And when the inwards and the legs were washed with water, Moses made the whole ram smoke upon the altar; it was a burnt-offering for a sweet savour; it was an offering made by fire unto the LORD; as the LORD commanded Moses.</p>	<p>וְאֶת־הַקֶּרֶב וְאֶת־הַכְּרָעִים רָחַץ בַּמַּיִם וַיִּקְטֹר מֹשֶׁה אֶת־כָּל־הָאֵיל הַמִּזְבֵּחַ עֹלָה הוּא לְרִיח־נִיחֹחַ אֲשֶׁה הוּא לַיהוָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃</p>	<p>21 וְאֶת־הַקֶּרֶב וְאֶת־הַכְּרָעִים רָחַץ בַּמַּיִם וַיִּקְטֹר מֹשֶׁה אֶת־כָּל־הָאֵיל הַמִּזְבֵּחַ עֹלָה הוּא לְרִיח־נִיחֹחַ אֲשֶׁה הוּא לַיהוָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃</p>
<p>22 And the other ram was presented, the ram of consecration, and Aaron and his sons laid their hands upon the head of the ram.</p>	<p>וַיִּקְרָב אֶת־הָאֵיל הַשְּׁנִי אֵיל הַמִּלֻּאִים וַיִּסְמְכוּ אֹהֲרֵן וּבְנָהוּי יְתִידֵיהֶן עַל־רֹאשׁ הָאֵיל׃</p>	<p>22 וַיִּקְרָב אֶת־הָאֵיל הַשְּׁנִי אֵיל הַמִּלֻּאִים וַיִּסְמְכוּ אֹהֲרֵן וּבְנָהוּי יְתִידֵיהֶם עַל־רֹאשׁ הָאֵיל׃</p>
<p>23 And when it was slain, Moses took of the blood thereof, and put it upon the tip of Aaron's right ear, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot.</p>	<p>וַיִּשְׁחָטוּ וַיִּקַּח מֹשֶׁה מִדָּמֹו וַיִּתֵּן עַל־תַּנְנוּד אֶזְנוֹ־אֹהֲרֵן הַיְמָנִית וְעַל־בָּהֶן יָדֹו הַיְמָנִית וְעַל־בָּהֶן רַגְלוֹ הַיְמָנִית׃</p>	<p>23 וַיִּשְׁחָטוּ וַיִּקַּח מֹשֶׁה מִדָּמֹו וַיִּתֵּן עַל־תַּנְנוּד אֶזְנוֹ־אֹהֲרֵן הַיְמָנִית וְעַל־בָּהֶן יָדֹו הַיְמָנִית וְעַל־בָּהֶן רַגְלוֹ הַיְמָנִית׃</p>

(16) ואת יתרת הכבד. לצד הכבד, שהיה נוטל מעט מן הכבד עמה:
(22) איל המלאים. איל השלמים שמלוואים לשון שלמים שממלאים ומשלימים את הכהנים צהונתם:

- 24 And Aaron's sons were brought, and Moses put of the blood upon the tip of their right ear, and upon the thumb of their right hand, and upon the great toe of their right foot; and Moses dashed the blood against the altar round about.
- 25 And he took the fat, and the fat tail, and all the fat that was upon the inwards, and the lobe of the liver, and the two kidneys, and their fat, and the right thigh.
- 26 And out of the basket of unleavened bread, that was before the LORD, he took one unleavened cake, and one cake of oiled bread, and one wafer, and placed them on the fat, and upon the right thigh.
- 27 And he put the whole upon the hands of Aaron, and upon the hands of his sons, and waved them for a wave-offering before the LORD.
- 28 And Moses took them from off their hands, and made them smoke on the altar upon the burnt-offering; they were a consecration-offering for a sweet savour; it was an offering made by fire unto the LORD.
- 29 And Moses took the breast, and waved it for a wave-offering before the LORD; it was Moses' portion of the ram of consecration; as the LORD commanded Moses.
- וַיִּקְרָב אֶת־בְּנֵי אֶהֱרֹן וַיִּתֵּן מֹשֶׁה מִן־הַדָּם עַל־תֵּנוּךְ אָזְנוֹם הַיְמָנִית וְעַל־בָּהֶן יָדָם הַיְמָנִית וְעַל־בָּהֶן רִגְלָם הַיְמָנִית וַיִּזְרֹק מֹשֶׁה אֶת־הַדָּם עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:
- וַיִּקַּח אֶת־הַחֵלֶב וְאֶת־הַחֵלֶבֶת אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב וְאֶת־יִתְרַת הַכֹּפֶד וְאֶת־שְׁתֵּי הַכְּלָיִת וְאֶת־חִלְבֵּהֶן וְאֶת־שׁוֹק הַיְמָיִן:
- וּמִסֵּל הַמִּצּוֹת אֲשֶׁר לִפְנֵי יְהוָה לֶקַח חֶלֶת מִצָּה אַחַת וְחֶלֶת לֶחֶם שָׁמֶן אַחַת וְרִקִּיק אֶחָד וַיִּשֶׂם עַל־תְּחֻלָּבִים וְעַל שׁוֹק הַיְמָיִן:
- וַיִּתֵּן אֶת־הַכֹּל עַל כַּפֵּי אֶהֱרֹן וְעַל כַּפֵּי בָנָיו וַיַּנִּיף אֹתָם תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה:
- וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֹתָם מֵעַל כַּפֵּיהֶם וַיִּקְטֹר המִזְבֵּחַ עַל־הָעֹלָה מִלֵּאִים הֵם לַרִיחַ נִיחֹחַ אִשָּׁה הוּא לַיהוָה:
- וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־תְּחֻזָּה וַיַּנִּיפָהּ תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה מֵאֵיל הַמִּלֵּאִים לְמֹשֶׁה הִיא לְמִנְחָה כַּאֲשֶׁר צֻוְּהָ יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה:
- וַיִּסֹּב מֹשֶׁה יָת בְּנֵי אֶהֱרֹן מֹשֶׁה מִן דָּמָא עַל רוֹם אוֹדְנָהוֹן דִּימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן יְדָהוֹן דִּימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן רִגְלָהוֹן דִּימִינָא וַיִּזְרֹק מֹשֶׁה יָת דָּמָא עַל מִדְּבַחָא סָחוּר:
- וַיִּסֹּב יָת תְּרַבָּא וַיָּת אֲלִיתָא וַיָּת כָּל תְּרַבָּא דְּעַל גּוּא וַיָּת חֲצֵר כְּבִדָּא וַיָּת תְּרַתִּין כּוֹלִין וַיָּת תְּרַבָּהוֹן וַיָּת שָׁקָא דִּימִינָא:
- וּמִסֵּלָא דְּפִטְרִיָּא דְּקִדָּם יִי נָסִיב גְּרִיצָתָא פִּטְרִתָּא חֲדָא וּגְרִיצָתָא דְּלָחִים מֹשֶׁה חֲדָא וְאַסְפּוּג חֲד וְשׁוֹי עַל תְּרַבָּא וְעַל שָׁקָא דִּימִינָא:
- וַיִּהֲב יָת כּוֹלָא עַל יְדֵי אֶהֱרֹן וְעַל יְדֵי בְּנוֹהֵי וְאַרְיִם יִתְהוֹן אֲרָמָא קִדָּם יִי:
- וַיִּסֹּב מֹשֶׁה יִתְהוֹן מֵעַל יְדָהוֹן וְאַסִּיק לְמִדְּבַחָא עַל עֲלָתָא קוֹרְבָּנָא אֲנוּן לְאַתְקַבְּלָא בְּרַעְנָא קוֹרְבָּנָא הוּא קִדָּם יִי:
- וַיִּסֹּב מֹשֶׁה יָת חֲדָא וְאַרְיִמָה אֲרָמָא קִדָּם יִי מְדַכֵּר קוֹרְבָּנָא לְמֹשֶׁה הִנּוּ לְחֶלֶק כְּמָא דְּפִקִּיד יִי יָת מֹשֶׁה:

(26) וחלת לחם שמן. היא רצוצה, שהיה מרצה צה שמן כנגד החלות והרקיקין, כך מפורש בזמנחות (עח.):
 (28) ויקטר המזבחה. משה שמש כל שצעת ימי המלואים בחלוק לכן (עבודה זרה לד.): על העולה. אחר העולה ולא
 מנינו שוק של שלמים קרב בכל מקום חוץ מזה:

<p>And Moses took of the anointing oil, and of the blood which was 30 upon the altar, and sprinkled it upon Aaron, and upon his garments, and upon his sons, and upon his sons' garments with him, and sanctified Aaron, and his garments, and his sons, and his sons' garments with him.</p>	<p>וַיִּקַּח מֹשֶׁה מִשֶּׁמֶן הַמִּשְׁחָה וּמִן־הַדָּם אֲשֶׁר עַל־הַמִּזְבֵּחַ וַיִּזֶן עַל־אֶהֱרֹן עַל־בְּגָדָיו וְעַל־בְּנָיו וְעַל־בְּגָדֵי בְנָיו אֹתוֹ וַיִּקְדָּשׁ אֶת־אֶהֱרֹן אֶת־בְּגָדָיו וְאֶת־בְּנָיו וְאֶת־בְּגָדֵי בְנָיו אֹתוֹ:</p>	<p>וַיִּקַּח מֹשֶׁה מִשֶּׁמֶן הַמִּשְׁחָה וּמִן־הַדָּם אֲשֶׁר עַל־הַמִּזְבֵּחַ וַיִּזֶן עַל־אֶהֱרֹן עַל־בְּגָדָיו וְעַל־בְּנָיו וְעַל־בְּגָדֵי בְנָיו אֹתוֹ וַיִּקְדָּשׁ אֶת־אֶהֱרֹן אֶת־בְּגָדָיו וְאֶת־בְּנָיו וְאֶת־בְּגָדֵי בְנָיו אֹתוֹ:</p>
<p>And Moses said unto Aaron and to his sons: 'Boil the flesh at the door of the tent of meeting; and there eat it and the bread that is in the basket of consecration, as I commanded, saying: Aaron and his sons shall eat it.</p>	<p>וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אֶהֱרֹן וְאֶל־בְּנָיו בְּשִׁלּוֹ אֶת־הַבָּשָׂר פָּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְשֵׁם תֹּאכְלוּ אֹתוֹ וְאֶת־הַלֶּחֶם אֲשֶׁר בַּסֵּל הַמִּלֻּאִים כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִי לֵאמֹר אֶהֱרֹן וּבְנָיו יֹאכְלֻהוּ:</p>	<p>וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אֶהֱרֹן וְאֶל־בְּנָיו בְּשִׁלּוֹ אֶת־הַבָּשָׂר פָּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְשֵׁם תֹּאכְלוּ אֹתוֹ וְאֶת־הַלֶּחֶם אֲשֶׁר בַּסֵּל הַמִּלֻּאִים כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִי לֵאמֹר אֶהֱרֹן וּבְנָיו יֹאכְלֻהוּ:</p>
<p>And that which remaineth of the flesh and of the bread shall ye burn with fire.</p>	<p>וְהַנּוֹתָר בַּבָּשָׂר וּבַלֶּחֶם בָּאֵשׁ תִּשְׂרְפוּ:</p>	<p>וְהַנּוֹתָר בַּבָּשָׂר וּבַלֶּחֶם בָּאֵשׁ תִּשְׂרְפוּ:</p>
<p>And ye shall not go out from the door of the tent of meeting seven days, until the days of your consecration be fulfilled; for He shall consecrate you seven days.</p>	<p>וּמִתַּרְע מִשְׁכַּן זִמְנָא לֹא תִפְקֹן שִׁבְעָא יוֹמִין עַד יוֹם מִשְׁלֵם יוֹמֵי קוֹרְבָנֶיכֶם אֲרִי שִׁבְעָא יוֹמִין יִתְקַרֵּב קוֹרְבָנֶיכֶם:</p>	<p>וּמִפֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא תֵצְאוּ שִׁבְעַת יָמִים עַד יוֹם מִלֹּאת יָמֵי מִלֻּאֵיכֶם כִּי שִׁבְעַת יָמִים יִמְלֵא אֶת־יִדְכֶם:</p>
<p>As hath been done this day, so the LORD hath commanded to do, to make atonement for you.</p>	<p>כַּמָּא דְעָבַד בְּיוֹמָא הַדִּין פִּקִּיד יִי לְמַעַבַד לְכַפֵּרָא עֲלֵיכֶם:</p>	<p>כַּאֲשֶׁר עָשָׂה בְּיוֹם הַזֶּה צִוָּה יִהְיֶה לַעֲשׂוֹת לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם:</p>
<p>And at the door of the tent of meeting shall ye abide day and night seven days, and keep the charge of the LORD, that ye die not; for so I am commanded.</p>	<p>וּבִתְרַע מִשְׁכַּן זִמְנָא תִתְבִּין יִימָם וּלְיָלִי שִׁבְעָא יוֹמִין וְתִטְרוֹן יִת מַטְרַת מִימְרָא דִּי וְלֹא תָמוּתוּן אֲרִי כֵן אֲתִפְקִיד:</p>	<p>וּפִתַּח אֹהֶל מוֹעֵד תֵּשְׁבוּ יוֹמָם וּלְיָלִיָּה שִׁבְעַת יָמִים וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־מִשְׁמֶרֶת יְהוָה וְלֹא תָמוּתוּ כִּי־כֵן צִוִּיתִי:</p>
<p>And Aaron and his sons did all the things which the LORD commanded by the hand of Moses.</p>	<p>וַעֲבַד אֶהֱרֹן וּבְנָיו יִת כָּל פְּתֻמָּיָא דְּפִקִּיד יִי בְיָדָא דְּמֹשֶׁה:</p>	<p>וַיַּעַשׂ אֶהֱרֹן וּבְנָיו אֶת כָּל־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה בְּיַד־מֹשֶׁה: (ס)</p>

- (34) צוה ד' לעשות. כל שצעת הימים ורז"ל דרשו (יומא ז:): לעשות, זה מעשה פרה, לכפר זה מעשה יום הכפורים, וללמד שכהן גדול טעון פרישה קודם יום הכפורים שצעת ימים, וכן הכהן השורף את הפרה:
- (35) ולא תמותו. הא אם לא תעשו כן, ריאתם חייבים מיתה:
- (36) ויעש אהרן ובניו. להגיד שצמח שלא הטו ימין ושמאל:

The Haftarah is Jeremiah 7:21 – 8:3 & 9:22 – 9:23 on page 142. For Shabbat Zachor the haftir and haftarah are on page 167. On Shabbat Parah, read Maftir and Haftarah on page 171. On the Shabbat before Pesah, read the Haftarah on page 180.

IX And it came to pass on the eighth day, that Moses called Aaron and his sons, and the elders of Israel;	וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁמִינִי קָרָא מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו וּלְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל:	שמיני וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁמִינִי קָרָא מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו וּלְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל:
2 and he said unto Aaron: 'Take thee a bull-calf for a sin-offering, and a ram for a burnt-offering, without blemish, and offer them before the LORD.	וַיֹּאמֶר אֶל-אַהֲרֹן כַּחֲלֹף עֵגֶל בֶּן-בָּקָר לְחַטָּאת וְאַיִל לְעֹלָה תָמִידם וְהִקְרִב לִפְנֵי יְהוָה:	2 וַיֹּאמֶר אֶל-אַהֲרֹן כַּחֲלֹף עֵגֶל בֶּן-בָּקָר לְחַטָּאת וְאַיִל לְעֹלָה תָמִידם וְהִקְרִב לִפְנֵי יְהוָה:
3 And unto the children of Israel thou shalt speak, saying: Take ye a he-goat for a sin-offering; and a calf and a lamb, both of the first year, without blemish, for a burnt-offering;	וְעַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּמַלִּיל לְמִימַר סִבּוֹ צִפִּיר בֶּן עֶזִּין לְחַטָּאת וְעִיגֹל וְאֹמֶר בְּנֵי שָׁנָא שְׁלָמִין לְעֹלָתָא:	3 וְאֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תִּדְבָּר לֵאמֹר קַחוּ שְׁעִיר-עִזִּים לְחַטָּאת וְעֵגֶל וְכֶבֶשׂ בְּנֵי-שָׁנָה תְּמִידם לְעֹלָה:
4 and an ox and a ram for peace-offerings, to sacrifice before the LORD; and a meal-offering mingled with oil; for to-day the LORD appeareth unto you.'	וְתוֹר וְדָבָר לְנִכְסֵת קוֹדֶשֶׁת לִפְנֵי יְהוָה וּמִנְחָה בָּלִילָה בַשֶּׁמֶן כִּי הַיּוֹם יִהְיֶה נִרְאָה אֲלֵיכֶם:	4 וְשׁוֹר וְאַיִל לְשָׁלָמִים לְזִבְחָ לִפְנֵי יְהוָה וּמִנְחָה בָּלִילָה בַשֶּׁמֶן כִּי הַיּוֹם יִהְיֶה נִרְאָה אֲלֵיכֶם:
5 And they brought that which Moses commanded before the tent of meeting; and all the congregation drew near and stood before the LORD.	וַיִּקְחוּ אֶת אֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה אֶל-בְּנֵי אֶהֱל מוֹעֵד וַיִּקְרְבוּ כָל-הָעֵדָה וַיַּעֲמֵדוּ לִפְנֵי יְהוָה:	5 וַיִּקְחוּ אֶת אֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה אֶל-בְּנֵי אֶהֱל מוֹעֵד וַיִּקְרְבוּ כָל-הָעֵדָה וַיַּעֲמֵדוּ לִפְנֵי יְהוָה:
6 And Moses said: 'This is the thing which the LORD commanded that ye should do; that the glory of the LORD may appear unto you.'	וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה תַּעֲשׂוּ וַיֵּרָא אֲלֵיכֶם כְּבוֹד יְהוָה:	6 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה תַּעֲשׂוּ וַיֵּרָא אֲלֵיכֶם כְּבוֹד יְהוָה:
7 And Moses said unto Aaron: 'Draw near unto the altar, and offer thy sin-offering, and thy burnt-offering, and make atonement for thyself, and for the people; and present the offering of the people, and make atonement for them; as the LORD commanded.'	וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן קִרְבָּ לְמִדְבָּחָא וְעִבִיד יֵת חַטָּתָךְ וְיֵת עֹלָתְךָ וְכִפֹּר עֲלֶיךָ וְעַל עַמָּא וְעִבִיד יֵת קוֹרְבַן עַמָּא וְכִפֹּר עֲלֵיהוֹן כְּמָא דְפִקִּיד יְיָ:	7 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-אַהֲרֹן קִרְבָּ אֶל-הַמִּזְבֵּחַ וַעֲשֵׂה אֶת-חַטָּאתְךָ וְאֶת-עֹלָתְךָ וְכִפֹּר בְּעֵדֶךָ וּבְעַד הָעָם וַעֲשֵׂה אֶת-קֹרְבַן הָעָם וְכִפֹּר בְּעֵדָם כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה:

- (1) ויהי ביום השמיני. שמיני למלואים, הוא ר"ח ניסן, שהוקם המשכן בו זיוס, ונטל י' עטרות השנויות בסדר עולם (פרק ז): ולזקני ישראל. להשמיעם שעל פי הדבור אהרן נכנס ומשמש ככהונה גדולה, ולא יאמרו מאליו נכנס:
- (2) קח לך עגל. להודיע שמכפר לו הקב"ה ע"י עגל זה על מעשה העגל שעשה:
- (4) כי היום ה' נראה אליכם. להשרות שכינתו צמעה ידיכם, לכן קרצות הללו באין חוצה ליום זה:

8	<p>וַיִּקְרַב אֶהֱרֹן אֶל-הַמִּזְבֵּחַ וַיִּשְׁחַט אֶת-עֹגֶל הַחַטָּאת אֲשֶׁר-לֹא:</p> <p>וַיִּקְרַב אֶהֱרֹן לְמַדְבָּחַת וַיִּשְׁחַט אֶת-עֹגֶל הַחַטָּאת אֲשֶׁר-לֹא:</p>	8
9	<p>וַיִּקְרְבוּ בָנֵי אֶהֱרֹן יְתָדָא לִיה וַיִּטְבַּל אֶצְבָּעֵיהּ בַּדָּמָא וַיִּתֵּן עַל-קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת-הַדָּם יִצַק אֶל-יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ:</p> <p>וַיִּקְרְבוּ בָנֵי אֶהֱרֹן יְתָדָא לִיה וַיִּטְבַּל אֶצְבָּעֵיהּ בַּדָּמָא וַיִּתֵּן עַל-קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת-הַדָּם יִצַק אֶל-יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ:</p>	9
10	<p>וְאֶת-הַחֵלֶב וְאֶת-הַכֶּלֶי' וְאֶת-הַיִּתְדָה מִן-הַכֶּבֶד מִן-תַּחַטָּא הַקִּטֹּר הַמִּזְבֵּחַ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה:</p> <p>וְאֶת-הַחֵלֶב וְאֶת-הַכֶּלֶי' וְאֶת-הַיִּתְדָה מִן-הַכֶּבֶד מִן-תַּחַטָּא הַקִּטֹּר הַמִּזְבֵּחַ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה:</p>	10
11	<p>וְאֶת-הַבָּשָׂר וְאֶת-הָעוֹר שָׂרָף בָּאֵשׁ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה:</p> <p>וְאֶת-הַבָּשָׂר וְאֶת-הָעוֹר שָׂרָף בָּאֵשׁ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה:</p>	11
12	<p>וַיִּשְׁחַט אֶת-הָעֵלָה וַיִּמְצְאוּ בָנֵי אֶהֱרֹן אֶת-הַדָּם וַיִּזְרְקוּהוּ עַל-הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:</p> <p>וַיִּשְׁחַט אֶת-הָעֵלָה וַיִּמְצְאוּ בָנֵי אֶהֱרֹן אֶת-הַדָּם וַיִּזְרְקוּהוּ עַל-הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:</p>	12
13	<p>וְאֶת-הָעֵלָה הַמִּצִּיאוּ אֵלָיו לִנְתַחֲיָהּ וְאֶת-הָרֹאשׁ וַיִּקְטֹר עַל-הַמִּזְבֵּחַ:</p> <p>וְאֶת-הָעֵלָה הַמִּצִּיאוּ אֵלָיו לִנְתַחֲיָהּ וְאֶת-הָרֹאשׁ וַיִּקְטֹר עַל-הַמִּזְבֵּחַ:</p>	13
14	<p>וַיִּדְחֹץ אֶת-הַקֶּרֶב וְאֶת-הַכְּרָעִים וַיִּקְטֹר עַל-הָעֵלָה הַמִּזְבֵּחַה:</p> <p>וַיִּדְחֹץ אֶת-הַקֶּרֶב וְאֶת-הַכְּרָעִים וַיִּקְטֹר עַל-הָעֵלָה הַמִּזְבֵּחַה:</p>	14
15	<p>וַיִּקְרַב אֶת קַרְבֵּן הָעָם וַיִּקַּח אֶת-שְׁעִיר הַחַטָּאת אֲשֶׁר לָעָם וַיִּשְׁחָטוּהוּ וַיִּתַּחֲטְאוּהוּ כְּרֹאשׁוֹן:</p> <p>וַיִּקְרַב אֶת קַרְבֵּן הָעָם וַיִּקַּח אֶת-שְׁעִיר הַחַטָּאת אֲשֶׁר לָעָם וַיִּשְׁחָטוּהוּ וַיִּתַּחֲטְאוּהוּ כְּרֹאשׁוֹן:</p>	15
16	<p>וַיִּקְרַב אֶת-הָעֵלָה וַיַּעֲשֶׂה כַּמִּשְׁפָּט:</p> <p>וַיִּקְרַב אֶת-הָעֵלָה וַיַּעֲשֶׂה כַּמִּשְׁפָּט:</p>	16

(7) קרב אל המזבח. שהיה אהרן צוש וירא לגשת, אמר לו משה למה אתה צוש, לכך נצחרת (ת"כ פרשת א, ח): את חטאתך. עגל צן צקר: ואת עולתך. איל: קרבן העם. שעיר עזים ועגל וכזב. כל מקום שנאמר עגל צן שנה הוא, ומכאן אתה למד:

(11) ואת הבשר ואת העור וגו'. לא מנינו חטאת חינוכה נשרפת אלא זו, ושל מלוואים, וכולן על פי הדבור:

(12) וימציאו. לשון הושטה והזמנה:

(15) ויחטאוהו. עשהו כמשפט חטאת: כראשון. כעגל שלו:

17	And the meal-offering was presented; and he filled his hand therefrom, and made it smoke upon the altar, besides the burnt-offering of the morning.	וַיִּקְרַב אֶת־הַמִּנְחָה וַיִּמְלֵא כַּפּוֹ מִמֶּנָּה וַיִּקְטֹרַע עַל־הַמִּזְבֵּחַ מִלִּבָּד עַל־תְּהֵאָדָּם מִן־הַבֹּקֶר:	שני
18	He slew also the ox and the ram, the sacrifice of peace-offerings, which was for the people; and Aaron's sons delivered unto him the blood, and he dashed it against the altar round about,	וַיִּשְׁחַט אֶת־הַשּׁוֹר וְאֶת־הָאֵיל וַיָּזַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לָעָם וַיִּמְצְאוּ בְנֵי אֶהֱרֹן אֶת־הַדָּם אֲלָיו וַיִּזְרְקוּהוּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:	18
19	and the fat of the ox, and of the ram, the fat tail, and that which covereth the inwards, and the kidneys, and the lobe of the liver.	וְאֶת־הַחֲלָבִים מִן־הַשּׁוֹר וּמִן־הָאֵיל הָאֵלִיָּה וְהַמְכֶסֶה וְהַכְּבֵד וְיִתְרַת הַכְּבֵד:	19
20	And they put the fat upon the breasts, and he made the fat smoke upon the altar.	וַיִּשִּׂמוּ אֶת־הַחֲלָבִים עַל־הַחֲזוֹת וַיִּקְטֹרַע הַחֲלָבִים הַמִּזְבֵּחַ:	20
21	And the breasts and the right thigh Aaron waved for a wave-offering before the LORD; as Moses commanded.	וְאֶת־הַחֲזוֹת וְאֶת־שׁוֹק הַיְּמִין הַיָּדֵף אֶהֱרֹן תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה:	21
22	And Aaron lifted up his hands toward the people, and blessed them; and he came down from offering the sin-offering, and the burnt-offering, and the peace-offerings.	וַיִּשָּׂא אֶהֱרֹן אֶת־יָדָיו אֶל־הָעָם וַיְבָרֶכֶם וַיֵּרֶד מֵעֲשֵׂת הַחַטָּאת וְהָעֹלָה וְהַשְּׁלָמִים:	22
23	And Moses and Aaron went into the tent of meeting, and came out, and blessed the people; and the glory of the LORD appeared unto all the people.	וַיָּבֹא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד וַיֵּצְאוּ וַיְבָרְכוּ אֶת־הָעָם וַיֵּרָא כְבוֹד־יְהוָה אֶל־כָּל־הָעָם:	23

- (16) ויעשה כמשפט. המפורש צעולת נדצה צויקרא (ציה כ).
 (17) וימלא כפו. היא קמיצה: מלבד עלת הבקר. כל אלה עשה אחר עולת התמיד:
 (19) והמכסה. חלז המכסה את הקרב:
 (20) וישמו את החלבים על החזות. לאחר התנופה נתן כהן המניף לכהן אחר להקטירם, נמצאו העליונים למטה (מנחות סז).
 (22) ויברכם. ברכת כהנים, יצרכך, יאר, ישא: וירד. מעל המזבח:

(23) ויבא משה ואהרן וגו'. למה נכנסו, מנחת צפרשת מלואים צברייתא הנוספת על תורת כהנים שלנו, למה נכנס משה עם אהרן, ללמדו על מעשה הקטרת, או לא נכנס אלא לדבר אחר, הריני דן ירידה וציאה טעונות ברכה, מה ירידה מעין עבודה, אף ציאה מעין עבודה, הא למדת למה נכנס משה עם אהרן למדו על מעשה הקטרת. דבר אחר כיון שראה אהרן שקרבו כל הקרבנות ונעשו כל המעשים, ולא ירדה שכינה לישראל, היה מזעזע ואומר, יודע אני שכעת הקצ"ה עלי, ובצילי לא ירדה

<p>24 And there came forth fire from before the LORD, and consumed upon the altar the burnt-offering and the fat; and when all the people saw it, they shouted, and fell on their faces.</p>	<p>וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי יְהוָה וַתֹּאכַל עַל-הַמִּזְבֵּחַ אֶת-הַעֹלָה וְאֶת-הַחֲלָבִים וַיֵּרָא כָּל-הָעָם וַיִּזְנוּ וַיִּפְּלוּ עַל-פְּנֵיהֶם:</p>	<p>שלישי וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי יְהוָה וַתֹּאכַל עַל-הַמִּזְבֵּחַ אֶת-הַעֹלָה וְאֶת-הַחֲלָבִים וַיֵּרָא כָּל-הָעָם וַיִּזְנוּ וַיִּפְּלוּ עַל-פְּנֵיהֶם:</p>
<p>X And Nadab and Abihu, the sons of Aaron, took each of them his censer, and put fire therein, and laid incense thereon, and offered strange fire before the LORD, which He had not commanded them.</p>	<p>וַיִּקְחוּ נָדָב וַאֲבִיהוּא בְּנֵי אֶהֱרֹן גִּבֹּר מִחִיתִיָּה וַיִּהְיוּ בְּהוֹן אִישׁתָּא וְשִׁוְיָאוּ עֲלֶיהָ קִטְרֶת בִּסְמִין וְקָרִיבוּ קֹדֶם יְיָ אִישׁתָּא נֹכְרִיתָא דְלֹא פִקִּיד יְתֵהוֹן:</p>	<p>X וַיִּקְחוּ נָדָב וַאֲבִיהוּא אִישׁ מִחִיתָתוֹ וַיִּתְּנוּ בָהֶן אֵשׁ וַיִּשְׂמִימוּ עָלֶיהָ קִטְרֶת וַיִּקְרִיבוּ לִפְנֵי יְהוָה אֵשׁ זָרָה אֲשֶׁר לֹא צִוָּה אֹתָם:</p>
<p>2 And there came forth fire from before the LORD, and devoured them, and they died before the LORD.</p>	<p>וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי יְהוָה וַתֹּאכַל אוֹתָם וַיָּמָתוּ לִפְנֵי יְהוָה:</p>	<p>2 וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי יְהוָה וַתֹּאכַל אוֹתָם וַיָּמָתוּ לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>3 Then Moses said unto Aaron: 'This is it that the LORD spoke, saying: Through them that are nigh unto Me I will be sanctified, and before all the people I will be glorified.' And Aaron held his peace.</p>	<p>וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-אֶהֱרֹן הוּא אֲשֶׁר-דִּבֶּר יְהוָה לֵאמֹר בְּקָרְבִי אֶקְדֹּשׁ וְעַל אִפִּי כָּל עַמָּא אֲתִיִּשֶׁר וְשִׁתִּיק אֶהֱרֹן:</p>	<p>3 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-אֶהֱרֹן הוּא אֲשֶׁר-דִּבֶּר יְהוָה לֵאמֹר בְּקָרְבִי אֶקְדֹּשׁ וְעַל-פְּנֵי כָּל-הָעָם אֶפְבֹּד וַיֵּדֶם אֶהֱרֹן:</p>
<p>4 And Moses called Mishael and Elzaphan, the sons of Uzziel the uncle of Aaron, and said unto them: 'Draw near, carry your brethren from before the sanctuary out of the camp.'</p>	<p>וַיִּקְרָא מֹשֶׁה אֶל-מִישָׁאֵל וְאֶל-עֲזִיָּאל בְּנֵי עֲזִיָּאל אֲחֵיבְהִי וַיֹּאמֶר לָהֶם קִרְבוּ אֵת אֲחֵיכֶם מִן קֹדֶם מִחֵיִץ לַמַּחֲנֶה:</p>	<p>4 וַיִּקְרָא מֹשֶׁה אֶל-מִישָׁאֵל וְאֶל-עֲזִיָּאל בְּנֵי עֲזִיָּאל וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם קִרְבוּ אֵת אֲחֵיכֶם מִמִּתַּחַת הַקֹּדֶשׁ אֶל-מִחֵיִץ לַמַּחֲנֶה:</p>

שכינה לישראל, אמר לו למשה משה אחי כך עשית לי שנכנסתי ונחציישתי, מיד נכנס משה עמו וצקשו רחמים וירדה שכינה לישראל: ויצאו ויברכו את העם. אמרו ויהי נעם ה' לאלהינו עלינו (תהלים 5, יז), יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם. לפי שכל ז' ימי המלוואים שהעמידו משה למשכן ושמשו בו, ופרקו בכל יום, לא שרתה בו שכינה, והיו ישראל נכלמים ואומרים למשה, משה רבינו כל הטורח שטרחנו שתשרה שכינה בינינו ונדע שנחפר לנו עון העגל, לכך אמר להם זה הדבר אשר נזהר ה' תעשו וירא אליכם כבוד ה', אהרן אחי כדאי וחשוב ממני, שעל ידי קרבותיו ועבודתו תשרה שכינה בכם, ותדעו שהמקום צהר בו:

(24) וירגו. כתרומו:

(2) וחצא אש. רבי אליעזר אומר לא מתו בני אהרן אלא על ידי שהורו הלכה בפני משה רבן, רבי ישמעאל אומר שחיי יין נכנסו למקדש. תדע שאחר מיתתן הזהיר הנותרים שלא יכנסו שחיי יין למקדש, משל למלך שהיה לו בן בית וכו', כדאיחא בויקרא רבה (יב, א):

(3) הוא אשר דבר וגו'. היכן דבר, ונעדרתי שמה לגני ישראלי ונקדש בצדדי (שמות כט, מג), אל תקרי בצדדי אלא במכוזדי (זבחים קטו:). אמר משה לאהרן, אהרן אחי, יודע הייתי שיתקדש הבית במיודעיו של מקום, והייתי סבור אז כי אז צד, עכשיו רואה אני שהם גדולים ממני וממך (ת"כ פרשת א, כג. ויקרא רבה יב, ז, צ): וידום אהרן. קבל שכר על שתיקמו, ומה שכר קבל, שנתייחד עמו הדבור, שנאמר לו לצדו פרשת שחיי יין (ת"כ שם לו. ויק"ר שם). בצחירי: ועל פני כל העם אכבד. כשהקב"ה עושה דין בצדיקים ממירא, ומתעלה, ומתקלם, אם כן צאלו, כל שכן ברשעים, וכן הוא אומר נזר אלהים ממקדשך (תהלים סח, לו), אל תקרי ממקדשך אלא ממקדשך:

<p>5 So they drew near, and carried them in their tunics out of the camp, as Moses had said.</p>	<p>וַיִּקְרְבוּ וַיִּשָּׂאֻם בְּכַתְּנֵיהֶם אֶל־מִחוּץ לַמִּחֲנֶה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה:</p>	<p>5 וַיִּקְרְבוּ וַיִּשָּׂאֻם בְּכַתְּנֵיהֶם אֶל־מִחוּץ לַמִּחֲנֶה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה:</p>
<p>6 And Moses said unto Aaron, and unto Eleazar and unto Ithamar, his sons: 'Let not the hair of your heads go loose, neither rend your clothes, that ye die not, and that He be not wroth with all the congregation; but let your brethren, the whole house of Israel, bewail the burning which the LORD hath kindled.</p>	<p>וַאֲמַר מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן וּלְעֶלְעָזָר וּלְאִיתָמָר בְּנוֹהֵי רִישִׁיכֹן לֹא תִרְבֹּזוּ פִּירֹעַ וּלְבוּשִׁיכֹן לֹא תִבְזְעוּ וְלֹא תִמּוּתוּן וְעַל כָּל בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה רֹוָגָא וְאֲחִיכֹן כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל יִבְכּוּ יַת יְקִידָתָא דְּאֻקִּיד יְיָ:</p>	<p>6 וַאֲמַר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן וּלְעֶלְעָזָר וּלְאִיתָמָר בְּנָיו רֵאשִׁיכֶם אֶל־תִּפְרְעוּ וּבִגְדֵיכֶם לֹא־תִפְרְמוּ וְלֹא תִמָּתוּ וְעַל כָּל־הָעֵדָה יִקְצֹף וְאֲחִיכֶם כָּל־בֵּית יִשְׂרָאֵל יִבְכּוּ אֶת־הַשִּׁרְפָּה אֲשֶׁר שָׂרַף יְהוָה:</p>
<p>7 And ye shall not go out from the door of the tent of meeting, lest ye die; for the anointing oil of the LORD is upon you.' And they did according to the word of Moses.</p>	<p>וּמִתְּרַע מִשְׁכַּן זִמְנָא לֹא תִפְקוּן דְּלִמָּא תִמּוּתוּן אַרְי מִשַּׁח רַבּוּתָא דִּי עֲלִיכֹן וְעַבְדוּ כְּפִתְגָמָא דְּמֹשֶׁה:</p>	<p>7 וּמִפֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא תֵצְאוּ פֶּתַח־תִּמָּתוּ כִּי־שֶׁמֶן מִשְׁחַת יְהוָה עֲלִיכֶם וַיַּעֲשׂוּ כְּדִבַּר מֹשֶׁה: (פ)</p>
<p>8 And the LORD spoke unto Aaron, saying:</p>	<p>וַיִּמְלִל יְיָ עִם אַהֲרֹן לְמִימַר:</p>	<p>8 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר:</p>
<p>9 'Drink no wine nor strong drink, thou, nor thy sons with thee, when ye go into the tent of meeting, that ye die not; it shall be a statute forever throughout your generations.</p>	<p>חֲמַר וּמְרוֹי לֹא תִשְׁתִּי אַתָּה וּבְנֶיךָ עִמָּךְ בְּמִיעֲלֹכֹן לְמִשְׁכַּן זִמְנָא וְלֹא תִמּוּתוּן קָיָם עָלֶם לְדֹרֵיכֶם:</p>	<p>9 יֵינ וְשִׁכָּר אֶל־תִּשְׁתּוּ אַתְּהוּ וּבְנֵיךָ אִתְּךָ בְּבֹאֲכֶם אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד וְלֹא תִמָּתוּ חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֵיכֶם:</p>
<p>10 And that ye may put difference between the holy and the common, and between the unclean and the clean;</p>	<p>וּלְאַפְרָשָׁא בֵּין קֹדֶשׁא וּבֵין חוּלָא וּבֵין מְסֻאָבָא וּבֵין דְּכִיָּא:</p>	<p>10 וּלְהַבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ וּבֵין תְּהֵל וּבֵין תְּטֻמָּא וּבֵין תְּהֵדוֹר:</p>
<p>11 and that ye may teach the children of Israel all the statutes which the LORD hath spoken unto them by the hand of Moses.'</p>	<p>וּלְאַלְפָּא יַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יַת כָּל קִימָא דְּמִלִּל יְיָ לְהוֹן בִּידָא דְּמֹשֶׁה:</p>	<p>11 וּלְהוֹרֹת אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת כָּל־תְּחֻקִּים אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֲלֵיהֶם בְּיַד־מֹשֶׁה: (פ)</p>

(4) דד אהרן. עזיאל אחי עמרם היה, שנאמר וַיִּזְנֶי קָהֶת וגו' (שמות ו, יח): שאו את אחיכם וגו'. כאדם האומר לחזירו, העבר את המט מלפני הכלה, שלא לערצב את השמחה:

(5) בכתנתם. של מתים, מלמד, שלא נשרפו בגדיהם, אלא נשמחם, כמין שני חוטין של אש נכנסו לתוך חוטמיהם (סנהדרין נב. שם כג):

(6) אל תפרעו. אל תגדלו שער, מכאן שְׂאָל אסור בתספורת (מועד קטן יד:), אבל אחס אל תערצבו שמחתו של מקום: ולא תמוותו. הא אם תעשו כן, מותו: ואחיהם כל בית ישראל. מכאן, שזרתן של תלמידי חכמים מוטלת על הכל להתאבל זה:

(9) יין ושכר. יין דרך שכרותו: בבאכם אל אהל מועד. אין לי אלא צבואס להיכל, צגשחם למזבח מנין, נאמר כאן ציאת אהל מועד, ונאמר צקידוש ידים ורגלים ציאת אהל מועד (שמות ל, כ), מה להלן עשה גישת מזבח צציאת אהל מועד, אף כאן עשה גישת מזבח צציאת אהל מועד (ת"כ פרשת א, ד):

(10) ולהבדיל. כדי שתצדילו בין עבודה קדושה למחוללת, הא למדת שאם עבד עבודתו פסולה (שם ח. זבחים יז:):

And Moses spoke unto Aaron, and unto Eleazar and unto Ithamar, his ¹² sons that were left: ‘Take the meal-offering that remaineth of the offerings of the LORD made by fire, and eat it without leaven beside the altar; for it is most holy.

וַיִּדְבֹר מֹשֶׁה אֶל-אַהֲרֹן וְאֶל
 אֲלֵעָזָר וְאֶל-אִיתָמָר ׀ בְּנָיו
 הַנּוֹתָרִים קָחוּ אֶת-הַמִּנְחָה
 הַנּוֹתָרָת מֵאֲשֵׁי יְהוָה וְאִכְלוּהָ
 מִצֹּת אֲצֵל הַמִּזְבֵּחַ כִּי קֹדֶשׁ
 קֳדָשִׁים הִוא:

13 And ye shall eat it in a holy place,
because it is thy due, and thy sons'
due, of the offerings of the LORD
made by fire; for so I am
commanded.

וְאָכַלְתֶּם אֹתָהּ בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ וְיִתְחַלֵּן יְתֵהּ בְּאַתֵּר קָדֹשׁ
כִּי חֶקֶךָ וְחֶקֶךָ בְּנִיךָ הוּא מֵאֲשִׁי
וְהָיָה כִּי־כֵן צִוִּיתִי:
אֲתַפְקֵדֶת:

14 And the breast of waving and the thigh of heaving shall ye eat in a clean place; thou, and thy sons, and thy daughters with thee; for they are given as thy due, and thy sons' due, out of the sacrifices of the peace-offerings of the children of Israel.

וְיֵית חֲדָיָא דְאַרְמוּתָא וְיֵית שְׂקָא
דְּאַפְרָשׁוּתָא תִּיכְלוּן בְּאַתְר
דְּכִי אִתִּי וּבְנֶךְ וּבְנֶתְךָ עִמָּךְ אֲרִי
חִילְקֶךָ וְחִוּלְקֶךָ בְּנֶךְ אֲתֵיחִיבו
מִנְכֶסֶת קוּדְשִׁיא דְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל:
וְאַתָּה חֲזָה הִתְנַפְּחָה וְאַתָּה שׁוֹק
הִתְרוּמָה תֹאכְלוּ בְּמִקְוֶם טְהוֹר
אַתָּה וּבְנֶיךָ וּבְנֵתֶיךָ אִתְּךָ כִּי-
חֶקֶךָ וְחֶק-בְּנֶיךָ נִתְּנוּ מִזִּבְחֵי
שְׁלָמֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל:

15 The thigh of heaving and the breast
of waving shall they bring with the
offerings of the fat made by fire, to
wave it for a wave-offering before
the LORD; and it shall be thine, and
thy sons' with thee, as a due for ever;
as the LORD hath commanded.'

שֹׁק הַתְּרוּמָה וְחֻזָּה הַתְּנוּפָה
עַל אֲשֵׁי הַחֲלָבִים יִבְיֹאוּ לַהֲנִיף
תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה וְהָיָה לָּהּ
וּלְבָנֶיהָ אֹתָהּ לַחֲקֵעוֹלָם
כְּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה:

(11) ולהורות. למד, שאסור שיכור זהוראה (ת"כ), יכול יהא חייב מיתה, תלמוד לומר אחת ובנין אֶפְסָךְ ולא תמותו, כהנים צעזעדותם מיתה, ואין חכמים זהוראתם צמיתה:

(12) הנותרים. מן היתיה, מלמד שאף עליהם קנסה מיתה על עון העגל, הוא שנאמר ויִבְחַלּוּ הַתְּאֵלָפָה ה' מִלֵּד לְהַשְׁמִידוֹ (דברים ט, כ), ואין השמדה אלא כְּלוּי בָּנִים, שנאמר וְאֶשְׁמִיד פְּרִיּוֹ מִמֶּעַל (עמוס ב, ט), ותפלתו של משה בטלה מזהה, שנאמר וְאֶשְׁפֹּל לָם בָּעֵד אֶלְהֵן בָּעֵת הַהִיא (דברים סט): קדו את המנחה. אף על פי שאתם אוניין, וקדשים אסורים לאוין (זבחים קא:): את המנחה. זו מנחת שמיני ומנחת נחשון: ואכלוה מוצות. מה תלמוד לומר, לפי שהיא מנחת צבור ומנחת שעה, ואין כיוצא בה לדורות, הוצרך לפרש בה דין שאר מנחות:

(13) וחק בניך. אין לָקוּט חק בַּקִּדְשִׁים: כִּי כֵן צְוִיתִי. בִּצְוִינִיּוֹת יִאכְלוּהוּ (מ"ב פֶּרֶק א, ח צִבְחִים קא.):
(14) ואת חזה התנופה. שֶׁל שְׁלֵמֵי צִבּוֹר: תֹּאכְלוּ בַּמִּקְוֶה שְׁהוֹר. וְכִי אֵת הָרִאשׁוֹנִים אֲכָלוּ בַּמִּקְוֶה טַמֵּא, אֲלֵא הָרִאשׁוֹנִים שֶׁהֵם קִדְשֵׁי קִדְשִׁים, הוּזָק אֲכִילָתָם בַּמִּקְוֶה קִדּוֹשׁ, אֲכָלוּ אֵלּוּ אֵין צְרִיכִים תּוֹךְ הַקְּלַעִים, אֲכָלוּ צְרִיכִים הֵם לְהֵאכֵל תּוֹךְ מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא טַהוֹר מְלִיכָתָם שֶׁם מְזוֹרְעִים, מֵכָאן שֶׁקִּדְשִׁים קָלִים נֶאֱכָלִין בְּכָל הָעִיר (שֵׁם נה.): אֵתָּה וּבְנֶיךָ וּבְנוֹתֶיךָ. אֵתָּה וּבְנֶיךָ בַּחֲלָק, אֲכָלוּ אֵם מַחֲנוֹת רִשְׁאוֹת הֵן לֹאכְלוּ בְּחֹזֶה וּשְׁוֹק, אוֹ אֵינוֹ אֲלֵא אֵף הַבְּנוֹת בַּחֲלָק, תִּלְמוּד לומר כִּי חֲדָר וְחֶדֶר בְּנִיד נִתְּנוּ, חֶדֶר לְבָנִים, וְאֵין חֶדֶר לְבָנוֹת (מ"ב שֵׁם י):

(15) שוק התרומה ודוחה התנופה. לשון אשר הוסיף ואשר הורס. תנופה מוליך ומציא תרומה מעלה ומוריד. ולמה חלקן הכמוצ תרומה בשוק ותנופה בחזה. לא ידענו. ששניהם בהרמה והנפה: על אשר החלבים. מכאן שהחלצים למטה בשעת תנופה. וישבו המהרלות שלא יכתישו זה את זה כבד פרשתי שלשתן בזה את אהרן (לעיל, ל):

- 16 And Moses diligently inquired for the goat of the sin-offering, and, behold, it was burnt; and he was angry with Eleazar and with Ithamar, the sons of Aaron that were left, saying:
- 17 'Wherefore have ye not eaten the sin-offering in the place of the sanctuary, seeing it is most holy, and He hath given it you to bear the iniquity of the congregation, to make atonement for them before the LORD?
- 18 Behold, the blood of it was not brought into the sanctuary within; ye should certainly have eaten it in the sanctuary, as I commanded.'
- 19 And Aaron spoke unto Moses: 'Behold, this day have they offered their sin-offering and their burnt-offering before the LORD, and there have befallen me such things as these; and if I had eaten the sin-offering to-day, would it have been well-pleasing in the sight of the LORD?
- וַיִּתֵּן שְׂעִיר הַחַטָּאת דָּרֹשׁ דָּרֹשׁ וַיִּבְרַח מִנֶּחֱסֵי מִשְׁחָה וְהִנֵּה שָׂרָף וַיִּקְצָף עַל-אַלְעָזָר וְעַל-אִיתָמָר בְּנֵי אֶהֱרֹן הַנּוֹתָרִים לְאַמֵּר:
- מִדּוּעַ לֹא-אָכַלְתֶּם אֶת-הַחַטָּאת בַּמָּקוֹם הַקֹּדֶשׁ כִּי קֹדֶשׁ קִדְּשִׁים הוּא וְאֶתְּהוּ נָתַן לָכֶם לְשֹׂאת אֶת-עֲוֹן הָעֵדָה לְכַפֵּר עֲלֵיהֶם לִפְנֵי יְהוָה:
- הֵן לֹא-הוּבֵא אֶת-דָּמָהּ אֶל-הַקֹּדֶשׁ בְּנִימָה אָכֹל תֹּאכְלוּ אֹתָהּ בַּקֹּדֶשׁ כְּאֲשֶׁר צֻוֵּיתִי:
- וַיִּדְבֹּר אֶהֱרֹן אֶל-מֹשֶׁה הֵן הַיּוֹם הִקְרִיבוּ אֶת-חַטָּאתָם וְאֶת-עֹלֹתָם לִפְנֵי יְהוָה וְתִקְרָאנָה אֹתִי כְּאֵלֶּה וְאֶכְלָתִי חַטָּאת הַיּוֹם הַזֶּה בְּעֵינֵי יְהוָה:
- וַיִּתֵּן צִפּוֹרָא דְחַטָּאת מִתְּבַע תִּבְעִיהָ מִשְׁחָה וְהָא אֶתְּוֹקֵד וַיִּגְזִי עַל אֶלְעָזָר וְעַל אִיתָמָר בְּנֵי אֶהֱרֹן דְּאִשְׁתָּאֲרוּ לְמִימַר:
- מָדִין לָא אָכַלְתִּין יֵת חַטָּאת בְּאַתָּר קִדְּשִׁי אֲרִי קֹדֶשׁ קִדְּשִׁין הִיא וְיִתָּה יְהִי לְכוּן לְסַלְחָא עַל חֻבֵּי כְּנִשְׁתָּא לְכַפֵּרָא עֲלֵיהוֹן קָדָם יי:
- הָא לֹא אֶתְעַל מִדְּמָה לְבֵית קִדְּשָׁא גִּיּוּוֹאָה מִיכָל תִּיכְלוּן יִתָּה בְּקִדְּשָׁא כְּמָא דְּפִקִּידִית:
- וּמִלִּיל אֶהֱרֹן עִם מִשְׁחָה הָא יוֹמָא דִּין קָרִיבוּ יֵת חַטָּוֹתֵהוֹן וְיֵת עֲלֻוֹתֵהוֹן קָדָם יי וְעִרְעָא יֵתִי עֲקֹן כְּאֵלִין אֱלוּ פֹון אֶכְלִית חַטָּאת יוֹמָא דִּין תִּתְקִין קָדָם יי:

(16) שְׂעִיר הַחַטָּאת. שְׂעִיר מוֹסְפִי רֹאשׁ חֹדֶשׁ. וְשֹׁלֶשָׁה שְׂעִירֵי חַטָּאוֹת קָרְצוּ צוּ צִיּוֹם שְׂעִיר עִזִּים, וְשְׂעִיר נַחֲשׁוֹן, וְשְׂעִיר רֹאשׁ חֹדֶשׁ, וּמִכּוּלָן לֹא נִשְׂרַף אֶלָּא זֶה, וְנִחְלָקוּ צִדְצֵר חֲכָמִי יִשְׂרָאֵל, (צ"ח פ"ק ז, ח"י) יֵשׁ אֲוֹמְרִים מִפְּנֵי טוֹמָאָה שְׁנֵגַעָה צוּ נִשְׂרַף, וְיֵשׁ אֲוֹמְרִים מִפְּנֵי אֲנִיּוֹת נִשְׂרַף, לִפִּי שֶׁהוּא קֹדֶשׁ דּוֹרוֹת, אֲבָל בְּקִדְּשֵׁי שַׁעַת סָמְכוּ עַל מִשְׁחָה שֶׁאִמְרוּ לָהֶם בְּמִנְחָה וְאֶכְלוּהָ מִזֹּת: דְּרוֹשׁ דְּרִישׁוֹת הֵלְלוּ, מִפְּנֵי מַה נִּשְׂרַף זֶה, וּמִפְּנֵי מַה נִּאֲכַלְוּ אֵלּוּ, כִּן הוּא צִתּוֹרַת כְּהֵנִים (פ"ק ז, ז) עַל אֶלְעָזָר וְעַל אִיתָמָר. צִשְׁצִיל כְּצוּדוֹ שֶׁל אֶהֱרֹן הִפֵּךְ פָּנָיו כְּגַד הַבָּנִים וְכַעֵס: לֹאמַר. אִמְרוּ לָהֶם הַשִּׁיבוּנִי עַל דְּבָרִי:

(17) מִדּוּעַ לֹא אָכַלְתֶּם אֶת הַחַטָּאת בַּמָּקוֹם הַקֹּדֶשׁ. וְכִי חוּץ לְקֹדֶשׁ אֶכְלוּהָ, וְהֵלֵךְ שְׂרָפוּהָ, וּמִהוּ אֲוֹמְרֵי בַּמָּקוֹם הַקֹּדֶשׁ, אֶלָּא אִמְרוּ לָהֶם שֶׁמֶה חוּץ לְקֹדֶשׁ יֵאָדָה וְנִפְסָלָה: כִּי קֹדֶשׁ קִדְּשִׁים הוּא. וְנִפְסָלַת צִיּוּאָה, וְהֵם אִמְרוּ לוֹ לֹא, אִמְרוּ לָהֶם הוּאִיל וּבַמָּקוֹם הַקֹּדֶשׁ הִיטָה, מִדּוּעַ לֹא אֶכְלָתֶם אוֹתָהּ: וְאוֹתָהּ נָתַן לָכֶם לְשֹׂאת וּגוֹר. שֶׁהַכֹּהֲנִים אוֹכְלִים וּבַעֲלֵיהֶם מִתְּכַפְּרִים: לְשֹׂאת אֶת עוֹן הָעֵדָה. מִכָּאן לְמַדְּנוּ שֶׁשְׂעִיר רֹאשׁ חֹדֶשׁ הִיא, שֶׁהוּא מִכְּפָר עַל עוֹן טוֹמָאת מִקְדָּשׁ וְקִדְּשִׁי, שֶׁחַטָּאת שְׁמִינִי וְחַטָּאת נַחֲשׁוֹן לֹא לְכַפֵּרָה צָאוּ:

(18) הֵן לֹא הוּבֵא וּגוֹר. שֶׁאִילוֹ הוּבֵא הִיָּה לָכֶם לְשִׂרְפָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְכָל חַטָּאת אֲשֶׁר יִבְרָא מִדְּמָהּ וּגוֹר (וִיקְרָאוּ, כג): אֲכֹל תֹּאכְלוּ אֹתָהּ. הִיָּה לָכֶם לְאֶכְלָה אֵף עַל שֶׁאִתֶּם אֲוִנִים: כְּאֲשֶׁר צֻוֵּיתִי. לָכֶם בְּמִנְחָה:

(19) וַיִּדְבֹּר אֶהֱרֹן. אֵין לִשׁוֹן דְּבוֹר אֶלָּא לִשׁוֹן עוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּדְבֹּר הָעָם וּגוֹר (בְּמִדְבָּר כֹּא, ה). אִפְשָׁר מִשְׁחָה קִפֵּף עַל אֶלְעָזָר וְעַל אִיתָמָר, וְאֶהֱרֹן מִדְבֵּר, הֵא יָדַעַת שֶׁלֹּא הִיטָה אֶלָּא מִדְּרֵךְ כְּבוֹד, אִמְרוּ, אֵינוּ צָדִין שִׁיחָא אֲבִינוּ יוֹשֵׁב וְאֵינוּ מִדְּבָרִים לִפְנֵינוּ, וְאֵינוּ צָדִין שִׁיחָא תִּלְמִיד מְשִׁיב אֶת רֵצוֹ, יִכּוֹל מִפְּנֵי שֶׁלֹּא הִיָּה בְּאֶלְעָזָר לְהַשִּׁיב, תִּלְמוּד לֹאמַר וַיִּתְּנֵהוּ הַכֹּהֵן לְאִשְׁתִּי הַבָּצָא וּגוֹר (שֶׁם לֹא, כֹּא), הִרִי כְּשִׂרְפָה דְּבוֹר לִפְנֵי מִשְׁחָה וּלְפָנֵי הַנְּשִׁיאִים, וְזֶה מִנְחָתִי בְּסִפְרִי שֶׁל פָּנִים שֵׁנִי: הֵן הַיּוֹם הִקְרִיבוּ. מִהוּ אֲוֹמְרֵי, אֶלָּא אִמְרוּ לָהֶם מִשְׁחָה שֶׁמֶה זִרְקָתֶם דְּמָה אֲוִנִים, שֶׁהָאוֹן שֶׁעֲבַד חֵלֶל, אִמְרוּ לוֹ אֶהֱרֹן, וְכִי הֵם הִקְרִיבוּ שֶׁהֵם הַדִּיּוֹטוֹת, אֵינוּ הִקְרִיבוּ, שֶׁאֵינוּ כֹּהֵן גָּדוֹל, וּמִקְרִיב אֲוִן (זִכְרִים קֹא). וְתִקְרָאנָה אוֹתִי כְּאֵלֶּה. אִפְּיֵלוּ לֹא הִיוּ הַמִּתִּים צָנִי, אֶלָּא שֶׁאֵר קְרוּבִים שֶׁאֵינוּ חִיִּיב לְהִיּוֹת אֲוִן עֲלֵיהֶם כֹּאֵל, כְּוֹן כָּל הָאֲוִנִים בְּפִרְשַׁת כְּהֵנִים שֶׁהֵכָהּ מִמֶּמֶלֶת לָהֶם: וְאֶכְלָתִי חַטָּאת. וְאֶכְלָתִי, הִיִּיטֵב

	<p>20 And when Moses heard that, it was well-pleasing in his sight.</p>	<p>וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה וַיִּשְׂכַּח בְּעֵינָיו ה':</p>	<p>וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה וַיִּשְׂכַּח בְּעֵינָיו ה' (פ)</p>	20
XI	<p>And the LORD spoke unto Moses and to Aaron, saying unto them:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן לֵאמֹר אֲלֵהֶם:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן לֵאמֹר אֲלֵהֶם:</p>	ש
2	<p>Speak unto the children of Israel, saying: These are the living things which ye may eat among all the beasts that are on the earth.</p>	<p>דַּבְּרוּ אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר זֵאת הַחַיָּה אֲשֶׁר תֹּאכְלוּ מִכָּל-הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר עַל-הָאָרֶץ:</p>	<p>דַּבְּרוּ אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר זֵאת הַחַיָּה אֲשֶׁר תֹּאכְלוּ מִכָּל-הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר עַל-הָאָרֶץ:</p>	2
3	<p>Whatsoever parteth the hoof, and is wholly cloven-footed, and cheweth the cud, among the beasts, that may ye eat.</p>	<p>כָּל דֹּסְדִיקָא פִּרְסָה וּמַטְלֵפִין טְלִפִּין פִּרְסָה מִסְקָא פִּשְׂרָא בִּבְעִירָא יִתָּה תִּכְלֹן:</p>	<p>כָּל דֹּסְדִיקָא פִּרְסָה וּשְׂסַעַת טְסַע פִּרְסָה מַעֲלָת גִּרָה בִּבְהֵמָה אִתָּה תֹאכְלוּ:</p>	3
4	<p>Nevertheless these shall ye not eat of them that only chew the cud, or of them that only part the hoof: the camel, because he cheweth the cud but parteth not the hoof, he is unclean unto you.</p>	<p>אֲךְ אֵת-זֶה לֹא תֹאכְלוּ מִמַּעֲלֵי הַגִּרָה וּמִמַּפְרָסֵי הַפִּרְסָה אֵת-הַגִּמְלָה כִּי-מַעֲלָה גִרָה הוּא וּפִרְסָה אֵינְנָה מִפְרָסִים טָמֵא הוּא לָכֵן:</p>	<p>אֲךְ אֵת-זֶה לֹא תֹאכְלוּ מִמַּעֲלֵי הַגִּרָה וּמִמַּפְרָסֵי הַפִּרְסָה אֵת-הַגִּמְלָה כִּי-מַעֲלָה גִרָה הוּא וּפִרְסָה אֵינְנָה מִפְרָסִים טָמֵא הוּא לָכֵן:</p>	4
5	<p>And the rock-badger, because he cheweth the cud but parteth not the hoof, he is unclean unto you.</p>	<p>וְיֵת טַבָּא אַרִי מִסִּיק פִּשְׂרָא הוּא וּפִרְסָתִיה לֹא סְדִיקָא מִסְקָא הוּא לָכֵן:</p>	<p>וְאֵת-הַשֹּׁפָן כִּי-מַעֲלָה גִרָה הוּא וּפִרְסָה לֹא יִפְרָסִים טָמֵא הוּא לָכֵן:</p>	5

וּגְוִי: הַיּוֹם. אֲבָל אֲנִינֹת לֵילָה מוֹתֵר, שֶׁאֵין אוֹיֵן אֶלָּא יוֹם קְצוּרָה (שֵׁם ק): הַיִּישָׁב בְּעִינֵי ה'. אִם שִׁמְעַת בְּקִדְשֵׁי שָׁעָה, אֵין לָךְ לִהְיוֹת בְּקִדְשֵׁי דִּרְוֹת:

(20) ויישב בעיניו. הודה ולא בוש לומר לא שמעתי (ת"כ פרק ז, יב):

(1) אל משה ואל אהרן. למשה אמר, שיאמר להרן: לאמר אליהם. אמר שיאמר לאלעזר ולאיתמר, או אינו אלא לאמר לישראל, כשהוא אומר דברו אל בני ישראל, הרי דבור אמור לישראל, הא מה אני מקיים לאמר אליהם, לבניו, לאלעזר ולאיתמר:

(2) דברו אל בני ישראל. את כולם השווה להיות שלוחים בדבור זה, לפי שהשווה צדקמיהם וקצלו עליהם גזירת המקום מאהבה: זאת החיה. לשון חיים, לפי שישאל דבוקים במקום וראויין להיות חיים, לפיכך הצדילם מן הטומאה וגזר עליהם מנזות, ולאומות העולם לא אסר כלום. משל לרופא שנכנס לבקר את החולה וכו', כדאיתא במדרש רבי נחומא (פ"ו), ויקרא רבה יג, ז: זאת החיה. מלמד שהיה משה אוחז בחיה ומראה אותה לישראל זאת תאכלו וזאת לא תאכלו. את זה תאכלו וגו'. אף צטרף המים אחז מכל מין ומין והראה להם, וכן בעוף ואת אלה תשקצו מן העוף, וכן צטרפים וזה לכם הטמא: זאת החיה מכל הבהמה. מלמד שהצהמה בכלל חיה (חולין עא):

(3) מפרסת. כתרומו קדיקא: פרסה. פלאנט'ה צלע"ז: ושסעת שסע. שמוצלת מלמעלה ומלמטה צשתיצפריין, כתרומו ומטללךא טלפין, שיש שפרסותיו קדוקות מלמעלה ואינן שסועות ומוצדות לגמרי שמלמטה מחוברות: מעלת גדה. מעלה ומקילה האוכל ממעיה ומחזרת אותו לתוך פיה לכתשו ולטחנו הדק: גרה. כך שמו, ויתכן להיותו מגזרת מים הנקראים (שמואל"ז יד, יד), שהוא נגרר אחר הפה, ותרומו פִּשְׁקָרָה, ש"ע הגרה האוכל נפשר ונמוח: בבבזמה. מיצה זו ימירה היא לדרשה, להמיר את השליל הנמצא במעי אמו: אתה תאכלו. ולא בהמה טמאה, והלא באזרהה היא, אלא לעבור עליה בעשה ולא מעשה (וזחים לד.):

6 And the hare, because she cheweth the cud but parteth not the hoof, she is unclean unto you	וְאֶת־הָאֲרֵנֶכֶת כִּי־מַעֲלֶת גֵּרָה הִוא וּפָרְסָהּ לֹא הִפְרִיסָהּ מִסָּאָבָא הִיא לָכֵן:	6 וְאֶת־הָאֲרֵנֶכֶת כִּי־מַעֲלֶת גֵּרָה הִוא וּפָרְסָהּ לֹא הִפְרִיסָהּ מִסָּאָבָא הִוא לָכֵן:
7 And the swine, because he parteth the hoof, and is cloven-footed, but cheweth not the cud, he is unclean unto you.	וְאֶת־חֲזִיר כִּי־מִפְרִיס פָּרְסָהּ הִוא וּמִטֶּלֶף טֶלֶף לֹא פָּרַס וְהִוא פֶּשֶׁר לֹא פֶּשֶׁר מִסָּאָב הִוא לָכֵן:	7 וְאֶת־חֲזִיר כִּי־מִפְרִיס פָּרְסָהּ הִוא וְשֹׁסֶעַ שֹׁסֶעַ פָּרְסָהּ וְהִוא גֵּרָה לֹא־יִגַּר טָמֵא הִוא לָכֵן:
8 Of their flesh ye shall not eat, and their carcasses ye shall not touch; they are unclean unto you.	מִבְשָׂרָם לֹא תֵאָכְלוּ וּבְנִיבֵיהֶם לֹא תִקְרְבוּ מִסָּאָבִין אֲנִין לָכֵן:	8 מִבְשָׂרָם לֹא תֵאָכְלוּ וּבְנִיבֵיהֶם לֹא תִקְרְבוּ מִסָּאָבִין אֲנִין לָכֵן:
9 These may ye eat of all that are in the waters: whatsoever hath fins and scales in the waters, in the seas, and in the rivers, them may ye eat.	אֵת־זֶה תֵאָכְלוּ מִכָּל אֲשֶׁר בַּמַּיִם כָּל אֲשֶׁר־לוֹ סִנְפִיר וְשִׁשְׁקָשֶׁת בַּמַּיִם בַּיָּמִים וּבְנִיבֵיהֶם אֲתֵם תֵאָכְלוּ:	9 אֵת־זֶה תֵאָכְלוּ מִכָּל אֲשֶׁר בַּמַּיִם כָּל אֲשֶׁר־לוֹ סִנְפִיר וְשִׁשְׁקָשֶׁת בַּמַּיִם בַּיָּמִים וּבְנִיבֵיהֶם אֲתֵם תֵאָכְלוּ:
10 And all that have not fins and scales in the seas, and in the rivers, of all that swarm in the waters, and of all the living creatures that are in the waters, they are a detestable thing unto you,	וְכָל דְּלִית לִיהָ צִיּוֹן וְקַלְפִּין בַּיָּמִים וּבְנִיבֵיהֶם מִכָּל רֶחֶשׁ דְּמִיָּא וּמִכָּל נִפְשָׁא חִיתָא דְּבַמִּיָּא שִׁקְצָא אֲנִין לָכֵן:	10 וְכָל אֲשֶׁר אֵין־לוֹ סִנְפִיר וְשִׁשְׁקָשֶׁת בַּיָּמִים וּבְנִיבֵיהֶם מִכָּל שְׂרָץ הַמַּיִם וּמִכָּל נֶפֶשׁ הַחַיָּה אֲשֶׁר בַּמַּיִם שִׁקְץ הִוא לָכֵן:
11 and they shall be a detestable thing unto you; ye shall not eat of their flesh, and their carcasses ye shall have in detestation.	וְשִׁקְצָא יִהְיוּ לָכֵן מִפְסָהוֹן לֹא תֵאָכְלוּ וְאֵת נִבְלֵיהֶם תִּשְׁקָצוּ:	11 וְשִׁקְץ יִהְיוּ לָכֵן מִבְשָׂרָם לֹא תֵאָכְלוּ וְאֵת־נִבְלָתָם תִּשְׁקָצוּ:
12 Whatsoever hath no fins nor scales in the waters, that is a detestable thing unto you.	כָּל דְּלִית לִיהָ צִיּוֹן וְקַלְפִּין בַּיָּמִים שִׁקְצָא הִוא לָכֵן:	12 כָּל אֲשֶׁר אֵין־לוֹ סִנְפִיר וְשִׁשְׁקָשֶׁת בַּמַּיִם שִׁקְץ הִוא לָכֵן:

(8) מבשרם לא תאכלו. אין לי אלא אלו, שאר צהמה טמאה שאין לה שום סימן טהרה מנין, אמרת קל וחומר, ומה אלו שיש בהן קצת סימני טהרה אסורות וכו' (כל הענין צ"כ פרק ג, ז): מבשרם. על צהרם צאזזה, ולא על עצמות וגידין וקרניים וטלפים: ובגבלתם לא תגעו. יכול יהוה ישראל מזהרים על מגע נבלה, תלמוד לומר לומר קל הפהנים וגו' (ויקרא כא, א), כהנים מזהרין, ואין ישראל מזהרין, קל וחומר מעתה, ומה טומאת המת חמורה לא הזהיר בה אלא כהנים, טומאת נבלה קלה לא כל שכן, ומה תלמוד לומר לא תגעו, צרגל (ראש השנה טז). (זהו שאמרו חייב אדם לטהר עצמו צרגל): (9) סנפיר. אלו ששט צהס: קשקשת. אלו קליפין הקצועים צו (חולין נט), כמו שנאמר וְשִׁרְיוֹן קֶשֶׁשִׁים הִוא לְבוֹשׁ (שמואל א יז, ה):

(10) שרץ. בכל מקום משמעו דבר נמוך שרוחש ונד על הארץ:

(11) ושרץ יהיו. לאסור את עירוביהן אם יש צו צנות טעם (חולין נט): מבשרם. אינו מזהר על הסנפירים ועל העצמות: ואת נבלתם תשקצו. לרצות יבחושינן שסינינן (חולין סז), יבחושינן מושיילונינן צלע"ז:

13	And these ye shall have in detestation among the fowls; they shall not be eaten, they are a detestable thing: the great vulture, and the bearded vulture, and the ospray;	וְאֶת־אֲלֵה תִשְׁקְצוּ מִן־הָעוֹף לֹא יֵאָכְלוּ שֶׁקֶץ הֵם אֶת־הַנֶּשֶׁר וְאֶת־הַפֶּרֶס וְאֶת־הָעֲזִינָה: וְיָת אֵלִין תִּשְׁקְצוּן מִן עוֹפָא לֹא יִתְאָכְלוּן שִׁקְצָא אֲנִין נִשְׂרָא וְעֶר וְעִזָּא:	13
14	and the kite, and the falcon after its kinds;	וְאֶת־הַדָּאָה וְאֶת־הָאֵיָה לְמִינָהּ: וְדִיתָא וְטִרְפִּיתָא לְזִנְה:	14
15	every raven after its kinds;	אֶת כָּל־עֹרֵב לְמִינֵו: יֵת כָּל עוֹרְבָא לְזִנְה:	15
16	and the ostrich, and the night-hawk, and the sea-mew, and the hawk after its kinds;	וְאֶת בֶּת הַיַּעֲנָה וְאֶת־הַתַּחֲמָס וְאֶת־הַשֶּׁחַף וְאֶת־הַנֶּגֶץ לְמִינֵהוּ: וְיָת בֶּת נַעֲמִיתָא וְצִיצָא וְצִפּוֹר שִׁחָא וְנִצָּא לְזִנְהֵי:	16
17	and the little owl, and the cormorant, and the great owl;	וְאֶת־הַכּוֹס וְאֶת־הַשִּׁלְדָּ וְאֶת־הַיִּנְשׁוּף: וְקִדְיָא וְשְׁלִינִינָא וְקַפּוּפָא:	17
18	and the horned owl, and the pelican, and the carrion-vulture;	וְאֶת־הַתְּנַשְׁמַת וְאֶת־הַקָּאָת וְבִבְתָא וְקִתָּא וְיִרְקִיָּקָא: וְאֶת־הַרְחָם:	18
19	and the stork, and the heron after its kinds, and the hoopoe, and the bat.	וְאֶת הַחֲסִידָה הָאֲנַפָּה לְמִינָהּ וְחִירִיתָא וְאַבּוֹ לְזִנְה וְנִגֶּר וְאֶת־הַדּוּכִיפָת וְאֶת־הָעֵטְלָף: וְטוֹרָא וְעֵטְלִיפָא:	19
20	All winged swarming things that go upon all fours are a detestable thing unto you.	כָּל שָׂרֵץ הָעוֹף הַהֹלֵךְ עַל־אַרְבַּע שֶׁקֶץ הוּא לָכֶם: כָּל רֶחֶשָׁא דְעוֹפָא דְמַהֲלִיף עַל אַרְבַּע שִׁקְצָא הוּא לְכוּן:	20

(12) אשר אין לו גור. (ת"כ) מה תלמוד לומר, שיכול אין לי שיהא מותר אלא המעלה סימנין שלו ליבשה, השירן צמים מנין, תלמוד לומר כל אשר אין לו סנפיר וקשקשת צמים, הא אם היו לו צמים אף על פי שהשירן בעלייתו מותר (ת"כ פרשתא א, יא):

(13) לא יאכלו. לחייב את המאכילן לקטנים (יצמות קיד), שכן משמעו לא יהיו נאכלים על ידך, או אינו אלא לאסרן בהנאה, תלמוד לומר לא תאכלו (דברים יד, יז), באכילה אסורין, בהנאה מותרין. כל עוף שנאמר בו למינה, למינו, למינהו, יש צוותו המין שאין דומין זה לזה לא צמראיהם ולא צממותם, וכולן מין אחד: (16) הנץ. אישפרו"ר:

(17) השלד. פירשו רבותינו (חולין סג). זה השולה (פי' מגזיה) דגים מן הים, וזהו שחרגס אונקלוס וְשְׁלִינִינָא: כוס וינשור. הם כו"ט"ש הצועקים צלילה, ויש להם לסחות כחדם, ועוד אחר דומה לו שקורין ייב"ץ: (18) התנשמת. היא קלצ"א שורי"ץ, ודומה לעכבר ופורחת צלילה, ותנשמת האמורה צשר"ס היא דומה לה, ואין לה עינים, וקורין לה טלפ"א:

(19) החסידה. זו דיה לצנה, ציגוני"ה, ולמה נקרא שמה חסידה שעושה חסידות עם חצרותיה צמזמות (שם): האנפה. היא דיה רגזנית, ונראה לי שהיא שקורין לה היירו"ן: הדוכיפת. תרגול הבר, וְכַרְצָלָתוּ כפולה, ובלעז הרופ"א, ולמה נקרא שמו דוכיפת, שהודו כפות, וזו היא כרבלתו, וְנִגֶּר טוֹרָא, נקרא על שם מעשיו, כמו שפירשו רבותינו צמ"ס גימין צפרק מי שחזו (דף סח):

(20) שרץ העוף. הם הדקים הנמוכים הרוחשין על הארץ, כגון זבובים ורעין ויתושין וחגבים:

<p>21 Yet these may ye eat of all winged swarming things that go upon all fours, which have jointed legs above their feet, wherewith to leap upon the earth;</p>	<p>כָּרֶם יֵת דִּין תִּיכְלוּן מִכָּל רֶחֶשָׁא דְעוּפָא דְמַחֲלִיף עַל אַרְבַּע דְּלִיהּ קַרְסוּלִין מַעֲלִין רַגְלוֹהִי לְקַפְצָא בְּהוֹן עַל אַרְעָא:</p>	<p>21 אֵף אֶת־זֶה תֹאכְלוּ מִכָּל שָׂרֵץ הָעוֹף הַחַלֵּף עַל־אַרְבַּע אֲשֶׁר־ (כ' לא) [ק' לון] כְּרָעִים מִמַּעַל לְרַגְלָיו לִנְתֹר בָּהֶן עַל־הָאָרֶץ:</p>
<p>22 even these of them ye may eat: the locust after its kinds, and the bald locust after its kinds, and the cricket after its kinds, and the grasshopper after its kinds.</p>	<p>יֵת אֲלִין מִנְהוֹן תִּיכְלוּן יֵת גּוֹבָא לְזִנְיָה וְיֵת רְשׁוּנָא לְזִנְיָה וְיֵת חַרְגָּלָא לְזִנְיָה וְיֵת חַגְבָּא לְזִנְיָה:</p>	<p>22 אֶת־אַלֶּה מֵהֶם תֹאכְלוּ אֶת־ הָאֲרָבָה לְמִינֹו וְאֶת־הַסִּלְעָם לְמִינֵהוּ וְאֶת־הַחַרְגָּל לְמִינֵהוּ וְאֶת־הַחֲגָב לְמִינֵהוּ:</p>
<p>23 But all winged swarming things, which have four feet, are a detestable thing unto you.</p>	<p>וְכָל רֶחֶשָׁא דְעוּפָא דְלִיהּ אַרְבַּע רַגְלִין שְׂקָצָא הוּא לְכוֹן:</p>	<p>23 וְכָל שָׂרֵץ הָעוֹף אֲשֶׁר־לוֹ אַרְבַּע רַגְלִים שֶׁקֶץ הוּא לָכֶם:</p>
<p>24 And by these ye shall become unclean; whosoever toucheth the carcass of them shall be unclean until even.</p>	<p>וְלֹאֲלִין תִּסְתַּאֲבוּן כָּל דִּיקְרַב בְּנִבְלָתָהוֹן יְהִי מְסֹאֵב עַד רְמֻשָּׁא:</p>	<p>24 וְלֹאֲלֶה תִטְמָאוּ כָּל־הַנִּגַּע בְּנִבְלָתָם יִטְמָא עַד־הָעֶרֶב:</p>
<p>25 And whosoever beareth aught of the carcass of them shall wash his clothes, and be unclean until the even.</p>	<p>וְכָל דִּיטוֹל מִנִּבְלָתָהוֹן יִצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיְהִי מְסֹאֵב עַד רְמֻשָּׁא:</p>	<p>25 וְכָל־הַנִּשָּׂא מִנִּבְלָתָם יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְיִטְמָא עַד־הָעֶרֶב:</p>
<p>26 Every beast which parteth the hoof, but is not cloven footed, nor cheweth the cud, is unclean unto you; every one that toucheth them shall be unclean.</p>	<p>לְכָל בְּעִירָא דְהִיא סְדִיקָא פְּרָסְתָּהּ וְטִלְפִין לִיתְהָא מִטְלָפָא וּפְשָׂרָא לִיתְהָא מְסָקָא מְסָאֲבִין אֲנִין לְכוֹן כָּל דִּיקְרַב בָּהֶן יְהִי מְסֹאֵב:</p>	<p>26 לְכָל־הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר הוּא מִפְּרֹסֶת פְּרָסָה וְשִׁנְסָה אֵינָנָה שֹׁסֶעַת וְגֵרָה אֵינָנָה מֵעֵלָּה טְמֵאִים הֵם לָכֶם כָּל־הַנִּגַּע בָּהֶם יִטְמָא:</p>

(21) על ארבע. על ד'רגלים: ממעל לרגליו. סמוך לזוארו יש לו כמין שתי רגלים לצד ד' רגליו, וכשרוצה לעוף ולקפוץ מן הארץ מתחזק באותן שתי כרעים ופורה, ויש מהן הרבה, כמותן שקורין לנגושט"א, אצל אין אנו בקיאים בהן, ארבעה סימני טהרה נאמרו בהם, ארבע רגלים, וד' כנפים, וקרוסולין אלו כרעים הכתוצים כאן, וכנפיו חופין את רובו (חולין נט.). וכל סימנים הללו מזויין באותן שצינתינו, אצל יש שראשן ארוך ויש שאין להם זנב (שם סה:), ואריך שיהא שמו חגב, ובזה אין אנו יודעים להצדיל ביניהם:

(23) וכל שרץ העוף וגו'. צא ללמד שאם יש לו חמש טהור (ת"כ פרק ה, י):
(24) ולאֵלה. (ת"כ) העמידין להאמר למטה צענין: תטמאו. כלומר צנגיעתם יש טומאה:
(25) וכל הנשא מנבלתם. כל מקום שנאמרה טומאת משא, חמורה מטומאת מגע, שהיא טעונה כבוד צגדים (שם פרשתא ד, י):

(26) מפרסת פרסה ושסע איננה שוסעת. כגון גמל שפרסתו סדוקה למעלה, אצל למטה היא מחוברת. כאן למדך שנצלת צהמה טמאה מטמאה, וצענין שצנאן הפרשה פירש על צהמה טהורה:

<p>27 And whatsoever goeth upon its paws, among all beasts that go on all fours, they are unclean unto you; whoso toucheth their carcass shall be unclean until the even.</p>	<p>וְכָל הַחַיָּה הַזֹּלֶהָ עַל-כַּפָּיו בְּכָל הַחַיָּה הַהֹלֶכֶת עַל-אַרְבַּע טְמֵאִים הֵם לָכֶם כָּל-הַנִּגַּע בְּנִבְלָתָם יִטְמָא עַד-הָעֶרֶב:</p>	<p>27 וְכָל הַחַיָּה הַזֹּלֶהָ עַל-כַּפָּיו בְּכָל הַחַיָּה הַהֹלֶכֶת עַל-אַרְבַּע טְמֵאִים הֵם לָכֶם כָּל-הַנִּגַּע בְּנִבְלָתָם יִטְמָא עַד-הָעֶרֶב:</p>
<p>28 And he that beareth the carcass of them shall wash his clothes, and be unclean until the even; they are unclean unto you.</p>	<p>וְיִטְוֹל יָת נְבִילָתָהוֹן יִצְבֵּעַ לְבוּשׁוֹ וְיִהְיֶה מְסֻאָב עַד רְמֻשָּׁא מְסֻאָבִין אֲנֹן לְכוֹן:</p>	<p>28 וְהַנִּשָּׂא אֶת-נְבִילָתָם יִכְבֵּס בְּגָדָיו וְטִמָּא עַד-הָעֶרֶב טְמֵאִים הֵמָּה לָכֶם: (ס)</p>
<p>29 And these are they which are unclean unto you among the swarming things that swarm upon the earth: the weasel, and the mouse, and the great lizard after its kinds,</p>	<p>וְדִין לְכוֹן דְּמְסֻאָב בְּרַחֲשָׁא דְרַחֲשֵׁי עַל אֶרֶצָא חוּלְדָּא וְעַכְבָּרָא וְצָבָא לְנוֹהִי:</p>	<p>29 וְזֶה לָכֶם הַטְּמֵא בַּשָּׂרִץ הַשָּׂרֵץ עַל-הָאָרֶץ הַחֹלֶד וְהַעֲכָבָר וְהַצָּב לְמִינֵהוּ:</p>
<p>30 and the gecko, and the land-crocodile, and the lizard, and the chameleon.</p>	<p>וְיֵלָא וְכוֹחָא וְהַלְטָא וְחוּמָטָא וְאַשְׁוִתָּא:</p>	<p>30 וְהָאֲנָקָה וְהַכֹּחַ וְהַלְטָא וְהַחֲמָט וְהַתְּנַשְׁמָת:</p>
<p>31 These are they which are unclean to you among all that swarm; whosoever doth touch them, when they are dead, shall be unclean until the even.</p>	<p>אֵלֶּין דְּמְסֻאָבִין לְכוֹן בְּכָל רַחֲשָׁא כָּל דְּיִקְרַב בְּהוֹן בְּמוֹתָהוֹן יִהְיֶה מְסֻאָב עַד רְמֻשָּׁא:</p>	<p>31 אֵלֶּה הַטְּמֵאִים לָכֶם בְּכָל-הַשָּׂרֵץ כָּל-הַנִּגַּע בָּהֶם בְּמָתָם יִטְמָא עַד-הָעֶרֶב:</p>
<p>32 And upon whatsoever any of them, when they are dead, doth fall, it shall be unclean; whether it be any vessel of wood, or raiment, or skin, or sack, whatsoever vessel it be, wherewith any work is done, it must be put into water, and it shall be unclean until the even; then shall it be clean.</p>	<p>וְכָל דְּיִפּוֹל עָלֵיהֶן מִנְהוֹן בְּמוֹתָהוֹן יִהְיֶה מְסֻאָב מִכָּל מֵאֵן דָּאֵע אוֹ לְבוּשׁ אוֹ מְשָׁד אוֹ שֶׁק כָּל מֵאֵן דְּיִתְעַבֵּיד עֲבִידָא בְּהוֹן בְּמֵאֵן יִתְעַל וְיִהְיֶה מְסֻאָב עַד רְמֻשָּׁא וְיִדְכִי:</p>	<p>32 וְכָל אֲשֶׁר-יִפֹּל-עָלָיו מֵהֶם בְּמָתָם יִטְמָא מִכָּל-כְּלִי-עֵץ אוֹ בִגְד אוֹ-עוֹר אוֹ שֶׁק כָּל-כְּלִי אֲשֶׁר-יַעֲשֶׂה מְלֶאכֶה בָּהֶם בְּמַיִם יוֹבָא וְטִמָּא עַד-הָעֶרֶב וְיִטְהַר:</p>
<p>33 And every earthen vessel whereinto any of them falleth, whatsoever is in it shall be unclean, and it ye shall break.</p>	<p>וְכָל מֵאֵן דְּחֶסֶף דְּיִפּוֹל מִנְהוֹן לְגִייה כָּל דְּבִגְיִיָּה יִסְתָּאב וְיִתִּיה תִּתְּבְּרוֹן:</p>	<p>33 וְכָל-כְּלִי-חֶרֶשׁ אֲשֶׁר-יִפֹּל מֵהֶם אֶל-תּוֹכּוֹ כָּל אֲשֶׁר בְּתוֹכּוֹ יִטְמָא וְאֵתּוֹ תִּשְׁבְּרוּ:</p>

- (27) על כפיו. כגון כלל דודו וחמול: טמאים הם לכם. למגע:
 (29) וזה לכם הטמא. כל טומאות הללו אינן לאיסור אכילה, אלא לטומאה ממש, להיות טמא צמגען, ונאסר לאכול תרומה וקדשים, וליכנס למקדש: החלד. מוש"טילה: והצב. פוי"ט, שדומה לצרדע:
 (30) אנקה. הרינו": הלשאה. לישרד"ה: החמט. לימנ"א: תנשמת. טלפ"א:
 (32) במים יובא. ואף לאחר טבילתו טמא הוא לתרומה: עד הערב. ואחר כך וטהר. צהערצ השמש (יצמות עה):
 (33) אל תוכו. אין כלי חרס מיטמא אלא מאוירו (חולין כד): כל אשר בתוכו יטמא. הכלי חוזר ומטמא מה שצא אורו (ס"א ל"ל צמכו): ואתו תשבירו. למד שאין לו טהרה צמקיה (ת"כ פרשתא ו. יג):

<p>34 All food therein which may be eaten, that on which water cometh, shall be unclean; and all drink in every such vessel that may be drunk shall be unclean.</p>	<p>מִכָּל-הָאֲכָל אֲשֶׁר יֹאכַל אָדָם מִכָּל דְּבַר אֲשֶׁר יִשְׁתֶּה מִיָּם וְכָל-מִשְׁקֵהוּ אֲשֶׁר יִשְׁתֶּה בְּכָל-כֵּל יִשְׁמָא יִשְׁמָא:</p>	<p>34 מִכָּל-הָאֲכָל אֲשֶׁר יֹאכַל אָדָם יִבּוֹא עָלָיו מִיָּם וְכָל-מִשְׁקֵהוּ אֲשֶׁר יִשְׁתֶּה בְּכָל-כֵּל יִשְׁמָא יִשְׁמָא:</p>
<p>35 And every thing whereupon any part of their carcass falleth shall be unclean; whether oven, or range for pots, it shall be broken in pieces; they are unclean, and shall be unclean unto you.</p>	<p>וְכָל דְּבַר אֲשֶׁר יִפֹּל מִנְּבִילַתְהוֹן עָלָיו יִהְיֶה מְסָאב תִּנּוֹר וְכִירִים יִתְדַעֲוֶן מִסָּאבִין אֲנֹן וּמִסָּאבִין יִהְיוּ לָכֵן:</p>	<p>35 וְכָל אֲשֶׁר-יִפֹּל מִנְּבִילָתָם עָלָיו יִשְׁמָא תִּנּוֹר וְכִירִים יִתֵּץ טֻמְאִים הֵם וְטֻמְאִים יִהְיוּ לָכֶם:</p>
<p>36 Nevertheless a fountain or a cistern wherein is a gathering of water shall be clean; but he who toucheth their carcass shall be unclean.</p>	<p>בְּרֵם מַעֲיָן וְגִבּוֹר בֵּית כְּנִישֶׁת מִיָּא יִהְיֶה דְּכִי וְדִקְרָב בְּנִבְלַתְהוֹן יִהְיֶה מְסָאב:</p>	<p>36 אֲךְ מַעֲיָן וְכוֹר מְקוּה־מַּיִם יִהְיֶה טָהוֹר וְנִגַּע בְּנִבְלָתָם יִשְׁמָא:</p>
<p>37 And if aught of their carcass fall upon any sowing seed which is to be sown, it is clean.</p>	<p>וְאִרִי יִפֹּל מִנְּבִילַתְהוֹן עַל כָּל בֶּר זֶרַע זִרְעָה דִּזְדָּרַע דְּכִי הוּא:</p>	<p>37 וְכִי יִפֹּל מִנְּבִילָתָם עַל-כָּל-זֶרַע זֶרְעֵה אֲשֶׁר יִזְרַע טָהוֹר הוּא:</p>
<p>38 But if water be put upon the seed, and aught of their carcass fall thereon, it is unclean unto you.</p>	<p>וְאִרִי יִתֵּהֲבִין מִיָּא עַל בֶּר זֶרַע וְיִפֹּל מִנְּבִילַתְהוֹן עָלָיו מְסָאב הוּא לָכֵן:</p>	<p>38 וְכִי יִתֵּן-מַיִם עַל-זֶרַע וְנָפַל מִנְּבִילָתָם עָלָיו טֻמְאָה הוּא לָכֶם: (ס)</p>

(34) מכל האכל אשר יאכל. מוסב על מקרא העליון כל אשר בחובו יטמא, מכל האכל אשר יאכל אשר יבוא עליו מים, והוא בחוב כלי חרס הטמא, יטמא, וכן כל משקה אשר ישתה בכל כלי והוא בחוב כלי חרס הטמא, יטמא. למדנו מכאן דברים הרבה, למדנו שאין אוכל מוכשר ומתוקן לקבל טומאה עד שיבא עליו מים פעם אחת, ומשבו עליו מים פעם אחת, מקבל טומאה לעולם, ואפילו נגזר, והיין והשמן וכל הנקרא משקה מכשיר וזרעים לטומאה כמים, שכן יש לדרוש המקרא אשר יבוא עליו מים או כל משקה אשר ישתה בכל כלי יטמא האוכל. ועוד למדנו רבותינו מכאן שאין ולד הטומאה מטמא כלים, שכן שנינו (פסחים כ:). יכול יהיו כל הכלים מטמאין מאויר כלי חרס, תלמוד לומר כל אשר בחובו יטמא, מכל האוכל, אוכל ומשקה מיטמא מאויר כלי חרס ואין כל הכלים מיטמאין מאויר כלי חרס, לפי שהשרץ אב הטומאה והכלי שנטמא ממנו ולד הטומאה, לפיכך אינו חוזר ומטמא כלים שבתוכו. ולמדנו עוד שהשרץ שנפל לאויר תנור והפת בחובו ולא נגע השרץ בפת, התנור ראשון והפת שנייה, ולא נאמר רואין את התנור כאלו מלא טומאה ואתה הפת תחילה, שאם אתה אומר כן, לא נתמעטו כל הכלים מליטמא מאויר כלי חרס, שהרי טומאה עצמה נגעה בהן מגזן. ולמדנו עוד, על צאת מים שאינה מכשרת וזרעים אלא אם כן נפלו עליהן משנתלשו, שאם אתה אומר מקבלין הכשר במחוצר, אין לך שלא באו עליו מים, ומהו אומר אשר יבוא עליו מים, משנתלשו. ולמדנו עוד שאין אוכל מטמא אחרים אלא אם כן יש בו כביצה (ת"כ פרק ט, א. יומא פ). שנאמר אשר יאכל, אוכל הנאכל צבת אחת, ושיערו חכמים אין בית הצליעה מחזיק יותר מציצת תרנגולת:

(35) תנור וכירים. כלים המטלטלין הם, והם של חרס, ויש להן תוך, ושופת את הקדרה על נקב החלל, ושיניהם פיהם למעלה: יתץ. שאין לכלי חרס טהרה בצבילה: ושמאים יהיו לכם. שלא תאמר מזוהה אני לנותרים, תלמוד לומר ושמאים יהיו לכם, אם רצה לקיימן בטומאתן רשאי:

(36) אך מעין ובור מקוה מים. המחוצרים לקרקע, אין מקבלין טומאה. ועוד יש לך ללמוד: יהיה טהור. הטובל בהם מטומאתו: ונגוע בנבילתם יטמא. אפי' הוא בחוב מעין ובור ונגוע בצבילתם יטמא, (ת"כ פרשתא ט, ה) שלא תאמר קל וחומר, אם מטמא את הטמאים מטומאתם, קל וחומר שיטל את הטהור מליטמא, לכן נאמר ונגוע בצבילתם יטמא:

(37) זרע זרוע. זריעה של מיני זרעונים. זרוע שם דבר הוא, כמו וְיִתְּנוּ לָנוּ מִן הַזֵּיזִיעִים (דניאל א, יז): טהור הוא. למדך הכתוב שלא הוכשר ונתקן לקרות אוכל לקבל טומאה עד שיבא עליו מים:

(38) וכי יתן מים על זרע. לאחר שנחלש, שאם תאמר יש הכשר במחוצר אין לך זרע שלא הוכשר (חולין קיח:): מים

<p>And if any beast, of which ye may eat, die, he that toucheth the carcass thereof shall be unclean until the even.</p>	<p>וְכִי יָמוּת מִן הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר־הִיא לָכֶם לֶאֱכֹלָה הִנֵּגַע בְּנִבְלָתָהּ יִטְמָא עַד־הָעֶרֶב:</p>	<p>39 וְכִי יָמוּת מִן הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר־הִיא לָכֶם לֶאֱכֹלָה הִנֵּגַע בְּנִבְלָתָהּ יִטְמָא עַד־הָעֶרֶב:</p>
<p>And he that eateth of the carcass of it shall wash his clothes, and be unclean until the even; he also that beareth the carcass of it shall wash his clothes, and be unclean until the even.</p>	<p>וְהָאָכַל מִנִּבְלָתָהּ יִכְבֶּס בְּגָדָיו וְיִטְמָא עַד־הָעֶרֶב וְהַנֹּשֵׂא אֶת־נִבְלָתָהּ יִכְבֶּס בְּגָדָיו וְיִטְמָא עַד־הָעֶרֶב:</p>	<p>40 וְהָאָכַל מִנִּבְלָתָהּ יִכְבֶּס בְּגָדָיו וְיִטְמָא עַד־הָעֶרֶב וְהַנֹּשֵׂא אֶת־נִבְלָתָהּ יִכְבֶּס בְּגָדָיו וְיִטְמָא עַד־הָעֶרֶב:</p>
<p>And every swarming thing that swarmeth upon the earth is a detestable thing; it shall not be eaten.</p>	<p>וְכָל־הַשֹּׁרֵץ הַשֹּׁבֵץ עַל־הָאָרֶץ שֶׁקֶץ הוּא לֹא יֵאָכֵל:</p>	<p>41 וְכָל־הַשֹּׁרֵץ הַשֹּׁבֵץ עַל־הָאָרֶץ שֶׁקֶץ הוּא לֹא יֵאָכֵל:</p>
<p>Whatsoever goeth upon the belly, and whatsoever goeth upon all fours, or whatsoever hath many feet, even all swarming things that swarm upon the earth, them ye shall not eat; for they are a detestable thing.</p>	<p>כָּל־הוֹלֵךְ עַל־גִּחְזוֹן וְכָל־הוֹלֵךְ עַל־אַרְבַּע עַד־כָּל־מִרְבֵּה רַגְלִים לְכָל־הַשֹּׁרֵץ הַשֹּׁבֵץ עַל־הָאָרֶץ לֹא תֹאכְלוּם כִּי־שֶׁקֶץ הֵם:</p>	<p>42 כָּל־הוֹלֵךְ עַל־גִּחְזוֹן וְכָל־הוֹלֵךְ עַל־אַרְבַּע עַד־כָּל־מִרְבֵּה רַגְלִים לְכָל־הַשֹּׁרֵץ הַשֹּׁבֵץ עַל־הָאָרֶץ לֹא תֹאכְלוּם כִּי־שֶׁקֶץ הֵם:</p>
<p>Ye shall not make yourselves detestable with any swarming thing that swarmeth, neither shall ye make yourselves unclean with them, that ye should be defiled thereby.</p>	<p>אַל־תִּשְׁקְצוּ אֶת־נַפְשְׁכֶם בְּכָל־הַשֹּׁרֵץ הַשֹּׁבֵץ וְלֹא תִטְמְאוּ בָהֶם וְנִטְמַתֶּם בָּם:</p>	<p>43 אַל־תִּשְׁקְצוּ אֶת־נַפְשְׁכֶם בְּכָל־הַשֹּׁרֵץ הַשֹּׁבֵץ וְלֹא תִטְמְאוּ בָהֶם וְנִטְמַתֶּם בָּם:</p>

על זרע. בין מים, בין שאר משקים, בין הם על הזרע, בין הזרע נפל לחוכן, הכל נדרש בתורת כהנים (פרק יא, ו): ונבל מנבלתם עליו. אף משנגז מן המים, שלא הקפידה תורה אלא להיות עליו שם אוכל, ומשירד עליו הכשר קבלת טומאה פעם אחת שוב אינו נעקר הימנו:

(39) בנבלתה. ולא צעצמות וגידים, ולא צקרנים וטלפים, ולא צעור (ת"כ פרשתא י, ה חולין קיח):

(40) והנשא את נבלתה. חמורה טומאת משא, מטומאת מגע, שהנושא מטמא בגדים, והנוגע אין בגדיו טמאין, שלא נאמר בו יכנס בגדיו: והאכל מנבלתה. יכול מטמאנו אכילתו, כשהוא אומר בנבלת עוף טהור נבלה וימקד לא יאכל לטמאה צה (ויקרא כב, ח), אותה מטמאה בגדים באכילתה, ואין נבלת בהמה מטמאה בגדים באכילתה, בלא משא, כגון, אם תחזה לו חזירו צדית הצליעה, אם כן מה תלמוד לומר האכל, ליתן שיעור לנושא ולנוגע כדי אכילה, והוא כזית (נדה מצ): ושמא עד הערב. אף על פי שטבל, צריך הערב שמש:

(41) השורץ על הארץ. להוציא את הימושין שצקליסין ופפולין, ואת הזיוזין שצדשים (חולין סז): שהרי לא שרצו על הארץ אלא בתוך האוכל, אבל משיצאו לאויר ושרצו ושרצו נאסרו: לא יאכל. לחייב על המאכל כאוכל, ואין קרוי שרץ, אלא דבר נמוך קצר רגלים שאינו נראה אלא כרוחש ונד:

(42) הולך על גחון. זה נחש, ולשון גחון, שחיה, שהולך שם ונופל על מעיו: כל הולך. להביא השלשולין ואת הדומה לדומה: הולך על ארבע. זה עקרב: כל. להביא את החפושית, אשקרב"ט צלע"ז, ואת הדומה לדומה: מרבה רגלים. זה נבל, שרץ, שיש לו רגלים מראשו ועד זנבו לכלא ולכאן, וקורין צינטפיד"ש:

(43) אל תשקצו. באכילתו, שהרי כתיב נפשותיכם, ואין שקוץ נפש במגע, וכן ולא תטמאו באכילתם: ונשמתם בם. אם אתם מטמאין בהן בארץ, אף אני מטמא אתכם בעולם הבא, ובישיבת מעלה:

<p>For I am the LORD your God; sanctify yourselves therefore, and be ye holy; for I am holy; neither shall ye defile yourselves with any manner of swarming thing that moveth upon the earth.</p>	<p>כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְהִתְקַדַּשְׁתֶּם וְהִיִּיתֶם קְדוֹשִׁים כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי וְלֹא תִטְמְאוּ אֶת־נַפְשֵׁיכֶם בְּכָל־הַשֶּׁרֶץ הֹרֵמֶשׁ עַל־הָאָרֶץ:</p>	<p>44</p>
<p>For I am the LORD that brought you up out of the land of Egypt, to be your God; ye shall therefore be holy, for I am holy. .</p>	<p>כִּי אֲנִי יְהוָה הַמַּעֲלֶה אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים וְהִיִּיתֶם קְדוֹשִׁים כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי:</p>	<p>מפטיר</p>
<p>This is the law of the beast, and of the fowl, and of every living creature that moveth in the waters, and of every creature that swarmeth upon the earth;</p>	<p>זֹאת תוֹרַת הַבְּהֵמָה וְהָעוֹף וְכָל־נֶפֶשׁ הַחַיָּה הֹרֵמֶשׁ בַּמַּיִם וְכָל־נֶפֶשׁ הַשֶּׁרֶצַת עַל־הָאָרֶץ:</p>	<p>46</p>
<p>to make a difference between the unclean and the clean, and between the living thing that may be eaten and the living thing that may not be eaten.</p>	<p>לְהַבְדִּיל בֵּין הַטָּמֵא וּבֵין הַטָּהוֹר וּבֵין הַחַיָּה הַנֹּאכֶלֶת וּבֵין הַחַיָּה אֲשֶׁר לֹא תֹאכַל: (פ)</p>	<p>פסוקים 45</p>

The Haftarah is II Samuel 6:1 – 7:17 on page 145. Sepharadim read II Samuel 6:1 – 6:19. On Shabbat Parah, read Maftir and Haftarah on page 171. For Shabbat HaHodesh the Maftir and Haftarah are on page 175.

<p>XII And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלֵּיל יוֹם עִם מֹשֶׁה לְמִימֶר:</p>	<p>תזריע</p>
<p>Speak unto the children of Israel, saying: If a woman be delivered, and bear a man-child, then she shall be unclean seven days; as in the days of the impurity of her sickness shall she be unclean.</p>	<p>דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אִשָּׁה כִּי תִזְרֶיעַ וַיֵּלֶדָה זָכָר וְטָמְאָה שִׁבְעַת יָמִים כִּימֵי נִדָּת דֹּתָהּ תִטְמָא:</p>	<p>2</p>

(44) כי אני ה' אלהיכם. כשם שאני קדוש, שאני ה' אלהיכם, כך והתקדשתם, קדשו את עצמכם למטה: והייתם קדושים. לפי שאני אקדש אהכם למעלה, ולעולם הבא: ולא תטמאו וגו'. לעבור עליהם בלאוין הרבה וכל לאו מלקות, וזה שאמרו בגמ' (מכות טז:): אכל פטיקא לוקה ארבע, נמלה לוקה חמש, צרעה לוקה שש: (45) כי אני ה' המעלה אתכם. על מנת שתקבלו מציאת העליית אתכם. (דבר אחר כי אני ה' המעלה אתכם, כולן כתיב הוצאתי, וכן כתיב המעלה, חנא דזי רזי ישמעאל אלמלי לא העליתי את ישראל ממזרים אלא בשביל שאין מטמאין בשרצים כשאר אומות דיים, ומעלייתא היא גבייהו, והוא לשון מעלה (ב"מ סא:)): (47) להבדיל. לא בלבד השונה אלא שתהא יודע ומכיר וזקי צהן: בין הטמא ובין הטהור. צריך לומר צין חמור לפרה, והלא כבר מפורשים הם, אלא צין טמאה לך, לטהורה לך, צין נשחט חזיו של קנה, לנשחט רוצו: ובין החיה הנאכלת. צריך לומר צין נזי לערוד, והלא כבר מפורשים הם, אלא צין שגולדו זה סימני טרפה כשרה, לגולדו זה סימני טרפה פסולה:

3 And in the eighth day the flesh of
his foreskin shall be circumcised.

4 And she shall continue in the blood of purification three and thirty days; she shall touch no hallowed thing, nor come into the sanctuary, until the days of her purification be fulfilled.

5 But if she bear a maid-child, then
 she shall be unclean two weeks, as
 in her impurity; and she shall
 continue in the blood of
 purification threescore and six days.

וְאִם-נִקְבְּתָה תֵּלֶד וְשָׂמָּה
 שָׁבָעִים כְּנִדְתָּהּ וְשֵׁשִׁים יוֹם
 וְשִׁשְׁתַּת יָמִים תֵּשָׁב עַל-דָּמֶי
 טָהֳרָה:

וְאִם נִקְבְּתָה תֵּלִיד וְשָׂמָּה
 מִסָּבָא אַרְבַּעַת עָשָׂר
 כְּרִיחוֹקָה וְשִׁתִּין וְשִׁתָּא
 תַּתִּיב עַל דָּם דְּכוּ:

And when the days of her purification are fulfilled, for a son, or for a daughter, she shall bring a lamb of the first year for a burnt-offering, and a young pigeon, or a turtle-dove, for a sin-offering, unto the door of the tent of meeting, unto the priest.

7 And he shall offer it before the LORD, and make atonement for her; and she shall be cleansed from the fountain of her blood. This is the law for her that beareth, whether a male or a female.

(2) אשה כי תזריע. א"ר שמלאי (ויק"ר יד, א) כשם שיצירתו של אדם אחר כל צהמה חיה ועוף צמעשה בראשית, כך מורוה נתפרשה אחר מורוה צהמה חיה ועוף: כי תזריע. לרבות שאפי' ילדוה מחויו, שנמחה ונעשה כעין זרע, אמו טמאה לידה (נדה כו:): כימי נדת דותה תשמא. כסדר כל טומאה האמורה בנדה, מטמאה בטומאת לידה, ואפילו נפתח הקבר בלא דם: דותה. לשון דבר הזמ מגופה. לשון אחר לשון מדוה וחולי, שאין אשה רואה דם שלא תחלה ראשה ואצריה כצדין עליה: דם: דותה. לשון דבר הזמ מגופה. לשון אחר לשון מדוה וחולי, שאין אשה רואה דם שלא תחלה ראשה ואצריה כצדין עליה:

(4) תשוב. אין חשב אלא לשון עכבה, כמו וּפְתַחְנוּ בְּקֶדֶשׁ (דברים א, מו), וַיִּשָּׁב צֹאֲלָנִי מִמְּלָא (בראשית יג, יח): בדמי שחרה. אף על פי שרואה טעורה: בדמי שחרה. לא מפיק ה"א, והוא שם דבר, כמו טוהר: ימי שחרה. מפיק ה"א, ימי טוהר שלה: לא תגע. אזהרה לאוכל, כמו ששנויה ביצמות (דף עה:). בכל קדש וגו'. לרבות את התרומה (מכות יד: יצמות סס), לפי שזו טבולת יום ארוך שטבולה לסוף שבעה ואין שמה מעריב לטהרה עד שקיעת החמה של יום ארבעים, שלמחר תביא את כפרת טהרתה:

(7) והקריבו. ללמדך, שאין מעכזה לאכול בקדשים אלא אחד מהם, ואי זה הוא, זה חטאת, שנאמר וכפר עליה הכהן וטהרה, מי שהוא צא לכפר, זו הטהרה תלויה: וטהרה. מכלל שעד כאן קרויה טמאה (זבחים יט: סנהדרין פג:):

<p>And if her means suffice not for a lamb, then she shall take two 8 turtle-doves, or two young pigeons: the one for a burnt-offering, and the other for a sin-offering; and the priest shall make atonement for her, and she shall be clean.</p>	<p>וְאִם-לֹא תִמְצָא יָדָהּ דֵּי שֶׁהָ וְלָקַחְתָּ שְׁתֵּי-תוֹרִים אֹז שְׁנֵי בְנֵי יוֹנָה אֶחָד לְעֹלָה וְאֶחָד לְחַטָּאת וְכָפַר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן וְטָהַרְתָּ: (פ)</p>	<p>8</p>
<p>XIII And the LORD spoke unto Moses and unto Aaron, saying:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל- אֶהֱרֹן לֵאמֹר:</p>	<p>ישראל</p>
<p>When a man shall have in the skin of his flesh a rising, or a scab, or a bright spot, and it become in the skin of his flesh the plague of leprosy, then he shall be brought unto Aaron the priest, or unto one of his sons the priests.</p>	<p>אָדָם כִּי-יִהְיֶה בְעוֹר-בְּשָׁרוֹ שֹׂאת אוֹ-סַפְחַת אוֹ בַּהֲרַת וְהָיָה בְעוֹר-בְּשָׁרוֹ לְנֹגַע צָרַעַת וְהוּבֵא אֶל-אַהֲרֹן הַכֹּהֵן אוֹ אֶל-אֶחָד מִבְּנָיו הַכֹּהֲנִים:</p>	<p>2</p>
<p>And the priest shall look upon the plague in the skin of the flesh; and if the hair in the plague be turned white, and the appearance of the plague be deeper than the skin of his flesh, it is the plague of leprosy; and the priest shall look on him, and pronounce him unclean.</p>	<p>וַיַּחְזֵי כֹהֵנָא יֵת מַכְתָּשָׁא בְּמִשְׁךְ בְּשָׂרִיהּ וְשַׁעֲרָא בְּמַכְתָּשָׁא אֶתְהַפִּיד לְמַחֲנֵר וּמַחֲזִי מַכְתָּשָׁא עֲמִיק מִמֶּשְׁךְ בְּשָׂרִיהּ מַכְתָּשׁ סְגִירוֹתָא הוּא וַיַּחְזִינִיהּ כֹהֵנָא וְיִסְאִיב יְתִיהּ:</p>	<p>3</p>
<p>And if the bright spot be white in the skin of his flesh, and the appearance thereof be not deeper than the skin, and the hair thereof be not turned white, then the priest shall shut up him that hath the plague seven days.</p>	<p>וְאִם בַּהֲרַת חֹרָא הִיא בְּמִשְׁךְ בְּשָׂרִיהּ וְעֲמִיק לִית מַחֲזָהָ מִן מִשְׁכָּא וְשַׁעֲרָא לֹא אֶתְהַפִּיד לְמַחֲנֵר וְיִסְגֵּר כֹהֵנָא יֵת מַכְתָּשָׁא שִׁבְעָא יוֹמִין:</p>	<p>4</p>
<p>And the priest shall look on him the seventh day; and, behold, if the plague stay in its appearance, and the plague be not spread in the skin, then the priest shall shut him up seven days more.</p>	<p>וַיַּחְזִינִיהּ כֹהֵנָא בְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה וְהָא מַכְתָּשָׁא קָם כִּד הָוָה לֹא אוֹסִיף מַכְתָּשָׁא בְּמִשְׁכָּא וְיִסְגֵּרֶנָּה כֹהֵנָא שִׁבְעָא יוֹמִין תַּנְיִנּוֹת:</p>	<p>5</p>

(8) אחד לעולה ואחד לחטאת. לא הקדימה הכתוב אלא למקראה, אצל להקרבה חטאת קודם לעולה, כך שנינו בזבחים (5). צפ"ל כל המדיר:

(2) שאת או ספחת וגו'. שמות נגעים הם, ולזנות זו מזו (נגעים פ"א מ"א): בהרת. חצרורות טייא"ר צלע"ז, וכן צְהִיר הוּא צִשְׁקִים (איוב לו, כא): אל אהרן וגו'. גזירת הכתוב הוא, שאין טומאת נגעים וטהרתם אלא על פי כהן (ת"כ נגעים פרשתא א, ט):

(3) ושער בנגע הפך לבן. מתחלה שחור והפך ללבן צמח הנגע. ומעוט שער שנים (ת"כ שם פרק ג, ג): עמוק מעור בשרו. כל מראה לבן עמוק הוא, כמראה חמה, עמוקה מן הכלל (שבעות ו): ושמא אותו. יאמר לו טמא אתה, ששער לבן סימן טומאה, הוא גזירת הכתוב:

(4) ועמוק אין מראה. לא ידעתי פירושו: והסגיר. יסגירנו צזית אחד, ולא יראה עד סוף השבוע, ויוכיחו סימנים עליו:

<p>And the priest shall look on him again the seventh day; and, behold, if the plague be dim, and the plague be not spread in the skin, then the priest shall pronounce him clean: it is a scab; and he shall wash his clothes, and be clean.</p>	<p>וַיֵּחֹזֶי כִּהְנָא יִתִּיה בְּיוֹמָא שְׁבִיעָא תַנְיָנוּת וְהָא עֲמָא מִכְתָּשָׁא וְלֹא אוֹסִיף מִכְתָּשָׁא בְּמִשְׁכָּא וַיִּדְכִּינִיה כִּהְנָא עֲדִיתָא הִיא וַיַּצְבֵּעַ לְבוּשׁוֹהִי וַיִּדְכִּי:</p>	<p>וְרָאָה הַכֹּהֵן אֹתוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שְׁנִית וְהִנֵּה כֶּתֶה הַנֶּגַע וְלֹא-פֶשֶׁה הַנֶּגַע בְּעוֹר וַיִּטְהָרוּ הַכֹּהֵן מִסִּפְחַת הָהוּא וַכֹּבֵס בְּגָדָיו וַיִּטְהָר:</p>
<p>But if the scab spread abroad in the skin, after that he hath shown himself to the priest for his cleansing, he shall show himself to the priest again.</p>	<p>וְאִם אוֹסְפָא תוֹסִיף עֲדִיתָא בְּמִשְׁכָּא בְּתֵר דְּאִתְחַזִּי לְכִהְנָא לְדְכוּתִיה וַיִּתְחַזִּי תַנְיָנוּת לְכִהְנָא:</p>	<p>וְאִם-פֶּשֶׁה תִּפְשֶׁה הַמִּסְפַּחַת בְּעוֹר אַחֲרֵי הָרְאֹתוֹ אֶל-הַכֹּהֵן לְטַהֲרָתוֹ וְנִרְאָה שְׁנִית אֶל-הַכֹּהֵן:</p>
<p>And the priest shall look, and, behold, if the scab be spread in the skin, then the priest shall pronounce him unclean: it is leprosy.</p>	<p>וַיֵּחֹזֶי כִּהְנָא וְהָא אוֹסִיפֵת עֲדִיתָא בְּמִשְׁכָּא וַיִּסְאֲבִינִיה כִּהְנָא סְגִירוּתָא הִיא:</p>	<p>וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה פֶשֶׁתָה הַמִּסְפַּחַת בְּעוֹר וַטְמְאוּ הַכֹּהֵן צִרְעַת הִוא: (פ)</p>
<p>When the plague of leprosy is in a man, then he shall be brought unto the priest.</p>	<p>מִכְתָּשׁ סְגִירוּתוֹ אֲרִי תְהִי בְּאִנְשָׁא וַיִּתִּי לִזְנוֹת כִּהְנָא:</p>	<p>נֶגַע צִרְעַת כִּי תִהְיֶה בָאָדָם וְהוּבֵא אֶל-הַכֹּהֵן:</p>
<p>And the priest shall look, and, behold, if there be a white rising in the skin, and it have turned the hair white, and there be quick raw flesh in the rising,</p>	<p>וַיֵּחֹזֶי כִּהְנָא וְהָא עֲמָקָא חוּרָא בְּמִשְׁכָּא וְהִיא הִפְכֵת שַׁעֲרָא לְמַחֲנֹר וְרִשָּׁם בָּשָׂר חַי בְּעִמְקָתָא:</p>	<p>וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה שְׂאֵת-לְבָנָה בְּעוֹר וְהִיא הִפְכָה שַׁעַר לְבָן וּמִחֲנֵת בָּשָׂר חַי בַּשְּׂאֵת:</p>
<p>it is an old leprosy in the skin of his flesh, and the priest shall pronounce him unclean; he shall not shut him up; for he is unclean.</p>	<p>סְגִירוּת עֲתִיקָא הִיא בְּמִשְׁדָּ בְּשָׂרִיה וַיִּסְאֲבִינִיה כִּהְנָא לֹא יִסְגְּרִינִיה אֲרִי מִסְאֵב הִוא:</p>	<p>צִרְעַת נוֹשֶׁנֶת הִוא בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ וַטְמְאוּ הַכֹּהֵן לֹא יִסְגְּרוּ כִּי טָמֵא הִוא:</p>
<p>And if the leprosy break out abroad in the skin, and the leprosy cover all the skin of him that hath the plague from his head even to his feet, as far as appeareth to the priest;</p>	<p>וְאִם מִסְנָא תִסְגִּי סְגִירוּתָא בְּמִשְׁכָּא וְתַחֲפִי סְגִירוּתָא יֵת כָּל מִשְׁדָּ מִכְתָּשָׁא מִרִּישִׁיה וְעַד רַגְלֹהִי לְכָל חִיזוֹ עֵינֵי כִהְנָא:</p>	<p>וְאִם-פְּרוּחַ תִּפְרָח הַצִּרְעַת בְּעוֹר וַכִּסְתָּהּ הַצִּרְעַת אֶת כָּל-עוֹר הַנֶּגַע מֵרָאשׁוֹ וְעַד-רַגְלָיו לְכָל-מִרְאָה עֵינֵי הַכֹּהֵן:</p>

- (5) בעיניו. צמרמור וצניעורו הראשון: והסגירו. שנית. הא אם פשה צצוע ראשון טמא מוחלט:
(6) כהה. הוכחה מראיתו, הא אם עמד צמרמור או פשה טמא: מספחת. שם נגע טהור: וכבס בגדיו וטהר.
הואיל וזקוק להסגר נקרא טמא, ואריך טבילה:
(8) וטמאו הכהן. ומטמאו הרי הוא מוחלט, וזקוק לזכרים ולתגלחת ולקרצן האמור צפרשת זאת תהיה: צרעת הוא.
המספחת הזאת: צרעת. לשון נקזה. נגע לשון זכר:
(10) ומחית. שנימינ"ט צלע"ז, שנהפך מקצת הלוזן שצמוך השאת למראה צצר אף הוא סימן טומאה, שער לבן צלא מחיה, ומחיה צלא שער לבן, ואף על פי שלא נאמרה מחיה אלא צצאת, אף בכל המראות ותולדותיהן הוא סימן טומאה:
(11) צרעת נושנת היא. מכה ישנה היא תחת המחיה, וחבורה זו נראית צריאה מלמעלה ומתחתיה מלאה לחה, שלא תאמר הואיל ועלתה מחיה אטהרנה:
(12) מראשו. של אדם ועד רגליו: לכל מראה עיני הכהן. פרט לכהן שמשך מאורו:

13	then the priest shall look; and, behold, if the leprosy have covered all his flesh, he shall pronounce him clean that hath the plague; it is all turned white: he is clean.	וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהָיָה כִּסְתָּה הַצִּרְעָת אֶת-כָּל-בְּשָׂרוֹ וְטָהַר אֶת-הַנֶּגַע כִּלּוֹ הַפֶּה לָבֵן טָהוֹר הוּא:	וַיַּחְזִי כֹהֵן וְהָא חֲפַת סְגִירוֹתָא יָת כָּל בְּשָׂרִיה וַיְדַכִּי יָת מִכְתָּשָׂא כָלִיה אֶתְחַפִּיד לְמַחְנֹר דְּכִי הוּא:
14	But whensoever raw flesh appeareth in him, he shall be unclean.	וּבְיוֹם הָרְאוֹת בּוֹ בֶּשֶׂר חַי יִטְמָא:	וּבְיוֹמָא דִּיתְחַזִּי בֵּיה בְּשָׂרָא חַיָּא יְהִי מִסְּאָב:
15	And the priest shall look on the raw flesh, and pronounce him unclean; the raw flesh is unclean: it is leprosy.	וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת-הַבֶּשֶׂר הַחַי וְטִמְאָו הַבֶּשֶׂר הַחַי טָמֵא הוּא צִרְעַת הוּא:	וַיַּחְזִי כֹהֵן אֶת בְּשָׂרָא חַיָּא וַיִּסְאַבְנִיה בְּשָׂרָא חַיָּא מִסְּאָב הוּא סְגִירוֹתָא הוּא:
16	But if the raw flesh again be turned into white, then he shall come unto the priest;	אֹי כִי יָשׁוּב הַבֶּשֶׂר הַחַי וְנִהְפָּךְ לָלָבֵן וְבָא אֶל-הַכֹּהֵן:	אוֹ אַרִי יָתִיב בְּשָׂרָא חַיָּא וַיִּתְחַפִּיד לְמַחְנֹר וַיֵּיתִי לִנְת כֹּהֵן:
17	and the priest shall look on him; and, behold, if the plague be turned into white, then the priest shall pronounce him clean that hath the plague: he is clean.	וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהָיָה נִהְפָּךְ הַנֶּגַע לָלָבֵן וְטָהַר הַכֹּהֵן אֶת-הַנֶּגַע טָהוֹר הוּא: (פ)	וַיַּחְזִינִיה כֹּהֵן וְהָא אֶתְחַפִּיד מִכְתָּשָׂא לְמַחְנֹר וַיְדַכִּי כֹהֵן יָת מִכְתָּשָׂא דְּכִי הוּא:
18	And when the flesh hath in the skin thereof a boil, and it is healed,	וּבֶשֶׂר כִּי-יְהִיָּה בּוֹ-בַעֲרוֹ שָׁחִין וְנִרְפָּא:	וְאִנְש אַרִי יְהִי בֵּיה בְּמַשְׁפִּיה שָׁחִנָא וַיִּתְסִי:
19	and in the place of the boil there is a white rising, or a bright spot, reddish-white, then it shall be shown to the priest.	וְהָיָה בַּמָּקוֹם הַשָּׁחִין שְׁאֵת לְבָנָה אוֹ בַּהֲרַת לְבָנָה אֲדַמְדָּמַת וְנִרְאָה אֶל-הַכֹּהֵן:	וְהִי בְּאַתֵּר שָׁחִנָא עִמָּקָא חוּרָא אוֹ בַּהֲרַת חוּרָא סָמָקָא וַיִּתְחַזִּי לְכֹהֵן:
20	And the priest shall look; and, behold, if the appearance thereof be lower than the skin, and the hair thereof be turned white, then the priest shall pronounce him unclean: it is the plague of leprosy, it hath broken out in the boil.	וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהָיָה מִרְאֵה שְׁפָל מִן-הָעוֹר וְשַׁעֲרָה הַפֶּה לָבֵן וְטִמְאָו הַכֹּהֵן נֶגַע-צִרְעַת הוּא בְּשָׁחִין פֶּרַחָה:	וַיַּחְזִי כֹהֵן וְהָא מַחְזֵהָ מִפִּיך מִן מַשְׁפָּא וְשַׁעֲרָה אֶתְחַפִּיד לְמַחְנֹר וַיִּסְאַבְנִיה כֹּהֵן מִכְתָּשׁ סְגִירוֹתָא הִיא בְּשָׁחִנָא סְגִיָּאת:

(14) וביום הראות בו בשר חי. אם נמצה צו מקוה הרי כבר פירש שהמחיה סימן טומאה, אלא הרי שהיה הנגע צאי מעשרים וארבעה ראשי איברים שאין מטמאין משום מחיה, לפי שאין נראה הנגע כולו כאחד, ששופע חילך וחילך, וחזר ראש האבר ונתגלה שפועו ע"י שומן, כגון שהצריא ונעשה רחצוגראית צו המחיה, למדנו הכחוצ שתטמא (שם פרק ה, א): וביום. מה תלמוד לומר, ללמד יש יום שאתה רואה צו, ויש יום שאין אתה רואה צו, מכאן אמרו חסן נותנין לו כל שצעת ימי המשחה, לו ולאטלימו ולכסותו ולצימו, וכן צרגל נותנין לו כל ימי הרגל:

(15) צרעת הוא. הצער שהוא, צער לשון זכר: (18) שחין. לשון חמוס, שנחמס הצער בלקוי הצא לו מחמת מכה שלא מחמת האור (חולין ת). ונרפא. השחין העלה ארוכה ובמקומו העלה נגע אחר:

(19) או בהרת לבנה אדמדמה. שאין הנגע לנן חלק, אלא פתוך ומעורב צשתי מראות לובן ואודם:

(20) מראה שפל. ואין ממשו שפל, אלא מתוך לבנייתו הוא נראה שפל ועמוק, כמראה חמה עמוקה מן הנל:

<p>21 But if the priest look on it, and, behold, there be no white hairs therein, and it be not lower than the skin, but be dim, then the priest shall shut him up seven days.</p>	<p>וְאִם יִרְאֶנָּה הַכֹּהֵן וְהָנָה אֵין בָּהּ שַׁעַר לָבָן וְשִׁפְלָה אֵינָנָה מִן־הָעוֹר וְהָיָה כְּהָה וְהִסְגִּירוֹ הַכֹּהֵן שִׁבְעַת יָמִים:</p>	<p>21 וְאִם יִרְאֶנָּה הַכֹּהֵן וְהָנָה אֵין בָּהּ שַׁעַר לָבָן וְשִׁפְלָה אֵינָנָה מִן־הָעוֹר וְהָיָה כְּהָה וְהִסְגִּירוֹ הַכֹּהֵן שִׁבְעַת יָמִים:</p>
<p>22 And if it spread abroad in the skin, then the priest shall pronounce him unclean: it is a plague.</p>	<p>וְאִם אוֹסַפָּא תוֹסִיף בְּמִשְׁכָּא וְיִסְאִיב כְּהָנָא יִתִּיה מִכְתָּשָׁא הִיא:</p>	<p>22 וְאִם־פִּשָּׁה תִּפְשֶׁה בְּעוֹר וְטִמָּא הַכֹּהֵן אֹתוֹ נֹגַע הוּא:</p>
<p>23 But if the bright spot stay in its place, and be not spread, it is the scar of the boil; and the priest shall pronounce him clean.</p>	<p>וְאִם בְּאַתְרָה קִמַּת בְּהֶרְתָּא לֹא אוֹסִיפֵת רֶשֶׁם שְׁחָנָא הִיא וַיִּדְפִּינֶיהָ כְּהָנָא:</p>	<p>23 וְאִם־תִּחְלִיף תַּעֲמֹד הַבִּהְרֹת לֹא פִשָּׁתָה צִרְבַּת הַשֹּׁחִין הוּא וַיִּטְהֲרוּ הַכֹּהֵן: (ס)</p>
<p>24 Or when the flesh hath in the skin thereof a burning by fire, and the quick flesh of the burning become a bright spot, reddish-white, or white;</p>	<p>אוֹ אִנְשׁ אֲרִי יְהִי בְּמִשְׁכִּיהָ כְּהָנָא דְּנוֹר וְיְהִי רֶשֶׁם כְּהָנָא חֹרָא סְמָקָא אוֹ חֹרָא:</p>	<p>רִבִּיעִי (שני) אוֹ בָשָׂר כִּי־יִהְיֶה בְּעוֹר מִכּוֹת־אֵשׁ וְהִיָּתָה מִחֵית הַמִּכּוֹת בְּהֶרֶת לְבָנָה אֲדַמְדָּמַת אוֹ לְבָנָה:</p>
<p>25 then the priest shall look upon it; and, behold, if the hair in the bright spot be turned white, and the appearance thereof be deeper than the skin, it is leprosy, it hath broken out in the burning; and the priest shall pronounce him unclean: it is the plague of leprosy.</p>	<p>וַיַּחְזִי יְתֵה כְּהָנָא וְהָא אֶתְהַפִּיף שַׁעַר לָבָן לְמַחֲנֹר בְּבִהְרֹתָא וּמִחֻזָּהָ עֵמִיק מִן מִשְׁכָּא סְגִירוֹתָא הִיא בְּכּוֹאָה סְגִיָּאת וְיִסְאִיב יִתִּיה כְּהָנָא מִכְתָּשׁ סְגִירוֹתָא הִיא:</p>	<p>25 וְרָאָה אֹתָהּ הַכֹּהֵן וְהָנָה נִהְפָּךְ שַׁעַר לָבָן בְּבִהְרֹת וּמִרְאָה עֵמֶק מִן־הָעוֹר צִרְעַת הוּא בְּמִכּוֹה פָּרַחָה וְטִמָּא אֹתוֹ הַכֹּהֵן נֹגַע צִרְעַת הוּא:</p>
<p>26 But if the priest look on it, and, behold, there be no white hair in the bright spot, and it be no lower than the skin, but be dim; then the priest shall shut him up seven days.</p>	<p>וְאִם יִחְזִינָה כְּהָנָא וְהָא לִית בְּבִהְרֹתָא סַעַר חִיּוֹר וּמִפִּיכָא לִיתָהָ מִן מִשְׁכָּא וְהָיָה עֵמִיא וַיִּסְגְּרֶנִּיהָ כְּהָנָא שִׁבְעָא יוֹמִין:</p>	<p>26 וְאִם יִרְאֶנָּה הַכֹּהֵן וְהָנָה אֵין בְּבִהְרֹת שַׁעַר לָבָן וְשִׁפְלָה אֵינָנָה מִן־הָעוֹר וְהוּא כְּהָה וְהִסְגִּירוֹ הַכֹּהֵן שִׁבְעַת יָמִים:</p>
<p>27 And the priest shall look upon him the seventh day; if it spread abroad in the skin, then the priest shall pronounce him unclean: it is the plague of leprosy.</p>	<p>וַיַּחְזִינֶיהָ כְּהָנָא בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה אִם אוֹסַפָּא תוֹסִיף בְּמִשְׁכָּא וְיִסְאִיב כְּהָנָא יִתִּיה מִכְתָּשׁ סְגִירוֹתָא הִיא:</p>	<p>27 וְרָאָהּ הַכֹּהֵן בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי אִם־פִּשָּׁה תִּפְשֶׁה בְּעוֹר וְטִמָּא הַכֹּהֵן אֹתוֹ נֹגַע צִרְעַת הוּא:</p>

(22) נגע הוא. השאת הזאת או הצהרת:

(23) תחתיה. במקומה: צרבת השחין. כתרגומו רש"ם שְׁחִינָא, אינו אלא רשם החמום הניכר בצער. כל צרבת לשון רגיעת עור הנרגע מחמת חימום, כמו וְנִגְרָצוּ צֶה קֶל פְּגִים (יחזקאל כא, ג), רייטריי"ד צלע"ז: צרבת. רייטריי"ש מענט צלע"ז:

(24) מחית המכוה. שנימיני"ט צלע"ז, כשחיתה המכוה נהפכה לצהרת פתוכה או לצנה חלקה. וסימני מכוה וסימני שחין שוים הם, ולמה חלקן הכתוב, לומר שאין מטריפין זה עם זה, נולד חצי גריס בשחין וחצי גריס במכוה, לא ידונו כגריס (חולין שס):

<p>28 And if the bright spot stay in its place, and be not spread in the skin, but be dim, it is the rising of the burning, and the priest shall pronounce him clean; for it is the scar of the burning.</p>	<p>וְאִם־תִּחְתֶּיָּהּ תַעֲמֹד הַבִּהְרֹת לֹא־פִשְׁתָּהּ בַּעֲדֹר וְהוּא כֹהֶה שְׁאֵת הַמִּכּוֹה הוּא וְשִׁהְרוּ הַפֶּהֶן כִּי־צִרְבֹת הַמִּכּוֹה הוּא: (פ)</p>	<p>28 וְאִם־תִּחְתֶּיָּהּ תַעֲמֹד הַבִּהְרֹת לֹא־פִשְׁתָּהּ בַּעֲדֹר וְהוּא כֹהֶה שְׁאֵת הַמִּכּוֹה הוּא וְשִׁהְרוּ הַפֶּהֶן כִּי־צִרְבֹת הַמִּכּוֹה הוּא: (פ)</p>
<p>29 And when a man or woman hath a plague upon the head or upon the beard,</p>	<p>וְגִבֵּר אִו אִתָּא אֲרִי יְהִי בִיה מִכְתָּשָׁא בְרִישׁ אִו בְּדָקָן:</p>	<p>חמישי 29 וְאִישׁ אִו אִשָּׁה כִּי־יִהְיֶה בּוֹ נֶגַע בְּרֹאשׁ אִו בִּזְקָן:</p>
<p>30 then the priest shall look on the plague; and, behold, if the appearance thereof be deeper than the skin, and there be in it yellow thin hair, then the priest shall pronounce him unclean: it is a scall, it is leprosy of the head or of the beard.</p>	<p>וַיַּחְזִי כִהְנָא יֵת מִכְתָּשָׁא וְהָא מַחְזוּהִי עֲמִיק מִן מִשְׁכָּא וְכִיָּה שַׁעַר סוּמָק דַּעֲדָק וְיִסְאִיב יִתִּיה כִּהְנָא נִתְקָא הוּא סְגִירוֹת רִישָׁא אִו דְּקָנָא הוּא:</p>	<p>30 וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּגַע וְהִנֵּה מֵרָאֵהוּ עֲמִיק מִן־הָעֹדֹר וּבּוֹ שַׁעַר צָהָב דָּק וְשִׂמָּא אֹתוֹ הַפֶּהֶן נִתְקָא הוּא צִרְעַת הָרֹאשׁ אִו הַזָּקָן הוּא:</p>
<p>31 And if the priest look on the plague of the scall, and, behold, the appearance thereof be not deeper than the skin, and there be no black hair in it, then the priest shall shut up him that hath the plague of the scall seven days.</p>	<p>וְאֲרִי יַחְזִי כִהְנָא יֵת מִכְתָּשָׁא נִתְקָא וְהָא לִית מַחְזוּהִי עֲמִיק מִן מִשְׁכָּא וְשַׁעַר אוֹכֶם לִית בִּיה וְיִסְגֵּר כִּהְנָא יֵת מִכְתָּשָׁא נִתְקָא שִׁבְעָא יוֹמִין:</p>	<p>31 וְכִי־יִרְאֶה הַכֹּהֵן אֶת־נֶגַע הַנֶּתֶק וְהִנֵּה אִין־מֵרָאֵהוּ עֲמִיק מִן־הָעֹדֹר וְשַׁעַר שְׁחֹר אִין בּוֹ וְהַסְגִּיר הַכֹּהֵן אֶת־נֶגַע הַנֶּתֶק שִׁבְעַת יָמִים:</p>
<p>32 And in the seventh day the priest shall look on the plague; and, behold, if the scall be not spread, and there be in it no yellow hair, and the appearance of the scall be not deeper than the skin,</p>	<p>וַיַּחְזִי כִהְנָא יֵת מִכְתָּשָׁא בְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה וְהָא לֹא אוֹסִיף נִתְקָא וְלֹא הָוּה בִּיה שַׁעַר סוּמָק וּמַחְזִי נִתְקָא לִית עֲמִיק מִן מִשְׁכָּא:</p>	<p>32 וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּגַע בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי וְהִנֵּה לֹא־פִשְׁתָּה הַנֶּתֶק וְלֹא־יִהְיֶה בּוֹ שַׁעַר צָהָב וּמֵרָאֵה הַנֶּתֶק אִין עֲמִיק מִן־הָעֹדֹר:</p>
<p>33 then he shall be shaven, but the scall shall he not shave; and the priest shall shut up him that hath the scall seven days more.</p>	<p>וַיִּגְלַח סַחְרָנִי נִתְקָא וְיָדַעַם נִתְקָא לֹא יִגְלַח וְיִסְגֵּר כִּהְנָא יֵת נִתְקָא שִׁבְעָא יוֹמִין תַּנְיָנוֹת:</p>	<p>33 וְהִתְגַּלַּח וְאֶת־הַנֶּתֶק לֹא יִגְלַח וְהַסְגִּיר הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּתֶק שִׁבְעַת יָמִים שְׁנִית:</p>

- (29) בראש או בזקן. צא הכתוב לחלק בין נגע שזמקום שער לנגע שזמקום צמר, שזה סימנו ששער לבן, וזה סימנו ששער כהוב (ת"כ פרש"א ה, ה):
- (30) ובז שער צהוב. שנהפך שער שחור שבו לכהוב: נתק הוא. כך שמו של נגע שזמקום שער:
- (31) ושער שחור אין בו. הא אם היה בו שער שחור טהור, ואין צריך להסגר, ששער שחור סימן טהרה הוא צנתקיס, כמו שנאמר ושער שחור למח בו וגו':
- (32) והנה לא פשה וגו'. הא אם פשה, או היה בו שער כהוב, טמא:
- (33) והתגלח. סביבות הנתק: ואת הנתק לא יגלח. מניח שמי שערות סמוך לו סביב, כדי שיהא ניכר אם פשה, שאם יפשה יעצור השערות ויאל למקום הגילוח:

<p>And in the seventh day the priest shall look on the scall; and, behold, if the scall be not spread in the skin, and the appearance thereof be not deeper than the skin, then the priest shall pronounce him clean; and he shall wash his clothes, and be clean.</p>	<p>וּרְאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּתֶק בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְהָנָה לֹא־פָשָׁה הַנֶּתֶק בְּעוֹר וּמֵרָאֵהוּ אֵינְנוּ עִמָּךְ מִן־הָעוֹר וְטָהַר אֹתוֹ הַכֹּהֵן וַכְּבֹס בְּגָדָיו וְטָהַר:</p>	<p>34</p>
<p>But if the scall spread abroad in the skin after his cleansing,</p>	<p>וְאִם אֹסְפָא יוֹסִיף נֶתֶק בְּמִשְׁכָּא בְּתַר דְּכוּתִיהּ:</p>	<p>35</p>
<p>then the priest shall look on him; and, behold, if the scall be spread in the skin, the priest shall not seek for the yellow hair: he is unclean.</p>	<p>וּרְאֵהוּ הַכֹּהֵן וְהָנָה פָשָׁה הַנֶּתֶק בְּעוֹר לֹא־יִבְקֹר הַכֹּהֵן לְשַׁעַר הַצֹּהֵב טָמֵא הוּא:</p>	<p>36</p>
<p>But if the scall stay in its appearance, and black hair be grown up therein; the scall is healed, he is clean; and the priest shall pronounce him clean.</p>	<p>וְאִם כֵּד הָיָה קָם נֶתֶק וְסָעַר אוֹכֶם צִמַּח בֵּית אַחֲסִי נֶתֶק דְּכִי הוּא וַיִּדְפְּנִיהּ כָּהֵנָא:</p>	<p>37</p>
<p>And if a man or a woman have in the skin of their flesh bright spots, even white bright spots;</p>	<p>וְגִבֹר אוֹ אִתָּא אֲרִי יְהִי בְּמִשְׁךְ בְּשָׂרָהוֹן בְּתֵרוֹן בְּתֵרוֹן חֲוָרֹן:</p>	<p>38</p>
<p>then the priest shall look; and, behold, if the bright spots in the skin of their flesh be of a dull white, it is a tetter, it hath broken out in the skin: he is clean.</p>	<p>וּרְאָה הַכֹּהֵן וְהָנָה בְּעוֹר־בְּשָׂרָם בְּתֵרֹת כְּתוּת לְבָנֹת בְּהֶק הוּא פָּרַח בְּעוֹר טָהוֹר הוּא: (ס)</p>	<p>39</p>
<p>And if a man's hair be fallen off his head, he is bald; yet is he clean.</p>	<p>וְאִישׁ כִּי יִמְרָט רֹאשׁוֹ קָרַח הוּא טָהוֹר הוּא:</p>	<p>ש"י (שלישי) 40</p>
<p>And if his hair be fallen off from the front part of his head, he is forehead-bald; yet is he clean.</p>	<p>וְאִם מִקְבִּיל אַפּוֹתֵי יִתֵּר שְׂעָר רִישִׁיהּ גָּלִישׁ הוּא דְּכִי הוּא:</p>	<p>41</p>

(35) אחרי טהרתו. אין לאלא פושה לאחר הפטור, מנין אף בסוף שזוע ראשון ובסוף שזוע שני, תלמוד לומר פשה יפשה:

(37) ושער שחר. מנין אף הירוק והאדום שאינו זהוב, תלמוד לומר ושער. ולשון זהוב, דומה לתצנית הזהב. זהוב כמו זהוב, אור"צלל צלע"ז: טהור הוא וטהרו הכהן. הא טמא שטהרו הכהן לא טהור (מועד קטן ו:):

(38) בהרת. חצצורות:

(39) כהות לבנות. שאין לזון שלהן עו' אלא כהה: בהק. כמין לזון, הנראה צבצר אדם, אדום שקורין רוש"ו בין חצצורות אדמימותו קרויה כהה, כליש עדשן שזין עדשה לעדשה מצהיק הצצר צלוצן נח:

(40) קרח הוא טהור. טהור מטומאת נתיקין, שאינו נדון בסימני ראש וזקן שהם מקום שער, אלא בסימני נגעי עור צצר, צשער לזון ומחיה ופשיין:

(41) ואם מפאת פניו. משפוע קדקד כלפי פניו, קרוי גחמת, ואף הצדעין שמכאן ומכאן ככלל, ומשפוע קדקד כלפי אחוריו, קרוי קרחת:

<p>42 But if there be in the bald head, or the bald forehead, a reddish-white plague, it is leprosy breaking out in his bald head, or his bald forehead.</p>	<p>וְאִרִי יְהִי בַקְרָחוֹתָא אֹו בְּגִלְשׁוֹתָא מִכְתָּשׁ חִינּוֹר סְמוֹק סְגִירוֹת סָגִיא הִיא בַקְרָחוֹתִיהָ אֹו בְּגִלְשׁוֹתִיהָ:</p>	<p>42 וְכִי־יִהְיֶה בַקְרָחַת אֹו בַגְּבִחַת נִגַע לְבָן אֲדָמָדָם צִרְעַת פְּרַחַת הִוא בַקְרָחַתֹו אֹו בַגְּבִחַתֹו:</p>
<p>43 Then the priest shall look upon him; and, behold, if the rising of the plague be reddish-white in his bald head, or in his bald forehead, as the appearance of leprosy in the skin of the flesh,</p>	<p>וַיַּחְזִי יְתִיהָ כְּהֵנָּה וְהָא עוֹמֵק מִכְתָּשָׁא חִינּוֹר סְמוֹק בַקְרָחוֹתִיהָ אֹו בְּגִלְשׁוֹתִיהָ כְּמַחְזִי סְגִירוֹת מִשְׁדָּ בִשְׂרָא:</p>	<p>43 וּרְאָה אֹתוֹ הַכֹּהֵן וְהִנֵּה שְׂאֵת הַנֶּגַע לְבָנָה אֲדָמָדָם בַקְרָחַתֹו אֹו בַגְּבִחַתֹו כְּמִרְאָה צִרְעַת עוֹר בָּשָׂר:</p>
<p>44 he is a leprous man, he is unclean; the priest shall surely pronounce him unclean: his plague is in his head. .</p>	<p>גִּבֹר סְגִיר הִוא מְסֻבָּא הִוא סֻבָּא יִסְאֲבִינְהָ כְּהֵנָּה בְּרִישִׁיהָ מִכְתָּשִׁיהָ:</p>	<p>44 אִישׁ־צָרוּעַ הִוא טָמֵא הִוא טָמֵא יִטְמָאנוּ הַכֹּהֵן בְּרֹאשׁוֹ נִגְעוֹ:</p>
<p>45 And the leper in whom the plague is, his clothes shall be rent, and the hair of his head shall go loose, and he shall cover his upper lip, and shall cry: 'Unclean, unclean.'</p>	<p>וּסְגִירָא דְבִיהָ מִכְתָּשָׁא לְבוּשׁוֹ יִהְיוֹן מְבוּזָעִין וְרִישִׁיהָ יְהִי פְרִיעַ וְעַל שִׁפְם כֹּאבִילָא יִתְעַטֵּף וְלֹא תִסְתַּאבּוּ וְלֹא תִסְתַּאבּוּ יִקְרִי:</p>	<p>45 וְהַצָּרוּעַ אֲשֶׁר־בּוֹ הַנֶּגַע בְּגָדָיו יִהְיוּ פְרָמִים וְרֹאשׁוֹ יִתֵּיהָ פְרוּעַ וְעַל־שִׁפְם יַעֲטֶה וְטָמֵא ׀ טָמֵא יִקְרָא:</p>
<p>46 All the days wherein the plague is in him he shall be unclean; he is unclean; he shall dwell alone; without the camp shall his dwelling be.</p>	<p>כָּל יוֹמִין דְּמִכְתָּשָׁא בִיהָ יְהִי מְסֻבָּא מְסֻבָּא הִוא בְּלַחוּדִיהָ יִתִּיב מִבְּרָא לְמִשְׁרִיתָא מוֹתְבִיהָ:</p>	<p>46 כָּל־יְמֵי אֲשֶׁר הַנֶּגַע בּוֹ יִטְמָא טָמֵא הִוא בְּדָד יֵשֵׁב מִחוּץ לַמַּחֲנֶה מוֹשְׁבּוֹ: (ס)</p>
<p>47 And when the plague of leprosy is in a garment, whether it be a woolen garment, or a linen garment;</p>	<p>וּלְבוּשָׁא אֲרִי יְהִי בִיהָ מִכְתָּשׁ סְגִירוֹ בְּלָבוּשׁ עֵמֹר אֹו בְּלָבוּשׁ כֶּתֶן:</p>	<p>47 וְהִפְגֵּד כִּי־יִהְיֶה בּוֹ נִגַע צִרְעַת בְּבִגְד צֹמֶר אֹו בְּבִגְד פִּשְׁתִּים:</p>
<p>48 or in the warp, or in the woof, whether they be of linen, or of wool; or in a skin, or in any thing made of skin.</p>	<p>אֹו בִשְׂתֵיָא אֹו בְּעֶרְפָּא לְכַתְנָא וְלַעֲמָרָא אֹו בְּמִשְׁכָּא אֹו בְּכָל עֲבִידַת מִשְׁדָּ:</p>	<p>48 אֹו בִשְׂתֵיָא אֹו בְּעֶרֶב לַפִּשְׁתִּים וְלַעֲמָר אֹו בְּעוֹר אֹו בְּכָל־ מְלֹאכֶת עוֹר:</p>

(42) נגע לבן אדמדם. פתוך. מניין שאר המראות תלמוד לומר כמראה נרעת עור זשר, כמראה הנרעת האמור כפרשת עור זשר, אדם כי יהיה זעור זשרו, ומהו אמור זו, שמטמא בארבע מראות, ונדון ז' שזועות, ולא כמראה נרעת האמור זשחין ומכה שהוא נדון זשזוע א', ולא כמראה נחקין של מקום שער שאין מטמאין בארבע מראות, שאת ותולדתה, זהרת ותולדתה:

(44) בראשו נגעו. אין לי אלא נחקין, מנין לרזות שאר המנוגעים, תלמוד לומר טמא יטמאנו, לרזות את כולן. על כולן הוא אומר זגדיו יהיו פרומים וגו'.

(45) פרומים. קרועים (מ"ק טו.). פרוע. מְגָדָל שְׁעָר: ועל שפם יעטה. כאצל: שפם. שער השפטים, גרינו"ן זלע"ז: וטמא טמא יקרא. משמיע שהוא טמא ויפרשו ממנו (מ"ק ה.).

(46) בדד ישוב. שלא יהיו שאר טמאים יושבים עמו. ואמרו רזותינו (ערכין טז.), מה נשתנה משאר טמאים לישב זדד, הואיל והוא הזדיל זלשון הרע זין איש לאשמו וזין איש לרעהו, אף הוא יזדל: מחוץ למחנה. חוץ לזלש מחנות (פסחים טז.).

<p>49 If the plague be greenish or reddish in the garment, or in the skin, or in the warp, or in the woof, or in any thing of skin, it is the plague of leprosy, and shall be shown unto the priest.</p>	<p>וְהָיָה מִכְתָּשָׁא יָרוֹק אוֹ סָמוֹק בְּלְבוּשָׁא אוֹ בְּמִשְׁכָּא אוֹ בְּשִׁתָּיָא אוֹ בְּעֶרְבָא אוֹ בְּכָל מִן דְּמִשְׁדָּ מִכְתָּשָׁא סְגִירוּתָא הוּא וַיִּתְחַזֵּי לְכַהֵנָּא:</p>	<p>וְהָיָה הַנֶּגַע יֶרֶקְרֶקֶוּ אוֹ אֲדָמָדִם בִּבְגָד אוֹ בְּעוֹר אוֹ-בִשְׁתֵּי אוֹ-בְּעֶרֶב אוֹ בְּכָל-כְּלִי-עוֹר נֹגַע צִרְעַת הוּא וְהִרְאָה אֶת-הַכֹּהֵן:</p>
<p>50 And the priest shall look upon the plague, and shut up that which hath the plague seven days.</p>	<p>וַיַּחְזֵי כַהֵנָּא יֵת מִכְתָּשָׁא וַיִּסְגֵּר יֵת מִכְתָּשָׁא שִׁבְעַת יָמִין:</p>	<p>וְהִרְאָה הַכֹּהֵן אֶת-הַנֶּגַע וְהִסְגִּיר אֶת-הַנֶּגַע שִׁבְעַת יָמִים:</p>
<p>51 And he shall look on the plague on the seventh day: if the plague be spread in the garment, or in the warp, or in the woof, or in the skin, whatever service skin is used for, the plague is a malignant leprosy: it is unclean.</p>	<p>וַיַּחְזֵי יֵת מִכְתָּשָׁא בְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה אֲרִי אוֹסִיף מִכְתָּשָׁא בְּלְבוּשָׁא אוֹ בִשְׁתֵּי אוֹ בְּעֶרְבָא אוֹ בְּמִשְׁכָּא לְכָל דִּיתְעָבִיד מִשְׁכָּא לְעִבְדִּיתָא סְגִירוּת מִחֲסָרָא מִכְתָּשָׁא מִסָּאב הוּא:</p>	<p>וְהִרְאָה אֶת-הַנֶּגַע בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי כִּי-פָשָׁה הַנֶּגַע בִּבְגָד אוֹ-בִשְׁתֵּי אוֹ-בְּעֶרֶב אוֹ בְּעוֹר לְכָל אֲשֶׁר-יַעֲשֶׂה הָעוֹר לְמִלְאָכָה צִרְעַת מִמָּאֲרַת הַנֶּגַע טָמֵא הוּא:</p>
<p>52 And he shall burn the garment, or the warp, or the woof, whether it be of wool or of linen, or any thing of skin, wherein the plague is; for it is a malignant leprosy; it shall be burnt in the fire.</p>	<p>וַיִּקְיֵד יֵת לְבוּשָׁא אוֹ יֵת שִׁתָּיָא אוֹ יֵת עֶרְבָא בְּעִמְרָא אוֹ בְּכַתְנָא אוֹ יֵת קָל מָאן דְּמִשְׁדָּ דִּיהִי בֵיה מִכְתָּשָׁא אֲרִי סְגִירוּת מִחֲסָרָא הִיא בְּנוֹרָא תַתּוּקָד:</p>	<p>וְשָׂרַף אֶת-הַבֶּגֶד אוֹ אֶת-הַשִּׁתִּי אוֹ אֶת-הָעֶרֶב בְּצִמְרֵא אוֹ בְּפִשְׁתִּים אוֹ אֶת-כָּל-כְּלִי הָעוֹר אֲשֶׁר-יִהְיֶה בּוֹ הַנֶּגַע כִּי-צִרְעַת מִמָּאֲרַת הוּא בָּאֵשׁ תִּשְׂרָף:</p>
<p>53 And if the priest shall look, and, behold, the plague be not spread in the garment, or in the warp, or in the woof, or in any thing of skin;</p>	<p>וְאִם יַחְזֵי כַהֵנָּא וְהָא לֹא אוֹסִיף מִכְתָּשָׁא בְּלְבוּשָׁא אוֹ בִשְׁתֵּי אוֹ בְּעֶרְבָא אוֹ בְּכָל מִן דְּמִשְׁדָּ:</p>	<p>וְאִם יִרְאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה לֹא-פָשָׁה הַנֶּגַע בִּבְגָד אוֹ בִשְׁתֵּי אוֹ בְּעֶרֶב אוֹ בְּכָל-כְּלִי-עוֹר:</p>
<p>54 then the priest shall command that they wash the thing wherein the plague is, and he shall shut it up seven days more.</p>	<p>וַיִּפְקִיד כַהֵנָּא וַיַּחְזִירוּן יֵת דְּבִיה מִכְתָּשָׁא וַיִּסְגְּרוּנִיה שִׁבְעָא יָמִין תְּנִינֹת:</p>	<p>וַצִּוֶּה הַכֹּהֵן וּכְבָּסוּ אֶת אֲשֶׁר-בּוֹ הַנֶּגַע וְהִסְגִּירוּ שִׁבְעַת-יָמִים שְׁנִית:</p>

(48) לפשתיים ולצמר. של פשתיים או של צמר: או בעור. זה עור שלא נעשה צו מלאכה: או בכל מלאכת עור. זה עור שנעשה צו מלאכה:

(49) ירקרק. ירוק שצירוקין: אדמדם. אדום שצאדומים:

(51) צרעת ממארת. לשון סלון ממאיר (יחזקאל כח, כד), פויי"נטש בלע"ז. ומדרשו תן צו מארה שלא תהנה הימנו:

(52) בצמר או בפשתיים. של צמר או של פשתיים, זה פשוטו. ומדרשו יכול יציא גיזי צמר ואניני פשתן וישרפם עמו, תלמוד לומר היא צאש תשרף, אינה צריכה דבר אחר עמה, א"כ מה תלמוד לומר צמר או צפפתיים, להוציא את האיקמריזית שבו שהן ממין אחר אימירות לשון שפה, כמו אימרא:

(54) את אשר בו הנגע. יכול מקום הנגע בלבד, תלמוד לומר את אשר בו הנגע, יכול כל הבגד כולו טעון כצום, תלמוד לומר הנגע, הא כילד, יכנס מן הבגד עמו:

<p>And the priest shall look, after that the plague is washed; and, behold, if the plague have not changed its colour, and the plague be not spread, it is unclean; thou shalt burn it in the fire; it is a fret, whether the bareness be within or without.</p>	<p>וַיַּחֲזֵי כֹהֵנָא בְּתֵר דְּחִנּוּרֵי יַת מַכְתָּשָׁא וְהָא לֹא שֵׁנָא מַכְתָּשָׁא מִן כַּד הָוָה וּמַכְתָּשָׁא לֹא אוֹסִיף מִסָּאב הוּא בְּנוֹרָא תִּיקְדָּנִיָּה תִּבְרָא הִיא בְּשִׁחִיקוּתִיהָ אוּ בְּחִדְתוּתִיהָ:</p>	<p>וְרָאָה הַכֹּהֵן אַחֲרָיו הַכֶּבֶס אֶת הַנֶּגַע וְהִנֵּה לֹא־הִפָּךְ הַנֶּגַע אֶת־עֵינֹו וְהַנֶּגַע לֹא־פָשַׁה טָמֵא הוּא בְּאֵשׁ תִּשְׂרַפְנוּ פַּחַתָּהּ הוּא בְּקִרְחָתוֹ אוּ בְּגִבְחָתוֹ: שביעי (רביעי)</p>
<p>And if the priest look, and, behold, the plague be dim after the washing thereof, then he shall rend it out of the garment, or out of the skin, or out of the warp, or out of the woof.</p>	<p>וְאִם חָזָא כֹהֵנָא וְהָא עֲמָא מַכְתָּשָׁא בְּתֵר דְּחִנּוּרֵי יִתִּיהָ וַיִּבְזַע יִתִּיהָ מִן לְבוּשָׁא אוּ מִן מִשְׁכָּא אוּ מִן שִׁתְיָא אוּ מִן עֲרֵבָא:</p>	<p>וְאִם רָאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה בִּתְּהָ הַנֶּגַע אַחֲרֵי הַכֶּבֶס אֹתוֹ וְקָרַע אֹתוֹ מִן־הַבִּגְד אוּ מִן־הָעוֹר אוּ מִן־הַשִּׁטִּי אוּ מִן־הָעֵרֶב: 56</p>
<p>And if it appear still in the garment, or in the warp, or in the woof, or in any thing of skin, it is breaking out, thou shalt burn that wherein the plague is with fire.</p>	<p>וְאִם תִּתְּחַזֵּי עוֹד בְּלְבוּשָׁא אוּ בְּשִׁתְיָא אוּ בְּעֲרֵבָא אוּ בְּכָל מִן דְּמִשְׁכָּא סְגִיָּא הִיא בְּנוֹרָא תִּיקְדָּנִיָּה יַת דְּבִיָּה מַכְתָּשָׁא:</p>	<p>וְאִם־תִּרְאָה עוֹד בְּבִגְד אוּ־בְשִׁטִּי אוּ־בְעֵרֶב אוּ בְּכָל־כְּלִי־עוֹר פִּרְחַתָּהּ הוּא בְּאֵשׁ תִּשְׂרַפְנוּ אֶת אֲשֶׁר־בּוֹ הַנֶּגַע: מפטיר</p>
<p>And the garment, or the warp, or the woof, or whatsoever thing of skin it be, which thou shalt wash, if the plague be departed from them, then it shall be washed the second time, and shall be clean.</p>	<p>וּלְבוּשָׁא אוּ שִׁתְיָא אוּ עֲרֵבָא אוּ כָל מָאן דְּמִשְׁכָּא דְּתַחֲנוּר וְיַעֲדֵי מִנְהוֹן מַכְתָּשָׁא וַיִּצְטַבַּע תַּנְיָנוֹת וַיִּדְכֵּי:</p>	<p>וְהַבִּגְד אוּ־הַשִּׁטִּי אוּ־הָעֵרֶב אוּ־כָל־כְּלִי הָעוֹר אֲשֶׁר תִּכְבֹּס וְסָר מֵהֶם הַנֶּגַע וְכִבֹּס שְׁנִית וְטָהַר: 58</p>
<p>This is the law of the plague of leprosy in a garment of wool or linen, or in the warp, or in the woof, or in any thing of skin, to pronounce it clean, or to pronounce it unclean.</p>	<p>דָּא אֲזִרְיָא דְּמַכְתָּשׁ סְגִירֵי לְבוּשׁ עֲמָר אוּ כְתָנָא אוּ שִׁתְיָא אוּ עֲרֵבָא אוּ כָל מָאן דְּמִשְׁכָּא לְדַכְּאוּתִיהָ אוּ לְסַאֲבוּתִיהָ:</p>	<p>זֹאת תּוֹרַת נֶגַע־צִרְעַת בִּגְד הַצִּמְרוּ אוּ הַפְּשָׁטִים אוּ הַשִּׁטִּי אוּ הָעֵרֶב אוּ כָל־כְּלִי־עוֹר לְטָהָרוֹ אוּ לְטָמְאוֹ: (פ) סו פסוקים</p>

(55) אחרי הכבס. לשון העשות: לא הפך הנגע את עינו. לא כהה ממראיתו: והנגע לא פשה. שמענו שאם לא הפך ולא פשה טמא, ואין צריך לומר לא הפך ופשה, הפך ולא פשה איני יודע מה יעשה לו, תלמוד לומר והסגיר את הנגע מכל מקום, דברי רבי יהודה, וחכמים אומרים וכו' כדאימא צמורת כהנים (פרק טו, ז), ורמזיה כאן לישב המקרא על אופניו: פחתת היא. לשון גומא, כמו צאסת הפקסים (שמואל'י, ט), כלומר שפלה היא, נגע שמראיו שוקעין: בקרחתו או בגבחתו. כמרגומו צִשְׁחִיקוּתָא או צִסְחִיקוּתָא: קרחתו. שחקים, ישנים. ומפני המדרש שהורף לגזרה שזה, מניין לפריחה בצגדים שהיא טהורה, נאמרה קרחת וגזחת צאדס, ונאמרה קרחת וגזחת בצגדים מה להלן פרח צכולו טהור (סנהדרין פח.), אף כאן פרח צכולו טהור. לכך אחז הכחוצ לשון קרחת וגזחת. ולענין פירושו ומרגומו זהו משמעו, קרחת לשון ישנים, וגזחת לשון חדשים, כאלו נחת צאחריהו או צקדמותו, שהקרחת לשון אחוריים, והגזחת לשון פנים, כמו שכתוב ואם מפאת פניו וגו', והקרחת כל ששופע ויורד מן הקדקד ולאחרי, כך מפורש צמורת כהנים (פרק טו, ט):

(56) וקרע אותה. יקרע מקום הנגע מן הצגד, וישרפנו:

(57) פרחתת הוא. דבר החוזר ונאמ: באש תשרפנו. את כל הצגד:

(58) וסר מהם הנגע. אם כשצקסוהו צחלה על פי כהן סר ממנו הנגע לגמרי: וכבס שנית. לשון טבילה. מרגום של כבוסין שצפרשה זו לשון לבון, ויִטְמָר, חוץ מזה שאינו ללבון אלא לטבול, לכך מרגומו וַיִּצְטַבַּע, וכן כל כבוסי צגדים שהן לטבילה מתורגמין וַיִּצְטַבַּע:

The Haftarah is II Kings 4: 42 - 5:19 on page 148. For Shabbat HaHodesh the Maftir and Haftarah are on page 175.

XIV	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:	וּמִלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:	מַצְרַע
2	This shall be the law of the leper in the day of his cleansing: he shall be brought unto the priest.	זֹאת תִּהְיֶה תּוֹרַת הַמַּצְרֹעַ בְּיוֹם טְהַרְתּוֹ וַחֲבוּבָא אֶל־הַכֹּהֵן:	דָּא תְּהִי אוֹרִיתָא דְסִגְיָא בְּיוֹמָא דְדִכּוּתִּיהּ וְיִתִּיתִי לָהּ כְּהֵנָּא:	2
3	And the priest shall go forth out of the camp; and the priest shall look, and, behold, if the plague of leprosy be healed in the leper;	וַיֵּצֵא הַכֹּהֵן אֶל־מַחֲוֶיז לְמַחֲנֶה וַרְאָה הַכֹּהֵן וַהֲנֶה נִרְפָּא נִגְעַ־הַצִּרְעַת מִן־הַצִּרְוֹעַ:	וַיֵּפֹק כְּהֵנָּא לְמַבְרָא לְמַשְׁרִיתָא וַיַּחְזִי כְּהֵנָּא וְהָא אֲתָסִי מַכְתֵּשׁ סִגְיֹותָא מִן סִגְיָא:	3
4	then shall the priest command to take for him that is to be cleansed two living clean birds, and cedar-wood, and scarlet, and hyssop.	וַצִּוֶה הַכֹּהֵן וּלְקַח לְמַטְהַר שְׁתֵּי צִפְּרִים חַיִּים טְהוֹרוֹת וְעֵץ אֲרִז וּשְׁנֵי תוֹלְעַת וְאַזּוֹב:	וַיִּפְקִיד כְּהֵנָּא וַיִּסַּב לְדַמְדִּבִּי תְּרֵתִין צִפְּרִין חַיִּין דְּכִיּוֹן וְאַעָא דְאַרְזָא וְצִבְעָא זְהוּרִי וְאַיִזוּבָא:	4
5	And the priest shall command to kill one of the birds in an earthen vessel over running water.	וַצִּוֶה הַכֹּהֵן וְשַׁחַט אֶת־הַצִּפּוֹר הָאֶחָת אֶל־כָּלִי־חֶרֶשׁ עַל־מִים חַיִּים:	וַיִּפְקִיד כְּהֵנָּא וַיַּכּוֹס יֵת צִפְּרָא חֲדָא לְמָאן דְּחִסְפָּא עַל מִי מַבּוּעַ:	5
6	As for the living bird, he shall take it, and the cedar-wood, and the scarlet, and the hyssop, and shall dip them and the living bird in the blood of the bird that was killed over the running water.	וְאֶת־הַצִּפּוֹר הַחַיָּה יִקַּח אֹתָהּ וְאֶת־עֵץ הָאֲרִז וְאֶת־שְׁנֵי הַתּוֹלְעַת וְאֶת־הָאִזּוֹב וְשָׁבַל אוֹתָם וְאָתָּו הַצִּפּוֹר הַחַיָּה בְּדַם הַצִּפּוֹר הַשְּׁחָטָה עַל הַמִּים הַחַיִּים:	יֵת צִפְּרָא חַיָּתָא יִסַּב וְיֵת אֵעָא דְאַרְזָא וְיֵת צִבְעָא זְהוּרִי וְיֵת אִיזוּבָא וַיִּטְבּוֹל וְיִתְהוֹן וְיֵת צִפְּרָא חַיָּתָא בְּדַמָּא דְצִפְּרָא דִּנְכִּיסְתָּא עַל מִי מַבּוּעַ:	וִי
7	And he shall sprinkle upon him that is to be cleansed from the leprosy seven times, and shall pronounce him clean, and shall let go the living bird into the open field.	וַהֲזִה עַל הַמַּטְהַר מִן־הַצִּרְעַת שִׁבְעָה פְּעָמִים וְטָהָרוּ וְשִׁלַּח אֶת־הַצִּפּוֹר הַחַיָּה עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה:	וַיַּיְדֵי עַל דַּמְדִּבִּי מִן סִגְיֹותָא שִׁבְעָה זְמָנִין וַיְדַבְּרִיהּ וַיִּשְׁלַח יֵת צִפְּרָא חַיָּתָא עַל אֲפִי חַקְלָא:	7

(2) זאת תהיה תורת וגר. מלמד שאין מטהרין אותו זלילה (מגילה כא):

(3) אל מחוץ למחנה. חוץ לשלש מחנות שנשתלח שם זימי חלוטו:

(4) חיות. פרט לטרפות (חולין קמ). טהרות. פרט לעוף טמא (ס). לפי שהנגעים צאים על לשון הרע, שהוא מעשה פטופטי דברים, לפיכך הוזקקו לטהרתו צפרים, שמפטטין תמיד בצפצוף קול (ערכין טז): ועץ ארז. לפי שהנגעים צאין על גדות הרוח (סס). ושני תולעת ואזוב. מה תקנמו ויתרפא, ישפיל עצמו מגאמותו כחולעת וכאזוב: עץ ארז. מקל של ארז: ושני תולעת. לשון של צמר צבוע זהורית (צ"מ כא):

(5) על מים חיים. נותן אותם מחלה בכלי, כדי שיהא דם כפור ניכר בהם, וכמה הם, רביעית (סוטה טז):

(6) את הצפור החיה יקח אותה. מלמד שאינו אוגדה עמהם אלא מפרישה לעצמה, אבל העץ והאזוב כרוכים יחד בלשון הזהורית, כענין שנאמר ואת עץ הארז ואת שני החולעת ואת האזוב, קימה אחת לשלשמן, יכול כשם שאינה בכלל אגודה כך לא תהא בכלל טבילה, תלמוד לומר וטבל אותם ואת הצפור החיה, החזיר את הצפור לכלל טבילה:

<p>And he that is to be cleansed shall wash his clothes, and shave off all 8 his hair, and bathe himself in water, and he shall be clean; and after that he may come into the camp, but shall dwell outside his tent seven days.</p>	<p>וַיִּצַבֵּעַ דְּמִדְּכֵי יָת לְבוּשׁוֹ וְיִגְלַח יָת כָּל שַׁעְרֵיהָ וְיִסְחִי בְּמֵיָא וְיִדְכֵי וּבִתֵּר כֵּן יִיעוֹל לְמִשְׁרֵיתָא וְיִתִּיב מִבְּרָא לְמִשְׁכְּנֵיהָ שִׁבְעָא יוֹמִין:</p>	<p>וְכִבֶּסֶתְּ הַמִּטְהָר אֶת־בְּגָדָיו וְגִלַּח אֶת־כָּל־שַׁעְרוֹ וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָהַר וְאַחֲרָיָהּ יָבוֹא אֶל־הַמַּחֲנֶה וְיָשֵׁב מִחוּץ לְאֹהֶלוֹ שִׁבְעַת יָמִים:</p>
<p>And it shall be on the seventh day, that he shall shave all his hair off 9 his head and his beard and his eyebrows, even all his hair he shall shave off; and he shall wash his clothes, and he shall bathe his flesh in water, and he shall be clean.</p>	<p>וַיְהִי בְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה וְגִלַּח יָת כָּל שַׁעְרֵיהָ יָת רִישֶׁיהָ וְיָת דְּקַנְיָהּ וְיָת גְּבִינֵי עֵינוֹהִי וְיָת כָּל שַׁעְרֵיהָ וְגִלַּח וַיִּצַבֵּעַ יָת לְבוּשׁוֹ וְיִסְחִי יָת בְּשָׂרֵיהָ בְּמֵיָא וְיִדְכֵי:</p>	<p>וְהָיָה בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִגְלַח אֶת־כָּל־שַׁעְרוֹ אֶת־רֹאשׁוֹ וְאֶת־זָקְנוֹ וְאֶת גִּבְתּוֹ עֵינָיו וְאֶת־כָּל־שַׁעְרוֹ יִגְלַח וְכִבֶּסֶתְּ אֶת־בְּגָדָיו וְרָחַץ אֶת־בָּשָׁרוֹ בַּמַּיִם וְטָהַר:</p>
<p>And on the eighth day he shall take two he-lambs without blemish, and 10 one ewe-lamb of the first year without blemish, and three tenth parts of an ephah of fine flour for a meal-offering, mingled with oil, and one log of oil.</p>	<p>וּבְיוֹמָא תְּמִינָאָה יִסֵּב תְּרִין אִמְרִין שְׁלָמִין וְאַמְרֵתָא חֲדָא בֵּת שְׁתֵּי שְׁלָמָתָא וְיִתְלָתָא עֶשְׂרוֹנִין סוּלְתָא מִנְחָתָא דְּפִילָא בְּמִשַּׁח וְלֹגָא חֲדָא דְּמִשְׁחָא:</p>	<p>וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִקַּח שְׁנֵי־כִבְשִׁים תְּמִימִים וְכִבְשָׁה אֶחָת בֵּת־שְׁנֵתָהּ תְּמִימָה וּשְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת מִנְחָה בָּלוּלָה בְּשֶׁמֶן וְלֹג אֶחָד שֶׁמֶן:</p>
<p>And the priest that cleanseth him 11 shall set the man that is to be cleansed, and those things, before the LORD, at the door of the tent of meeting.</p>	<p>וַיִּקֵּים כֹּהֵנָא דְּמִדְּכֵי יָת גּוֹבְרָא דְּמִדְּכֵי וַיִּתְּהוֹן קֳדָם יי בֵּיתֵרע מִשְׁכַּן זִמְנָא:</p>	<p>וְהַעֲמִיד הַכֹּהֵן הַמִּטְהָר אֶת־הָאִישׁ הַמִּטְהָר וְאֵתָם לִפְנֵי יְהוָה פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:</p>
<p>And the priest shall take one of the 12 he-lambs, and offer him for a guilt-offering, and the log of oil, and wave them for a wave-offering before the LORD.</p>	<p>וַיִּסֵּב כֹּהֵנָא יָת אִמְרָא חֲדָא וַיִּקְרִיב יִתִּיהָ לְאַשְׁמָא וְיָת לֹגָא דְּמִשְׁחָא וַיִּרְדִּים יִתְהוֹן אֲרָמָא קֳדָם יי:</p>	<p>וְלָקַח הַכֹּהֵן אֶת־הַכִּבְשׁ הָאֶחָד וַיִּקְרִיב אֹתוֹ לְאַשֶׁם וְאֶת־לֹג הַשֶּׁמֶן וַיַּהֲנִיף אֹתָם תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>And he shall kill the he-lamb in 13 the place where they kill the sin-offering and the burnt-offering, in the place of the sanctuary; for as the sin-offering is the priest's, so is the guilt-offering; it is most holy.</p>	<p>וַיַּכּוּס יָת אִמְרָא בְּאַתְרָא דִּיכּוּס יָת חַטָּאת וְיָת עֹלָתָא בְּאַתֵּר קוּדְשָׁא אֲרִי כַּחַטָּאת אֲשָׁמָא הוּא לְכִהְנָא קוּדְשׁ קוּדְשִׁין הוּא:</p>	<p>וַיִּשְׁחַט אֶת־הַכִּבְשׁ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחַט אֶת־הַחַטָּאת וְאֶת־הָעֹלָה בַּמָּקוֹם הַקֹּדֶשׁ כִּי כַּחַטָּאת הָאֲשָׁם הוּא לְכֹהֵן קֹדֶשׁ קֹדְשִׁים הוּא:</p>

- (8) וישב מחוץ לאהלו. מלמד שאסור בתשמיש המטה (ת"כ פרק א, יא. חולין קמא).
 (9) את כל שערו וגו'. כלל ופרט וכלל, להציא כל מקום כנוס שער ונראה (סוטה טז).
 (10) וכבשה אחת. למטאת: ושלשה עשרונים. לנסכי שלשה כזשים הללו, שחטאתו ואשמו של מזרע טעוין נסכים (מנחות 65). ולוג אחד שמן. להזות עליו שזע, וליתן ממנו לתנוך אִזו ומתן זהונות:
 (11) לפני ה'. גשער נקנור, ולא גשורה עזמה, לפי שהוא מחוסר כפורים (סוטה ז).
 (12) והקריב אותו לאשם. יקריבנו לחוך העזרה לשם אשם להניף, שהוא טעון מנופה חי: והניף אותו. את האשם ואם הלוג:

<p>14 And the priest shall take of the blood of the guilt-offering, and the priest shall put it upon the tip of the right ear of him that is to be cleansed, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot.</p>	<p>וַיִּסֹב כֹהֵן מִדָּמָא דְאַשְׁמָא וַיִּתֵּן עַל רוֹם אוֹדְנָא דְמַדְכִּי דִימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן יְדִיה דִימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן רַגְלִיה דִימִינָא:</p>	<p>14 וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּמַם הָאָשָׁם וְנָתַן הַכֹּהֵן עַל-תְּנוּךְ אָזְנוֹ הַמִּטְהָר הַיְמָנִית וְעַל-בֶּהֱן יָדוֹ הַיְמָנִית וְעַל-בֶּהֱן רַגְלוֹ הַיְמָנִית:</p>
<p>15 And the priest shall take of the log of oil, and pour it into the palm of his own left hand.</p>	<p>וַיִּסֹב כֹהֵן מִלֹּגֹא דְמִשְׁחָא וַיִּרִיק עַל יָדָא דְכִהֵּנָא דְשִׁמְאָלָא:</p>	<p>15 וְלָקַח הַכֹּהֵן מִלֹּג הַשֶּׁמֶן וַיִּצֹק עַל-כַּף הַכֹּהֵן הַשִּׁמְאָלִית:</p>
<p>16 And the priest shall dip his right finger in the oil that is in his left hand, and shall sprinkle of the oil with his finger seven times before the LORD.</p>	<p>וַיִּטְבֹּל כֹהֵן יָת אֶצְבָּעִיה דִימִינָא מִן מִשְׁחָא דְעַל יְדִיה דְשִׁמְאָלָא וַיִּדֵּי מִן מִשְׁחָא בְּאַצְבָּעִיה שְׁבַע זְמַנִּין קֳדָם יְיָ:</p>	<p>16 וְטָבַל הַכֹּהֵן אֶת-אֶצְבָּעוֹ הַיְמָנִית מִן-הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל-כַּפוֹ הַשִּׁמְאָלִית וַיִּהְיֶה מִן-הַשֶּׁמֶן בְּאַצְבָּעוֹ שֶׁבַע פְּעָמִים לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>17 And of the rest of the oil that is in his hand shall the priest put upon the tip of the right ear of him that is to be cleansed, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot, upon the blood of the guilt-offering.</p>	<p>וּמִשְׁאָר מִשְׁחָא דְעַל יְדִיה וַיִּתֵּן כֹהֵן עַל רוֹם אוֹדְנָא דְמַדְכִּי דִימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן יְדִיה דִימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן רַגְלִיה דִימִינָא עַל דָּמָא דְאַשְׁמָא:</p>	<p>17 וּמִיֵּתֶר הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל-כַּפוֹ יִתֵּן הַכֹּהֵן עַל-תְּנוּךְ אָזְנוֹ הַמִּטְהָר הַיְמָנִית וְעַל-בֶּהֱן יָדוֹ הַיְמָנִית וְעַל-בֶּהֱן רַגְלוֹ הַיְמָנִית עַל דָּם הָאָשָׁם:</p>
<p>18 And the rest of the oil that is in the priest's hand he shall put upon the head of him that is to be cleansed; and the priest shall make atonement for him before the LORD.</p>	<p>וְהַשְׁתָּאֵר בְּמִשְׁחָא דְעַל יָדָא דְכִהֵּנָא וַיִּתֵּן עַל רִישָׁא דְמַדְכִּי וַיַּכְפֹּר עֲלוֹהֵי כֹהֵן קֳדָם יְיָ:</p>	<p>18 וַיַּנְחֵתֶּר בְּשִׁמְנוֹ אֲשֶׁר עַל-כַּף הַכֹּהֵן יִתֵּן עַל-רֹאשׁ הַמִּטְהָר וַיַּכְפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>19 And the priest shall offer the sin-offering, and make atonement for him that is to be cleansed because of his uncleanness; and afterward he shall kill the burnt-offering.</p>	<p>וַיַּעֲבִיד כֹהֵן יֵת חַטָּאת וַיַּכְפֹּר עַל דְּמַדְכִּי מִסְּאֻבְתִּיה וּבָתֵּר כֵּן יַכּוֹס יֵת עֲלֵתָא:</p>	<p>19 וַעֲשֵׂה הַכֹּהֵן אֶת-חַטָּאת וַיַּכְפֹּר עַל-הַמִּטְהָר מִטְּמֵאָתוֹ וְאַחֵר יִשְׁחַט אֶת-הַעֹלָה:</p>

(13) במקום אשר ישחט וגו'. על ירך המזבח בצפון, ומה תלמוד לומר, והלא כבר נאמר צורת אשם צפרשת לו את אהרן שהאשם טעון שחיטה בצפון, לפי שיצא זה מכלל אשמות לידון בהעמדה, יכול תהא שחיטתו במקום העמדה, לכך נאמר ושחט במקום אשר ישחט וגו' (וצחים מט.). כי כחטאת. כי ככל החטאות: האשם. הוזה: הוא לכהן. ככל עבודות התלויות בכהן השוה אשם זה לחטאת, שלא תאמר הואיל ויצא דמו מכלל שאר אשמות להנתן על תנוך ובהונות, לא יחא טעון מתן דמים ואימורים לגבי מזבח, לכך נאמר כי כחטאת האשם הוא לכהן, יכול יחא דמו ניתן למעלה כחטאת, תלמוד לומר וכו', צורת כהנים (פרק ג, א):

(14) תנוך. גדר אמנעי שבאוזן, ולשון תנוך לא נודע לי, והפותרים קורים לו טנדור"ס: בהן. גודל:

(16) לפני ד'. כנגד בית קדשי הקדשים (ת"כ ט):

<p>20 And the priest shall offer the burnt-offering and the meal-offering upon the altar; and the priest shall make atonement for him, and he shall be clean.</p>	<p>וְהִעֲלָה הַכֹּהֵן אֶת־הַעֹלָה וְאֶת־הַמִּנְחָה הַמִּזְבֵּחַהּ וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן וְטָהַר: (ס)</p> <p>וְיִסֵּק כֹּהֵנָא יָת עֹלָתָא וְיַת מִנְחָתָא לְמִדְבָּחָא וְיַכְפֵּר עֲלוּהִי כֹהֵנָא וְיִדְכֵי:</p>	<p>20 וְהִעֲלָה הַכֹּהֵן אֶת־הַעֹלָה וְאֶת־הַמִּנְחָה הַמִּזְבֵּחַהּ וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן וְטָהַר: (ס)</p>
<p>21 And if he be poor, and his means suffice not, then he shall take one he-lamb for a guilt-offering to be waved, to make atonement for him, and one tenth part of an ephah of fine flour mingled with oil for a meal-offering, and a log of oil;</p>	<p>וְאִם־כֹּהֵן הוּא וְלֹא־יֵדִיעַ מִדְּבָקָא וְיִסֵּב אֶמְרָא חַד אֲשָׁמָא לְאַרְמָא לְכַפֵּר עֲלוּהִי וְעֶשְׂרֹנָא סֹלֶתָא חַד דְּפִיל בְּמִשְׁחָא לְמִנְחָתָא וְלֹאֲנָא דְּמִשְׁחָא:</p>	<p>21 וְאִם־כֹּהֵן הוּא וְאֵין יָדוֹ מִשְׁנֵה וְלָקַח כֶּבֶשׂ אֶחָד אֲשֶׁם לְתַנּוּפָה לְכַפֵּר עָלָיו וְעֶשְׂרֹנֹת סֹלֶת אֶחָד בְּלוֹל בְּשֶׁמֶן לְמִנְחָה וְלֹג שֶׁמֶן:</p>
<p>22 and two turtle-doves, or two young pigeons, such as his means suffice for; and the one shall be a sin-offering, and the other a burnt-offering.</p>	<p>וְיִתְרִין שְׁפָנִינִין אוֹ תִרְיִן בְּנֵי יוֹנָה דְּתַדְבִּיק יָדֵיהּ וְיִהִי חַד חֲטָאתָא וְחַד עֹלָתָא:</p>	<p>22 וְשְׁתֵּי תִרְיִם אוֹ שְׁנֵי בְנֵי יוֹנָה אֶשֶׁר תִּשְׁיֵג יָדוֹ וְהִנִּיחַ אֶחָד חֲטָאתָא וְהָאֶחָד עֹלָה:</p>
<p>23 And on the eighth day he shall bring them for his cleansing unto the priest, unto the door of the tent of meeting, before the LORD.</p>	<p>וְיָבִי יִתְהוֹן בְּיוֹמָא תְּמִינָאָה לְטַהֲרָתוֹ אֶל־הַכֹּהֵן אֶל־פֶּתַח אֹהֶל־מוֹעֵד לִפְנֵי יְהוָה:</p>	<p>23 וְהָבִיָּא אֹתָם בְּיוֹם הַשְּׁמִינִי לְטַהֲרָתוֹ אֶל־הַכֹּהֵן אֶל־פֶּתַח אֹהֶל־מוֹעֵד לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>24 And the priest shall take the lamb of the guilt-offering, and the log of oil, and the priest shall wave them for a wave-offering before the LORD.</p>	<p>וְיִסֵּב כֹּהֵנָא יָת אֶמְרָא דְּאֲשָׁמָא וְיָת לֹאֲנָא דְּמִשְׁחָא וְיִתְהוֹן כֹּהֵנָא אֶרְמָא קֳדָם יְיָ:</p>	<p>24 וְלָקַח הַכֹּהֵן אֶת־כֶּבֶשׂ הָאֲשָׁם וְאֶת־לֹג הַשֶּׁמֶן וְהִנִּיף אֹתָם הַכֹּהֵן תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>25 And he shall kill the lamb of the guilt-offering, and the priest shall take of the blood of the guilt-offering, and put it upon the tip of the right ear of him that is to be cleansed, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot.</p>	<p>וְיַכּוּס יָת אֶמְרָא דְּאֲשָׁמָא וְיִסֵּב כֹּהֵנָא מִדְּמָא דְּאֲשָׁמָא וְיִתִּין עַל רוּם אוֹדָא דְּמִדְכֵי דִּימִינָא וְעַל אֶלְיוֹן יָדֵיהּ דִּימִינָא וְעַל אֶלְיוֹן רַגְלִיהּ דִּימִינָא:</p>	<p>25 וְשַׁחַט אֶת־כֶּבֶשׂ הָאֲשָׁם וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּם הָאֲשָׁם וְנָתַן עַל־תְּנוּפָה אֶזְנֵי־הַמִּטְהַר הַיְמָנִית וְעַל־כֶּהֱן יָדוֹ הַיְמָנִית וְעַל־כֶּהֱן רַגְלוֹ הַיְמָנִית:</p>
<p>26 And the priest shall pour of the oil into the palm of his own left hand.</p>	<p>וּמִן מִשְׁחָא יִרִיק כֹּהֵנָא עַל יָדָא דְּכֹהֵנָא דְּשִׁמְאָלָא:</p>	<p>26 וּמִן־הַשֶּׁמֶן יִצֹק הַכֹּהֵן עַל־כַּף הַכֹּהֵן הַשְּׁמָאלִית:</p>
<p>27 And the priest shall sprinkle with his right finger some of the oil that is in his left hand seven times before the LORD.</p>	<p>וְיִדִּי כֹהֵנָא בְּאַצְבָּעִיהּ דִּימִינָא מִן מִשְׁחָא דְּעַל יָדֵיהּ דְּשִׁמְאָלָא שֶׁבַע זְמַנִּין קֳדָם יְיָ:</p>	<p>27 וְהִנִּיחַ הַכֹּהֵן בְּאַצְבָּעוֹ הַיְמָנִית מִן־הַשֶּׁמֶן אֶשֶׁר עַל־כַּפוֹ הַשְּׁמָאלִית שֶׁבַע פְּעָמִים לִפְנֵי יְהוָה:</p>

(20) ואת המנחה. מנחת נסכים של צהמה: (21) ועשרון סלת אחד. לכזש, זה שהוא אחד יציא עשרון אחד לנסכיו: ולוג שמן. לתת ממנו על הצהובות, ושמן של נסכי המנחה לא הוזקק הכתוב לפרש: (23) ביום השמיני לטהרתו. שמיני לנפרים ולהזאת עץ ארז ואוזב ושני תולעת:

<p>28 And the priest shall put of the oil that is in his hand upon the tip of the right ear of him that is to be cleansed, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot, upon the place of the blood of the guilt-offering.</p>	<p>וְנָתַן הַכֹּהֵן מִן־הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל־כַּפּוֹ עַל־תְּנוּךְ אָזְנוֹ הַמִּטְהָר הַיְמָנִית וְעַל־בִּהֶן יָדוֹ הַיְמָנִית וְעַל־בִּהֶן רַגְלוֹ הַיְמָנִית עַל־מָקוֹם דָּם הָאָשָׁם:</p> <p>וַיִּתֵּן כֹּהֵן מִן־מִשְׁחָא דְעַל יְדִיָּה עַל רוֹם אֹזְנָא דְמַדְכִּי דִימִינָא וְעַל אֶלְיוֹן יְדִיָּה דִימִינָא וְעַל אֶלְיוֹן רַגְלִיָּה דִימִינָא עַל אֶתֶר דְּמָא דְאָשָׁמָא:</p>
<p>29 And the rest of the oil that is in the priest's hand he shall put upon the head of him that is to be cleansed, to make atonement for him before the LORD.</p>	<p>וְהַנּוֹתֵר מִן־הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל־כַּף הַכֹּהֵן יָתֵן עַל־רֹאשׁ הַמִּטְהָר לְכַפֵּר עָלָיו לִפְנֵי יְהוָה:</p> <p>וְדִישְׁתָּאֵר מִן־מִשְׁחָא דְעַל יָדָא דְכֹהֵן וַיִּתֵּן עַל רִישָׁא דְמַדְכִּי לְכַפֵּרָא עֲלוּהִי קָדָם יי:</p>
<p>30 And he shall offer one of the turtle-doves, or of the young pigeons, such as his means suffice for;</p>	<p>וְעָשָׂה אֶת־הָאֶחָד מִן־הַתְּלִים אֹו מִן־בְּנֵי הַיוֹנֶה מֵאֲשֶׁר תִּשְׁיג יָדוֹ:</p> <p>וַיַּעֲבִיד יֵת חֵד מִן שְׁפִינִיָּא אֹו מִן בְּנֵי יוֹנָה מִדְּתַדְכִּיק יְדִיָּה:</p>
<p>31 even such as his means suffice for, the one for a sin-offering, and the other for a burnt-offering, with the meal-offering; and the priest shall make atonement for him that is to be cleansed before the LORD.</p>	<p>אֶת אֲשֶׁר־תִּשְׁיג יָדוֹ אֶת־הָאֶחָד חַטָּאת וְאֶת־הָאֶחָד עֹלָה עַל־הַמִּנְחָה וְכַפֵּר הַכֹּהֵן עַל־הַמִּטְהָר לִפְנֵי יְהוָה:</p> <p>יֵת דְּתַדְכִּיק יְדִיָּה יֵת חֵד חַטָּאת וְיֵת חֵד עֹלָתָא עַל מִנְחָתָא וְיַכַּפֵּר כֹּהֵן עַל דְּמַדְכִּי קָדָם יי:</p>
<p>32 This is the law of him in whom is the plague of leprosy, whose means suffice not for that which pertaineth to his cleansing.</p>	<p>זֹאת תּוֹרַת אֲשֶׁר־בּוֹ נָגַע צִרְעַת אֲשֶׁר לֹא־תִשְׁיג יָדוֹ בְּטָהֳרָתוֹ: (פ)</p> <p>דָּא אֹוְרִיתָא דְבִיָּה מְכַתָּשׁ סְגִירוֹ דְּלֹא תַדְכִּיק יְדִיָּה בְּדְכוּתִיָּה:</p>
<p>33 And the LORD spoke unto Moses and unto Aaron, saying:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר:</p> <p>וַיִּמְלִיל יי עִם מֹשֶׁה וְלֵאחֶרֶן לְמִימֵר:</p>
<p>34 When ye are come into the land of Canaan, which I give to you for a possession, and I put the plague of leprosy in a house of the land of your possession;</p>	<p>כִּי תָבֹאוּ אֶל־אֶרֶץ כְּנָעַן אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם לְאֶחֻזָּה וְנִתְּלִי נָגַע צִרְעַת בְּבֵית אֶרֶץ אֲחֻזַּתְכֶּם:</p> <p>אַרִּי תִיעֲלֹנוּ לְאַרְעָא דְכְנַעַן דְּאַנָּא יְהִיב לָכוֹן לְאַחְסָנָא וְאַתִּין מְכַתָּשׁ סְגִירוֹ בְּבֵית אֶרֶע אַחְסָנְתְּכוֹן:</p>
<p>35 then he that owneth the house shall come and tell the priest, saying: 'There seemeth to me to be as it were a plague in the house.'</p>	<p>וּבֹא אֲשֶׁר־לּוֹ הַבַּיִת וְהִגִּיד לַכֹּהֵן לֵאמֹר כִּנָּגַע נִרְאָה לִי בַּבַּיִת:</p> <p>וַיְחִי דִדְלִילִיָּה בֵּיתָא וַיְחִי לְכֹהֵן לְמִימֵר כְּמַכְתָּשָׁא אֶתְחִזִּי לִי בְּבֵיתָא:</p>

(28) על מקום דם האשם. אפי' נתקנח הדם, למד, שאין הדם גורם (מנחות י.). אלא המקום גורם: (34) ונתתי נגע צרעת. צרעה היא להם שהנגעים צאים עליהם, לפי שהטמינו אמוריים מטמוניות של זהב צקירות צמיהם כל ארבעים שנה שהיו ישראל צמדצר, (ויק"ר יז, ו) וע"י הנגע נותץ הצית ומואלץ: (35) כנגע נראה לי בבית. אפי' תלמיד חכם שידוע שהוא נגע ודאי, לא יפסוק דבר דבר לומר נגע נראה לי, אלא כנגע נראה לי (ת"כ פרשתא ה, י נגעים פ"ב מ"ה):

<p>36 And the priest shall command that they empty the house, before the priest go in to see the plague, that all that is in the house be not made unclean; and afterward the priest shall go in to see the house.</p>	<p>וַיִּצְוֶה הַכֹּהֵן וַיִּפְקֹד כְּהֵנָּא וַיִּפְנוּן יֵת בֵּיתָא עַד לֹא יִיעוֹל כְּהֵנָּא לְמַחְזִי יֵת מִכְתָּשָׁא וְלֹא יִסְתָּאב כָּל דְּבִבְיָתָא וּבְתֵר כֵּן יִיעוֹל כְּהֵנָּא לְמַחְזִי יֵת בֵּיתָא:</p>	<p>וַיִּצְוֶה הַכֹּהֵן וַיִּפְנוּ אֶת־הַבַּיִת בְּטָרִם יָבֹא הַכֹּהֵן לִרְאוֹת אֶת־ הַנֶּגַע וְלֹא יִשְׁמָא כָּל־אֲשֶׁר בַּבַּיִת וְאַחֵר כֵּן יָבֹא הַכֹּהֵן לִרְאוֹת אֶת־הַבַּיִת:</p>
<p>37 And he shall look on the plague, and, behold, if the plague be in the walls of the house with hollow streaks, greenish or reddish, and the appearance thereof be lower than the wall;</p>	<p>וַיַּחְזִי יֵת מִכְתָּשָׁא וְהָא מִכְתָּשָׁא בְּכוֹתְלֵי בֵיתָא פְּחָתִין יִרְקָן אוֹ סַמָּקָן וּמַחְזִיָּהוֹן מִפִּיד מִן כּוֹתֵלָא:</p>	<p>וַיִּרְאֶה אֶת־הַנֶּגַע וְהִנֵּה הַנֶּגַע בְּקִירֵת הַבַּיִת שְׁקֵעֵרוֹתָת יִרְקָרְקָת אוֹ אֲדַמְדָּמָת וּמֵרְאִיָּהוֹן שָׁפֵל מִן־הַקִּיר:</p>
<p>38 then the priest shall go out of the house to the door of the house, and shut up the house seven days.</p>	<p>וַיִּפּוֹק כְּהֵנָּא מִן בֵּיתָא לְתֵרַע בֵּיתָא וַיִּסְגֹּר יֵת בֵּיתָא שִׁבְעָא יּוֹמִין:</p>	<p>וַיֵּצֵא הַכֹּהֵן מִן־הַבַּיִת אֶל־פֶּתַח הַבַּיִת וַיִּסְגֹּר אֶת־הַבַּיִת שִׁבְעַת יָמִים:</p>
<p>39 And the priest shall come again the seventh day, and shall look; and, behold, if the plague be spread in the walls of the house;</p>	<p>וַיָּתוֹב כְּהֵנָּא בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה וַיַּחְזִי וְהָא אוֹסִיף מִכְתָּשָׁא בְּכוֹתְלֵי בֵיתָא:</p>	<p>וַיָּשָׁב הַכֹּהֵן בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיִּרְאֶה וְהִנֵּה פָשָׁה הַנֶּגַע בְּקִירֵת הַבַּיִת:</p>
<p>40 then the priest shall command that they take out the stones in which the plague is, and cast them into an unclean place without the city.</p>	<p>וַיִּפְקֹד כְּהֵנָּא וַיִּשְׁלֹפוּן יֵת אֲבָנֵיָא דְּבִהוֹן מִכְתָּשָׁא וַיִּרְמֹזוּן יְתֵהוֹן לְמַבְרָא לְקִרְתָּא לְאַתֵּר מְסָאב:</p>	<p>וַיִּצְוֶה הַכֹּהֵן וַיִּחְלְצוּ אֶת־ הָאֲבָנִים אֲשֶׁר בָּהֶן הַנֶּגַע וַיִּשְׁלִיכוּ אֹתָהֶן אֶל־מַחוּץ לְעִיר אֶל־מְקוֹם טָמֵא:</p>
<p>41 And he shall cause the house to be scraped within round about, and they shall pour out the mortar that they scrape off without the city into an unclean place.</p>	<p>וַיֵּת בֵּיתָא יִקְלְפוּן מִגִּיז סָחוֹר סָחוֹר וַיִּרְמֹזוּן יֵת עִפְרָא דְּשִׁלְפּוֹ לְמַבְרָא לְקִרְתָּא לְאַתֵּר מְסָאב:</p>	<p>וְאֶת־הַבַּיִת יִקְצֹעַ מִבַּיִת סָבִיב וַיִּשְׁכּוּ אֶת־הָעִפְרָא אֲשֶׁר הִקְצֹוּ אֶל־מַחוּץ לְעִיר אֶל־מְקוֹם טָמֵא:</p>
<p>42 And they shall take other stones, and put them in the place of those stones; and he shall take other mortar, and shall plaster the house.</p>	<p>וַיִּסְבוּן אֲבָנִין אַחֲרֵינִין וַיַּעֲלוּן בְּאַתֵּר אֲבָנֵיָא וַעֲפָר אַחֲרֵין יִסֵּב וַיִּשׁוּעַ יֵת בֵּיתָא:</p>	<p>וַיִּלְקְחוּ אֲבָנִים אַחֲרוֹת וַיִּהְיֶינָם אֶל־תַּחַת הָאֲבָנִים וַעֲפָר אַחֵר יִקַּח וַיִּטַּח אֶת־הַבַּיִת:</p>

(36) בטרם יבא הכהן וגו'. שכל זמן שאין כהן נזקק לו, אין שם תורת טומאה: ולא ישמא כל אשר בבית. שאם לא יפנהו ויצא הכהן ויראה הנגע נזקק להסגר, וכל מה שזמכו יטמא. ועל מה חסה תורה, אם על כלי שטף יטבילם ויטהרו, ואם על אוכלין ומשקין יאכלם טומאמו, הא לא חסה התורה אלא על כלי חרס שאין להם טהרה במקוה (מ"כ שם יז):

(37) שקערורית. שוקעות צמראיהן (מ"כ פרשתא, ה):

(40) וחלצו את האבנים. כמרגמו וישלפון, יטלו משם, כמו וחלצה נעלו (דברים כה, ט), לשון הסרה: אל מקום טמא. מקום שאין טהרות משתמשות שם, למדך הכתוב שהאבנים הללו מטמאות מקומן בעודן בו (מ"כ פרק ד, ז):

(41) יקצע. (דריז"ר בלע"ז), ובלשון משנה יש הרבה: מבית. מצפנים (שם ה): סביב. סביבות הנגע, צמ"כ נדרש כן, שיקלף הטיח שסביב אנכי הנגע: הקצו. לשון קלה, אשר קלעו בקלע הנגע סביב:

43	And if the plague come again, and break out in the house, after that the stones have been taken out, and after the house hath been scraped, and after it is plastered;	וְאִם יָשׁוּב הַנִּגַּע וּפָרַח בַּבַּיִת אַחֲרֵי חֲלָץ אֶת־הָאֲבָנִים וְאַחֲרֵי הַקְצוֹת אֶת־הַבַּיִת וְאַחֲרֵי הַטָּוֶחַ:	43
44	then the priest shall come in and look; and, behold, if the plague be spread in the house, it is a malignant leprosy in the house: it is unclean.	וַיַּעֲזוּל כְּהֵנָּה וַיַּחְזִי וְהָא אִסִּיף מִכְתָּשָׁא בַּבַּיִתָּא סְגִירוֹת מְחֻסָּרָא הִיא בַּבַּיִתָּא מְסֻאָב הוּא:	44
45	And he shall break down the house, the stones of it, and the timber thereof, and all the mortar of the house; and he shall carry them forth out of the city into an unclean place.	וַיִּתְרַע יֵת בֵּיתָא יֵת אֲבָנֹהֵי וַיִּתְּ אַעֲוִהֵי וַיִּתְּ כָּל עֵפֶר בֵּיתָא וַיִּפִּיק לְמַבְרָא לְקִרְתָּא לְאַתֵּר מְסֻאָב:	45
46	Moreover he that goeth into the house all the while that it is shut up shall be unclean until the even.	וְדִיַּעֲזוּל לְבֵיתָא כָּל יוֹמִין דִּי־סִגְר יִתִּיהּ יִהִי מְסֻאָב עַד רְמָשָׁא: וְהָבָא אֶל־הַבַּיִת כָּל־יְמֵי הַסִּגְר אֹתוֹ וְיִטְמָא עַד־הָעֶרֶב:	46

(43) הקצות. לשון העשות, וכן הטוח. אבל חלץ את האבנים, מוסב הלשון אל האדם שחלץ, והוא משקל לשון כבד, כמו פָּרַח, דָּגַר ואם ישוב הנגע וגו'. יכול חזר בו דיום יבא טמא, תלמוד לומר ושז הכהן, ואם ישוב, מה שיבה האמורה להלן, בסוף שבוע, אף שיבה האמורה כאן בסוף שבוע (שם פרשתא ז, ו):

(44) ובא הכהן וראה והגה פשה. יכול לא יבא החוזר טמא אלא אם כן פשה, נאמר נרעת ממארת צבחים, ונאמר נרעת ממארת צבגדים, מה להלן טמא את החוזר אף על פי שאינו פושה (שם ה), אף כאן טמא את החוזר אף על פי שאינו פושה, אם כן מה תלמוד לומר והנה פשה, אין כאן מקומו של מקרא זה, אלא ונתן את הבית, היה לו לכתוב אחר ואם ישוב הנגע, וראה והנה פשה, הא לא בא ללמד אלא על נגע העומד בעיניו בשבוע ראשון ובא בסוף שבוע שני ומלאו שפשה, שלא פירש בו הכתוב למעלה כלום בעומד בשבוע ראשון, ולמדך כאן בפסיון זה שאינו מדבר אלא בעומד בראשון ופשה בשני, ומה יעשה לו, יכול יתאנו כמו שמך לו ונתן את הבית, תלמוד לומר ושז הכהן, ובא הכהן, נלמד ביאה משיבה, מה שיבה חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבוע, אף ביאה חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבוע, (שם ז) ואם חזר נותן, לא חזר טהור. ומניין שאם עמד בזה ובזה חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבוע, תלמוד לומר (ובא), ואם בא יבא, במה הכתוב מדבר, אם בפושה בראשון, הרי כבר אמור, אם בפושה בשני, הרי כבר אמור, הא אינו אמור (ובא) ואם בא יבא, אלא את שבא בסוף שבוע ראשון ובא בסוף שבוע שני וראה והנה לא פשה, זה העומד מה יעשה לו, יכול יפטר וילך, כמו שכתוב כאן וטהר את הבית, תלמוד לומר כי נרפא הנגע, לא טהרתי אלא את הרפוי, מה יעשה לו, ביאה אמורה למעלה וביאה אמורה למטה, מה בעליונה חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבוע, דגמר לה זהו שיבה זהו ביאה, אף בתחומה כך וכו', כדאיחא בתורת כהנים (פרשתא ז, י). גמרו של דבר, אין נתיבא אלא בנגע החוזר אחר חליצה וקצוי וטיחה, ואין החוזר כריך פסיון. וסדר המקראות כך הוא, ואם ישוב, ונתן, והבא אל הבית, והאוכל צבית, ובא הכהן וראה והנה פשה, ודבר הכתוב בעומד בראשון שנותן לו שבוע שני להסגר, ובסוף שבוע שני להסגר בא וראהו שפשה, ומה יעשה לו, חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבוע, חזר נותן, לא חזר טעון כפרים, שאין בנגעים יותר מג' שבועות:

(46) כל ימי הסגיר אותו. ולא ימים שקלק את נגעו, יכול שאני מוסיף המוחלט שקלק את נגעו, תלמוד לומר כל ימי (ת"כ פרק ה, ד): ישמא עד הערב. מלמד שאין מטמא בגדים, יכול אפי' שהם בכדי אכילת פרס, תלמוד לומר והאוכל צבית יכבס את בגדיו, אין לי אלא אוכל, שוכב מנין, תלמוד לומר והשוכב, אין לי אלא אוכל ושוכב, לא אוכל ולא שוכב מנין, תלמוד לומר יכבס, יכבס ריבה, אם כן למה נאמר אוכל ושוכב, ליתן שיעור לשוכב כדי אכילת פרס (ת"כ שם ה, ו, ז, ח ברכות מא. עירובין פז):

47 And he that lieth in the house shall wash his clothes; and he that eateth in the house shall wash his clothes.	וְדִשְׁכּוּב בְּבֵיתָא יִצְבֹּעַ יָת לְבוּשׁוֹ וְדֹנִיכּוּל בְּבֵיתָא יִצְבֹּעַ יָת לְבוּשׁוֹ:	47 וְהִשְׁכַּב בְּבֵית יִכְבֹּס אֶת־בְּגָדָיו וְהָאָכַל בְּבֵית יִכְבֹּס אֶת־בְּגָדָיו:
48 And if the priest shall come in, and look, and, behold, the plague hath not spread in the house, after the house was plastered; then the priest shall pronounce the house clean, because the plague is healed.	וְאִם מִיַּעַל יִיעוֹל כְּהֵנָּה וְיִחְזִי וְהָא לֹא אוֹסִיף מִכְתָּשָׁא בְּבֵיתָא בְּתַר דְּאִתְשַׁע יָת בֵּיתָא וְיִדְכִי כְהֵנָּה יָת בֵּיתָא אֲרִי אֶתְסִי מִכְתָּשָׁא:	48 וְאִם־בָּא יָבֹא הַכֹּהֵן וְרָאָה וְהִנֵּה לֹא־פָשָׁה הַנֶּגַע בְּבֵית אַחֲרֵי הַטָּח אֶת־הַבֵּית וְטִהַר הַכֹּהֵן אֶת־הַבֵּית כִּי נִרְפָּא הַנֶּגַע:
49 And he shall take to cleanse the house two birds, and cedar-wood, and scarlet, and hyssop.	וְיִסַּב לְדִפְּאָה יָת בֵּיתָא תְּרֵתִין צִפְרִין וְאַעָא דְּאֶרְזָא וְצִבְעָה זְהוּרִי וְאַיִזוּבָא:	49 וְלָקַח לְחַטָּא אֶת־הַבֵּית שְׁתֵּי צִפְרִים וְעֵץ אֶרֶז וְשָׁנִי תוֹלַעַת וְאַזְב:
50 And he shall kill one of the birds in an earthen vessel over running water.	וְיַכּוּס יָת צִפְרָא חֲדָא לְמָאן דְּחִסַּף עַל מִי מְבוּעַ:	50 וְשַׁחַט אֶת־הַצִּפֹּר הָאֶחָת אֶל־כְּלִי־חֶרֶשׁ עַל־מַיִם חַיִּים:
51 And he shall take the cedar-wood, and the hyssop, and the scarlet, and the living bird, and dip them in the blood of the slain bird, and in the running water, and sprinkle the house seven times.	וְיִסַּב יָת אַעָא דְּאֶרְזָא וְיָת אִיזוּבָא וְיָת צִבְעָה זְהוּרִי וְיָת צִפְרָא חַיָּה וְיַטְבּוּל יְתֵהוּן בְּדָמָא דְּצִפְרָא דְּנִכְסִיתָא וּבְמִי מְבוּעַ וְיִדְי לְבֵיתָא שִׁבְעַ זְמָנִין:	51 וְלָקַח אֶת־עֵץ־הָאֶרֶז וְאֶת־הָאִזְבֹּב וְאֶת־שְׁנֵי הַתּוֹלַעַת וְאֶת־הַצִּפֹּר הַחַיָּה וְטָבַל אֹתָם בְּדַם הַצִּפֹּר הַשְּׁחוּטָה וּבְמַיִם חַיִּים וְהִנֵּה אֶל־הַבֵּית שִׁבְעַ פְּעָמִים:
52 And he shall cleanse the house with the blood of the bird, and with the running water, and with the living bird, and with the cedar-wood, and with the hyssop, and with the scarlet.	וְיִדְכִי יָת בֵּיתָא בְּדָמָא דְּצִפְרָא וּבְמִי מְבוּעַ וּבְצִפְרָא חַיָּה וּבְאַעָא דְּאֶרְזָא וּבְאִיזוּבָא וּבְצִבְעָה זְהוּרִי:	52 וְחִטָּא אֶת־הַבֵּית בְּדַם הַצִּפֹּר וּבְמַיִם חַיִּים וּבְצִפֹּר הַחַיָּה וּבְעֵץ הָאֶרֶז וּבְאַזְבֹּב וּבְשָׁנִי הַתּוֹלַעַת:
53 But he shall let go the living bird out of the city into the open field; so shall he make atonement for the house; and it shall be clean.	וְיִשְׁלַח יָת צִפְרָא חַיָּה לְמִבְרָא לְקִרְתָּא לְאַפִּי חֻקְלָא וְיִכַּפֵּר עַל בֵּיתָא וְיִדְכִי:	53 וְשִׁלַּח אֶת־הַצִּפֹּר הַחַיָּה אֶל־מִחוּץ לְעִיר אֶל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה וְכִפֶּר עַל־הַבֵּית וְטִהַר:
54 This is the law for all manner of plague of leprosy, and for a scall;	דָּא אוֹרִיתָא לְכָל מִכְתָּשׁ סְגִירוּתָא וּלְנִתְקָא:	חֲמִישִׁי זֹאת הַתּוֹרָה לְכָל־נֶגַע הַצִּרְעָת וּלְנִתְקַ:
55 and for the leprosy of a garment, and for a house;	וּלְסִגְרוּת לְבוּשָׁא וּלְבֵיתָא:	55 וּלְצִרְעַת הַבֶּגֶד וּלְבֵיתָא:

(48) ואם בא יבא. לסוף שזוע שני: וראה והנה לא פשה. מקרא זה צא ללמד צעומד צעיניו צראשון וצשני מה יעשה לו, יכול יטהרנו כמשמעו של מקרא, וטהר הכהן את הבית, תלמוד לומר כי נרפא הנגע, לא טהרתי אלא את הרפוי, ואין רפוי אלא הבית שהוקצה והוטח ולא חזר הנגע, אבל זה טעון חליצה וקצוי וטיחה ושזוע שלישי, וכן המקרא נדרש ואם צא יבא צשני, וראה והנה לא פשה יטיחנו, ואין טיחה בלא חלוץ וקצוי, ואחרי הטוח את הבית, וטהר הכהן את הבית, אם לא חזר לסוף השזוע, כי נרפא הנגע, ואם חזר כצר פירש על החזור שטעון נתיצה:

56	and for a rising, and for a scab, and for a bright spot;	וְלַעֲמָקָא וְלַעֲדָיָא וּלְבִהָרָא:	וְלִשְׁאָת וְלִסְפַּחַת וּלְבִהָרַת:	56
57	to teach when it is unclean, and when it is clean; this is the law of leprosy.	וְלִמְדוּמָא בְיוֹם מְסַבָּא וּבְיוֹם דְּכִיָּא דָּא אוֹרִיתָא דְּסִגְרִיתָא:	לְהוֹרִית בְּיוֹם הַטָּמֵא וּבְיוֹם הַטָּהוֹר זֹאת תוֹרַת הַצִּרְעָת: (פ)	57
XV	And the LORD spoke unto Moses and to Aaron, saying:	וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן לֵמֹר:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן לֵאמֹר:	XV
2	Speak unto the children of Israel, and say unto them: When any man hath an issue out of his flesh, his issue is unclean.	מְלִילוֹ עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִמְרוּן לָהֶון גִּבְרָא גִבְרָא אֲרִי יְהִי דְּאִיב מִבְּשָׂרִיה דְּדוֹבִיָּה מְסַבָּא הוּא:	דְּבָרוּ אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתֶּם אֲלֵהֶם אִישׁ אִישׁ כִּי יִהְיֶה זָב מִבְּשָׁרוֹ זָבֹו טָמֵא הוּא:	2
3	And this shall be his uncleanness in his issue: whether his flesh run with his issue, or his flesh be stopped from his issue, it is his uncleanness.	וְדָא תְּהִי סְאוּבְתִיָּה בְּדוֹבִיָּה רִיר בְּסָרִיָּה יֵת דְּדוֹבִיָּה אוֹ חֲתִים בְּסָרִיָּה מִדְּדוֹבִיָּה סְאוּבְתִיָּה הִיא:	וְזֹאת תִּהְיֶה טְמֵאָתוֹ בְּזָבֹו רָר בְּשָׁרוֹ אֶת-זָבֹו אוֹ-הַחֲתִים בְּשָׁרוֹ מִזָּבֹו טְמֵאָתוֹ הוּא:	3
4	Every bed whereon he that hath the issue lieth shall be unclean; and every thing whereon he sitteth shall be unclean.	כָּל מִשְׁכָּבָא דִּישְׁכָּב עָלֹוֹהִי דְּדוֹבִיָּה יְהִי מְסַבָּא וְכָל מְאָנָא דִּיתִיב עָלֹוֹהִי יְהִי מְסַבָּא:	כָּל-הַמִּשְׁכָּב אֲשֶׁר יִשְׁכַּב עָלָיו הָזֵב יִטְמָא וְכָל-הַכֵּל אֲשֶׁר יֵשֵׁב עָלָיו יִטְמָא:	4
5	And whosoever toucheth his bed shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.	וְגִבְרָא דִּיקָרֵב בְּמִשְׁכָּבִיה יִצְבַּע לְבִישׁוֹהִי וְיִסְחִי בְּמֵיָא וְיִהִי מְסַבָּא עַד רַמְשָׁא:	וְאִישׁ אֲשֶׁר יַגֵּעַ בְּמִשְׁכָּבֹו יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרַחֵץ בְּמַיִם וְיִטְמָא עַד-הָעֶרֶב:	5

(57) להורות ביום וגו'. איזה יום מטהרו, ואיזה יום מטמאו:

(2) כי יהיה זב. יכול זב מכל מקום יהא טמא, תלמוד לומר מצרעו, ולא כל צרעו. (גדה מג.) אחר שחלק הכתוב בין צרע לבשר זכיתי לדין טימא בזב וטימא בזבה, מה זבה ממקום שהיא מטמאה טומאה קלה, גדה, מטמאה טומאה חמורה, זיבה, אף הזב ממקום שמטמא טומאה קלה, קרי, מטמא טומאה חמורה זיבה (ת"כ זבים פרשתא א, ה): זובו טמא. למד על הטפה שהיא מטמאה. זב דומה למי צדק של שעורין ודחוי, ודומה לזבין צינה המוזרת, שכבת זרע קשור כלובן צינה שאינה מוזרת (גדה לה:):

(3) רר. לשון ריר שזב את צרעו: את זובו. כמו ריר שיוצא ללול: או החתים. שיוצא עז וקותם את פי האמה, ונסתם צרעו מטפת זובו, וזה פשוטו. ומדרשו (מגילה ח. גדה מג:) מנה הכתוב הראשון ראיות שמים וקראו טמא, שנאמר זב מצרעו וזבו טמא הוא, ומנה הכתוב השני ראיות שלש וקראו טמא, שנאמר טומאתו בזבו רר צרעו את זובו או החתים צרעו מוזבו טומאתו היא, הא כיצד, שמים לטומאה, והשלישית מזיקתו לקרבן:

(4) כל המשכב. הראוי למשכב, יכול אפילו מיוחד למלאכה אחרת, תלמוד לומר אשר ישכב, אשר שכב לא נאמר, אלא אשר ישכב, המיוחד תמיד לכך, יא זה שאומרים לו עמוד ונעשה מלאכתנו: אשר ישב. יָשַׁב לא נאמר, אלא אשר יָשַׁב עליו, הזב, צמיחוד תמיד לכך (שבת נט.):

(5) ואיש אשר יגע במשכבו. לימד על המשכב שחמור מן המגע, שזה נעשה אז הטומאה לטמא אדם לטמא בגדים, והמגע שאינו משכב, אינו אלא ולד הטומאה, ואינו מטמא, אלא אוכלין ומשקין:

<p>6 And he that sitteth on any thing whereon he that hath the issue sat shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.</p>	<p>וְהִישֵׁב עַל-הַכְּלִי אֲשֶׁר-יֹשֵׁב עָלָיו הַזֵּב יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרִחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:</p>	<p>6 וְהִישֵׁב עַל-הַכְּלִי אֲשֶׁר-יֹשֵׁב עָלָיו הַזֵּב יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרִחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:</p>
<p>7 And he that toucheth the flesh of him that hath the issue shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.</p>	<p>וְדִקְרַב בְּבֶשֶׂר הַזֵּב יִכְבֹּס בְּגָדָיו לְבוּשׁוֹתָיו וְיִסְחִי בְּמֵיא וְיִהי מְסֻבָּה עַד רְמֵשָׁא:</p>	<p>7 וְהִנֵּגַע בְּבֶשֶׂר הַזֵּב יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרִחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:</p>
<p>8 And if he that hath the issue spit upon him that is clean, then he shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.</p>	<p>וְאִרִי יִדֹּק דֹּבְנָא בְּדִכְיָא וַיִּצְבַּע לְבוּשׁוֹתָיו וְיִסְחִי בְּמֵיא וְיִהי מְסֻבָּה עַד רְמֵשָׁא:</p>	<p>8 וְכִי-יִרְק הַזֵּב בְּטָהוֹר וְכִבֹּס בְּגָדָיו וְרִחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:</p>
<p>9 And what saddle soever he that hath the issue rideth upon shall be unclean.</p>	<p>וְכָל מְרֻכָּב דִּיקְרֹב עָלָיו דֹּבְנָא יִהי מְסֻבָּה:</p>	<p>9 וְכָל-הַמְרֻכָּב אֲשֶׁר יִרְכַּב עָלָיו הַזֵּב יִטָּמֵא:</p>
<p>10 And whosoever toucheth any thing that was under him shall be unclean until the even; and he that beareth those things shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.</p>	<p>וְכָל דִּיקְרַב בְּכָל דִּיהִי תַחְתּוֹתָיו יִהי מְסֻבָּה עַד רְמֵשָׁא וְדִיטוּל יִתְחַוֵּן יִצְבַּע לְבוּשׁוֹתָיו וְיִסְחִי בְּמֵיא וְיִהי מְסֻבָּה עַד רְמֵשָׁא:</p>	<p>10 וְכָל-הַנִּגַּע בְּכָל אֲשֶׁר יִהְיֶה תַחְתּוֹ יִטָּמֵא עַד-הָעֶרֶב וְהַנּוֹשֵׂא אוֹתָם יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרִחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:</p>
<p>11 And whomsoever he that hath the issue toucheth, without having rinsed his hands in water, he shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.</p>	<p>וְכָל דִּיקְרַב בֵּיהּ דֹּבְנָא וְיִדְוִהִי לֹא שְׂטִיף בְּמֵיא וַיִּצְבַּע לְבוּשׁוֹתָיו וְיִסְחִי בְּמֵיא וְיִהי מְסֻבָּה עַד רְמֵשָׁא:</p>	<p>11 וְכָל אֲשֶׁר יִגַּע-בּוֹ הַזֵּב וְיִדְּיוֹ לֹא-שְׂטִיף בַּמַּיִם וְכִבֹּס בְּגָדָיו וְרִחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:</p>
<p>12 And the earthen vessel, which he that hath the issue toucheth, shall be broken; and every vessel of wood shall be rinsed in water.</p>	<p>וּמֵאן דִּחְסַף דִּיקְרַב בֵּיהּ דֹּבְנָא יִתְבַּר וְכָל מֵאן דְּאֵעַ יִשְׁתַּטֵּף בְּמֵיא:</p>	<p>12 וְכָל-יְחֶרֶשׁ אֲשֶׁר-יִגַּע-בּוֹ הַזֵּב יִשְׁתַּבַּר וְכָל-כְּלִי-עֵץ יִשְׁתַּטֵּף בַּמַּיִם:</p>

(6) והישוב על הכלי. אפילו לא נגע, אפילו עשרה כלים זה על זה, כולן מטמאין משום מושב, וכן צמסכ (ת"כ פרק ג, א):

(8) וכי ירק הזב בטהור. ונגע צו (שס ח) או נשאו שהרוק מטמא צמסא (גדה נה):

(9) וכל המרכב. אף על פי שלא ישב עליו, כגון הקפוס של סגנא שקורין ארנאן, טמא משום מרכב, והאוכף שקורין אליו"ש, טמא טומאת מושב (עירובין כז):

(10) וכל הנוגע בכל אשר ידחה תחתיו. של צו (ת"כ פרק ד, א), כל ולימד על המרכב שיהא הנוגע צו טמא ואין טעון כזוס בגדים, והוא חומר צמסכ מצמרכב: והנושא אותם. כל האמור בענין הזב, וזבו ורוקו ושכבת זרעו ומימי רגליו והמשכב והמרכב, משאן מטמא אדם לטמא בגדים:

(11) וידיו לא שטף במים. צעוד שלא טבל מטומאתו, ואפילו פסק מוזבו וספר שצעה ומחוסר טבילה, מטמא בכל טומאותיו. וזה שהוליא הכתוב טבילת גופו של צו צלשון שטיפת ידים, ללמדך שאין בית הסתרים טעון ביאת מים, אלא אבר הגלוי, כמו הידים (ת"כ שס ה גדה סו):

(12) וכלי חרש אשר יגע בו הזב. יכול אפילו נגע צו מאחוריו וכו', כדאיתא בת"כ (פרשתא ג, א), עד איזהו מגעו

<p>13 And when he that hath an issue is cleansed of his issue, then he shall number to himself seven days for his cleansing, and wash his clothes; and he shall bathe his flesh in running water, and shall be clean.</p>	<p>וְאִרִי יִדְכִי דֹבְכָא מְדֻבִּיָּה וַיִּמְנֵי לִיָּה שִׁבְעָא יוֹמִין לְדִכּוּתִיה וַיִּצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וַיִּסְחִי בַשְּׂרִיָּה בְּמֵי מְבוּעַ וַיִּדְכִי:</p>	<p>13 וְכִי־יִטְהַר הַזָּב מִזִּזְבוֹ וְסָפַר לֹא שִׁבְעַת יָמִים לְטַהֲרָתוֹ וַיִּכְבֹּס בְּגָדָיו וַרְחֵץ בַּשָּׂרׁוֹ בְּמַיִם חַיִּים וַיִּטְהַר:</p>
<p>14 And on the eighth day he shall take to him two turtle-doves, or two young pigeons, and come before the LORD unto the door of the tent of meeting, and give them unto the priest.</p>	<p>וּבְיוֹמָא תְּמִינָאָה יִסֵּב לִיָּה תְּרִין שְׁפָנִינִין אִו תְּרִין בְּנֵי יוֹנָה וַיִּתִּי לְקֹדֶם יְיָ לְתַרַע מִשְׁכָּן זִמְנָא וַיִּתְּנֵנּוּ לְכֹהֵנָא:</p>	<p>14 וּבְיוֹם הַשְּׁמִינִי יִקַּח־לּוֹ שְׁתֵּי תְּרִים אִו שְׁנֵי בְנֵי יוֹנָה וַיָּבֵאוּ לִפְנֵי יְהוָה אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וַתִּתֵּנָם אֶל־הַכֹּהֵן:</p>
<p>15 And the priest shall offer them, the one for a sin-offering, and the other for a burnt-offering; and the priest shall make atonement for him before the LORD for his issue.</p>	<p>וַיַּעֲבִיד יִתְּהוֹן כֹּהֵנָא חַד חֲטָאָה וְחַד עֲלֹתָא וַיִּכְפֹּר עֲלוֹהֵי כֹהֵנָא קֹדֶם יְיָ מְדֻבִּיָּה:</p>	<p>15 וַעֲשֵׂה אֹתָם הַכֹּהֵן אֶחָד חַטָּאת וְהָאֶחָד עֹלָה וַיִּכְפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן לִפְנֵי יְהוָה מִזִּזְבוֹ: (ס)</p>
<p>16 And if the flow of seed go out from a man, then he shall bathe all his flesh in water, and be unclean until the even.</p>	<p>וְגִבַּר אִרִי תַפּוּק מִנִּיהַ שְׁכַבַת זֶרַעַא וַיִּסְחִי בְּמֵיָא יָת כָּל בַּסְרִיָּה וַיְהִי מְסָאֵב עַד רְמֻשָּׂא:</p>	<p>שָׁי (שְׂצִיעִי) 16 וְאִישׁ כִּי־תִצָּא מִמֶּנּוּ שְׁכַבַת־זֶרַע וַרְחֵץ בְּמַיִם אֶת־כָּל־בָּשָׂרוֹ וַיִּטְמָא עַד־הָעֶרֶב:</p>
<p>17 And every garment, and every skin, whereon is the flow of seed, shall be washed with water, and be unclean until the even.</p>	<p>וְכָל לְבוּשׁ וְכָל מִשְׁעָ דִּיהִי עֲלוֹהֵי שְׁכַבַת זֶרַעַא וַיִּצְטַבַּע בְּמֵיָא וַיְהִי מְסָאֵב עַד רְמֻשָּׂא:</p>	<p>17 וְכָל־בִּגְד וְכָל־עוֹר אֲשֶׁר־יְהִיָּה עָלָיו שְׁכַבַת־זֶרַע וַיִּכְבֹּס בְּמַיִם וַיִּטְמָא עַד־הָעֶרֶב:</p>
<p>18 The woman also with whom a man shall lie carnally, they shall both bathe themselves in water, and be unclean until the even.</p>	<p>וְאִתְּתָא אִרִי־שְׁכֹבֵב גִּבַּר יִתְּהַ שְׁכַבַת זֶרַעַא וַיִּסְחֹן בְּמֵיָא וַיְהִי מְסָאֵבִין עַד רְמֻשָּׂא:</p>	<p>18 וְאִשָּׁה אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אִישׁ אִתָּהּ שְׁכַבַת־זֶרַע וַרְחֻצוּ בְּמַיִם וַיִּטְמְאוּ עַד־הָעֶרֶב: (פ)</p>
<p>19 And if a woman have an issue, and her issue in her flesh be blood, she shall be in her impurity seven days; and whosoever toucheth her shall be unclean until the even.</p>	<p>וְאִתְּתָא אִרִי תַחִי דִּיבָא דָם יְהִי דֹבְכָה בְּבִשְׂרָהּ שִׁבְעָא יוֹמִין תַּחִי בְּרִיחֻקָּהּ וְכָל דִּיִּקְרַב בָּהּ יְהִי מְסָאֵב עַד רְמֻשָּׂא:</p>	<p>19 וְאִשָּׁה כִּי־תִהְיֶה זָבָה דָּם יְהִיָּה זָבָה בְּבִשְׂרָהּ שִׁבְעַת יָמִים תִּהְיֶה בְּנִדְתָּהּ וְכָל־הַנִּגַּע בָּהּ וַיִּטְמָא עַד־הָעֶרֶב:</p>

שהוא כנולו, הוי אומר זה היסטור: (13) וכי יטהר. כשיפסוק (מגילה ט.). שבעת ימים לטהרתו. שבעת ימים טהורים מטומאת זיבה שלא יראה זוז, וכולן רלוּפין (גדה טז): (18) ורחצו במים. גזירת מלך היא שִׁטְמָא האשה צביאה, ואין הטעם משום נוגע בשכבת זרע, שהרי מגע בית הסתרים היא (גדה מא): (19) כי תהיה זבה. (ט"ז) יכול מאחד מכל איצריה, תלמוד לומר והיא גלתה את מקור דמיה (ויקרא כ, יח), אין דם מטמא אלא הנצח מן המקור (ט"ז פרש"א ד, ז, ב): דם יהיה זבה בבשרה. אין זיבה קרוי זוז לטמא אלא אם כן הוא אדום (גדה יט.). בנדרתה. כמו ומטמא יִנְדָּהו (איוצ יח, יח), שהיא מנודה ממגע כל אדם: תהיה בנדרתה. אפילו לא ראתה אלא ראה ראשונה:

<p>20 And every thing that she lieth upon in her impurity shall be unclean; every thing also that she sitteth upon shall be unclean.</p>	<p>וְכָל־אֲשֶׁר תִּשְׁכַּב עָלָיו בְּנִדְתָּהּ וְכָל־דִּתְשָׁכּוּב עָלֶיהָ יִטְמָא וְכָל־אֲשֶׁר־תֵּשֵׁב עָלָיו יִטְמָא:</p>	<p>20 וְכָל־אֲשֶׁר תִּשְׁכַּב עָלָיו בְּנִדְתָּהּ וְכָל־דִּתְשָׁכּוּב עָלֶיהָ יִטְמָא וְכָל־אֲשֶׁר־תֵּשֵׁב עָלָיו יִטְמָא:</p>
<p>21 And whosoever toucheth her bed shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.</p>	<p>וְכָל־דִּיקָרְבַּ בְּמִשְׁכָּבָהּ יִצַּעַב לְבוּשׁוֹתָיו וְיִסְחִי בַמַּיָּא וְיִהְיֶה מִסָּאֵב עַד רִמְשָׁא:</p>	<p>21 וְכָל־הַנִּגָּע בְּמִשְׁכָּבָהּ יִכַּסּ בְּגָדָיו וְרִתֵּץ בַּמַּיִם וְיִטְמָא עַד־הָעֶרֶב:</p>
<p>22 And whosoever toucheth any thing that she sitteth upon shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.</p>	<p>וְכָל־דִּיקָרְבַּ בְּכָל־מֵאֵנָה דִּתְתִּיב עָלֶיהָ יִצַּעַב לְבוּשׁוֹתָיו וְיִסְחִי בַמַּיָּא וְיִהְיֶה מִסָּאֵב עַד רִמְשָׁא:</p>	<p>22 וְכָל־הַנִּגָּע בְּכָל־כְּלִי אֲשֶׁר־תֵּשֵׁב עָלָיו יִכַּסּ בְּגָדָיו וְרִתֵּץ בַּמַּיִם וְיִטְמָא עַד־הָעֶרֶב:</p>
<p>23 And if he be on the bed, or on any thing whereon she sitteth, when he toucheth it, he shall be unclean until the even.</p>	<p>וְאִם־עַל מִשְׁכָּבָהּ הוּא אֹל עַל מֵאֵנָה דְּהִיא יִתְבָּא עָלֶיהָ בְּמִקְרָבֶיהָ בֵּיתָהּ יִהְיֶה מִסָּאֵב עַד רִמְשָׁא:</p>	<p>23 וְאִם־עַל־מִשְׁכָּב הוּא אָז עַל־הַכְּלִי אֲשֶׁר־הוּא יִשְׁבֹּת־עָלָיו בְּנִגְעוֹ־בּוֹ יִטְמָא עַד־הָעֶרֶב:</p>
<p>24 And if any man lie with her, and her impurity be upon him, he shall be unclean seven days; and every bed whereon he lieth shall be unclean.</p>	<p>וְאִם־מִשְׁכָּב יִשְׁכּוּב גִּבְרָהּ יִתְּהּ וְיִהְיֶה רִיחֻקָּהּ עָלֶיהָ וְיִהְיֶה מִסָּאֵב שִׁבְעָא יוֹמִין וְכָל־מִשְׁכָּבָהּ דִּי־יִשְׁכּוּב עָלֶיהָ יִהְיֶה מִסָּאֵב:</p>	<p>24 וְאִם־שָׁכַב יִשְׁכַּב אִישׁ אֹתָהּ וְתִהְיֶה נִדְתָּהּ עָלָיו וְיִטְמָא שִׁבְעַת יָמִים וְכָל־הַמִּשְׁכָּב אֲשֶׁר־יִשְׁכַּב עָלָיו יִטְמָא: (ס)</p>
<p>25 And if a woman have an issue of her blood many days not in the time of her impurity, or if she have an issue beyond the time of her impurity; all the days of the issue of her uncleanness she shall be as in the days of her impurity: she is unclean.</p>	<p>וְאִתְּהָ אֲרִי יְדוּב דְּדוּב דְּמַה יוֹמִין סְגִיאִין בְּלֹא עֲדָן רִיחֻקָּהּ אֹל אֲרִי תְדוּב עַל רִיחֻקָּהּ כָּל יוֹמֵי דְּדוּב סְאֻבְתָּהּ כִּיּוֹמֵי רִיחֻקָּהּ תִּהְיֶה מִסָּאֵבָה הִיא:</p>	<p>25 וְאִשָּׁה כִּי־יִזוּב זֹב דְּמָה יָמִים רַבִּים בְּלֹא עֵת־נִדְתָּהּ אֹל כִּי־תִזוּב עַל־נִדְתָּהּ כָּל־יְמֵי זֹב טְמֵאָתָהּ כִּיּוֹמֵי נִדְתָּהּ תִּהְיֶה טְמֵאָה הִוא:</p>

(23) ואם על המשכב הוא. השוכב, או היושע על משכבה, או על מושבה, אפי' לא נגע בה, אף הוא דת טומאה האמורה במקרא העליון שטעון כזום בגדים: על הכלי. לרבות את המרכב: בנגעו בו יטמא. אינו מדבר אלא על המרכב שנתרבה מעל הכלי: בנגעו בו יטמא. ואינו טעון כזום בגדים, שהמרכב אין מגעו מטמא אדם לטמא בגדים: (24) ותהי נדתה עליו. יכול יעלה לרגלה, שאם בא עליה צחמישי לנדתה לא יטמא אלא ג' ימים כמוה, תלמוד לומר וטמא שבעת ימים, ומה תלמוד לומר ותהי נדתה עליו, מה היא מטמאה אדם וכלי חרס, אף הוא מטמא אדם וכלי חרס (שם פרק ז, ג נדה לג):

(25) ימים רבים. שלשה ימים: בלא עת נדתה. אחר שיטאו שבעת ימי נדתה: או כי תזוּב. את ג' הימים הללו: על נדתה. מופלג מנדתה יום אחד זו היא זבה, ומשפטה חרוץ צפרשה זו, ולא כדת הנדה, שזו טעונה ספירת ז' נקיים וקרבן, והנדה אינה טעונה ספירת ז' נקיים, אלא שבעת ימים תהיה צנדה, צין רואה צין שאינה רואה, ודרשו רבותינו (נדה עג.) צפרשה זו, י"א יום שצין סוף נדה לחלות נדה, שכל שלשה רפופין שתרצה צנדה עשר יום הללו תהא זבה:

26	Every bed whereon she lieth all the days of her issue shall be unto her as the bed of her impurity; and every thing whereon she sitteth shall be unclean, as the uncleanness of her impurity.	כָּל-הַמִּשְׁכָּב אֲשֶׁר-תִּשְׁכַּב עָלָיו כָּל-יְמֵי זִוְכָהּ כְּמִשְׁכַּב נִדְתָּהּ יִהְיֶה-לָּהּ וְכָל-הַכְּלִי אֲשֶׁר תֵּשֵׁב עָלָיו טָמֵא יִהְיֶה כְּטִמְאַת נִדְתָּהּ:	כָּל מִשְׁכָּב אֲשֶׁר תִּשְׁכַּב עָלָיו כָּל יְמֵי דִּזְבָּהּ כְּמִשְׁכַּב רִיחֻקָּהּ יִהְיֶה לָּהּ וְכָל מְאֵא דַתְּחִיב עָלֶיהָ מְסָאב יִהְיֶה כְּסֹאֲבַת רִיחֻקָּהּ:
27	And whosoever toucheth those things shall be unclean, and shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.	וְכָל-הַנוֹגֵעַ בָּם יִטְמָא וְכַבֵּס בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:	וְכָל דִּיקְרַב בָּהֶן יִהְיֶה מְסָאב וַיִּצְבֹּעַ לְבוּשׁוֹהִי וַיִּסְחִי בַּמַּיֵּא וַיְהִי מְסָאב עַד רַמְשָׁא:
28	But if she be cleansed of her issue, then she shall number to herself seven days, and after that she shall be clean.	וְאִם-טִהַרְהָ מִזִּזְבָּהּ וְסִפְרָהּ לָהּ שִׁבְעַת יָמִים וְאַחֲרֵי תִטְהַר:	וְאִם דְּכִיאַת מִדִּזְבָּהּ וְתַמְנֵי לָהּ שִׁבְעָא יָמִין וְאַחֲרֵי כֵן תִּדְפִּי:
29	And on the eighth day she shall take unto her two turtle-doves, or two young pigeons, and bring them unto the priest, to the door of the tent of meeting.	וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי תִקַּח-לָהּ שְׁתֵּי תֹרִים אוֹ שְׁנֵי בְנֵי יוֹנָה וְהִבִּיאָה אוֹתָם אֶל-הַכֹּהֵן אֶל-פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:	וּבַיּוֹמָא תַמְנִינָא תִסַּב לָהּ תִרְיִן שְׁפִינִיִן אוֹ תִרְיִן בְּנֵי יוֹנָה וְתִבִּי תַחֲוֹן לִנְת כְּהֵנָא לַתַּרְע מִשְׁכָּן זְמָנָא:
30	And the priest shall offer the one for a sin-offering, and the other for a burnt-offering; and the priest shall make atonement for her before the LORD for the issue of her uncleanness.	וַעֲשֶׂה הַכֹּהֵן אֶת-הָאֶחָד חַטָּאת וְאֶת-הָאֶחָד עֹלָה וְכִפֹּר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן לִפְנֵי יְהוָה מִזִּב טִמְאַתָּהּ:	וַיַּעֲבִיד כְּהֵנָא יֵת חַטָּאת וַיֵּת חַד עֹלָתָא וַיַּכְפֹּר עָלֶיהָ כְּהֵנָא קֳדָם יְיָ מִדִּזְב סֹאֲבַתָּהּ:
31	Thus shall ye separate the children of Israel from their uncleanness; that they die not in their uncleanness, when they defile My tabernacle that is in the midst of them.	וְהִזְרַתֶּם אֶת-בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל מִטִּמְאַתָּם וְלֹא יָמָתוּ בְּטִמְאַתָּם בְּטִמְאָם אֶת-מִשְׁכְּנִי אֲשֶׁר בְּתוֹכָם:	וְתַפְרִשׁוּן יֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִסֹּאֲבַתָּהוֹן וְלֹא יָמוּתוּן בְּסֹאֲבַתָּהוֹן בְּסֹאֲבִיחֹן יֵת מִשְׁכְּנִי דְּבִינִיחֹן:
32	This is the law of him that hath an issue, and of him from whom the flow of seed goeth out, so that he is unclean thereby;	זֹאת תּוֹרַת הַזָּב וְאֲשֶׁר תִּצָּא מִמֶּנּוּ שִׁכְבַּת-זֶרַע לְטִמְאַת-בָּהּ:	דָּא אֲוִרִיתָא דְּדִזְבָּנָא וְדַתְפּוֹק מִנִּיהָ שִׁכְבַּת זֶרַע לֹאִסְתַּאֲבָא בָּהּ:
33	and of her that is sick with her impurity, and of them that have an issue, whether it be a man, or a woman; and of him that lieth with her that is unclean.	וְהַדְּיוֹה בְּנִדְתָּהּ וְהַזָּב אֶת-זִוְכּוֹ לִזְכָּר וּלְנִקְבָּהּ וְלֹאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב עִם-טִמְאַתָּה: (פ)	וְלִדְסֹאֲבַתָּהּ בְּרִיחֻקָּהּ וְלִדְדִּיאִיב יֵת דִּזְבָּיָהּ לְדְכָר וּלְנִקְבָּא וּלְגִבְרָא דִּישְׁכּוּב עִם מְסָאֲבָתָא:

- (31) והזרתם. אין נזירה אלא פרישה, וכן נזיר אסור (ישעי' א, ד), וכן נזיר אסור (צראשית מט, כו): ולא ימתו בטמאתם. הרי הכרת של מטמא מקדש קרוי מיתה:
- (32) זאת תורת הזב. צעל ראייה אחת, ומהו תורתו: ואשר תצא ממנו שכבת זרע. הרי הוא כצעל קרי, טמא טומאת ערב:

The Haftarah is II Kings 7:3 – 7:20 on page 151. On the Shabbat before Pesah, read the Haftarah on page 180. On Rosh Hodesh, read the Maftir and Haftarah on page 162. On Erev Rosh Hodesh, read the Haftarah on page 165.

XVI And the LORD spoke unto Moses, after the death of the two sons of Aaron, when they drew near before the LORD, and died;	ומליל יי עם משה בחר דמיתו תרין בני אהרן בקרוביהון אישתא נוכריתא קדם יי ומיתו:	וידבר יהוה אל-משה אחרי מות שני בני אהרן בקרבם לפני-יהוה נמתו:	אחרי מות
2 and the LORD said unto Moses: 'Speak unto Aaron thy brother, that he come not at all times into the holy place within the veil, before the ark-cover which is upon the ark; that he die not; for I appear in the cloud upon the ark-cover.	ואמר יי למשה מליל עם אהרן אחוד ולא יהי עליל בכל עדן לקודשא מגיו לפרוכתא לקדם כפורתא דעל ארונא ולא ימות ארי בענא אנא מתגלי על בית כפורי:	2 ויאמר יהוה אל-משה דבר אל-אהרן אחיך ואל-יבא בכל-עת אל-הקדש מבית לפרכת אל-פני הכפרת אשר על-הארן ולא ימות כי בענן אראה על-הכפרת:	
3 Herewith shall Aaron come into the holy place: with a young bullock for a sin-offering, and a ram for a burnt-offering.	בזאת יבא אהרן אל-הקדש בתור בר תורי לחטאת ודכר לעלתא:	3 בזאת יבא אהרן אל-הקדש בפר בן-בקר לחטאת ואיל לעלה:	
4 He shall put on the holy linen tunic, and he shall have the linen breeches upon his flesh, and shall be girded with the linen girdle, and with the linen mitre shall he be attired; they are the holy garments; and he shall bathe his flesh in water, and put them on.	פתונא דבוץא דקודשא ילבש ומכנסין דבין יהון על בשריה והמנא דבוץא ייסר ומצנפתא דבוץא יחית ברישיה לבושי קודשא אנון ויסחי במנא ית בשריה וילבשנון:	4 כתנת בד קדש ילבש ומכנסי בד יהיו על-בשרו ובאבנט בד יחגור ובמצנפת בד יצנף בגדי קדש הם ורחץ במים את-בשרו ולבשם:	

(33) והזב את זובו. בעל שתי ראיות ובעל שלש ראיות, שמורתן מפורשת למעלה:

(1) וידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן וגו'. מה תלמוד לומר, היה רצי אלעזר בן עזריה מושלו, משל לחולה שנכנס אליו רופא, אמר לו אל תאכל זונן ואל תשכב בטבח, זא אחר ואמר לו אל תאכל זונן ואל תשכב בטבח שלא תמות כדרך שמת פלוני, זה ורזו יותר מן הראשון, לכך נאמר אחרי מות שני בני אהרן:

(2) ויאמר ה' אל משה דבר אל אהרן אחיך ואל יבא. שלא ימות כדרך שמתו בניו. ולא ימות. שאם זא הוא מת: כי בענן אראה. כי תמיד אני נראה שם עם עמוד ענני, ולפי שגלוי שכינתי שם יזהר שלא ירגיל לבא, זהו פשוטו. ומדרשו לא יבא כי אם בענן הקטרת ציוס הכיפורים (יומא נג.).

(3) בזאת. גימטריא שלו ד' מאות ועשר, רמז לבית ראשון: בזאת יבא אהרן וגו'. ואף זו לא כלל עת כי אם ציוס הכיפורים, כמו שמפורש בסוף הפרשה בחדש השביעי עשור לחודש:

(4) כתנת בד וגו'. מגיד שאינו משמש לפניו בשמונה בגדים שהוא משמש בהם בחוץ שיש בהם זהב, לפי שאין קטיגור נעשה סניגור, (ר"ה כו.) אלא צד ככהן הדיוט, וכולן של צון: קדש ילבש. שהיו משל הקדש (ת"כ פרק א, י): יצנף. כתרומתו יסת בלישה, יניח בראשו, כמו ותנח בגדו (בראשית לט, טז), ואספקסיה: ורחץ במים. אותו היום טעון טבילה בכל חליפותיו. וחמש פעמים היה מחליף מעבודת פנים לעבודת חוץ, ומחוץ לפניו, ומשנה מבגדי זהב לבגדי לבן, ומבגדי לבן לבגדי זהב, ובכל חליפה טעון טבילה ושני קדושי ידים ורגלים מן הכיור (יומא נב.).

<p>5 And he shall take of the congregation of the children of Israel two he-goats for a sin-offering, and one ram for a burnt-offering.</p>	<p>וּמֵאַתַּת עֶדְתִּי בְנֵי יִשְׂרָאֵל יִקַּח וּמִן כִּנְשָׁתָא דְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יִסֵּב תְּרִין צִפְרֵי עֹזִי לְחַטָּאת וְדָכַר חֵד לְעֹלָתָא:</p>	<p>5 וּמֵאַתַּת עֶדְתִּי בְנֵי יִשְׂרָאֵל יִקַּח שְׁנֵי-שְׁעִירֵי עֲזִים לְחַטָּאת וְאַיִל אֶחָד לְעֹלָה:</p>
<p>6 And Aaron shall present the bullock of the sin-offering, which is for himself, and make atonement for himself, and for his house.</p>	<p>וְהִקְרִיב אֹהֶלֶן אֶת-פֶּרֶךְ הַחַטָּאת וְהִקְרִיב אֹהֶלֶן יֵת תּוֹרָא דְּחַטָּתָא דִּילִיָּהּ וְיִכְפֹּר עָלוּהִי וְעַל אֲנָשׁ בֵּיתִיהּ:</p>	<p>6 וְהִקְרִיב אֹהֶלֶן אֶת-פֶּרֶךְ הַחַטָּאת אֲשֶׁר-לוֹ וְכִפֹּר בַּעֲדוֹ וּבַעֲד בֵּיתוֹ:</p>
<p>7 And he shall take the two goats, and set them before the LORD at the door of the tent of meeting.</p>	<p>וְיִסֵּב יֵת תְּרִין צִפְרִין וְיָקִים יִתְהוֹן קֳדָם יְיָ בַּתָּרַע מִשְׁכַּן זִמְנָא:</p>	<p>7 וְלָקַח אֶת-שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים וְהָעִמִּיד אֹתָם לִפְנֵי יְהוָה פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:</p>
<p>8 And Aaron shall cast lots upon the two goats: one lot for the LORD, and the other lot for Azazel.</p>	<p>וְנִתְּן אֹהֶלֶן עַל-שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים גִּרְלוֹת גּוֹרֵל אֶחָד לִיהוָה וְגּוֹרֵל אֶחָד לְעִזָּאזֵל:</p>	<p>8 וְנִתְּן אֹהֶלֶן עַל-שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים גִּרְלוֹת גּוֹרֵל אֶחָד לִיהוָה וְגּוֹרֵל אֶחָד לְעִזָּאזֵל:</p>
<p>9 And Aaron shall present the goat upon which the lot fell for the LORD, and offer him for a sin-offering.</p>	<p>וְהִקְרִיב אֹהֶלֶן אֶת-הַשְּׁעִיר אֲשֶׁר עָלָה עָלָיו הַגּוֹרֵל לִיהוָה וְעָשָׂהוּ חַטָּאת:</p>	<p>9 וְהִקְרִיב אֹהֶלֶן אֶת-הַשְּׁעִיר אֲשֶׁר עָלָה עָלָיו הַגּוֹרֵל לִיהוָה וְעָשָׂהוּ חַטָּאת:</p>
<p>10 But the goat, on which the lot fell for Azazel, shall be set alive before the LORD, to make atonement over him, to send him away for Azazel into the wilderness.</p>	<p>וְצִפְרִיא דְּסָלִיק עָלוּהִי עֲדָבָא לְעִזָּאזֵל יִתְקַם כַּד חֵי קֳדָם יְיָ לְכַפֵּרָא עָלוּהִי לְשִׁלְחָא יִתִּיה לְעִזָּאזֵל לְמַדְבָּרָא:</p>	<p>10 וְהַשְּׁעִיר אֲשֶׁר עָלָה עָלָיו הַגּוֹרֵל לְעִזָּאזֵל יַעֲמַד-חֵי לִפְנֵי יְהוָה לְכַפֵּר עָלָיו לְשִׁלַּח אֹתוֹ לְעִזָּאזֵל הַמִּדְבָּרָה:</p>
<p>11 And Aaron shall present the bullock of the sin-offering, which is for himself, and shall make atonement for himself, and for his house, and shall kill the bullock of the sin-offering which is for himself.</p>	<p>וְהִקְרִיב אֹהֶלֶן אֶת-פֶּרֶךְ הַחַטָּאת אֲשֶׁר-לוֹ וְכִפֹּר בַּעֲדוֹ וּבַעֲד בֵּיתוֹ וְשָׁחַט אֶת-פֶּרֶךְ הַחַטָּאת וְעַל אֲנָשׁ בֵּיתִיהּ וְיִכּוֹס יֵת תּוֹרָא דְּחַטָּתָא דִּילִיָּהּ:</p>	<p>11 וְהִקְרִיב אֹהֶלֶן אֶת-פֶּרֶךְ הַחַטָּאת אֲשֶׁר-לוֹ וְכִפֹּר בַּעֲדוֹ וּבַעֲד בֵּיתוֹ וְשָׁחַט אֶת-פֶּרֶךְ הַחַטָּאת וְעַל אֲנָשׁ בֵּיתִיהּ וְיִכּוֹס יֵת תּוֹרָא דְּחַטָּתָא דִּילִיָּהּ:</p>

- (6) את פר החטאת אשר לו. האמור למעלה, ולמדך כאן שמשלו הוא צא ולא משל לצור (שם ג:): וכפר בעדו ובעד ביתו. מתודה עליו עונותיו ועונות ביתו (שם לו: ת"כ פרשתא ז, ג):
- (8) ונתן אהרן על שני השעירים גרלות. מעמיד אחד לימין ואחד לשמאל, ונותן צ' ידי צקלפי, ונטל גורל צימין וחצרו צשמאל, ונותן עליהם, את שכח צו לשם, הוא לשם ואת שכח צו לעזאזל, משחלח לעזאזל (יומא לט:). עזאזל. הוא הר עז וקשה, נוק גבזה (ת"כ פרק ז, ח יומא סז:), שנאמר אֶרֶץ גְּזֵרָה, חמוכה:
- (9) ועשהו חטאת. כשמניח הגורל עליו קורא לו שם ואומר לה' חטאת (ת"כ שם ה:):
- (10) יעמד חי. כמו יועמד חי, על ידי אחרים, ותרגומו יִתְקַם כַּד חֵי. מה חלמוד לומר, לפי שנאמר לשלח אותו לעזאזל, ואיני יודע שילוחו אם למיתה אם לחיים, לכך נאמר יעמד חי, עמידתו חי עד שישחלה, מכאן ששליחותו למיתה (שם ו:): לכפר עליו. שיתודה עליו כדכתיב וְהִתְוַדָּה עָלָיו וגו':
- (11) וכפר בעדו וגו'. וידוי שני עליו ועל אחיו הכהנים, שהם כלם קרוים ביתו (שם פרשתא ג, א), שנאמר צֵית אֹהֶלֶן צָרְכוּ

<p>12 And he shall take a censer full of coals of fire from off the altar before the LORD, and his hands full of sweet incense beaten small, and bring it within the veil.</p>	<p>וַיִּסַּב מִלִּי מִחִיתָא גִּימְרִין דְּאִישָׁא מַעֲלִין מִדְּבָחָא מִן קֳדָם יי וּמִלִּי חוֹפְנוֹהִי קְטֹרֶת בּוֹסְמִין דְּקִיקִין וְנִיעִיל מְגִיו לְפָרוּכְתָּא:</p>	<p>ישראל וְלָקַח מִלֵּא-הַמִּחְתָּה גִּחְלִי-אֵשׁ מִעַל הַמִּזְבֵּחַ מִלִּפְנֵי יְהוָה וּמִלֵּא חֲפָנָיו קְטֹרֶת סָמִים דְּקָה וְהָבִיא מִבֵּית לְפָרְכָת:</p>
<p>13 And he shall put the incense upon the fire before the LORD, that the cloud of the incense may cover the ark-cover that is upon the testimony, that he die not.</p>	<p>וַיִּתֵּן ית קְטֹרֶת בּוֹסְמִיא עַל אִישָׁא קֳדָם יי וְיַחֲפִי עֵנָן קְטוּרָא ית כְּפֹרֶתָא דְעַל סְהוּתָא וְלֹא יָמוּת:</p>	<p>13 וַיִּנָּתֶן אֶת-הַקְטֹרֶת עַל-הָאֵשׁ לִפְנֵי יְהוָה וְכִסְּהוּ עֵנָן הַקְטֹרֶת אֶת-הַכְּפֹרֶת אֲשֶׁר עַל-הָעֵדוּת וְלֹא יָמוּת:</p>
<p>14 And he shall take of the blood of the bullock, and sprinkle it with his finger upon the ark-cover on the east; and before the ark-cover shall he sprinkle of the blood with his finger seven times.</p>	<p>וַיִּסַּב מִדָּמָא דְתוּרָא וַיִּנְדִּי בְּאֶצְבָּעִיהָ עַל אָפִי כְּפֹרֶתָא קְדוּמָא וְקֳדָם כְּפֹרֶתָא יְדֵי שִׁבְעַ זְמָנִין מִן דָּמָא בְּאֶצְבָּעִיהָ:</p>	<p>14 וְלָקַח מִדָּם הַפָּר וְהִזָּה בְּאֶצְבָּעוֹ עַל-פְּנֵי הַכְּפֹרֶת קֳדָמָה וּלִפְנֵי הַכְּפֹרֶת יִזָּה שִׁבְעַ-פְּעָמִים מִן-הַדָּם בְּאֶצְבָּעוֹ:</p>
<p>15 Then shall he kill the goat of the sin-offering, that is for the people, and bring his blood within the veil, and do with his blood as he did with the blood of the bullock, and sprinkle it upon the ark-cover, and before the ark-cover.</p>	<p>וַיַּכּוּס ית צִפִּירָא דְחִטָּתָא דְלַעֲמָא וְנִיעִיל ית דָּמִיהָ לְמִגְיוֹ לְפָרוּכְתָּא וְיַעֲבִיד לְדָמִיהָ כְּמָא דְעַבֵּד לְדָמָא דְתוּרָא וַיִּנְדִּי יתִּיהָ עַל כְּפֹרֶתָא וְקֳדָם כְּפֹרֶתָא:</p>	<p>15 וְשָׁחַט אֶת-שְׁעִיר הַחֲטָאתָא אֲשֶׁר לָעָם וְהָבִיא אֶת-דָּמּוֹ אֶל-מִבֵּית לְפָרְכָת וַעֲשֵׂה אֶת-דָּמּוֹ כְּאֲשֶׁר עָשָׂה לְדָם הַפָּר וְהִזָּה אֹתוֹ עַל-הַכְּפֹרֶת וּלִפְנֵי הַכְּפֹרֶת:</p>
<p>16 And he shall make atonement for the holy place, because of the uncleanness of the children of Israel, and because of their transgressions, even all their sins; and so shall he do for the tent of meeting, that dwelleth with them in the midst of their uncleanness.</p>	<p>וַיַּכְפֹּר עַל קֹדֶשׁ מְסֹאֲבָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִמְרִידֵיהוֹן לְכָל חַטָּאֵיהוֹן וְכֵן יַעֲבִיד לְמִשְׁכַּן זְמָנָא דְשָׁרֵי עֲמָהוֹן בְּגֹו סוֹאֲבָתֵיהוֹן:</p>	<p>16 וַיַּכְפֹּר עַל-הַקֹּדֶשׁ מִטְּמֵאֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִפְשָׁעֵיהֶם לְכָל-חַטָּאתָם וְכֵן יַעֲשֶׂה לְאֹהֶל מוֹעֵד הַשֹּׁכֵן אֹתָם בְּתוֹךְ טְמֵאָתָם:</p>

אָת ה' וגו' (טהלים קלה, יט), מכאן שהכהנים מתכפרים זו, וכל כפרתן אינה אלא על טומאת מקדש וקדשיו, כמו שנאמר, וַיַּכְפֹּר עַל הַקֹּדֶשׁ מִטְּמֵאֹת וגו' (ת"כ פרק ד, ז):

(12) מעל המזבח. החילון (יומא מה): מלפני ה'. מזד שלפני הפתח, והוא זד מערבי (שם): דקה. מה ת"ל דקה, והלא כל הקטורת דקה היא, שנאמר וַשְׁחַקֵּם מִמֶּנָּה דָּקָה (שמות ל, לו), אלא שמהא דקה מן הדקה (יומא מג): שמעבר יום הכפורים היה מחזירה למחשת:

(13) על האש. שבתוך המחטה: ולא ימות. הא חס לא עשהה כחקנה חייב מיתה (יומא נג):

(14) והזה באצבעו. הזאה אחת צמסמע: ולפני הכפרת יזה שבע. הרי אחת למעלה ושבע למטה (יומא נה):

(15) אשר לעם. מה שהפר מכפר על הכהנים מכפר השעיר על ישראל, והוא השעיר שעלה עליו הגורל לשם (שם סא): כאשר עשה לדם הפר. אחת למעלה ושבע למטה (שם נה):

(16) מטמאת בני ישראל. על הנכנסין למקדש צטומאה ולא נודע להם צסוף, שנאמר לכל חטאתם, וחטאת היא שוגג (שבועות יז: ת"כ פרק ד, ז): ומפשעיהם. אף הנכנסין מזיד צטומאה (שם ג). וכן יעשה לאהל מועד. כשם שהזה משניהם צפנים, אחת למעלה ושבע למטה, כך מזה על הפרוכת מצחו משניהם, אחת למעלה ושבע למטה (יומא נז):

17 And there shall be no man in the tent of meeting when he goeth in to make atonement in the holy place, until he come out, and have made atonement for himself, and for his household, and for all the assembly of Israel.

18 And he shall go out unto the altar that is before the LORD, and make atonement for it; and shall take of the blood of the bullock, and of the blood of the goat, and put it upon the horns of the altar round about.

19 And he shall sprinkle of the blood upon it with his finger seven times, and cleanse it, and hallow it from the uncleannesses of the children of Israel.

20 And when he hath made an end of atoning for the holy place, and the tent of meeting, and the altar, he shall present the live goat.

21 And Aaron shall lay both his hands upon the head of the live goat, and confess over him all the iniquities of the children of Israel, and all their transgressions, even all their sins; and he shall put them upon the head of the goat, and shall send him away by the hand of an appointed man into the wilderness.

22 And the goat shall bear upon him all their iniquities unto a land which is cut off; and he shall let go the goat in the wilderness.

וְכָל-אָדָם לֹא-יְהִי בַּתְּנֵיחַ מוֹעֵד בְּבָאוֹ לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ עַד-צֵאתוֹ וְכִפֹּר בְּעֻדּוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ וּבְעַד כָּל-קְהַל יִשְׂרָאֵל:

וַיֵּצֵא אֶל-הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר לִפְנֵי-יְהוָה וְכִפֹּר עָלָיו וְלִקַּח מִדָּם הַפָּר וּמִדָּם הַשְּׂעִיר וְנָתַן עַל-קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:

וְהִזָּה עָלָיו מִן-הַדָּם בְּאֶצְבָּעוֹ שִׁבְעַת פְּעָמִים וְטָהְרוּ וְקִדְּשׁוּ מִטְּמֵאֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

וְכִלָּה מִכֹּפֶר אֶת-הַקֹּדֶשׁ וְאֶת-אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת-הַמִּזְבֵּחַ וְהִקְרִיב אֶת-הַשְּׂעִיר הַחַי:

וְסָמַךְ אֶת־רֹאשׁוֹ אֶת-שְׁתֵּי יָדָיו עַל-רֹאשׁ הַשְּׂעִיר הַחַי וְהִתְנַדָּה עָלָיו אֶת-כָּל-עֲוֹנוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת-כָּל-פְּשָׁעֵיהֶם לְכָל-חַטָּאתָם וְנָתַן אֹתָם עַל-רֹאשׁ הַשְּׂעִיר וְשָׁלַח בְּיַד אִישׁ עֹתִי הַמִּדְבָּרָה:

וְנָשָׂא הַשְּׂעִיר עָלָיו אֶת-כָּל-עֲוֹנוֹתָם אֶל-אֶרֶץ גְּזֵרָה וְשָׁלַח אֶת-הַשְּׂעִיר בַּמִּדְבָּר:

השכן אתם בתוך טומאותם. אף על פי שהם טמאים, שכינה ציניהם:

(18) אל המזבח אשר לפני ה'. זה מזבח הזהב, שהוא לפני ה' צהיכל. ומה תלמוד לומר ויאל, לפי שהזה הזאות על הפרוכת, ועמד מן המזבח ולפנים והזה, וצמחנות המזבח הזקיקו לנאח מן המזבח ולחוך, ויתחיל מקרן מזרחית לפונית (יומא נח:): וכפר עליו. ומה היא כפרתו, ולקח מדם הפר ומדם השעיר, מעורבין זה לחוך זה (יומא נז:):

(19) והזה עליו מן הדם. אחר שנתן מתנות בלעזעו על קרנותיו, מזה הזאות על גגו: וטהרו. ממה שעבר: וקדשו. לעמיד לנא (ת"כ פרק ד, יג):

(21) איש עתי. המוכן לכך מיום אתמול (יומא סו:):

<p>23 And Aaron shall come into the tent of meeting, and shall put off the linen garments, which he put on when he went into the holy place, and shall leave them there.</p>	<p>וַיָּבֹא אַהֲרֹן אֶל-אֹהֶל מוֹעֵד וַיַּשְׁטֹף אֶת-בְּגָדֵי הַבְּדָאֲשֶׁר לָבַשׁ בְּבָאוֹ אֶל-הַקֹּדֶשׁ וְהִנִּיחָם שָׁם:</p>	<p>23 וַיָּבֹא אַהֲרֹן אֶל-אֹהֶל מוֹעֵד וַיַּשְׁטֹף אֶת-בְּגָדֵי הַבְּדָאֲשֶׁר לָבַשׁ בְּבָאוֹ אֶל-הַקֹּדֶשׁ וְהִנִּיחָם שָׁם:</p>
<p>24 And he shall bathe his flesh in water in a holy place and put on his other vestments, and come forth, and offer his burnt-offering and the burnt-offering of the people, and make atonement for himself and for the people.</p>	<p>וַיִּסְחִי יָת בִּשְׂרִיָּה בְּמֵיָא בְּאַתֵּר קָדִישׁ וַיִּלְבֹּשׁ יָת לְבוּשׁוֹהִי וַיִּפְּקֹ וַיַּעֲבִיד יָת עֲלִיתָהּ וַיֵּלֶךְ עִמָּא וַיַּכְפֹּר עֲלֹהִי וְעַל עַמָּא:</p>	<p>24 וַיִּרְחֹץ אֶת-בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם בַּמָּקוֹם קָדוֹשׁ וַיִּלְבֹּשׁ אֶת-בְּגָדָיו וַיֵּצֵא וַעֲשֶׂה אֶת-עֲלֹתוֹ וְאֶת-עֲלֹת הָעָם וַיַּכְפֹּר בַּעֲדוֹ וּבַעֲדֵי הָעָם:</p>
<p>25 And the fat of the sin-offering shall he make smoke upon the altar.</p>	<p>וַיֵּת תְּרֵבִי חֲטוּתָא וַיִּסִּק לְמִדְבָּחָא:</p>	<p>וַיֵּת חֶלֶב הַחֲטָאתָא וַיִּקְטֹרֶה הַמִּזְבֵּחַ:</p>
<p>26 And he that letteth go the goat for Azazel shall wash his clothes, and bathe his flesh in water, and afterward he may come into the camp.</p>	<p>וַיִּמְשַׁלַּח אֶת-הַשְּׂעִיר לְעִזָּאֵל וַיִּכְבֹּס בְּגָדָיו וַיִּרְחֹץ אֶת-בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם וְאַחֲרֵי-כֵן יָבֹא אֶל-הַמַּחֲנֶה:</p>	<p>26 וַיִּמְשַׁלַּח אֶת-הַשְּׂעִיר לְעִזָּאֵל וַיִּכְבֹּס בְּגָדָיו וַיִּרְחֹץ אֶת-בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם וְאַחֲרֵי-כֵן יָבֹא אֶל-הַמַּחֲנֶה:</p>
<p>27 And the bullock of the sin-offering, and the goat of the sin-offering, whose blood was brought in to make atonement in the holy place, shall be carried forth without the camp; and they shall burn in the fire their skins, and their flesh, and their dung.</p>	<p>וַיֵּת תוֹרָא דְחֲטָאתָא וַיֵּת צִפְרִיאָא דְחֲטָאתָא דְאַתְעֵל מִדְּמָהוֹן לְכַפֵּרָא בְּקוֹדֶשָׁא וַיִּתְּפֹקֶן לְמִדְבָּרָא לְמִשְׁרִיתָא וַיִּקְדִּיחוּ בְּנוֹרָא יָת מִשְׁכָּהוֹן וַיֵּת בִּשְׂרָהוֹן וַיֵּת אוֹכְלָהוֹן:</p>	<p>27 וַיֵּת פֶּרֶךְ הַחֲטָאתָא וַיֵּת שְׂעִיר הַחֲטָאתָא אֲשֶׁר הוּבֵא אֶת-דָּמָם לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ יוֹצֵיא אֶל-מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וַיִּשְׂרְפוּ בָאֵשׁ אֶת-עֲרֹתָם וְאֶת-בְּשָׂרָם וְאֶת-פְּרִשָּׁם:</p>

(23) ובא אהרן אל אהל מועד. אמרו רבותינו, שאין זה מקומו של מקרא זה, ונתנו טעם לדבריהם במסכת יומא (דף נז.א), ואמרו כל הפרשה כולה אמור על הסדר חוץ מציאה זו, שהיא אחר עשיית עולתו ועולת העם והקטרת אימורי פר ושעיר שנעשים בחוץ בצגדי זהב, וטובל ומקדש ופושטן ולובש צגדי לבן. ובא אל אהל מועד. להוציא את הכף ואת המחטה שהקטיר זה הקטרת לפני ולפנים: ופשט את בגדי הבד. אחר שהוציאם ולובש צגדי זהב לתמיד של צין הערבים. וזהו סדר העבודות, תמיד של שחר בצגדי זהב, ועבודת פר ושעיר הפנימים וקטרת של מחטה בצגדי לבן, ואילו ואיל העם ומקצת המוספין בצגדי זהב, והוצאת כף ומחטה בצגדי לבן, ושירי המוספין ותמיד של צין הערבים וקטורת ההיכל שעל מזבח הפנימי בצגדי זהב, וסדר המקראות לפי סדר העבודות כך הוא, ושלח את השעיר צמד צר, וקצץ את צצרו צמים וגו', ויצא ופשה את עלתו וגו', וקט חלב הסטאת וגו', וכל הפרשה עד ואחרי כן יצוא חלב המסנה, ואחר כך וצא אהרן: והניחם שם. מלמד שטעונון גניזה, ולא ישתמש באותן ארבעה צגדים ליום כפורים אחר (יומא יב:).

(24) ורחץ את בשרו וגו'. למעלה למדנו מורחץ את בשרו ולבשם שכשהוא משה מנגדי זהב לצגדי לבן טעון טבילה, שצאמה טבילה פשט צגדי זהב שעצד בהן עבודת תמיד של שחר ולבש צגדי לבן לעבודת היום וכאן למדנו שכשהוא משה מנגדי לבן לצגדי זהב טעון טבילה (שם נז.א): במקום קדוש. המקודש בקדושת עזרה, והיא הייתה צגדיה הפקרה, וכן ד' טבילות הצאות חוצה ליום, אצל הראשונה הייתה צחיל (שם נז.א) ת"כ פרק י, ח: ולבש את בגדיו. שמנה צגדים שהוא עוצד בהן כל ימות השנה: ויצא. מן ההיכל אל החצר שמזבח העולה שם: ועשה את עולתו. איל לעולה האמור למעלה צואת צא אהרן וגו': ואת עולת העם. ואיל לעולה האמור למעלה ומאט עדת צגדי צקאל וגו': (25) ואת חלב החטאת. אימורי פר ושעיר: יקטיר המזבחה. על מזבח החינוך, דאלו צפנימי כתיב לא תעלו עלי קטרת וקרה ועלה ומקסה (שמות נז.א):

28 And he that burneth them shall wash his clothes, and bathe his flesh in water, and afterward he may come into the camp.	וְדַמּוֹקִיד יִתְהוֹן יִצְבַּע לְבוּשׁוֹתָי וְיִסְחִי יָת בְּשָׂרָהּ בְּמֵיָא וּבְתָר כֵּן יֵיעוֹל לְמִשְׁרִיתָא:	28 וְהִשְׂרַף אֹתָם יִכַּבֵּס בְּגָדָיו וְרָחַץ אֶת־בְּשָׁרוֹ בַּמֵּיִם וְאַחֲרֵי־כֵן יָבוֹא אֶל־הַמַּחֲנֶה:
29 And it shall be a statute for ever unto you: in the seventh month, on the tenth day of the month, ye shall afflict your souls, and shall do no manner of work, the home-born, or the stranger that sojourneth among you.	וְהָיְתָה לָכֶם לְחֻקַּת עוֹלָם בְּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּעֶשְׂרֵי לַחֹדֶשׁ תַּעֲנִנוּ אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם וְכָל־מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ הָאֲזִזִּי וְהַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם:	29 וְהָיְתָה לָכֶם לְחֻקַּת עוֹלָם בְּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּעֶשְׂרֵי לַחֹדֶשׁ תַּעֲנִנוּ אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם וְכָל־מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ הָאֲזִזִּי וְהַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם:
30 For on this day shall atonement be made for you, to cleanse you; from all your sins shall ye be clean before the LORD.	כִּי־בַיּוֹם הַזֶּה יִכָּפֵר עֲלֵיכֶם לְטָהֵר אֶתְכֶם מִכָּל חַטָּאתֵיכֶם לִפְנֵי יְהוָה תִּטְהָרוּ:	30 כִּי־בַיּוֹם הַזֶּה יִכָּפֵר עֲלֵיכֶם לְטָהֵר אֶתְכֶם מִכָּל חַטָּאתֵיכֶם לִפְנֵי יְהוָה תִּטְהָרוּ:
31 It is a sabbath of solemn rest unto you, and ye shall afflict your souls; it is a statute for ever.	שַׁבַּת שְׁבֻתוֹן הִיא לָכֵן וְתַעֲנִנוּ יָת נַפְשֹׁתֵיכֶם קִיָּם עוֹלָם:	31 שַׁבַּת שְׁבֻתוֹן הִיא לָכֵן וְתַעֲנִנוּ אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם חֻקַּת עוֹלָם:
32 And the priest, who shall be anointed and who shall be consecrated to be priest in his father's stead, shall make the atonement, and shall put on the linen garments, even the holy garments.	וְיִכָּפֵר כַּהֲנָא דִּירֵבִי יִתִּיה וְדִקְרִיב יָת קוֹרְבָנִיה לְשִׁמְשָׁא תַּחַת אָבִיו וְלִבְשֵׁי יָת לְבוּשֵׁי בּוּצָא לְבוּשֵׁי קוֹדֶשׁא:	32 וְיִכָּפֵר הַכֹּהֵן אֲשֶׁר־יִמְשַׁח אֹתוֹ וְאֲשֶׁר יִמְלֹא אֶת־יָדָיו לִכְהֵן תַּחַת אָבִיו וְלִבְשֵׁי אֶת־בְּגָדֵי הַקֹּדֶשׁ:
33 And he shall make atonement for the most holy place, and he shall make atonement for the tent of meeting and for the altar; and he shall make atonement for the priests and for all the people of the assembly.	וְיִכָּפֵר עַל מִקְדָּשׁ קוֹדֶשׁא וְעַל מִשְׁכַּן זִמְנָא וְעַל מִדְבַּחא יִכָּפֵר וְעַל כַּהֲנָיָא וְעַל כָּל עַמָּא דִּקְהֵלָא יִכָּפֵר:	33 וְיִכָּפֵר אֶת־מִקְדָּשׁ הַקֹּדֶשׁ וְאֶת־אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת־הַמִּזְבֵּחַ יִכָּפֵר וְעַל הַכַּהֲנִים וְעַל־כָּל־עַם הַקֹּהֵל יִכָּפֵר:
34 And this shall be an everlasting statute unto you, to make atonement for the children of Israel because of all their sins once in the year.' And he did as the LORD commanded Moses.	וְהָיְתָה־זֹּאת לָכֶם לְחֻקַּת עוֹלָם לְכַפֵּר עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִכָּל־חַטָּאתָם אֶחָת בַּשָּׁנָה וַיַּעַשׂ כַּאֲשֶׁר צֻוְּהָ יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה: (פ)	34 וְהָיְתָה־זֹּאת לָכֶם לְחֻקַּת עוֹלָם לְכַפֵּר עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִכָּל־חַטָּאתָם אֶחָת בַּשָּׁנָה וַיַּעַשׂ כַּאֲשֶׁר צֻוְּהָ יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה: (פ)

(27) אשר הובא את דמם. להיכל לפני ולפנים:

(32) וכפר הכהן אשר ימשח וגו'. כפרה זו של יום הכיפורים אינה כשרה אלא זכהן גדול (יומא עג. ת"כ פרק ח, ד), לפי שנאמרה כל הפרשה בזהרן הוזהר לומר זכהן גדול הוא אחריו שיהא כמוהו: ואשר ימלא את ידו. אין לי אלא המשוח בשמן המשחה, מרובה צגדים מנין, תלמוד לומר ואשר ימלא את ידו וגו' (ת"כ סס), והם כל הכהנים גדולים שעמדו מיאשיהו ואילן, שזימיו נגזזה לזוהר של שמן המשחה (יומא נז:). לכהן תחת אביו. ללמד שאם בנו ממלא את מקומו, הוא קודם לכל אדם (ת"כ סס ה):

XVII	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה לְמִימֶר: רַצִּיעִי
2	Speak unto Aaron, and unto his sons, and unto all the children of Israel, and say unto them: This is the thing which the LORD hath commanded, saying:	דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו וְאֶל כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם זֶה תִּדְבָּר אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה לֵאמֹר: 2
3	What man soever there be of the house of Israel, that killeth an ox, or lamb, or goat, in the camp, or that killeth it without the camp,	אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִשְׁחַט שׁוֹר אוֹ־כֶשֶׂב אוֹ־עֵז בַּמַּחֲנֶה אוֹ אֲשֶׁר יִשְׁחַט מִחוּץ לַמַּחֲנֶה: 3
4	and hath not brought it unto the door of the tent of meeting, to present it as an offering unto the LORD before the tabernacle of the LORD, blood shall be imputed unto that man; he hath shed blood; and that man shall be cut off from among his people.	וְאֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא הֵבִיאוֹ לְהִקְרִיב קָרְבָן לַיהוָה לִפְנֵי מִשְׁכַּן יְהוָה דָּם יִחָשֵׁב לְאִישׁ הַהוּא דָם שָׁפַךְ וְנִכְרַת הָאִישׁ הַהוּא מִקֶּרֶב עַמּוֹ: 4
5	To the end that the children of Israel may bring their sacrifices, which they sacrifice in the open field, even that they may bring them unto the LORD, unto the door of the tent of meeting, unto the priest, and sacrifice them for sacrifices of peace-offerings unto the LORD.	לְמַעַן אֲשֶׁר יָבִיאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־זִבְחֵיהֶם אֲשֶׁר הֵם זֹבְחִים עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה וַהֲבִיֵּאם לַיהוָה אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד אֶל־הַכֹּהֵן וְזָבְחוּ זִבְחֵי שְׁלָמִים לַיהוָה אוֹתָם: 5
6	And the priest shall dash the blood against the altar of the LORD at the door of the tent of meeting, and make the fat smoke for a sweet savour unto the LORD.	וְזָלַק הַכֹּהֵן אֶת־הַדָּם עַל־מִזְבֵּחַ יְהוָה פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְהַקְטִיר הַחֵלֶב לְרִיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: 6
7	And they shall no more sacrifice their sacrifices unto the satyrs, after whom they go astray. This shall be a statute for ever unto them throughout their generations. .	וְלֹא־יִזְבְּחוּ עוֹד אֶת־זִבְחֵיהֶם לְשִׁעִירֵם אֲשֶׁר זָנִים אַחֲרֵיהֶם חֲקַת עוֹלָם תִּהְיֶה זֹאת לָהֶם לְדֹרֹתָם: 7

(34) ויעש כאשר צוה ה' וגו'. כשהגיע יום הכפורים עשה כסדר הזה, ולהגיד שזכו של אהרן שלא היה לוצשן לגדולתו אלא כמקיים גזירת המלך:

(3) אשר ישחט שור או כשב. צמוקדשין הכמוצ מדצר, שנאמר להקריב קרבן: במחנה. חוץ לעזרה (זבחים קז):

(4) דם יחשב. כשופך דם האדם שמתחייב צנפשו: דם שפך. לרצות את הזורק דמים צמוץ (שם):

(5) אשר הם זבחים. אשר הם רגילים לזנות:

חמישי
(שלישי)

8 And thou shalt say unto them: Whatsoever man there be of the house of Israel, or of the strangers that sojourn among them, that offereth a burnt-offering or sacrifice,

וְאֵלֵהֶם תֹּאמַר אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן־הַגֵּר אֲשֶׁר־יִגְדֹר בְּתוֹכְכֶם אֲשֶׁר־יַעֲלֶה עֹלָה אוֹ־זֶבַח:

9 and bringeth it not unto the door of the tent of meeting, to sacrifice it unto the LORD, even that man shall be cut off from his people.

9 וְאִל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא יִבְיֹאֲנוּ לַעֲשׂוֹת אֹתוֹ לַיהוָה וְנִכְרַת הָאִישׁ הַהוּא מֵעַמּוּי:

10 And whatsoever man there be of the house of Israel, or of the strangers that sojourn among them, that eateth any manner of blood, I will set My face against that soul that eateth blood, and will cut him off from among his people.

10 וְאִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן־הַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם אֲשֶׁר יֹאכַל כָּל־דָּם וְנָתַתִּי פָנַי בְּנַפְשׁ הַאֲכֹלֶת אֶת־הַדָּם וְהִכְרַתִּי אֹתָהּ מִקֶּרֶב עַמָּהּ:

11 For the life of the flesh is in the blood; and I have given it to you upon the altar to make atonement for your souls; for it is the blood that maketh atonement by reason of the life.

11 כִּי נַפְשׁ הַבֶּשֶׂר בַּדָּם הוּא וְאֲנִי נָתַתִּיו לָכֶם עַל־הַמִּזְבֵּחַ לְכַפֵּר עַל־נַפְשֹׁתֵיכֶם כִּי־הַדָּם הוּא בְּנַפְשׁ יְכַפֵּר:

12 Therefore I said unto the children of Israel: No soul of you shall eat blood, neither shall any stranger that sojourneth among you eat blood.

12 עַל־כֵּן אָמַרְתִּי לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל כָּל־נַפְשׁ מִכֶּם לֹא־תֹאכַל דָּם וְהַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם לֹא־יֹאכַל דָּם:

13 And whatsoever man there be of the children of Israel, or of the strangers that sojourn among them, that taketh in hunting any beast or fowl that may be eaten, he shall pour out the blood thereof, and cover it with dust.

13 וְאִישׁ אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן־הַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם אֲשֶׁר יִצּוֹד צִיד חַיָּה אוֹ־עוֹף אֲשֶׁר יֹאכַל וְשִׁפָּךְ אֶת־דָּמּוֹ וְכִסָּהּ בְּעָפָר:

(7) לשעירים. לשדים, כמו וּשְׁעִירִים יִקְדּוּ שָׁם (ישעיה יג, כא):

(8) אשר יעלה עלה. לחייב על המקטיר איברים בחוץ, (עי' צרא"ס) כשוחט בחוץ, שאם שחט אחד והעלה חזירו, שניהם חייבין (ת"כ פרק י, חולין כט):

(9) ונכרת. זרעו נכרת, וימיו נכרתין.

(10) כל דם. לפי שנאמר נפש יכפר, יכול לא יהא חייב אלא על דם המוקדשים, תלמוד לומר כל דם (כריתות ד): ונתתי פני. פנאי שלי, פונה אני מכל עסקי ועוסק בו:

(11) כי נפש הבשר. של כל צריה צדס היא תלויה, ולפיכך נתתיו על המזבח לכפר על נפש האדם, תבוא נפש ותכפר על הנפש:

(12) כל נפש מבכם. להזהיר גדולים על הקטנים (יבמות קיד):

(13) אשר יצוד. אין לי אלא ציד, אווין ותרגולין מנין, תלמוד לומר ציד מכל מקום, אם כן למה נאמר אשר יצוד, שלא יאכל ציד אלא בהזמנה זאת (חולין פד. ת"כ פרק יא, ז): אשר יאכל. פרט לטמאים:

14	<p>For as to the life of all flesh, the blood thereof is all one with the life thereof; therefore I said unto the children of Israel: Ye shall eat the blood of no manner of flesh; for the life of all flesh is the blood thereof; whosoever eateth it shall be cut off.</p>	<p>כִּי־נֶפֶשׁ כָּל־בָּשָׂר דָּמּוֹ בַּנֶּפֶשׁ הוּא וְאָמַרְתִּי לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל דָּם כָּל־בָּשָׂר לֹא תֹאכְלוּ כִּי נֶפֶשׁ כָּל־בָּשָׂר דָּמּוֹ הוּא כָּל־אֲכָלֹי יִכָּרֵת:</p>	14
15	<p>And every soul that eateth that which dieth of itself, or that which is torn of beasts, whether he be home-born or a stranger, he shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even; then shall he be clean.</p>	<p>וְכָל־נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תֹּאכַל נִבְלָה וְטֶרֶף בְּאֶרֶץ וּבְגֵר וּבְכֶסֶם בְּגִדָיו וְרֹחֶץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב וְטָהָר:</p>	15
16	<p>But if he wash them not, nor bathe his flesh, then he shall bear his iniquity.</p>	<p>וְאִם לֹא יִצְבֹּעַ וּבִשְׂרָיָה לֹא יִסְחִי וְיִקְבִּיל חֹבִיָּה:</p>	16
XVIII	<p>And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיֹּדְבֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר:</p>	XVIII
2	<p>Speak unto the children of Israel, and say unto them: I am the LORD your God.</p>	<p>דְּבַר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:</p>	2
3	<p>After the doings of the land of Egypt, wherein ye dwelt, shall ye not do; and after the doings of the land of Canaan, whither I bring you, shall ye not do; neither shall ye walk in their statutes.</p>	<p>כַּמַּעֲשֵׂה אֶרֶץ־מִצְרַיִם אֲשֶׁר יֹשְׁבֵתָם־בָּהּ לֹא תַעֲשׂוּ וְכַמַּעֲשֵׂה אֶרֶץ־כְּנָעַן אֲשֶׁר אָנֹכִי מְבִיא אֲתֶכֶם שָׁמָּה לֹא תַעֲשׂוּ וּבַחֲקֵיתֶהֶם לֹא תִלְכוּ:</p>	3
<p>(14) דמו בנפשו הוא. דמו הוא לו במקום הנפש שהנפש תלויה בו: כי נפש כל בשר דמו הוא. הנפש היא הדם. דם וזר לשון זכר, נפש לשון נקבה:</p> <p>(15) אשר תאכל נבלה וטרפה. צנצנת עוף טהור דבר הכתוב, שאין לה טומאה אלא בשעה שנבלעת צבית הצליעה, ולמדך כאן שמטמאה צבית, ואינה מטמאה צמגע, וטרפה האמורה כאן לא נכתבה אלא לדרוש, וכן שנינו יכול תהא נבלת עוף טמא מטמאה צבית הצליעה, תלמוד לומר טרפה, מי שיש צמינו טרפה, ילא עוף טמא שאין צמינו טרפה:</p> <p>(16) ונשא עונו. אם יאכל קדש, או יכנס למקדש, חייב על טומאה זו ככל שאר טומאות: ובשרו לא ירחץ ונשא עונו. על רחיצת גופו ענוש כרת, ועל כזום בגדים צנצנות:</p> <p>(2) אני ה' אלהיכם. אני הוא שאמרתי ציני, אנכי ה' אלהיך (שמות כ, ז), וקבלתם עליכם מלכותי, מעתה קבלו גזרותי. רבי אומר גלוי וידוע לפניו שסופן לנצח בעריות צימי עזרא, לפיכך צא עליהם בגזירה אני ה' אלהיכם, דעו מי גוזר עליכם, דיין להפרע וגאמן לשלם שכר:</p> <p>(3) כמעשה ארץ מצרים. מגיד שמעשיהם של מצרים ושל כנעניים מקולקלים מכל האומות, ואותו מקום שישבו בו ישראל מקולקל מן הכל (ת"כ פרק יג, ה): אשר אני מביא אתכם שמה. מגיד שאותן עממין שכבשו ישראל מקולקלים יותר מכולם: ובחקתיהם לא תלכו. מה הניח הכתוב שלא אחר, אלא אלו נמוסות שלהן, דברים החקוקין להם, כגון טקטיאות ואקטטיאות, ר' מאיר אומר אלו דרכי האמורי שמנו חכמים:</p>			

4	Mine ordinances shall ye do, and My statutes shall ye keep, to walk therein: I am the LORD your God.	4	אֶת־מִשְׁפָּטַי תַּעֲשׂוּ וְאֶת־חֻקֹּתַי תִּשְׁמְרוּ לֵלְכַת בְּהֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:
5	Ye shall therefore keep My statutes, and Mine ordinances, which if a man do, he shall live by them: I am the LORD.	5	וְשָׁמְרֶתֶם אֶת־חֻקֹּתַי וְאֶת־מִשְׁפָּטַי אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אִתְּכֶם הָאָדָם וְחִי בָהֶם אֲנִי יְהוָה: (ס)
6	None of you shall approach to any that is near of kin to him, to uncover their nakedness. I am the LORD.	ששי	אִישׁ אִישׁ אֶל־כָּל־שָׂאֵר בְּשָׂרוֹ לֹא תִקְרְבוּ לְגִלּוֹת עֲרוּתָהּ אֲנִי יְהוָה: (ס)
7	The nakedness of thy father, and the nakedness of thy mother, shalt thou not uncover: she is thy mother; thou shalt not uncover her nakedness.	7	עֲרוֹת אָבִיךָ וְעֲרוֹת אִמְּךָ לֹא תִגְלֶה אִמְּךָ הִוא לֹא תִגְלֶה עֲרוֹתָהּ: (ס)
8	The nakedness of thy father's wife shalt thou not uncover: it is thy father's nakedness.	8	עֲרוֹת אִשְׁת־אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה עֲרוֹת אָבִיךָ הִוא: (ס)
9	The nakedness of thy sister, the daughter of thy father, or the daughter of thy mother, whether born at home, or born abroad, even their nakedness thou shalt not uncover. .	9	עֲרוֹת אָחוֹתְךָ בִּתְּאֻבֶּיךָ אוֹ בִּתְּאֻמָּךְ מוֹלְדֶת בֵּית אוֹ מוֹלְדֶת חוּץ לֹא תִגְלֶה עֲרוֹתָן: (ס)
10	The nakedness of thy son's daughter, or of thy daughter's daughter, even their nakedness thou shalt not uncover; for theirs is thine own nakedness.	10	עֲרוֹת בִּתְּבִנְךָ אוֹ בִּתְּבִתְךָ לֹא תִגְלֶה עֲרוֹתָן כִּי עֲרוֹתֶךָ הֵנָּה: (ס)

- (4) את משפטי תעשו. אלו דברים האמורים בתורה במשפט, שאלו לא נאמרו היו כדאי לאומרן: ואת חקתי תשמרו. דברים שהם גזירת המלך, שיצר הרע משיצ עליהם למה לנו לשומרן, ואומות העולם ע"א משיצין עליהן, כגון אכילת חזיר, ולזישת שעטנז, וטהרת מי חטאת, לכך נאמר אני ה', גזרתי עליכם, אי אתם רשאים להפטור: ללכת בהם. אל תפטור מחוסך, שלא תאמר למדתי חכמת ישראל אלך ואלמד חכמת המצריים והכשדים:
- (5) ושמרתם את חקותי. לרצות שאר דקדוקי הפרשה שלא פרט הכתוב בהם (ת"כ שם יא). דבר אחר ליתן שמירה ועשייה לחוקים, ושמירה ועשייה למשפטים (שם פרשת ט, י), לפי שלא נתן אלא עשייה למשפטים ושמירה לחוקים: וחי בהם. לעולם הצא, שאם תאמר בעולם הזה, והלא סופו הוא מות: אני ה'. נאמן לשלם שכר:
- (6) לא תקרבו. להזהיר הנקבה כזכר, לכך נאמר לשון רבים: אני ה'. נאמן לשלם שכר:
- (7) ערות אביך. זו אשת אביך (סנהדרין נד.), או אינו אלא כמשמעו, נאמר כאן ערות אביך, ונאמר להלן ערות אביו וגלה (ויקרא כ, יא), מה להלן אשת אביו, אף כאן אשת אביו: וערות אבך. להביא אמו שאינה אשת אביו:
- (8) ערות אשת אביך. לרצות לאחר מיתה:
- (9) בת אביך. אף בת אנוסה כמשמעו: מולדת בית או מולדת חוץ. בין שאומרים לו לאבין קיים את אמה, ובין שאומרים לו הולא את אמה (יצמות כג.), כגון ממזרת או נתינה:
- (10) ערות בת בנך וגו'. צנתו מאנוסתו הכתוב מדבר (סנהדרין עו.), וצנתו וצנת צנתו מאשתו אנו למדין מערות אשה וצנתה

<p>11 The nakedness of thy father's wife's daughter, begotten of thy father, she is thy sister, thou shalt not uncover her nakedness.</p>	<p>עֲרוֹת בֵּת-אִשְׁתֹּ אָבִיךָ מוֹלֶדֶת אָבִיךָ אַחֲוֹתָהּ הִוא לֹא תִגְלֶה עֲרוֹתָהּ: (ס)</p>	<p>11 עֲרוֹת בֵּת-אִשְׁתֹּ אָבִיךָ מוֹלֶדֶת אָבִיךָ אַחֲוֹתָהּ הִוא לֹא תִגְלֶה עֲרוֹתָהּ: (ס)</p>
<p>12 Thou shalt not uncover the nakedness of thy father's sister: she is thy father's near kinswoman.</p>	<p>עֲרוֹת אַחֲוֹת-אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה עֲרוֹת אַחֲוֹת אָבִיךָ הִוא: קְרִיבַת אָבִיךָ הִיא:</p>	<p>12 עֲרוֹת אַחֲוֹת-אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה עֲרוֹת אַחֲוֹת אָבִיךָ הִוא: (ס)</p>
<p>13 Thou shalt not uncover the nakedness of thy mother's sister; for she is thy mother's near kinswoman.</p>	<p>עֲרוֹת אַחֲוֹת אִמְךָ לֹא תִגְלֶה עֲרוֹת אַחֲוֹת אִמְךָ הִוא: קְרִיבַת אִמְךָ הִיא:</p>	<p>13 עֲרוֹת אַחֲוֹת-אִמְךָ לֹא תִגְלֶה עֲרוֹת אַחֲוֹת אִמְךָ הִוא: (ס)</p>
<p>14 Thou shalt not uncover the nakedness of thy fathers brother, thou shalt not approach to his wife: she is thine aunt.</p>	<p>עֲרוֹת אַחֲוִי-אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה אֶל-אִשְׁתּוֹ לֹא תִקְרַב וְדֹתְךָ לֹא תִקְרַב אֶתְּ אַחֲוִיךָ הִוא: (ס)</p>	<p>14 עֲרוֹת אַחֲוִי-אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה אֶל-אִשְׁתּוֹ לֹא תִקְרַב וְדֹתְךָ לֹא תִקְרַב אֶתְּ אַחֲוִיךָ הִוא: (ס)</p>
<p>15 Thou shalt not uncover the nakedness of thy daughter-in-law: she is thy son's wife; thou shalt not uncover her nakedness.</p>	<p>עֲרוֹת כְּלִתְךָ לֹא תִגְלֶה עֲרוֹת כְּלִתְךָ לֹא תִגְלֶה אֶתְּ בְּנֶךָ הִוא לֹא תִגְלֶה עֲרוֹתָהּ: (ס)</p>	<p>15 עֲרוֹת כְּלִתְךָ לֹא תִגְלֶה עֲרוֹת כְּלִתְךָ לֹא תִגְלֶה אֶתְּ בְּנֶךָ הִוא לֹא תִגְלֶה עֲרוֹתָהּ: (ס)</p>
<p>16 Thou shalt not uncover the nakedness of thy brother's wife: it is thy brother's nakedness.</p>	<p>עֲרוֹת אִשְׁתֹּ אֲחִיךָ לֹא תִגְלֶה עֲרוֹת אִשְׁתֹּ אֲחִיךָ הִוא: עֲרוֹתָהּ אִשְׁתֹּ אֲחִיךָ הִיא:</p>	<p>16 עֲרוֹת אִשְׁתֹּ אֲחִיךָ לֹא תִגְלֶה עֲרוֹת אִשְׁתֹּ אֲחִיךָ הִוא: (ס)</p>
<p>17 Thou shalt not uncover the nakedness of a woman and her daughter; thou shalt not take her son's daughter, or her daughter's daughter, to uncover her nakedness: they are near kinswomen; it is lewdness.</p>	<p>עֲרוֹת אִשָּׁה וּבִתָּה לֹא תִגְלֶה אֶת-בִּתְּ-בִּתָּה וְאֶת-בִּתְּ-בִּתָּה לֹא תִקַּח לְגִלּוֹת עֲרוֹתָהּ שְׂאֵרָה הֵנָּה זִמָּה הִוא: עֲרוֹת אִשָּׁה וּבִתָּה לֹא תִגְלֶה אֶת-בִּתְּ-בִּתָּה וְאֶת-בִּתְּ-בִּתָּה לֹא תִקַּח לְגִלּוֹת עֲרוֹתָהּ שְׂאֵרָה הֵנָּה זִמָּה הִוא:</p>	<p>17 עֲרוֹת אִשָּׁה וּבִתָּה לֹא תִגְלֶה אֶת-בִּתְּ-בִּתָּה וְאֶת-בִּתְּ-בִּתָּה לֹא תִקַּח לְגִלּוֹת עֲרוֹתָהּ שְׂאֵרָה הֵנָּה זִמָּה הִוא:</p>
<p>18 And thou shalt not take a woman to her sister, to be a rival to her, to uncover her nakedness, beside the other in her lifetime.</p>	<p>וְאִשָּׁה אֶל-אֲחֹתָהּ לֹא תִקַּח לְגִלּוֹת עֲרוֹתָהּ עִלֶּיהָ עִלָּה בַּחַיָּה: וְאִשָּׁה אֶל-אֲחֹתָהּ לֹא תִקַּח לְגִלּוֹת עֲרוֹתָהּ עִלֶּיהָ עִלָּה בַּחַיָּה:</p>	<p>18 וְאִשָּׁה אֶל-אֲחֹתָהּ לֹא תִקַּח לְגִלּוֹת עֲרוֹתָהּ עִלֶּיהָ עִלָּה בַּחַיָּה:</p>

שנאמר בהן לא תגלה, בין שהיא ממנו בין שהיא מאיש אחר: ערות בת בנך. קל וחומר לצנן, אלא לפי שאין מזהירין מן הדין למדורה מגזרה שזה, (במסכת יבמות ג.)

(11) ערות בת אביך. לימד שאינו חייב על אחותו משפחה ונקרית, לכך נאמר בת אשת אביך, בראויה לקידושין (יבמות כג.)

(14) ערות אחי אביך לא תגלה. ומה היא ערותו, אל אשתו לא תקרב:

(15) אשת בנך היא. לא אמרתי אלא בשיש לצנן אישות זה, פרט לאנוסה ושפחה ונכרית:

(17) ערות אשה ובתה. לא אסר הכתוב אלא ע"י נשואי הראשונה (יבמות יז), לכך נאמר לא תקח, לשון קיחה, וכן לענין העונש ששם קח את אשה וקח את אמה (ויקרא כ, יד), לשון קיחה, אצל אנס אשה מותר לישא בתה: שאררה הבנה. קרובות הן זו לזו: זמה. ענה, כתרומתו ענה קטאין, שיצרך יועצך לחטוא:

(18) אל אחותה. שמהן כחשת (קידושין נ:). לצנן. לשון צרה, לעשות את זו צרה לזו: בחייה. למדך, שאם גרשה לא ישא את אחותה, כל זמן שהיא בחייה (יבמות ח:)

19	And thou shalt not approach unto a woman to uncover her nakedness, as long as she is impure by her uncleanness.	וְלֹא־תִגָּחַן אִשָּׁה בְּגִתָּהּ לֹא תִקְרַב לְגִלּוֹת עִרְוֹתָהּ:	19	וְלֹא־אִשָּׁה בְּגִתָּת טְמֵאָתָהּ לֹא תִקְרַב לְגִלּוֹת עִרְוֹתָהּ:
20	And thou shalt not lie carnally with thy neighbour's wife, to defile thyself with her.	וּבִאֲתָת חֲבֵרָךְ לֹא תִתֵּן שְׂכִיבָתְךָ לְזָרָע לְאִסְתַּאֲבָא בָּהּ:	20	וְלֹא־אִשְׁתַּ עִמִּיתְךָ לֹא־תִתֵּן שְׂכִיבָתְךָ לְזָרָע לְטִמְאָה־בָּהּ:
21	And thou shalt not give any of thy seed to set them apart to Molech, neither shalt thou profane the name of thy God: I am the LORD.	וּמִזְרַעְךָ לֹא תִתֵּן לְאַעֲבָדָא לְמֹלֶךְ וְלֹא תַחֲלִיל יְת שְׁמָא דְאַלְהֵיךָ אֲנִי יְהוָה:	21	וּמִזְרַעְךָ לֹא־תִתֵּן לְהַעֲבִיר לְמֹלֶךְ וְלֹא תַחֲלִיל אֶת־שֵׁם אֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָה:
22	Thou shalt not lie with mankind, as with womankind; it is abomination.	וְיִת דְּכֹרָא לֹא תִשְׁכָּב מִשְׁכָּבִי אִתָּא תוֹעִיבָא הִיא:	22	וְאִת־זָכָר לֹא תִשְׁכָּב מִשְׁכָּבִי אִשָּׁה תוֹעִיבָה הִוא:
23	And thou shalt not lie with any beast to defile thyself therewith; neither shall any woman stand before a beast, to lie down thereto; it is perversion.	וּבְכָל בְּהֵמָה לֹא תִתֵּן שְׂכִיבָתְךָ לְאִסְתַּאֲבָא בָּהּ וְאִתָּא לֹא תִקֹּם קֶדֶם בְּעִירָא לְמִשְׁלַט בָּהּ תִּבְלָא הִוא:	23	וּבְכָל־בְּהֵמָה לֹא־תִתֵּן שְׂכִיבָתְךָ לְטִמְאָה־בָּהּ וְאִשָּׁה לֹא־תַעֲמֹד לִפְנֵי בְּהֵמָה לְרִבְעָה תִּבְלָ הִוא:
24	Defile not ye yourselves in any of these things; for in all these the nations are defiled, which I cast out from before you.	לֹא תִסְתַּאֲבֹנוּ בְּכָל אֲלֵין אֲרִי בְּכָל אֲלֵין אִסְתַּאֲבוּ עִמָּיָא דְאַנָּא מִגְּלִי מִן קְדָמִיכֹן:	24	אֲל־תִּטְמָאוּ בְּכָל־אֱלֹהִי כִי בְּכָל־אֱלֹהִי נִטְמָאוּ הַגּוֹיִם אֲשֶׁר־אֲנִי מְשַׁלַּח מִפְּנֵיכֶם:
25	And the land was defiled, therefore I did visit the iniquity thereof upon it, and the land vomited out her inhabitants.	וְאִסְתַּאֲבַת אֶרֶעָ וְאִסְעֵרִית חֹזְבָה עָלֶיהָ וְרוֹקִינַת אֶרֶעָ יָת יִתְבָּהָא:	25	וְנִטְמָא הָאָרֶץ וְאִפְקַד עֹנָהָ עָלֶיהָ וְתִקָּא הָאָרֶץ אֶת־יִשְׁבֵּיהָ:
26	Ye therefore shall keep My statutes and Mine ordinances, and shall not do any of these abominations; neither the home-born, nor the stranger that sojourneth among you—	וְתִטְרוּן אֲתֹנוּ יְת קִנְמֵי וְיִת דִּינֵי וְלֹא תַעֲבֹדוּן מִכָּל תוֹעִיבָתָא הָאֲלֵין יִצִּיבִיא וְגִירָא דִּיתְגִּירוּן בִּינִיכֹן:	26	וּשְׁמִרְתֶּם אֹתָם אֶת־חֻקֹּתַי וְאֶת־מִשְׁפָּטַי וְלֹא תַעֲשׂוּ מִכָּל הַתּוֹעֲבוֹת הָאֵלֶּה הָאֲזֻלָּח וְהַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם:
27	for all these abominations have the men of the land done, that were before you, and the land is defiled—	אֲרִי יְת כָּל תוֹעִיבָתָא הָאֲלֵין עֲבָדוּ אַנְשֵׁי אֶרֶעָ דְּקְדָמִיכֹן וְאִסְתַּאֲבַת אֶרֶעָ:	27	כִּי אֶת־כָּל־הַתּוֹעֲבוֹת הָאֵלֶּה עָשׂוּ אַנְשֵׁי־הָאָרֶץ אֲשֶׁר לִפְנֵיכֶם וְנִטְמָא הָאָרֶץ:

(21) למלך. עבודת אלילים היא ששמה מולך, וזו היא עבודה זרה, שמוסר צנו לכומרים ועושין שמי מדורות גדולות ומעבירין את הנין צרגלי צין שמי מדורות האש (סנהדרין 57:). לא תתן. זו היא מסירתם לכומרים: להעביר למלך. זו העברת האש:

(23) תבל הוא. לשון קדש וערוה וניאוף, וכן ואפי על סגליקס (ישע"י, כה). דבר אחר תבל הוא, לשון צלילה וערצוב, וזרע אדם וזרע צהמה:

28	that the land vomit not you out also, when ye defile it, as it vomited out the nation that was before you.	וְלֹא-תִקִּיא הָאָרֶץ אֶתְכֶם בְּטִמְאַתְכֶם אֶתָּה כַּאֲשֶׁר קָאָה אֶת-הַגּוֹי אֲשֶׁר לִפְנֵיכֶם: וְלֹא תְרוֹקִין אֶרֶץ אֲרָעָא בְּסִטְמוֹתֵיהּ יִתְהַב עִמָּמִיא דְּקִדְמִיכוּן:	מפטיר
29	For whosoever shall do any of these abominations, even the souls that do them shall be cut off from among their people.	כִּי כָל-אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מִכָּל הַתּוֹעֵבוֹת הָאֵלֶּה וְנִכְרְתוּ הַנַּפְשׁוֹת הָעֹשֹׂת מִקֶּרֶב עַמָּם:	
30	Therefore shall ye keep My charge, that ye do not any of these abominable customs, which were done before you, and that ye defile not yourselves therein: I am the LORD your God.	וְשָׁמַרְתֶּם אֶת-מִשְׁמַרְתִּי לִבְלֹתִי עֲשׂוֹת מַחֲקוֹת הַתּוֹעֵבוֹת אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ לִפְנֵיכֶם וְלֹא תִטְמְאוּ בָהֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: (פ)	פסוקים

The Haftarah is Ezekiel 22:1 – 22:19 on page 153. Sepharadim read Ezekiel 22:1 – 22:16. On the Shabbat before Pesah, read the Haftarah on page 180.

XIX	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמַלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:	קדשים
2	Speak unto all the congregation of the children of Israel, and say unto them: Ye shall be holy; for I the LORD your God am holy.	דִּבֹּר אֶל-כָּל-עֵדֻת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם קְדוֹשִׁים תִּהְיוּ כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	
3	Ye shall fear every man his mother, and his father, and ye shall keep My sabbaths: I am the LORD your God.	אִישׁ אָמוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ וְאֶת-שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמְרוּ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	

(28) ולא תקיא הארץ אתכם. משל לזן מלך שהאכילוהו דבר מאוס שאין עומד במעיו אלא מקיאו, כך ארץ ישראל אינה מקיימת עוצרי עצירה. ותרוממו ולא תרוקן, לשון ריקון, מריקה עצמה מהם:
 (29) הנפשות העושות. הזכר והנקבה במשמע (צ"ק לב).
 (30) ושמרתם את משמרת. להזהיר צית דין על כך: ולא תטמאו בהם אני ה' אלהיכם. הא אם תטמאו איני אלהיכם, ואם נפלים מאחרי, ומה הנאה יש לי בכם, ואם מתחייבים כלליה, לכך נאמר אני ה' אלהיכם:
 (2) דבר אל כל עדת בני ישראל. מלמד שנאמרה פרשה זו צהקהל, מפני שרוב גופי תורה תלויין צה (ויק"ר כד, ה): קדושים תהיו. הוו פרושים מן העריות ומן העבירה, שכל מקום שאתה מוצא גדר ערוה אתה מוצא קדושה (ויק"ר סו, ו), אשה זנה ופולגה וגו' (ויקרא כא, ז), חני ה' מקדשקס. (ת"כ פרשתא, א, א) ולא יחלל זרעו חני ה' מקדשו (שם פסוק טו). קדשים יהיו (שם פסוק ו), אשה זנה ופולגה וגו' (שם פסוק ז):
 (3) איש אמו ואביו תיראו. כל אחד מכם תיראו אביו ואמו, זהו פשוט. ומדרשו (ת"כ שם ג קידושין ל:): אין לי אלא איש, אשה מנין, כשהוא אומר תיראו הרי כאן שנים, א"כ למה נאמר איש, שהאיש סיפק בידו לעשות, אבל אשה רשות אחרים עליה: אמו ואביו תיראו. כאן הקדים אס לאב, לפי שגלוי לפניו שהבן ירא את אביו יותר מאמו, וצדקצוד הקדים אב לאם, לפי שגלוי לפניו שהבן מכבד את אמו יותר מאביו, מפני שמסדלתו בצדדים (קידושין לא). ואת שבתתי תשמרו. סמך שמירת שבת למורא אב, לומר אף על פי שהזרתך על מורא אב, אם יאמר לך חלל את השבת, אל תשמע לו, וכן בשאר כל המצוות (צ"מ לב):

<p>4 Turn ye not unto the idols, nor make to yourselves molten gods: I am the LORD your God.</p>	<p>לֹא תִתְּפֹנֶן בְּתֵר טַעֲנֹן וְדַחֲלָן דְּמִתְּחָא לֹא תַעֲבֹדוּן לְכוֹן אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:</p>	<p>4 אֶל-תִּתְּפֹנֶן אֶל-הָאֱלֹהִים וְאֶל-הַיִּדֹּלִים מִסִּכָּה לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:</p>
<p>5 And when ye offer a sacrifice of peace-offerings unto the LORD, ye shall offer it that ye may be accepted.</p>	<p>וְאִרִי תִכְסֹּן נִכְסֵת קוֹדֶשִׁין קֹדֶם יְיָ לְרַעְוָא לְכוֹן תִּכְסֹּנִיהָ:</p>	<p>וַיְיָ תִזְבְּחוּ זֶבַח שְׁלָמִים לַיהוָה לְרִצְוֹנְכֶם תִּזְבְּחֶהוּ:</p>
<p>6 It shall be eaten the same day ye offer it, and on the morrow; and if aught remain until the third day, it shall be burnt with fire.</p>	<p>בְּיוֹמָא דִּיתְנַכְסִים וּתְאָכִיל וּבְיוֹמָא דְבִתְרוֹהִי וְדִישְׁתָּאָר עַד יוֹמָא תְּלִיתָאָה בְּנוֹרָא יִתְּקַד:</p>	<p>בְּיוֹם זִבְחֲכֶם יֹאכַל וּמִמָּחֳרָת וְהַנּוֹתָר עַד-יוֹם הַשְּׁלִישִׁי בָּאֵשׁ יִשָּׂרֶף:</p>
<p>7 And if it be eaten at all on the third day, it is a vile thing; it shall not be accepted.</p>	<p>וְאִם אֶתְאָכִיל וּתְאָכִיל בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה מִרְחָק הוּא לֹא יְהִי לְרַעְוָא:</p>	<p>וְאִם הֹאכַל יֹאכַל בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי פְּגוּל הוּא לֹא יִרְצָה:</p>
<p>8 But every one that eateth it shall bear his iniquity, because he hath profaned the holy thing of the LORD; and that soul shall be cut off from his people.</p>	<p>וְדִיכְלִינִיה חוֹבִיָּה יִקְבִּיל אֲרִי יֵת קוֹדֶשָׁא דִּי אֲחִיל וְיִשְׁתַּיִצִי אֲנָשָׁא הֵהוּא מַעֲמִיָּה:</p>	<p>וְאֲכָלֹי עֲוֹנוֹ יֵשָׂא כִּי-אֶת-קֹדֶשׁ יְהוָה חָלַל וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא מֵעַמִּיָּה:</p>
<p>9 And when ye reap the harvest of your land, thou shalt not wholly reap the corner of thy field, neither shalt thou gather the gleaning of thy harvest.</p>	<p>וּבְמַחְצְדְּכוֹן יֵת חֲצָדָא דְּאֲרַעְכוֹן לֹא תִשְׂיִצִי פִתָּא דְּחִקְלָה לְמַחְצָד וּלְקַטָּא לֹא תִלְקִיט:</p>	<p>וּבְקַצְרְכֶם אֶת-קְצִיר אֲרָצְכֶם לֹא תִכְלֶה פֶּאת שְׂדֶךָ לְקַצֹּר וְלִקֹּט קְצִירְךָ לֹא תִלְקֹט:</p>

אני ה' אלהיכם. אחת ואזין חייבים בכבודי (יבמות ה:), לפיכך לא תשמע לו לצטל את דברי (ז"מ לז). איזהו מורא, לא ישב במקומו, ולא ידבר במקומו, ולא יסתור את דבריו. ואיזהו קצוד, מאכיל ומשקה, מלביש ומנעיל, מכניס ומוציא (קידושין לא:):

(4) אל תפנו אל האלילים. לעזדם. (מ"כ שס י) אלילים לשון אל, כלל הוא חשוב: ואלהי מסכה. תחילתן אלילים הם, ואם אחת פונה אחריהם סופך לעשותן אלהות: לא תעשו לכם. לא תעשו לאחרים, ולא אחרים לכם. ואם תאמר לא תעשו לעצמכם אבל אחרים עושין לכם, הרי כבר נאמר לא יהיה לך (שמות כ, ג), לא שלך ולא של אחרים:

(5) וכי תזבחו וגו'. לא נאמרה פרשה זו, אלא ללמד, שלא תהא זביחתן אלא על מנת להאכל בחוץ הזמן הזה, שאם לקבוע להם זמן אכילה, הרי כבר נאמר ואם גדר או נדבדה צח קרצנו וגו' (ויקרא ז, טו): לרצונכם תזבחו. תחלת זביחתו תהא על מנת נחת רוח שיהא לכם לרצון, שאם תחשבו עליו מחשבת פסול לא ירצה עליכם לפני: לרצונכם. אנפיי"צימנטו, זהו לפי פשוטו. ורבותינו למדו (חולין יג:): מכאן למתעסק בקדשים שפסול, שצריך שימכוין לשחוט:

(6) ביום זבחכם יאכל. כשתזבחוהו, תשחטוהו על מנת זמן זה שקבעתי לכם כבר:

(7) ואם האכל יאכל וגו'. אם אינו ענין לחוץ, לזמנו, שהרי כבר נאמר ואם האכל יאכל מצטרף צח קרצנו וגו' (ויקרא שס, יח), תנהו ענין לחוץ למקומו, יכול יהיו חייבין כרת על אכילתו, תלמוד לומר והקטש האקלת ממנו עונה פשא (שס), ממנו ולא מחזירו, יא הנשחט במחשבת חוץ למקומו (זבחים כט:). פגול. מתועב, כמו ומרק פגולים קליהם (ישעי"ה סה, ד):

(8) ואכליו עונו ישא. צונת גמור הכתוב מדבר ואינו ענוש כרת על הנשחט חוץ למקומו, שכבר מיעטו הכתוב, וזהו צונת גמור מדבר (זבחים כח:): ובמסכת כריתות (ה). למדוהו מגזרה שוה:

(9) לא תכלה פאת שדך. שניח פאה בסוף שדהו (מ"כ פרק א, ט): ולקט קצירך. שצלים הנושרים צעטת קצירה

<p>10 And thou shalt not glean thy vineyard, neither shalt thou gather the fallen fruit of thy vineyard; thou shalt leave them for the poor and for the stranger: I am the LORD your God.</p>	<p>10 וְכִרְמֶךָ לֹא תַעֲלֹל וּפָרַט כִּרְמֶךָ לֹא תִלְקֹט לַעֲנִי וְלַגֵּר וְלַיָּגוֹר תִּשְׁבּוֹק יִתְּהוֹן אָנָּה יְיָ אֱלֹהֶיכֶם:</p>
<p>11 Ye shall not steal; neither shall ye deal falsely, nor lie one to another.</p>	<p>ישראל 11 לֹא תִגְנֹבוּ וְלֹא־תִכְחֲשׂוּ וְלֹא־תִשְׁקְרוּ אִישׁ בְּעַמִּיתוֹ:</p>
<p>12 And ye shall not swear by My name falsely, so that thou profane the name of thy God: I am the LORD.</p>	<p>12 וְלֹא־תִשְׁבַּעוּ בִשְׁמִי לִשְׁקֶר וְחָלַלְתָּ אֶת־שֵׁם אֱלֹהֶיךָ אָנָּה יְיָ:</p>
<p>13 Thou shalt not oppress thy neighbour, nor rob him; the wages of a hired servant shall not abide with thee all night until the morning.</p>	<p>13 לֹא־תַעֲשֶׂק אֶת־רֵעֶךָ וְלֹא תִגְזֹל לֹא־תִלְוִין פַּעֲלַת שָׂכִיר אֶתְּךָ עַד־בֹּקֶר:</p>
<p>14 Thou shalt not curse the deaf, nor put a stumbling-block before the blind, but thou shalt fear thy God: I am the LORD.</p>	<p>14 לֹא־תִקְלַל חֵרֶשׁ וּלְפָנֵי עוֹר לֹא תִתֵּן מִכְשָׁל וְיִירָאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ אָנָּה יְיָ:</p>

אחת או שתיים, אבל שלש אינן לקט (פאה פ"ו, מ"ה):

(10) לא תעלול. לא תטול עוללות שזהו הניכרות. איזהו עוללות, כל שאין לה לא קָטף ולא נָטף (פאה פ"ז, מ"ד): ופרט כרמך. גרגרי ענבים הנושרים בשעת ציריה: אני ה' אלהיכם. דיין להפרע, ואיני גובה מכם אלא נפשות, שנאמר וְלַיָּגוֹר תִּשְׁבּוֹק (משלי כב, ככג):

(11) לא תגנבו. אזהרה לגונב ממון, אבל לא תגנוב שבעשרת הדברות אזהרה לגונב נפשות, דבר הלמד מענינו, דבר שחייבין עליו מיתת ד"ד (סנהדרין פו). ולא תכחשו. לפי שנאמר וְכָסֶפְךָ (ויקרא ה, כב), משלם קרן וחומש, למדנו עונש, אזהרה מנין, תלמוד לומר ולא תכחשו: ולא תשקרו. לפי שנאמר וְנִשְׁבַּע עַל שֶׁקֶר (שם), ישלם קרן וחומש, למדנו עונש, אזהרה מנין, תלמוד לומר ולא תשקרו: לא תגנבו ולא תכחשו ולא תשקרו ולא תשבועו. אם גנבת סופך לכחש סופך לשקר סופך להשבע לשקר:

(12) ולא תשבועו בשמי. למה נאמר, לפי שנאמר לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם ה' אֱלֹהֶיךָ לְשׁוֹא (שמות כ, ז), יכול לא יהא חייב אלא על שם המיוחד, מנין לרבות כל הכנויין, ת"ל ולא תשבועו בשמי לשקר, כל שם שיש לו:

(13) לא תעשק. זה הכוזב שכר שכיר (ת"כ פרשת צ): לא תלוי. לשון נקצה, מוסב על הפעולה: עד בקר. בשכיר יום הכחוז מדבר, שיצאחו משקעה חמה, לפיכך זמן גְּזוּי שָׁכְרוּ כל הלילה, ובמקום אחר הוא אומר וְלֹא תִצְוֹא עָלָיו הַשֶּׁמֶשׁ (דברים כד, טו), מדבר בשכיר לילה (בבא מציעא קי), שהשלמת פעולתו משיעלה עמוד השחר, לפיכך זמן גְּזוּי שָׁכְרוּ כל היום, לפי שנאמר תורה זמן לבעל הבית עונה, לבקש מעות:

(14) לא תקלל חרש. אין לי אלא חרש, מנין לרבות כל אדם, תלמוד לומר דַּעֲמָךְ לֹא תִאָּר (שמות כב, כז), אם כן למה נאמר חרש, מה חרש מיוחד שהוא צחיס אף כל שהוא צחיס, יצא המת שאינו צחיס (ת"כ שם יג): ולפני עור לא תתן מכשול. לפני הסומא דדבר לא תתן עצה שאינה הוגנת לו, אל תאמר מכור שדך וקח לך חמור, ואחיה עוקף עליו ונוטלה הימנו (שם יד): ויראת מאלהיך. לפי שהדבר הזה אינו מסור לצריות לידע אם דעתו של זה לטובה או לרעה, ויכול להשמט ולומר לטובה נכוונתי, לפיכך נאמר זו ויראת מאלהיך, המכיר מחשבותיך. וכן כל דבר המסור ללבו של אדם העושהו, ואין שאר הצריות מכירות זו, נאמר זו ויראת מאלהיך:

- 15 Ye shall do no unrighteousness in judgment; thou shalt not respect the person of the poor, nor favour the person of the mighty; but in righteousness shalt thou judge thy neighbour.
- 16 Thou shalt not go up and down as a talebearer among thy people; neither shalt thou stand idly by the blood of thy neighbour: I am the LORD.
- 17 Thou shalt not hate thy brother in thy heart; thou shalt surely rebuke thy neighbour, and not bear sin because of him.
- 18 Thou shalt not take vengeance, nor bear any grudge against the children of thy people, but thou shalt love thy neighbour as thyself: I am the LORD.
- לֹא־תַעֲשׂוּ עוֹל׃ בַּמִּשְׁפָּט לֹא־תִשָּׂא פָנֶי־דָל וְלֹא תִהְדָּר פָּנֵי גִדּוֹל בַּצֹּדֵק תִּשְׁפֹּט עַמִּיתְךָ׃
- לֹא־תִלְךָ רֵכִיל בְּעַמֶּיךָ לֹא תַעֲמֹד עַל־דַּם רֵעֶךָ אֲנִי יְהוָה׃
- לֹא־תִשְׁנֹא אֶת־אֲחִיךָ בְּלִבְּךָ הוֹכַח תוֹכִיחַ אֶת־עַמִּיתְךָ וְלֹא־תִשָּׂא עָלָיו חֲטָא׃
- לֹא־תִקְחֶם וְלֹא־תִטַּר אֶת־בְּנֵי עַמֶּיךָ וְאַהֲבַת לִרְעֶךָ כַּמּוֹד אֲנִי יְהוָה׃
- לֹא תַעֲבֹדוּן שָׁקֵר בְּדִין לֹא תִסָּב אִפִּי מִסְכִּינָא וְלֹא תִהְדָּר אִפִּי רֵבָא בְּקוֹשְׁטָא תִּדְיִינִיה לְחִבְרָךְ׃
- לֹא תִיכּוֹל קוֹרְצִין בְּעַמֶּיךָ לֹא תִקּוּם עַל דָּמָא דְחִבְרָךְ אֲנָא יְיָ׃
- לֹא תִשְׂנִי יֵת אֲחוּיךָ בְּלִבְּךָ אוֹכְחָא תוֹכַח יֵת חִבְרָךְ וְלֹא תִקְבִּיל עַל דִּילִיָּה חוֹבָא׃
- לֹא תִקּוּם וְלֹא תִטַּר אֶת־בְּנֵי לְבִנֵי עַמֶּיךָ וְתִרְחַמִּיה לְחִבְרָךְ כַּמּוֹד אֲנָא יְיָ׃

(15) לֹא תַעֲשׂוּ עוֹל בַּמִּשְׁפָּט. מלמד שהדיין המקלל את הדין קרוי עול, שנאמר, ומשוקץ, חרס, ותועבה. שהעול קרוי תועבה, שנאמר פי תועבת ה' וגו' כל עשה עול (דברים כה, טו), והתועבה קרויה שקץ וחרס, שנאמר וְלֹא תִבְזֶה תוֹעֵבָה אֶל בְּיָתְךָ וְיָיִם חָרָס כְּמֵהוּ שֶׁקָּץ תִּשְׁקָצֶנּוּ וגו' (שם ז, כו): לֹא תִשָּׂא פָנֵי דָל. שלא תאמר עני הוא זה והעשיר חייב לפרנסו אזכנו צדין ונמאס מתפרנס צנקיות (ת"כ פרק ד, ז): וְלֹא תִהְדָּר פָּנֵי גִדּוֹל. שלא תאמר עשיר הוא זה, בן גדולים הוא זה, היאך אציינו ואראה צדושמו, עונש יש צדצר, לכך נאמר, ולא תהדר פני גדול: בצדק תשפוט עמיתך. כמשמעו. דצר אחר הו' דן את חצירך לכף זכות:

(16) לֹא תִלְךָ רֵכִיל. אני אומר על שם שכל משלחי מדינים ומספרי לשון הרע הולכים בצתי רעים לרגל מה יראו רע או מה ישמעו רע לספר בשוק, נקראים הולכי רכיל, הולכי רגילה, אשפיי"מנט בלע"ז. וראיה לדברי שלא מצינו רכילות שאין כחוצ בלשון הליכה. לא תלך רכיל, הלכי רכיל נחשט וצדל (ירמיה ו, כח), ושאר לשון הרע אין כחוצ בו הליכה, מלשני בַּסֵּטֶר רַעְיָה (תהלים קא, ה), לְשׁוֹן רַמְיָה (שם קכ, ז), לְשׁוֹן מַדְבָּרָה גְּדִלוֹת (שם יב, ד), לִכְךָ אֲנִי אֹמֵר, שהלשון הולך ומרגל, שהכ"ף נחלפת בגימ"ל, שכל האותיות שמואיהם ממקום אחד מתחלפות זו בזו, ב"ת צפ"א, וגימ"ל בכ"ף וקו"ף, ונו"ן בלמ"ד, וזי"ן בלד"י, וכן וְיִרְגַּל צִעֲצֻדָּךְ (שמואל"ז ז, כח), רגל במרמה לאמר עלי רעה, וכן לא רגל על לשנו (תהלים טו, ג), וכן רוכל הסוחר ומרגל אחר כל סחורה, וכל המוכר בשמים להתקשט בהם הנשים, על שם שְׁמִיטָה צמיד בעיירות נקרא רוכל, לשון רוגל. ותרוממו לֹא יִיכּוֹל קוֹרְצִין, כמו וַיִּכְלּוּ קִרְיָהוּן דִּי יְהוּדָא (דניאל ג, ח), אֶכְלָ צֶהוּ קוֹרְצָא בִּי מִלְכָּא (זכרות נח), נראה צעיני שהיה משפטם לאכול צבית המקבל דבריהם שום הלעטה, והוא גמר חזוק שדצריו מקוימים ומעמידם על האמת, ואותה הלעטה נקראת אכילת קורצין, לשון קָרַץ צִעֲצִינִי (משלי ו, יג), שכן דרך כל הולכי רכיל לקרוץ צעיניהם ולרמוז דברי רכילותם שלא יצינו שאר השומעים: לֹא תַעֲמֹד עַל דַּם רֵעֶךָ. לראות במיתמו, ואתה יכול להצילו, כגון טובע בנהר, וחיה או לטמים צאים עלי (ת"כ פרק ד, חסנהדרין עג.) אֲנִי ה' נאמן לשלם שכר, ונאמן להפרע:

(17) וְלֹא תִשָּׂא עָלָיו חֲטָא. לא תלצין את פניו ברבים (ערכין טז):

(18) לֹא תִקּוּם. אמר לו השאילני מגלך, אמר לו לאו, למחר אמר לו השאילני קרדומך, אמר לו איני משאילך כדרך שלא השאלתני, זו היא נקימה. ואיזו היא נטירה, אמר לו השאילני קרדומך, אמר לו לאו, למחר אמר לו השאילני מגלך, אמר לו הא לך ואיני כמותך שלא השאלתני, זו היא נטירה, שנוטר האביצה בלבו אף על פי שאינו נוקם (יומא כג.) ואהבת לרעך כמוך. אמר ר' עקיבא זה כלל גדול בתורה (ת"כ שם יב):

<p>19 Ye shall keep My statutes. Thou shalt not let thy cattle gender with a diverse kind; thou shalt not sow thy field with two kinds of seed; neither shall there come upon thee a garment of two kinds of stuff mingled together.</p>	<p>את חקתי תשמרו בהמתך לא תרביע בלאים שדה לא תזרע בלאים ובגד כלאים שעטנז לא יעלה עליך:</p> <p>19 ית קימי תטרונו בעירך לא תרביע עירובין חקלך לא תזרע עירובין ולבוש עירובין שעטניזא לא יסק עלך:</p>	<p>את חקתי תשמרו בהמתך לא תרביע בלאים שדה לא תזרע בלאים ובגד כלאים שעטנז לא יעלה עליך:</p>
<p>20 And whosoever lieth carnally with a woman, that is a bondmaid, designated for a man, and not at all redeemed, nor was freedom given her; there shall be inquisition; they shall not be put to death, because she was not free.</p>	<p>וגבר ארי ישכב אתה שכבת זרע והיא אמה אחידא לגבר ואתפרקא לא אתפריקת בכספא או חירותא לא אתיהיבת לה בשטר בקורתא תהי בה לא ימותון ארי לא אתחררת:</p>	<p>20 ואיש כיישכב את אשה שכבת זרע והוא שפחה נחרפת לאיש והפדה לא נפדתה או חפשה לא נתן לה בקרת תהיה לא יומתו כילא חפשה:</p>
<p>21 And he shall bring his forfeit unto the LORD, unto the door of the tent of meeting, even a ram for a guilt-offering.</p>	<p>ויהי ית אשמה לקדם ית לתרע משכן זמנא דכרא לאשמה:</p>	<p>21 והביא את אשמו ליהנה אל פתח אהל מועד איל אשם:</p>
<p>22 And the priest shall make atonement for him with the ram of the guilt-offering before the LORD for his sin which he hath sinned; and he shall be forgiven for his sin which he hath sinned.</p>	<p>ויכפר עלוהי פהנא בדכרא דאשמה קדם ית על חובתיה דחב וישתביק ליה מחובתיה דחב:</p>	<p>22 וכפר עליו הכהן באיל האשם לפני יהנה על חטאתו אשר חטא ונסלח לו מחטאתו אשר חטא: (פ)</p>
<p>23 And when ye shall come into the land, and shall have planted all manner of trees for food, then ye shall count the fruit thereof as forbidden; three years shall it be as forbidden unto you; it shall not be eaten.</p>	<p>וארי תיעלון לארעא ותצבון כל אילן דמיכל ותרחקון רחקא ית אביה תלת שנין יהי לכון מרחק לאבדא לא יתאכיל:</p>	<p>23 וכי תבאו אל הארץ ונטעתם כל עץ מאכל וערלתם ערלתו את פריו שלש שנים יהיה לכם ערלים לא יאכל:</p>

שלישי

(19) את חקתי תשמרו. ואלו הן בהמתך לא תרביע בלאים וגו', חקים אלו גזרות מלך שאין טעם לדבר: ובגד כלאים. למה נאמר, לפי שנאמר לא תלביש שעטנז, קמר ופשתים יקדו (דברים כב, יא), יכול לא ילביש גיזי זמר ואיני פשתן, תלמוד לומר בגד, מניין לרבות הלכדים, למד לומר שעטנז, דבר שהוא שוע טווי וגו', ואומר אני, נז לשון דבר הנמלל ושור זה עס זה לחצרו, מיטע"ר בלע"ז, כמו סניין לגאזי דאית צהון (מועד קטן יב:), שאנו מפרשין לשון כמוש, פלישטרא, ולשון שעטנז פירש מנחם, מחברת זמר ופשתים:

(20) נחרפת לאיש. מיעדת ומיוחדת לאיש, ואיני יודע לו דמיון במקרא. ובשפחה כנענית שחזיה שפחה וחזיה צת חורין המאורסת לעד עברי שמוחז בשפחה הכתוב מדבר (כריתות יא:). והפדה לא נפדתה. פדויה ואינה פדויה, וסמס פדיון בכסף (ס"כ פרק ה, גיטין לט:). או חפשה. בשטר: בקרת תהיה. היא לוקה ולא הוא. יש על צית דין לצקר את הדבר שלא לחייבו מיתה, כי לא חפשה, ואין קידושיה קידושין גמורין. ורבותינו (כריתות יא:). למדו מכאן שמי שהוא במלקות יהא צקריאה, שהדיינים המלקין קורין על הלוקה, אם לא תשמר לעשות וגו' (דברים כח, נח), והקלל ה' את מעקב וגו' (שם נט:). כי לא חפשה. לפיכך אין חייב עליה מיתה, שאין קידושיה קידושין, הא אם חופשה, קידושיה קידושין וחייב מיתה (גיטין מג:):

(22) ונסלח לו מחטאתו אשר חטא. לרבות את המניד כשוגג (כריתות ט:):

(23) וערלתם ערלתו. ואטמתם אטימתו, יהא אטום ונסתם מליהנות ממנו: שלש שנים יהיה לכם ערלים.

24	And in the fourth year all the fruit thereof shall be holy, for giving praise unto the LORD.	וּבַשָּׁנָה הָרְבִיעִית יִהְיֶה כָּל־פְּרִי קֹדֶשׁ הֲלֹלִים לַיהוָה: וּבַשָּׁתָּה רְבִיעִיתָא יְהִי כָּל־אֲבִיָּה קוֹדֶשׁ תוֹשְׁבְּחֹן קָדָם יי:	24
25	But in the fifth year may ye eat of the fruit thereof, that it may yield unto you more richly the increase thereof: I am the LORD your God.	וּבַשָּׁנָה הַחֲמִישִׁית תֹּאכְלוּ אֹתֹת־פְּרִיָּה לְהוֹסִיף לָכֶם תְּבוּאָתוֹ אָנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: וּבַשָּׁתָּה חֲמִישִׁיתָא תִּיכְלוּן יֵת אֲבִיָּה לְאוֹסְפָא לְכוֹן עַל־לִיתִיה אָנָּה יי אֱלֹהֵכֹן:	25
26	Ye shall not eat with the blood; neither shall ye practise divination nor soothsaying.	לֹא תֹאכְלוּ עַל־הַדָּם לֹא תִנְחֲשׁוּ וְלֹא תַעֲוֹנֻנוּ: לֹא תִיכְלוּן עַל דָּמָא לֹא תִנְחֲשׁוּן וְלֹא תַעֲנֹן:	26
27	Ye shall not round the corners of your heads, neither shalt thou mar the corners of thy beard.	לֹא תִקְפוּ פְּאֵת רֹאשְׁכֶם וְלֹא תִשְׁחִית אֶת פְּאֵת זָקְנְךָ: לֹא תִקְפֹּן פֶּתָא דְּרִישְׁכוֹן וְלֹא תַחֲבִיל יֵת פֶּתָא דְּדַקְנָךְ:	27
28	Ye shall not make any cuttings in your flesh for the dead, nor imprint any marks upon you: I am the LORD.	וְשָׂרֵט לִנְפֶשׁ לֹא תַתֵּנוּ בְּבִשְׂרְכֶם וּכְתַבַת קַעֲקַע לֹא תַתֵּנוּ בְּכֶם אָנִי יְהוָה: וְחָבִיל עַל מִית לֹא תַתֵּנוּ בְּבִשְׂרְכוֹן וְרוֹשְׁמִין חֲרִיתִין לֹא תַתֵּנוּן בְּכוֹן אָנָּה יי:	28
29	Profane not thy daughter, to make her a harlot, lest the land fall into harlotry, and the land become full of lewdness.	אֶל־תַּחֲלִיל אֶת־בִּתְּךָ לְהַזְנוֹתָהּ וְלֹא־תִזְנֶה הָאָרֶץ וּמְלֵאָה הָאָרֶץ זָמָה: לֹא תַחֲלִיל יֵת בְּרִיתָךְ לְאַשְׁוִיָּתָהּ וְלֹא תִטְעִי אֶרֶעָא וְתַתְּמְלִי אֶרֶעָא עֵיצַת חֲטָאִין:	29

מאימתי מונה לו, משעת נטיעתו (ת"כ פרשתא ג. ג.), יכול אם הנגיעו לאחר שלש שנים יהא מותר, תלמוד לומר יהיה, צהוייתו יהא (ס"ז):

(24) יהיה כל פרי קדש. כמעשר שני (קידושין נד:) שכתוב בו וכל מעשר הארץ וגו' קדש לה' (ויקרא כז, ל), מה מעשר שני אינו נאכל חוץ לחומת ירושלים, אלא בפדיון, אף זה כן. ודבר זה הלולים לה' הוא, שנושא שם לשבח ולהלל לשמים:

(25) להוסיף לכם תבואתו. המנוה הזאת שתשמרו תהיה להוסיף לכם תבואתו, שזכרה אני מצדך לכם פירות הנטיעות, היה ר' עקיבא אומר דברה תורה כנגד יצר הרע, שלא יאמר אדם הרי ארבע שנים אני מצטער בו חנם, לפיכך נאמר להוסיף לכם תבואתו: אני ד'. אני ה' המצטיח על כן, ונאמן לשמור הצטחתי:

(26) לא תאכלו על הדם. להרצה פנים נדרש צנעה דרין, (סג). אזהרה שלא יאכל מבשר קדשים לפני זריקת דמים, ואזהרה לאוכל מזהמת חולין טרם שתמצא נפשה, ועוד הרצה: לא תנחשו. כגון אלו המנחשין בחולדה ובעופות, פתו נפלה מפיו, צדי הפסיקו צדך (סנהדרין סה:): לא תעוננו. לשון עונות ושעות, שאומר יוס פלוני יפה להחליל מלאכה, שעה פלונית קשה לנאח (סנהדרין סו:):

(27) לא תקיפו פאת ראשכם. זה המשוה נדעיו לאחריו אזנו ולפדחתו (מכות כ:), ונמצא הקף ראשו עגול סביב, שעל אחורי אזניו עקרי שער למעלה מצדעיו הרצה: פאת זקנד. סוף הזקן וגדוליו, והן חמש, שמים בכל לחי, ולחי למעלה אלל הראש שהוא רחב ויש בו שתי פאות, ואחת למטה צנעטרו מקום חזור שני הלחיים יחד (ס"ז):

(28) ושרט לנפש. כן דרכן של אמוריים, להיות משרטין צפרים כשמת להם מת: וכתבת קעקע. כתב המחוקה ושקיע שאינו נמחק לעולם, שמקעקעו צמחט והוא משחיר לעולם (ס"ב כא:): קעקע. לשון והקע אוקס (במדבר כה, ד), והקעקעו (שמואל ב כה, ו), תוחצין עץ בארץ ותולין אותם עליהם, ונמצא מחוקין ותוחצין בקרקע, פורפ"ו יינט בלע":

(29) אל תחלל את בתך להזנותה. צמחט צמח פנויה לציאה שלא לשם קידושין (סנהדרין עו:): ולא תזנה הארץ. אם אמה עושה כן הארץ מונה את פירותיה לעשותן צמחט ולא צמחט, וכן הוא אומר וימנעו רביצים וגו' (ירמיה ג, א):

30	Ye shall keep My sabbaths, and reverence My sanctuary: I am the LORD.	את־שַׁבְּתוֹתַי תִּשְׁמְרוּ וּמִקְדָּשִׁי תִירָאוּ אֲנִי יְהוָה: וְלִבִּית מִקְדָּשִׁי תִהְיוּ דְחָלִין אֲנִי יי:	30
31	Turn ye not unto the ghosts, nor unto familiar spirits; seek them not out, to be defiled by them: I am the LORD your God.	אֶל־תִּפְנּוּ אֶל־הָאֲבֹת וְאֶל־הַיְדֹעִים אֶל־תִּבְקְשׁוּ לְטַמְּאָהֶם בָּהֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: לֹא תִתְּפֹנּוּ בְּתֵר בְּדִין וּזְכוּרוּ לֹא תִתְּפְעוּ לְאַסְתָּאֲבָא בָהֶן אֲנִי יי אֱלֹהֵיכֶם:	31
32	Thou shalt rise up before the hoary head, and honour the face of the old man, and thou shalt fear thy God: I am the LORD.	מִפְּנֵי שִׁיבָה תָקוּם וְהִדַּרְתָּ פָנֶי זָקֵן וִירָאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָה: (ס)	32
33	And if a stranger sojourn with thee in your land, ye shall not do him wrong.	וְכִי־יָגוּר אִתְּךָ גֵּר בְּאַרְצְכֶם לֹא תוֹנוּ אֹתוֹ: וְאִרִי יִתְּגַיֵּר עִמָּכֶן גֵּיּוֹרָא בְּאַרְעֵכֶן לֹא תוֹנוּ יְתִיָּה:	רביעי (ששי) 33
34	The stranger that sojourneth with you shall be unto you as the home-born among you, and thou shalt love him as thyself; for ye were strangers in the land of Egypt: I am the LORD your God.	כַּיִּזְבֵּא מִנְּכֶן יִהְיֶה לָכֶן גֵּיּוֹרָא דִּיתְּגַיֵּיר עִמָּכֶן וְתִרְחַם לֵיהּ כְּנַפְשׁוֹ אֲרִי דִּיִּירִין הָיִיתִן בְּאַרְעָא דְּמִצְרַיִם אֲנִי יי אֱלֹהֵיכֶם:	34
35	Ye shall do no unrighteousness in judgment, in meteyard, in weight, or in measure.	לֹא תַעֲבֹדוּן שָׁקֶר בְּדִין בְּמִשְׁחָתָא בְּמִתְקָלָא וּבְמִכְיָתָא: לֹא־תַעֲשׂוּ עוֹל בְּמִשְׁפָּט בְּמִדָּה בְּמִשְׁקָל וּבְמִשׁוֹרָה:	35

(30) ומקדשי תיראו. לא יכנס לא במקלו ולא במגעו ולא בפונדמו ובאצק שעל רגליו (יצמות ו). ואף על פי שאני מזהירכם על המקדש את שבתותי תשמורו, אין צנין בית המקדש דוחה שבת (יצמות ו).
(31) אל תפנו אל האבות. אזהרה לזעל אוב וידעוני (סנהדרין סה). צעל אוב זה פיתוס המדבר משחיו, וידעוני מכניס עש חיה שמה ידוע לחוך פיו והעש מדבר: אל תבקשו. להיות עסוקים צם, שאם תעסקו צם אתם מְטַמְּאִין לפני ואני מתעצ אתכם: אני ה' אלהיכם. דעו את מי אתם מחליפין צמי:
(32) מפני שיבה תקום. יכול זקן אשמאי, תלמוד לומר זקן, אין זקן אלא שקנה חכמה (ת"כ פרק ז. יצ קידושין לז:). והדרת פני זקן. איזה דבור, לא ישב במקומו, ולא יסתור את דבריו. יכול יעזים עיניו כמי שלא ראהו, לכך נאמר ויראת מאלהיך, שהרי דבר זה מסור ללבו של עושהו שאין מכיר בו אלא הוא, וכל דבר המסור ללב נאמר בו ויראת מאלהיך (שם):
(33) לא תונו. אונאת דברים, לא תאמר לו אמש היית עובד עבודת כוכבים, ועכשיו אתה צא ללמוד תורה שנתנה מפי הגבורה:
(34) כי גרים הייתם. מוס שצן אל תאמר לחצרך: אני ה' אלהיכם. אלהיך ואלהיו אני:
(35) לא תעשו עול במשפט. אם לדין הרי כבר נאמר לא תַעֲשׂוּ עוֹל בְּמִשְׁפָּט (פסוק טו), ומהו משפט השנוי כאן, היא המדה והמשקל והמשורה. מלמד שהמודד נקרא דיין, שאם שיקר במדה הרי הוא כמקלקל את הדין, וקרוי עול שנאוי ומשוקץ חרס ותועבה, וגורם לחמשה דברים האמורים צדיין, מטמא את הארץ, ומחלל את השם, ומסלק את השכינה, ומפיל את ישראל צחרצ, ומגלה אותם מארצם: במדה. זו מדת הארץ (צ"מ סא: צבא צתרא פט:). במשקל. כמשמעו: ובמשורה. היא מדת הלח (והיצב):

36	<p>Just balances, just weights, a just ephah, and a just hin, shall ye have: I am the LORD your God, who brought you out of the land of Egypt.</p>	<p>מִזְנָנִים דְּקֻשׁוֹת מִתְקָלִין דְּקֻשׁוֹת מְכִילִן דְּקֻשׁוֹת וְהִינִן דְּקֻשׁוֹת יְהוֹן לְכוֹן אֲנִי יי אֶלְהֵכֶם מִן הָאֲרֶצְהוּצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם: מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם:</p>	<p>מִזְנָנִים צֶדֶק אֲבִנֵי-צֶדֶק אֵיפֹת צֶדֶק וְהִין צֶדֶק יִהְיֶה לָכֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר-הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם:</p>	36
37	<p>And ye shall observe all My statutes, and all Mine ordinances, and do them: I am the LORD.</p>	<p>וְתִשְׁמְרוּן יֵת כָּל קֻמִּי וְיֵת כָּל דִּינֵי וְתַעֲבֹדוּן יְתֵהוֹן אֲנִי יי:</p>	<p>וְשִׁמְרֶתֶם אֶת-כָּל-חֻקֹּתַי וְאֶת-כָּל-מִשְׁפָּטַי וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם אֲנִי יְהוָה: (פ)</p>	37
XX	<p>And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיִּמְלִל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימְרֵי:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:</p>	חמישי
2	<p>Moreover, thou shalt say to the children of Israel: Whosoever he be of the children of Israel, or of the strangers that sojourn in Israel, that giveth of his seed unto Molech; he shall surely be put to death; the people of the land shall stone him with stones.</p>	<p>וְעַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תִּימַר גְּבֵר גְּבֵר מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן גֵּיזְרֵיָא דִּי־תִגְדְּרוּן בְּיִשְׂרָאֵל דִּי־תִין מִזְרַעִיהָ לְמִלְכָּה אֶתְקַטְלָא יִתְקַטֵּיל עִמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל יִרְגְּמוּנִיהָ בְּאֲבָנַי:</p>	<p>וְאֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תֹּאמַר אִישׁ אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן-הַגֵּר הַגֵּר בְּיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִתֵּן מִזְרְעוֹ לְמִלְכָּה מוֹת יוֹמָת עִם הָאָרֶץ יִרְגְּמוּהוּ בְּאֲבָן:</p>	2
3	<p>I also will set My face against that man, and will cut him off from among his people, because he hath given of his seed unto Molech, to defile My sanctuary, and to profane My holy name.</p>	<p>וְאֲנִי אֶתִּין יֵת רוּגְזִי בְּאִנְשָׁא הַהוּא וְאֲשִׁיצִי יְתִיהָ מִגּוֹ עַמִּיהָ אֲרִי מִזְרַעִיהָ יִהְיֶה לְמוֹלֶכֶת בְּדִיל לְסַאֲבָא יֵת מִקְדָּשִׁי וּלְאַחֲלָא יֵת שְׁמִי דְּקוֹדֵשִׁי:</p>	<p>וְאֲנִי אֶתֵּן אֶת-פָּנַי בְּאִישׁ הַהוּא וְהִכַּרְתִּי אוֹתוֹ מִקֶּרֶב עַמּוֹ כִּי מִזְרְעוֹ נָתַן לְמִלְכָּה לְמַעַן טַמֵּא אֶת-מִקְדָּשִׁי וּלְחַלֵּל אֶת-שְׁמִי קֹדְשִׁי:</p>	3
4	<p>And if the people of the land do at all hide their eyes from that man, when he giveth of his seed unto Molech, and put him not to death;</p>	<p>וְאִם מִכְבָּשׁ יִכְבְּשׁוּן עִמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל יֵת עֵינֵיהוֹן מִן גּוֹבְרָא הַהוּא בְּדִיל לְסַאֲבָא יֵת מִקְדָּשִׁי בְּדִיל דְּלֹא לְמַקְטֵיל יְתִיהָ:</p>	<p>וְאִם הָעָלָם יַעֲלִימוּ עִם הָאָרֶץ אֶת-עֵינֵיהֶם מִן-הָאִישׁ הַהוּא בִּתְתּוֹ מִזְרְעוֹ לְמִלְכָּה לְבִלְתִּי הָמִית אוֹתוֹ:</p>	4

(36) אבני צדק. הם המשקולות ששוקלין כנגדן: איפת. היא מדת היבש: הין. זו היא מדת הלח: אשר הוצאתי אתכם. על מנת כן. דבר אחר אני הצחנתי צמצרים בין טפה של צכור לטפה שאינה של צכור, ואני הנאמן להפרע ממי שטומן משקלתי בצמח להונות את הצריות שאין מכירים בהם (ז"מ סא):

(2) ואל בני ישראל תאמר. עונשין על האזהרות: מות יומת. בצית דין, ואם אין כח לצית דין, עס הארץ מסייעין אותן (ת"כ פרשתא ד, 7): עם הארץ. עס שבגינו נצרכת הארץ, דבר אחר עס שעתידין לירש את הארץ על ידי מלות הללו (סס):

(3) אתן את בני. פנאי שלי, פונה אני מכל עסקי ועוסק צו (שס יז): באיש. ולא בצכור, שאין כל הצכור נכרתין: כי מזרעו נתן למלך. לפי שנאמר מעביר צו וצחו צאש (דברים יח, י), צן צו וצן צחו מנין, תלמוד לומר כי מזרעו נתן למלך (ת"כ פרשתא ד, 7), ורע פסול מנין, ת"ל צחו מזרעו למלך (שס ז). סנהדרין (סד): למען שמא את מקדשי. את כנסת ישראל שהיא מקודשת לי, כלשון ולא יסללו את מקדשי (ויקרא כא, כג):

(4) ואם העלם יעלימו. אם העלימו צדצרים הרבה, אם העלימו סנהדרי קטנה סוף שיעלימו סנהדרי גדולה:

<p>then I will set My face against that 5 man, and against his family, and will cut him off, and all that go astray after him, to go astray after Molech, from among their people.</p>	<p>וְשִׁמַּתִּי אֲנִי אֶת־פָּנַי בְּאִישׁ הַהוּא וּבְמִשְׁפַּחְתּוֹ וְהִכְרַתִּי אֹתוֹ וְאֶת־ כָּל־הַזִּנִּים אַחֲרָיו לְזִנוּת אַחֲרֵי הַמִּלֵּךְ מִקֶּרֶב עַמָּם: וְהַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תִּפְנֶה אֶל־הָאֵבֶת וְאֶל־הַיִּדְעֹנִים לְזִנוּת אַחֲרֵיהֶם וְנָתַתִּי אֶת־פָּנַי בַּנֶּפֶשׁ הַהוּא וְהִכְרַתִּי אֹתוֹ מִקֶּרֶב עַמּוֹ: וְהִתְקַדְּשְׁתֶּם וְהִיִּיתֶם קְדָשִׁים כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: וְשִׁמְרַתֶּם אֶת־חֻקֹּתַי וְעֲשִׂיתֶם אֹתָם אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשְׁכֶם: כִּי־אִישׁ אִישׁ אֲשֶׁר יִקְלָל אֶת־ אָבִיו וְאֶת־אִמּוֹ מוֹת יוּמָת אָבִיו וְאִמּוֹ קָלָל דָּמִיו בּוֹ: וְאִישׁ אֲשֶׁר יִנָּאֵף אֶת־אִשְׁתּוֹ אִישׁ אֲשֶׁר יִנָּאֵף אֶת־אִשְׁתּוֹ רֵעֵהוּ מוֹת־יוּמָת הַנָּאֵף וְהַנָּאֶפֶת: וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־אִשְׁתּוֹ אָבִיו עֶרְוַת אָבִיו גִּלָּה מוֹת־ יוּמָתוֹ שְׁנֵיהֶם דָּמִיהֶם בָּם: וְאֲשֶׁן יִתְּנוּ רֹגְזֵי וְאֲשִׁיצֵי יִתִּיה וְכָל דָּשָׁעַן בְּתִירוֹהֵי לְמַטְעֵי בְּתֵר מוֹלֵךְ מִגּוֹ עַמָּהוֹן: וְאֲשֶׁן יִתְּנוּ רֹגְזֵי בְּאִנְשָׁא הַהוּא וְאֲשִׁיצֵי יִתִּיה מִגּוֹ עַמִּיהָ: וְתִתְקַדְּשׁוּן וְתִהְיוּן קְדִישִׁין אֲרֵי אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶן: וְתִטְרוּן יִתְּנוּ קִנְמֵי וְתַעֲבְדוּן יִתִּהוּן אֲנִי יְיָ מְקַדְּשִׁיכֶן: אֲרֵי גִבֹר גִּבֹר גִּבֹר דִּילוּשׁ יִתְּ אָבִיהֵי וְיִתְּ אִמֵּיהֵ אֶתְקַטְלָא יִתְקַטֵּיל אָבִיהֵי וְאִמֵּיהֵ לֹט קַטְלָא חֵיִיב: וְגִבֹר דִּיגִיגֹר יִתְּ אֶתְתָּ גִבֹר דִּיגִיגֹר יִתְּ אֶתְתָּ חִבְרִיהֵ אֶתְקַטְלָא יִתְקַטֵּיל גִּיִּיפָא וְגִיִּיפָתָא: וְגִבֹר דִּישְׁכּוֹב יִתְּ אֶתְתָּ אָבִיהֵ עֶרְוַתָּא דְּאָבִיהֵ גִלִּי אֶתְקַטְלָא יִתְקַטֵּילוּן תִּירוֹהֵוֹן קַטְלָא חֵיִיבִין:</p>	<p>5 וְשִׁמַּתִּי אֲנִי אֶת־פָּנַי בְּאִישׁ הַהוּא וּבְמִשְׁפַּחְתּוֹ וְהִכְרַתִּי אֹתוֹ וְאֶת־ כָּל־הַזִּנִּים אַחֲרָיו לְזִנוּת אַחֲרֵי הַמִּלֵּךְ מִקֶּרֶב עַמָּם: 6 וְהַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תִּפְנֶה אֶל־הָאֵבֶת וְאֶל־הַיִּדְעֹנִים לְזִנוּת אַחֲרֵיהֶם וְנָתַתִּי אֶת־פָּנַי בַּנֶּפֶשׁ הַהוּא וְהִכְרַתִּי אֹתוֹ מִקֶּרֶב עַמּוֹ: 7 וְהִתְקַדְּשְׁתֶּם וְהִיִּיתֶם קְדָשִׁים כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: ששי (שזעיר) 8 וְשִׁמְרַתֶּם אֶת־חֻקֹּתַי וְעֲשִׂיתֶם אֹתָם אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשְׁכֶם: 9 כִּי־אִישׁ אִישׁ אֲשֶׁר יִקְלָל אֶת־ אָבִיו וְאֶת־אִמּוֹ מוֹת יוּמָת אָבִיו וְאִמּוֹ קָלָל דָּמִיו בּוֹ: 10 וְאִישׁ אֲשֶׁר יִנָּאֵף אֶת־אִשְׁתּוֹ אִישׁ אֲשֶׁר יִנָּאֵף אֶת־אִשְׁתּוֹ רֵעֵהוּ מוֹת־יוּמָת הַנָּאֵף וְהַנָּאֶפֶת: 11 וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־אִשְׁתּוֹ אָבִיו עֶרְוַת אָבִיו גִּלָּה מוֹת־ יוּמָתוֹ שְׁנֵיהֶם דָּמִיהֶם בָּם:</p>
<p>And the man that committeth 10 adultery with another man's wife, even he that committeth adultery with his neighbour's wife, both the adulterer and the adulteress shall surely be put to death.</p>	<p>וְגִבֹר דִּיגִיגֹר יִתְּ אֶתְתָּ גִבֹר דִּיגִיגֹר יִתְּ אֶתְתָּ חִבְרִיהֵ אֶתְקַטְלָא יִתְקַטֵּיל גִּיִּיפָא וְגִיִּיפָתָא: 10 וְגִבֹר דִּישְׁכּוֹב יִתְּ אֶתְתָּ אָבִיהֵ עֶרְוַתָּא דְּאָבִיהֵ גִלִּי אֶתְקַטְלָא יִתְקַטֵּילוּן תִּירוֹהֵוֹן קַטְלָא חֵיִיבִין:</p>	<p>10 וְאִישׁ אֲשֶׁר יִנָּאֵף אֶת־אִשְׁתּוֹ אִישׁ אֲשֶׁר יִנָּאֵף אֶת־אִשְׁתּוֹ רֵעֵהוּ מוֹת־יוּמָת הַנָּאֵף וְהַנָּאֶפֶת: 11 וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־אִשְׁתּוֹ אָבִיו עֶרְוַת אָבִיו גִּלָּה מוֹת־ יוּמָתוֹ שְׁנֵיהֶם דָּמִיהֶם בָּם:</p>
<p>And the man that lieth with his 11 father's wife—he hath uncovered his father's nakedness—both of them shall surely be put to death; their blood shall be upon them.</p>	<p>וְגִבֹר דִּישְׁכּוֹב יִתְּ אֶתְתָּ אָבִיהֵ עֶרְוַתָּא דְּאָבִיהֵ גִלִּי אֶתְקַטְלָא יִתְקַטֵּילוּן תִּירוֹהֵוֹן קַטְלָא חֵיִיבִין:</p>	<p>11 וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־אִשְׁתּוֹ אָבִיו עֶרְוַת אָבִיו גִּלָּה מוֹת־ יוּמָתוֹ שְׁנֵיהֶם דָּמִיהֶם בָּם:</p>

(5) ובמשפחתו. אמר ר' שמעון וכי משפחה מה חטאה, אלא ללמדך שאין לך משפחה שיש בה מוכס שאין כולם מוכסין, שכולם מחפין עליו (שזעוט לט.). והכרתי אותו. למה נאמר, לפי שנאמר וצמשתו, יכול יהיו כל המשפחה זהכרת, תלמוד לומר אותו. אותו זהכרת ולא כל המשפחה זהכרת אלא ציפורין: לזנות אחרי המלך. לרבות שאר עבודת אלילים שעבדה בכך (ת"כ שם טו), ואפילו אין זו עבודתה (סנהדרין סד:):
(7) והתקדשתם. זו פרישות עבודת אלילים:
(9) אביו ואמו קלל. לרבות לאחר מיתה (שם פרק ט, ג. סנהדרין פה:): דמיו בו. זו סקילה, וכן כל מקום שנאמר דמיו בו, דמיהם הם, ולמדנו מאז וידעוני שנאמר בהם צאצן ירגמו אותם דמיהם הם (שם סו.), ופשוטו של מקרא, כמו דמיו בלאש (יהושע ז, יט), אין נענש על מיתתו, אלא הוא, שהוא גרס לעצמו שֶׁיִּהְיֶה: (10) ואיש. פרט לקטן: אשר ינאף את אשת איש. רט לאשת קטן (קידושין יט. סנהדרין נב:), למדנו שאין לקטן קידושין, ועל איזו אשת איש חייבין לך: אשר ינאף את אשת רעהו. פרט לאשת עובדי גילולים, למדנו שאין קידושין לעובדי גילולים: מות יומת הנאף והנאפת. כל מיתה האמורה בתורה סתם, אינה אלא חנק:

<p>12 And if a man lie with his daughter-in-law, both of them shall surely be put to death; they have wrought corruption; their blood shall be upon them.</p>	<p>וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־כַּלְתּוֹ וְגַבֵּר דִּישָׁכּוּב ית כַּלְתּוֹ מִזֹּת יוֹמָתוֹ שְׁנֵיהֶם תָּבֵל עָשׂוּ אֶתְקַטְלָא וְתִקְטְלוּן תַּרְוִיחֹן תָּבֵלָא עֲבָדוּ קַטְלָא חֵי־בִין:</p>	<p>12 וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־כַּלְתּוֹ מִזֹּת יוֹמָתוֹ שְׁנֵיהֶם תָּבֵל עָשׂוּ דְּמֵיהֶם בָּם:</p>
<p>13 And if a man lie with mankind, as with womankind, both of them have committed abomination: they shall surely be put to death; their blood shall be upon them.</p>	<p>וְגַבֵּר דִּישָׁכּוּב ית דְּכֹרָא מִשְׁכָּבִי אִתָּא תוֹעִיבָא עֲבָדוּ תַּרְוִיחֹן אֶתְקַטְלָא וְתִקְטְלוּן קַטְלָא חֵי־בִין:</p>	<p>13 וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־זָכָר מִשְׁכָּבִי אִשָּׁה תוֹעֵבָה עָשׂוּ שְׁנֵיהֶם מִזֹּת יוֹמָתוֹ דְּמֵיהֶם בָּם:</p>
<p>14 And if a man take with his wife also her mother, it is wickedness: they shall be burnt with fire, both he and they; that there be no wickedness among you.</p>	<p>וְגַבֵּר דִּישָׁכּוּב ית אִתָּא וְיִת אִמָּה עֵיצַת חֲטָאִין הִיא בְּנוּרָא יִקְדִּין יִתִּיה וְיִתְהוּן וְלֹא תְּהִי עֵיצַת חֲטָאִין בֵּינֵינוּ:</p>	<p>14 וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת־אִשָּׁה וְאֶת־ אִמָּה זַמָּה הוּא בְּאִשׁ יִשְׁרְפוּ אֹתוֹ וְאֶתְהוּן וְלֹא־תִהְיֶה זַמָּה בְּתוֹכְכֶם:</p>
<p>15 And if a man lie with a beast, he shall surely be put to death; and ye shall slay the beast.</p>	<p>וְגַבֵּר דִּיתִין שְׁכֹב־תִּיה בְּבִעִירָא אֶתְקַטְלָא וְתִקְטִיל וְיִת בְּעִירָא תִקְטְלוּן:</p>	<p>15 וְאִישׁ אֲשֶׁר יִתֵּן שְׁכָבְתּוֹ בְּבִהֵמָה מִזֹּת יוֹמָת וְאֶת־הַבִּהֵמָה תַּהַרְגוּ:</p>
<p>16 And if a woman approach unto any beast, and lie down thereto, thou shalt kill the woman, and the beast: they shall surely be put to death; their blood shall be upon them.</p>	<p>וְאִתָּא דְּתִקְרַב לָתָּה כָּל בְּעִירָא לְמַשְׁלֵט בָּהּ וְתִקְטֹל יִת אִתָּא וְיִת בְּעִירָא אֶתְקַטְלָא וְתִקְטְלוּן קַטְלָא חֵי־בִין:</p>	<p>16 וְאִשָּׁה אֲשֶׁר תִּקְרַב אֶל־כָּל־ בִּהֵמָה לְרִבְעָה אֹתָהּ וְהִרְגֶּתָּ אֶת־הָאִשָּׁה וְאֶת־הַבִּהֵמָה מִזֹּת יוֹמָתוֹ דְּמֵיהֶם בָּם:</p>
<p>17 And if a man shall take his sister, his father's daughter, or his mother's daughter, and see her nakedness, and she see his nakedness: it is a shameful thing; and they shall be cut off in the sight of the children of their people: he hath uncovered his sister's nakedness; he shall bear his iniquity.</p>	<p>וְגַבֵּר דִּישָׁכּוּב ית אֶחָתִיה בַּת אָבִיהּ אוֹ בַת אִמָּיה וְיִחְזִי ית עֲרֻתָּהּ וְהִיא תִחְזִי ית עֲרֻתִּיהּ קִלְנָא הוּא וְיִשְׁתַּיְצוּן לְעֵינֵי בְּנֵי עַמָּהוֹן עֲרֻת אֶחָתִיה גְּלִי חֹבִיָּה יִקְבִּיל:</p>	<p>17 וְאִישׁ אֲשֶׁר־יִקַּח אֶת־אֶחָתוֹ בַּת־ אָבִיו אוֹ בַת־אִמּוֹ וְרָאָה אֶת־ עֲרֻתָּהּ וְהִיא־תִרְאֶה אֶת־עֲרוֹתוֹ חֲסֵד הוּא וְנִכְרְתוּ לְעֵינֵי בְּנֵי עַמָּם עֲרוֹת אֶחָתוֹ גְּלָה עֲוֹנוֹ יִשָּׂא:</p>

(12) תבל עשו. גנאי. לישנא אחרינא מכללצין זרע האז צורע הבן:

(13) משכבי אשה. מכניס כמכחול בשפופרת (עי' סנהדרין נה):

(14) ישרפו אותו ואתהו. אי אתה יכול לומר אשמו הראשונה ישרפו, שהרי נשאה בהיתר ולא נאסרה עליו, אלא אשה ואמה הכמוצין כאן שתייהן לאיסור, שנשא את חמותו ואמה (סנהדרין עו:). ויש מרצותינו שאומרים (שם) אין כאן אלא חמותו, ומהו אמה, את אחת מהן, ולשון יוני הוא הן אחת:

(15) ואת הבהמה תהרגו. אם אדם חטא בהמה מה חטאה, אלא מפני שצאה לאדם תקלה על ידה, לפיכך אמר הכחוצ חסקל. קל וחומר לאדם שידע להבחין בין טוב לרע וגורם רעה לחזירו לעבור עבירה. כיוצא בדבר אתה אומר אֶפְדָּא קֶאֱדָדוֹן אֶת קַל הַמְקָמוֹת (דברים יב, ז), הרי דברים קל וחומר ומה אילנות שאינן ראוין ואינן שומעין על שצאת תקלה על ידם אמרה תורה השָׂמַת, שֶׁלֹּף וְכָלָה, המטה את חזירו מדרך חיים לדרכי מיתה, על אחת כמה וכמה:

(17) חסד הוא. לשון ארמי סְרָפָה (בראשית לד, יד), ספודא. ומדרשו (סנהדרין נח:): אם תאמר קין נשא אחותו, חסד עשה

<p>And if a man shall lie with a woman having her sickness, and shall uncover her nakedness—he hath made naked her fountain, and she hath uncovered the fountain of her blood—both of them shall be cut off from among their people.</p>	<p>וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־אִשְׁתּוֹ בְּיָמֶיהָ וְגִלָּהּ אֶת־עֲרֹתָהּ וְהָיָה כְּגִלּוֹתָהּ אֶת־מִקְרָהּ הָעֵרָה וְהָיָה כְּגִלּוֹתָהּ אֶת־מִקְוֵה דַּמֶּיהָ וְנִכְרְתוּ שְׁנֵיהֶם מִקֶּרֶב עַמָּם׃</p>	<p>18</p>
<p>And thou shalt not uncover the nakedness of thy mother's sister, nor of thy father's sister; for he hath made naked his near kin; they shall bear their iniquity.</p>	<p>וְעֲרֹת אִחֹת אִמְךָ וְאִחֹת אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה אֶת־שְׂאֵרֵי הָעֵרָה עִנְיָם יִשְׁאוּ׃</p>	<p>19</p>
<p>And if a man shall lie with his uncle's wife—he hath uncovered his uncle's nakedness—they shall bear their sin; they shall die childless.</p>	<p>וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־דֹּדְתּוֹ עֲרֹת דָּדוֹ גִּלָּה חֲטָאִים יִשְׁאוּ עֲרִירִים יִהְיוּ׃</p>	<p>20</p>
<p>And if a man shall take his brother's wife, it is impurity: he hath uncovered his brother's nakedness; they shall be childless.</p>	<p>וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת־אִשְׁתּוֹ אֶחָיו נָדָה הוּא עֲרֹת אֶחָיו גִּלָּה עֲרִירִים יִהְיוּ׃</p>	<p>21</p>
<p>Ye shall therefore keep all My statutes, and all Mine ordinances, and do them, that the land, whither I bring you to dwell therein, vomit you not out.</p>	<p>וְשָׁמַרְתֶּם אֶת־כָּל־חֻקֹּתַי וְאֶת־כָּל־מִשְׁפָּטַי וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְלֹא־תִקְיֵא אֶתְכֶם הָאֲרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי מְבִיא אֹתְכֶם שָׁמָּה לְשִׁבְתָּ בָּהּ׃</p>	<p>22</p>
<p>And ye shall not walk in the customs of the nation, which I am casting out before you; for they did all these things, and therefore I abhorred them.</p>	<p>וְלֹא תִלְכּוּ בַּחֲקֵי הָעַמִּים אֲשֶׁר אֲנִי מוֹשְׁלֵחַ מִפְּנֵיכֶם כִּי אֶת־כָּל־אֱלֹהֵי עֲשׂוֹ וְאֶקֶץ בָּם׃</p>	<p>עשעי 23</p>

המקום לזנות עולמו ממנו, שנאמר עולם קסד יצנה (תהלים פט, ג):
 (18) הערה. גלה, וכן כל לשון ערוה גלוי הוא, והיו יורדת צמיצה לשם דבר, כמו זעיה, מגורת ולא קס ולא זע (אסתר ה, ט), וכן אחיה מגורת אח. והערה זו נחלקו זה רבותינו, (יצמות נה): יש אומרים זו נשיקת שמש, ויש אומרים זו הכנסת עטרה:
 (19) וערות אחות אמה. שנה הכתוב באזהרתן, לומר, שהזהר עליהן בין על אחות אביו ואמו מן האב, בין על אחיותיהן מן האם (שם נד): אבל ערות אחי אביו לא הוזהר אלא על אשת אחי אביו מן האב:
 (20) אשר ישכב את דדתו. המקרא הזה בא ללמד על כרת האמור למעלה, שהוא צעוגש הליכת עירי: ערירים. כתרומתו פלא ולד, ודומה לו ופלא עירי (בראשית טו, ז), יש לו בנים קוצרן, אין לו נים מת בלא בנים, לכך שנה בשני מקראות אלו, ערירים ימותו, ערירים יהיו, ערירים ימותו אס יהיו לו בשעת עצירה, לא יהיו לו כשימות, לפי שקוצרן בחייו, ערירים יהיו, שאם אין לו בשעת עצירה יהיה כל ימיו כמו שהוא עכשיו (יצמות נה):
 (21) נדה הוא. השכיזה הזאת מנוודה היא ומאוסה. ורבותינו דרשו (שם נד): לאסור הערה זה כנדה שהערה מפורשת זה את מקורה הערה:
 (23) ואקץ. לשון מירוס, כמו קפטי צמיי (בראשית כז, מו), כאדם שהוא קץ במזונו:

24

וַיֹּאמְרִית לָכֵן אֶתְּנוּ תִּירוֹנוֹ
יָת אֲרַעְהוֹן וַאֲנִי אֶתְּנֶנָּה לָכֵן
לְמִירַת יָתָה אֲרַע עֲבָדָא
חֵלֵב וְדָבֵשׁ אֲנִי יי אֶלְהֵכֹן
דְּאַפְרִישִׁית יִתְכֹּן מִן עַמְמֵי:

24

24

וּתְפָּרְשׁוּן בֵּין בְּעִירָא דְּכִּיָּא
לְמַסָּבָא וּבֵין עוֹפָא מְסָבָא
לְדְּכִיָּא וְלֹא תִשְׁקִצּוּן יֵת
נִפְשָׁתְכוֹן בְּבְעִירָא וּבְעוֹפָא
וּבְכָל דְּתַרְחִישׁ אֲרַעָא
דְּאַפְרִישִׁית לְכוֹן לְסָבָא:

מפטיר

26

וְתִהְיוּ קָדְמֵי קְדִישִׁין אֲרִי
קְדִישׁ אֵנָּה יי וְאַפְרִישִׁית יִתְכוֹן
מִן עַמְמֵיָא לְמַהְיוּ פְּלִתִין
קְדָמִי:

26

27

וַיִּגְדֹּר אֹז אֶתָּא אֲרִי יְהִי בְּהוֹן
בְּדִין אֹז זְכוּרוֹ אֶתְקַטְלָא
יִתְקַטְלוֹן בְּאַבְנָא יִרְגְּמוּן
יִתְהוֹן קַטְלָא חֵיִיבִין:

סד
פסוקים

The Haftarah is Amos 9:7 – 9:15 on page 155. Sepharadim read Ezekiel 20:2 – 20:20.

XXI

וַיֹּאמֶר יי' לְמֹשֶׁה אֵימָר לְכֹהֲנֵיךָ
בְּנֵי אֶהֱרֹן וְתִימָר לְהֹן עַל-
מִית לֹא יִסְתָּאב בַּעֲמִיָּה:

אמור

(25) והבדלתם בין הבהמה השחורה לשמאה. אין צריך לומר בין פרה לחמור, שהרי מוזדלין ונכרין הם, אלא בין טהורה לך לטמאה בין שנשחט רוצו של סימן, לנשחט חזיו, וכמה בין רוצו לחזיו מלא שיערה: אשר הבדלתי לכם לשמא. לאסור:

(26) ואבדל אתכם מן העמים להיות לי. אם אתם מובדלים מהם הרי אתם שלי, ואם לאו, אתם של נבוכדנצר וחביריו, רבי אלעזר בן עזריה אומר ממין שלא יאמר אדם, נפשי קנה בצער חזיר, אי אפשי ללבוש כלאים, אבל יאמר אפשי, ומה אעשה ואבי שצשמים גזר עלי, תלמוד לומר ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי, שמהא הבדלתכם מהם לשמי, פורש מן העבירה ומקבל עליו עול מלכות שמים:

(27) כי יהיה בהם אוב וגור. כאן נאמר בהם מיתה, ולמעלה כרת, עדים והמראה בקפילה, מויד בלא המראה בהכרת, ושנגמט חטאת, וכן כלל חייבי מיתות שנאמר בהם כרת:

(1) אמור אל הכהנים. אמור, ואמרת, להזהיר גדולים על הקטנים (יצמות קיד. ת"כ פרשתא, א, א): בני אהרן. יכול חללים, תלמוד לומר הכהנים: בני אהרן. אף בעלי מומין במשמע: בני אהרן. ולא בנות אהרן (קידושין לה): לא

<p>except for his kin, that is near unto him, for his mother, and for his father, and for his son, and for his daughter, and for his brother;</p>	<p>כִּי אִם-לְשֹׂארוֹ הַקָּרֵב אֵלָיו לְאִמּוֹ וּלְאָבִיו וּלְבִתּוֹ וּלְאֶחָיו לְאֶחָיו לְקָרִיבָהּ דְּקָרִיב לִיה לְאִמִּיה וּלְאָבִיהּ וּלְבָרִיה וּלְבָרְתִיה וּלְאֶחָיהּ:</p>	<p>2</p>
<p>and for his sister a virgin, that is near unto him, that hath had no husband, for her may he defile himself.</p>	<p>וּלְאֶחָתּוֹ הַבְּתוּלָה הַקְּרוּבָה אֵלָיו אֲשֶׁר לֹא-הָיְתָה לְאִישׁ לָהּ יִטְמָא: וּלְאֶחָתִיהּ הַבְּתוּלָתָא דְקָרִיבָא לִיה דְּלֹא הָיְתָה לְגִבּוֹר לָהּ יִסְתָּאב:</p>	<p>3</p>
<p>He shall not defile himself, being a chief man among his people, to profane himself.</p>	<p>לֹא יִטְמָא בְּעַמּוֹ לְהַחֲלוֹ: לֹא יִסְתָּאב בְּרִבָּא בְּעַמִּיה לְאֶחָלוּתִיהּ:</p>	<p>4</p>
<p>They shall not make baldness upon their head, neither shall they shave off the corners of their beard, nor make any cuttings in their flesh.</p>	<p>לֹא-יִקְרְחוּ (כ) [יִקְרְחוּ] לֹא יִמְרְטוּן מִרֵּט בְּרִישָׁהוֹן קְרַחָהּ בְּרִישָׁם וּפָאֵת זָקָנָם לֹא יִגְלְחוּ וּבְבִשְׂרָם לֹא יִשְׂרְטוּ שְׂרָטָתָם: לֹא יִמְרְטוּן מִרֵּט בְּרִישָׁהוֹן וּפָאֵת דְּדִקְנָהוֹן לֹא יִגְלְחוּן וּבְבִשְׂרָהוֹן לֹא יַחְבְּלוּן חֲבוּל:</p>	<p>5</p>
<p>They shall be holy unto their God, and not profane the name of their God; for the offerings of the LORD made by fire, the bread of their God, they do offer; therefore they shall be holy.</p>	<p>קִדְּשִׁים יִהְיוּ לֵאלֹהֵיהֶם וְלֹא יַחְלְלוּ שֵׁם אֱלֹהֵיהֶם כִּי אֶת- אֲשֵׁי יְהוָה לֶחֶם אֱלֹהֵיהֶם הֵם מִקְרִיבִם וְהָיוּ קִדְּשׁ: קִדְּשִׁין יִהְיוּ קִדָּם אֱלֹהֵהוֹן וְלֹא יַחְלְלוּ שְׁמָא דְאֱלֹהֵהוֹן אַרְי יֵת קוֹרְבָנָא דִּי קוֹרְבַן אֱלֹהֵהוֹן אֲנֹן מִקְרִבִין וִיהוֹן קִדְּשִׁין:</p>	<p>6</p>
<p>They shall not take a woman that is a harlot, or profaned; neither shall they take a woman put away from her husband; for he is holy unto his God.</p>	<p>אִשָּׁה זֵנָה וְחִלְלָהּ לֹא יִקְחוּ וְאִשָּׁה גְרוּשָׁה מֵאִשָּׁה לֹא יִקְחוּ כִּי-קִדְּשׁ הוּא לֵאלֹהָיו: אִתְתָּא מְטַעֲיָא וּמַחְלָא לֹא יִסְבִּין וְאִתְתָּא דְמַתְרַכָּא מִבְּעֻלָּהּ לֹא יִסְבִּין אַרְי קִדְּשׁ הוּא קִדָּם אֱלֹהֵיהּ:</p>	<p>ווי</p>

יטמא בעמיו. צעוד שהמת בתוך עמיו, ילא מת מזוה (ת"כ שס ג):

(2) כי אם לשארו. אין שארו אלא אשתו (שס ד):

(3) הקרובה. לרצות את הארוסה (שס יב. יצמות ס). אשר לא היתה לאיש. למשכב: לה יטמא. מזוה (ת"כ שס):

(4) לא יטמא בעל בעמיו להחלו. לא יטמא לאשתו פסולה שהוא מחולל זה צעודה עמו (שס טו. יצמות כב), וכן פשוטו של מקרא לא יטמא בעל בשארו, צעוד שהיא בתוך עמיו שיש לה קוצרין, שאינה מת מזוה, ובאיזה שאר אמרתי, באותו שהיא להחלו, להחלל הוא מכהונתו:

(5) לא יקרחו קרחה. על מת, והלא אף ישראל הוזהרו על כך, אלא לפי שנאמר בישראל צין עיניכם, (דברים יד, א) יכול לא יהא חייב על כל הראש, תלמוד לומר בראשם, וילמדו ישראל מהכהנים בגזרה שוה, נאמר כאן קרחה ונאמר להלן בישראל קרחה, מה כאן כל הראש אף להלן כל הראש צממע, כל מקום שיקרח בראש, ומה להלן על מת, אף כאן על מת (ת"כ פרק א, ג. קידושין לו. מכות כ). ובאת זקבם לא יגלחו. לפי שנאמר בישראל ולא תשחית (ויקרא יט, כז), יכול לקטו צמלקט וקריטני יהא חייב, לכך נאמר לא יגלחו, שאינו חייב אלא על דבר הקרוי גלוח ויש בו השחתה וזהו מער: ובבשרם לא ישרטו שרשית. לפי שנאמר בישראל (מכות כא). וְשָׂרָט לְנֶפֶשׁ לֹא תִתֵּנוּ (שס כח), יכול שרט חמש שריטות לא יהא חייב אלא אחת, תלמוד לומר לא ישרטו שרשית, לחייב על כל שריטה ושריטה, שתיבה זו יתירה היא לדרוש, שהיה לו לכתוב לא ישרטו ואני יודע שהיא שרשית:

(6) קדושים יהיו. על כרחם יקדישו צית דין צכך (ת"כ פרק א, ו):

(7) זונה. שנבעלה בעילת ישראל האסור לה, כגון חייבי כריתות או נחין או ממזר (יצמות סא): חללה. שנולדה מן

<p>8 Thou shalt sanctify him therefore; for he offereth the bread of thy God; he shall be holy unto thee; for I the LORD, who sanctify you, am holy.</p>	<p>וְקִדְשָׁתוּ כִּי-אֶת-לֶחֶם אֱלֹהֶיךָ הוא מקריב קדש יהיה-לךָ כִּי קדוש אני יהוה מקדשכם:</p>	<p>8 וְקִדְשָׁתוּ כִּי-אֶת-לֶחֶם אֱלֹהֶיךָ הוא מקריב קדש יהיה-לךָ כִּי קדוש אני יהוה מקדשכם:</p>
<p>9 And the daughter of any priest, if she profane herself by playing the harlot, she profaneth her father: she shall be burnt with fire.</p>	<p>ובת איש כהן כִּי תַחַל לְזָנוֹת אֶת-אָבִיהָ היא מְחַלֶּלֶת בָּאֵשׁ תִּשְׁרָף: (ס)</p>	<p>9 ובת איש כהן כִּי תַחַל לְזָנוֹת אֶת-אָבִיהָ היא מְחַלֶּלֶת בָּאֵשׁ תִּשְׁרָף: (ס)</p>
<p>10 And the priest that is highest among his brethren, upon whose head the anointing oil is poured, and that is consecrated to put on the garments, shall not let the hair of his head go loose, nor rend his clothes;</p>	<p>וְהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל מֵאֶחָיו אֲשֶׁר- יוצק על-ראשו שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וּמָלָא אֶת-יָדָיו לְלִבָּשׁ אֶת- הַבְּגָדִים אֶת-רֹאשׁוֹ לֹא יִפְרֹעַ וּבִגְדָיו לֹא יִכָּרֵם:</p>	<p>10 וְהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל מֵאֶחָיו אֲשֶׁר- יוצק על-ראשו שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וּמָלָא אֶת-יָדָיו לְלִבָּשׁ אֶת- הַבְּגָדִים אֶת-רֹאשׁוֹ לֹא יִפְרֹעַ וּבִגְדָיו לֹא יִכָּרֵם:</p>
<p>11 neither shall he go in to any dead body, nor defile himself for his father, or for his mother;</p>	<p>וְעַל כָּל-נֶפֶשׁת מִיתָא לֹא יֵיעוֹל לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ וּלְאִמּוֹ לֹא יִטְמָא:</p>	<p>11 וְעַל כָּל-נֶפֶשׁת מִיתָא לֹא יֵיעוֹל לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ לֹא יִטְמָא:</p>
<p>12 neither shall he go out of the sanctuary, nor profane the sanctuary of his God; for the consecration of the anointing oil of his God is upon him: I am the LORD.</p>	<p>וּמִן-הַמִּקְדָּשׁ לֹא יֵצֵא וּלֹא יַחַלֵּל אֶת מִקְדָּשׁ אֱלֹהָיו כִּי נִזָּר שֶׁמֶן מִשְׁחַת אֱלֹהָיו עָלָיו אֲנִי יְהוָה:</p>	<p>12 וּמִן-הַמִּקְדָּשׁ לֹא יֵצֵא וּלֹא יַחַלֵּל אֶת מִקְדָּשׁ אֱלֹהָיו כִּי נִזָּר שֶׁמֶן מִשְׁחַת אֱלֹהָיו עָלָיו אֲנִי יְהוָה:</p>
<p>13 And he shall take a wife in her virginity.</p>	<p>וְהוּא אֶתְתָּא בְּבִתּוּלָהָ יִסֵּב:</p>	<p>ישראל וְהוּא אִשָּׁה בְּבִתּוּלָהָ יִקַּח:</p>
<p>14 A widow, or one divorced, or a profaned woman, or a harlot, these shall he not take; but a virgin of his own people shall he take to wife.</p>	<p>אֶרְמָלָא וּמִתְרַכָּא וְחִלְיָא מִטְעִיא יֵת אֵלָין לֹא יִסֵּב אֱלֹהִין בְּתוּלָתָא מֵעַמִּיהָ יִסֵּב אֶתְתָּא:</p>	<p>14 אֶרְמָנָה וּגְרוּשָׁה וְחִלְלָה זֹנָה אֶת-אֵלָה לֹא יִקַּח כִּי אִם- בְּתוּלָה מֵעַמּוּי יִקַּח אִשָּׁה:</p>

הפסולים שזכהונה, כגון בת אלמנה מכהן גדול, או בת גרושה וחלושה מכהן הדיוט, וכן שנחללה מן הכהונה על ידי ציאת אחד מן הפסולים לכהונה (קידושין עז:).

(8) וקדשתו. על כרחו, שאם לא רצה לגרש, הלקהו ויסרהו עד שיגרש (יצמות פח:). קדוש יהיה לך. נהוג צו קדושה לפתוח ראשון בכל דבר, ולדרך ראשון צעודה (גיטין נט: ט"ז):

(9) כי תחל לזנות. כשתחלל על ידי זנות, שהיתה זה זיקת צעל, וזנחה או מן האירוסין או מן הנשואין, ורבותינו נחלקו בדבר (סנהדרין נא.). והכל מודים שלא דבר הכתוב צפנויה: את אביה היא מחללת. חללה וזנחה את כבודו, שאומרים עליו ארור שזו ילד, ארור שזו גדל (שם נב:).

(10) לא יפרע. לא יגדל פרע על אצל (ת"כ פרשתא ז, ג), ואיזהו גידול פרע יותר משלשים יום (סנהדרין כב:).

(11) ועל כל נפשית מות. צאהל המות: נפשית מות. להציא רביעית דם מן המת שמטמא צאהל (נזיר לח:). לאביו ולאמו לא יטמא. לא צא אלא להסיר לו מת מזה (שם מז: ת"כ שם ד:).

(12) ומן המקדש לא יצא. אינו הולך אחר המטה (ת"כ שם ה. סנהדרין יח). ועוד מכאן למדו רבותינו (שם פד.) שכהן גדול מקריב אונן, וכן משמעו, אף אם מתו אביו ואמו אינו צריך לנאח מן המקדש אלא עוצד עבודה: ולא יחלל את מקדש. שאינו מחלל כן את העבודה, שהסיר לו הכתוב, הא כהן הדיוט שעבד אונן חלל:

- 15 And he shall not profane his seed among his people; for I am the LORD who sanctify him. וְלֹא־יִחַלֵּל זֶרְעוֹ בְּעַמּוֹ כִּי אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשׁוֹ: (ס) וְלֹא יִחַל זֶרְעוֹ בְּעַמּוֹ אֲנִי מְקַדְּשִׁי:
- 16 And the LORD spoke unto Moses, saying: וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: וּמִלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה לְמִימֶר: שני
- 17 Speak unto Aaron, saying: Whosoever he be of thy seed throughout their generations that hath a blemish, let him not approach to offer the bread of his God. דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר אִישׁ מִזֶּרְעֲךָ לְדֹרֹתָם אֲשֶׁר יִהְיֶה בּוֹ מוֹמָא לֹא יִקְרָב לְהִקְרִיב לַחֶם אֱלֹהֵי: מִלִּיל עִם אַהֲרֹן לְמִימֶר גִּבֵּר מִבְּנֵי לְדֹרֵיהֶן דִּיהִי בִיה מוֹמָא לֹא יִקְרָב לְקַרְבָּא קוֹרְבָנָא קָדָם אֱלֹהִיה: 17
- 18 For whatsoever man he be that hath a blemish, he shall not approach: a blind man, or a lame, or he that hath any thing maimed, or anything too long, כִּי כָל־אִישׁ אֲשֶׁר־בּוֹ מוֹם לֹא יִקְרָב אִישׁ עִוֵּר אוֹ פֶסֶח אוֹ חֵרֶם אוֹ שְׂרוּעַ: אִישׁ אִישׁ אֲשֶׁר־יִהְיֶה בּוֹ שִׁבְר אוֹ גִּבֵּר דִּיהִי בִיה תִּבְר רֵגֶל אוֹ תִבְר יָד: 18
- 19 or a man that is broken-footed, or broken-handed, אוֹ גִבֵּר דִּיהִי בִיה תִּבְר רֵגֶל אוֹ תִבְר יָד: 19
- 20 or crook-backed, or a dwarf, or that hath his eye overspread, or is scabbed, or scurvy, or hath his stones crushed, אוֹ־גִבֵּן אוֹ־דֶק אוֹ תִבְלָל בְּעֵינָיו אוֹ גִּבֵּן אוֹ דֶק אוֹ גִּבֵּן אוֹ חֲלָז אוֹ גִּבֵּן אוֹ יִלְפַת אוֹ מְרוּחַ אֲשֶׁךְ: 20
- 21 no man of the seed of Aaron the priest, that hath a blemish, shall come nigh to offer the offerings of the LORD made by fire; he hath a blemish; he shall not come nigh to offer the bread of his God. כָּל־אִישׁ אֲשֶׁר־בּוֹ מוֹם מִזֶּרַע אַהֲרֹן הַכֹּהֵן לֹא יִגַּשׁ לְהִקְרִיב אֶת־אֲשֵׁי יְהוָה מוֹם בּוֹ אֶת לַחֶם אֱלֹהֵי לֹא יִגַּשׁ לְהִקְרִיב: כָּל גִּבֵּר דִּיהִי מוֹמָא מִזֶּרַע דְּאַהֲרֹן כְּהֵנָּא לֹא יִקְרָב לְקַרְבָּא יֵת קוֹרְבָנָא דִּיה מוֹמָא בִיה יֵת קוֹרְבָן אֱלֹהִיה לֹא יִקְרָב לְקַרְבָּא: 21

(14) וחללה. שגולדה מפסולי כהונה:

(15) ולא יחלל זרעו. הא אם נשא אחת מן הפסולות, זרעו הימנה חלל מדין קדושת כהונה:

(17) לחם אלהיו. מאכל אלהיו, כל סעודה קרויה לחם, כמו עֶצֶד לֶחֶם רֹצ (דניאל ה, א):

(18) כי כל איש אשר בו מום לא יקרב. אינו דין שיקרב, כמו הקריבהו נָא לְפָסֶקֶךָ (מלאכי א, ח): חרם. שחוטמו שקוע בין שתי העינים, שחול שתי עיניו כאחת (בכורות מג:): שרוע. שאחד מאיבריו גדול מחצירו, עינו אחת גדולה ועינו אחת קטנה, או שוקו אחת ארוכה מחצרתה (שם מ:):

(20) או גבן. שוריוול"ש בלע"ז, שגבני עיניו שערן ארוך ושוכב (שם מג:): או דק. שיש לו צעיני דוק שקורין טיל"א (שם לח). כמו הנוטה בלע"ז (ישעיה מ, כב): או תבלל. דבר המבלבל את העין, כגון חוט לבן הנמשך מן הלבן ופוסק בסריא, שהוא עוגל המקיף את השחור שקוראים פרוניל"א, והחוט הזה פוסק את העוגל ונכנס בשחור. ותרגום תבולל קיליז, לשון חלזון, שהוא דומה לתולעת אותו החוט, וכן כינוהו חכמי ישראל צמומי הצכור חלזון נחש עֵינֵב (שם): גרב וילפת. מיני שחין הם: גרב. זו החרס, שחין היבש מצפנים ומצחוך: ילפת. היא חזוית המצרית, ולמה נקראת ילפת, שמלפפת והולכת עד יום המיתה, והוא לח מצחוך ויבש מצפנים. ובמקום אחר קורא לגרב שחין הלח מצחוך ויבש מצפנים, שנאמר ויִבְגֵּז ויִצְקָרֶם (דברים כח, כז), כשסמוך גרב אלל חרם קורא לילפת גרב, וכשהוא סמוך אלל ילפת קורא לחרס גרב, כך מפורש בבכורות (בכורות מא:). מרוח אשך. לפי התרגום מְרִיס פִּסְדִין, שפחדיו מרוססים, שצִיִּים שלו כמותין. פחדין כמו גידִי פִּסְדִין וְשָׁרְגוֹ (איוב מ, יז):

22	He may eat the bread of his God, both of the most holy, and of the holy.	לֶחֶם אֱלֹהֵיוּ מִקְדָּשֵׁי הַקִּדְשִׁים קֹדֶשׁ אֱלֹהִים מִקְדָּשֵׁי וּמִן־הַקִּדְשִׁים יֹאכֵל:	22
23	Only he shall not go in unto the veil, nor come nigh unto the altar, because he hath a blemish; that he profane not My holy places; for I am the LORD who sanctify them.	אֲךְ אֶל־הַפָּרֹכֶת לֹא יָבֹא וְאֶל־הַמִּזְבֵּחַ לֹא יִגַּשׁ כִּי־מוֹם בּוֹ וְלֹא יַחַלֵּל אֶת־מִקְדָּשֵׁי כִּי אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשֵׁם:	23
24	So Moses spoke unto Aaron, and to his sons, and unto all the children of Israel.	וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו וְאֶל־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:	24
XXII	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:	XXII
2	Speak unto Aaron and to his sons, that they separate themselves from the holy things of the children of Israel, which they hallow unto Me, and that they profane not My holy name: I am the LORD.	דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו וַיִּנָּזְרוּ מִקְדָּשֵׁי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל וְלֹא יַחַלְלוּ אֶת־שְׁמִי קֹדֶשֶׁי אֲשֶׁר הֵם מְקַדְּשִׁים לִי אֲנִי יְהוָה:	2
3	Say unto them: Whosoever he be of all your seed throughout your generations, that approacheth unto the holy things, which the children of Israel hallow unto the LORD, having his uncleanness upon him, that soul shall be cut off from before Me: I am the LORD.	אָמַר אֲלֵהֶם לְדֹרֹתֵיכֶם כָּל־אִישׁ אֲשֶׁר־יִקְרַב מִכָּל־זֶרְעֲכֶם אֶל־הַקִּדְשִׁים אֲשֶׁר יִקְדִּישׁוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לַיהוָה וְטִמְאָתוֹ עָלָיו וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִלִּפְנֵי אֲנִי יְהוָה:	3

(21) כל איש אשר בו מום. לרצות שאר מומין (ת"כ פרק ג, א): מום בו. צעוד מומו צו פסול, הא אם עזר מומו כשר: לחם אלהיו. כל מאכל קרוי לחם:

(22) מקדשי הקדשים. אלו קדשי הקדשים: ומן הקדשים יאכל. אלו קדשים קלים, ואם נאמרו קדשי הקדשים, למה נאמרו קדשים קלים, אם לא נאמר הייתי אומר בקדשי הקדשים יאכל צעל מום, שמצינו שהותרו לזר, שאכל משה בשר המלוואים, אבל צחזה ושוק של קדשים קלים לא יאכל, שלא מצינו זר חולק צהן, לכך נאמרו קדשים קלים (ת"כ פרק ג, ח), כך מפורש בזנחים (קא):

(23) אך אל הפרכת. להזות שצטע הזאות שעל הפרכת: ואל המזבח. החילון. ושניהם הוצרכו להכתב, ומפורש בת"כ (שם י): ולא יחלל את מקדשי. שאם עזב, עבודתו מחוללת להפסל:

(24) וידבר משה. המצה הזאת: אל אהרן וגור ואל כל בני ישראל. להזהיר צית דין על הכהנים (שם יב).

(2) וינזרו. אין נזירה אלא פרישה, וכן הוא אומר וינזרו מאתרי (יחזקאל יד, ו), קזרו אחור (ישעיה א, ד), יפרשו מן הקדשים צימי טומאתן. דבר אחר וינזרו מקדשי בני ישראל, אשר הם מקדישים לי ולא יחללו את שם קדשי, סרס המקרא ודרשהו: אשר הם מקדישים לי. לרצות קדשי כהנים עזמן:

(3) כל איש אשר יקרב. אין קריצה זו אלא אכילה, וכן מצינו שנאמרה אזהרת אכילת קדשים בטומאה צלשון נגיעה, בכל קדש לא טעם, (ויקרא יב, ד) אזהרה לאוכל, ולמדוה רבותינו (זנחים לג): מגזירה שיה. ואי אפשר לומר שחייב על הנגיעה, שהרי נאמר כרת על האכילה צו את אהרן שתי כריתות זו אל זו, ואם על הנגיעה חייב לא הוצרך לחייבו על האכילה, וכן נדרש

<p>What man soever of the seed of Aaron is a leper, or hath an issue, he shall not eat of the holy things, until he be clean. And whoso toucheth any one that is unclean by the dead; or from whomsoever the flow of seed goeth out;</p>	<p>גִּבֹר גִּבֹר מִזֶּרַע דֹּאֲהָרִן וְהוּא סָגִיר אוֹ דָּאִיב בְּקִדְשֵׁי לֹא יִכּוֹל עַד דִּי־כִי וְדִי־קֶרֶב בְּכָל טָמִי נִפְשָׁא אוֹ גִּבֹר דִּתְפּוֹק מִזִּיָּה שְׂכַבְתָּ זֶרַע:</p>	<p>אִישׁ אִישׁ מִזֶּרַע אֲהָרֹן וְהוּא צָרוּעַ אוֹ זָב בִּקְדָשִׁים לֹא יֹאכַל עַד אֲשֶׁר יִטְהַר וְהִנָּלַע בְּכָל־טָמֵא־נֶפֶשׁ אוֹ אִישׁ אֲשֶׁר־תִּצָּא מִמֶּנּוּ שְׂכַבְתָּ־זֶרַע:</p>
<p>or whosoever toucheth any swarming thing, whereby he may be made unclean, or a man of whom he may take uncleanness, whatsoever uncleanness he hath;</p>	<p>אוֹ גִּבֹר דִּי־קֶרֶב בְּכָל רַחֲשָׁא דִּי־סִתְּאָב לִיָּה אוֹ בְּאִנְשָׁא דִּי־סִתְּאָב לִיָּה לְכָל סְאֻבְתִּיה:</p>	<p>או־אִישׁ אֲשֶׁר יִגַּע בְּכָל־שֶׂרֶץ אֲשֶׁר יִטְמָא־לּוֹ אוֹ בְּאָדָם אֲשֶׁר יִטְמָא־לּוֹ לְכָל טָמְאָתוֹ:</p>
<p>the soul that toucheth any such shall be unclean until the even, and shall not eat of the holy things, unless he bathe his flesh in water.</p>	<p>אִנְשׁ דִּי־קֶרֶב בִּיָּה וְיָהִי מִסָּאָב עַד רַמְשָׁא וְלֹא יִכּוֹל מִן קִדְשֵׁי אֱלֹהִין אֲסָחִי בִשְׂרִיָּה בְּמִיָּא:</p>	<p>נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תִּגַּע־בּוֹ וְטָמְאָה עַד־הָעֶרֶב וְלֹא יֹאכַל מִן־הַקְּדָשִׁים כִּי אִם־רָחַץ בְּשָׁרוֹ בַּמַּיִם:</p>
<p>And when the sun is down, he shall be clean; and afterward he may eat of the holy things, because it is his bread.</p>	<p>וּכְמִיעַל שְׁמֶשׁא וְיָדְכִי וּבִתֵּר כֵּן יִכּוֹל מִן קִדְשֵׁי אֲרִי לַחֲמִיָּה הוּא:</p>	<p>וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ וְיִטְהַר וְאַחֲרַיִם יֹאכַל מִן־הַקְּדָשִׁים כִּי לַחֲמֹהּ הוּא:</p>
<p>That which dieth of itself, or is torn of beasts, he shall not eat to defile himself therewith: I am the LORD.</p>	<p>נִבְלָא וְתִבְרָא לֹא יִכּוֹל לְאִסְתָּאָב בָּהּ אֲנִי יְיָ:</p>	<p>נִבְלָה וְטִרְפָּה לֹא יֹאכַל לְטָמְאָה־בָּהּ אֲנִי יְהוָה:</p>
<p>They shall therefore keep My charge, lest they bear sin for it, and die therein, if they profane it: I am the LORD who sanctify them.</p>	<p>וַיִּטְרוּן יָת מִטְרַת מִימְרִי וְלֹא יִסְבְּלוּן עֲלוּזֵי חֻבָּא וַיִּמּוּתוּן בִּיָּה אֲרִי וַיְחַלּוּנִיָּה אֲנִי יְיָ מְקַדְּשֵׁהוֹן:</p>	<p>וְשָׁמְרוּ אֶת־מִשְׁמַרְתִּי וְלֹא־יִשְׁאוּ עָלֵיו חֲטָא וּמָתוּ בּוֹ כִּי יַחַלְלֵהוּ אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשָׁם:</p>

צ"כ (פרשתא ד, ז), וכי יש נוגע חייב, אם כן מה תלמוד לומר יקרב, משיכשר להקרב, שאין חייבין עליו משום טומאה, אלא אם כן קרבו מתיריו, ואם תאמר שלש כריתות צטומאת כהנים למה, כבר נדרשו צמס' שצועות (ז). אחת לכלל, ואחת לפרט וכו': וטומאתו עליו. וטומאת האדם עליו. יכול בצער הכחוש מדבר וטומאתו של צער עליו, וצטור שכל את הטמא הכחוש מדבר, על כרחך ממשמעו אתה למד, צמי שטומאתו פורחת ממנו הכחוש מדבר, וזה האדם שיש לו טהרה צטצילה (זצחיס מג): ובכרתה וגו'. יכול מדד זה ללד זה, יכרת ממקומו ויחייש צמקוס אחר, תלמוד לומר אני ה', ככל מקום אני:

- (4) בכל טמא נפש. צמי שנטמא צמת:
- (5) בכל שרץ אשר ישמא לו. צשיעור הראוי לטמא (כ"כ פרק ד, ז), צכעדה (חגיגה יא. ת"כ): או באדם. צמת: אשר ישמא לו. צשיעורו לטמא, וזהו כזית: לכל שומאתו. לרצות נוגע צז, וזה, נדה, ויולדת:
- (6) נפש אשר תגע בו. צאחד מן הטמאים הללו:
- (7) ואחר יאכל מן הקדשים. נדרש ציצמות (עד): צתרומה, שמותר לאכלה צהערב השמש: מן הקדשים ולא כל הקדשים:
- (8) נבלה וטרפה לא יאכל לטמאה בה. לענין הטומאה הזהיר כאן, שאם אכל נבלת עוף טהור שאין לה טומאת מגע ומשא, אלא טומאת אכילה צצית הנליעה, אסור לאכול קדשים, וצריך לומר וטרפה, מי שיש צמינו טרפה, ילא נבלת עוף טמא שאין צמינו טרפה:
- (9) ושמרו את משמרת. מלאכול תרומה צטומאת הגוף: ומתו בו. למדנו שהיא מיתה צידי שמים (סנהדרין פג):

10	There shall no acommon man eat of the holy thing; a tenant of a priest, or a hired servant, shall not eat of the holy thing.	וְכַל־זֶר לֹא־יֹאכַל קֹדֶשׁ תּוֹשֵׁב כֹּהֵן וְשָׂכִיר לֹא־יֹאכַל קֹדֶשׁ: וְכָל חִילּוֹנֵי לֹא יִכּוֹל קוֹדֶשׁא תוֹתֵבא דְּכֹהֵנָא נְאֻמְרָא לֹא יִכּוֹל קוֹדֶשׁא:	10
11	But if a priest buy any soul, the purchase of his money, he may eat of it; and such as are born in his house, they may eat of his bread.	וְכֹהֵן כִּי־יִקְנֶה נֶפֶשׁ קִנְיָן כֶּסֶף הוּא יֹאכַל בּוֹ וְיִלְדֵי בֵיתוֹ הֵם יֹאכְלוּ בִלְחָמוֹ: וְכֹהֵן אֲרִי יִקְנֵי נֶפֶשׁ קִנְיָן כֶּסֶפִּיהָ הוּא יִכּוֹל בֵּיהּ וְיִלְדֵי בֵיתָהּ אֲנָן יִכְלֹן בִּלְחָמֶיהָ:	11
12	And if a priest's daughter be married unto a common man, she shall not eat of that which is set apart from the holy things.	וְבֵת־כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה לְאִישׁ זֶר הוּא בְּתֻרֻמַּת הַקֹּדָשִׁים לֹא תֹאכַל: וְבֵת כֹּהֵן אֲרִי תִהְיֶה לְגִבֹּר חִילּוֹנִי הִיא בְּאַפְרָשׁוֹת קוֹדֶשִׁיא לֹא תִכּוֹל:	12
13	But if a priest's daughter be a widow, or divorced, and have no child, and is returned unto her father's house, as in her youth, she may eat of her father's bread; but there shall no common man	וְבֵת־כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה אֵלְמָנָה וְגִרּוּשָׁה וְזָרָעָא אֵין לָהּ וְשָׂכָה אֶל־בֵּית אָבִיהָ כְּנַעֲנֻתָהּ מִלְּחָם אָבִיהָ תֹאכַל וְכַל־זֶר לֹא־יֹאכַל בּוֹ: וְבֵת כֹּהֵן אֲרִי תִהְיֶה אֵלְמָנָה וּמִתְרַכָּא וְגַר לִית לָהּ וּתְתוּב לְבֵית אָבִיהָ פְּרִיָתָהּ מִלְּחָמָא דְּאָבִיהָ תִכּוֹל וְכָל חִילּוֹנִי לֹא יִכּוֹל בֵּיהּ:	13
14	And if a man eat of the holy thing through error, then he shall put the fifth part thereof unto it, and shall give unto the priest the holy thing.	וְאִישׁ כִּי־יֹאכַל קֹדֶשׁ בְּשִׁגְגָה וְיִסַּף חֲמִשִּׁיתוֹ עָלָיו וְנָתַן לַכֹּהֵן אֶת־הַקֹּדֶשׁ: וְגִבֹּר אֲרִי יִכּוֹל קוֹדֶשׁא בְּשִׁגְלוֹ וְיִוָּסֵף חֲמִשִּׁיהָ עֲלוֹהִי וְיִתֵּן לְכֹהֵנָא יֵת קוֹדֶשׁא:	14
15	And they shall not profane the holy things of the children of Israel, which they set apart unto the LORD;	וְלֹא יַחְלְלוּ אֶת־קֹדְשֵׁי בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת אֲשֶׁר־יְרִימוּ לַיהוָה: וְלֹא יַחְלְלוּ יֵת קוֹדֶשִׁיא דְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יֵת דִּיפְרָשׁוּן קָדָם יי:	15
16	and so cause them to bear the iniquity that bringeth guilt, when they eat their holy things; for I am the LORD who sanctify them.	וְהִשְׁיִאוּ אוֹתָם עֲנֹן אֲשָׁמָה בְּאֲכָלָם אֶת־קֹדְשֵׁיהֶם כִּי אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשֵׁם: (פ) וְיִקְבְּלוּן עָלֵיהוֹן עֲוִיִּין וְחֻבִּין בְּמִיכְלָהוֹן בְּסוֹאֲבָא יֵת קוֹדְשֵׁיהוֹן אֲרִי אֲנִי יי מְקַדְּשֵׁהוֹן:	16

(10) לֹא יֹאכַל קֹדֶשׁ. צַמְרוּמָה הַכְמוֹצ מִדְּצֹר, שְׂכָל הַעֲנִין דְּצֹר צֶה (שֶׁס פג:). תּוֹשֵׁב כֹּהֵן וְשָׂכִיר. תּוֹשֵׁב שֶׁל כֹּהֵן וְשָׂכִיר, לְפִיכָךְ תּוֹשֵׁב זֶה נִקְוֶה פִּתְחָה, לְפִי שֶׁהוּא דְּצוּק, וְאִיזוֹהוּ תּוֹשֵׁב, זֶה נִרְאֶע שֶׁהוּא קְנוֹי לֹעַד הַיּוֹצֵל, וְאִיזוֹהוּ שָׂכִיר, זֶה קְנוֹי קִנְיָן שְׁנִים שִׁינְאָה בְּשֶׁשׁ, צֶה הַכְמוֹצ וּלְמִדָּךְ כֹּאן, שְׁאִין גּוֹפּוֹ קְנוֹי לְאִדּוּנִי לְאִכּוֹל צַמְרוּמָתוֹ (יִצְמוֹת ע.).

(11) וְכֹהֵן כִּי יִקְנֶה נֶפֶשׁ. עֶצֶד כְּנַעֲנִי שֶׁקְנוֹי לְגוֹפּוֹ: וְיִלְדֵי בֵיתוֹ. אֵלּוֹ צְנִי הַשְּׁפָחוֹת, וְאִשֶׁת כֹּהֵן אֹחֻלַּת צַמְרוּמָה מִן הַמִּקְרָא הַזֶּה, שֶׁאִף הִיא קִנְיָן כֶּסֶף (כְּמוֹצוֹת נז:), וְעוֹד לְמַד מִמִּקְרָא אַחֵר כֹּל טֹהוֹר צְבִיתָךְ וְגו' בְּסַפְרֵי (קֶרֶם יז):

(12) לְאִישׁ זֶר. לְלוֹי וְיִשְׂרָאֵל:

(13) אֵלְמָנָה וְגִרּוּשָׁה. מִן הָאִישׁ הַזֶּה: וְזָרָעָא אֵין לָהּ. מִמֶּנּוּ: וְשָׂכָה. הִיא אִם יֵשׁ לָהּ זָרַע מִמֶּנּוּ, אִסּוּרָה צַמְרוּמָה כֹּל זְמַן שֶׁהִזְרַע קִיִּים (יִצְמוֹת פז:). וְכָל זֶר לֹא יֹאכַל בּוֹ. לֹא צֶה אֵלּא לְהוֹיָא אֶת הָאוּן שְׁמוּתָר צַמְרוּמָה, וְזוֹת אִמְרַתִּי לָךְ, וְלֹא אֲנִינוּת (שֶׁס סח:):

(14) כִּי יֹאכַל קֹדֶשׁ. צַמְרוּמָה: וְנָתַן לַכֹּהֵן אֶת הַקֹּדֶשׁ. דְּצֹר הַכְמוֹצ לְהוֹיָא קֹדֶשׁ, שְׁאִינוּ פּוֹרַע לוֹ מַעוֹת, אֵלּא פִּירוֹת שֶׁל חוּלִין, וְהֵן נַעֲשִׂין צַמְרוּמָה (פְּסָחִים נז:).

(15) וְלֹא יַחְלְלוּ וְגו'. לְהַאֲכִילֵם לְזָרִים:

17	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימֹר:	שלישי
18	Speak unto Aaron, and to his sons, and unto all the children of Israel, and say unto them: Whosoever he be of the house of Israel, or of the strangers in Israel, that bringeth his offering, whether it be any of their free-will-offerings, which are brought unto the LORD for a burnt-offering;	דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו וְאֶל כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן־הַגֵּר בְּיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִקְרִיב קֹרְבָנוֹ לְכָל־נְדָרֵיהֶם וּלְכָל־נְדֻבוֹתָם אֲשֶׁר־יִקְרִיבוּ לַיהוָה לַעֲלֹה:	18
19	that ye may be accepted, ye shall offer a male without blemish, of the beeves, of the sheep, or of the goats.	לְרִצּוֹנְכֶם תָּמִים זָכָר בְּבָקָר בְּשָׂקִים וּבְעִזִּים: לְרִעְנָא לְכוֹן שְׁלִים דְּכַר בְּתוֹרִיא בְּאַמְרִיא וּבְעִזִּיא:	19
20	But whatsoever hath a blemish, that shall ye not bring; for it shall not be acceptable for you.	כָּל אֲשֶׁר־בּוֹ מוֹם לֹא תִקְרִיבוּ כִּי־לֹא לְרִצּוֹן יְהוָה לָכֶם:	20
21	And whosoever bringeth a sacrifice of peace-offerings unto the LORD in fulfilment of a vow clearly uttered, or for a freewill-offering, of the herd or of the flock, it shall be perfect to be accepted; there shall be no blemish therein.	וְגֵבֶר אֲרִי יִקְרִיב נִכְסֵת קוֹדֶשִׁיא קָדֵם יְיָ לְפָרִשָׁא נִדְרָא אוֹ לְנִדְבָתָא בְּתוֹרִי אוֹ בְּעֵנָא שְׁלִים יְהִי לְרִעְנָא כָּל מוֹם לֹא יְהִי בִּיה: וְאִישׁ כִּי־יִקְרִיב זֶבַח־שְׁלָמִים לַיהוָה לְפִלְא־נִדָּר אוֹ לְנִדְבָה בְּבָקָר אוֹ בַצֹּאן תָּמִים יְהִי לְרִצּוֹן כָּל־מוֹם לֹא יְהִי־בּוֹ:	21
22	Blind, or broken, or maimed, or having a wen, or scabbed, or scurvy, ye shall not offer these unto the LORD, nor make an offering by fire of them upon the altar unto the LORD.	עִוְרָתָּ אוֹ שְׁבוּר אוֹ־חֲרוּץ אוֹ־יִבְלָת אוֹ גֵרֵב אוֹ יִלְפַת לֹא־תִקְרִיבוּ אֵלָה לַיהוָה וְאִשָּׁה לֹא־תִתְּנוּ מֵהֶם עַל־הַמִּזְבֵּחַ לַיהוָה: עִוְר אוֹ תִּבִּיר אוֹ פֶסִיק אוֹ יִבְלָן אוֹ גֵרָבָן אוֹ חֲזָזָן לֹא תִקְרִיבוּ אֵלָיו קָדֵם יְיָ וְקוֹרְבָנָא לֹא תִתְּנוּ מִנְהוֹן עַל מִדְּבָחָא קָדֵם יְיָ:	22

(16) והשיאו אותם. את עצמם יטענו עון זאכלם את קדשם, שהוצדלו לשם תרומה וקדשו, ונאסרו עליהם. ואונקלוס שתרגם צמיכלהון צסוףצא, שלא לזרוך תרגמו כן: והשיאו אותם. זה אחד מג' אחים שהיה רבי ישמעאל דורש בתורה שמדברים צאדם עצמו, וכן ציזם מלאח ימי נזרו יציא אחו (במדבר ו, יג), הוא יציא את עצמו, וכן ויקצר אחו צגיא (דברים לד, ו), הוא קצר את עצמו, כך נדרש בספרי (נשא לב):

(18) נדריהם. הרי עלי: נדבותם. הרי זו (מגילה ח.):

(19) לרצונכם. הציאו דבר הראוי לרצות אתכם לפני, שיהא לכם לרצון, אפיישמנ"ט בלע"ז. ואיזהו הראוי לרצון: תמים זכר בבקר בכשבים ובעזים. אבל צעולת העוף אין צריך תמות וזכרות, ואינו נפסל צמוס, אלא צמסרון אצר:

(21) לפלא נדר. להפריש צדיצורו:

(22) עורת. שם דבר של מוס, עורון בלשון נקבה, שלא יהא צו מוס של עורת: או שבור. לא יהיה: חרוץ. ריס של עין שנסדק או שנפגם (בזרות לח), וכן שפתו שנסדקה או נפגמה (שם לט.). יבלת. ורוא"ה בלע"ז: גרב. מין חזוית, וכן ילפת ולשון ילפת כמו ילפת שמשון (שופטים טז, כט), שאחזה צו עד יום מיתה, שאין לה רפואה (בזרות מא.): לא תקריבו. שלש פעמים, להזהיר על הקדשתן, ועל שחיתתן, ועל זריקת דמן (תמורה ו): ואשה לא תתנו. אזהרת

<p>23 Either a bullock or a lamb that hath any thing too long or too short, that mayest thou offer for a freewill-offering; but for a vow it shall not be accepted.</p>	<p>וְשׁוֹר וְשֶׁה שְׁרוּעַ וְקָלוּשׁ נִדְבָה וְתַעֲשֶׂה אֹתוֹ וּלְנֹדֶר לֹא יִרְצָה: לֹא יִתְרָעִי: וְתֹר וְאָמַר יִתִּיר וְחֹסִיר נִדְבָתָא תַעֲבִיד יִתִּיה וּלְנֹדֶרָא לֹא יִתְרָעִי:</p>	<p>23 וְשׁוֹר וְשֶׁה שְׁרוּעַ וְקָלוּשׁ נִדְבָה וְתַעֲשֶׂה אֹתוֹ וּלְנֹדֶר לֹא יִרְצָה: לֹא יִתְרָעִי:</p>
<p>24 That which hath its stones bruised, or crushed, or torn, or cut, ye shall not offer unto the LORD; neither shall ye do thus in your land.</p>	<p>וּמַעֲוֹךְ וְכַתוּת וְנִתּוּק וְכָרוּת לֹא תִקְרִיבוּ לַיהוָה וּבְאַרְצְכֶם לֹא תַעֲשׂוּ: וְדַמִּים וְדַרְסִים וְדִשְׁלִיף וְדִגְזִיר לֹא תִקְרְבוּן קָדָם יי וּבְאַרְעֲכֶם לֹא תַעֲבֹדוּן:</p>	<p>24 וּמַעֲוֹךְ וְכַתוּת וְנִתּוּק וְכָרוּת לֹא תִקְרִיבוּ לַיהוָה וּבְאַרְצְכֶם לֹא תַעֲשׂוּ:</p>
<p>25 Neither from the hand of a foreigner shall ye offer the bread of your God of any of these, because their corruption is in them, there is a blemish in them; they shall not be accepted for you.</p>	<p>וּמִיַּד בֶּן-נֹכַר לֹא תִקְרִיבוּ אֶת-לֶחֶם אֱלֹהֵיכֶם מִכָּל-אֲלֵהָ כִּי מִשְׁחָתָם בָּהֶם מוֹם בָּם לֹא יִרְצֹו לָכֶם: (ס)</p>	<p>25 וּמִיַּד בֶּן-נֹכַר לֹא תִקְרִיבוּ אֶת-לֶחֶם אֱלֹהֵיכֶם מִכָּל-אֲלֵהָ כִּי מִשְׁחָתָם בָּהֶם מוֹם בָּם לֹא יִרְצֹו לָכֶם: (ס)</p>
<p>26 And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלֵּיל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימָר:</p>	<p>26 וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:</p>
<p>27 When a bullock, or a sheep, or a goat, is brought forth, then it shall be seven days under the dam; but from the eighth day and thenceforth it may be accepted for an offering made by fire unto the LORD.</p>	<p>תֹּר אוֹ אֶמֶר אוֹ עֹז אֲרִי יִתְּלִיד וַיְהִי שִׁבְעָא יוֹמִין בְּתַר אִמּוּיָהּ וּמִיּוֹמָא תְּמִינָא וּלְהֵלֵאָה יִתְרָעִי לְקַרְבָּא קוֹרְבָנָא קָדָם יי:</p>	<p>27 שׁוֹר אוֹ-כֶשֶׁב אוֹ-עֹז כִּי יוֹלֵד וְהָיָה שִׁבְעַת יָמִים תַּחַת אִמּוֹ וּמִיּוֹם הַשְּׁמִינִי וְהֵלֵאָה יִרְצָה לְקַרְבֵּן אֲשֶׁה לַיהוָה:</p>
<p>28 And whether it be cow or ewe, ye shall not kill it and its young both in one day.</p>	<p>וְתֹרֶתָא אוֹ שִׁיתָא לָהּ וּלְבָרָהּ לֹא תַפְסֹן בְּיוֹמָא חַד:</p>	<p>28 וְשׁוֹר אוֹ-שֶׂה אֹתוֹ וְאֶת-בָּנָו לֹא תִשְׁחָטוּ בְּיוֹם אֶחָד:</p>
<p>29 And when ye sacrifice a sacrifice of thanksgiving unto the LORD, ye shall sacrifice it that ye may be accepted.</p>	<p>וְאֲרִי תַפְסֹן נִכְסַת תּוֹדָתָא קָדָם יי לְרַעְוָא לְכוֹן תַפְסֹן:</p>	<p>29 וְכִי-תִזְבְּחוּ זֶבַח-תּוֹדָה לַיהוָה לְרִצְוֹנְכֶם תִּזְבְּחוּ:</p>

הקטרת:

(23) שרוע. אצרגדול מחצירו (צכורות מ.). וקלוש. פרסותיו קלוטות: נדבה תעשה אתו. לצדק הצית: ולנדר. למזבח: לא ירצה. איזה הקדש צא לרצות, הוי אומר זה הקדש המזבח (ת"כ פרק ז, א):

(24) ומעוך וכתות ונתוק וברות. צציס או צגיד: מעוך. צציו מעוכין ציד: כתות. כתושים יותר ממעוך (צכורות לט:). נתוק. תלושין ציד עד שנפסקו חוטים שחלויים צה, אצל נתונים הס צתון הכים, והכים לא נחלש: וברות. כרותין צכלי ועודן צכיס: ומעוך. תרגומו ודמרים, זה לשונו צארמית, לשון כתישה: וכתות. תרגומו ודקסין, כמו הצית הגדול קסיס (עמוס ו, יא). צקיעות צקות, וכן קנה המרוסס (שבת פ:). ובארצכם לא תעשו. דצר זה לסרס שום צהמה וחיה ואפילו טמאה, לכך נאמר צארצכס, לרצות כל אשר צארצכס, שאי אפשר לומר לא נטעו על הסרוס אלא צארץ, שהרי סרוס חוצת הגוף הוא, וכל חוצת הגוף נוהגת צין צארץ צין צחוה לארץ (קידושין לו:):

(25) ומיד בן נכר. נכרי שהציא קרבן ציד כהן להקריבו לשמים. לא תקריבו. לו צעל מוס, ואף על פי שלא נאסרו צעלי מומים לקרבן צני נח אלא אס כן מחוסרי אצר, זאת נוהגת צמה צמשדות, (תמורה ז). אצל על המזבח צצמשכן לא תקריבוה, אצל תמימה תקצלו מהס, לכך נאמר למעלה (פסוק יח) איש איש, לרצות את הנכרים שנודרים נדרים ונדבות כישראל (חולין יג:). משחתם. צצולוהו: לא ירצו לכם. לכפר עליכם:

(27) כי יולד. פרט ליוצא דופן (שם לה:):

(28) אתו ואת בנו. נוהג צנקצה, שאסור לשחוט האס והצן או הצת, ואינו נוהג צזכרים, ומותר לשחוט האצ והצן (ת"כ פרק מ, א חולין עח:). אתו ואת בנו. אף צנו ואותו צמשמע (חולין פצ:).

30	On the same day it shall be eaten; ye shall leave none of it until the morning: I am the LORD.	בְּיוֹם הַהוּא יֵאָכֵל לֹא תִּזְכֹּר מִמֶּנּוּ עַד-בֹּקֶר אֲנִי יְהוָה: בְּיוֹמָא הַהוּא יתאכיל לא תשארון מניה עד צפרא אנא יי:	בְּיוֹם הַהוּא יֵאָכֵל לֹא-תִזְכֹּר מִמֶּנּוּ עַד-בֹּקֶר אֲנִי יְהוָה: 30
31	And ye shall keep My commandments, and do them: I am the LORD.	וְשָׁמַרְתֶּם מִצְוֹתַי וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם אֲנִי יְהוָה: וְתִטְּרוּן פִּקּוּדֵי וְתַעֲבִדוּן יְתֵהוּן אֲנִא יי:	וְשָׁמַרְתֶּם מִצְוֹתַי וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם אֲנִי יְהוָה: 31
32	And ye shall not profane My holy name; but I will be hallowed among the children of Israel: I am the LORD who hallow you,	וְלֹא תַחֲלִלּוּ אֶת-שְׁמִי קֹדֶשִׁי וְלֹא תַחֲלִלּוּן יֵת שְׁמֵא דְקוּדְשִׁי וְלִקְדָּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשְׁכֶם: וְלֹא תחללו את-שם קדשי ולא תחללון ית שמה דקודשי ונקדשתי בתוך בני ישראל אני יי מקדשכון:	וְלֹא תַחֲלִלּוּ אֶת-שְׁמִי קֹדֶשִׁי וְלֹא תַחֲלִלּוּן יֵת שְׁמֵא דְקוּדְשִׁי וְלִקְדָּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשְׁכֶם: 32
33	that brought you out of the land of Egypt, to be your God: I am the LORD.	הַמוֹצִיא אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְהִיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְהוָה: (פ)	הַמוֹצִיא אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְהִיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְהוָה: (פ) 33
XXIII	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמַלִּיל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:	וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל-מֹשֶ׈ה לֵאמֹר: וּמַלִּיל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר: רַצִּיעִי
2	Speak unto the children of Israel, and say unto them: The appointed seasons of the LORD, which ye shall proclaim to be holy convocations, even these are My appointed seasons.	דִּבֹּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם מוֹעֲדֵי יְהוָה אֲשֶׁר-תִּקְרְאוּ אֹתָם מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ אֵלֶּה הֵם מוֹעֲדֵי:	דִּבֹּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם מוֹעֲדֵי יְהוָה אֲשֶׁר-תִּקְרְאוּ אֹתָם מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ אֵלֶּה הֵם מוֹעֲדֵי: 2
3	Six days shall work be done; but on the seventh day is a sabbath of solemn rest, a holy convocation; ye shall do no manner of work; it is a sabbath unto the LORD in all your dwellings.	שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת שַׁבְּתוֹן מִקְרָא-קֹדֶשׁ כָּל-מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ שַׁבָּת הוּא לַיהוָה בְּכָל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם: (פ)	שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת שַׁבְּתוֹן מִקְרָא-קֹדֶשׁ כָּל-מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ שַׁבָּת הוּא לַיהוָה בְּכָל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם: (פ) 3

(29) לרצונכם תזבחו. תחלת זביחתכם הזהירו שמהא לרצון לכם, ומהו הרצון:
(30) ביום ההוא יאכל. לא צא להזהיר אלא שמהא שחיטה על מנת כן, אל תשחוטוהו על מנת לאכלו למחר, שאם תחשבו
זו מחשבת פסול לא יהא לכם לרצון. דבר אחר לרצונכם, לדעתכם, מכאן למחשבת פסול בשחיטת קדשים (חולין יג.), ואף על
פי שפרט בנאכלים לפני ימים, חזר ופרט בנאכלין ליום אחד, שמהא זביחתן על מנת לאכלן בזמנן: ביום ההוא יאכל. לא צא
להזהיר אלא שמהא שחיטה על מנת כן, שאם לקצוע לה זמן אכילה, כבר כתיב ויצא ויצא תודת שלמי וגו' (ויקרא ז, טו): אני
ה'. דע מי גזר על הדבר ואל יקל בעיניך:
(31) ושמרתם. זו המשנה (ת"כ פרק ט, ג): ועשיתם. זה המעשה:
(32) ולא תחללו. לעבור על דברי מזידין. ממשמע שנאמר ולא תחללו, מה תלמוד לומר ונקדשתי, מסור עמנך וקדש
שמי, יכול ביחיד, תלמוד לומר בתוך בני ישראל, וכשהוא מוסר עמנו ימסור עמנו על מנת למות, שכל המוסר עמנו על מנת
הנם, אין עושין לו נס, שכן מצינו בחגיגה מישאל ועזריה שלא מסרו עמנן על מנת הנם שנאמר והן לא ידעו להוציא להם מלפא וגו'
(דניאל ג, יח), מצינו ולא מצינו ידיע להווי לך וגו':
(33) המוציא אתכם. על מנת כן: אני ה'. נאמן לשלם שכר:
(2) דבר אל בני ישראל וגו' מועדי ה'. עשה מועדות שיהיו ישראל מלומדין זהם, שמעצרים את השנה על גליות
שנעקרו ממקומם לעלות לרגל ועדיין לא הגיעו לירושלים:
(3) ששת ימים. מה ענין שבת אצל מועדות, ללמדך שכל המחלל את המועדות, מעלין עליו כאילו חלל את השבתות, וכל
המקיים את המועדות, מעלין עליו כאלו קיים את השבתות:

4	These are the appointed seasons of the LORD, even holy convocations, which ye shall proclaim in their appointed season.	אלה מועדי יהוה מקראי קדש אשר תקראו אתם במועדים: אליו מועדי די מערעי קדיש דתערעון יתהון בזמניהון:	4
5	In the first month, on the fourteenth day of the month at dusk, is the LORD'S passover.	בחדש הראשון בארבעה עשר לחדש בין הערבים פסח ליהוה: בנחא קדמא בארבעת עשר לנחא בין שמיא פסחא קדם יי:	5
6	And on the fifteenth day of the same month is the feast of unleavened bread unto the LORD; seven days ye shall eat unleavened bread.	ובחמשה עשר יום לחדש הזה חג המצות ליהוה שבועת ימים מצות תאכלו: ובחמישת עשר יומא לנחא הדין חגא דפטיריא קדם יי שבועא יומין פטירא תיכלון:	6
7	In the first day ye shall have a holy convocation; ye shall do no manner of servile work.	ביום הראשון מקרא קדש יהיה לכם כל מלאכת עבדה לא תעשו: יהי לכון כל עבדת פולחן לא תעבדון:	7
8	And ye shall bring an offering made by fire unto the LORD seven days; in the seventh day is a holy convocation; ye shall do no manner of servile work.	והקרבתם אשה ליהוה שבועת ימים ביום השביעי מקרא קדש כל מלאכת עבדה לא תעשו: (פ) ותקרבון קורבנא קדם יי שבועא יומין ביומא שביעאה מערע קדיש כל עבדת פולחן לא תעבדון:	8
9	And the LORD spoke unto Moses saying:	וידבר יהוה אל משה לאמר: ומליל יי עם משה למימר:	9
10	Speak unto the children of Israel, and say unto them: When ye are come into the land which I give unto you, and shall reap the harvest thereof, then ye shall bring the sheaf of the first-fruits of your harvest unto the priest.	דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם כִּי־תבאו אל־הארץ אשר אני נתן לכם וקצרתם את־קצירה ותבאתם את־עמר ראשית קצירכם אל־הכהן: מליל עם בני ישראל ותימר להון ארי תיעלון לארעא דאנא יהיב לכון ותחצדון ית חצדה ותיתון ית עומר ריש חצדכון לות כהנא:	10
11	And he shall wave the sheaf before the LORD, to be accepted for you; on the morrow after the sabbath the priest shall wave it.	והניף את־העמר לפני יהוה לרצונכם ממחרת השבת יניפנו הכהן: וירים ית עמרא קדם יי לרעוא לכון מבתר יומא טבא ירימיה כהנא:	11

(4) אלה מועדי ה'. למעלה מדבר צעצור שנה וכוון מדבר בקדוש החדש:
 (5) משש שעות ולמעלה: פסח לה. הקרבת קרבן ששמו פסח:
 (8) והקרבתם אשה וגו'. הם המוספין האמורים צפרשת פנחס, ולמה נאמרו כן, לומר לך שאין המוספין מעבדין זה את זה (מנחות מט.). והקרבתם אשה לה. מכל מקום, אם אין פרים, קצא אילים, ואם אין פרים ואילים, קצא כבשים: שבועת ימים. כל מקום שנאמר שבעה, שם דבר הוא שבעה ימים, שטיינ"א צלע"ו, וכן כל לשון שמונה, ששת, חמשת, שלשת: מלאכת עבדה. אפילו מלאכות החשובות לכם עבודה וזרע שיש חסרון כיס בצטלה שלהן, כגון דבר האבד, כך הצנתי מתורת כהנים (פרשתא יב, ט), דקתני יכול אף חולו של מועד יהא חסור במלאכת עבודה וכו':
 (10) ראשית קצירכם. שמהא ראשונה לקציר (מנחות עא.). עומר. עשירית האיפה, כך היתה שמה, כמו וימדו צעמר (שמות טז, יח):

12	And in the day when ye wave the sheaf, ye shall offer a he-lamb without blemish of the first year for a burnt-offering unto the LORD.	וַעֲשִׂיתֶם בַּיּוֹם הַנִּיפְכֶם אֶת-הַעֹמֶר בִּבֶשֶׁת הַיָּמִים בֶּן-שְׁנָתוֹ לַעֲלֹתָ לַיהוָה:	וַתַּעֲבֹדוּ בַּיּוֹם אֶרְמוֹתְכֹן יֵת עֹמֶרָא אִמֹר שְׁלִים בֶּר שִׁתִּיה לַעֲלֹתָ קֳדָם יי:
13	And the meal-offering thereof shall be two tenth parts of an ephah of fine flour mingled with oil, an offering made by fire unto the LORD for a sweet savour; and the drink-offering thereof shall be of wine, the fourth part of a hin.	וּמִנְחָתוֹ שְׁנֵי עֲשָׂרִים סֵלֹת בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן אֵשָׁה לַיהוָה רֵיחַ נִיחֹחַ וְנִסְכָּה יַיִן רְבִיעִית הֵדִין:	וּמִנְחָתִיהָ תִרְיִן עֲשָׂרֹנִין סֹלֶתָא דְפִילָא בְמִשַּׁח קֹורְבָּנָא קֳדָם יי לַאֲתִקְבָּלָא בְרַעְוָא וְנִסְכִּיהָ חֲמִרָא רְבָעוֹת הִינָא:
14	And ye shall eat neither bread, nor parched corn, nor fresh ears, until this selfsame day, until ye have brought the offering of your God; it is a statute for ever throughout your generations in all your dwellings.	וְלֶחֶם וְקִלְי וְכֶרֶמֶל לֹא תֹאכְלוּ עַד-עֶצְם הַזֶּה עַד הֵבִיאְכֶם אֶת-קֶרְבֶּן אֱלֹהֵיכֶם חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכָל מִשְׁכְּבֵיכֶם: (ס)	וְלֶחֶם וְקִלְי וְכֶרֶמֶל לֹא תֹאכְלוּ עַד-עֶצְם הַזֶּה עַד הֵבִיאְכֶם אֶת-קֶרְבֶּן אֱלֹהֵיכֶם חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכָל מִשְׁכְּבֵיכֶם:
15	And ye shall count unto you from the morrow after the day of rest, from the day that ye brought the sheaf of the waving; seven weeks shall there be complete;	וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמַּחֲרַת הַשַּׁבָּת מִיּוֹם הֵבִיאְכֶם אֶת-עֹמֶר הַתְּנוּפָה שִׁבְעַת שַׁבְּתוֹת תַּמִּימֹת תִּהְיֶינָה:	וְתַמְנוּן לָכוֹן מִבְּתֵר יוֹמָא טָבָא מִיּוֹם אֵיתֹאֲכִיכוֹן יֵת עֹמֶרָא דְאַרְמוֹתָא שְׁבַע שְׁבוּעֵן שְׁלָמֵן יִהְיוּ:
16	even unto the morrow after the seventh week shall ye number fifty days; and ye shall present a new meal-offering unto the LORD.	עַד מִמַּחֲרַת הַשַּׁבָּת הַשְּׁבִיעִת תִּסְפְּרוּ חֲמִשִּׁים יוֹם וְהִקְרַבְתֶּם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַיהוָה:	עַד מִבְּתֵר שְׁבוּעָתָא שְׁבִיעִיתָא תַמְנוּן חֲמִשִּׁין יוֹמִין וְתִקְרְבוּן מִנְחָתָא חֲדָתָא קֳדָם יי:

(11) והניף. כל תנופה מוליך ומציא מעלה ומוריד, מוליך ומציא לעצור רוחות רעות, מעלה ומוריד לעצור טללים רעים (מנחות סז): לרצונכם. אם תקריבו כמשפט זה יהיה לרצון לכם: ממחרת השבת. ממחרת יום טוב הראשון של פסח, שאם אתה אומר שבת זראשית אי אתה יודע איזהו (שם סו):

(12) ועשיתם. כבש. חוצה לעומר הוא זא:

(13) ומנחתו. מנחת נסכיו: שני עשרנים. כפולה היטה: ונסכו יין רביעית ההין. אף על פי שמנחתו כפולה, אין נסכיו כפולים (מנחות פט):

(14) וקלי. קמה עשוי מכרמל רך שמייצגין אותו צתנור: וכרמל. הן קליות שקורין גרניל"ש: בכל משבתיכם. נחלקו זו חכמי ישראל (קידושין לז), יש שלמדו מכאן, שהחדש נוהג בחוצה לארץ, ויש אומרים, לא זא אלא ללמד שלא נצטוו על החדש אלא לאחר ירושה וישיבה משכנשו וחלקו:

(15) ממחרת השבת. ממחרת יום טוב (מנחות סה): תמימות תהיינה. מלמד שמתחיל ומונה מצערב, שאם לא כן אינן תמימות (שם סו):

(16) השבת השביעת. כתרנומו שְׁבוּעָתָא שְׁבִיעִתָא: עד ממחרת השבת השביעת תספרו. ולא עד בכלל, והן ארבעים ותשעה יום: חמשים יום והקרבתם מנחה חדשה לה. זיום החמשים תקריצוה. ואומר אני זהו מדרשו, אצל פשוטו עד ממחרת השבת השביעת שהוא יום חמשים תספרו, ומקרא מסורס הוא: מנחה חדשה. היא המנחה הראשונה שהוצאה מן החדש, ואם תאמר הרי קרבה מנחת העומר, אינה כשאר כל המנחות שהיא זאה מן השעורים:

<p>17 Ye shall bring out of your dwellings two wave-loaves of two tenth parts of an ephah; they shall be of fine flour, they shall be baked with leaven, for first-fruits unto the LORD.</p>	<p>מִמֹּשְׁבֵיכֶם תִּבְרֹאוּ לֶחֶם תְּנוּפָה שְׁתֵּים שְׁנֵי עֶשְׂרִים סֵלֹת תִּהְיֶינָה חֲמֵץ תֹּאפֶינָה בַּכֹּרִים לַיהוָה:</p>
<p>18 And ye shall present with the bread seven lambs without blemish of the first year, and one young bullock, and two rams; they shall be a burnt-offering unto the LORD, with their meal-offering, and their drink-offerings, even an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.</p>	<p>וְהִקְרַבְתֶּם עַל-הַלֶּחֶם שִׁבְעַת כְּבָשִׂים תְּמִימִם בְּנֵי שָׁנָה וּפָר בֶּן-בָּקָר אֶחָד וְאַיִלִם שְׁנָיִם יִהְיוּ עֹלָה לַיהוָה וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם אֲשֶׁה רֵיחַ-נִיחֹחַ לַיהוָה:</p>
<p>19 And ye shall offer one he-goat for a sin-offering, and two he-lambs of the first year for a sacrifice of peace-offerings.</p>	<p>וְעָשִׂיתֶם שְׁעִיר-עֲזִים אֶחָד לַחֲטָאת וּשְׁנֵי כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה לִזְבַּח שְׁלָמִים:</p>
<p>20 And the priest shall wave them with the bread of the first-fruits for a wave-offering before the LORD, with the two lambs; they shall be holy to the LORD for the priest.</p>	<p>וְהִנִּיף הַכֹּהֵן אֶתָּם עַל לֶחֶם הַבָּכֹרִים תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה עַל-שְׁנֵי כְּבָשִׂים קֹדֶשׁ יִהְיוּ לַיהוָה לַכֹּהֵן:</p>
<p>21 And ye shall make proclamation on the selfsame day; there shall be a holy convocation unto you; ye shall do no manner of servile work; it is a statute for ever in all your dwellings throughout your generations.</p>	<p>וּקְרָאתֶם בְּעֶצְמוֹ הַיּוֹם הַזֶּה מִקְרָא-קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל-מְלֹאכֶת עֲבָדָה לֹא תַעֲשׂוּ חֻקַּת עוֹלָם בְּכָל-מֹשְׁבֵיכֶם לְדֹרֹתֵיכֶם:</p>

- (17) ממושבתיכם. ולא מחוזה לארץ (מנחות פג:). לחם תנופה. לחם תרומה המורס לשם גזוה, וזו היא המנחה החדשה האמורה למעלה: בכורים. ראשונה לכל המנחות, אף למנחת קנאות הנאה מן השעורים לא תקרבו מן החדש קודם לשמי הלחם (שם פד:).
- (18) על הלחם. בגלל הלחם, חוצה ללחם: ומנחתם ונסכיהם. כמשפט מנחה ונסכים המפורשים בכל צהמה צפרשת נסכים, ג' עשורונים לפר, וז' עשורונים לאיל, ועשרון לכבש, וז' היא המנחה. והנסכים, חצי ההין לפר, ושלישית ההין לאיל, ורביעית ההין לכבש (במדבר טו, ד-ט"ז).
- (19) ועשיתם שעיר עזים. יכול ז' כבשים והשעיר האמורים כאן הם ז' הכבשים והשעיר האמורים בחומש הפקודים, כשאתה מגיע אל פרים ואילים אינן הם, אמור מעתה אלו לעמך ואלו לעצמן, אלו קרבו בגלל הלחם ואלו למוספין (ת"כ פרק יג, ו מנחות מה:).
- (20) והניף הכהן אותם תנופה. מלמד שטעונו תנופה מחיים (מנחות סג.), יכול כולם, תלמוד לומר על שני כבשים: קדש יהיו. לפי שלמי יחיד קדשים קלים, הוזהב לומר ששלמי צבור שהם קדשי קדשים:

<p>22 And when ye reap the harvest of your land, thou shalt not wholly reap the corner of thy field, neither shalt thou gather the gleanings of thy harvest; thou shalt leave them for the poor, and for the stranger: I am the LORD your God.</p>	<p>וּבְקַצְרְכֶם אֶת־קְצִיר אֲרָצְכֶם לֹא־תִכְלֶה פֶּאת שְׂדֶךָ בְּקַצְרְךָ וּלְקַט קְצִירְךָ לֹא תִלְקֹט לְעַנִּי וּלְגֵר תַּעֲזֹב אֹתָם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: (פ)</p>	<p>22 וּבְקַצְרְכֶם אֶת־קְצִיר אֲרָצְכֶם לֹא־תִכְלֶה פֶּאת שְׂדֶךָ בְּקַצְרְךָ וּלְקַט קְצִירְךָ לֹא תִלְקֹט לְעַנִּי וּלְגֵר תַּעֲזֹב אֹתָם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: (פ)</p>
<p>23 And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיֹּדְבֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה לְמִימֶר:</p>	<p>חמישי וַיֹּדְבֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה לְמִימֶר:</p>
<p>24 Speak unto the children of Israel, saying: In the seventh month, in the first day of the month, shall be a solemn rest unto you, a memorial proclaimed with the blast of horns, a holy convocation.</p>	<p>דִּבֶּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאַחַד לַחֹדֶשׁ יְהִי לָכֶם שַׁבָּתוֹן זָכְרוֹן תְּרוּעָה מִקְרָא־קֹדֶשׁ:</p>	<p>24 דִּבֶּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאַחַד לַחֹדֶשׁ יְהִי לָכֶם שַׁבָּתוֹן זָכְרוֹן תְּרוּעָה מִקְרָא־קֹדֶשׁ:</p>
<p>25 Ye shall do no manner of servile work; and ye shall bring an offering made by fire unto the LORD.</p>	<p>כָּל־מְלָאכָת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ וְהִקְרַבְתֶּם אֹשֶׁה לַיהוָה: (ס)</p>	<p>25 כָּל־מְלָאכָת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ וְהִקְרַבְתֶּם אֹשֶׁה לַיהוָה: (ס)</p>
<p>26 And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיֹּדְבֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה לְמִימֶר:</p>	<p>26 וַיֹּדְבֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה לְמִימֶר:</p>
<p>27 Howbeit on the tenth day of this seventh month is the day of atonement; there shall be a holy convocation unto you, and ye shall afflict your souls; and ye shall bring an offering made by fire unto the LORD.</p>	<p>אֵךְ בַּעֲשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה יוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא מִקְרָא־קֹדֶשׁ יְהִי לָכֶם וְעִנִּיתֶם אֶת־נַפְשֵׁיכֶם וְהִקְרַבְתֶּם אֹשֶׁה לַיהוָה:</p>	<p>27 אֵךְ בַּעֲשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה יוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא מִקְרָא־קֹדֶשׁ יְהִי לָכֶם וְעִנִּיתֶם אֶת־נַפְשֵׁיכֶם וְהִקְרַבְתֶּם אֹשֶׁה לַיהוָה:</p>
<p>28 And ye shall do no manner of work in that same day; for it is a day of atonement, to make atonement for you before the LORD your God.</p>	<p>וְכָל־עֲבֹדָה לֹא תַעֲבֹדוּ בַּכֹּרֶן יוֹמָא הַדִּין אֲרִי יוֹמָא דְכַפּוּרִיא הוּא לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם קֹדֶם יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:</p>	<p>28 וְכָל־מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ בַּעֲצֵם הַיּוֹם הַזֶּה כִּי יוֹם כִּפּוּרִים הוּא לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:</p>
<p>29 For whatsoever soul it be that shall not be afflicted in that same day, he shall be cut off from his people.</p>	<p>כִּי כָל־הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר לֹא־תַעֲנֶה בַּעֲצֵם הַיּוֹם הַזֶּה וְנִכְרְתָה מֵעַמִּיהָ:</p>	<p>29 כִּי כָל־הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר לֹא־תַעֲנֶה בַּעֲצֵם הַיּוֹם הַזֶּה וְנִכְרְתָה מֵעַמִּיהָ:</p>

(22) ובקצרכם. חזר ושנה, לעצור עליהם צני לאוין. אמר רבי אצדימי צרבי יוסף, מה ראה הכתוב ליחסם צאמנע הרגלים, פסח ועצרת מכאן, וראש השנה ויום הכפורים וחג מכתא, ללמדך שכל הנותן לקט שכחה ופאה לעני כראוי, מעלין עליו כאילו צנה צית המקדש והקריב קרבנותיו צמוכו: תעזוב. הנח לפנייהם, והם ילקטו ואין לך לסייע לאחד מהם: אני ה' אלהיכם. נאמן לשלם שכר:

(24) זכרון תרועה. זכרון פסוקי זכרונות ופסוקי שופרות (כ"ה לז.), לזכור לכם עקידת יצחק שקרב תחתיו איל:

(25) והקרבתם אשה. המוספים האמורים צמומש הפקודים:

(27) אך. כל אכין ורקין שצמורה מיעוטין, מכפר הוא לשצים ואינו מכפר לשאים שצים (שזועות יג.):

<p>30 And whatsoever soul it be that doeth any manner of work in that same day, that soul will I destroy from among his people.</p>	<p>וְכָל-הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה כָל-מְלָאכָה בַּעֲצָם הַיּוֹם הַזֶּה וְהָאֲבֹדְתִי אֶת-הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִקֶּרֶב עַמּוּהָ:</p>	<p>30 וְכָל-הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה כָל-מְלָאכָה בַּעֲצָם הַיּוֹם הַזֶּה וְהָאֲבֹדְתִי אֶת-הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִקֶּרֶב עַמּוּהָ:</p>
<p>31 Ye shall do no manner of work; it is a statute for ever throughout your generations in all your dwellings.</p>	<p>כָּל-מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכָל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם:</p>	<p>31 כָּל-מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכָל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם:</p>
<p>32 It shall be unto you a sabbath of solemn rest, and ye shall afflict your souls; in the ninth day of the month at even, from even unto even, shall ye keep your sabbath.</p>	<p>שַׁבַּת שְׁפֹתוֹן הוּא לָכֵן וְתַעֲנוּן יֵת נַפְשְׁתְּכֹן בַּתְּשַׁעָּה לַיְרֵחָא בְּרִמְשָׁא מִרְמְשָׁא עַד רִמְשָׁא תַנְוִחוֹן נִיחָכוֹן:</p>	<p>32 שַׁבַּת שְׁפֹתוֹן הוּא לָכֵן וְתַעֲנוּן יֵת נַפְשְׁתְּכֹן בַּתְּשַׁעָּה לַיְרֵחָא בְּרִמְשָׁא מִרְמְשָׁא עַד רִמְשָׁא תַנְוִחוֹן נִיחָכוֹן: (פ)</p>
<p>33 And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיֹּדֶבֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:</p>	<p>שִׁי וַיֹּדֶבֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:</p>
<p>34 Speak unto the children of Israel, saying: On the fifteenth day of this seventh month is the feast of tabernacles for seven days unto the LORD.</p>	<p>דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בַּחֲמִישָׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה חֹג הַסֻּכּוֹת שִׁבְעַת יָמִים לַיהוָה:</p>	<p>34 דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בַּחֲמִישָׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה חֹג הַסֻּכּוֹת שִׁבְעַת יָמִים לַיהוָה:</p>
<p>35 On the first day shall be a holy convocation; ye shall do no manner of servile work.</p>	<p>בְּיוֹם קִדְמָא מְעָרַע קִדִּישׁ כָּל עֲבִידַת פּוֹלְחֵן לֹא תַעֲבֹדוּן:</p>	<p>35 בְּיוֹם קִדְמָא מְעָרַע קִדִּישׁ כָּל עֲבִידַת פּוֹלְחֵן לֹא תַעֲבֹדוּן:</p>
<p>36 Seven days ye shall bring an offering made by fire unto the LORD; on the eighth day shall be a holy convocation unto you; and ye shall bring an offering made by fire unto the LORD; it is a day of solemn assembly; ye shall do no manner of servile work.</p>	<p>שִׁבְעָא יוֹמִין תִּקְרְבוּן קוֹרְבָנָא קִדִּישׁ יְיָ בְּיוֹמָא תַמִּינָא מְעָרַע קִדִּישׁ יְיָ לָכֵן וְתִקְרְבוּן קוֹרְבָנָא קִדִּישׁ יְיָ כְּנִישִׁין תַּהוֹן כָּל עֲבִידַת פּוֹלְחֵן לֹא תַעֲבֹדוּן:</p>	<p>36 שִׁבְעַת יָמִים תִּקְרְבוּ אֹשֶׁה לַיהוָה בְּיוֹם הַשְּׁמִינִי מִקְרָא-קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם וְתִקְרְבֹתֶם אֹשֶׁה לַיהוָה עֲצֶרֶת הוּא כָל-מְלָאכָת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ:</p>

(30) והאבדתי. לפי שהוא אומר כרת בכל מקום ואיני יודע מה הוא, כשהוא אומר והאבדתי, למד על הכרת שאינו אלא אבדן: (31) כל מלאכה וגו'. לעצור עליו בלאוין הרבה, או להזהיר על מלאכת לילה כמלאכת יום (יומא פא): (35) מקרא קדש. [ציוה"ב] קדשהו בכסות נקיה ובתפלה, ובשאר ימים טובים, במאכל ובמשתה ובכסות נקיה ובתפלה: (36) עצרת הוא. עצרתי אחסר אללי, כמלך שזימן את בניו לסעודה לכך וכך ימים, כיון שהגיע זמן להפטר אמר, בני, בצקסה מכס עכצו עמי עוד יום אחד, קשה עלי פרידתכם: כל מלאכת עבודה. אפילו מלאכה שהיא עבודה לכס, שאם לא תעשהו יש חסרון כים בדבר: לא תעשו. יכול אף חולו של מועד יהא אסור במלאכת עבודה, תלמוד לומר, היא:

<p>These are the appointed seasons of the LORD, which ye shall proclaim to be holy convocations, to bring an offering made by fire unto the LORD, a burnt-offering, and a meal-offering, a sacrifice, and drink-offerings, each on its own day;</p>	<p>אליו מועדי יי דתערעון יתהון מערעי קדיש לקרבא קורבנא קדם יי עלתא ומנחתא נכסת קודשין ונסוכין פתגם יום ביומיה:</p>	<p>אלה מועדי יהוה אשר תקראו אתם מקראי קדש להקריב אשה ליהוה עלה ומנחה זבח ונסכים דבר-יום ביומו:</p>
<p>beside the sabbaths of the LORD, and beside your gifts, and beside all your vows, and beside all your freewill-offerings, which ye give unto the LORD.</p>	<p>פר משביא יי ובר ממתנתכון ובר מכל נדריכון ובר מכל נדבתכון דתתגון קדם יי:</p>	<p>מלבד שבֹּתת יהוה ומלבד מתנותיכם ומלבד כל-נדריכם ומלבד כל-נדבתיכם אשר תתנו ליהוה:</p>
<p>Howbeit on the fifteenth day of the seventh month, when ye have gathered in the fruits of the land, ye shall keep the feast of the LORD seven days; on the first day shall be a solemn rest, and on the eighth day shall be a solemn rest.</p>	<p>ברם בחמישת עשרא יומא לירחא שביעאה במכנשכון ית עללתא דארעא תיחגון ית חגא קדם יי שבעא יומין ביומא קדמאה נחא וביומא תמינאה נחא:</p>	<p>אך בחמשה עשר יום לחדש השביעי באספכם את-תבואת הארץ תחגו את-חג-יהוה שבֹּעַת ימים ביום הראשון שבֹּתון וביום השמיני שבֹּתון:</p>
<p>And ye shall take you on the first day the fruit of goodly trees, branches of palm-trees, and boughs of thick trees, and willows of the brook, and ye shall rejoice before the LORD your God seven days.</p>	<p>ותסבון לכון ביומא קדמאה פירי אילנא אתרוגין לולבין ונהדסין וערבין דנחל ותחדון קדם יי אלהכון שבעא יומין:</p>	<p>ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר כפת תמרים וענף עץ-עבת וערב-נחל ושמחתם לפני יהוה אלהיכם שבֹּעַת ימים:</p>
<p>And ye shall keep it a feast unto the LORD seven days in the year; it is a statute for ever in your generations; ye shall keep it in the seventh month.</p>	<p>ותיחגון יתיה חגא קדם יי שבעא יומין בשתא קים עלם לדריכון בירחא שביעאה תיחגון יתיה:</p>	<p>וחגתם אתו חג ליהוה שבֹּעַת ימים בשנה חקת עולם לדרתיתכם בחדש השביעי תחגו אתו:</p>
<p>Ye shall dwell in booths seven days; all that are home-born in Israel shall dwell in booths;</p>	<p>במטליא תתבון שבעא יומין כל יציבא בישראל יתבון במטליא:</p>	<p>בסֹכֹת תשבו שבֹּעַת ימים כל-האזרח בישראל ישבו בסֹכֹת:</p>

(37) עלה ומנחה. מנחת נסכים הקריצה עם העולה (מנחות מד): דבר יום ביומו. חוק הקלוצ צחומש הפקודים: דבר יום ביומו. האס עבר יומו בטל קרצנו: (39) אך בחמשה עשר יום תחגו. קרצן שלמים לחגיגה, יכול מדחה את השבת, תלמוד לומר, אך, הואיל ויש לה משלומין כל שצעה: באספכם את תבואת הארץ. שיהא חדש שציעי זה בא בזמן אסיפה, מכאן שנלכו לעצור את השנים שאם אין העזור, פעמים שהוא בא בצמזע הקיץ או החורף: תחגו. שלמי חגיגה: שבֹּעַת ימים. אס לא הציא צוה יציא צוה, יכול יהא מציאן כל שצעה, תלמוד לומר וחגותם אותו, יום אחד צמזמע, ולא יותר, ולמה נאמר שצעה, לתשלומין (חגיגה ט). (40) פרי עץ הדר. עץ, שטעם עזו ופריו שזה (סוכה לה): הדר. הדר צאילנו משנה לשנה, וזהו אחריו (שם): כפת תמרים. חסר וי"ו, למד שאינה אלא אחת (שם לז): וענף עץ עבת. שענפיו קלועים כעצמות וכחצלים, וזהו הדם, העשוי כמין קליעה (שם לז):

43	that your generations may know that I made the children of Israel to dwell in booths, when I brought them out of the land of Egypt: I am the LORD your God.	לְמַעַן יֵדְעוּ דֹרֹתֵיכֶם כִּי בַסֹּפֹת הוֹשַׁבְתִּי אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהוֹצִיאִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	43
44	And Moses declared unto the children of Israel the appointed seasons of the LORD.	וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת־מִעֲדֵי יְהוָה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: (פ)	44
XXIV	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלֵּיל י"ג עִם מֹשֶׁה לְמִימָר:	סזעי
2	'Command the children of Israel, that they bring unto thee pure olive oil beaten for the light, to cause a lamp to burn continually.	צֹו אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיָּקִחוּ אֵלֶיךָ שֶׁמֶן זַיִת זָךְ כֹּתִית לַמָּאֹר לְהַעֲלֹת נֵר תָּמִיד:	2
3	Without the veil of the testimony, in the tent of meeting, shall Aaron order it from evening to morning before the LORD continually; it shall be a statute for ever throughout your generations.	מִחוּץ לַפָּרֹכֶת הָעֵדֻת בְּאֹהֶל מוֹעֵד יַעֲרֹךְ אֹתוֹ אַהֲרֹן מֵעֶרֶב עַד־בֹּקֶר לִפְנֵי יְהוָה תָּמִיד חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם:	3
4	He shall order the lamps upon the pure candlestick before the LORD continually.	עַל הַמְנֹרֶת תִּטְהַרֶה יַעֲרֹךְ אֶת־הַנֵּרוֹת לִפְנֵי יְהוָה תָּמִיד: (פ)	4
5	And thou shalt take fine flour, and bake twelve cakes thereof: two tenth parts of an ephah shall be in one cake.	וְלִקַּחְתָּ סֹלֶת וְאָפִיתָ אֹתָהּ שְׁתֵּים עָשָׂרָה חֻלוֹת שְׁנֵי עָשָׂרֹנִים יִהְיֶה הַחֻלָּה הָאֶחָת:	5
6	And thou shalt set them in two rows, six in a row, upon the pure table before the LORD.	וְשַׁמְתָּ אוֹתָם שְׁתֵּים מַעֲרָכוֹת שֵׁשׁ הַמַּעֲרָכָה עַל הַשֻּׁלְחָן הַטָּהוֹר לִפְנֵי יְהוָה:	6

(42) האזרח. זה אזרח: בישראל. לרבות את הגרים (שם כח: ת"כ פרק יז, ט):

(43) כי בסכות הושבתי. ענני כבוד (סוכה יא:):

(2) צו את בני ישראל. זו פרשת מצות הנרות, ופרשת ואמה תזוה לא נאמרה אלא על סדר מלאכת המשכן, לפרש צורך המנורה, וכן משמע ואמה סופך לזוה את בני ישראל על כך: שמן זית זך. שלשה שמנים יוצאים מן הזית, הראשון קרוי זך, והן מפורשים במנחות (פז). וצ"כ (פרשתא יג, א): תמיד. מלילה ללילה, כמו עולת תמיד (במדבר כח ו), שאינה אלא מיום ליום:

(3) לפרכת העדת. שלפני הארון, שהוא קרוי עדות. ורבותינו דרשו (שבת כז. ת"כ שם ט), על נר מערבי, שהוא עדות לכל צאי עולם, שהשכינה שורה בישראל, שנותן זה שמן כמדת חצרותיה, וממנה היה מתחיל, וזה היה מסיים: יערוך אותו אהרן מערב עד בוקר. יערוך אותו, עריכה הראויה למדת כל הלילה (ת"כ שם יא), ושיערו חכמים, חזי לוג לכל נר ונר, והן כדאי אף לליל תקופת טבת, ומדה זו הוקצעה להם (מנחות פט):

(4) המנורה הטהרה. שהיא זהב טהור. דבר אחר על טהרה של מנורה, שמטהרה ומדשנה תחלה מן האפר:

<p>7 And thou shalt put pure frankincense with each row, that it may be to the bread for a memorial-part, even an offering made by fire unto the LORD.</p>	<p>וְתָתִין עַל סִדְרָא לְבֹנְתָא דְּכִיתָא וְתָהִי לְלֶחֶם לְאֻדְכְּרָא קוֹרְבָנָא קָדָם יי</p>	<p>7 וְנָתַתְּ עַל-הַמַּעֲרֶכֶת לְבִנְהָ זָכָה וְהִיְתָה לְלֶחֶם לְאֻזְכָּרָה אִשָּׁה לַיהוָה:</p>
<p>8 Every sabbath day he shall set it in order before the LORD continually; it is from the children of Israel, an everlasting covenant.</p>	<p>בְּיוֹמָא דְּשַׁבְתָּא בְּיוֹמָא דְּשַׁבְתָּא יִסְדְּרֵנִיה קָדָם יי תְּדִירָא מִן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קִים עֲלֵם:</p>	<p>8 בְּיוֹם הַשַּׁבָּת בְּיוֹם הַשַּׁבָּת יַעֲרֹכְנוּ לִפְנֵי יְהוָה תָּמִיד מֵאֵת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם:</p>
<p>9 And it shall be for Aaron and his sons; and they shall eat it in a holy place; for it is most holy unto him of the offerings of the LORD made by fire, a perpetual due.</p>	<p>וְהִיְתָה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו וְלִבְנוֹהֵי וַיִּכְלֹנֶיהָ בְּאַתֵּר קֳדִישׁ אֲרִי קָדֶשׁ קוֹדֶשִׁין הוּא לִיה מְקוֹרְבָנָא דִּי קִים עֲלֵם:</p>	<p>9 וְהִיְתָה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו וְאֶכְלָהּ בְּמִקְוֶם קָדֶשׁ כִּי קָדֶשׁ קֳדִישִׁים הוּא לוֹ מֵאִשֵּׁי יְהוָה חֶק-עוֹלָם: (ס)</p>
<p>10 And the son of an Israelitish woman, whose father was an Egyptian, went out among the children of Israel; and the son of the Israelitish woman and a man of Israel strove together in the camp.</p>	<p>וַיִּנָּפֶק בֶּר אֶתְתָא בֵּת יִשְׂרָאֵל וְהוּא בֶּר גִּבְר מִצְרָאִי בְּגוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶתְנַצִּיאוּ בְּמִשְׁרִיתָא בֶּר אֶתְתָא בֵּת יִשְׂרָאֵל וְגוֹבְרָא בֶּר יִשְׂרָאֵל:</p>	<p>10 וַיֵּצֵא בֶּן-אִשָּׁה יִשְׂרָאֵלִית וְהוּא בֶּן-אִישׁ מִצְרִי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּנָּצוּ בְּמַחֲנֶה בֶּן הַיִּשְׂרָאֵלִית וְאִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי:</p>
<p>11 And the son of the Israelitish woman blasphemed the Name, and cursed; and they brought him unto Moses. And his mother's name was Shelomith, the daughter of Dibri, of the tribe of Dan.</p>	<p>וּפְרִישׁ בֶּר אֶתְתָא בֵּת יִשְׂרָאֵל יֵת שָׁמָּה וְאַרְגִּיז וְאִיתִיאוּ יְתִיה לְוֵת מֹשֶׁה וְשׁוּם אִמִּיה שְׁלֹמִית בֵּת דִּבְרִי לְשִׁבְטָא דְּדָן:</p>	<p>11 וַיִּקָּב בֶּן-הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרָאֵלִית אֶת-הַשֵּׁם וַיִּקְלָל וַיְבִיאוּ אֹתוֹ אֶל-מֹשֶׁה וְשֵׁם אִמּוֹ שְׁלֹמִית בֵּת-דִּבְרִי לְמִטְה-דָּן:</p>

(6) שש המערכות. שש חלות המערכה האחת: השלחן הזהר. של זהב טהור. דבר אחר על טהרו של שלחן, שלא יהיו הסניפין מגזיזין את הלחם מעל גזי השלחן (ת"כ פרק יח, ד):

(7) ונתת על המערכת. על כל אחת משתי המערכות, היו שני זיזי לבונה, מלא קומץ לכל אחת: והיתה. הלבונה הזאת: ללחם לאזכרה. שאין מן הלחם לגזוה כלום, אלא הלבונה נקטרת כשמשלקין אותה בכל שבת ושבת, והיא לזכרון ללחם, שעל ידה הוא נזכר למעלה בקומץ, שהוא אזכרה למנחה:

(9) והיתה. המנחה הזאת, שכל דבר הבא מן התבואה, בכלל מנחה היא: ואכלהו. מוסב על הלחם, שהוא לשון זכר:

(10) ויצא בן אשה ישראלית. מהיכן יצא, רצי לוי אומר מעולמו יצא, רצי צרכיה אומר מפרשה שלמעלה יצא, לגלג ואמר, ציוס השבת יערכנו, דרך המלך לאכול פת חמה בכל יום שמא פת זונות של תשעה ימים, צתמיה. ומתניתא אמרה (ת"כ פרשתא יד, א), מצית דינו של משה יצא מחוייב, צא ליטע אהלו בתוך מחנה דן, אמרו לו מה טיבך לכאן, אמר להם מצני דן אני, אמרו לו איש על דגלו צאמת לצית הצקס (צמדצר צ, צ) כתיב, נכנס לצית דינו של משה ויצא מחוייב עמד וגדף: בן איש מצרי. הוא המצרי שהרגו משה: בתוך בני ישראל. מלמד שנתגייר: וינצו במחנה. על עסקי המחנה: ואיש הישראלי. זה שכנגדו שמיחה צו מטעם אהלו:

(11) ויקב. כתרוממו, ופריש שנקב שם המיוחד וגדף (סנהדרין נו.), והוא שם המפורש ששמע מסיני: ושם אמו שלומית בת דברי. שכן של ישראל שפרסמה הכחוצ לזו לומר, שהיא לצדה היתה זונה: שלומית. דהות פטפטה שלם עלך, שלם עלך, שלם עליכון, מפטפוט צדצרים, שואלת בשלוש הכל: בת דברי. דצרנית היתה, מדצרת עם כל אדם לפיכך קלקלה: למשה דן. מגיד שהרשע גורם גנאי לו, גנאי לאציו, גנאי לשבטו, כיצא צו אהליאצ בן אחיסמן למטה דן (שמות לא, ו), שכן לו שכן לאציו שכן לשבטו:

12 And they put him in ward, that it might be declared unto them at the mouth of the LORD.	ואסרוהו בבית מטבא עד דיתפרש להון על גזירת מימרא די:	12 ויניחאו במשמר לפרש להם על-פי יהוה: (פ)
13 And the LORD spoke unto Moses, saying:	13 ומליל יי עם משה למימר:	13 וידבר יהוה אל-משה לאמר:
14 'Bring forth him that hath cursed without the camp; and let all that heard him lay their hands upon his head, and let all the congregation stone him.	14 אפיק ית דארגיו למבא למחנה וסמכו כל-השמעים דשמעו ית ידיהון על רישיה וירגמו יתיה כל כנשתא:	14 הוצא את-המקלל אל-מחוץ למחנה וסמכו כל-השמעים את-ידיהם על-ראשו ורגמו אתו כל-העדה:
15 And thou shalt speak unto the children of Israel, saying: Whosoever curseth his God shall bear his sin.	15 ועם בני ישראל תמליל למימר גבר גבר ארי ירגיו קדם אלהיה ויקביל חוביה:	15 ואל-בני ישראל תדבר לאמר איש איש כייקלל אלהיו ונשא חטאו:
16 And he that blasphemeth the name of the LORD, he shall surely be put to death; all the congregation shall certainly stone him; as well the stranger, as the home-born, when he blasphemeth the Name, shall be put to death.	16 ודיפריש שמה די אתקטלא יתקטיל מרגם ירגמוני ביה כל כנשתא גיורא פיציבא בפרשותיה שמה יתקטיל:	16 ונקב שם-יהוה מות יומת רגום ירגמו-בו כל-העדה כגר כאזרח בנקבו-שם יומת:
17 And he that smiteth any man mortally shall surely be put to death.	17 וגבר ארי יקטול כל נפשא דאנשא אתקטלא יתקטיל:	17 ואיש כי יכה כל-נפש אדם מות יומת:
18 And he that smiteth a beast mortally shall make it good: life for life.	18 ודיקטול נפש בעירא ישלמנה נפשא חלף נפשא:	18 ומכה נפש-בהמה ישלמנה נפש תחת נפש:
19 And if a man maim his neighbour; as he hath done, so shall it be done to him:	19 וגבר ארי יתין מומא בחבריה כמא דעבד כן יתעביד ליה:	19 ואיש כיייתן מום בעמיתו כאשר עשה כן יעשה לו:
20 breach for breach, eye for eye, tooth for tooth; as he hath maimed a man, so shall it be rendered unto him.	20 תברא חלף תברא עינא חלף עינא שניא חלף שניא דיהב מומא באנשא כן יתחייב ביה:	20 שבר תחת שבר עין תחת עין שן תחת שן כאשר יתן מום באדם כן ינתן בו:

(12) וינחאו. לזדו, ולא הניחו מקושש עמו, ששניהם היו צפרק אחד, ויודעים היו שהמקושש צמיתה, (סנהדרין עח): שנאמר מִסְלֵיָה מוֹת יוֹמָת (שמות סס יד), אזל לא פורש להם צאיו מיתה, לכך נאמר כי לא פרש מה יעשה לו (במדבר טו, לד), אזל צמקלל הוא אומר, לפרוש להם, שלא היו יודעים אם חייב מיתה אם לאו:

(14) השמעים. אלו העדים: כל. להציא את הדיינים: את ידיהם. אומרים לו דמך צראשך, ואין אנו נעשים צמיתתך, שאתה גרמת לך: כל העדה. צמעמד כל העדה (ת"כ פרק יט, ג), מכאן, ששלוחו של אדם כמותו:

(15) ונשא חטאו. צכרת, כשאין התראה:

(16) ונקב שם. אינו חייב עד שיפרש את השם, ולא המקלל כנינוי: ונקב. לשון קללה, כמו מה אקב (במדבר כג, ח. סנהדרין נו):

(17) ואיש כי יכה. לפי שנאמר מכה איש וגו' (שמות כא, יז), אין לי אלא שהרג את האיש, אשה וקטן מנין, תלמוד לומר כל נפש אדם:

21	And he that killeth a beast shall make it good; and he that killeth a man shall be put to death.	וּמִכָּה בְּהִמָּה יִשְׁלַמְנָה וּמִכָּה אָדָם יוּמָת: וְדִקְטוּל בְּעִירָא יִשְׁלַמְנָה וְדִקְטוּל אָנָּשָׁא יִתְקַטִּיל:	מפטיר וּמִכָּה בְּהִמָּה יִשְׁלַמְנָה וּמִכָּה אָדָם יוּמָת:
22	Ye shall have one manner of law, as well for the stranger, as for the home-born; for I am the LORD your God.'	מִשְׁפָּט אֶחָד יִהְיֶה לָכֶם כָּגַר כְּאֻרְחָא יִהְיֶה כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: דִּינָא חֵד יְהִי לְכוֹן גִּיּוֹרָא כְּנֻצִּיקָא יְהִי אֲרִי אָנָּא יִי אֱלֹהֵינוּ:	22 מִשְׁפָּט אֶחָד יִהְיֶה לָכֶם כָּגַר כְּאֻרְחָא יִהְיֶה כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:
23	And Moses spoke to the children of Israel, and they brought forth him that had cursed out of the camp, and stoned him with stones. And the children of Israel did as the LORD commanded Moses.	וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּצִיאוּ אֶת־הַמְּקַלֵּל אֶל־מַחוּץ לַמַּחֲנֶה וַיִּרְגְּמוּ אֹתוֹ אֲבָן וּבָנֵי יִשְׂרָאֵל עָשׂוּ כַּאֲשֶׁר צֻוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה: (פ)	קכד פסוקים וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּצִיאוּ אֶת־הַמְּקַלֵּל אֶל־מַחוּץ לַמַּחֲנֶה וַיִּרְגְּמוּ אֹתוֹ אֲבָן וּבָנֵי יִשְׂרָאֵל עָשׂוּ כַּאֲשֶׁר צֻוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה: (פ)

The Haftarah is Ezekiel 44:15 - 44:31 on page 156.

XXV	And the LORD spoke unto Moses in mount Sinai, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בְּהָר וּמִלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה בְּטוֹרָא דְּסִינַי לַמִּימָר:	זהר וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בְּהָר וּמִלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה בְּטוֹרָא דְּסִינַי לַמִּימָר:
2	Speak unto the children of Israel, and say unto them: When ye come into the land which I give you, then shall the land keep a sabbath unto the LORD.	דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי תָבֹאוּ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם וְשָׁבַתָה הָאָרֶץ שְׁבַת לַיהוָה: מִלִּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִימָר לְהוֹן אֲרִי תִיעֲלוֹן לְאֶרֶץ דְּאָנָּא יְהִיב לְכוֹן וְתִשְׁמִיט אֶרֶץ שְׁמִטָּתָא קָדָם יִי:	2 דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי תָבֹאוּ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם וְשָׁבַתָה הָאָרֶץ שְׁבַת לַיהוָה:
3	Six years thou shalt sow thy field, and six years thou shalt prune thy vineyard, and gather in the produce thereof.	שָׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע שְׂדֶךָ וְשָׁשׁ שָׁנִים תִּזְמַר כִּרְמְךָ וְאָסַפְתָּ אֹתָהּ תְּבוּאָתָהּ: שִׁית שְׁנִין תִּזְרַע חֲקִלְךָ וְשִׁית שְׁנִין תִּכְסֹּחַ כִּרְמְךָ וְתִכְנֹשׁ יֵת עַל־לְתָהּ:	3 שָׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע שְׂדֶךָ וְשָׁשׁ שָׁנִים תִּזְמַר כִּרְמְךָ וְאָסַפְתָּ אֹתָהּ תְּבוּאָתָהּ:

- (20) בן ינתן בו. פירשו רבותינו (צ"ק פד.) שאינו נתינת מוס ממש, אלא תשלומי ממון שמיין אותו כעצד, לכך כתוב בו לשון נתינה, דבר הנחון מיד ליד:
- (21) ומכה בהמה ישלמנה. למעלה דָּבַר זהורג זהמה, וכאן דָּבַר עושה זה חצורה: ומכה אדם יומת. אפילו לא הרגו, אלא עשה זו חצורה, שלא נאמר כאן נפש, וצמחה אציו ואמו דבר הכתוב, וזא להקישו למכה זהמה, מה מכה זהמה מחיים, אף מכה אציו ואמו מחיים, פרט למכה לאחר מיתה, לפי שמצינו שהמקללו לאחר מיתה חייב, הוֹרֵךְ לומר צמחה שפטור, ומה בצמהה בחצלה, שאם אין חצלה אין תשלומין, אף מכה אציו ואמו אינו חייב עד שיעשה זהם חצורה:
- (22) אני ה' אלהיכם. אלהי כולכם, כשם שאני מיחד שמי עליכם, כך אני מיחד שמי על הגרים:
- (23) ובני ישראל עשו. כל המורה האמורה בסקילה במקום אחר דחייה, רגימה, ותלייה:
- (1) בהר סיני. מה ענין שמיטה אלל הר סיני, והלא כל המצות נאמרו מסיני, אלא מה שמיטה נאמרו כללותיה (ופרטותיה) ודקדוקיה מסיני, אף כולן נאמרו כללותיהן ודקדוקיהן מסיני, כך שנויה בת"כ (פרשתא א, א). ונראה לי שכך פירושה, לפי שלא מצינו שמיטת קרקעות שנשנית בערבות מואב צמחנה תורה, למדנו שכללותיה ופרטותיה כולן נאמרו מסיני, וזא הכתוב ולמד כאן על כל דבור שנדבר למשה שמסיני היו כולם כללותיהן ודקדוקיהן, וחזרו ונשנו בערבות מואב:
- (2) שבת לה'. לשם ה' כשם שנאמר בשבת בראשית:

<p>4 But in the seventh year shall be a sabbath of solemn rest for the land, a sabbath unto the LORD; thou shalt neither sow thy field, nor prune thy vineyard.</p>	<p>וּבַשְּׁנָה הַשְּׁבִיעִית נִיחַ שְׁמִטָּה יִהְיֶה לָאֲרֶעָא דְתַשְׁמִיט קֳדָם יי חקלך לא תזרע וּכְרַמְךָ לֹא תִקְטֹחַ:</p>	<p>וּבַשְּׁנָה הַשְּׁבִיעִית שַׁבַּת שַׁבְּתוֹן יִהְיֶה לָאֲרֶץ שַׁבַּת לַיהוָה שְׁדֹךְ לֹא תִזְרַע וּכְרָמְךָ לֹא תִזְמַר:</p>
<p>5 That which groweth of itself of thy harvest thou shalt not reap, and the grapes of thy undressed vine thou shalt not gather; it shall be a year of solemn rest for the land.</p>	<p>יֵת כְּתִי חֲצֹדֶךָ לֹא תִחְצוֹד וְיֵת עֲנָבֵי שִׁבְקֶךָ לֹא תִקְטוֹף שְׁנַת שְׁמִטָּה יִהְיֶה לָאֲרֶעָא:</p>	<p>אֵת סְפִיחַ קִצִּירְךָ לֹא תִקְצוֹר וְאֶת־עֲנָבֵי נִזְירְךָ לֹא תִבְצֹר שְׁנַת שַׁבְּתוֹן יִהְיֶה לָאֲרֶץ:</p>
<p>6 And the sabbath-produce of the land shall be for food for you: for thee, and for thy servant and for thy maid, and for thy hired servant and for the settler by thy side that sojourn with thee;</p>	<p>וְתִהְיֶה שְׁמִטַּת אֲרֶעָא לְכוֹן לְמִיכַל לָךְ וּלְעַבְדְּךָ וּלְאִמָּתְךָ וּלְאִירֹךְ וּלְתוֹתִיבָךְ דְּדִירִין עִמָּךְ:</p>	<p>וְהִיְתָה שַׁבַּת הָאֲרֶץ לָכֶם לְאֹכְלָהּ לָךְ וּלְעַבְדְּךָ וּלְאִמָּתְךָ וּלְשִׁכְיֹרְךָ וּלְתוֹשֻׁבְיֶיךָ הַגֵּרִים עִמָּךְ:</p>
<p>7 and for thy cattle, and for the beasts that are in thy land, shall all the increase thereof be for food.</p>	<p>וּלְבַעֲיֹרְךָ וּלְחִיתָא דְּבֹאֲרֶעָךְ תִּהְיֶה כָּל עֲלֻלָתָהּ לְמִיכַל:</p>	<p>וּלְבַהֲמֹתֶיךָ וּלְחִיָּה אֲשֶׁר בְּאֶרְצְךָ תִּהְיֶה כָּל־תְּבוּאָתָהּ לְאֹכַל: (ס)</p>
<p>8 And thou shalt number seven sabbaths of years unto thee, seven times seven years; and there shall be unto thee the days of seven sabbaths of years, even forty and nine years.</p>	<p>וְתִמְנִי לָךְ שְׁבַע שְׁמִטּוֹן דְּשָׁנִין שְׁבַע שָׁנִין שְׁבַע זְמַנִּין וַיְהִי לָךְ יוֹמֵי שְׁבַע שְׁמִטּוֹן דְּשָׁנִין אַרְבַּעִין וְתִשַׁע שָׁנִין:</p>	<p>וּסְפַרְתָּ לָךְ שְׁבַע שַׁבְּתֹת שָׁנִים שְׁבַע שָׁנִים שְׁבַע פְּעָמִים וַיְהִי לָךְ יָמֵי שְׁבַע שַׁבְּתֹת הַשָּׁנִים תִּשַׁע וָאַרְבָּעִים שָׁנָה:</p>

- (4) יהיה לארץ. לשדות ולכרמים: לא תזמור. שקולצין זמורותיה, ותרגומו לָא תִקְטֹחַ, ודומה לו קולצין פסוקים (ישעיה לג, יז), שָׁרְפָה זָאֵשׁ פְּסוּקָה (תהלים פ, יז):
- (5) את ספיח קצירך. אפילו לא זרעתה, והיא צמחה מן הזרע שנפל בה צעת הקציר, הוא קרוי ספיח: לא תקצור. להיות מחזיק בו כשאר קציר אלא הפקר יהיה לכל: נזירך. שהנזרת והפרשת בני אדם מהם ולא הפקרתם: לא תבצר. אותם אינך צוֹר, אלא מן המופקר:
- (6) והיתה שבת הארץ וגו'. אע"פ שאסרתם עליך לא באכילה ולא בהנאה אסרתם אלא שלא תנהוג בהם כבעל הבית אלא הכל יהיו שוים בה אמה ושכירך ותושבך: שבת הארץ לכם לאכלה. מן השָׁבוֹת אמה אוכל, ואי אמה אוכל מן השמור (ת"כ פרק א, ג): לך ולעבדך ולאמתך. לפי שנאמר וְאָכְלוּ אִצְיָנִי עִמָּךְ (שמות כג, יא), יכול יהיו אסורים באכילה לעשירים, תלמוד לומר לך ולעבדך ולאמתך, הרי בעלים ועבדים ושפחות אמורים כאן (ת"כ שם ו): ולשכירך ולתושבך. אף הגוים (שם ז):
- (7) ולבהמתך ולחיה. אם חיה אוכלת, בהמה לא כל שכן, שמונותיה עליך, מה תלמוד לומר ולבהמתך, מקיש בהמה לחיה, כל זמן שחיה אוכלת מן השדה האכל לבהמתך מן הבית, פֶּלֶה לחיה מן השדה פֶּלֶה לבהמתך מן הבית (ת"כ שם ח). תענית (י):
- (8) שבתת שנים. שמיטות שנים, יכול יעשה שבע שנים רצופות שמיטה ויעשה יוצל אחריהם, תלמוד לומר שבע שנים שבע פעמים, הוי אומר כל שמיטה ושמיטה בזמנה (ת"כ פרשתא ז, א): והיו לך ימי שבע וגו'. מגיד לך שאף על פי שלא עשית שמיטות עשה יוצל לסוף מ"ט שנה. ופשוטו של מקרא יעלה לך חשבון שנות השמיטות למספר מ"ט:

<p>Then shalt thou make proclamation with the blast of the horn on the tenth day of the seventh month; in the day of atonement shall ye make proclamation with the horn throughout all your land.</p>	<p>וְהִעֲבַרְתָּ שׁוֹפָר תְּרוּעָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בַּעֲשׂוֹר לַחֹדֶשׁ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים תַּעֲבִירוּ שׁוֹפָר בְּכָל־אֲרָצְכֶם:</p>	<p>9 וְהִעֲבַרְתָּ שׁוֹפָר תְּרוּעָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בַּעֲשׂוֹר לַחֹדֶשׁ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים תַּעֲבִירוּ שׁוֹפָר בְּכָל־אֲרָצְכֶם:</p>
<p>And ye shall hallow the fiftieth year, and proclaim liberty throughout the land unto all the inhabitants thereof; it shall be a jubilee unto you; and ye shall return every man unto his possession, and ye shall return every man unto his family.</p>	<p>וְהִקְדַּשְׁתֶּם יֵת שְׁנַת חֲמִשִּׁין שָׁנִין וְתִקְרְוֶנָה חֵירוּתָא בְּאַרְעָא לְכָל יִשְׂרָאֵל תְּהִי לָכֵן וְתָתִיבּוּן גְּבֵר לְאַחֲסֻנְתִּיהָ וְגֵבֵר לְזִרְעִיתִיהָ תָּתִיבּוּן:</p>	<p>10 וְהִקְדַּשְׁתֶּם אֶת שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה וְקִרְאתֶם דְּרוֹר בְּאַרְץ לְכָל־יִשְׂרָאֵל יוֹבֵל הוּא תִהְיֶה לָכֶם וּשְׁבַתָּם אִישׁ אֶל־אֲחֻזָּתוֹ וְאִישׁ אֶל־מִשְׁפַּחְתּוֹ תָּשֻׁבוּ:</p>
<p>A jubilee shall that fiftieth year be unto you; ye shall not sow, neither reap that which groweth of itself in it, nor gather the grapes in it of the undressed vines.</p>	<p>יֹבֵל הוּא שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה שְׁנִין תְּהִי לָכֵן לֹא תִזְרְעוּן וְלֹא תִחַצְדּוּן יֵת כְּתֹהֵא וְלֹא תִקְטְפוּן יֵת שִׁבְקֵהָ:</p>	<p>11 יֹבֵל הוּא שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה תִהְיֶה לָכֶם לֹא תִזְרְעוּ וְלֹא תִקְצְרוּ אֶת־סִפְיָתָהּ וְלֹא תִבְצְרוּ אֶת־גִּזְרֶיהָ:</p>
<p>For it is a jubilee; it shall be holy unto you; ye shall eat the increase thereof out of the field.</p>	<p>אֲרִי יֹבֵלֹא הִיא קֹדֶשׁא תְּהִי לָכֵן מִן הַקֶּלָּא תִיכְלֹן יֵת עַל־לֶחֶם:</p>	<p>12 כִּי יֹבֵל הוּא קֹדֶשׁ תִּהְיֶה לָכֶם מִן־הַשְּׂדֵה תֹאכְלוּ אֶת־תְּבוֹאָתָהּ:</p>
<p>In this year of jubilee ye shall return every man unto his possession.</p>	<p>בְּשָׁנָה דִּי־יֹבֵלֹא הָדָא תָּתִיבּוּן גְּבֵר לְאַחֲסֻנְתִּיהָ:</p>	<p>13 בְּשָׁנָה דִּי־יֹבֵל הִזָּאת תָּשֻׁבוּ אִישׁ אֶל־אֲחֻזָּתוֹ:</p>

(9) והעברת. לשון ויעבירו קול צממקה (שמות לו, ו), לשון הכרזה (ר"ה לד): ביום הכפורים. ממשמע שנאמר ציום הכפורים, איני יודע שהוא צעשור לחדש, אס כן למה נאמר צעשור לחדש, אלא לומר לך, תקיעת עשור לחדש דוחה שנת ככל ארצם, ואין תקיעת ראש השנה דוחה שנת ככל ארצם, אלא צבית דין בלבד (ת"כ ס"ה):

(10) וקדשתם. (ת"כ פרק ז, ה) צבניסמה מקדשין אותה צבית דין, ואומרים מקודשת השנה (ר"ה ח): וקראתם דרוֹר. לעבדים, צין נרצע, צין שלא קלו לו שש שנים משנמכר, אמר ר' יהודה, מהו לשון דרוֹר, כמדיר צי דיירא וכו' (ראש השנה ט:), שדר ככל מקום שהוא רוצה ואינו צרשות אחרים: יובל הוא. שנה זאת מוצלת משאר שנים צנקיבת שס לה לצדה, ומה שמה, יוצל שמה, על שס תקיעת שופר: ושבתם איש אל אחוזתו. שהשדות חוזרות לצעליהן: ואיש אל משפחתו תשובו. לרבות את הנרצע (קידושין טו):

(11) יובל הוא שנת החמשים שנה. מה תלמוד לומר, לפי שנאמר וקדשתם וגו', כדאימא צראש השנה (ח:), וצ"כ (פרק ג, א): את נזריה. את הענבים המשומרים, אצל צוצר אתה מן המופקרים. כשם שנאמר צצביעת, כך נאמר ציובל, נמצאו שמי שנים קדושות סמוכות זו לזו, שנת מ"ט שמיטה, ושנת החמשים יובל:

(12) קדש תהיה לכם. מופסת דמיה כהקדש, יכול תלא היא לחולין, תלמוד לומר תהיה, צהוייתה תהא (סוכה מ: ת"כ פרק ג, א): מן השדה תאכלו. על ידי השדה אתה אוכל מן הצית, שאס קלה לחיה מן השדה, אתה צריך לצער מן הצית (שס ד). כשם שנאמר צצביעת, כך נאמר ציובל:

(13) תשובו איש אל אחוזתו. והרי צצר נאמר וצצקס איש אל אצחצו, אלא לרבות, המוכר שדה ועמד צנו וגאלה, שחזרת לאציו ציובל:

14	And if thou sell aught unto thy neighbour, or buy of thy neighbour's hand, ye shall not wrong one another.	וְכִי־תִמְכְּרוּ מִמֶּכֶר לְעִמִּיתְךָ אוֹ קָנָה מִיַּד עִמִּיתְךָ אֶל־תּוֹנוּ אִישׁ אֶת־אֶחָיו:	שני
15	According to the number of years after the jubilee thou shalt buy of thy neighbour, and according unto the number of years of the crops he shall sell unto thee.	בְּמִסְפַּר שָׁנִים אַחֵר הַיּוֹבֵל תִּקְנֶה מֵאֵת עִמִּיתְךָ בְּמִסְפַּר שָׁנֵי־תְבוּאָת יִמְכְּרֶהָ־לָּךְ:	15
16	According to the multitude of the years thou shalt increase the price thereof, and according to the fewness of the years thou shalt diminish the price of it; for the number of crops doth he sell unto thee.	לְפִי רֹב הַשָּׁנִים תִּרְבֶּה מִקְנָתוֹ וּלְפִי מְעַט הַשָּׁנִים תִּמְעִיט מִקְנָתוֹ כִּי מִסְפַּר תְּבוּאֹת הוּא מִכְרָהָ־לָּךְ:	16
17	And ye shall not wrong one another; but thou shalt fear thy God; for I am the LORD your God.	וְלֹא תוֹנוּ אִישׁ אֶת־עִמִּיתוֹ וִירְאֵת מֵאֱלֹהֶיךָ כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	17
18	Wherefore ye shall do My statutes, and keep Mine ordinances and do them; and ye shall dwell in the land in safety.	וַעֲשִׂיתֶם אֶת־חֻקֹּתַי וְאֶת־מִשְׁפָּטַי תִּשְׁמְרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וַיִּשְׁבַּתֶּם עַל־הָאָרֶץ לְבִטָּח:	18
19	And the land shall yield her fruit, and ye shall eat until ye have enough, and dwell therein in safety.	וַנִּתֵּן הָאָרֶץ פְּרִיָּהּ וְאָכַלְתֶּם לְשַׂבַּע וַיִּשְׁבַּתֶּם לְבִטָּח עָלֶיהָ:	שלישי (שני)

(14) וכי תמכרו וגו'. לפי פשוטו, כמשמעו. ועוד יש דרשה, מנין כשאתה מוכר מכור לישראל חצרך, תלמוד לומר וכי תמכרו ממכר לעמיתך, מכור, ומנין שאם זאת לקנות, קנה מישראל חצרך, תלמוד לומר או קנה מיד עמיתך: אל תונו. זו אונאת ממון (שם פרשתא ג, ד צ"מ נח):

(15) במספר שנים אחר היובל תקנה. זהו פשוטו, ליישב המקרא על אופניו, על האונאה בא להזהיר, כשתמכור או תקנה קרקע דע כמה שנים יש עד היובל, ולפי השנים ותצואות השדה שהיא ראויה לעשות ימכור המוכר ויקנה הקונה, שהרי סופו להחזירה לו בשנת היובל, ואם יש שנים מועטות וזה מוכרה צדמים יקרים, הרי נתאנה לוקח, ואם יש שנים מרובות ואכל ממנה תצואות הרבה, הרי נתאנה מוכר, לפיכך צריך לקנותה לפי הזמן, וזהו שנאמר, במספר שני תצואות ימכר לך, לפי מנין שני התצואות שתהא עומדת ציד הלוקח תמכור לו. ורבותינו דרשו מכאן (ערכין כט:), שהמוכר שדהו אינו רשאי לגאול פחות משתי שנים, שחממוד שתי שנים ציד הלוקח מיום ליום, ואפילו יש שלש תצואות באותן שתי שנים, כגון, שמכרה לו צקמותיה, ושני, אינו יולא מפשוטו, כלומר, מספר שנים של תצואות, ולא של שדפון, ומיעוט שנים שנים:

(16) תרבה מקנתו. תמכרה ציורק: תמעיט מקנתו. תמעיט צדמיה:

(17) ולא תונו איש את עמיתו. כאן הזהיר על אונאת דברים (ת"כ פרק ד, א), שלא יקניט איש את חצירו, ולא ישיאנו ענה שאינה הוגנת לו, לפי דרכו והנחתו של יועץ, ואם תאמר מי יודע אם נתכוונתי לרעה, לכך נאמר ויראת מאלהיך, היודע מחשבות הוא יודע. כל דבר המסור ללב, שאין מכיר אלא מי שהמחשבה בלבו, נאמר בו ויראת מאלהיך (צ"מ נח):

(18) וישבתם על הארץ לבטח. שָׁבַע שְׁמֵטָה יִשְׂרָאֵל גּוֹלִים, שנאמר וְאֵת תְּרֵיפָה הָאֶרֶץ אֶת שְׁבַתְתֶּיהָ, וְהִקְלַת אֶת שְׁבַתְתֶּיהָ (ויקרא כו, לד שבת לג), ושבעים שנה של גלות בבל כנגד שבעים שנות שצטלו היו:

(19) ונתנה הארץ וגו' וישבתם לבטח עליה. שלא תדאגו משנת צורת: ואכלתם לשבע. אף בתוך המעים תהא

20	And if ye shall say: 'What shall we eat the seventh year? behold, we may not sow, nor gather in our increase';	וְכִי תֹאמְרוּ מִה־נֹּאכַל בַּשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִת הֵן לֹא נִזְרַע וְלֹא נֶאֱסַף אֶת־תְּבוּאָתָנוּ:	וְאֲרִי תִימְרוּן מָא נִיכּוֹל בַּשָּׁתָא שְׁבִיעִיתָא הָא לֹא נִזְרַע וְלֹא נִכְנֹשׁ יָת עַל־לִתְנָא:
21	then I will command My blessing upon you in the sixth year, and it shall bring forth produce for the three years.	וְצִוִּיתִי אֶת־בְּרַכְתִּי לָכֶם בַּשָּׁנָה הַשְּׁשִׁית וְעָשְׂתָה אֶת־תְּבוּאָהּ לְשָׁלֹשׁ הַשָּׁנִים:	וְאֶפְקִיד יָת בְּרַכְתִּי לָכוֹן בַּשָּׁתָא שְׁתִּיתָא וְתַעֲבִיד יָת עַל־לִתָּא לְתֵלַת שָׁנִין:
22	And ye shall sow the eighth year, and eat of the produce, the old store; until the ninth year, until her produce come in, ye shall eat the old store.	וְזָרְעֻתֶם אֶת הַשָּׁנָה הַשְּׁמִינִת וְאָכַלְתֶּם מִן־תְּבוּאָהּ יִשְׁן עַד הַשָּׁנָה הַתְּשִׁיעִת עַד־בּוֹא תְּבוּאָתָהּ תֹאכְלוּ יִשְׁן:	וְתִזְרְעוּן יָת שָׁתָא תְּמִינִיתָא וְתִכְלוּן מִן עַל־לִתָּא עֲתִיקָא עַד שָׁתָא תְּשִׁיעִיתָא עַד מִיעַל עַל־לִתָּהּ תִּכְלוּן עֲתִיקָא:
23	And the land shall not be sold in perpetuity; for the land is Mine; for ye are strangers and settlers with Me.	וְהָאָרֶץ לֹא תִמָּכַר לְצִמְתָּת כִּי־לִי הָאָרֶץ כִּי־גֵרִים וְתוֹשְׁבִים אַתֶּם עִמָּדִי:	וְאֶרְעָא לֹא תִזְדָּבֵן לְחִלוּשִׁין אֲרִי דִילִי אֶרְעָא אֲרִי דִי־יִרִין וְתוֹתְבִין אִתּוֹן קֳדָמִי:
24	And in all the land of your possession ye shall grant a redemption for the land.	וּבְכָל אֶרֶץ אֲחֻזַּתְכֶם גֹּאֲלָהּ תִתְּנוּ לָאָרֶץ: (ס)	וּבְכָל אֶרְעָא אֲחֻסְנַתְכוֹן הוֹרָקְנָא תִתְּנוּן לָאֶרְעָא:
25	If thy brother be waxen poor, and sell some of his possession, then shall his kinsman that is next unto him come, and shall redeem that which his brother hath sold.	כִּי־יִמּוֹךְ אֶחָיו וּמָכַר מֵאֲחֻזָּתוֹ וּבָא גֹאֲלֹ הַקָּרֵב אֵלָיו וְגָאֵל אֶת מִמָּכָר אֶחָיו:	אֲרִי יִתְמַסְכֵּן אֶחָיו וַיִּזְבִּין מֵאֲחֻסְנִיתָהּ וַיִּיְתִי פְרִיקָיָה דְקָרִיב לִיה וַיַּפְדּוּךְ יָת זְבִינֵי אֶחָיו:
26	And if a man have no one to redeem it, and he be waxen rich and find sufficient means to redeem it;	וְאִישׁ כִּי לֹא יִהְיֶה־לּוֹ גֹּאֵל וְהִשְׁגִּיחַ יָדוֹ וּמָצָא כֶּבֶד גֹּאֲלָתוֹ:	וּגְבַר אֲרִי לֹא יִהְיֶה לִיה פְּרִיק וְתִדְבִיק יָדָהּ וַיִּשְׁכַּח כְּמוֹסַת הוֹרָקְנִיהּ:

20 זכרה:

(20) ולא נאסף. אל הצית: את תבואתנו. כגון יין ופירות האילן, וספיחין הצאים מאליהם (פסחים נא:):
(21) לשלש השנים. למקצת הששית מניסן ועד ראש השנה, ולשביעית, ולשמינית, שזרעו בשמינית במרחשון ויקצרו בניסן:

(22) עד השנה התשיעת. עד חג הסוכות של תשיעית שהיא עת צוא תצואתה של שמינית לחוך הצית, שכל ימות הקיץ היו צדה בגרנות, וצמחרי הוא עת האסיף לבית. ופעמים שהיתה צריכה לעשות לארבע שנים, בששית שלפני השמטה השביעית, שהן צטלין מעבודת קרקע שמי שנים רחוקות השביעית והיוצב, ומקרא זה נאמר בשאר השמטות כולן:

(23) והארץ לא תמכר. ליתן לאו על חזרת שדות לבעלים ציוצל, שלא יהא הלוקח כובשה (ת"כ שם ח): לצמדת. לפסיקה, למכירה פסוקה עולמית: כי לי הארץ. (ת"כ) אל תרע עיניך זה (שם), שאינה שלך:

(24) ובכל ארץ אחזתכם. (ת"כ) לרבות צחים, ועצד עברי (שם ט), ודבר זה מפורש בקידושין צפרק א' (דף כא.). ולפי פשוטו, סמוך לפרשה שלאחריו, שהמוכר אחוזתו רשאי לגאלה לאחר שמי שנים, או הוא, או קרובו, ואין הלוקח יכול לעכב:

(25) כי ימוך אחיך ומכר. מלמד שאין אדם רשאי למכור שדהו אלא מחמת דוחק עוני (ת"כ פרק ה, א): מאחוזתו. ולא כולה, למדה תורה דרך ארץ, שישיר שדה לעצמו: וגאל את ממכר אחיו. ואין הלוקח יכול לעכב:

(26) ואיש כי לא יהיה לו גאל. וכי יש לך אדם בשראל שאין לו גואלים, אלא גואל שיוכל לגאול ממכרו (קידושין שם ת"כ פרק ה, ז):

27 then let him count the years of the sale thereof, and restore the overplus unto the man to whom he sold it; and he shall return unto his possession.

28 But if he have not sufficient means to get it back for himself, then that which he hath sold shall remain in the hand of him that hath bought it until the year of jubilee; and in the jubilee it shall go out, and he shall return unto his possession.

29 And if a man sell a dwelling-house in a walled city, then he may redeem it within a whole year after it is sold; for a full year shall he have the right of redemption.

30 And if it be not redeemed within the space of a full year, then the house that is in the walled city shall be made sure in perpetuity to him that bought it, throughout his generations; it shall not go out in the jubilee.

31 But the houses of the villages which have no wall round about them shall be reckoned with the fields of the country; they may be redeemed, and they shall go out in the jubilee.

וַחֲשַׁב אֶת־שְׁנֵי מִמְכָּרוֹ וַהֲשִׁיב אֶת־הַתֶּעֶדֶף לְאִישׁ אֲשֶׁר מָכַר־לוֹ וְשָׁב לְאֶחָזְתּוֹ׃
וַיַּחֲשִׁיב יָת שְׁנֵי זְבִינוֹהִי וַיָּחִיב יָת מוֹתָרָא לְגִבֵּר דְּזַבִּין לִיה וַיָּתוּב לְאַחֲסָנְתִּיה׃

וְאִם לֹא־מִצָּאָה יָדוֹ דִּי הָשִׁיב לּוֹ וַהֲיָה מִמְכָּרוֹ בְּיַד הַקֹּנֶה אֹתוֹ עַד שְׁנַת הַיּוֹבֵל וַיֵּצֵא בַּיּוֹבֵל וְשָׁב לְאַחָזְתּוֹ׃ (ס)
וְאִם לֹא אֲשַׁכַּחַת יְדִיה פְּמִסַּת דִּי־תִיב לִיה וַיְהִי זְבִינוֹהִי בְּיַד דְּזַבֵּן וַיְהִי עַד שְׁתָּא פּוֹרְקָנִיה עַד מְשָׁלֻם שְׁתָּא דְּזְבִינוֹהִי עַדָּן בְּעַדָּן וַיְהִי פּוֹרְקָנִיה׃

וְאִישׁ פִּי־מִכָּר בֵּית־מוֹשָׁב עִיר חוֹמָה וַהֲיָתָה גְּאֻלָּתוֹ עַד־הֵם שְׁנַת מִמְכָּרוֹ יָמִים תִּהְיֶה גְּאֻלָּתוֹ׃
וּגְבֵר אֲרִי יְזַבֵּן בֵּית מוֹתָב קִרְתָּא מִקְפָּא שׁוּר וַיְהִי פּוֹרְקָנִיה עַד מְשָׁלֻם שְׁתָּא דְּזְבִינוֹהִי עַדָּן בְּעַדָּן וַיְהִי פּוֹרְקָנִיה׃

חמישי (שלישי)

וְאִם לֹא־יִגָּאֵל עַד־מְלֻאֹת לּוֹ שְׁנָה תְּמִימָה וְקָם הַבֵּית אֲשֶׁר־בְּעִיר אֲשֶׁר־(כ') לֹא(ק) לּוֹ חֲמָה לְצִמְיֻתָּהּ לִקְנֶה אֹתוֹ לְדִרְתּוֹ לֹא יֵצֵא בַּיּוֹבֵל׃
וְאִם לֹא יִתְפָּדִיק עַד מְשָׁלֻם לִיה שְׁתָּא שְׁלֵמָתָא וַיִּקְוִים בֵּיתָא דְּבִקְרָתָא דְּלִיה שׁוּרָא לְחִלוּשִׁין לְדְּזַבֵּן וַיְהִי לְדִרוּהִי לֹא יִפּוֹק בַּיּוֹבֵל׃

וּבִתֵּי הַחֲצֵרִים אֲשֶׁר אֵין־לָהֶם חֲמָה סָבִיב עַל־שְׂדֵה הָאָרֶץ יִחָשַׁב גְּאֻלָּהּ תִּהְיֶה־לּוֹ וּבַיּוֹבֵל יֵצֵא׃
וּבִתֵּי פִצְחִיָּא דְּלִית לָהֶון שׁוּר מִשָּׂא סָחוּר סָחוּר עַל חֲקַל אֲרֻעָא וַיַּחֲשִׁבוּן פּוֹרְקָנָא וַיְהִי לָהֶון וּבַיּוֹבֵל יִפְקֹון׃

31

(27) וחשב את שני ממכרו. כמה שנים היו עד היוזל, כך וכך, וצכמה מכרתיה לך, צכך וכך, עמיד היית להחזירה ציוזל, נמצאת קונה מספר התצואות כפי חשבון של כל שנה, אכלת אותה שלש שנים או ארבע, הוצא את דמיהן מן החשבון, וטול את השאר, וזהו: והשיב את העודף. דמי המקח על האכילה שאכל, ויתנם ללוקח: לאיש אשר מכר לו. המוכר הזה, שצא לגאלה (ערכין ל):

(28) די השיב לו. מכאן שאינו גואל לחצאין: עד שנת היוזל. שלא יכנס לתוך אותה שנה כלום, שהיוזל משמט בתחלתו (ת"כ ס ו):

(29) בית מושב עיר חומה. בית צחוק עיר המוקפת חומה מימות יהושע בן נון (שם פרשתא ד, א): והיתה גאלתו. לפי שנאמר בשדה שיכול לגאלה משתי שנים ואילך כל זמן שירצה, ובתוך שמי שנים הראשונים אינו יכול לגאלה, הוצרך לפרש צוה שהוא חלוק, שאם רצה לגאל בשנה ראשונה גאלה, ולאחר מכאן אינו גואלה: והיתה גאלתו. של בית: ימים. ימי שנה שלימה קרוים ימים, וכן פִּשְׁצַּח הַנְּעִלָה אֶתְּנוּ יָמִים (בראשית כד, נה):

(30) וקם הבית וגו' לצמיתתו. יצא מכחו של מוכר ועומד צמח של קונה: (אשר לא חמה. לו קרינן, אמרו רז"ל (ערכין לז). אע"פ שאין לו עכשיו, הואיל והיתה לו קודם לכן. ועיר נקבה היא, והוצרך לכחוצ לה, אלא מתוך שצריך לכחוצ לא צפנים, תקנו לו צמסורת זה נופל על זה): לא יצא ביזל. אמר רב ספרא (אף) אם פגע צו יוזל צחוק שנח לא יצא (שם לא):

(31) ובתי החצרים. כתרומתו פִּתְּחָא, עיירות פתוחות מאין חומה, ויש הרבה צמסר יהושע העָרִים וְשָׂרִיקָם (יהושע יג,

<p>32 But as for the cities of the Levites, the houses of the cities of their possession, the Levites shall have a perpetual right of redemption.</p>	<p>וְעָרֵי הַלְוִיִּם בְּתֵי עָרֵי אֲחֻזָּתָם אֲחֻסְנֵתְהוֹן פּוֹרְשָׁן עָלֶם יְהִי לְלִוְיָאִי:</p>	<p>32 וְעָרֵי הַלְוִיִּם בְּתֵי עָרֵי אֲחֻזָּתָם גִּאֲלַת עוֹלָם תִּהְיֶה לְלִוִּים:</p>
<p>33 And if a man purchase of the Levites, then the house that was sold in the city of his possession, shall go out in the jubilee; for the houses of the cities of the Levites are their possession among the children of Israel.</p>	<p>וְדִפְרוֹק מִן לִוְיָאִי וַיִּפְקֹן זְבִינִי בֵיתָא וְקִרְנִי אֲחֻסְנֵתִיה בְּיֻבִילָא אָרִי בְּתֵי קִרְנִי לִוְיָאִי אֲנִין אֲחֻסְנֵתְהוֹן בְּגוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל:</p>	<p>33 וְאֲשֶׁר יִגְאֹל מִן-הַלְוִיִּם וַיֵּצֵא מִמֶּכֶר-בֵּית וְעִיר אֲחֻזָּתוֹ בִּיבֹל כִּי בְתֵי עָרֵי הַלְוִיִּם הֵוא אֲחֻזָּתָם בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:</p>
<p>34 But the fields of the open land about their cities may not be sold; for that is their perpetual possession.</p>	<p>וְחֶסֶל רֶחַח קִרְוִיָּהוֹן לֹא יוֹדְבֹן אָרִי אֲחֻסְנַת עָלֶם הֵוא לְהוֹן:</p>	<p>34 וְשָׂדֶה מִגֵּרֶשׁ עֲרֵיהֶם לֹא יִמָּכֵר כִּי-אֲחֻזַּת עוֹלָם הֵוא לָהֶם: (ס)</p>
<p>35 And if thy brother be waxen poor, and his means fail with thee; then thou shalt uphold him: as a stranger and a settler shall he live with thee.</p>	<p>וְאָרִי יִתְמַסְכֵּן אֲחוּךָ וְתִמּוּט יָדִיהָ עִמָּךְ וְתִתְקַיֵּם בֵּית יָדוֹר וַיִּתְּנָתָּ וַיִּיחֵי עִמָּךְ:</p>	<p>35 וְכִי-יִמּוּט אֲחִיךָ וּמָטָה יָדוֹ עִמָּךְ וַיִּחְזַקְתָּ בּוֹ גֵר וְתוֹשָׁב וְחֵי עִמָּךְ:</p>
<p>36 Take thou no interest of him or increase; but fear thy God; that thy brother may live with thee.</p>	<p>אֲל-תִּתְּקַח מֵאֲתוֹ נֶשֶׁךְ וְתִרְבִּית וְיִרְאָתָּ מֵאֱלֹהֶיךָ וְחֵי אֲחִיךָ וַיִּיחֵי אֲחוּךָ עִמָּךְ:</p>	<p>36 אֲל-תִּתְּקַח מֵאֲתוֹ נֶשֶׁךְ וְתִרְבִּית וְיִרְאָתָּ מֵאֱלֹהֶיךָ וְחֵי אֲחִיךָ עִמָּךְ:</p>

כח, בְּסִפְרֵיהֶם וּבְטִירְסָם (צִרְאִשִׁית כה, טז): על שדה הארץ יחשב. הרי הן כשדות הנגאלים עד היוכל, ויוצאין ציובל לבעלים, אם לא נגאלו: גאלה תהיה לו. מיד אם ירצה, וצוה יפה כחו מכח שדות, שהשדות אין נגאלות עד שתי שנים (ת"כ פרק ו, בערכין לג.): וציובל יאל. צחנס:

(32) וערי הלויים. ארבעים ושמונה עיר שנתנו להם: גאלת עולם. גאל מיד אפילו לפני שתי שנים אם מכרו שדה משדותיהם הנחונות להם צאלפים אמה סצירות הערים, או אם מכרו בית צעיר חומה גואלין לעולם, ואינו חלוט לסוף שנה (שס:):

(33) ואשר יגאל מן הלויים. ואם יקנה בית או עיר מהם. ויאל ציבל. אותם ממכר של בית, או של עיר, וישו צלוי שמכרו, ולא יהיה חלוט כשאר צתי ערי חומה של ישראל, וגאלה זו, לשון מכירה. דבר אחר לפי שנאמר גאלות עולם תהיה ללויים, יכול לא דבר הכח צאל צלוקה ישראל שקנה בית צעיר הלויים, אצל לוי שקנה מלוי יהיה חלוט, ת"ל ואשר יגאל מן הלויים, אף הגואל מיד לוי גואל גאלות עולם: ויצא ממכר בית. הרי זו מצוה אחרת, ואם לא גאלה, יוצאה ציובל ואינו נחלט לסוף שנה כצית של ישראל: כי בתי ערי הלויים הוא אחוזתם. לא היה להם נחלת שדות וכרמים, אלא ערים לשבת ומגרשיהם, לפיכך הם להם צמקום שדות, ויש להם גאלה כשדות, כדי שלא יופקע נחלתם מהם:

(34) ושדה מגרש עריהם לא ימכר. מָכַר גזבר, שם הקדיש בן לוי את שדהו ולא גאלה ומכרה גזבר אינה יוצאה לכהנים ציובל, כמו שנאמר בישראל ואם מָכַר אֶת הַשָּׂדֶה לְאִישׁ אַחֵר לֹא יֵגָאֵל עוֹד (ויקרא כז, כ), אצל בן לוי גואל לעולם:

(35) והחזקת בו. אל תניחנה שירד ויפול, ויהיה קשה להקימו, אלא חזקהו משעת מוטת היד. למה זה דומה, למשאוי שעל החמור, עודהו על החמור, אחד תופס בו ומעמידו, נפל לארץ, חמשה אין מעמידין אותו: גר ותושב. אף אם הוא גר או חושב, ואיזה תושב כל שקבל עליו שלא לעצוד עצודת אלילים ואוכל נבלות:

(36) נשך ותרביית. חד שוויניהו רצנן, ולעצור עליו צשני לאוין (צ"מ ס:): ויראת מאלהיך. לפי שדעתו של אדם נמשכת אחר הרצית, וקשה לפרוש הימנו, ומורה לעצמו היתר צשציל מעותיו שהיו צטלות אצלו, הוצרך לומר ויראת מאלהיך, או התולה מעותיו צנכרי כדי להלוותם לישראל צרצית, הרי זה דבר המסור ללצו של אדם ומחשבתו, לכך הוצרך לומר, ויראת מאלהיך (צ"מ נח:):

37	Thou shalt not give him thy money upon interest, nor give him thy victuals for increase.	אֶת־כֶּסֶףְךָ לֹא־תִתֵּן לוֹ בְּנִשְׁךָ וּבִמְדֻבֵּית לֹא־תִתֵּן אֹכֶלְךָ:	יֵת כֶּסֶףְךָ לֹא תִתֵּן לֵיהּ בְּחִיבֻלְיָא וּבְרִבִיתָא לֹא תִתֵּן מִיכְלָךְ:
38	I am the LORD your God, who brought you forth out of the land of Egypt, to give you the land of Canaan, to be your God.	אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר־הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לָתֵת לָכֶם אֶת־אֶרֶץ כְּנָעַן לְהִיּוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים: (ס)	אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם וְאֶתְּכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לָתֵת לָכֶם אֶת־אֶרֶץ כְּנָעַן לְהִיּוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים:
39	And if thy brother be waxen poor with thee, and sell himself unto thee, thou shalt not make him to serve as a bondservant.	וְכִי־יִמְוֶה אֶתִּיךָ עִמָּךְ וְנִמְכַר לָךְ לֹא־תַעֲבֹד בּוֹ עֲבָדַת עָבֵד:	וְאִרִי יִתְמַסְכֵּן אִתְּךָ עִמָּךְ וְיִזְדָּבֵן לָךְ לֹא תַפְלַח בֵּיהּ פּוֹלְחֵן עֲבָדִין:
40	As a hired servant, and as a settler, he shall be with thee; he shall serve with thee unto the year of jubilee.	כְּשָׂכִיר כְּתוּשָׁב יִהְיֶה עִמָּךְ עַד־שְׁנַת הַיָּבֵל יַעֲבֹד עִמָּךְ:	כְּאִירָא כְּתוּתָבָא יִהְיֶה עִמָּךְ עַד שְׁתָּא דִּי־בִילָא יַפְלַח עִמָּךְ:
41	Then shall he go out from thee, he and his children with him, and shall return unto his own family, and unto the possession of his fathers shall he return.	וַיֵּצֵא מֵעִמָּךְ הוּא וּבָנָיו עִמּוֹ וְשָׁב אֶל־מִשְׁפַּחְתּוֹ וְאֶל־אֲחֻזָּת אֲבֹתָיו יָשׁוּב:	וְיִפּוֹק מֵעִמָּךְ הוּא וּבָנָיו עִמּוֹ וְיָשׁוּב לְיִרְעִיתִיהּ וּלְאֲחֻסְתָּא אֲבִהֻתָּו יָשׁוּב:
42	For they are My servants, whom I brought forth out of the land of Egypt; they shall not be sold as bondmen.	כִּי־עֲבָדֵי הֵם אֲשֶׁר־הוֹצֵאתִי אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֹא יִמְכְּרוּ מִמִּכְרַת עָבֵד:	אִרִי עֲבָדֵי אֲנִי הוֹצֵאתִי מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֹא יִזְדָּבְנוּ וְבִין עֲבָדִין:
43	Thou shalt not rule over him with rigour; but shalt fear thy God.	לֹא־תִרְדֹּה בּוֹ בְּפִרְךָ וַיִּירָאָה מֵאֱלֹהֶיךָ:	לֹא תַפְלַח בֵּיהּ בְּקִשְׁיוֹ וְתִדְחַל מֵאֱלֹהֶיךָ:

(38) אשר הוצאתי וגו'. והצנתי בין צכור לשאינו צכור, אף אני יודע ונפרע מן המלוה מעות לישראל ברצית, ואומר של נכרי הם. דבר אחר אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים על מנת שתקבלו עליכם מצותי, אפילו הן כצדות עליכם: לתת לכם את ארץ כנען. צכור שתקבלו מצותי: להיות לכם לאלהים. שכל הקר צכור צכור, אני לו לאלהים, וכל היוצא ממנה, כעוצד עזודת אלילים (ת"כ פרשתא ה, ד כחצות קי):

(39) עבודת עבד. עזודה של גנאי שיהא ניכר זה כעצד, שלא יולין כליו אחריו לצית המרחץ, ולא ינעול לו מנעליו: (40) כשכיר כתושב. עזודת קרקע, ומלאכת אומנות, כשאר שכירים התנהג צו: עד שנת היבל. אם פגע צו יוצל לפני שש שנים היוצל מוציא:

(41) הוא ובניו עמו. אמר רבי שמעון אם הוא נמכר בניו מי מכרן, אלא מכאן, שרצו חייב צמזמות בניו (ת"כ פרק ז, ג קידושין כב): ואל אחזת אבותיו. אל כצוד אבותיו, ואין לזולו צכ (מכות יג): אחזת. חזקת:

(42) כי עבדי הם. שטרי קודם (ת"כ פרשתא ו, א): לא ימכרו ממכרת עבד. בהכרה, כאן יש עצד למכור, ולא יעמידנו על אצן הקסח:

(43) לא תרדה בו בפרך. מלאכה שלא לצורך, כדי לענותו, אל תאמר לו קסח לי את הכוס הזה, והוא אינו צריך, עדר תחת הגפן, עד שאצור, שאל תאמר אין מכיר צכר צכר אל לצורך אם לא ואומר אני לו שהוא לצורך, הרי הדבר הזה מסור ללך, לכן נאמר ויראת:

<p>44 And as for thy bondmen, and thy bondmaids, whom thou mayest have: of the nations that are round about you, of them shall ye buy bondmen and bondmaids.</p>	<p>וְעַבְדֶּךָ וְאִמָּתְךָ אֲשֶׁר יִהְיוּ לְךָ מֵעַמֵּי דְבִסְחָרְנִיכּוֹן מִנְהוֹן תִּקְנֶנּוּ עֲבָדִין וְאִמָּהֶן:</p>	<p>44 וְעַבְדֶּךָ וְאִמָּתְךָ אֲשֶׁר יִהְיוּ לְךָ מֵאֶת הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבֹתֶיכֶם מֵהֶם תִּקְנֶנּוּ עֲבָד וְאִמָּה:</p>
<p>Moreover of the children of the strangers that do sojourn among you, of them may ye buy, and of their families that are with you, which they have begotten in your land; and they may be your possession.</p>	<p>וְאִם מִבְּנֵי תוֹתֵבִיָּא עַרְלִיָּא דְדִיירִין עִמָּכּוֹן מִנְהוֹן תִּקְנֶנּוּ וּמִזֶּרְעֵיהוֹן דְּעִמָּכּוֹן דְּאִתִּילְדוּ בְּאַרְעִיכֶם וְיִהוֹן לְכוֹן לְאַחְסָנָא:</p>	<p>45 וְגַם מִבְּנֵי הַתּוֹשָׁבִים הַגֵּרִים עִמָּכֶם מֵהֶם תִּקְנֶנּוּ וּמִמִּשְׁפַּחְתָּם אֲשֶׁר עִמָּכֶם אֲשֶׁר הוֹלִידוּ בְּאֶרֶצְכֶם וְהָיוּ לָכֶם לְאַחְזָה:</p>
<p>And ye may make them an inheritance for your children after you, to hold for a possession: of them may ye take your bondmen for ever; but over your brethren the children of Israel ye shall not rule, one over another, with rigour.</p>	<p>וְהַתְּנַחְלָתֶם אֹתָם לְבָנֵיכֶם אַחֲרֵיכֶם לְרֶשֶׁת אַחְזָה לְעֹלָם בָּהֶם תַּעֲבֹדוּ וּבְאַחֲיֶכֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ בְּאָחִיו לֹא-תִרְדֶּה בּוֹ בְּפָרֶךְ: (ס)</p>	<p>46 וְהַתְּנַחְלָתֶם אֹתָם לְבָנֵיכֶם אַחֲרֵיכֶם לְרֶשֶׁת אַחְזָה לְעֹלָם בָּהֶם תַּעֲבֹדוּ וּבְאַחֲיֶכֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ בְּאָחִיו לֹא-תִרְדֶּה בּוֹ בְּפָרֶךְ: (ס)</p>
<p>And if a stranger who is a settler with thee be waxen rich, and thy brother be waxen poor beside him, and sell himself unto the stranger who is a settler with thee, or to the offshoot of a stranger's family,</p>	<p>וְאִם תְּדַבִּיק יָד עַרְל וְתוֹתֵב עִמָּךְ וַיִּחְמַסְכֶּן אַחֲוֶיךָ עִמֶּיהָ וַיִּזְדָּבֶן לְעַרְל תוֹתֵב דְּעִמָּךְ אוֹ לְאַרְמָאִי מִזֶּרְעֵית גִּיּוֹרָא:</p>	<p>שביעי 47 וְכִי תִשָּׂיג יָד גֵּר וְתוֹשָׁב עִמָּךְ וּמָךְ אַחִיךָ עִמּוֹ וַנִּמְכַּר לַגֵּר תוֹשָׁב עִמָּךְ אוֹ לְעַקֵּר מִשְׁפַּחַת גֵּר:</p>
<p>after that he is sold he may be redeemed; one of his brethren may redeem him;</p>	<p>אַחֲרֵי דְאִזְדָּבֶן פּוֹרְקָנָא יְהִי לֵיה חַד מֵאַחֲוֵיהָ וּפְרָקְנִיהָ:</p>	<p>48 אַחֲרֵי נִמְכַּר גֵּאֻלָּה תִּהְיֶה-לּוֹ אֶחָד מֵאֲחָיו וּגְאֻלָּנוּ:</p>
<p>or his uncle, or his uncle's son, may redeem him, or any that is nigh of kin unto him of his family may redeem him; or if he be waxen rich, he may redeem himself.</p>	<p>אוֹ אֲחֻבּוּהִי אוֹ בֶר אֲחֻבּוּהִי וּפְרָקְנִיהָ אוֹ מִקְרִיב בְּשָׂרֶיהָ מִזֶּרְעֵיתָהּ וּפְרָקְנִיהָ אוֹ דְּתַדְבִּיק יָדֶיהָ וַיִּתְּפָרִיק:</p>	<p>49 אוֹ-דָדּוֹ אוֹ בֶן-דָּדּוֹ וּגְאֻלָּנוּ אוֹ-מִשְׁאֵר בְּשָׂרוֹ מִמִּשְׁפַּחְתּוֹ וּגְאֻלָּנוּ אוֹ-הַשִּׁיגָה יָדוֹ וַנִּגָּאֵל:</p>

(44) ועבדך ואמתך אשר יהיו לך. אם תאמר אם כן צמה אשתמש, בעצדי איני מושל, צו' אומות איני נוהל, שהרי הזהרתני לא תסִּיף כָּל נִשְׁמָה (דברים כ, טז), אלא מי ישמשי: מאת הגוים. הם יהיו לך לעצדים: אשר סביבתיכם. ולא שנתון גבול ארצכם, שהרי זהם אמרתי, לא תחיה כל נשמה:

(45) וגם מבני התושבים. שצאו מסביבותיכם לישא נשים בצרצכם וילדו להם, הבן הולך אחר האב, ואינו בכלל לא תחיה, אלא אתה מותר לקנותו בעצד (קידושין סז:): מהם תקנו. אותם תקנו:

(46) והתנחלתם אתם לבניכם. החזיקו זהם לנחלה לזורך בניכם אחריכם ולא יתכן לפרש הנחילים לבניכם, שאם כן היה לו לכמוז והנחלתם אותם לבניכם: והתנחלתם. כמו והתחזקתם: איש באחיו. להציא נשיא עצמו ומלך צמשתיו שלא לרדות צפרך:

(47) יד גר ותושב. גר והוא תושב, כהרגומו על כל חוק, וסופו מוכיחו ומכר לגר תושב: וכי תשיג יד גר ותושב עמך. מי גרס לו שיעשיר, דצוקו עמו: ומך אחיך עמו. מי גרס לו שימור, דצוקו עמו, על ידי שלמד ממעשיו: משפחת גר. זהו עכו"ם, כשהוא אומר לעקר, זה הנמכר לעבדות אלילים עֲזָמָה (שם כ. צ"עא), להיות לה שמש, ולא לאלהות, אלא לחטוב עצים, ולשחוב מים:

(48) גאולה תהי' לו. מיד, אל תניחיהו שִׁטְמָע:

<p>And he shall reckon with him that bought him from the year that he sold himself to him unto the year of jubilee; and the price of his sale shall be according unto the number of years; according to the time of a hired servant shall he be with him.</p>	<p>וַיַּחְשִׁיב עִם זְבוּנֵיהּ מִשְׁתָּא דְאִזְדָּבֵן לֵיהּ עַד שְׁתָּא דִּיּוֹבִילָא וַיְהִי כִסְף זְבוּנוֹהִי בְּמִנְיַן שְׁנֵינָא כְּיוֹמֵי אֲגִירָא יְהִי עִמֵּיהּ:</p>	<p>וַחֲשַׁב עִם־קָנָהוּ מִשְׁנֵת הַמָּכְרוֹ לֹא עַד שְׁנַת הַיָּבֵל וְהָיָה כֶּסֶף מִמָּכְרוֹ בַּמִּסְפָּר שָׁנִים כִּי־מִי שְׂכִיר יִהְיֶה עִמּוֹ:</p>	<p>50</p>
<p>If there be yet many years, according unto them he shall give back the price of his redemption out of the money that he was bought for.</p>	<p>אִם עוֹד סְגִיּוֹת בְּשְׁנֵינָא לְפֻדְמוֹהוּן יָתִיב פּוֹרְקָנִיהּ מִכֶּסֶף זְבוּנוֹהִי:</p>	<p>אִם־עוֹד רַבּוֹת בְּשָׁנִים לְפִיָּהֶן יָשִׁיב גְּאֻלָּתוֹ מִכֶּסֶף מִקְנָתוֹ:</p>	<p>51</p>
<p>And if there remain but few years unto the year of jubilee, then he shall reckon with him; according unto his years shall he give back the price of his redemption.</p>	<p>וְאִם זָעִיר אֲשַׁתָּאר בְּשְׁנֵינָא עַד שְׁתָּא דִּיּוֹבִילָא וַיַּחְשִׁיב לֵיהּ כְּפֻּם שְׁנוֹהִי יָתִיב יְת פּוֹרְקָנִיהּ:</p>	<p>וְאִם־מָעֹט נִשְׁאַר בְּשָׁנִים עַד־ שְׁנַת הַיָּבֵל וַחֲשַׁב־לּוֹ כְּפִי שְׁנוֹי יָשִׁיב אֶת־גְּאֻלָּתוֹ:</p>	<p>52</p>
<p>As a servant hired year by year shall he be with him; he shall not rule with rigour over him in thy sight.</p>	<p>כְּאֲגִיר שְׁנָא בְּשְׁנָא יְהִי עִמֵּיהּ לֹא יַפְלַח בֵּיהּ בְּקִשְׁיוֹ לְעֵינֶךָ:</p>	<p>כְּשְׂכִיר שְׁנָה בְּשְׁנָה יִהְיֶה עִמּוֹ לֹא־יִרְדְּגוּ בְּפֶרֶךְ לְעֵינֶיךָ:</p>	<p>53</p>
<p>And if he be not redeemed by any of these means, then he shall go out in the year of jubilee, he, and his children with him.</p>	<p>וְאִם לֹא יִתְפָּרֵיק בְּאֵלֶּין וַיְפֻּק בְּשַׁתָּא דִּיּוֹבִילָא הוּא וּבְנֵיהּ עִמֵּיהּ:</p>	<p>וְאִם־לֹא יִגָּאֵל בְּאֵלֶּה וַיֵּצֵא בְּשְׁנַת הַיָּבֵל הוּא וּבָנָיו עִמּוֹ:</p>	<p>54</p>
<p>For unto Me the children of Israel are servants; they are My servants whom I brought forth out of the land of Egypt: I am the LORD your God.</p>	<p>אֲרִי דִילִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִין עֲבָדֵי אֲנִי דְאַפִּיקִית יְתֵהוּן מֵאַרְעָא דְּמִצְרַיִם אֲנָא יי אֱלֹהֵכֻן:</p>	<p>כִּי־לִי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים עֲבָדֵי הֵם אֲשֶׁר־הוֹצֵאתִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:</p>	<p>מפטיר</p>
<p>Ye shall make you no idols, neither shall ye rear you up a graven image, or a pillar, neither shall ye place any figured stone in your land, to bow down unto it; for I am the LORD your God.</p>	<p>לֹא תַעֲבֹדוּן לְכוֹן טַעֲוֹן וְצִילִם וּמַצְבֵּה לֹא־תִקְיֻמוּ לְכוֹן וְאַבֵּן סִגְדָא לֹא תַתְּנוּן בְּאַרְעֻכֻּן לְמִסְגַּד עֲלֶיהּ אֲרִי אֲנָא יי אֱלֹהֵכֻן:</p>	<p>לֹא־תַעֲשׂוּ לָכֶם אֱלִילִם וּפְסֵל וּמַצְבֵּה לֹא־תִקְיֻמוּ לָכֶם וְאַבֵּן מִשְׁפִּית לֹא תַתְּנוּ בְּאַרְצְכֶם לְהִשְׁתַּחֲוֹת עָלֶיהָ כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:</p>	<p>XXVI</p>

(50) עד שנת היובל. שהרי כל עצמו לא קנאו אלא לעודדו עד היובל, שהרי ציוכל יגא, כמו שנאמר למטה, וְיָגֵא צִשְׁנַת הַיָּבֵל, וּבְנֵיכֶם שְׂמַחַת יָדְךָ הַכְמוֹד מִדְּבַר, ואף על פי כן לא תצא עליו צעקיפין, מפני חלול השם (צ"ק קיג.), אלא כשצא ליגאל ידקדק צחצחון לפי המגיע בכל שנה ושנה ינכה לו הנכרי מן דמיו, אם היו עשרים שנה משנמכר עד היובל וקנאו צעשרים מנה, נמלא שקנה הנכרי עבודת שנה צמנה, ואם שהה זה אצלו חמש שנים וצא ליגאל ינכה לו חמשה מנים, ויתן לו העבד ט"ו מנים, וזהו והיה כסף ממכרו צמספר שנים: כימי שכיר יהיה עמו. חצחון המגיע לכל שנה ושנה יחשוב כאלו נשכר עמו כל שנה צמנה, וינכה לו:

(51) אם עוד רבות בשנים. עד היובל: לפיהן. הכל כמו שפירשתי:

(53) לא ירדנו בפרך לעיניך. כלומר ואמה רואה:

(54) ואם לא יגאל באלה. צאלה הוא נגאל, ואינו נגאל בשש (קידושין טו:): (הוא ובניו עמו. הנכרי חייב צמזמנות צניו (קידושין צג:))

(55) כי לי בני ישראל עבדים. שטרי קודם: אני ה' אלהיכם. כל המשעבדן מלמטה, כאלו משעבדן מלמעלה:

2 Ye shall keep My sabbaths, and
reverence My sanctuary: I am the
LORD.

אֶת־שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמְרוּ וּמִקְדָּשִׁי
וּלְבֵית מִקְדָּשִׁי תִהְיוּ דְחָלִין
אֲנִי יְהוָה: (פ)

נז
פסוקים

The Haftarah is Jeremiah 32:6 – 32:27 on page 158.

3 If ye walk in My statutes, and keep
My commandments, and do them;

אִם בִּקְיָמִי תִהְיוּ וּבְחֻמֹּתַי
תִּשְׁמְרוּ וְתַעֲבְדוּן יְהוָה:

נחמתי

4 then I will give your rains in their
season, and the land shall yield her
produce, and the trees of the field
shall yield their fruit.

וְנָתַתִּי גֶשְׁמִיכֶם בְּעֵתָם וְנָתַתִּי
הָאָרֶץ וּבִילָהּ וְעֵץ הַשָּׂדֶה יִתֵּן
פְּרִיָּו:

4

5 And your threshing shall reach
unto the vintage, and the vintage
shall reach unto the sowing time;
and ye shall eat your bread until ye
have enough, and dwell in your
land safely.

וְהִשִּׁיג לָכֶם דִּישׁ אֶת־בָּצִיר
וּבָצִיר יִשִּׁיג אֶת־זֶרַע וְאָכַלְתֶּם
לֶחֶמְכֶם לְשִׁבְעָה וַיִּשְׂבְּתֶם לְבֶטַח
בְּאַרְצְכֶם:

5

6 And I will give peace in the land,
and ye shall lie down, and none
shall make you afraid; and I will
cause evil beasts to cease out of the
land, neither shall the sword go
through your land.

וְנָתַתִּי שְׁלוֹם בְּאַרְצְךָ וַיִּשְׁכַּבְתֶּם
וְאִין מִחֲרִיד וְהִשְׁבַּתִּי חַיָּה רָעָה
מִן־הָאָרֶץ וַחֲרֹב לֹא־תַעֲבֹר
בְּאַרְצְכֶם:

שני

(1) לא תעשו לכם אילים. כנגד זה הנמכר לנכרי, שלא יאמר הואיל ורבי מגלה עריות אף אני כמותו, הואיל ורבי עוזב עבודת אלילים אף אני כמותו, הואיל ורבי מחלל שבת אף אני כמותו, לכך נאמרו מקראות הללו (ת"כ פרק ט, ו). ואף הפרשיות הללו נאמרו על הסדר, בחטלה הזהיר על השביעית, ואם חמד ממון ונחשד על השביעית, סופו למכור מטלטליו, לכך סמך לה, וכי ממכור ממכר, (מה כתיב ביה או קנה מיד וגו' דבר הנקנה מיד ליד) לא חזר בו, סוף מוכר אחוזתו, לא חזר בו, סוף מוכר את ביתו, לא חזר בו, סוף לזה בדבית, כל אלו האחרונות קשות מן הראשונות, לא חזר בו, סוף מוכר את עצמו, לא חזר בו, לא דיו לישראל אלא אפילו לנכרי (קידושין כ:). ואבן משכית. לשון כסוי, כמו וּשְׁפָתִי כָפִי (שמות לג, כב), שמכסין הקרקע ברצפת אדנים: להשתחוות עליה. אפילו לשמים, לפי שהשתחווה בפשוט ידיים ורגלים היא, ואסרה תורה לעשות כן, חוץ מן המקדש (מגילה כב:).

(2) אני ה'. נאמן לשלם שכר:

(3) אם בחקתי תלכו. יכול זה קיום המצוות, כשהוא אומר ואת מצוותי תשמרו הרי קיום המצוות אמור, הא מה אני מקיים אם בחקותי תלכו שמהיו עמלים בתורה: ואת מצוותי תשמרו. הו עמלים בתורה על מנת לשמור ולקיים, כמו שנאמר (דברים ה, א) וְלִמְדַתְּם אֶתְּם וַיִּשְׁמְרֶתֶם לַעֲשֹׂתָם:

(4) בעתם. גשעה שאין דרך בני אדם ללאת, כגון (בבלי רביעית. רש"י ישן) צלילי שבתות (תענית כג. ת"כ פרק א, א): ועץ השדה. הן אילני סרק, ועמידין לעשות פירות (ת"כ שו"ט):

(5) והשיג לכם דיש את בציר. שיהא הדיש מרובה, ואם עסקים בו עד הציר, ובציר תעסקו עד שעת הזרע: ואכלתם לחמכם לשבע. אוכל קמח, והוא מתבצר במעיו (שם ז):

(6) ונתתי שלום. שמה תאמרו הרי מאכל והרי משתה, אם אין שלום אין כלום, תלמוד לומר אחר כל זאת ונתתי שלום בארץ, מכאן שהשלום שקול כנגד הכל, וכן הוא אומר עושה שלום וצורא את הכל: וחרב לא תעבר בארצכם. אין צריך לומר

7	And ye shall chase your enemies, and they shall fall before you by the sword.	וַיִּרְדְּפוּם אֶת־אֹיְבֵיכֶם וַנִּפְּלוּ וַיִּפְּלוּ קִדְמִיכוֹן לַחֲרָבָא:	7
8	And five of you shall chase a hundred, and a hundred of you shall chase ten thousand; and your enemies shall fall before you by the sword.	וַיִּרְדְּפוּ מִנֶּכֶן חֲמִשָּׁא לְמֵאָה וּמֵאָה מִנֶּכֶן לְרִבּוֹתָא יַעֲרְקוּ וַיִּפְּלוּ בְּעַלְי דְּבִיכוֹן לַחֲרָבָא:	8
9	And I will have respect unto you, and make you fruitful, and multiply you; and will establish My covenant with you.	וּפְנִיתִי אֵלֵיכֶם וְהִפְרִיתִי אֶתְכֶם וְהִרְבִּיתִי אֶתְכֶם וְהִקִּמֹתִי אֶת־בְּרִיתִי אִתְּכֶם:	9
10	And ye shall eat old store long kept, and ye shall bring forth the old from before the new.	וְאָכְלִיתֶם יִשְׁן נוֹשָׁן וְיִשְׁן מִפְּנֵי חֲדָשׁ תּוֹצִיאוּ:	שלישי (חמישי)
11	And I will set My tabernacle among you, and My soul shall not abhor you.	וְנָתַתִּי מִשְׁכְּנִי בְּתוֹכְכֶם וְלֹא־תִגְעַל נַפְשִׁי אֶתְכֶם:	11
12	And I will walk among you, and will be your God, and ye shall be My people.	וְהִתְחַלַּכְתִּי בְּתוֹכְכֶם וְהָיִיתִי לָכֶם לֵאלֹהִים וְאַתֶּם תִּהְיוּ־לִי לְעָם:	12

שלא יצאו למלחמה, אלא אפילו לעזור דרך ארצכם ממדינה למדינה (ת"כ פרק ג, ג):
(7) לפניכם לחרב. איש צהר צרעהו (שס):

(8) וירדפו מכם. מן החלשים שצבכם, ולא מן הגבורים שצבכם (שס ד): חמשה מאה ומאה מכם רבבה. וכי כך הוא החשבון, והלא לא היה צריך לומר אלא ומאה מכם שני אלפים ירדופו, (יש מדקדקים בשלשון רש"י שהוא כמו כפל ואריכות וכי כך הוא החשבון והלא לא היה צריך לומר, וכמו כן מדקדקים כל גדולי המפרשים וחשוביהם בשלשון רש"י בפרשת בראשית, לא היה צריך להתחיל, ומה טעם פתח, שגם כן כפל ועיין שם בישוץ, וכאן נראה לפרש למורי הגאון המופלג מוה"ר משה חריף נר"ו, שמלת רבבה סובל צ' פירושים, פירוש א' עשרת אלפים, ועל זה מקשה רש"י וכי כך הוא החשבון, ופירוש ב', רבבה מספר מרובה, על שם ריבוי, וזה הפירוש שולל רש"י. באומרו והלא לא היה צריך לומר וכו'. ודו"ק) אלא אינו דומה מועטין העושין את התורה, למרובים העושין את התורה (שס): ונפלו איביכם וגו'. שיהיו נופלין לפניכם, שלא כדרך הארץ:

(9) ופניתי אליכם. אפנה מכל עסקי לשלם שכרכם. משל למה הדבר דומה, למלך ששכר פועלים וכו', כדאיתא בת"כ (פרק ג, ה): והפריתי אתכם. צפריה ורציה (שס ה): והרביתי אתכם. צקומה זקופה (שס): והקימתי את בריתי אתכם. ברית חדשה, לא כברית הראשונה שהפרתם אותה, אלא ברית חדשה שלא תופר, שנאמר וְקָרַפְתִּי אֶת בְּרִיתִי יִשְׂרָאֵל וְאֶת צִיתִי יְהוּדָה בְּרִית עֲדָשָׁה, (ירמיה לא, ל-לא), לא כְּבָרִית וגו' (ת"כ שס):

(10) ואכלתם ישן נושן. הפירות יהיו משתמרין וטובים להתיישן, שיהא ישן הנושן של שלש שנים יפה לאכול משל אשתקד (שס פרק ג, א צ"א): וישן מפני חדש תוציאו. שיהיו הגרנות מלאות חדש והאוצרות מלאות יסון, ואריכים אתם לפנות האוצרות למקום אחר, לתת החדש לחוכן:

(11) ונתתי משכני. זה בית המקדש: ולא תגעל נפשי. אין רוחי קנה צבם. כל געילה לשון פליטת דבר הצלוע בדבר, כמו פי שם נָעַל מִן גְּבוּרִים (שמואל א-ב, א, כא), לא קבל המשיחה, שמושחין מגן של עור צִפְלָב מבושל כדי להחליק מעליו מכת חץ או חנית שלא יקוב העור:

(12) והתהלכתי בתוכם. אטייל עמכם בגן עדן כאחד מכם, ולא תהיו מזדעזעים ממני, יכול לא תיראו ממני, תלמוד לומר והייתי לכם לאלהים:

<p>I am the LORD your God, who brought you forth out of the land of Egypt, that ye should not be their bondmen; and I have broken the bars of your yoke, and made you go upright.</p>	<p>אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִמָּהִית לְהֵם עֲבָדִים וְאֲשַׁבֵּר מִטַּת עַלְכֶם וְאוֹלֶךְ אֶתְכֶם קוֹמְמִיּוֹת: (פ)</p>	<p>ע"כ צחול</p>
<p>But if ye will not hearken unto Me, and will not do all these commandments;</p>	<p>וְאִם לֹא תִשְׁמָעוּ לִי וְלֹא תַעֲשׂוּ אֶת כָּל-הַמִּצְוֹת הָאֵלֶּה:</p>	<p>14</p>
<p>and if ye shall reject My statutes, and if your soul abhor Mine ordinances, so that ye will not do all My commandments, but break My covenant;</p>	<p>וְאִם בִּקְדָמִי תִקְוִצוּן וְאִם יְדִי תִרְחִיק נִפְשְׁכֶם לְבַלְתִּי עֲשׂוֹת אֶת-כָּל-מִצְוֹתִי לְהַפְרֹכֶם אֶת-בְּרִיתִי:</p>	<p>15</p>
<p>I also will do this unto you: I will appoint terror over you, even consumption and fever, that shall make the eyes to fail, and the soul to languish; and ye shall sow your seed in vain, for your enemies shall eat it.</p>	<p>אֲפִי אֲנִי אֶעֱשֶׂה-זֹאת לָכֶם וְהִפְקַדְתִּי עֲלֵיכֶם בְּהִלָּה אֶת-הַשְׁחָפָת וְאֶת-הַקְדָּחַת מַכְלוֹת עֵינַיִם וּמַדִּיבַת נֶפֶשׁ וְזָרְעֵתֶם לָרִיק וְזָרְעְכֶם וְאָכְלָהּ אוֹיְבֵיכֶם:</p>	<p>16</p>
<p>And I will set My face against you, and ye shall be smitten before your enemies; they that hate you shall rule over you; and ye shall flee when none pursueth you.</p>	<p>וְאִתִּי רוּגִז בָּכֶם וְתִתְּבָרוּן קֶדֶם בְּעַלִי דְבָבִיכֶם וְיִרְדּוּן בָּכֶם שְׁנְאֵיכֶם וְתִעָרְקוּן וְלֹא תִדְרִיף יָתִיבֶכֶם:</p>	<p>17</p>

(13) אני ה' אלהיכם. כדאי אני שתאמינו כי שאני יכול לעשות כל אלה, שהרי הוצאתי אתכם מארץ מצרים, ועשיתי לכם נסים גדולים: משה. כמין יתד זשני ראשי העול המעבדים המוסרה שלא תלא מראש השור ויתיר הקשר, כמו עשה לך מוקרות ומטות (ירמיה כז, ז), קבילי"א בלע"ז: קוממיות. צקומה זקופה:

(14) ואם לא תשמעו לי. להיות עמלים בחורה, ולדעת מדרש חכמים. יכול לקיים המצות, כשהוא אומר ולא תעשו וגו' הרי קיום מצות אמור, הא מה אני מקיים ואם לא תשמעו לי, להיות עמלים בחורה. ומה תלמוד לומר לי, אין לי אלא זה המכיר את רצונו ומתכוין למרוד בו, וכן בנמרוד גזר ליד לפגי ה' (בראשית י, ט), שמכירו ומתכוין למרוד בו, וכן באנשי סדום קעים וספואים לה' מאד (שם יג, יג), מכירים את רצונו ומתכוונים למרוד בו: ולא תעשו. משלא תלמדו, לא תעשו, הרי שתי עצירות (ת"כ פרשתא ז, ג):

(15) ואם בחקתי תמאסו. מואס באחרים העושים: משפטי תגעל נפשכם. שונא החכמים: לבלתי עשות. מונע את אחרים מעשות: את כל מצותי. כופר שלא צויתם, לכן נאמר את כל מצותי, ולא נאמר את כל המצות: להפרכם את בריתי. כופר בעיקר. הרי שבע עצירות, הראשונה גוררת השניה, וכן עד השביעית, ואלו הן, לא למד, ולא עשה, מואס באחרים העושים, שונא את החכמים, מונע את האחרים, כופר במצות, כופר בעיקר:

(16) והפקדתי עליכם. וצוית עליכם: שחפת. חולי שמסחף את הבשר, אנפולי"ש בלע"ז, (געשוואלען) דומה לנפוח שהוקלה נפחתו ומראית פניו ועופה: קדחת. חולי שמקדיח את הגוף ומחממו ומצעריו, כמו פי לאש קדקה צאפי (דברים לז, כז): מכלות עינים ומדיבת נפש. העינים נופות וכלות לראות שנקל ונקפא, וסוף שלא ירפא, וידאצו הנפשות של משפחתו במותו. כל תאווה שאינה צאה ותוחלת ממושכה, קרויה כליון עינים: וזרעתם לריק. תזרעו ולא תזמח, ואם תזמח, ואכלוהו אויביכם:

18	And if ye will not yet for these things hearken unto Me, then I will chastise you seven times more for your sins.	וְאִם-עַד-אֲלֹהָ לֹא תִשְׁמָעוּ לִי וְיִסְפְּתִי לְיִסְרָה אֶתְכֶם שִׁבְעַת שָׁבוּעַ עַל חַטֹּאתֵיכֶם:
19	And I will break the pride of your power; and I will make your heaven as iron, and your earth as brass.	וְשִׁבַרְתִּי אֶת-גָּאוֹן עֲזָכֶם וְנָתַתִּי אֶת-שָׁמַיְכֶם כְּבַרְזֶל וְאֶת-אֲרֻצְכֶם כְּנֹחָשׁ:
20	And your strength shall be spent in vain; for your land shall not yield her produce, neither shall the trees of the land yield their fruit.	וְתִם לְרִיק כֹּחְכֶם וְלֹא-תֵתֶן אֲרֻצְכֶם אֶת-יְבוּלָהָ וְעֵץ הָאָרֶץ לֹא יִתֵּן פְּרִיָּו:

(17) ונתתי פני. פנאי שלי, פונה אני מכל עסקי להרע לנכס: ורדו בכם שנאיכם. כמשמעו, ישלטו נכס. אגדת ת"כ מפרשה זו (פרק ד): אף אני אעשה זאת. איני מדבר אלא בנף, וכן אף אני אלק עמם צקרי (פסוק מא): והפקדתי עליכם. שהיו המכות פוקדות אחכם מזו לזו, עד שהראשונה פקודה אללכם, אזיא אחרת ואסמכנה לה: בהלה. מכה המצילה את הבריות, ואיו, זו מכת מותן: את השחפת. יש לך אדם שהוא חולה ומוטל צמטה אצל שרור שמור עליו, תלמוד לומר שחפת, שהוא נשחף, או עתים שהוא נשחף אצל נוח ואינו מקדית, תלמוד לומר ואת הקדחת, תלמוד לומר שהוא מקדית, או עתים שהוא מקדית וסבור הוא בעצמו שיחיה, תלמוד לומר מכלות עינים, או הוא אינו סבור בעצמו שיחיה אצל אחרים סבורים שיחיה, תלמוד לומר ומדיבות נפש: וזרעתם לריק וזרעכם. זורעה ואינה מזמחת, ומעתה מה אויביכם באים ואוכלים, ומה ת"ל ואכלוהו אויביכם, הא כיצד, זורעה שנה ראשונה, ואינה מזמחת, שנה שנייה מזמחת ואויבים באים ומואליס תצואה לימי המצור, ושצפנים מתים צרעב שלא לקטו תצואה אשתקד. ד"א וזרעתם לריק וזרעכם, כנגד הצנים והצנות הכתוב מדבר, שאתה עמל צה ומגדלן, והחטא צה ומכלה אותם, שנאמר אֲשֶׁר טָפְסָה וְרָצִיתִי אֲיִצִי כָלִם (איכה ב, כב): ונתתי פני בכם. כמו שנאמר צטוצה ופניתי אליכם, כך נאמר צרעה ונתתי פני. משלו משל למלך שאמר לעצדיו פונה אני מכל עסקי ועוסק אני עמכם לרעה: ונגפתם לפני איביכם. שהיא המות הורג אחכם מצפנים, ובעלי דְּצִיכֹן מקיפין אחכם מבחוץ (ת"כ פרק ד, ה): ורדו בכם שנאיכם. שאיני מעמיד שונאים אלא מכס וצכס, שצשעה שאומות העולם עוזדי אליים עומדים על ישראל אינם מצקשים אלא מה שבגלוי, שנאמר וְיָקֵה אֶם יָרַע יִשְׂרָאֵל וְעָלָה מִדִּין וְעָמְלָק וְגִי קָדֶם וגו' (שופטים ו, ג), וַיִּשְׁתַּחֲוּ עֲלֵיהֶם וַיִּשְׁחָתוּ אֶת יְבוּל הָאָרֶץ (שם ד), אצל צשעה שאעמיד עליכם מכס וצכס הם מחפשים אחר המטמוניות שלכם, וכן הוא אומר וְאֲשֶׁר אֶקְלוּ אֲשֶׁר עֲמִי וְעוֹדֶם מֵעֲלֵיהֶם הִפְשִׁיטוּ וגו' (מיכה ג, ג. ת"כ שם): ונסתם. מפני אימה: ואין רודף אתכם. מבלי כח:

(18) ואם עד אלה. ואם צעוד אלה לא תשמעו: ויספתי. עוד יסורין אחרים: שבע על חטאתיכם. שצע פורעניות על ז' העצירות האמורות למעלה (ת"כ פרק ה, א):

(19) ושבירתי את גאון עזכם. זה בית המקדש, וכן הוא אומר הנני מחלל את מקדשי גאון עוזכם (יחזקאל כד, כא): ונתתי את שמיכם כברזל ואת ארצכם כנחשה. זו קשה משל משה ששם הוא אומר וְיָקֵה אֶם יָרַע יִשְׂרָאֵל וְעָלָה מִדִּין וְעָמְלָק וְגִי קָדֶם וגו' (דברים כח, כג), שהיו השמים מזיעין כדרך שהנחת מזיעה, והארץ אינה מזיעה כדרך שאין הברזל מזיע, והיא משמרת פירותיה, אצל כאן השמים לא יהיו מזיעין כדרך שאין הברזל מזיע, והארץ תהא מזיעה כדרך שהנחת מזיעה, והיא מאבדת פירותיה:

(20) ותם לריק כחכם. הרי אדם שלא עמל שלא חרש שלא זרע שלא נכש שלא כסח שלא עדר ובשעת הקציר צה שדפון ומלקה אותו אין צכך כלום, אצל אדם שעמל וחרש וזרע ונכש וכסח ועדר וצח שדפון ומלקה אותו, הרי שניו של זה קהות (ת"כ שם ד): ולא תתן ארצכם את יבוליה. אף מה שאתה מוציל לה צשעת הורע (שם): ועץ הארץ. אפילו מן הארץ יהא לקוי, שלא יחניט פירותיו צשעת החנטה (שם): לא יתן. משמש למעלה ולמטה, אעץ ואפרי: לא יתן פרי. כשהוא מפרה מְשִׁיר פירותיו, הרי שתי קללות, ויש אן שצע פורעניות:

<p>21 And if ye walk contrary unto Me, and will not hearken unto Me; I will bring seven times more plagues upon you according to your sins.</p>	<p>וְאִם תֵּהָכֹן קִדְמִי בְקִשְׁיוֹ וְלֹא תִיבֹן לִקְבֹּלָא לְמִימְרִי וְאִסִּיף לְאַיְתָאָה עֲלֵיכֶם מִחַד שִׁבְעַת כְּחַטֹּאתֵיכֶם: שְׁבַע כְּחַטֹּאתֵיכֶם:</p>	<p>21 וְאִם-תֵּלְכוּ עִמִּי קָרִי וְלֹא תֹאבֹו לְשִׁמְעַי לִי וְיִסְפַּתִּי עֲלֵיכֶם מִכָּה שִׁבְעַת כְּחַטֹּאתֵיכֶם:</p>
<p>22 And I will send the beast of the field among you, which shall rob you of your children, and destroy your cattle, and make you few in number; and your ways shall become desolate.</p>	<p>וְאֶשְׁלַח בְּכֹן יַת חַיַּית בָּרָא וְתִתְפִּיל יִתְכֹּן וְתִשְׁיִצִי יַת בְּעִירְכֶם וְתִזְעַר יִתְכֹּן וְיִצְדִּין אֶרְצְתֶכֶם: וְהִשְׁלַחְתִּי בְכֶם אֶת-חַיַּית הַשָּׂדֶה וְשִׁכְלָה אֶתְכֶם וְהִכְרִיתָה אֶת-בְּהֵמַתְכֶם וְהִמְעִיטָה אֶתְכֶם וְנִשְׁמוּ דְּרָכֵיכֶם:</p>	<p>22 וְהִשְׁלַחְתִּי בְכֶם אֶת-חַיַּית הַשָּׂדֶה וְשִׁכְלָה אֶתְכֶם וְהִכְרִיתָה אֶת-בְּהֵמַתְכֶם וְהִמְעִיטָה אֶתְכֶם וְנִשְׁמוּ דְּרָכֵיכֶם:</p>
<p>23 And if in spite of these things ye will not be corrected unto Me, but will walk contrary unto Me;</p>	<p>וְאִם בְּאַלְיִן לֹא תִתְרַדֹּן לְמִימְרִי וְתִתְהָכֹן קִדְמִי בְקִשְׁיוֹ:</p>	<p>23 וְאִם-בְּאַלְהָה לֹא תִוָּסְרוּ לִי וְהִלַּכְתֶּם עִמִּי קָרִי:</p>
<p>24 then will I also walk contrary unto you; and I will smite you, even I, seven times for your sins.</p>	<p>וְאֶהְיֶה אִף אֲנִי עִמְכֶם בְּקִשְׁיוֹ וְאֶלְקִי יִתְכֹּן אִף אֲנִי שִׁבְעַת חַטֹּאתֵיכֶם: וְהִלַּכְתִּי אִף-אֲנִי עִמְכֶם בְּקָרִי וְהִפִּיתִי אֶתְכֶם גַּם-אֲנִי שִׁבְעַת עַל-חַטֹּאתֵיכֶם:</p>	<p>24 וְהִלַּכְתִּי אִף-אֲנִי עִמְכֶם בְּקָרִי וְהִפִּיתִי אֶתְכֶם גַּם-אֲנִי שִׁבְעַת עַל-חַטֹּאתֵיכֶם:</p>
<p>25 And I will bring a sword upon you, that shall execute the vengeance of the covenant; and ye shall be gathered together within your cities; and I will send the pestilence among you; and ye shall be delivered into the hand of the enemy.</p>	<p>וְאִתִּי עֲלֵיכֶם דָּקְטִילִין בְּחֶרֶב וּבְחֶרֶב וּבְחֶרֶב מִגְדָּן פּוֹרְעָנוּתָא עַל דְּעִבְרָתִין עַל אוֹרִיתָא וְתִתְפַּנְשׁוּן לְקַרְנוֹיְכֶם וְאֶגְרִי מוֹתָנָא בִּינְיֹכֶם וְתִתְמַסְרוּן בְּיַד שָׂנְאָה:</p>	<p>25 וְהִבֵּאתִי עֲלֵיכֶם חֶרֶב נִקְמַת נִקְמַת-בְּרִית וְנִאֲסַפְתֶּם אֶל- עָרֵיכֶם וְשִׁלַּחְתִּי דָבָר בְּתוֹכְכֶם וְנָתַתִּים בְּיַד-אוֹיֵב:</p>

(21) וְאִם תֵּלְכוּ עִמִּי קָרִי. רבותינו אמרו עראי, במקרה, שאינו אלא לפרקים, כן תלכו עראי במצות. ומנחם פירש לשון מניעה, וכן הקר רגלך (משלי כה, יז), וכן יקר רוח (משלי יז, כז), וקרוצ לשון זה לתרגומו של אונקלוס, לשון קושי, שמקשים לבס להמנע מהתקרב אליו: שבע כחטאתיכם. שבע פורעניות אחרים במספר שבע כחטאתיכם: (22) והשלחתי. לשון גירוי: ושכלה אתכם. אין לי אלא חיה משכלת שדרכה צדק, בהמה שאין דרכה צדק מנין, תלמוד לומר וְשָׁן זָהֲמַת אֲשֶׁלְחֶם (דברים לב, כד), הרי שחיס, ומנין שחיה ממיחה בנשיכתה, תלמוד לומר עַם קָמַת וְזָלַי עָקַר (שם), מה אלו נושכין וממיתין, אף אלו נושכין וממיתין כבר היו שנים בארץ ישראל, חמור נושך וממית, ערוד נושך וממית: ושכלה אתכם. אלו הקטנים: והכריתה את בהמתכם. מצוין: והמעטיה אתכם. מצפנים: ונשמו דרכיכם. שצילים גדולים וצצילים קטנים, הרי שבע פורעניות, שן בהמה, וְשָׁן חיה, חמת וזחלי עפר, ושכלה, והכריתה, והמעטיה, ונשמו:

(23) לֹא תִוָּסְרוּ לִי. לשון אליו:

(25) נָקַם בְּרִית. ויש נקם שאינו צדק, כדרך שאר נקמות, והוא סמוי עיניו של דקיהו. דבר אחר נקם צדק, נקמת צדקית אשר עזרתם. כל הצדק חרב שנמקרה, היא מלחמת חילות אויבים: ונאספתם. מן החוץ אל תוך הערים מפני המאור: ושלחתי דבר בתוכם. וע"י הדָבָר, ונתתם ציד האויבים הנצים עליכם, לפי שאין מלינים את המה צירושלים, וכשהם מוֹאִיִּים את המה לקצרו נתנים ציד אויב:

<p>26 When I break your staff of bread, ten women shall bake your bread in one oven, and they shall deliver your bread again by weight; and ye shall eat, and not be satisfied.</p>	<p>בְּשִׁבְרִי לָכֶם מִטֶּה־לֶּחֶם וְאָפוּ עֶשֶׂר נָשִׁים לַחֲמֶכֶם בְּתֵנּוֹר אֶחָד וְהָשִׁיבוּ לַחֲמֶכֶם בְּמִשְׁקָל וְאָכְלֹתֶם וְלֹא תִשְׂבָּעוּ: (ס)</p>	<p>26 בְּשִׁבְרִי לָכֶם מִטֶּה־לֶּחֶם וְאָפוּ עֶשֶׂר נָשִׁים לַחֲמֶכֶם בְּתֵנּוֹר אֶחָד וְהָשִׁיבוּ לַחֲמֶכֶם בְּמִשְׁקָל וְאָכְלֹתֶם וְלֹא תִשְׂבָּעוּ: (ס)</p>
<p>27 And if ye will not for all this hearken unto Me, but walk contrary unto Me;</p>	<p>וְאִם בְּדָא לֹא תִשְׁמָעוּ לִי וְהִלַּכְתֶּם עִמִּי בְּקָרִי:</p>	<p>27 וְאִם־בְּזָאת לֹא תִשְׁמָעוּ לִי וְהִלַּכְתֶּם עִמִּי בְּקָרִי:</p>
<p>28 then I will walk contrary unto you in fury; and I also will chastise you seven times for your sins.</p>	<p>וְאֶדְדִּי עִמָּכֶם בְּחֵמַת־קָרִי וְאֶדְדִּי יִתְּכֶם אֶף־אֶנִּי שִׁבְעַת חוֹבִיכֶם:</p>	<p>28 וְהִלַּכְתִּי עִמָּכֶם בְּחֵמַת־קָרִי וְיִסַּרְתִּי אֶתְכֶם אֶף־אֶנִּי שִׁבְעַת עַל־חַטֹּאתֵיכֶם:</p>
<p>29 And ye shall eat the flesh of your sons, and the flesh of your daughters shall ye eat.</p>	<p>וְאָכְלֹתֶם בְּשָׂר בְּנֵיכֶם וּבָשָׂר בְּנוֹתֵיכֶם תֹּאכְלוּ:</p>	<p>29 וְאָכְלֹתֶם בְּשָׂר בְּנֵיכֶם וּבָשָׂר בְּנוֹתֵיכֶם תֹּאכְלוּ:</p>
<p>30 And I will destroy your high places, and cut down your sun-pillars, and cast your carcasses upon the carcasses of your idols; and My soul shall abhor you.</p>	<p>וְהָשְׁמַדְתִּי אֶת־בְּמֹתֵיכֶם וְהִכַּרְתִּי אֶת־חֲמֻנֵיכֶם וְנָתַתִּי אֶת־פְּגָרֵיכֶם עַל־פְּגָרֵי מִימְרֵי יִתְּכֶם:</p>	<p>30 וְהָשְׁמַדְתִּי אֶת־בְּמֹתֵיכֶם וְהִכַּרְתִּי אֶת־חֲמֻנֵיכֶם וְנָתַתִּי אֶת־פְּגָרֵיכֶם עַל־פְּגָרֵי גִלּוּלֵיכֶם וְגִעַלָּה נַפְשִׁי אֶתְכֶם:</p>
<p>31 And I will make your cities a waste, and will bring your sanctuaries unto desolation, and I will not smell the savour of your sweet odours.</p>	<p>וְנָתַתִּי אֶת־עָרֵיכֶם חָרָבָה וְהָשְׁמַדְתִּי אֶת־מִקְדָּשֵׁיכֶם וְלֹא אֲרִיחַ בְּרִיחַ נִיחֹחְכֶם:</p>	<p>31 וְנָתַתִּי אֶת־עָרֵיכֶם חָרָבָה וְהָשְׁמַדְתִּי אֶת־מִקְדָּשֵׁיכֶם וְלֹא אֲרִיחַ בְּרִיחַ נִיחֹחְכֶם:</p>
<p>32 And I will bring the land into desolation; and your enemies that dwell therein shall be astonished at it.</p>	<p>וְהָשְׁמַדְתִּי אֶת־הָאָרֶץ וְשָׁמְמוּ עָלֶיהָ אֹיְבֵיכֶם הַיֹּשְׁבִים בָּהּ:</p>	<p>32 וְהָשְׁמַדְתִּי אֶת־הָאָרֶץ וְשָׁמְמוּ עָלֶיהָ אֹיְבֵיכֶם הַיֹּשְׁבִים בָּהּ:</p>

(26) מטה לחם. לשון משען, כמו מטה עז (ירמיה מט, יז): בשבירי לכם מטה לחם. אשזור לכם כל מסעד אוכל, והם חזי רעב: ואפו עשר נשים לחמכם בתנור אחד. מחוסר עזים: והשיבו לחמכם במשקל. שמהא התצואה נרקצת ונעשית פת נפולה ומשתצרת בתנור, והן יושבות ושוקלות את השצרים לחלקם ביניהם: ואכלתם ולא תשבעו. זה מארה צתוך המעים בלחם. הרי ז' פורעניות, חרב, מזור, דצר, שצר מטה לחם, חוסר עזים, פת נפולה, מארה צמעים. ונתחם אינה מן המניין שהיא החרב:

(30) במתיכם. מגדלים וצקניות: חמנים. מין עצודת אלילים שמעמידין על הגגות, ועל שם שמעמידין בחמה קרוין חמנים: ונתתי את פגריכם. קפוצי רעצ היו, ומוציאים יראתם מחיקם ומנשקים אותם, וכרסו נצקעת ונופל עליה: וגעלה נפשי אתכם. זה סילוק שכינה (ת"כ פרק ו, ד):

(31) ונתתי את עריכם חרבה. יכול מאדס, כשהוא אומר והשימותי אני את הארץ, הרי אדם אומר, הא מה אני מקיים חרבה, מעוצר ושב: והשימותי את מקדשיכם. יכול מן הקרצנות, כשהוא אומר ולא אריח הרי קרצנות אמורים, הא מה אני מקיים והשימותי את מקדשיכם מן הגדודיות, שירות של ישראל שהיו מתקדשות ונעודות לצא שם. הרי שבע פורעניות, אכילת זשר צנים וצנות, והשמדת צמות הרי שטים, כריתת חמנים אין כאן פורענות אלא על ידי השמדת הצירניות יפלו החמנים שצראשי הגגות ויכרתו, ונתתי את פגריכם וגו' הרי שלש, סלוק שכינה ארבע, חרצן ערים, שממון מקדש מן הגדודיות, ולא אריח קרצנות, הרי שבע:

<p>33 And you will I scatter among the nations, and I will draw out the sword after you; and your land shall be a desolation, and your cities shall be a waste.</p>	<p>וַיִּתְּכֹן אֲבֹדֶר בֵּינִי עַמִּיָּא וְאֶגְרִי בְּתֵרִיכֹן דְּקִטְלִין בְּחֶרְבָּא וְתֵהִי אֶרֶצְכֹן צָדִיא וְקִרְיֹכֹן יִהְיוּ חֶרְבָּא:</p>	<p>33 וְאַתְכֶם אֲזַרְהָ בְּגוֹיִם וְהִרִיקְתִּי אַחֲרֵיכֶם חֶרֶב וְהִיְתָה אֶרְצְכֶם שְׂמָמָה וְעִרְיֶכֶם יִהְיוּ חֶרְבָּה:</p>
<p>34 Then shall the land be paid her sabbaths, as long as it lieth desolate, and ye are in your enemies' land; even then shall the land rest, and repay her sabbaths.</p>	<p>בְּכִין תִּרְעֵי אֶרְעָא יֵת שְׂמַטָּהא כָּל יוֹמִין דְּצָדִיאָת וְאַתּוֹן בְּאֶרֶע בְּעָלֵי דְבְּכִיכֹן בְּכִין תִּשְׁמִיט אֶרְעָא וְתִרְעֵי יֵת שְׂמַטָּהא:</p>	<p>34 אִזְ תִּרְצָה הָאָרֶץ אֶת־שַׁבְּתֶיהָ כָּל יְמֵי הַשְּׁמָה וְאַתֶּם בְּאֶרֶץ אֲבִיכֶם אִזְ תִּשְׁבֹּת הָאָרֶץ וְהִרְצָת אֶת־שַׁבְּתֶיהָ:</p>
<p>35 As long as it lieth desolate it shall have rest; even the rest which it had not in your sabbaths, when ye dwelt upon it.</p>	<p>כָּל יוֹמִין דְּצָדִיאָת תִּשְׁמִיט יֵת דְּלֹא שְׂמַטָּת בְּשַׁמְטִיכֹן כֹּד הַוִּיתוֹן יִתְבִּין עָלֶיהָ:</p>	<p>35 כָּל־יְמֵי הַשְּׁמָה תִּשְׁבֹּת אֶת אֲשֶׁר לֹא־שַׁבְּתָה בְּשַׁבְּתֵיכֶם בְּשַׁבְּתֶכֶם עָלֶיהָ:</p>
<p>36 And as for them that are left of you, I will send a faintness into their heart in the lands of their enemies; and the sound of a driven leaf shall chase them; and they shall flee, as one fleeth from the sword; and they shall fall when none pursueth.</p>	<p>וְדִישְׁחָאֲרוֹן בְּכֹן וְאֵעִיל תִּבְרָא בְּלִבְהוֹן בְּאֶרְעָתָא דְּשִׁנְאִיהוֹן וְיִרְדּוּף יִתְהוֹן קָל טִרְפָּא דְּשִׁקִּיף וְיַעֲרָקוֹן מֵעֶרְק כֹּד מִן קֳדָם דְּקִטְלִין בְּחֶרְבָּא וְיַפְּלוֹן וְלִית דְּרִדִּיף:</p>	<p>36 וְהִנְשְׂאֲרִים בְּכֶם וְהִבֵּאתִי מִרְדָּף בְּלִבְכֶם בְּאֶרְצָת אֲבִיכֶם וְיִרְדּוּ אֹתָם קוֹל עֹלָה נִדְף וְנָסוּ מִנֶּסֶת־חֶרֶב וְנָפְלוּ וְאֵין רִדִּיף:</p>

(32) והשמתי אני את הארץ. זו מדה טובה לישראל שלא ימלאו האויצים נחת רוח צארכס, שתהא שוממה מיושביה:
(33) ואתכם אזרה בגוים. זו מדה קשה, שצשעה שצני מדינה גולים למקום אחד רואים זה את זה ומתנחמין, וישראל נזרו כצמורה, כאלה הזורה שעורים צנפה ואין אחת מהן דצוקה צצצרתה: והריקתי. כשולף החרב מתורקן הנדן. ומדרשו חרצ הנשמטת אחריכם אינה חוזרת מהר, כאלה שמריק את המים ואין סופן לחזור: והיתה ארצכם שוממה. שלא תמהרו לשוץ לחוכה, ומתוך כך עריכם יהיו חרבה, נראות לכם חרבות, שצשעה שאלה גולה מציתו ומכרמו ומעירו סופו לחזור כאילו אין כרמו וציתו חרבים, כך שנויה צח"כ (פרק ז, א):
(34) אז תרצה. תפייס את כעס המקום, שכעס על שמתויה: והרצת. למלך את שצתויה:
(35) כל ימי השמה. לשון העשות, ומ"ס דגש צמקום כפל שמה: את אשר לא שבחה. שצעים שנה של גלות צצל הן היו כנגד ע' שנות השמטה ויוצל שהיו צצנים שהכעיסו ישראל צצרכס לפני המקום ארבע מאות ושלשים שנה. שלש מאות ותשעים היו שני עונס משנכנסו לארץ עד שגלו עשרת השצבים, וצני יהודה הכעיסו לפניו מ' שנה משגלו עשרת השצבים עד חרבות ירושלים, הוא שנאמר ציצוקאל ואָסָה שָׁכַב על צֶדֶךָ הַשְּׁמָלִי וגו' (יחזקאל ד, ד), וכלית את אֱלֹהֵי וְשָׁכַבְתָּ על צֶדֶךָ הַיְּמָנִי שְׁנֵי תִרְצָעִים יוֹם וְנָשָׂאתָ אֶת עֵוֹן צֵית יְהוּדָה (שם ו), ונבואה זו נאמרה ליחזקאל צצנה החמישית לגלות המלך יהויכין, ועוד עשו שש שנים עד גלות צדקיהו, הרי ארבעים ושש. ואם תאמר שנות מנשה חמשים וחמש היו, מנשה עשה תשובה שלשים ושלש שנה, וכל שנות רשעו עשרים ושחיס, כמו שאמרו צאגדת חלק (סנהדרין קג), ושל אמון שחיס, ואחת עשרה ליהויקים, וכנגדן לצדקיהו. לא וחשוב לארבע מאות ושלשים ושש שנה שמיטין ויוצלות צצנה, והם שש עשרה למאה י"ד שמיטין וצ' יוצלות הרי לארבע מאות שנה ששים וארבע, לשלשים ושש שנה חמש שמיטות, הרי שצעים חסר אחת, ועוד שנה יחירה שנכנסה צצמטה המשלמת לשצעים. (נ"א ואותו יוצל שלא נגמר צעונס נחשב להם) ועליהם נגזר שצעים שנה שלמים, וכן הוא אומר צצצרי הימים עד קֶצֶת הָאָרֶץ אֶת שְׁצִמְתֶּיהָ וגו', לְמַלְאֹת שְׁצָעִים שְׁנָה (דצרים הימים צ-לו, כא):
(36) והבאתי מרדך. פחד ורץ לצצ מ"ס של מרץ יסוד נופל הוא, כמו מ"ס של מועד ושל מוקש: ונסו מנסת חרב. כאילו רודפים הורגים אותם: עלה נדף. שהרוח דוחפו ומכהו על עלה אחר ומקשקש ומוציא קול, וכן תרגומו קל טִרְפָּא דְּשִׁקִּיף, לשון צצטה, שְׁדוּפֵת קָדִים (צראשית מא, ו), שְׁקִיפֵן קָדוֹם, לשון משקוף, מקום צצצת הדלת וכן תרגומו של צצורה (שמות כא, כה), מִשְׁקִיפִי:

<p>37 And they shall stumble one upon another, as it were before the sword, when none pursueth; and ye shall have no power to stand before your enemies.</p>	<p>וַיִּתְקַלּוּ גִבּוֹר בְּאַחֲוֵי כַד מִן קֶדֶם דְּקָשְׁלִין בְּחֶרֶב וְרִדְיָה לִית וְלֹא תְהִי לְכוֹן תְּקוּמָה קֶדֶם בְּעָלֵי דְבִיכוֹן:</p>	<p>37 וְכָשְׁלוּ אִישׁ-בְּאֲחִיו כַּמִּפְנֵי-חֶרֶב וְרִדְיָה אֵין וְלֹא-תִהְיֶה לָכֶם תְּקוּמָה לִפְנֵי אֹיְבֵיכֶם:</p>
<p>38 And ye shall perish among the nations, and the land of your enemies shall eat you up.</p>	<p>וְתִיבְדּוּן בִּינֵי עַמֵּמָא וְתִגְמַר יִתְכוֹן אֶרֶע בְּעָלֵי דְבִיכוֹן:</p>	<p>38 וְאִבְדֶּתֶם בְּגוֹיִם וְאָכְלָה אֶתְכֶם אֶרֶץ אֹיְבֵיכֶם:</p>
<p>39 And they that are left of you shall pine away in their iniquity in your enemies' lands; and also in the iniquities of their fathers shall they pine away with them.</p>	<p>וְדִישְׁתְּאֲרוּן בְּכוֹן יִתְמָסוֹן בְּחוּבִיהוֹן בְּאֶרְעָתָא דְסָנְאִיכוֹן וְאֶף בְּחוּבֵי אֲבֹהֵתְהוֹן בִּישְׂיָא דְאֲחִידִין בִּידְהוֹן יִתְמָסוֹן:</p>	<p>39 וְהִנְשְׂאֲרִים בְּכֶם יִמְקוּ בְּעוֹנֵם בְּאֶרְצֵת אֹיְבֵיכֶם וְאֶף בְּעוֹנֹת אֲבֹתָם אִתָּם יִמְקוּ:</p>
<p>40 And they shall confess their iniquity, and the iniquity of their fathers, in their treachery which they committed against Me, and also that they have walked contrary unto Me.</p>	<p>וְיִוְדּוּן יֵת חוּבִיהוֹן וְיֵת חוּבֵי אֲבֹהֵתְהוֹן בְּשִׁקְרָהוֹן דְּשִׁקְרוּ בְּמִימְרֵי וְאֶף דְּהִלִּיכוּ קֶדְמִי בְּקִשְׁיֹ:</p>	<p>40 וְהִתְנַדְּו אֶת-עוֹנֵם וְאֶת-עוֹן אֲבֹתָם בְּמַעַלְם אֲשֶׁר מַעַל-בִּי וְאֶף אֲשֶׁר-הִלִּכּוּ עִמִּי בְּקָרִי:</p>
<p>41 I also will walk contrary unto them, and bring them into the land of their enemies; if then perchance their uncircumcised heart be humbled, and they then be paid the punishment of their iniquity;</p>	<p>אֶף אֲנָא אֶהְיֶה עִמָּהוֹן בְּקִשְׁיֹ וְאֶעֱלֵ יִתְהוֹן בְּאֶרֶע בְּעָלֵי דְבִיכוֹן אוּ בְכוֹן יִתְבַּר לְבָהוֹן שְׂפָשָׁא וּבְכִין יִרְעוּן יֵת חוּבִיהוֹן:</p>	<p>41 אֶף-אֲנִי אֵלֶךְ עִמָּם בְּקָרִי וְהִבֵּאתִי אֹתָם בְּאֶרֶץ אֹיְבֵיהֶם אוּ-אֲזִי יִכְנַע לְבָבָם הָעֵרֶל וְאֲזִי יִרְצוּ אֶת-עוֹנֵם:</p>
<p>42 then will I remember My covenant with Jacob, and also My covenant with Isaac, and also My covenant with Abraham will I remember; and I will remember the land.</p>	<p>וְדִכִּירְנָא יֵת קִימִי דְעָם יַעֲקֹב וְאֶף יֵת קִימִי דְעָם יִצְחָק וְאֶף יֵת קִימִי דְעָם אַבְרָהָם אֲנָא דְכִיר וְאֶרְעָא אֲנָא דְכִיר:</p>	<p>42 וְזָכַרְתִּי אֶת-בְּרִיתִי יַעֲקֹב וְאֶף אֶת-בְּרִיתִי יִצְחָק וְאֶף אֶת-בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֲזָכֹר וְהָאֶרֶץ אֲזָכֹר:</p>

(37) וכשלו איש באחיו. כשירצו לנזל יכשלו זה זה, כי יצהלו לרוץ: כמפני חרב. כאילו צורחים מלפני הורגים, שיהא כל צבא פחד וכל שעה סכורים שאלם רודפם. ומדרשו (ת"כ פרק ז, ה), וכשלו איש צאחיו, זה נכשל בעונו של זה, שכל ישראל ערצין זה לזה (שבעות לט):

(38) ואבדתם בגוים. כשתהיו פזורים מהיו אצודים זה מזה: ואכלה אתכם. אלו המתים בגולה:

(39) בעונת אבותם אתם. כשעונות אבותם אתם כשאוזנים מעשה אבותיהם צדיקה (שם פרק ח, ב סנהדרין כז:): ימקו. לשון המסה, כמו ימסו, וכמוהו תמקנה צדיקה (זכרי' יד, יב), נמקו חצולתי (תהלים לח, א):

(41) והבאתי אתם. אני בעצמי אביאם. זו מדה טובה לישראל, שלא יהיו אומרים הואיל וגלינו צין האומות עובדי אליהם נעשה כמעשיהם, אני איני מניחם, אלא מעמיד אני את נביאי ומחזירן לתחת כנפי, שנאמר וְקָעֵלָה עַל רִיחָם הָיוּ לֹא תִהְיֶה וְגו' (יחזקאל כ, לב), הִי אֶלֶי וְגו' אֵם לֹא צִיד תִּזְקָה וְגו' (שם לג, ט"ז שם ה): או אז יבנע. כמו אז נזדע פִּי שֹׁר נָגַח הוּא (שמות כא, לו), אֵם אִז יכנע. לשון אחר אולי, שמה אז יכנע לנצח וְגו': ואז ירצו את עונם. יכפרו על עונם ביסוריהם:

(42) וזכרתי את בריתי יעקב. צחמה מקומות נכתב מלא, ואליהו חסר צחמה מקומות, יעקב נטל אות משמו של אליהו ערבון שיצא ויבשר גאולת צניו: וזכרתי את בריתי יעקב. למה נמנו אחרונים, כלומר, כדאי הוא יעקב הקטן לך, ואם אינו כדאי, הרי יצחק עמו, ואם אינו כדאי הרי אברהם עמו, שהוא כדאי. ולמה לא נאמר זכירה צדיקה, אלא אפרו של יצחק נראה לפני נצור ומונח על המזבח:

<p>For the land shall lie forsaken without them, and shall be paid her sabbaths, while she lieth desolate without them; and they shall be paid the punishment of their iniquity; because, even because they rejected Mine ordinances, and their soul abhorred My statutes.</p>	<p>וְהָאֶרֶץ תִּעָזֹב מֵהֶם וְתָרַץ אֶת־שַׁבְּתֹתֶיהָ בְּהִשְׁמָהּ מֵהֶם וְהֵם יִרְצוּ אֶת־עֹנֶגָם יָעַן וּבָעַן בְּמִשְׁפָּטִי מֵאִסּוּ וְאֶת־חֻקֹּתֵי גַעְלָה נִפְשָׁם:</p>	<p>43</p>
<p>And yet for all that, when they are in the land of their enemies, I will not reject them, neither will I abhor them, to destroy them utterly, and to break My covenant with them; for I am the LORD their God.</p>	<p>וְאִם־גַּם־זֹאת בְּהִיּוֹתָם בְּאֶרֶץ אֲבִיבָהֶם לֹא־מֵאֲסָתִים וְלֹא־גַעְלָתִים לְכָל־תָּמָּה לְהַפֵּר בְּרִיתִי אִתָּם כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם:</p>	<p>44</p>
<p>But I will for their sakes remember the covenant of their ancestors, whom I brought forth out of the land of Egypt in the sight of the nations, that I might be their God: I am the LORD.</p>	<p>וְזָכַרְתִּי לָהֶם בְּרִית רִאשֵׁינִים אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי־אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְעֵינֵי הַגּוֹיִם לְהַנִּיחַ לָהֶם לֹא־לֵהִימָם אֲנִי יְהוָה:</p>	<p>45</p>
<p>These are the statutes and ordinances and laws, which the LORD made between Him and the children of Israel in mount Sinai by the hand of Moses.</p>	<p>אֵלֶּה הַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים וְהַתּוֹרֹת אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה בֵּינוֹ וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהַר סִינַי בְּיַד־מֹשֶׁה: (פ)</p>	<p>46</p>
<p>XXVII And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיֹּדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:</p>	<p>וַיֹּדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: רַבִּיעִי (שָׁנִי)</p>
<p>Speak unto the children of Israel, and say unto them: When a man shall clearly utter a vow of persons unto the LORD, according to thy valuation,</p>	<p>דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם אֵי־שׁ כִּי יִפְלֹא נָדָר בְּעֶרְכָּהּ נִפְשָׁתָהּ לִיהוָה:</p>	<p>2</p>
<p>then thy valuation shall be for the male from twenty years old even unto sixty years old, even thy valuation shall be fifty shekels of silver, after the shekel of the sanctuary.</p>	<p>וְהָיָה עֶרְכָּהּ הַזָּכָר מִבֶּן עֶשְׂרִין שָׁנִין וְעַד בֶּן שִׁשִּׁין שָׁנִין וְהָיָה עֶרְכָּהּ הַנָּקִיָּה חֲמִשִּׁין סֶלֶעִין בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ:</p>	<p>3</p>

- (43) יען וביען. גמול, ובגמול אשר צמשפטי מאסו:
(44) ואף גם זאת. ואף אפילו אני עושה עמהם זאת, הפורענות אשר אמרתי, זהיותם צורך אוזייהם, לא מאסתים לנלותם ולהפר בריתי אשר אתם:
(45) ברית ראשונים. של שצטיס:
(46) והתורה. אחת צכתצ ואחת צעל פה, מגיד שכולס נחנז למשה צסיני:
(2) כי יפלא. יפריש צפיו: בערכך נפשתי. ליתן ערך נפשו, לומר ערך דצר שנפשו תלויה צו, עלי:
(3) והיה ערכך וגו'. אין ערך זה לשון דמים, אלא צין שהוא יוקר צין שהוא צול, כפי שניו, הוא הערך הקצוצ עליו צפרשה

4 And if it be a female, then thy valuation shall be thirty shekels.	וְאִם־נִקְבְּתָהּ הִיא וְיְהִי פִרְסָנֶיהָ תִּלְתִּין סֵלֶעִין:	וְאִם־נִקְבְּתָהּ הִיא וְיְהִי עֶרְכָּךְ שְׁלֹשִׁים שֶׁקֶל:
5 And if it be from five years old even unto twenty years old, then thy valuation shall be for the male twenty shekels, and for the female ten shekels.	וְאִם מִבֶּן־חֲמִישׁ שָׁנִים וְעַד בֶּן־עֶשְׂרִים שָׁנָה וְיְהִי פִירְסָנֶיהָ דִּדְכוּרָא עֶסְרִין סֵלֶעִין וְלִנְקִבְתָּהּ עֶשֶׂר סֵלֶעִין:	וְאִם מִבֶּן־חֲמִישׁ שָׁנִים וְעַד בֶּן־עֶשְׂרִים שָׁנָה וְיְהִי עֶרְכָּךְ הַזָּכָר עֶשְׂרִים שֶׁקֶלִים וְלִנְקִבָּהּ עֶשְׂרֵת שֶׁקֶלִים:
6 And if it be from a month old even unto five years old, then thy valuation shall be for the male five shekels of silver, and for the female thy valuation shall be three shekels of silver.	וְאִם מִבֶּן־יָרֵחַ וְעַד בֶּן־חֲמִישׁ שָׁנִים וְיְהִי פִירְסָנֶיהָ דִּדְכוּרָא חֲמִישׁ סֵלֶעִין דְּכֶסֶף וְלִנְקִבְתָּהּ פִּירְסָנָהּ תִּלְתַּל סֵלֶעִין דְּכֶסֶף:	וְאִם מִבֶּן־חֹדֶשׁ וְעַד בֶּן־חֲמִישׁ שָׁנִים וְיְהִי עֶרְכָּךְ הַזָּכָר חֲמִשָּׁה שֶׁקֶלִים כֶּסֶף וְלִנְקִבָּהּ עֶרְכָּךְ שְׁלֹשֶׁת שֶׁקֶלִים כֶּסֶף:
7 And if it be from sixty years old and upward: if it be a male, then thy valuation shall be fifteen shekels, and for the female ten shekels.	וְאִם מִבֶּן־שֵׁטִין שָׁנִים וְלַעֲלֹא אִם דְּכוּרָא וְיְהִי פִירְסָנֶיהָ חֲמִישׁ עֶשֶׂר סֵלֶעִין וְלִנְקִבְתָּהּ עֶשֶׂר סֵלֶעִין:	וְאִם מִבֶּן־שְׁשִׁים שָׁנָה וְלַעֲלֹא אִם־זָכָר וְיְהִי עֶרְכָּךְ חֲמִשָּׁה עֶשֶׂר שֶׁקֶל וְלִנְקִבָּהּ עֶשְׂרֵת שֶׁקֶלִים:
8 But if he be too poor for thy valuation, then he shall be set before the priest, and the priest shall value him; according to the means of him that vowed shall the priest value him.	וְאִם מִסְכֵּן הוּא מִפִּירְסָנֶיהָ וַיִּקְיַמְנֶיהָ קֹדֶם כֹּהֵנָא וַיִּפְרוֹס יְתִיהָ כֹּהֵנָא עַל פִּי דְתַדְבִּיק יָד נָדְרָא וַיִּפְרְסֶנְיָהּ כֹּהֵנָא:	וְאִם־מָדָּה הוּא מִעֶרְכָּךְ וְהָעֲמִידוּ לִפְנֵי הַכֹּהֵן וְהָעֲרִיף אֹתוֹ הַכֹּהֵן עַל־פִּי אִשֶּׁר תִּשְׁיֹל יָד הַנֹּדֵר יַעֲרִיכֵנוּ הַכֹּהֵן: (ס)
9 And if it be a beast, whereof men bring an offering unto the LORD, all that any man giveth of such unto the LORD shall be holy.	וְאִם בְּעִירָא דִּיקְרָבֹן מִנֶּה קוֹדֶשָׁא קֹדֶם יְיָ כָּל דִּיתִין מִנֶּה קֹדֶם יְיָ יְהִי קוֹדֶשָׁא:	וְאִם־בְּהֵמָה אֲשֶׁר יִקְרִיבוּ מִמֶּנָּה קָרְבָּן לַיהוָה כָּל אֲשֶׁר יִתֵּן מִמֶּנּוּ לַיהוָה יִהְיֶה־קֹדֶשׁ:
10 He shall not alter it, nor change it, a good for a bad, or a bad for a good; and if he shall at all change beast for beast, then both it and that for which it is changed shall be holy.	לֹא יַחֲלֻפְנֶיהָ וְלֹא יַעֲבֹר יְתִיהָ טָב בְּבִישׁ אֹו בִישׁ בְּטָב וְאִם חֲלָפָא יַחֲלִיף בְּעִירָא בְּבִעִירָא וְיְהִי הוּא וְחֲלוּפֶיהָ יְהִי קוֹדֶשָׁא:	לֹא יַחֲלִיפֵנּוּ וְלֹא־יִמִּיר אֹתוֹ טוֹב בְּרָע אֹו־רָע בְּטוֹב וְאִם־הִמָּר יִמִּיר בְּהֵמָה בְּבֵהֵמָה וְהָיָה־הוּא וְתַמּוּרָתוֹ יִהְיֶה־קֹדֶשׁ:

זו: ערכך. כמו ערך, וכפל הכפ"ן, לא ידעתי מאיזה לשון הוא:
(5) ואם מבן חמש שנים. לא שיהא הנודר קטן שאין דדצרי קטן כלום, אלא גדול שאמר ערך קטן הזה שהוא בן חמש שנים עלי:
(7) ואם מבן ששים שנה וגו'. כשמגיע לימי הזקנה האשה קרובה להחשב כאיש, לפיכך האיש פוחת בהזדקנו יותר משלש בערכו, והאשה אינה פוחתת אלא שלש בערכה, דאמרי אינשי (ערכין יט.). סָפָא צִיטָא פָּסָא צִיטָא, סָפָא צִיטָא סִימָא צִיטָא וְסִימָא טָפָא צִיטָא:
(8) ואם מדך הוא. שאין ידו משגת ליתן הערך הזה: והעמידו. לנערך לפני הכהן ויעריכנו לפי השגת ידו של מעריך: על פי אשר תשיג. לפי מה שיש לו יסדרנו, וישאיר לו כדי חייו, מטה כר וכסת וכלי אומנות, אם היה חמר משאיר לו חמורו (ערכין כג):
(9) כל אשר יתן ממנו. אמר רגלה של זו עולה, דצרי קיימין, ותמכר לזרכי עולה, ודמיה חולין, חוץ מדמי אותו האזכר:

<p>And if it be any unclean beast, of which they may not bring an offering unto the LORD, then he shall set the beast before the priest.</p>	<p>וְאִם כָּל-בְּהֵמָה טְמֵאָה אֲשֶׁר לֹא-יִקְרְבוּ מִמֶּנָּה קֶרְבֵּן לַיהוָה וְהָעֵמִיד אֶת-הַבְּהֵמָה לִפְנֵי הַכֹּהֵן:</p>	<p>וְאִם כָּל-בְּהֵמָה טְמֵאָה אֲשֶׁר לֹא-יִקְרְבוּ מִמֶּנָּה קֶרְבֵּן לַיהוָה וְהָעֵמִיד אֶת-הַבְּהֵמָה לִפְנֵי הַכֹּהֵן:</p>
<p>And the priest shall value it, whether it be good or bad; as thou the priest valuest it, so shall it be.</p>	<p>וְהָעֵרִיד הַכֹּהֵן אֹתָהּ בֵּין טוֹב וּבֵין רָע כַּעֲרֶכֶךָ הַכֹּהֵן כֵּן יִהְיֶה:</p>	<p>וְהָעֵרִיד הַכֹּהֵן אֹתָהּ בֵּין טוֹב וּבֵין רָע כַּעֲרֶכֶךָ הַכֹּהֵן כֵּן יִהְיֶה:</p>
<p>But if he will indeed redeem it, then he shall add the fifth part thereof unto thy valuation.</p>	<p>וְאִם יִגְאֹלֶנָּה וְיָסַף חֲמִישֶׁתוֹ עַל-עֲרֶכֶךָ:</p>	<p>וְאִם יִגְאֹלֶנָּה וְיָסַף חֲמִישֶׁתוֹ עַל-עֲרֶכֶךָ:</p>
<p>And when a man shall sanctify his house to be holy unto the LORD, then the priest shall value it, whether it be good or bad; as the priest shall value it, so shall it stand.</p>	<p>וְאִישׁ כִּי-יִקְדֹּשׁ אֶת-בֵּיתוֹ קֹדֶשׁ לַיהוָה וְהָעֵרִיכוּ הַכֹּהֵן בֵּין טוֹב וּבֵין רָע כַּאֲשֶׁר יַעֲרִיד אֹתוֹ הַכֹּהֵן כֵּן יָקוּם:</p>	<p>וְאִישׁ כִּי-יִקְדֹּשׁ אֶת-בֵּיתוֹ קֹדֶשׁ לַיהוָה וְהָעֵרִיכוּ הַכֹּהֵן בֵּין טוֹב וּבֵין רָע כַּאֲשֶׁר יַעֲרִיד אֹתוֹ הַכֹּהֵן כֵּן יָקוּם:</p>
<p>And if he that sanctified it will redeem his house, then he shall add the fifth part of the money of thy valuation unto it, and it shall be his.</p>	<p>וְאִם הַמְקִדִּישׁ יִגְאֹל אֶת-בֵּיתוֹ וְיָסַף חֲמִישִׁית כֶּסֶף-עֲרֶכֶךָ עָלָיו וְהָיָה לוֹ:</p>	<p>וְאִם הַמְקִדִּישׁ יִגְאֹל אֶת-בֵּיתוֹ וְיָסַף חֲמִישִׁית כֶּסֶף-עֲרֶכֶךָ עָלָיו וְהָיָה לוֹ:</p>
<p>And if a man shall sanctify unto the LORD part of the field of his possession, then thy valuation shall be according to the sowing thereof; the sowing of a homer of barley shall be valued at fifty shekels of silver.</p>	<p>וְאִם מִשְׁכָּה אֲחֻזָּתוֹ יִקְדִּישׁ אִישׁ לַיהוָה וְהָיָה עֲרֶכֶךָ לְפִי זֶרְעוֹ זֶרַע חֲמִישִׁים שֶׁקֶל כֶּסֶף:</p>	<p>וְאִם מִשְׁכָּה אֲחֻזָּתוֹ יִקְדִּישׁ אִישׁ לַיהוָה וְהָיָה עֲרֶכֶךָ לְפִי זֶרְעוֹ זֶרַע חֲמִישִׁים שֶׁקֶל כֶּסֶף:</p>
<p>If he sanctify his field from the year of jubilee, according to thy valuation it shall stand.</p>	<p>אִם מִשְׁנַת הַיָּבֵל יִקְדִּישׁ שָׂדֵהוּ כַּעֲרֶכֶךָ יָקוּם:</p>	<p>אִם מִשְׁנַת הַיָּבֵל יִקְדִּישׁ שָׂדֵהוּ כַּעֲרֶכֶךָ יָקוּם:</p>

- (10) טוב ברע. חס בצעל מוס (ת"כ פרק ט, ו): או רע בטוב. וכל שכן טוֹב צטוֹב, ורע צרע (תמורה ט).
(11) ואם כל בהמה טמאה. צעל מוס הכתוב מדבר שהיא טמאה להקרבה, ולמדך הכתוב שאין קדשים תמימים יולדו לחולין צפדין, אלא א"כ הומומו (שם לז: ת"כ פרשתא ד, א).
(12) כערבך הכהן בן יהיה. לשאר כל אדם הצא לקנותה מיד הקדש:
(13) ואם גאל יגאלנה. צעלים החמיר הכתוב, להוסיף חומש, וכן במקדיש בית, וכן במקדיש את השדה, וכן צפדין מעשר שני, הצעלים מוסיפין חומש, ולא שאר כל אדם (ת"כ שם ז).
(16) והיה ערבך לפי זרעו. ולא כפי שוויה, אחת שדה טובה ואחת שדה רעה פדיון הקדשן שוים, בית כור שעורים צחמשים שקלים, כך גזירת הכתוב, והוא שצא לגאלה צחמלת היוצל, ואם צא לגאלה צחמלעו נותן לפי החשבון, סלע ופויקדיון לשנה (ערכין כה), לפי שאינה הקדש אלא למנין שני היוצל, שאם נגאלה הרי טוב, ואם לאו הגזר מוכרה צדמים הללו לאחר ועומדת ציד הלוקח עד היוצל כשאר כל השדות המכורות, וכשהיא יולאה מידו חוזרת לכהנים של אותו משמר שהיוצל פוגע צו ומתחלקת ציניהם (שם כח), זהו המשפט האמור במקדיש שדה, ועכשיו אפרשנו על קדר המקראות:
(17) אם משנת היובל יקדיש וגו'. אם משעברה שנת היוצל מיד הקדישה וצא זה לגאלה מיד: כערבך יקום. כערך הזה האמור יהיה, חמשים כסף יתן:

18	But if he sanctify his field after the jubilee, then the priest shall reckon unto him the money according to the years that remain unto the year of jubilee, and an abatement shall be made from thy valuation.	וְאִם־אַחַר הִיבֵל יִקְדִּישׁ שָׂדֵהוּ וַחֲשַׁב־לּוֹ הַכֹּהֵן אֶת־הַכֶּסֶף עַל־פִּי הַשָּׁנִים הַנּוֹתָרֹת עַד שָׁנַת הִיבֵל וְנִגְרַע מֵעֶרְכָּךְ׃	וְאִם בְּתֵר יוֹבִילָא יִקְדִּישׁ חֲקִלְהּ וַיַּחֲשִׁיב לִיה פְּהֵנָּא יֵת כֶּסֶפָּא עַל פּוּם שְׁנִיָּא דְאַשְׁתְּאַרְא עַד שְׁתָּא דִּיּוֹבִילָא וַיִּתְּמַנַּע מִפּוּרְסָנִיה׃
19	And if he that sanctified the field will indeed redeem it, then he shall add the fifth part of the money of thy valuation unto it, and it shall be assured to him.	וְאִם־גָּאֵל יִגְאֹל אֶת־הַשָּׂדֶה הַמִּקְדָּשׁ אֹתוֹ וַיֹּסֶף חֲמִשִּׁית כֶּסֶף־עֶרְכָּךְ עָלָיו וְקָם לוֹ׃	וְאִם מִפְּרָק יִפְרוֹק יֵת חֲקִלָּא דְאַקְדִּישׁ יִתִּיה וַיֹּסֶף חוֹמֶשׁ כֶּסֶף פּוּרְסָנִיה עָלוּהִי וַיִּקּוּם לִיה׃
20	And if he will not redeem the field, or if he have sold the field to another man, it shall not be redeemed any more.	וְאִם־לֹא יִגְאֹל אֶת־הַשָּׂדֶה וְאִם־מָכַר אֶת־הַשָּׂדֶה לְאִישׁ אַחֵר לֹא יִגְאֹל עוֹד׃	וְאִם לֹא יִפְרוֹק יֵת חֲקִלָּא וְאִם זָבִין יֵת חֲקִלָּא לְגַבְרָא אַחֲרֹן לֹא יִתְפָּרִיק עוֹד׃
21	But the field, when it goeth out in the jubilee, shall be holy unto the LORD, as a field devoted; the possession thereof shall be the priest's.	וְהָיָה הַשָּׂדֶה בְּצֵאתוֹ בִּיבֵל קֹדֶשׁ לַיהוָה כְּשָׂדֶה הַחֲרָם לִכְהֵן תִּהְיֶה אֲחֻזָּתוֹ׃	וְהָיָה חֲקִלָּא בְּמִפְקִיָּה בִּיּוֹבִילָא קוּדְשָׁא קֳדָם יְיָ כְּחֲסֵל חֲרָמָא לְכַהֲנָא תִּהִי אֲחֻסְתִּיהָ׃
22	And if he sanctify unto the LORD a field which he hath bought, which is not of the field of his possession;	וְאִם־אֶת־שָׂדֶה מִקְנָתוֹ אֲשֶׁר לֹא מִשָּׂדֶה אֲחֻזָּתוֹ יִקְדִּישׁ לַיהוָה׃	וְאִם יֵת חֲסֵל זָבִינוּהִי דְלֹא מִחֲסֵל אֲחֻסְתִּיהָ יִקְדִּישׁ קֳדָם יְיָ׃
23	then the priest shall reckon unto him the worth of thy valuation unto the year of jubilee; and he shall give thy valuation in that day, as a holy thing unto the LORD.	וַחֲשַׁב־לּוֹ הַכֹּהֵן אֶת מִכְסֵּת הָעֶרְכָּךְ עַד שָׁנַת הִיבֵל וְנָתַן אֶת־הָעֶרְכָּךְ בַּיּוֹם הַהוּא קֹדֶשׁ לַיהוָה׃	וַיַּחֲשִׁיב לִיה פְּהֵנָּא יֵת נָסִיב פּוּרְסָנִיה עַד שְׁתָּא דִּיּוֹבִילָא וַיִּתֵּן יֵת פּוּרְסָנִיה בִּיּוֹמָא הַהוּא קוּדְשָׁא קֳדָם יְיָ׃

(18) ואם אחר היביל יקדיש. וכן אם הקדישה משנת היוצל ונשתהה ציד גזר וצא זה לגאלה אחר היוצל: וחשב לו הכהן את הכסף על פי השנים הנותרות. כפי חשבון. כיצד הרי קצב דמיה של ארבעים ותשע שנים חמשים שקל, הרי שקל לכל שנה ושקל יתר על כולן, והשקל ארבעים ושמונה פונדיונין, הרי סלע ופונדיון לשנה אלא שחמר פונדיון אחד לכולן, ואמרו רבותינו (בכורות ג.) שאותו פונדיון קלצון לפְּרוּקְרוֹט, והבא לגאול יתן סלע ופונדיון לכל שנה לשנים הנותרות עד שנת היוצל: ונגרע מערכך. מנין השנים שמשנת היוצל, עד שנת הפדיון: (19) ואם גאל יגאל. המקדיש אותו יוסיף חומש על הקצבה הזאת: (20) ואם לא יגאל את השדה. המקדיש: ואם מכר. הגזר (ערכין כה:): את השדה לאיש אחר לא יגאל עוד. לשונו ציד המקדיש:

(21) והיה השדה בצאתו ביביל. מיד הלוקחו מן הגזר, כדרך שאר שדות היוצאות מיד לוקחיהם ציוצול: קדש לה. לא שישונו להקדש צדק הצית ליד הגזר, אלא כשדה החמר הנמון לכהנים, שנאמר כָּל חָרָם בְּיִשְׂרָאֵל לָךְ יְהִיָּה (במדבר יח, יד), אף זו תחלק לכהנים של אותו משמר שיום הכפורים של יוצל פוגע בו (ערכין כה:): (22) ואם את שדה מקבחו וגו'. חלוק יש בין שדה מקנה לשדה אחוזה, ששדה מקנה לא תחלק לכהנים ציוצול, לפי שאינו יכול להקדישה אלא עד היוצל, שהרי ציוצול היתה עתידה לנאת מידו ולשונו לצעלים, לפיכך, אם צא לגאלה, יגאל צדמים הללו הקצוצים לשדה אחוזה, ואם לא יגאל, וימכרנה גזר לאחר, או אם לא יגאל הוא, בשנת היוצל ישונו השדה לאשר קנהו מאתו, אותו שהקדישה, ופן תאמר לאשר קנהו הלוקח הזה האחרון מאתו, וזהו הגזר, לכך הוצרך לומר לאשר לו אחוזת הארץ, מירושת אבות, וזהו צעלים הראשונים שמכרוה למקדיש (שם כו:):

24	In the year of jubilee the field shall return unto him of whom it was bought, even to him to whom the possession of the land belongeth.	בשנת היובל ישוב השדה לאשר קנהו מאתו לאשר-לו אחזת הארץ:	בשנת היובל ישוב השדה לאשר קנהו מאתו לאשר-לו אחזת הארץ:
25	And all thy valuations shall be according to the shekel of the sanctuary; twenty gerahs shall be the shekel.	וכל-ערפך יהיה בשקל הקדש עשרים גרה יהיה השקל:	וכל-ערפך יהיה בשקל הקדש עשרים גרה יהיה השקל:
26	Howbeit the firstling among beasts, which is born as a firstling to the LORD, no man shall sanctify it; whether it be ox or sheep, it is the LORD'S.	אך-בכור אשר-יבכר ליהוה בבמה לא-יקדיש איש אתו אם-שור אם-שה ליהוה הוא:	אך-בכור אשר-יבכר ליהוה בבמה לא-יקדיש איש אתו אם-שור אם-שה ליהוה הוא:
27	And if it be of an unclean beast, then he shall ransom it according to thy valuation, and shall add unto it the fifth part thereof; or if it be not redeemed, then it shall be sold according to thy valuation.	ואם בבמה הטמאה ופדה בערפך ויסף חמשתו עליו ואם-לא יגאל ונמכר בערפך:	ואם בבמה הטמאה ופדה בערפך ויסף חמשתו עליו ואם-לא יגאל ונמכר בערפך:
28	Notwithstanding, no devoted thing, that a man may devote unto the LORD of all that he hath, whether of man or beast, or of the field of his possession, shall be sold or redeemed; every devoted thing is most holy unto the LORD.	אך-כל-חרם אשר יחרם איש ליהוה מכל-אשר-לו מאדם ובהמה ומשדה אחזתו לא ימכר ולא יגאל כל-חרם קדש-קדשים הוא ליהוה:	אך-כל-חרם אשר יחרם איש ליהוה מכל-אשר-לו מאדם ובהמה ומשדה אחזתו לא ימכר ולא יגאל כל-חרם קדש-קדשים הוא ליהוה:
29	None devoted, that may be devoted of men, shall be ransomed; he shall surely be put to death.	כל חרמא דיתחרם מן אנשא לא יתפריק אתקטיל:	כל-חרם אשר יחרם מן האדם לא יפדה מות יומת:

(25) וכל ערכך יהיה בשקל הקדש. כל ערכך שכתוב צו שקלים יהיה בשקל הקדש: עשרים מעות, כך היו מתחלה, ולאחר מכן הוסיפו שמות, ואמרו רבותינו (בכורות נ.) שש מעה כסף דינר, עשרים וארבע מעות לסלע: (26) לא יקדיש איש אתו. לשם קרבן אחר, לפי שאינו שלו: (27) ואם בבמה הטמאה וגו'. אין המקרא הזה מוסב על הבכור, שאין לומר בבכור בהמה טמאה ופדה בערכך, וחמור אין זה, שהרי אין פדיון פטר חמור אלא טלה, והוא מתנה לכהן ואינו להקדש, אלא הכתוב מוסב על ההקדש, שהכתוב שלמעלה דבר בפדיון בהמה טהורה שהוממה, וכאן דבר במקדש בהמה טמאה לבדק הבית (מנחות קא.) ופדה בערכך. כפי מה שיעריכנה הכהן: ואם לא יגאל. ע"י צעלים (ת"כ פרק ג, צ.) ונמכר בערכך. לאחרים: (28) אך כל חרם וגו'. נחלקו רבותינו בדבר (ערכין כח.), יש אומרים סתם חרמים להקדש (שם ה), ומה אני מקיים כל חרם בשראל לך יהיה (צמדז יח, יד), בחרמי כהנים, שפירש ואמר הרי זה חרם לכהן, ויש שאמרו סתם חרמים לכהנים: לא ימכר ולא יגאל. אלא ניתן לכהן, לדברי האומר סתם חרמים לכהנים, מפרש מקרא זה בסתם חרמים, והאומר סתם חרמים לבדק הבית, מפרש מקרא זה, בחרמי כהנים, שהכל מודים שחרמי כהנים אין להם פדיון (ערכין כח.), עד שיצואו ליד כהן, וחרמי גבוה נפדים: כל חרם קדש קדשים הוא. האומר סתם חרמים לבדק הבית, מביא ראיה מכאן, והאומר סתם חרמים לכהנים, מפרש כל חרם קדש קדשים הוא לה', ללמד שחרמי כהנים חלים על קדשי קדשים, ועל קדשים קלים, ונותן לכהן כמו ששנינו במסכת ערכין (כח:) אם נדר, נותן דמיהם, ואם נדבה, נותן את טובתה: מאדם. כגון שהחרים עצדיו ושפחותיו הכנענים (שם כח.):

<p>30 And all the tithe of the land, whether of the seed of the land, or of the fruit of the tree, is the LORD'S; it is holy unto the LORD.</p>	<p>וְכָל-מַעֲשֵׂר הָאָרֶץ מִזֶּרַע וְכָל מַעֲשֵׂר אֲרֶעָא מִזֶּרַע הָאָרֶץ מִפְּרִי הָעֵץ לִיהוָה הוּא דְאֲרֶעָא מִפְּרִי אֵילָנָא דִּי הוּא קֹדֶשׁ לַיהוָה: קוּדְשָׁא קֳדָם יְיָ:</p>	<p>30</p>
<p>31 And if a man will redeem aught of his tithe, he shall add unto it the fifth part thereof.</p>	<p>וְאִם-גָּאֵל יִגְאֹל אִישׁ מִמַּעֲשֵׂרוֹ וְאִם מִפְּרֵק יִפְרוֹק גְּבֵר מִמַּעֲשֵׂרֵיהּ חֲמִישִׁיהּ יוֹסִיף עֲלֹהֶי: חֲמִשִּׁיתוֹ יֹסֶף עָלָיו:</p>	<p>31</p>
<p>32 And all the tithe of the herd or the flock, whatsoever passeth under the rod, the tenth shall be holy unto the LORD.</p>	<p>וְכָל-מַעֲשֵׂר בָקָר וְצֹאן כָּל וְכָל מַעֲשֵׂר תּוֹרִין וְעֹאן אֲשֶׁר-יַעֲבֹר תַּחַת הַשֹּׁבֵט כָּל דִּיעֵבֵר תַּחֲזֹת חוּטְרָא הָעֲשִׂירִי יִהְיֶה-קֹדֶשׁ לַיהוָה: עֲשִׂירָאָה יְהִי קוּדְשָׁא קֳדָם יְיָ:</p>	<p>מפטיר 32</p>
<p>33 He shall not inquire whether it be good or bad, neither shall he change it; and if he change it at all, then both it and that for which it is changed shall be holy; it shall not be redeemed.</p>	<p>לֹא יִבְקֹר בֵּין-טוֹב לָרַע וְלֹא לֹא יִבְקֹר בֵּין טָב לְבִישׁ וְלֹא יִמְרְנוּ וְאִם-הִמָּר יִמְרְנוּ וְהָיָה יְחַלְפִּינָהּ וְאִם חֲלָפָא יְחַלְפִּינָהּ הוּא וְתַמּוּרְתּוֹ יִהְיֶה-קֹדֶשׁ לֹא וְיְהִי הוּא וְחֲלוּפִיָּהּ יְהִי קוּדְשָׁא יִגְאֹל: לֹא יִתְפָּרֵק:</p>	<p>33</p>
<p>34 These are the commandments, which the LORD commanded Moses for the children of Israel in mount Sinai.</p>	<p>אֵלֶּה הַמִּצְוֹת אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֱלֹהֵי פְקוּדֵיָא דְפִשְׁדָּא יְיָ יְת אֶת-מֹשֶׁה אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהָר מֹשֶׁה לֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּטוֹרָא סִינַי: דְּסִינַי:</p>	<p>עח פסוקים 34</p>

The Haftarah is Jeremiah 16:19 – 17:14 on page 160.

(29) כָּל חָרָם אֲשֶׁר יִחְרֹם וְגו'. הַיּוֹאֵל לַיהוָה וְאִמָּר אֶחָד עָרְכוּ עָלַי, לֹא אִמָּר כָּלוּם (שָׁם ו. ת"כ שָׁם ז): מוֹת יוֹמָת. הָרִי הוֹלֵךְ לְמוֹת, לִפְיֶכֶךְ לֹא יִפְדֶּה, אֵין לוֹ לֹא דְמִים, וְלֹא עֶרֶךְ:

(30) וְכָל מַעֲשֵׂר הָאָרֶץ. צִוָּה הָאָרֶץ. דָּגָן: מִפְּרִי הָעֵץ. תִּירוֹשׁ וַיִּנְהָר: לַח' הוּא. קִנְאוּ הָשָׁם וּמִשׁוֹלַחנֵנוּ זֶה לָךְ לַעֲלוֹת וְלֵאכּוֹל בִּירוּשָׁלַיִם, כִּמוֹ שֶׁנֶּאֱמָר וְאֶכְלֶסְ לֶכְנִי ה' אֶלְהֵיךָ מֵעַשָׂר דָּגָןךָ תִּירְשָׁךָ וְגו' (דְּבָרִים יד, כג קִידוּשִׁין נג):

(31) מִמַּעֲשֵׂרוֹ. וְלֹא מִמַּעֲשֵׂר חֲצִירוֹ, הַפּוּדָה מֵעֵשֶׂר שֶׁל חֲצִירוֹ אֵין מוֹסִיף חוּמֶשׁ (שָׁם כד). וְמָה הִיא גְּאוּלָּמוֹ, כְּדִי לַחֲתִירוֹ בְּאִכְלָהּ כָּל מִקּוֹם, וְהַמַּעֲשֵׂר יַעֲלֶה וְיֵאכֹל בִּירוּשָׁלַיִם, כִּמוֹ שֶׁכְּתוּב וְנִסְתָּה בְּכָסֶף וְגו':

(32) תַּחַת הַשֹּׁבֵט. כִּשְׁבָּל לַעֲשֹׂר מוֹזִיאָן בְּפִתְחֵהּ זֶה אַחֵר זֶה, וְהַעֲשִׂירִי מִכָּה בְּשִׁבְטֵי כְּבוֹדָהּ בְּסִקְרָא לִהְיוֹת נִיכָר שֶׁהוּא מֵעֵשֶׂר, כִּן עוֹשֶׂה לְטָלָאִים וְעֹגְלִים שֶׁל כָּל שָׁנָה וְשָׁנָה (בְּכוֹרוֹת נח): יְהִיָּה קֹדֶשׁ. לִיקָרֵב לְמוֹזָח דְּמוֹ וְאִמּוֹרִי, וְהַבֶּשֶׂר נֹאכֵל לְבַעֲלִים, שֶׁהִי לֹא נִמְנָה עִם שָׂאֵר מַחֲנוֹת כְּהוֹנָה, וְלֹא מִזִּינוּ שִׁיחָא בְּשָׂרָהּ נִתָּן לְכַהֲנִים:

(33) לֹא יִבְקֹר וְגו'. לִפִּי שֶׁנֶּאֱמָר וְכָל מִצְוָה נְדָרִיקָם (שָׁם יב, יא), יִכּוֹל יֵהָא בּוֹרֵר וּמוֹזִיא אֶת הַיָּפֶה, תַּלְמוּד לומר לֹא יִבְקֹר בֵּין טוֹב לָרַע, בֵּין חָסֵם בֵּין צִין בְּעַל מוֹם, חֲלָה עָלָיו קְדוּשָׁה, וְלֹא שִׁיקְרִיב בְּעַל מוֹם, אֲלֵא יֵאכֹל בְּתוֹרַת מֵעֵשֶׂר, וְאִסּוּר לִיגְזוֹ וְלִיעֲבֹד (בְּכוֹרוֹת יד):

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה בַּמִּדְבָּר סִינַי
בְּאֵהָל מוֹעֵד בְּאַחַד לַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי בַּשָּׁנָה
הַשֵּׁנִית לְצֵאתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֵאמֹר:

שָׂאוּ אֶת-רֹאשׁ כָּל-עֵדֶת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל
לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת
כָּל-זָכָר לְגִלְגָּלָתָם:

מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמוֹעַלָה כָּל-יֹצֵא צִבָּא
בְּיִשְׂרָאֵל תִּפְקְדוּ אֹתָם לְצִבְאוֹתָם אַתָּה
וְאַהֲרֹן:

וְאַתְּכֶם יְהוֹי אִישׁ אִישׁ לְמִטָּה אִישׁ רֹאשׁ
לְבֵית-אֲבֹתָיו הוּא:

וְאֵלֶּה שְׁמוֹת הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר יַעֲמְדוּ אִתְּכֶם
לְרֹאשׁוֹן אֶלְיָצוּר בֶּן-שִׁדְיָאוּר:

לְשִׁמְעוֹן שְׁלִמְיָאֵל בֶּן-צוּרִישַׁדָּי:

לְיְהוּדָה נַחֲשֹׁן בֶּן-עֲמִינָדָב:

לְיִשָּׁשָׁכָר נֶתַנָּאֵל בֶּן-צוּעָר:

לְזִבּוּלֹן אֱלִיאָב בֶּן-חֶלֶן:

לְבִנְיָמִן יוֹסֵף לְאֶפְרַיִם אֱלִישָׁמַע בֶּן-עֲמִיהוּד
לְמְנַשֶּׁה גַּמְלִיאֵל בֶּן-פְּדָחְזוּר:

לְבִנְיָמִן אֲבִידָן בֶּן-גִּדְעֹנִי:

לְדָן אַחִיעֶזֶר בֶּן-עֲמִישַׁדָּי:

לְאַשֶׁר פַּגְעִיאֵל בֶּן-עֶכְרָן:

לְגָד אֶלְיָסָף בֶּן-דְּעוּאֵל:

לְנַפְתָּלִי אַחִירָע בֶּן-עֵינָן:

אֵלֶּה (כ' קריאי) [ק' קרואי] הַעֲדָה נְשִׂאֵי
מִטּוֹת אֲבוֹתָם רֹאשֵׁי אֲלֵפֵי יִשְׂרָאֵל הֵם:

וַיִּקַּח מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶת הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה
אֲשֶׁר נִקְּבוּ בְּשֵׁמֹת: (בספרי ספרד ואשכנז
בשמות)

AND THE LORD spoke unto Moses in the wilderness
of Sinai, in the tent of meeting, on the first day of the
second month, in the second year after they were come
out of the land of Egypt, saying:

'Take ye the sum of all the congregation of the
children of Israel, by their families, by their fathers'
houses, according to the number of names, every
male, by their polls;

from twenty years old and upward, all that are able to
go forth to war in Israel: ye shall number them by
their hosts, even thou and Aaron.

And with you there shall be a man of every tribe,
every one head of his fathers' house.

And these are the names of the men that shall stand
with you: of Reuben, Elizur the son of Shedeur.

Of Simeon, Shelumiel the son of Zurishaddai.

Of Judah, Nahshon the son of Amminadab.

Of Issachar, Nethanel the son of Zuar.

Of Zebulun, Eliab the son of Helon.

Of the children of Joseph: of Ephraim, Elishama the
son of Ammihud; of Manasseh, Gamaliel the son of
Pedahzur.

Of Benjamin, Abidan the son of Gideoni.

Of Dan, Ahiezer the son of Ammishaddai.

Of Asher, Pagiel the son of Ochran.

Of Gad, Eliasaph the son of Deuel.

Of Naphtali, Ahira the son of Enan.'

These were the elect of the congregation, the princes
of the tribes of their fathers; they were the heads of
the thousands of Israel.

And Moses and Aaron took these men that are
pointed out by name.

וְאֵת כָּל־הָעֵדָה הִקְהִילוּ בְּאַחַד לַחֹדֶשׁ
הַשֵּׁנִי וַיִּתְּלֻדּוּ עַל־מִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית אֲבֹתָם
בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת מִבֶּן עָשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה
לְגִלְגָּלָתָם:

18

And they assembled all the congregation together on the first day of the second month, and they declared their pedigrees after their families, by their fathers' houses, according to the number of names, from twenty years old and upward, by their polls.

כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה וַיִּפְקְדֵם
בְּמִדְבַּר סִינַי: (ס)

19

As the LORD commanded Moses, so did he number them in the wilderness of Sinai.

הפטרות

הפטרת ויקרא

The Haftarah is Isaiah 43:21 – 44:23. For Shabbat Zachor the maftir and haftarah are on page 167. On Shabbat HaHodesh read the Maftir and Haftarah on page 175.

עם-זו יצרתני לי תהלתי יספרו: (ס)	XLIII:21	The people which I formed for Myself, That they might tell of My praise.
וְלֹא-אֲתִי קָרָאתָ יַעֲקֹב כִּי-יִגְעֶתָ בִּי יִשְׂרָאֵל:	22	Yet thou hast not called upon Me, O Jacob, Neither hast thou wearied thyself about Me, O Israel.
לֹא-הֵבִיאתָ לִי שֹׁהַ עֲלִיתִיךָ וּזְבָחִיךָ לֹא כִבַּדְתָּנִי לֹא הִעֲבַדְתִּיךָ בְּמִנְחָה וְלֹא הוֹגַעְתִּיךָ בְּלִבְנוֹנָה:	23	Thou hast not brought Me the small cattle of thy burnt-offerings; Neither hast thou honoured Me with thy sacrifices. I have not burdened thee with a meal-offering, Nor wearied thee with frankincense.
לֹא-קָנִיתָ לִּי בַכֶּסֶף קָנָה וְחֶלֶב זִבְחִיךָ לֹא הִרְוִיתָנִי אֹךְ הִעֲבַדְתָּנִי בְּחַטָּאוֹתֶיךָ הוֹגַעְתָּנִי בְּעֲוֹנוֹתֶיךָ:	24	Thou hast bought Me no sweet cane with money, Neither hast thou satisfied Me with the fat of thy sacrifices; But thou hast burdened Me with thy sins, Thou hast wearied Me with thine iniquities.
אֲנֹכִי אֲנֹכִי הוּא מַחֶה פֶשְׁעֶיךָ לְמַעְנֵי וְחַטָּאוֹתֶיךָ לֹא אֶזְכֹּר:	25	I, even I, am He that blotteth out thy transgressions for Mine own sake; And thy sins I will not remember.
הִזְכִּירְנִי נִשְׁפָּטָה יַחַד סִפֵּר אֶתָּה לְמַעַן תִּצְדָּק:	26	Put Me in remembrance, let us plead together; Declare thou, that thou mayest be justified.
אָבִיךָ הִרְאִישׁוֹן חָטָא וּמְלִיצֶיךָ פָּשְׁעוּ בִּי:	27	Thy first father sinned, And thine intercessors have transgressed against Me.
וְאֶחָלָל שָׂרֵי קֹדֶשׁ וְאַתָּנָה לְחֶרֶם יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל לְגִדּוּפִים: (פ)	28	Therefore I have profaned the princes of the sanctuary, And I have given Jacob to condemnation, And Israel to reviling.
וְעַתָּה שְׁמַע יַעֲקֹב עַבְדִּי וְיִשְׂרָאֵל בְּחֵרָתִי בּוֹ:	XLIV:1	Yet now hear, O Jacob My servant, And Israel, whom I have chosen;
כֹּה-אָמַר יְהוָה עֹשֶׂה וַיְצַרְךָ מִבֶּטֶן יַעֲזֹרָךְ אֶל-תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב וַיִּשְׁרֹן בְּחֵרָתִי בּוֹ:	2	Thus saith the LORD that made thee, And formed thee from the womb, who will help thee: Fear not, O Jacob My servant, And thou, Jeshurun, whom I have chosen.
כִּי אֶצְקֶ-מַיִם עַל-צִמָּא וְנִזְלִים עַל-יְבֶשֶׁת אֶצְקֶ רוּחִי עַל-זֶרְעֶךָ וּבִרְכֹתִי עַל-צִאצְאֶיךָ:	3	For I will pour water upon the thirsty land, And streams upon the dry ground; I will pour My spirit upon thy seed, And My blessing upon thine offspring;
וְצִמְחוּ בִּבְיִן חֲצִיר כַּעֲרָבִים עַל-יְבֵלִי-מַיִם:	4	And they shall spring up among the grass, As willows by the watercourses.

זֶה יֹאמֵר לַיהוָה אֲנִי וְזֶה יִקְרָא בְשֵׁם־
יַעֲקֹב וְזֶה יִכְתֹּב יָדוֹ לַיהוָה וּבְשֵׁם יִשְׂרָאֵל
יִכְנֶה: (פ)

5 One shall say: 'I am the LORD'S'; And another shall call himself by the name of Jacob; And another shall subscribe with his hand unto the LORD, And surname himself by the name of Israel.

כֹּה־אָמַר יְהוָה מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וּגְאֻלוֹ יְהוָה
צְבָאוֹת אֲנִי רִאשׁוֹן וְאַחֲרֹן וּמִבֵּלְעָדִי
אֵין אֱלֹהִים:

6 Thus saith the LORD, the King of Israel, And his Redeemer the LORD of hosts: I am the first, and I am the last, And beside Me there is no God.

וּמִי־כִמּוֹנִי יִקְרָא וַיְגִידָהּ וַיַּעֲרֹכָהּ לִי
מִשׁוּמֵי עַם־עוֹלָם וְאֲתִנּוֹת וְאֲשֶׁר תִּבְאֶנָּה
וַיְגִידוּ לָמוֹ:

7 And who, as I, can proclaim— Let him declare it, and set it in order for Me— Since I appointed the ancient people? And the things that are coming, and that shall come to pass, let them declare.

אַל־תִּפְחָדוּ וְאַל־תִּרְהוּ תִּלָּא מֵאֵז
הַשְׁמַעְתִּיד וְהַגִּדְתִּי וְאַתֶּם עֲדֵי הַיָּשׁ אֱלֹהִים
מִבֵּלְעָדִי וְאֵין צוּר בַּל־יִדְעָתִי:

8 Fear ye not, neither be afraid; Have I not announced unto thee of old, and declared it? And ye are My witnesses. Is there a God beside Me? Yea, there is no Rock; I know not any.

יִצְרֵי־פֶסֶל כָּל־מַחְוֵיָהֶם וְחִמּוּדֵיהֶם בַּל־
יִשְׁעִילוּ וְעֲדֵיהֶם הִמָּה בַל־יֵרְאוּ וּבַל־יִדְעוּ
לְמַעַן יִבְשׁוּ:

9 They that fashion a graven image are all of them vanity, And their delectable things shall not profit; And their own witnesses see not, nor know; That they may be ashamed.

מִי־יִצֵּר אֵל וּפֶסֶל נֹסֵף לְבַלְתִּי הוֹעִיל:

10 Who hath fashioned a god, or molten an image That is profitable for nothing?

הֵן כָּל־חֲבֵרָיו יִבְשׁוּ וְחֲרָשֵׁים הִמָּה מֵאֲדָם
יִתְקַבְּצוּ כָּל־מֵמָדוֹ יִפְחָדוּ יִבְשׁוּ יַחַד:

11 Behold, all the fellows thereof shall be ashamed; And the craftsmen skilled above men; Let them all be gathered together, let them stand up; They shall fear, they shall be ashamed together.

חֲרָשׁ בְּרוֹז' מַעֲצָד וּפָעַל בִּפְחָם וּבִמְקַבּוֹת
יִצְרָהוּ וַיַּפְעֵלְהוּ בְּזַרְעוֹ כָּחוֹ גַּם־רָעַב וְאֵין
כֹּחַ לֹא־שָׁתָה מַיִם וַיִּיעֶף:

12 The smith maketh an axe, And worketh in the coals, and fashioneth it with hammers, And worketh it with his strong arm; Yea, he is hungry, and his strength faileth; He drinketh no water, and is faint.

חֲרָשׁ עֲצִים נָטָה קוֹ וַיִּתְאַרְהוּ בַשָּׂרָד
יַעֲשֶׂהוּ בִּמְקַצְעוֹת וּבִמְחוּגָה וַיִּתְאַרְהוּ
וַיַּעֲשֶׂהוּ כְּתִבְנִית אִישׁ כְּתִפְאֶרֶת אָדָם
לְשֵׁבֶת בֵּית:

13 The carpenter stretcheth out a line; He marketh it out with a pencil; He fitteth it with planes, And he marketh it out with the compasses, And maketh it after the figure of a man, According to the beauty of a man, to dwell in the house.

לְכַת־לוֹ אֲרָזִים וַיִּקַּח תַּרְזֵה וְאֵלָן
וַיִּאֱמֹץ־לוֹ בַּעֲצֵי־יָעַר נָטַע אֲרֶז וְגִשְׁם יִגְדֵּל:

14 He heweth him down cedars, And taketh the ilex and the oak, And strengtheneth for himself one among the trees of the forest; He planteth a bay-tree, and the rain doth nourish it.

וַהֲיָה לְאָדָם לְבָעֹר וַיִּקַּח מֵהֶם וַיִּחַם אֶף־
יִשְׂקִי וְאֶפְהָ לֶחֶם אֶף־יַפְעֵל־אֵל וַיִּשְׁתָּחוּ
עָשָׂהוּ פֶסֶל וַיִּסְגֹּד־לָמוֹ:

15 Then a man useth it for fuel; And he taketh thereof, and warmeth himself; Yea, he kindleth it, and baketh bread; Yea, he maketh a god, and worshippeth it; He maketh it a graven image, and falleth down thereto.

16	<p>חֲצִיֹּ שְׂרָפָה בְּמוֹ-אֵשׁ עַל-חֲצִיֹּ בָשָׂר יֹאכֹל וְצִלָּה צָלִי וְיִשְׁבֹּעַ אֶף-יָחֵם וַיֹּאמֶר הָאֵח חֲמוּמִי רָאִיתִי אֹרֶךְ:</p>	<p>He burneth the half thereof in the fire; With the half thereof he eateth flesh; He roasteth roast, and is satisfied; Yea, he warmeth himself, and saith: 'Aha, I am warm, I have seen the fire';</p>
17	<p>וּשְׂאֲרֵיתּוֹ לֵאלֹ עֲשֵׂה לְפָסְלוֹ (כ) יִסְגֹד(ק) וְיִשְׁתַּחֲוֶה וְיִתְפַּלֵּל אֱלֹו וַיֹּאמֶר הַצִּילָנִי כִי אֵלִי אָתָּה:</p>	<p>And the residue thereof he maketh a god, even his graven image; He falleth down unto it and worshippeth, and prayeth unto it, And saith: 'Deliver me, for thou art my god.'</p>
18	<p>לֹא יָדְעוּ וְלֹא יָבִינוּ כִּי טָח מַרְאוֹת עֵינֵיהֶם מִהַשְׂכִּיל לִבָּתָם:</p>	<p>They know not, neither do they understand; For their eyes are bedaubed, that they cannot see, And their hearts, that they cannot understand.</p>
19	<p>וְלֹא-יִשְׁיֵב אֶל-לִבּוֹ וְלֹא דַעַת וְלֹא-תְבוּנָה לֵאמֹר חֲצִיֹ שְׂרַפְתִּי בְּמוֹ-אֵשׁ וְאֶף אֶפִּיתִי עַל-גִּחְלִיו לֶחֶם אֲצַלֶּה בָשָׂר וְאֹכֵל וַיִּתְּרוּ לְתוֹעֵבָה אֲעֲשֶׂה לְבֹיֹל עֵץ אֶסְגֹד:</p>	<p>And none considereth in his heart, Neither is there knowledge nor understanding to say: 'I have burned the half of it in the fire; Yea, also I have baked bread upon the coals thereof; I have roasted flesh and eaten it; And shall I make the residue thereof an abomination? Shall I fall down to the stock of a tree?'</p>
20	<p>רָעָה אַפֶּר לֵב הוֹתֵל הִטָּהוּ וְלֹא- יִצִּיל אֶת-נַפְשׁוֹ וְלֹא יֹאמֶר הֲלוֹא שָׁקֵר בְּיָמִי: (ס)</p>	<p>He striveth after ashes, A deceived heart hath turned him aside, That he cannot deliver his soul, nor say: 'Is there not a lie in my right hand?'</p>
21	<p>זְכֹר-אֱלֹה יַעֲקֹב וַיִּשְׂרָאֵל כִּי עַבְדִּי-אָתָּה יִצְרָתִיךָ עַבְד־לִי אָתָּה יִשְׂרָאֵל לֹא תִנְשְׁנִי:</p>	<p>Remember these things, O Jacob, And Israel, for thou art My servant; I have formed thee, thou art Mine own servant; O Israel, thou shouldest not forget Me.</p>
22	<p>מִחִיתִי כְעָבַל פְּשָׁעֶיךָ וְכַעֲנֹן חַטֹּאוֹתֶיךָ שׁוּבָה אֵלַי כִּי גֹאֲלֶיךָ:</p>	<p>I have blotted out, as a thick cloud, thy transgressions, And, as a cloud, thy sins; Return unto Me, for I have redeemed thee.</p>
23	<p>רְנֵו שָׁמַיִם כִּי-עֲשֵׂה יְהוָה הֲרִיעַל תַּחְתִּינוֹת אֶרֶץ פָּצְחוּ הָרִים רְנָה יַעַר וְכָל- עֵץ בּוֹ כִי-גֹאֵל יְהוָה יַעֲקֹב וּבִישְׂרָאֵל יִתְפָּאֵר: (ס)</p>	<p>Sing, O ye heavens, for the LORD hath done it; Shout, ye lowest parts of the earth; Break forth into singing, ye mountains, O forest, and every tree therein; For the LORD hath redeemed Jacob, And doth glorify Himself in Israel.</p>

הפטרת צו

The Haftarah is Jeremiah 7:21 – 8:3 & 9:22 – 9:23. For Shabbat Zachor the maftir and haftarah are on page 167. On Shabbat Parah, read Maftir and Haftarah on page 171. On the Shabbat before Pesah, read the Haftarah on page 180.

VII:21	<p>כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עֲלוֹתֵיכֶם סִפּוּ עַל-זִבְחֵיכֶם וְאָכְלוּ בָשָׂר:</p>	<p>Thus saith the LORD of hosts, the God of Israel: Add your burnt-offerings unto your sacrifices, and eat ye flesh.</p>
--------	--	--

כִּי לֹא־דִבַּרְתִּי אֶת־אֲבוֹתֵיכֶם וְלֹא צִוִּיתִים
בְּיוֹם (כ' הוֹצִיא) [ק' הוֹצִיא] אוֹתָם מֵאֶרֶץ
מִצְרַיִם עַל־דִּבְרֵי עוֹלָה וְזֶבֶח:

22 For I spoke not unto your fathers, nor commanded them in the day that I brought them out of the land of Egypt, concerning burnt-offerings or sacrifices;

כִּי אִם־אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה צִוִּיתִי אוֹתָם
לֵאמֹר שְׁמָעוּ בְּקוֹלִי וְהָיִיתִי לָכֶם לֵאלֹהִים
וְאַתֶּם תִּהְיוּ־לִי לְעָם וְהִלַּכְתֶּם בְּכָל־
הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר אֲצַוֶּה אֹתְכֶם לַמַּעַן יִיטֵב
לָכֶם:

23 but this thing I commanded them, saying: 'Hearken unto My voice, and I will be your God, and ye shall be My people; and walk ye in all the way that I command you, that it may be well with you.'

וְלֹא שְׁמָעוּ וְלֹא־הִטּוּ אֶת־אָזְנָם וַיִּלְכוּ
בְּמַעֲצוֹת בְּשָׂרָהֶם לִבָּם הָרַע וַיִּהְיוּ
לְאַחֲזֹר וְלֹא לְפָנִים:

24 But they hearkened not, nor inclined their ear, but walked in their own counsels, even in the stubbornness of their evil heart, and went backward and not forward,

לְמִן־הַיּוֹם אֲשֶׁר יָצְאוּ אֲבוֹתֵיכֶם מֵאֶרֶץ
מִצְרַיִם עַד הַיּוֹם הַזֶּה וְאֲשַׁלַּח אֲלֵיכֶם
אֶת־כָּל־עַבְדִּי הַנְּבִיאִים יוֹם הַשָּׁבַע
וְשָׁלַח:

25 even since the day that your fathers came forth out of the land of Egypt unto this day; and though I have sent unto you all My servants the prophets, sending them daily betimes and often,

וְלֹא שְׁמָעוּ אֲלֵי וְלֹא הִטּוּ אֶת־אָזְנָם וַיַּקְשׁוּ
אֶת־עַרְפָּם הָרַעוּ מֵאֲבוֹתָם:

26 yet they hearkened not unto Me, nor inclined their ear, but made their neck stiff; they did worse than their fathers.

וְדִבַּרְתָּ אֲלֵיהֶם אֶת־כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה
וְלֹא יִשְׁמָעוּ אֵלַיִךְ וְקָרָאתָ אֲלֵיהֶם וְלֹא
יַעֲנוּכָה:

27 And thou shalt speak all these words unto them, but they will not hearken to thee; thou shalt also call unto them, but they will not answer thee.

וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם זֶה הַגּוֹי אֲשֶׁר לֹא־שְׁמָעוּ
בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהָיו וְלֹא לָקָחוּ מוֹסֵר
אֲבָדָה הָאֲמוּנָה וְנִכְרְתָה מִפִּיהֶם: (ס)

28 Therefore thou shalt say unto them: This is the nation that hath not hearkened To the voice of the LORD their God, Nor received correction; Faithfulness is perished, And is cut off from their mouth.

גָּזַי נִזְרַף וְהִשְׁלִיכִי וּשְׂאִי עַל־שָׁפָיִם קִינָה
כִּי מָאָס יְהוָה וַיִּטֵּשׁ אֶת־דָּוָר עֲבָרָתוֹ:

29 Cut off thy hair, and cast it away, And take up a lamentation on the high hills; For the LORD hath rejected and forsaken the generation of His wrath.

כִּי־עָשׂוּ בְנֵי־יְהוּדָה הָרַע בְּעֵינֵי נָאִם־יְהוָה
שְׁמוֹ שְׁקוּצִיָּהֶם בְּבֵית אֲשֶׁר־נִקְרָא שְׁמִי
עָלָיו לְטַמְּאוֹ:

30 For the children of Judah have done that which is evil in My sight, saith the LORD; they have set their detestable things in the house whereon My name is called, to defile it.

וּבָנוּ בְּמֹת הַתֹּפֶת אֲשֶׁר בְּגֵיא בֶן־הֲנֹם
לְשַׂרְף אֶת־בָּנֵיהֶם וְאֶת־בָּנֹתֵיהֶם בָּאֵשׁ
אֲשֶׁר לֹא צִוִּיתִי וְלֹא עָלְתָה עַל־לְבִי: (פ)

31 And they have built the high places of Topheth, which is in the valley of the son of Hinnom, to burn their sons and their daughters in the fire; which I commanded not, neither came it into My mind.

לִכְן הִנֵּה יָמִים בָּאִים נֹאם־יְהוָה וְלֹא־
יֵאמָר עוֹד הַתֶּפֶת וְגִיא בֶן־הִנּוֹם כִּי אִם־
גִּיא הַחֲרָגָה וְקִבְרוֹ בְּתֶפֶת מֵאִין מְקוֹם:

וְהִיָּתָה גְבוֹלַת הָעָם הַזֶּה לְמֵאֹכֶל לְעוֹף
הַשָּׁמַיִם וּלְבִהֲמֹת הָאָרֶץ וְאִין מִחֲרִיד:

וְהִשְׁפַּתִּיו מֵעָרֵי יְהוּדָה וּמִחֲצוֹת יְרוּשָׁלַם
קוֹל שִׁשׁוֹן וְקוֹל שִׁמְחָה קוֹל חֲתָן וְקוֹל
כֻּלָּה כִּי לַחֲרָבָה תִּהְיֶה הָאָרֶץ:

בַּעֲתָה הַהִיא נֹאם־יְהוָה (כ' וַיֵּצֵאוּ) וְקִי
יֵצֵאוּ אֶת־עַצְמוֹת מַלְכֵי־יְהוּדָה וְאֶת־
עַצְמוֹת־שָׂרָיו וְאֶת־עַצְמוֹת הַכֹּהֲנִים וְאֶת־
עַצְמוֹת הַנְּבִיאִים וְאֶת עַצְמוֹת יוֹשְׁבֵי־
יְרוּשָׁלַם מִקְבָּרֵיהֶם:

וְשָׂטָחוּם לְשֶׁמֶשׁ וּלְיָרֵחַ וּלְכָל צִבָּא
הַשָּׁמַיִם אֲשֶׁר אֶהְבּוּם וְאֲשֶׁר עָבְדוּם וְאֲשֶׁר
הָלְכוּ אַחֲרֵיהֶם וְאֲשֶׁר דָּרְשׁוּם וְאֲשֶׁר
הִשְׁתַּחֲוּוּ לָהֶם לֹא יֵאָסְפוּ וְלֹא יִקָּבְרוּ
לְדָמֶן עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה יִהְיוּ:

וְנִבְחַר מוֹת מַחִיִּים לְכָל הַשְּׂאֲרִית
הַנִּשְׁאָרִים מִן־הַמִּשְׁפָּחָה הָרָעָה הַזֹּאת
בְּכָל־הַמְּקוֹמוֹת הַנִּשְׁאָרִים אֲשֶׁר הִדַּחְתִּים
שֵׁם נֹאם יְהוָה צְבָאוֹת: (ס)

כֹּה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי־יִתְהַלָּל חֲכָם בְּחֻכְמָתוֹ
וְאֱלֹהֵי־יִתְהַלָּל הַגִּבּוֹר בְּגִבּוֹרָתוֹ אֱלֹהֵי־יִתְהַלָּל
עֹשֶׂי עֲשָׂוִי:

כִּי אִם־בָּזָאת יִתְהַלָּל הַמִּתְהַלָּל הַשֶּׁבֶל־
וַיֵּדַע אוֹתִי כִּי אֲנִי יְהוָה עֹשֶׂה חֶסֶד מִשְׁפָּט
וַיִּצְדָּקָה בָּאָרֶץ כִּי־בִאֵלָה חָפְצָתִי נֹאם־
יְהוָה: (ס)

Therefore, behold, the days come, saith the LORD,
that it shall no more be called Topheth, nor The
valley of the son of Hinnom, but The valley of
slaughter; for they shall bury in Topheth, for lack of
room.

And the carcasses of this people shall be food for the
fowls of the heaven, and for the beasts of the earth;
and none shall frighten them away.

Then will I cause to cease from the cities of Judah, and
from the streets of Jerusalem, the voice of mirth and
the voice of gladness, the voice of the bridegroom and
the voice of the bride; for the land shall be desolate.

At that time, saith the LORD, they shall bring out the
bones of the kings of Judah, and the bones of his
princes, and the bones of the priests, and the bones of
the prophets, and the bones of the inhabitants of
Jerusalem, out of their graves;

and they shall spread them before the sun, and the
moon, and all the host of heaven, whom they have
loved, and whom they have served, and after whom
they have walked, and whom they have sought, and
whom they have worshipped; they shall not be
gathered, nor be buried, they shall be for dung upon
the face of the earth.

And death shall be chosen rather than life by all the
residue that remain of this evil family, that remain in
all the places whither I have driven them, saith the
LORD of hosts.

Thus saith the LORD: Let not the wise man glory in
his wisdom, neither let the mighty man glory in his
might, Let not the rich man glory in his riches;

But let him that glorieth glory in this, that he
understandeth, and knoweth Me, That I am the
LORD who exercise mercy, justice, and righteousness,
in the earth; for in these things I delight, Saith the
LORD.

הפטר שמיני

The Haftarah is II Samuel 6:1 – 7:17. On Shabbat Parah, read Maftir and Haftarah on page 171. For Shabbat HaHodesh the Maftir and Haftarah are on page 175.

וַיִּסַּף עוֹד דָּוִד אֶת-כָּל-בְּחוּר בְּיִשְׂרָאֵל
שְׁלָשִׁים אָלֶף:

VI:1 And David again gathered together all the chosen men of Israel, thirty thousand.

וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ דָּוִד וְכָל-הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ
מִבְּעַלֵּי יְהוּדָה לְהַעֲלוֹת מִשָּׁם אֶת אֲרוֹן
הָאֱלֹהִים וְעֹזֶר נִקְרָא שָׁם שֵׁם יְהוָה
צִבְאוֹת יֹשֵׁב הַכְּרֻבִּים עָלָיו:

2 And David arose, and went with all the people that were with him, from Baale-judah, to bring up from thence the ark of God, whereupon is called the Name, even the name of the LORD of hosts that sitteth upon the cherubim.

וַיִּרְכְּבוּ אֶת-אֲרוֹן הָאֱלֹהִים אֶל-עֲגֹלָה
חֲדָשָׁה וַיִּשְׁאָהוּ מִבֵּית אֲבִינָדָב אֲשֶׁר
בְּגִבְעָה וְעֹזָא וַאֲחִיו וְאֲחִיו אֲבִינָדָב נְהִיגִים
אֶת-הָעֲגֹלָה חֲדָשָׁה:

3 And they set the ark of God upon a new cart, and brought it out of the house of Abinadab that was in the hill; and Uzzah and Ahio, the sons of Abinadab, drove the new cart.

וַיִּשְׁאָהוּ מִבֵּית אֲבִינָדָב אֲשֶׁר בְּגִבְעָה עַם
אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וַאֲחִיו הַלֵּךְ לִפְנֵי הָאֲרוֹן:

4 And they brought it out of the house of Abinadab, which was in the hill, with the ark of God, and Ahio went before the ark.

וְדָוִד וְכָל-בֵּית יִשְׂרָאֵל מְשַׁחֲקִים
לִפְנֵי יְהוָה בְּכָל עֲצֵי בְרוֹשִׁים
וּבְכִנּוֹרוֹת וּבִנְבָלִים וּבַתְּפִילִּים וּבַמִּנְעֻנְעִים
וּבַצִּלְצְלִים:

5 And David and all the house of Israel played before the LORD with all manner of instruments made of cypress-wood, and with harps, and with psalteries, and with timbrels, and with sistra, and with cymbals.

וַיָּבֹאוּ עַד-גֶּרֶן נָכוֹן וַיִּשְׁלַח עֹזָא אֶל-אֲרוֹן
הָאֱלֹהִים וַיֹּאחֲזוּ בּוֹ כִּי שָׁמְטוּ הַבָּקָר:

6 And when they came to the threshing-floor of Nacon, Uzzah put forth his hand to the ark of God, and took hold of it; for the oxen stumbled.

וַיִּחַר-אַף יְהוָה בְּעֹזָא וַיַּכֵּהוּ שָׁם הָאֱלֹהִים
עַל-הַשָּׂגֵל וַיָּמָת שָׁם עִם אֲרוֹן הָאֱלֹהִים:

7 And the anger of the LORD was kindled against Uzzah; and God smote him there for his error; and there he died by the ark of God.

וַיִּחַר לְדָוִד עַל אֲשֶׁר פָּרַץ יְהוָה פָּרֶץ
בְּעֹזָא וַיִּקְרָא לַמָּקוֹם הַהוּא פָּרֶץ עֹזָא עַד
הַיּוֹם הַזֶּה:

8 And David was displeased, because the LORD had broken forth upon Uzzah; and that place was called Perez-uzzah, unto this day

וַיִּירָא דָּוִד אֶת-יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא וַיֹּאמֶר
אֵיךְ יָבוֹא אֵלַי אֲרוֹן יְהוָה:

9 And David was afraid of the LORD that day; and he said: 'How shall the ark of the LORD come unto me?'

וְלֹא-אַבָּה דָּוִד לְהַסִּיר אֵלָיו אֶת-אֲרוֹן
יְהוָה עַל-עֵיר דָּוִד וַיִּטְהֹר דָּוִד בֵּית עֲבֹד-
אָדָם הַגִּטִּית:

10 So David would not remove the ark of the LORD unto him into the city of David; but David carried it aside into the house of Obed-edom the Gittite.

וַיָּשָׁב אֲרוֹן יְהוָה בֵּית עֲבֹד אֲדָם הַגִּטִּי
שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים וַיְבָרֶךְ יְהוָה אֶת־עֲבֹד
אֲדָם וְאֶת־כָּל־בֵּיתוֹ:

11

And the ark of the LORD remained in the house of Obed-edom the Gittite three months; and the LORD blessed Obed-edom, and all his house.

וַיִּגֹּד לַמֶּלֶךְ דָּוִד לֵאמֹר בָּרַךְ יְהוָה אֶת־
בֵּית עֲבֹד אֲדָם וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־לוֹ בַּעֲבוּר
אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וַיֵּלֶךְ דָּוִד וַיַּעַל אֶת־אֲרוֹן
הָאֱלֹהִים מִבֵּית עֲבֹד אֲדָם עִיר דָּוִד
בְּשִׂמְחָה:

12

And it was told king David, saying: 'The LORD hath blessed the house of Obed-edom, and all that pertaineth unto him, because of the ark of God.' And David went and brought up the ark of God from the house of Obed-edom into the city of David with joy.

וַיְהִי כִּי צָעְדוּ נָשְׂאֵי אֲרוֹן־יְהוָה שֵׁשָׁה
צָעָדִים וַיִּזְבַּח שׁוֹר וּמְרִיא:

13

And it was so, that when they that bore the ark of the LORD had gone six paces, he sacrificed an ox and a fatling.

וְדָוִד מְכַרְכֵּר בְּכָל־עֹז לִפְנֵי יְהוָה וְדָוִד
חָגוּר אֶפֹּד בָּד:

14

And David danced before the LORD with all his might; and David was girded with a linen ephod.

וְדָוִד וְכָל־בֵּית יִשְׂרָאֵל מְעַלִּים אֶת־אֲרוֹן
יְהוָה בַּתְּרוּעָה וּבִקְוֹל שׁוֹפָר:

15

So David and all the house of Israel brought up the ark of the LORD with shouting, and with the sound of the horn.

וַהֲיָה אֲרוֹן יְהוָה בָּא עִיר דָּוִד וּמִיכָל בַּת־
שָׁאוּל נִשְׁקָפָהּ בַּעַד הַחֲלוֹן וַתֵּרָא אֶת־
הַמֶּלֶךְ דָּוִד מִפָּנָיו וּמְכַרְכֵּר לִפְנֵי יְהוָה
וַתִּבֹּז לוֹ בְּלִבָּהּ:

16

And it was so, as the ark of the LORD came into the city of David, that Michal the daughter of Saul looked out at the window, and saw king David leaping and dancing before the LORD; and she despised him in her heart.

וַיָּבֹאוּ אֶת־אֲרוֹן יְהוָה וַיַּצִּגּוּ אֹתוֹ בַּמְּקוֹמוֹ
בַּתּוֹךְ הָאֹהֶל אֲשֶׁר נָטָה־לוֹ דָּוִד וַיַּעַל דָּוִד
עֹלֹת לִפְנֵי יְהוָה וּשְׁלָמִים:

17

And they brought in the ark of the LORD, and set it in its place, in the midst of the tent that David had pitched for it; and David offered burnt-offerings and peace-offerings before the LORD.

וַיְכַל דָּוִד מִהַעֲלֹת הָעֹלָה וּהַשְׁלָמִים
וַיְבָרֶךְ אֶת־הָעָם בְּשֵׁם יְהוָה צְבָאוֹת:

18

And when David had made an end of offering the burnt-offering and the peace-offerings, he blessed the people in the name of the LORD of hosts.

וַיַּחֲלֵק לְכָל־הָעָם לְכָל־חֶמְוֶן יִשְׂרָאֵל
לְמֵאִישׁ וְעַד־אִשָּׁה לֶאֱיִשׁ חֶלֶת לֶחֶם אֶחָת
וְאֶשְׁפָּר אֶחָד וְנָאִשִּׁישָׁה אֶחָת וַיֵּלֶךְ כָּל־
הָעָם אִישׁ לְבֵיתוֹ:

19

And he dealt among all the people, even among the whole multitude of Israel, both to men and women, to every one a cake of bread, and a cake made in a pan, and a sweet cake. So all the people departed every one to his house.

וַיָּשָׁב דָּוִד לְבָרֶךְ אֶת־בֵּיתוֹ (ס) וַתֵּצֵא
מִיכָל בַּת־שָׁאוּל לִקְרֹאת דָּוִד וַתֹּאמֶר
מִה־נִּכְבַּד הַיּוֹם מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר נִגְלָה
הַיּוֹם לְעֵינֵי אִמָּהוֹת עַבְדָּיו בְּהַגְלוֹת נִגְלוֹת
אֶת־הָרָקִים:

20

Then David returned to bless his household. And Michal the daughter of Saul came out to meet David, and said: 'How did the king of Israel get him honour to-day, who uncovered himself to-day in the eyes of the handmaids of his servants, as one of the vain fellows shamelessly uncovereth himself.'

וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל-מִיכָל לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר
בָּחַר-בִּי מֵאֲבִיךָ וּמִכָּל-בֵּיתוֹ לִצְוֹת אֹתִי
נָגִיד עַל-עַם יְהוָה עַל-יִשְׂרָאֵל וְשָׂחֲקֵתִי
לִפְנֵי יְהוָה:

21 And David said unto Michal: 'Before the LORD, who chose me above thy father, and above all his house, to appoint me prince over the people of the LORD, over Israel, before the LORD will I make merry.

וְנִקְלָתִי עוֹד מִזֹּאת וְהִיִּיתִי שָׁפֵל בְּעֵינֵי
וְעַם-הָאֲמָהוֹת אֲשֶׁר אָמַרְתָּ עִמָּם אֶכְבְּדָהּ:

22 And I will be yet more vile than thus, and will be base in mine own sight; and with the handmaids whom thou hast spoken of, with them will I get me honour.'

וּלְמִיכָל בַּת-שָׂאוּל לֹא-הָיָה לָהּ יֶלֶד עַד
יוֹם מוֹתָהּ: (פ)

23 And Michal the daughter of Saul had no child unto the day of her death.

וַיְהִי כִּי-יָשָׁב הַמֶּלֶךְ בְּבֵיתוֹ וַיהוָה הִנִּיחַ-
לּוֹ מִסָּבִיב מִכָּל-אִיָּבּוּי:

VII:1 And it came to pass, when the king dwelt in his house, and the LORD had given him rest from all his enemies round about,

וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל-נָתָן הַנָּבִיא רְאֵה נָא
אֲנִכִּי יוֹשֵׁב בְּבֵית אֲרָזִים וְאָרוֹן הָאֱלֹהִים
יֹשֵׁב בַּתּוֹךְ הַיְרִיעָה:

2 that the king said unto Nathan the prophet: 'See now, I dwell in a house of cedar, but the ark of God dwelleth within curtains.'

וַיֹּאמֶר נָתָן אֶל-הַמֶּלֶךְ כֹּל אֲשֶׁר בָּלְבָבְךָ
לָךְ עֲשֵׂה כִּי יְהוָה עִמָּךְ:

3 And Nathan said to the king: 'Go, do all that is in thy heart; for the LORD is with thee.'

וַיְהִי בַּלַּיְלָה הַהוּא (ס) וַיְהִי דְבַר-יְהוָה
אֶל-נָתָן לֵאמֹר:

4 And it came to pass the same night, that the word of the LORD came unto Nathan, saying:

לֵךְ וְאָמַרְתָּ אֶל-עַבְדִּי אֶל-דָּוִד (ס) כֹּה
אָמַר יְהוָה הֵאֵתָה תִּבְנֶה-לִּי בַּיִת לְשִׁבְתִּי:

5 'Go and tell My servant David: Thus saith the LORD: Shalt thou build Me a house for Me to dwell in?

כִּי לֹא יֹשְׁבִתִּי בְּבֵית לַמִּיּוֹם הַעֲלֵתִי אֶת-
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם וְעַד הַיּוֹם הַזֶּה
וְאֶהְיֶה מִתְהַלֵּךְ בְּאֹהֶל וּבְמִשְׁכָּן:

6 for I have not dwelt in a house since the day that I brought up the children of Israel out of Egypt, even to this day, but have walked in a tent and in a tabernacle.

בְּכֹל אֲשֶׁר-הִתְהַלַּכְתִּי בְּכָל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
הִדְבַּר דְּבַרְתִּי אֶת-אֶחָד שְׂבָטֵי יִשְׂרָאֵל
אֲשֶׁר צִוִּיתִי לַרְעוֹת אֶת-עַמִּי אֶת-יִשְׂרָאֵל
לֵאמֹר לָמָּה לֹא-בִנִיתֶם לִי בַּיִת אֲרָזִים:

7 In all places wherein I have walked among all the children of Israel, spoke I a word with any of the tribes of Israel, whom I commanded to feed My people Israel, saying: Why have ye not built Me a house of cedar?

וְעַתָּה כֹּה-תֹאמַר לְעַבְדִּי לְדָוִד כֹּה אָמַר
יְהוָה צְבָאוֹת אֲנִי לְקַחְתִּיךָ מִן-הַנֶּחֱלָה
מֵאַחֲרֵ הַצֹּאן לַהֲנוֹת נָגִיד עַל-עַמִּי עַל-
יִשְׂרָאֵל:

8 Now therefore thus shalt thou say unto My servant David: Thus saith the LORD of hosts: I took thee from the sheepcote, from following the sheep, that thou shouldest be prince over My people, over Israel.

וְאֶהְיֶה עִמָּךְ כְּכֹל אֲשֶׁר הִלַּכְתָּ וְאֶכְרַתָּה
אֶת-כָּל-אֹיְבֶיךָ מִפְּנֶיךָ וְעָשִׂיתִי לְךָ שֵׁם
גָּדוֹל כְּשֵׁם הַגְּדֹלִים אֲשֶׁר בָּאָרֶץ:

9

And I have been with thee whithersoever thou didst go, and have cut off all thine enemies from before thee; and I will make thee a great name, like unto the name of the great ones that are in the earth.

וְשָׂמַתִּי מָקוֹם לְעַמִּי לְיִשְׂרָאֵל וְנִטְעֵתִיו
וְשָׁכַן תַּחְתָּיו וְלֹא יִרְגָּז עוֹד וְלֹא-יִסְיֹפוּ
בְנֵי-עוֹלָה לְעַנּוּתוֹ כְּאֲשֶׁר בְּרֵאשׁוֹנָה:

10

And I will appoint a place for My people Israel, and will plant them, that they may dwell in their own place, and be disquieted no more; neither shall the children of wickedness afflict them any more, as at the first,

וּלְמִן-הַיּוֹם אֲשֶׁר צִוִּיתִי שְׁפָטִים עַל-עַמִּי
יִשְׂרָאֵל וְהִנֵּחַתִּי לְךָ מִכָּל-אֹיְבֶיךָ וְהִגִּיד
לְךָ יְהוָה כִּי-בֵית יַעֲשֶׂה לְךָ יְהוָה:

11

even from the day that I commanded judges to be over My people Israel; and I will cause thee to rest from all thine enemies. Moreover the LORD telleth thee that the LORD will make thee a house.

כִּי וַיִּמָּלְאוּ יָמֶיךָ וְשָׁכַבְתָּ אֶת-אֲבֹתֶיךָ
וְהִקִּימְתִּי אֶת-זֶרְעֶךָ אַחֲרֶיךָ אֲשֶׁר יֵצֵא
מִמֶּעֶיךָ וְהִכִּינְתִּי אֶת-מַמְלַכְתּוֹ:

12

When thy days are fulfilled, and thou shalt sleep with thy fathers, I will set up thy seed after thee, that shall proceed out of thy body, and I will establish his kingdom.

הוּא יִבְנֶה-בֵּית לְשִׁמִּי וְכִנֵּנְתִּי אֶת-כִּסֵּא
מַמְלַכְתּוֹ עַד-עוֹלָם:

13

He shall build a house for My name, and I will establish the throne of his kingdom for ever.

אֲנִי אֶהְיֶה-לּוֹ לְאָב וְהוּא יִהְיֶה-לִּי לְבֵן
אֲשֶׁר בְּהַעֲוֹתוֹ וְהִכַּחֲתִיו בְּשֶׁבֶט אַנְשִׁים
וּבִגְזֵי בְנֵי אָדָם:

14

I will be to him for a father, and he shall be to Me for a son; if he commit iniquity, I will chasten him with the rod of men, and with the stripes of the children of men;

וְחַסְדִּי לֹא-יִסּוּר מִמֶּנּוּ כְּאֲשֶׁר הִסְרֹתִי
מֵעַם שָׁאוּל אֲשֶׁר הִסְרֹתִי מִלִּפְנֶיךָ:

15

but My mercy shall not depart from him, as I took it from Saul, whom I put away before thee.

וְנֶאֱמַן בֵּיתְךָ וּמַמְלַכְתְּךָ עַד-עוֹלָם לִפְנֶיךָ
כְּסֹאֲךָ יִהְיֶה נָכוֹן עַד-עוֹלָם:

16

And thy house and thy kingdom shall be made sure for ever before thee; thy throne shall be established for ever.

כְּכֹל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְכָכָל הַחֲזִינוֹן הַזֶּה
כִּן דִּבֶּר נָתָן אֶל-דָּוִד: (פ)

17

According to all these words, and according to all this vision, so did Nathan speak unto David. .

הפטרת תזריע

The Haftarah is II Kings 4:42 – 5:19. For Shabbat HaHodesh the Maftir and Haftarah are on page 175.

וְאִישׁ בָּא מִבְּעַל שָׁלֶשָׁה וַיָּבֵא לְאִישׁ
הָאֱלֹהִים לֶחֶם בַּכּוֹרִים עֲשָׂרִים-לֶחֶם
שְׁעָרִים וְכֶרֶמֶל בָּצֻקְלָנוּ וַיֹּאמֶר תֵּן לָעָם
וַיֹּאכְלוּ:

IV:42

And there came a man from Baal-shalishah, and brought the man of God bread of the first-fruits, twenty loaves of barley, and fresh ears of corn in his sack. And he said: 'Give unto the people, that they may eat.'

וַיֹּאמֶר מִשְׁתָּרוֹ מָה אַתָּן זֶה לִפְנֵי מֵאָה אִישׁ
וַיֹּאמֶר תֵּן לָעָם וַיֹּאכְלוּ כִּי כֹה אָמַר יְהוָה
אָכְלִי וְהוֹתֵר:

43 And his servant said: 'How should I set this before a hundred men?' But he said: 'Give the people, that they may eat; for thus saith the LORD: They shall eat, and shall leave thereof.'

וַיִּתֵּן לִפְנֵיהֶם וַיֹּאכְלוּ וַיֹּתֵרוּ כַּדָּבָר
יְהוָה: (פ)

44 So he set it before them, and they did eat, and left thereof, according to the word of the LORD.

וְנַעֲמָן שַׂר־צָבָא מֶלֶךְ־אַרָם הָיָה אִישׁ
גָּדוֹל לִפְנֵי אֲדֹנָיו וַנִּשָּׂא פָנָיו כִּי־בֹ נִתַּן־
יְהוָה תְּשׁוּעָה לְאַרָם וְהָאִישׁ הָיָה גִבּוֹר
חֵיל מִצְרָע:

V:1 Now Naaman, captain of the host of the king of Aram, was a great man with his master, and held in esteem, because by him the LORD had given victory unto Aram; he was also a mighty man of valour, but he was a leper.

וְאַרָם יָצְאוּ גְדוּדִים וַיִּשְׁבּוּ מֵאַרְצֵי יִשְׂרָאֵל
נַעֲרָה קַטְנָה וַתְּהִי לִפְנֵי אִשְׁתּוֹ נַעֲמָן:

2 And the Arameans had gone out in bands, and had brought away captive out of the land of Israel a little maid; and she waited on Naaman's wife.

וַתֹּאמֶר אֶל־גְּבוּרָתָהּ אַחֲלִי אֲדֹנִי לִפְנֵי
הַנָּבִיא אֲשֶׁר בְּשַׁמְרוֹן אִזּוֹ יִאֲסֹף אֹתוֹ
מִצְרָעָתוֹ:

3 And she said unto her mistress: 'Would that my lord were with the prophet that is in Samaria! then would he recover him of his leprosy.'

וַיָּבֹא וַיִּגֵּד לְאֲדֹנָיו לֵאמֹר כְּזֹאת וְכֹזֶזֶת
דְּבָרָה הַנַּעֲרָה אֲשֶׁר מֵאַרְצֵי יִשְׂרָאֵל:

4 And he went in, and told his lord, saying: 'Thus and thus said the maid that is of the land of Israel.'

וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ־אַרָם לֵךְ־בָּא וְאֶשְׁלַחָה סֹפֶר
אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיִּלְךְ וַיִּקַּח בִּידּוֹ עֶשֶׂר
כַּפְרֵי־כֶסֶף וְשֵׁשֶׁת אֲלָפִים זָהָב וְעֶשֶׂר
חֲלִיפוֹת בְּגָדִים:

5 And the king of Aram said: 'Go now, and I will send a letter unto the king of Israel.' And he departed, and took with him ten talents of silver, and six thousand pieces of gold, and ten changes of raiment.

וַיָּבֹא הַסֹּפֶר אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר
וַעֲתָה כְּבוֹא הַסֹּפֶר הַזֶּה אֵלֶיךָ הִנֵּה
שְׁלַחְתִּי אֵלֶיךָ אֶת־נַעֲמָן עַבְדִּי וְאִסְפָּתוֹ
מִצְרָעָתוֹ:

6 And he brought the letter to the king of Israel, saying: 'And now when this letter is come unto thee, behold, I have sent Naaman my servant to thee, that thou mayest recover him of his leprosy.'

וַיְהִי כִּקְרָא מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַסֹּפֶר
וַיִּקְרַע בְּגָדָיו וַיֹּאמֶר הָאֱלֹהִים אֲנִי לְהַמִּית
וּלְהַחְיֹת כִּי־זֶה שְׁלַח אֵלַי לְאַסֹּף אִישׁ
מִצְרָעָתוֹ כִּי אֶךְ־דְּעוּנָא וְרָאוּ כִּי־מִתְאַנֶּה
הוּא לִי:

7 And it came to pass, when the king of Israel had read the letter, that he rent his clothes, and said: 'Am I God, to kill and to make alive, that this man doth send unto me to recover a man of his leprosy? but consider, I pray you, and see how he seeketh an occasion against me.'

וַיְהִי כַּשְּׁמַעוֹ אֶל־יֵשַׁע אִישׁ־הָאֱלֹהִים כִּי־
קָרַע מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל אֶת־בְּגָדָיו וַיִּשְׁלַח אֶל־
הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר לָמָּה קָרַעְתָּ בְּגָדֶיךָ יְבֹאֲנָא
אֵלַי וַיָּדַע כִּי יֵשׁ נָבִיא בְּיִשְׂרָאֵל:

8 And it was so, when Elisha the man of God heard that the king of Israel had rent his clothes, that he sent to the king, saying: 'Wherefore hast thou rent thy clothes? let him come now to me, and he shall know that there is a prophet in Israel.'

וַיָּבֹא נָעֲמָן בְּסוּסָיו וּבְרֶכְבּוֹ וַיַּעֲמֵד בְּתַח-
הַבַּיִת לְאֵלִישָׁע:

9

So Naaman came with his horses and with his chariots, and stood at the door of the house of Elisha.

וַיִּשְׁלַח אֵלָיו אֵלִישָׁע מַלְאָךְ לֵאמֹר הֲלוֹךְ
וְרַחֲצֵת שִׁבְעַ פְּעָמִים בַּיַּרְדֵּן וַיָּשָׁב בְּשָׂרְךָ
לָךְ וְטָהָר:

10

And Elisha sent a messenger unto him, saying: 'Go and wash in the Jordan seven times, and thy flesh shall come back to thee, and thou shalt be clean.'

וַיִּקְצֹף נָעֲמָן וַיֵּלֶךְ וַיֹּאמֶר הֲנִי אִמְרָתִי
אֵלָיו יֵצֵא יֵצֵא וְעָמַד וְקָרָא בְּשֵׁם-
יְהוָה אֱלֹהָיו וְהִנִּיף יָדוֹ אֶל-הַמָּקוֹם וְאָסַף
הַמִּצְרָע:

11

But Naaman was wroth, and went away, and said: 'Behold, I thought: He will surely come out to me, and stand, and call on the name of the LORD his God, and wave his hand over the place, and recover the leper.'

הֲלֹא טוֹב (כ' אַבְנָה) ק' אִמְנָה וּפַרְפָּר
נְהָרוֹת דְּמִשְׁק מִכָּל מִימֵי יִשְׂרָאֵל הֲלֹא-
אֶרְתֵּץ בָּהֶם וְטָהַרְתִּי וַיִּפֹּן וַיֵּלֶךְ בַּחֲמָה:

12

Are not Amanah and Pharpar, the rivers of Damascus, better than all the waters of Israel? may I not wash in them, and be clean?' So he turned, and went away in a rage.

וַיִּגָּשׁוּ עֲבָדָיו וַיְדַבְּרוּ אֵלָיו וַיֹּאמְרוּ אָבִי
דִּבֶּר גָּדוֹל תִּנְבִּיא דְּבַר אֱלֹהִי הֲלוֹא
תַעֲשֶׂה וְאַף כִּי-אָמַר אֵלָיךָ רַחֵם וְטָהָר:

13

And his servants came near, and spoke unto him, and said: 'My father, if the prophet had bid thee do some great thing, wouldest thou not have done it? how much rather then, when he saith to thee: Wash, and be clean?'

וַיֵּרֶד וַיִּטְבֹּל בַּיַּרְדֵּן שִׁבְעַ פְּעָמִים כַּדְּבַר
אִישׁ הָאֱלֹהִים וַיָּשָׁב בְּשָׂרוֹ כְּבֶשֶׂר נֶעַר
קָטָן וַיִּטָּהָר:

14

Then went he down, and dipped himself seven times in the Jordan, according to the saying of the man of God; and his flesh came back like unto the flesh of a little child, and he was clean.

וַיָּשָׁב אֶל-אִישׁ הָאֱלֹהִים הוּא וְכָל-מִחְנֵהוּ
וַיָּבֹא וַיַּעֲמֵד לִפְנֵי וַיֹּאמֶר הִנֵּה-נָא יָדַעְתִּי
כִּי אֵין אֱלֹהִים בְּכָל-הָאָרֶץ כִּי אִם-
בְּיִשְׂרָאֵל וְעַתָּה קַח-נָא בְרֶכֶת מֵאֵת
עַבְדֶּךָ:

15

And he returned to the man of God, he and all his company, and came, and stood before him; and he said: 'Behold now, I know that there is no God in all the earth, but in Israel; now therefore, I pray thee, take a present of thy servant.'

וַיֹּאמֶר חִי-יְהוָה אֲשֶׁר-עָמַדְתִּי לִפְנֵי אִם-
אֶקַּח וַיִּפְצַר-בּוֹ לִקְחַת וַיִּמָּאֵן:

16

But he said: 'As the LORD liveth, before whom I stand, I will receive none.' And he urged him to take it; but he refused.

וַיֹּאמֶר נָעֲמָן וְלֹא יִתֵּן-נָא לַעֲבָדֶךָ מִשָּׂא
צֶמֶד-פָּרָדִים אֲדָמָה כִּי לֹא-יַעֲשֶׂה עוֹד
עַבְדֶּךָ עֹלָה וְזֶבַח לֵאלֹהִים אֲחֵרִים כִּי
אִם-לַיהוָה:

17

And Naaman said: 'If not, yet I pray thee let there be given to thy servant two mules' burden of earth; for thy servant will henceforth offer neither burnt-offering nor sacrifice unto other gods, but unto the LORD.'

לְדַבֵּר הַזֶּה יִסְלַח יְהוָה לְעַבְדְּךָ בְּכּוֹאֵ
אֲדֹנָי בֵּית־רִמּוֹן לְהִשְׁתַּחֲוֹת שָׁמָּה וְהוּא
נִשְׁעָן עַל־יָדַי וְהִשְׁתַּחֲוִיתִי בֵּית רִמּוֹן
בְּהִשְׁתַּחֲוִיתִי בֵּית רִמּוֹן יִסְלַח־ (כתיב extitit
ולא קרי נא) יְהוָה לְעַבְדְּךָ בְּדַבֵּר הַזֶּה:
וַיֹּאמֶר לוֹ לֵךְ לְשָׁלוֹם וַיֵּלֶךְ מֵאֵתוֹ בְּכֶבֶד־
אָרְצָ: (ס)

18

In this thing the LORD pardon thy servant: when my master goeth into the house of Rimmon to worship there, and he leaneth on my hand, and I prostrate myself in the house of Rimmon, when I prostrate myself in the house of Rimmon, the LORD pardon thy servant in this thing.'

19

And he said unto him: 'Go in peace.' So he departed from him some way.

הפטרת מצרע

The Haftarah is II Kings 7:3 – 7:20. On the Shabbat before Pesah, read the Haftarah on page 180. On Rosh Hodesh, read the Mafkir and Haftarah on page 162. On Erev Rosh Hodesh, read the Haftarah on page 165.

וְאַרְבַּעָה אַנְשִׁים הָיוּ מִצְרָעִים פֶּתַח הַשַּׁעַר
וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ מָה אֲנַחֲנוּ יֹשְׁבִים
כֹּה עַד־מָוֶתנוּ:

VII:3

Now there were four leprous men at the entrance of the gate; and they said one to another: 'Why sit we here until we die?

אִם־אָמְרֵנוּ נָכּוּא הָעִיר וְהָרָעַב בָּעִיר
וּמָוֶתֵנוּ שָׁם וְאִם־יֹשְׁבֵנוּ כֹּה וּמָוֶתֵנוּ וְעַתָּה
לָכוּ וּנִפְּלֶה אֶל־מַחֲנֵה אֲרָם אִם־יַחְיֶינוּ
נִחְיֶה וְאִם־יָמִיתֵנוּ וּמָוֶתֵנוּ:

4

If we say: We will enter into the city, then the famine is in the city, and we shall die there; and if we sit still here, we die also. Now therefore come, and let us fall unto the host of the Arameans; if they save us alive, we shall live; and if they kill us, we shall but die.'

וַיָּקֻמוּ בַּצֹּהֶר לָבוֹא אֶל־מַחֲנֵה אֲרָם וַיָּבֹאוּ
עַד־קִצְצָה מַחֲנֵה אֲרָם וְהָיָה אִין־שָׁם אִישׁ:

5

And they rose up in the twilight, to go unto the camp of the Arameans; and when they were come to the outermost part of the camp of the Arameans, behold, there was no man there.

וְאֲדֹנָי הַשָּׁמַיִם אֶת־מַחֲנֵה אֲרָם קוֹל רָכֹב
קוֹל סוֹס קוֹל חֵיל גָּדוֹל וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל־
אֶחָיו הִנֵּה שָׁכַר־עָלֵינוּ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֶת־
מַלְכֵי הַחִתִּים וְאֶת־מַלְכֵי מִצְרָיִם לָבוֹא
עָלֵינוּ:

6

For the Lord had made the host of the Arameans to hear a noise of chariots, and a noise of horses, even the noise of a great host; and they said one to another: 'Lo, the king of Israel hath hired against us the kings of the Hittites, and the kings of the Egyptians, to come upon us.'

וַיָּקֻמוּ וַיִּנָּסוּ בַּצֹּהֶר וַיַּעֲזְבוּ אֶת־אֶהְלֵיהֶם
וְאֶת־סוּסֵיהֶם וְאֶת־חֲמֹרֵיהֶם הַמַּחֲנֵה
כַּאֲשֶׁר־הָיָה וַיִּנָּסוּ אֶל־נַפְשָׁם:

7

Wherefore they arose and fled in the twilight, and left their tents, and their horses, and their asses, even the camp as it was, and fled for their life.

וַיָּבֹאוּ הַמִּצְרָעִים הָאֵלֶּה עַד-קִצֵּה הַמַּחֲנֶה
וַיָּבֹאוּ אֶל-אֶהֱל אֶחָד וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ וַיִּשְׂאוּ
מִשָּׁם כֶּסֶף וְזָהָב וּבגָדִים וַיִּלְכוּ וַיִּטְמְנוּ
וַיָּשָׁבוּ וַיָּבֹאוּ אֶל-אֶהֱל אֶחָד וַיִּשְׂאוּ מִשָּׁם
וַיִּלְכוּ וַיִּטְמְנוּ:

8

And when these lepers came to the outermost part of the camp, they went into one tent, and did eat and drink, and carried thence silver, and gold, and raiment, and went and hid it; and they came back, and entered into another tent, and carried thence also, and went and hid it.

וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל-רֵעֵהוּ לֹא-כָּן אֲנַחְנוּ
עֹשִׂים הַיּוֹם הַזֶּה יוֹם-בְּשִׂרָה הוּא וְאֲנַחְנוּ
מַחֲשִׁים וְחֻכֵּינוּ עַד-אֹר הַבֹּקֶר וּמִצְאָנוּ
עֹוֹן וְעַתָּה לָכֵן וְנִבְאָה וְנִגִּידָה בֵּית
הַמֶּלֶךְ:

9

Then they said one to another: 'We do not well; this day is a day of good tidings, and we hold our peace; if we tarry till the morning light, punishment will overtake us; now therefore come, let us go and tell the king's household.'

וַיָּבֹאוּ וַיִּקְרְאוּ אֶל-שַׁעַר הָעִיר וַיִּגִּידוּ לָהֶם
לֵאמֹר בָּאנוּ אֶל-מַחֲנֶה אֲדָם וְהִנֵּה אִין-
שָׁם אִישׁ וְקוֹל אָדָם כִּי אִם-הַסּוֹס אֲסוּר
וְהַחֲמֹר אֲסוּר וְאֶהֱלִים כְּאִשְׁר־הָמָּה:

10

So they came and called unto the porters of the city; and they told them, saying. 'We came to the camp of the Arameans, and, behold, there was no man there, neither voice of man, but the horses tied, and the asses tied, and the tents as they were.'

וַיִּקְרָא הַשַּׁעֲרִים וַיִּגִּידוּ בֵּית הַמֶּלֶךְ
כְּנִימָה:

11

And the porters called, and they told it to the king's household within.

וַיָּקָם הַמֶּלֶךְ לַיְלָה וַיֹּאמֶר אֶל-עַבְדָּיו
אֲנִידָה-נָּא לָכֶם אֶת אֲשֶׁר-עָשׂוּ לָנוּ אֲרָם
יָדְעוּ כִּי-רַעֲבִים אֲנַחְנוּ וַיֵּצְאוּ מִן-הַמַּחֲנֶה
לְהַחֲבֹה (כ' בַּהֲשָׁדָה) [ק' בַּשָּׂדֶה] לֵאמֹר
כִּי-יֵצְאוּ מִן-הָעִיר וְנִתְפָּשׂוּ חַיִּים וְאֶל-
הָעִיר נָבֹא:

12

And the king arose in the night, and said unto his servants: 'I will now tell you what the Arameans have done to us. They know that we are hungry; therefore are they gone out of the camp to hide themselves in the field, saying: When they come out of the city, we shall take them alive, and get into the city.'

וַיַּעַן אֶחָד מֵעַבְדָּיו וַיֹּאמֶר וַיִּקְחוּ-נָּא
חֲמִשָּׁה מִן-הַסּוֹסִים הַנִּשְׁאָרִים אֲשֶׁר
נִשְׁאָרוּ-בָּהּ הֵנָּה כָּל- (כ' הַחֲמוּן) [ק'
הַחֲמוּן] יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר נִשְׁאָרוּ-בָּהּ הֵנָּה
כָּל-חֲמוּן יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר-תָּמוּ וְנִשְׁלַחַה
וְנִרְאָה:

13

And one of his servants answered and said: 'Let some take, I pray thee, five of the horses that remain, which are left in the city— behold, they are as all the multitude of Israel that are left in it; behold, they are as all the multitude of Israel that are consumed—and let us send and see.'

וַיִּקְחוּ שְׁנֵי רֶכֶב סוֹסִים וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ
אֶחָד מִחֲנֵי-אֲרָם לֵאמֹר לָכוּ וּרְאוּ:

14

They took therefore two chariots with horses; and the king sent after the host of the Arameans, saying: 'Go and see.'

וַיֵּלְכוּ אַחֲרֵיהֶם עַד־הַיַּרְדֵּן וַהֲנִה כָּל־
הַדֶּרֶךְ מְלֵאָה בְּגָדִים וּבְכֵלִים אֲשֶׁר־
הִשְׁלִיכוּ אֲרָם (כ' בַּחֲפָזָם) [ק' בַּחֲפָזָם]
וַיָּשָׁבוּ הַמְּלָאכִים וַיַּגִּדוּ לַמֶּלֶךְ:

15 And they went after them unto the Jordan; and, lo,
all the way was full of garments and vessels, which the
Arameans had cast away in their haste. And the
messengers returned, and told the king.

וַיֵּצֵא הָעָם וַיִּבְּזוּ אֶת מַחֲנֵה אֲרָם וַיְהִי
סֵאֶה־סֵלֶת בְּשֶׁקֶל וְסֵאֶה־סֵלֶת שְׁעָרִים בְּשֶׁקֶל
כַּדְּבַר יְהוָה:

16 And the people went out, and spoiled the camp of the
Arameans. So a measure of fine flour was sold for a
shekel, and two measures of barley for a shekel,
according to the word of the LORD.

וַהֲמִלֵּךְ הַפְּקִיד אֶת־הַשְּׁלִישׁ אֲשֶׁר־נִשְׁעַן
עַל־יָדוֹ עַל־הַשַּׁעַר וַיִּרְמְסוּהוּ הָעָם בַּשַּׁעַר
וַיָּמָת כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אִישׁ הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר
דִּבֶּר בְּרֹדֶת הַמֶּלֶךְ אֵלָיו:

17 And the king appointed the captain on whose hand
he leaned to have the charge of the gate; and the
people trod upon him in the gate, and he died as the
man of God had said, who spoke when the king came
down to him.

וַיְהִי כַּדְּבַר אִישׁ הָאֱלֹהִים אֶל־הַמֶּלֶךְ
לֵאמֹר סֵאֶה־סֵלֶת שְׁעָרִים בְּשֶׁקֶל וְסֵאֶה־סֵלֶת
בְּשֶׁקֶל יִהְיֶה כָּעֵת מָחָר בַּשַּׁעַר שְׁמֹרֹן:

18 And it came to pass, as the man of God had spoken to
the king, saying: 'Two measures of barley for a shekel,
and a measure of fine flour for a shekel, shall be
to-morrow about this time in the gate of Samaria';

וַיַּעַן הַשְּׁלִישׁ אֶת־אִישׁ הָאֱלֹהִים וַיֹּאמֶר
וַהֲנִה יִהְיֶה עֲשֵׂה אַרְבּוֹת בַּשָּׁמַיִם תִּהְיֶה
כַּדְּבַר הַזֶּה וַיֹּאמֶר הַנֶּךְ רֹאֵה בְּעֵינֶיךָ
וּמִשָּׁם לֹא תֹאכַל:

19 and that captain answered the man of God, and said:
'Now, behold, if the LORD should make windows in
heaven, might such a thing be?' and he said: 'Behold,
thou shalt see it with thine eyes, but shalt not eat
thereof';

וַיְהִי־לּוֹ כֵּן וַיִּרְמְסוּ אֹתוֹ הָעָם בַּשַּׁעַר
וַיָּמָת: (ס)

20 it came to pass even so unto him; for the people trod
upon him in the gate, and he died.

הפטרת אחרי מות

The Haftarah is Ezekiel 22:1 – 22:19. On the Shabbat before Pesah, read the Haftarah on page 180.

וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר:

XXII:1 Moreover the word of the LORD came unto me,
saying:

וַאֲתָה בֶן־אָדָם הַתְּשַׁפֵּט הַתְּשַׁפֵּט אֶת־עִיר
הַדְּמָיִם וַהֲדַעְתָּהּ אֶת כָּל־תּוֹעֲבוֹתֶיהָ:

2 'Now, thou, son of man, wilt thou judge, wilt thou
judge the bloody city? then cause her to know all her
abominations.

וַאֲמַרְתָּ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה עִיר שִׁפְכַת
דָּם בְּתוֹכָהּ לְבֹא עָתָה וְעֲשֵׂתָה גְלוּלִים
עָלֶיהָ לְשִׁמְאָה:

3 And thou shalt say: Thus saith the Lord GOD: O city
that sheddest blood in the midst of thee, that thy
time may come, and that makest idols unto thyself to
defile thee;

בְּדַמְךָ אֲשֶׁר-שָׁפַכְתָּ אֲשָׁמֶת וּבִגְלוּלֶיךָ
אֲשֶׁר-עָשִׂיתָ טִמְאָת וּתְקַרְבֵי יָמֶיךָ וּתְבוֹא
עַד-שְׁנוֹתֶיךָ עַל-כֵּן נִתְּתִיךָ חֶרֶפָה לַגּוֹיִם
וּקְלָסָה לְכָל-הָאָרְצוֹת:

הַקְרֵבֹת וְהָרְחֻקוֹת מִמֶּנּוּ יִתְקַלְסוּ-בָּךְ
טִמְאָת הַשֵּׁם רַבַּת הַמְּהוּמָה:

הִנֵּה נְשִׂאֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ לִזְרָעוֹ הָיוּ בָּךְ
לְמַעַן שָׁפַךְ-דָּם:

אָב וְאִם הִקְלוּ בָּךְ לַגֵּר עָשׂוּ בַעֲשָׁק
בְּתוֹכְךָ יָתוֹם וְאַלְמָנָה הוֹנוּ בָּךְ:

קִדְשֵׁי בְּזִית וְאֶת-שַׁבְּתֹתַי חָלַלְתָּ:

אֲנָשִׁי רְכִיל הָיוּ בָּךְ לְמַעַן שָׁפַךְ-דָּם וְאֶל-
הַהָרִים אָכְלוּ בָּךְ זִמָּה עָשׂוּ בְּתוֹכְךָ:

עֲרוֹת-אָב גִּלְהָ-בָךְ טִמְאָת הַנְּדָה עֲנוּ-בָּךְ:

וְאִישׁ אֶת-אִשְׁתּוֹ רָעָהוּ עָשָׂה תוֹעֵבָה וְאִישׁ
אֶת-כַּלְתּוֹ טִמָּא בְּזִמָּה וְאִישׁ אֶת-אֶחָתוֹ
בִּתְ-אָבִיו עֲנָה-בָּךְ:

שָׁחַד לְקַחוּ-בָּךְ לְמַעַן שָׁפַךְ-דָּם נִשְׁךְ
וּתְרַבִּית לְקַחַת וּתְבַצְעֵי רַעֲיוֹן בַּעֲשָׁק
וְאֵתִי שָׁכַחְתָּ נָא אֲדֹנָי יְהוֹה:

וְהִנֵּה הַכִּיתִי כַפִּי אֶל-בִּצְעֶךָ אֲשֶׁר עָשִׂיתָ
וְעַל-דָּמְךָ אֲשֶׁר הָיוּ בְּתוֹכְךָ:

הִיַּעֲמֵד לִבְךָ אִם-תִּחְזַקְנָה יָדֶיךָ לַיָּמִים
אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה אוֹתְךָ אֲנִי יְהוֹה דְּבַרְתִּי
וְעָשִׂיתִי:

וְהַפִּיצוֹתִי אוֹתְךָ בַּגּוֹיִם וְזִרְתִּיךָ בָּאָרְצוֹת
וְהִתְמַתִּי טִמְאָתְךָ מִמֶּנּוּ:

וְנִחַלְתָּ בָּךְ לְעֵינֵי גוֹיִם וַיִּדְעַת כִּי-אֲנִי
יְהוֹה: (פ)

thou art become guilty in thy blood that thou hast shed, and art defiled in thine idols which thou hast made; and thou hast caused thy days to draw near, and art come even unto thy years; therefore have I made thee a reproach unto the nations, and a mocking to all the countries!

Those that are near, and those that are far from thee, shall mock thee, thou defiled of name and full of tumult.

Behold, the princes of Israel, every one according to his might, have been in thee to shed blood.

In thee have they made light of father and mother; in the midst of thee have they dealt by oppression with the stranger; in thee have they wronged the fatherless and the widow.

Thou hast despised My holy things, and hast profaned My sabbaths.

In thee have been talebearers to shed blood; and in thee they have eaten upon the mountains; in the midst of thee they have committed lewdness.

In thee have they uncovered their fathers' nakedness; in thee have they humbled her that was unclean in her impurity.

And each hath committed abomination with his neighbour's wife; and each hath lewdly defiled his daughter-in-law; and each in thee hath humbled his sister, his father's daughter.

In thee have they taken gifts to shed blood; thou hast taken interest and increase, and thou hast greedily gained of thy neighbours by oppression, and hast forgotten Me, saith the Lord GOD.

Behold, therefore, I have smitten My hand at thy dishonest gain which thou hast made, and at thy blood which hath been in the midst of thee.

Can thy heart endure, or can thy hands be strong, in the days that I shall deal with thee? I the LORD have spoken it, and will do it.

And I will scatter thee among the nations, and disperse thee through the countries; and I will consume thy filthiness out of thee.

And thou shalt be profaned in thyself, in the sight of the nations; and thou shalt know that I am the LORD.'

וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר:	17	And the word of the LORD came unto me, saying:
בֶּן־אָדָם הָיָה לִי בֵּית־יִשְׂרָאֵל (כ) לְסוּגָה) [ק' לְסִיגָה] כֻּלָּם נְחֹשֶׁת וּבְדִיל וּבַרְזֶל וְעוֹפֶרֶת בְּתוֹךְ כּוֹר סָגִים כֶּסֶף הָיָה: (ס)	18	'Son of man, the house of Israel is become dross unto Me; all of them are brass and tin and iron and lead, in the midst of the furnace; they are the dross of silver.
לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוָה יֵעַן הֵינִי כָלְכֶם לְסָגִים לָכֵן הִנְנִי קֹבֵץ אֶתְכֶם אֶל־תּוֹךְ יְרוּשָׁלַם:	19	Therefore thus saith the Lord GOD: Because ye are all become dross, therefore, behold, I will gather you into the midst of Jerusalem.

הפטרת קדשים

The Haftarah is Amos 9:7 – 9:15.

הֲלוֹא כַבְנֵי כְּשִׁימִים אַתֶּם לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל נְאֻם־יְהוָה הֲלוֹא אֶת־יִשְׂרָאֵל הֵעֵלִיתִי מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וּפְלִשְׁתִּיִּים מִכַּפְתּוֹר וְאַרָם מִקִּיר:	IX:7	Are ye not as the children of the Ethiopians unto Me, O children of Israel? saith the LORD. Have not I brought up Israel out of the land of Egypt, And the Philistines from Caphtor, And Aram from Kir?
הִנֵּה עֵינָי אֲדֹנָי יְהוָה בַּמַּמְלָכָה הַחַטָּאָה וְהַשְׁמֹדֶתִי אֶתָּה מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה אֲפֹס כִּי לֹא הַשְׁמִיד אֲשֶׁמִּיד אֶת־בֵּית יַעֲקֹב נְאֻם־ יְהוָה:	8	Behold, the eyes of the Lord GOD Are upon the sinful kingdom, And I will destroy it from off the face of the earth; Saving that I will not utterly destroy the house of Jacob, Saith the LORD.
כִּי־הִנֵּה אֲנֹכִי מְצַוֶּה וְהִנֵּעוֹתִי בְּכָל־הַגּוֹיִם אֶת־בֵּית יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר יִנּוּעַ בַּכֶּבֶדָה וְלֹא־יִפּוֹל צֶרֶד אֶרֶץ:	9	For, lo, I will command, and I will sift the house of Israel among all the nations, Like as corn is sifted in a sieve, Yet shall not the least grain fall upon the earth.
בַּחֶרֶב יָמוּתוּ כָל חַטָּאֵי עַמִּי הָאֲמֹרִים לֹא־ תִּגִּישׁ וְתִקְדִּים בַּעֲדֵינוּ הָרָעָה:	10	All the sinners of My people shall die by the sword, That say: 'The evil shall not overtake nor confront us.'
בַּיּוֹם הַהוּא אָקִים אֶת־סֶכֶת דָּוִיד הַנִּפְלֶת וְגִדְרֹתֶיהָ אֶת־פְּרֻצֵיהֶן וְהִרְסֹתֶיהָ אָקִים וּבְנִיתֶיהָ כִּימֵי עוֹלָם:	11	In that day will I raise up The tabernacle of David that is fallen, And close up the breaches thereof, And I will raise up his ruins, And I will build it as in the days of old;
לְמַעַן יִירָשׁוּ אֶת־שְׂאֲרֵי אֲדוֹם וְכָל־ הַגּוֹיִם אֲשֶׁר־נִקְרָא שְׁמִי עֲלֵיהֶם נְאֻם־יְהוָה עֹשֶׂה זֹאת: (פ)	12	That they may possess the remnant of Edom, And all the nations, upon whom My name is called, Saith the LORD that doeth this.

הִנֵּה יָמִים בָּאִים נֹאֵם יְהוָה וְנִגַּשׁ חוֹרֵשׁ
בְּקֶצֶר וְדֹרֵךְ עֹנְבִים בְּמִשְׁדֵּחַ הַזֶּרַע וְהַטִּיפוּ
הַהָרִים עֲסִיס וְכָל־הַגְּבָעוֹת תִּתְמוּגְגְּנָה׃

13

Behold, the days come, saith the LORD, That the plowman shall overtake the reaper, And the treader of grapes him that soweth seed; And the mountains shall drop sweet wine, And all the hills shall melt.

וְשִׁבְתִּי אֶת־שִׁבּוֹת עַמִּי יִשְׂרָאֵל וּבְנֵי עָרִים
נִשְׁמָוֹת וַיָּשֻׁבוּ וְנָטְעוּ כְרָמִים וְשָׁתוּ אֶת־יֵינֵם
וַעֲשׂוּ גִזְזֹת וְאָכְלוּ אֶת־פְּרִיָּהֶם׃

14

And I will turn the captivity of My people Israel, And they shall build the waste cities, and inhabit them; And they shall plant vineyards, and drink the wine thereof; They shall also make gardens, and eat the fruit of them.

וְנִטְעֵתִים עַל־אֲדָמָתָם וְלֹא יִנָּתְשׁוּ עוֹד
מֵעַל אֲדָמָתָם אֲשֶׁר נָתַתִּי לָהֶם אָמַר יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ׃

15

And I will plant them upon their land, And they shall no more be plucked up Out of their land which I have given them, Saith the LORD thy God.

הפטרת אמור

The Haftarah is Ezekiel 44:15 - 44:31.

וְהַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם בְּנֵי צָדוֹק אֲשֶׁר שָׁמְרוּ
אֶת־מִשְׁמֶרֶת מִקְדָּשִׁי בַּתְּעוֹת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
מֵעָלַי הֵמָּה יִקְרְבוּ אֵלַי לְשִׁרְתָּנִי וְעָמְדוּ
לִפְנֵי לְהַקְרִיב לִי חֵלֶב וְדָם נֹאֵם אֱדַנִּי
יְהוָה׃

XLIV:15

But the priests the Levites, the sons of Zadok, that kept the charge of My sanctuary when the children of Israel went astray from Me, they shall come near to Me to minister unto Me; and they shall stand before Me to offer unto Me the fat and the blood, saith the Lord God;

הֵמָּה יָבֹאוּ אֶל־מִקְדָּשִׁי וְהֵמָּה יִקְרְבוּ אֵלַי
שְׁלַחְנִי לְשִׁרְתָּנִי וְשָׁמְרוּ אֶת־מִשְׁמֶרֶתִּי׃

16

they shall enter into My sanctuary, and they shall come near to My table, to minister unto Me, and they shall keep My charge.

וְהָיָה בְּבֹאֵם אֶל־שַׁעְרֵי הַחֲצָר הַפְּנִימִית
בְּגָדֵי פִשְׁתִּים יִלְבָּשׁוּ וְלֹא־יַעֲלֶה עֲלֵיהֶם
צֹמֶר בְּשָׂרְתָם בְּשַׁעְרֵי הַחֲצָר הַפְּנִימִית
וּבֵיתָה׃

17

And it shall be that when they enter in at the gates of the inner court, they shall be clothed with linen garments; and no wool shall come upon them, while they minister in the gates of the inner court, and within.

פָּאָרֵי פִשְׁתִּים יִהְיוּ עַל־רֹאשֵׁם וּמִכְנָסֵי
פִשְׁתִּים יִהְיוּ עַל־מְתָנֵיהֶם לֹא יַחְגְּרוּ בִּצְנֵעַ׃

18

They shall have linen tires upon their heads, and shall have linen breeches upon their loins; they shall not gird themselves with any thing that causeth sweat.

וּבְצֹאתָם אֶל־הַחֲצָר הַחִיצוֹנָה אֶל־הַחֲצָר
הַחִיצוֹנָה אֶל־הָעָם יִפְשְׁטוּ אֶת־בְּגָדֵיהֶם
אֲשֶׁר־הֵמָּה מְשָׁרְתָם בָּם וְהִנִּיחוּ אוֹתָם
בְּלִשְׁכַּת הַקֹּדֶשׁ וְלָבָשׁוּ בְּגָדִים אֲחֵרִים
וְלֹא־יִקְדְּשׁוּ אֶת־הָעָם בְּבְגָדֵיהֶם׃

19

And when they go forth into the outer court, even into the outer court to the people, they shall put off their garments wherein they minister, and lay them in the holy chambers, and they shall put on other garments, that they sanctify not the people with their garments.

20	וְרֹאשָׁם לֹא יַגְלִחוּ וּפְרַע לֹא יִשְׁלַחוּ כְּסוּם יְכַסְּמוּ אֶת־רֹאשֵׁיהֶם:	Neither shall they shave their heads, nor suffer their locks to grow long; they shall only poll their heads.
21	וְגִין לֹא־יִשְׁתּוּ כָּל־כֹּהֵן בְּבוֹאָם אֶל־הַחֲצֵר הַפְּנִימִית:	Neither shall any priest drink wine, when they enter into the inner court.
22	וְאִלְמָנָה וְגִרוּשָׁה לֹא־יִקְחוּ לָהֶם לְנָשִׁים כִּי אִם־בְּתוּלֹת מִזֶּרַע בֵּית יִשְׂרָאֵל וְהָאִלְמָנָה אֲשֶׁר תִּהְיֶה אִלְמָנָה מִכֹּהֵן יִקְחוּ:	Neither shall they take for their wives a widow, nor her that is put away; but they shall take virgins of the seed of the house of Israel, or a widow that is the widow of a priest.
23	וְאֶת־עַמִּי יוֹדוּ בֵּין קֹדֶשׁ לְחָל וּבֵין־טָמֵא לְטָהוֹר וְיִדְעוּם:	And they shall teach My people the difference between the holy and the common, and cause them to discern between the unclean and the clean.
24	וְעַל־רִיב הִמָּה יַעֲמְדוּ (כ') (לשפט) [ק] לְמִשְׁפָּט [בְּמִשְׁפָּטִי (כ') (ושפטו)] [ק] יִשְׁפֹּטוּ [וְאֶת־תּוֹרֹתִי וְאֶת־חֻקֹּתַי בְּכָל־מוֹעֲדֵי יִשְׁמְרוּ וְאֶת־שַׁבָּתוֹתַי יִקְדְּשׁוּ:	And in a controversy they shall stand to judge; according to Mine ordinances shall they judge it; and they shall keep My laws and My statutes in all My appointed seasons, and they shall hallow My sabbaths.
25	וְאֶל־מֵת אָדָם לֹא יָבֹא לְטַמְּאָה כִּי אִם־לְאָב וּלְאֵם וּלְבֶן וּלְבַת לְאִחַ וּלְאֲחֹת אֲשֶׁר־לֹא־הָיְתָה לָאִישׁ יִטְמְאוּ:	And they shall come near no dead person to defile themselves; but for father, or for mother, or for son, or for daughter, for brother, or for sister that hath had no husband, they may defile themselves.
26	וְאַחֲרֵי טָהָרְתוֹ שִׁבְעַת יָמִים יִסְפְּרוּ־לוֹ:	And after he is cleansed, they shall reckon unto him seven days.
27	וּבְיוֹם בָּאוּ אֶל־הַקֹּדֶשׁ אֶל־הַחֲצֵר הַפְּנִימִית לְשֵׁרֶת בְּקֹדֶשׁ יִקְרִיב חֲטָאתוֹ נֶאֱמַר אֲדֹנָי יְהוִה:	And in the day that he goeth into the sanctuary, into the inner court, to minister in the sanctuary, he shall offer his sin-offering, saith the Lord God.
28	וְהָיְתָה לָהֶם לְנַחֲלָה אֲנִי נַחֲלָתָם וְאֲחֻזָּה לֹא־תִתְּנוּ לָהֶם בְּיִשְׂרָאֵל אֲנִי אֲחֻזָּתָם:	And it shall be unto them for an inheritance: I am their inheritance; and ye shall give them no possession in Israel: I am their possession.
29	הַמִּנְחָה וְהַחֲטָאת וְהָאֵשֶׁם הִמָּה יֹאכְלוּם וְכָל־תְּרוֹמַת בְּיִשְׂרָאֵל לָהֶם יְהִי:	The meal-offering, and the sin-offering, and the guilt-offering, they, even they, shall eat; and every devoted thing in Israel shall be theirs.
30	וְרִאשִׁית כָּל־בְּפוּרֵי כָל־וְכָל־תְּרוֹמַת כָּל־מִכְלֵל תְּרוֹמוֹתֵיכֶם לַכֹּהֲנִים יְהִי וְרִאשִׁית עֲרֹסוֹתֵיכֶם תִּתְּנוּ לַכֹּהֵן לְהַנִּיחַ בְּרִכָּה אֶל־בֵּיתְךָ:	And the first of all the first-fruits of every thing, and every heave-offering of every thing, of all your offerings, shall be for the priests; ye shall also give unto the priest the first of your dough, to cause a blessing to rest on thy house.
31	כָּל־נֶבֶלָה וְטֶרֶפָּה מִן־הָעוֹף וּמִן־הַבְּהֵמָה לֹא יֹאכְלוּ הַכֹּהֲנִים: (פ)	The priests shall not eat of any thing that dieth of itself, or is torn, whether it be fowl or beast.

The Haftarah is Jeremiah 32:6 – 32:27.

וַיֹּאמֶר יְרֵמְיָהוּ הִנֵּה דְבַר־יְהוָה אֵלַי
לֵאמֹר:

XXXII:6 And Jeremiah said: 'The word of the LORD came unto me, saying:

הִנֵּה חֲנַמֶּל בֶּן־שָׁלֹם דִּדְךָ בָּא אֵלַיךְ
לֵאמֹר קְנֵה לְךָ אֶת־שְׂדֵי אֲשֶׁר בַּעֲנֹתוֹת כִּי
לְךָ מִשְׁפָּט הַגְּאֻלָּה לְקִנּוֹת:

7 Behold, Hanamel, the son of Shallum thine uncle, shall come unto thee, saying: Buy thee my field that is in Anathoth; for the right of redemption is thine to buy it.'

וַיָּבֹא אֵלַי חֲנַמֶּל בֶּן־דָּדִי כַּדְּבַר יְהוָה
אֶל־חֲצֵר הַמִּטְרָה וַיֹּאמֶר אֵלַי קְנֵה
נָא אֶת־שְׂדֵי אֲשֶׁר בַּעֲנֹתוֹת אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ
בְּנֵימִין כִּי־לְךָ מִשְׁפָּט הִירָשָׁה וְלְךָ
הַגְּאֻלָּה קְנֵה־לְךָ וְאַדַּע כִּי דְבַר־יְהוָה
הוּא:

8 So Hanamel mine uncle's son came to me in the court of the guard according to the word of the LORD, and said unto me: 'Buy my field, I pray thee, that is in Anathoth, which is in the land of Benjamin; for the right of inheritance is thine, and the redemption is thine; buy it for thyself.' Then I knew that this was the word of the LORD.

וָאֶקְנֵה אֶת־הַשְּׂדֵה מֵאֵת חֲנַמֶּל בֶּן־דָּדִי
אֲשֶׁר בַּעֲנֹתוֹת וָאֶשְׁקָלָהּ לֹלֹ אֶת־הַכֶּסֶף
שִׁבְעָה שֶׁקֶלִים וְעֶשְׂרֵה הַכֶּסֶף:

9 And I bought the field that was in Anathoth of Hanamel mine uncle's son, and weighed him the money, even seventeen shekels of silver.

וָאֶכְתַּב בִּסְפָר וָאֶחָתֵּם וָאָעֵד עֵדִים
וָאֶשְׁקַל הַכֶּסֶף בְּמֵאזְנַיִם:

10 And I subscribed the deed, and sealed it, and called witnesses, and weighed him the money in the balances.

וָאָקַח אֶת־סֵפֶר הַמִּקְנָה אֶת־הַחֲתוּם
הַמִּצְנָה וְהַחֲקִים וְאֶת־הַגְּלוּי:

11 So I took the deed of the purchase, both that which was sealed, containing the terms and conditions, and that which was open;

וָאֶתֵּן אֶת־הַסֵּפֶר הַמִּקְנָה אֶל־בָּרוּךְ בֶּן־
נְרִיָּה בֶּן־מַחֲסִיָּה לְעֵינַי חֲנַמֶּל דָּדִי
וְלְעֵינַי הָעֵדִים הַכֹּתְבִים בְּסֵפֶר הַמִּקְנָה
לְעֵינַי כָּל־הַיְּהוּדִים הַיֹּשְׁבִים בַּחֲצֵר
הַמִּטְרָה:

12 and I delivered the deed of the purchase unto Baruch the son of Neriah, the son of Mahseiah, in the presence of Hanamel mine uncle['s son], and in the presence of the witnesses that subscribed the deed of the purchase, before all the Jews that sat in the court of the guard.

וָאֶצְוָה אֶת־בָּרוּךְ לְעֵינֵיהֶם לֵאמֹר:

13 And I charged Baruch before them, saying:

כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
לְקוֹחַ אֶת־הַסִּפְרִים הָאֵלֶּה אֶת סֵפֶר
הַמִּקְנָה הַזֶּה וְאֶת הַחֲתוּם וְאֶת סֵפֶר הַגְּלוּי
הַזֶּה וּנְתַתֶּם בְּכֵל־חֶרֶשׁ לְמַעַן יַעֲמִדוּ
יָמִים רַבִּים: (ס)

14 'Thus saith the LORD of hosts, the God of Israel: Take these deeds, this deed of the purchase, both that which is sealed, and this deed which is open, and put them in an earthen vessel; that they may continue many days.

כִּי כֹה אָמַר יְהוָה זָבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
עוֹד יִקְנוּ בָתִּים וּשְׂדוֹת וְכַרְמִים בָּאָרֶץ
הַזֹּאת: (פ)

וְאַתְּפַלֵּל אֶל־יְהוָה אַחֲרֵי תַתִּי אֶת־סֵפֶר
הַמִּקְנָה אֶל־בָּרוּךְ בֶּן־נְרִיָּה לֵאמֹר:

אֲהֵא־אֲדֹנָי יְהוִה הִנֵּהוּ אַתָּה עָשִׂיתָ
אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ בְּכַחַךְ הַגָּדוֹל
וּבְזֶרְעֶךָ הַנְּטוּיָה לֹא־יִפְלֹא מִמֶּךָ כָּל־
דָּבָר:

עָשִׂה חֶסֶד לְאֲלָפִים וּמִשְׁלֵם עֲוֹן אֲבוֹת
אֶל־חֵיק בְּנֵיהֶם אַחֲרֵיהֶם הָאֵל הַגָּדוֹל
הַגִּבּוֹר יְהוָה זָבָאוֹת שְׁמוֹ:

גָּדֹל הָעֲצָה וְרַב הָעֲלִילָה אֲשֶׁר־עִינֶיךָ
פָּקְחוֹת עַל־כָּל־דֶּרֶךְ בְּנֵי אָדָם לַתֵּת
לְאִישׁ כְּדַרְכּוֹ וּכְפָרֵי מַעַלְלָיו:

אֲשֶׁר־שַׁמְתָּ אֵתוֹת וּמִפְתִּים בָּאָרֶץ־מִצְרַיִם
עַד־הַיּוֹם הַזֶּה וּבִישְׂרָאֵל וּבְאָדָם וַתַּעֲשֶׂה־
לָךְ שֵׁם כַּיּוֹם הַזֶּה:

וַתֵּצֵא אֶת־עַמְּךָ אֶת־יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם
מִצְרַיִם בְּאֵתוֹת וּבְמוֹפְתִים וּבְיָד חֲזָקָה
וּבְאֲזִרָה נְטוּיָה וּבְמוֹרָא גָדוֹל:

וַתֵּתֵן לָהֶם אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת אֲשֶׁר־
נִשְׁבַּעְתָּ לְאֲבוֹתָם לַתֵּת לָהֶם אֶרֶץ זָבַת
חֶלֶב וְדָבָשׁ:

וַיָּבֹאוּ וַיִּירָשׁוּ אֹתָהּ וְלֹא־שָׁמְעוּ בְּקוֹלְךָ (כ)
וּבְתוֹרוֹתֶיךָ [ק'] וּבְתוֹרָתְךָ לֹא־הִלְכוּ אֵת
כָּל־אֲשֶׁר צִוִּיתָהּ לָהֶם לַעֲשׂוֹת לֹא עָשׂוּ
וַתִּקְרָא אֹתָם אֵת כָּל־הָרָעָה הַזֹּאת:

הִנֵּה הַסְּלָלוֹת בָּאוּ הָעִיר לְלִכְדָּהּ וְהָעִיר
נִתְּנָה בְּיַד הַכַּשְׂדִּים הַנִּלְחָמִים עָלֶיהָ מִפְּנֵי
הַחֶרֶב וְהָרָעָב וְהַדָּבָר וְאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ הִיא
וְהַנֶּה רָאָה:

15 For thus saith the LORD of hosts, the God of Israel:
Houses and fields and vineyards shall yet again be
bought in this land.'

16 Now after I had delivered the deed of the purchase
unto Baruch the son of Neriah, I prayed unto the
LORD, saying:

17 'Ah Lord GOD! behold, Thou hast made the heaven
and the earth by Thy great power and by Thy
outstretched arm; there is nothing too hard for Thee;

18 who showest mercy unto thousands, and
recompensest the iniquity of the fathers into the
bosom of their children after them; the great, the
mighty God, the LORD of hosts is His name;

19 great in counsel, and mighty in work; whose eyes are
open upon all the ways of the sons of men, to give
every one according to his ways, and according to the
fruit of his doings;

20 who didst set signs and wonders in the land of Egypt,
even unto this day, and in Israel and among other
men; and madest Thee a name, as at this day;

21 and didst bring forth Thy people Israel out of the
land of Egypt with signs, and with wonders, and with
a strong hand, and with an outstretched arm, and
with great terror;

22 and gavest them this land, which Thou didst swear to
their fathers to give them, a land flowing with milk
and honey;

23 and they came in, and possessed it; but they
hearkened not to Thy voice, neither walked in Thy
law; they have done nothing of all that Thou
commandedst them to do; therefore Thou hast
caused all this evil to befall them;

24 behold the mounds, they are come unto the city to
take it; and the city is given into the hand of the
Chaldeans that fight against it, because of the sword,
and of the famine, and of the pestilence; and what
Thou hast spoken is come to pass; and, behold, Thou
seest it.

וְאַתָּה אָמַרְתָּ אֵלַי אֲדַנִּי יְהוָה קְנֵה-לִּי
הַשָּׂדֶה בַּכֶּסֶף וְהָעֵד עֵדִים וְהָעִיר נְתָנָה
בְּיַד הַכַּשְׁדִּים: (ס)

25 Yet Thou hast said unto me, O Lord God: Buy thee the field for money, and call witnesses; whereas the city is given into the hand of the Chaldeans.'

וַיְהִי דְבַר-יְהוָה אֶל-יִרְמְיָהוּ לֵאמֹר:

26 Then came the word of the LORD unto Jeremiah, saying:

הִנֵּה אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵי כָל-בָּשָׂר הַמִּמְּנִי
וּפְלֹא כָל-דָּבָר:

27 'Behold, I am the LORD, the God of all flesh; is there any thing too hard for Me?

הפסרת בחקתי

The Haftarah is Jeremiah 16:19 – 17:14.

יְהוָה עֹזִי וּמַעֲזִי וּמְנוּסִי בַּיּוֹם צָרָה אֵלִיךָ
גּוֹיִם יָבֹאוּ מֵאַפְסֵי-אָרֶץ וַיֹּאמְרוּ אֶחָד-שֶׁקֶר
נָחֲלוּ אֲבוֹתֵינוּ הָבֵל וְאִין-בָּם מוֹעִיל:

XVI:19 O LORD, my strength, and my stronghold, And my refuge, in the day of affliction, Unto Thee shall the nations come From the ends of the earth, and shall say: 'Our fathers have inherited nought but lies, Vanity and things wherein there is no profit.'

הֲיַעֲשֶׂה-לּוֹ אָדָם אֱלֹהִים וְהִמָּה לֹא
אֱלֹהִים:

20 Shall a man make unto himself gods, And they are no gods?

לְכֵן הִנְנִי מוֹדִיעֶם בַּפֶּעַם הַזֹּאת אוֹדִיעֶם
אֶת-יָדִי וְאֶת-גְּבוּרָתִי וַיֵּדְעוּ כִּי-שְׁמִי
יְהוָה: (ס)

21 Therefore, behold, I will cause them to know, This once will I cause them to know My hand and My might; And they shall know that My name is the LORD.

חַטַּאת יְהוּדָה כְּתוּבָה בַּעֵט בְּרֹזֶל בְּצַפְרָן
שָׁמִיר חֲרוּשָׁה עַל-לִיּוֹחַ לִבָּם וּלְקַרְנוֹת
מִזְבְּחוֹתֵיכֶם:

XVII:1 The sin of Judah is written With a pen of iron, and with the point of a diamond; It is graven upon the tablet of their heart, And upon the horns of your altars.

כַּזָּכָר בְּנֵיהֶם מִזְבְּחוֹתָם וְאֲשֵׁרֵיהֶם עַל-עֵץ
רַעֲנָן עַל גְּבַעוֹת הַגְּבוּהוֹת:

2 Like the symbols of their sons are their altars, And their Asherim are by the leafy trees, Upon the high hills.

הָרָרִי בַשָּׂדֶה חֵילֶךָ כָּל-אוֹצְרוֹתֶיךָ לְבִז
אֶתָּן בְּמַלְיָךְ בְּחַטָּאת בְּכָל-גְּבוּלֶיךָ:

3 O thou that sittest upon the mountain in the field, I will give thy substance and all thy treasures for a spoil, And thy high places, because of sin, throughout all thy borders.

וְשִׁמְטָתָהּ וּבָךְ מִנַּחֲלָתָךְ אֲשֶׁר נָתַתִּי לָךְ
וְהַעֲבַדְתִּיךָ אֶת-אֲיָבֶיךָ בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא-
יָדַעְתָּ כִּי-אֵשׁ קִדַּחְתָּם בְּאַפִּי עַד-עוֹלָם
תִּוְקַד: (ס)

4 And thou, even of thyself, shalt discontinue from thy heritage That I gave thee; And I will cause thee to serve thine enemies In the land which thou knowest not; For ye have kindled a fire in My nostril, Which shall burn for ever.

כֹּה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי אֲרִיֹר הַגִּבֹּר אֲשֶׁר יִבְטַח
בְּאָדָם וְשֵׁם בָּשָׂר זִרְעוֹ וּמִן־יְהוָה יִסּוּר
לִבּוֹ:

5 Thus saith the LORD: Cursed is the man that trusteth
in man, And maketh flesh his arm, And whose heart
departeth from the LORD.

וְהָיָה כַּעֲרֵעַר בְּעֶרְבָה וְלֹא יֵרָאֶה כִּי־יָבוֹא
טוֹב וְשָׁכֵן חֲרָרִים בַּמִּדְבָּר אֶרֶץ מְלַחָה
וְלֹא תִשָּׁב: (ס)

6 For he shall be like a tamarisk in the desert, And shall
not see when good cometh; But shall inhabit the
parched places in the wilderness, A salt land and not
inhabited.

בְּרוּךְ הַגִּבֹּר אֲשֶׁר יִבְטַח בִּיהוָה וְהָיָה
יְהוָה מִבְטָחוֹ:

7 Blessed is the man that trusteth in the LORD, And
whose trust the LORD is.

וְהָיָה כַּעֵץ שֶׁנִּזְעַן עַל־מַיִם וְעַל־יּוֹבֵל
יִשְׁלַח שָׁרְשָׁיו וְלֹא (כ' ירא) [ק' יראה] כִּי־
יָבֹא חֹם וְהָיָה עֲלָהּ רִעְנוֹ וּבִשְׁנַת בָּצָר
לֹא יִדָּאָג וְלֹא יִמָּשׁ מַעֲשֹׂת פִּרְיִי:

8 For he shall be as a tree planted by the waters, And
that spreadeth out its roots by the river, And shall not
see when heat cometh, But its foliage shall be
luxuriant; And shall not be anxious in the year of
drought, Neither shall cease from yielding fruit.

עֵקֶב הַלֵּב מִכָּל וְאֵנֶשׁ הוּא מִי יֵדְעֵנוּ:

9 The heart is deceitful above all things, And it is
exceeding weak—who can know it?

אֲנִי יְהוָה חֲקֹר לֵב בַּחֲנוּ כְלִיּוֹת וּלְתֵת
לְאִישׁ כְּדַרְכּוֹ כַּפְרִי מַעֲלָלָיו: (ס)

10 I the LORD search the heart, I try the reins, Even to
give every man according to his ways, According to
the fruit of his doings.

קִרְא דָגֵר וְלֹא יֵלֵד עֹשֶׂה עֹשֶׂר וְלֹא
בְּמִשְׁפָּט בִּחְצֵי יָמוֹ יַעֲזֹבֵנוּ וּבְאַחֲרִיתוֹ
יִהְיֶה נָבֹל:

11 As the partridge that broodeth over young which she
hath not brought forth, So is he that getteth riches,
and not by right; In the midst of his days he shall
leave them, And at his end he shall be a fool.

כִּסֵּא כְבוֹד מְרוֹם מֵרָאשׁוֹן מְקוֹם
מִקְדָּשֵׁנוּ:

12 Thou throne of glory, on high from the beginning,
Thou place of our sanctuary,

מִקְנֵה יִשְׂרָאֵל יְהוָה כָּל־עֹבְדֶיךָ יִבְשׁוּ (כ'
יסורי) [ק' וסורין] בָּאֶרֶץ יִכְתָּבוּ כִּי עֲזָבוּ
מְקוֹר מַיִם־חַיִּים אֶת־יְהוָה: (פ)

13 Thou hope of Israel, the LORD! All that forsake Thee
shall be ashamed; They that depart from Thee shall
be written in the earth, Because they have forsaken
the LORD, The fountain of living waters. .

רַפְּאֵנִי יְהוָה וְאֶרְפָּא הוֹשִׁיעֵנִי וְאֶנְשְׂעָה כִּי
תַחֲלִתִּי אַתָּה:

14 Heal me, O LORD, and I shall be healed; Save me, and
I shall be saved; For Thou art my praise.

מפטיר לשבת ראש חודש

The Maftir for Shabbat Rosh Hodesh is Numbers 28:9 – 15.

וביום השבת שני-כבשים בני-שנה
תמימים ושני עשרנים סלת מנחה בלילה
בשמן ונסכו:

XXVIII:9

And on the sabbath day two he-lambs of the first year without blemish, and two tenth parts of an ephah of fine flour for a meal-offering, mingled with oil, and the drink-offering thereof.

עלת שבת בשבתו על-עלת התמיד
ונסכה: (פ)

10

This is the burnt-offering of every sabbath, beside the continual burnt-offering, and the drink-offering thereof.

ובראשי חדשיכם תקריבו עלה ליהוה
פרים בני-בקר שנים ואיל אחד כבשים
בני-שנה שבעה תמימים:

11

And in your new moons ye shall present a burnt-offering unto the LORD: two young bullocks, and one ram, seven he-lambs of the first year without blemish;

ושלשה עשרנים סלת מנחה בלילה
בשמן לפר האחד ושני עשרנים סלת
מנחה בלילה בשמן לאיל האחד:

12

and three tenth parts of an ephah of fine flour for a meal-offering, mingled with oil, for each bullock; and two tenth parts of fine flour for a meal-offering, mingled with oil, for the one ram;

ועשרן עשרן סלת מנחה בלילה בשמן
לכבש האחד עלה בית נידח אשה
ליהוה:

13

and a several tenth part of fine flour mingled with oil for a meal-offering unto every lamb; for a burnt-offering of a sweet savour, an offering made by fire unto the LORD.

ונסכיהם חצי תהין יהיה לפר ושלישת
התין לאיל ורביעת התין לכבש יין זאת
עלת חדש בחדשו לחדשי השנה:

14

And their drink-offerings shall be half a hin of wine for a bullock, and the third part of a hin for the ram, and the fourth part of a hin for a lamb. This is the burnt-offering of every new moon throughout the months of the year.

ושעיר עזים אחד לחטאת ליהוה
על-עלת התמיד יעשה ונסכו: (ס)

15

And one he-goat for a sin-offering unto the LORD; it shall be offered beside the continual burnt-offering, and the drink-offering thereof.

הפטרת שבת ראש חודש

The Haftarah for Shabbat Rosh Hodesh is Isaiah 66:1 – 24.

כח אמר יהוה השמים כסאי והארץ תרם
רגלי איה בית אשר תבנולי ואיה
מקום מנוחתי:

LXVI:1

Thus saith the LORD: The heaven is My throne, and the earth is My footstool; where is the house that ye may build unto Me? And where is the place that may be My resting-place?

ואת-כל-אלה ידי עשתה ויהיו כל-אלה
נאם-יהוה ואל-זה אביש אל-עני
ונכה-רוח וחרד על-דברי:

2

For all these things hath My hand made, and so all these things came to be, saith the LORD; but on this man will I look, even on him that is poor and of a contrite spirit, and trembleth at My word.

שׁוֹחֵט הַשּׁוֹר מִכֶּה-אִישׁ זֹבֵחַ הַשֶּׁה עֶרְף
כָּלֵב מַעֲלָה מִנְחַח דָּם-חֲזִיר מִזְכִּיר לְבָנָה
מִבְרָךְ אֲנוֹן גַּם-הִמָּה בְּחָרוּ בְּדַרְכֵיהֶם
וּבִשְׁקוּצֵיהֶם נַפְשָׁם חִפְצָה:

גַּם-אֲנִי אֶבְחַר בְּתַעֲלָלֵיהֶם וּמִגִּוְרָתָם
אָבִיא לָהֶם יַעַן קָרָאתִי וְאֵין עֹנָה דְּבַרְתִּי
וְלֹא שָׁמְעוּ וַיַּעֲשׂוּ הָרַע בְּעֵינַי וּבִאֲשֶׁר
לֹא-חִפְצָתִי בְּחָרוּ: (ס)

שָׁמְעוּ דְּבַר-יְהוָה הַחֲרָדִים אֲל־דְּבָרוֹ
אָמְרוּ אֲחֵיכֶם שְׂנֵאִיכֶם מִנְדִּיכֶם לְמַעַן שְׁמִי
יִכְבֹּד יְהוָה וְנִרְאָה בְּשִׂמְחַתְכֶם וְהֵם יִבְשׁוּ:

קוֹל שָׂאוֹן מֵעִיר קוֹל מִהִיכָל קוֹל יְהוָה
מִשְׁלֵם גָּמוּל לְאֵיבָיו:

בְּטָרֶם תַּחֲלִיל יִלְדָה בְּטָרֶם יָבֹא תֵּבֶל לָהּ
וְהַמְלִיטָה זָכָר:

מִי-שָׁמַע כְּזֹאת מִי רָאָה כְּאֵלֶּה הַיּוֹחֵל
אֶרֶץ בְּיוֹם אֶחָד אִם-יִגְלַד גּוֹי פְּעַם אַחַת
כִּי-תֵלֶּה גַם-יִלְדָה צִיּוֹן אֶת-בְּנֵיהָ:

הֲאֲנִי אֲשַׁבֵּיר וְלֹא אוֹלִיד יֹאמֶר יְהוָה
אִם-אֲנִי הַמוֹלִיד וְעַצְרָתִי אָמַר אֱלֹהֶיךָ: (ס)

שִׂמְחוּ אֶת-יְרוּשָׁלַם וְגִילוּ בָּהּ כָּל-אֶהֱבִיהָ
שִׂישׂוּ אֶתְּהָ מְשׁוֹשׁ כָּל-הַמְּתַאבְּלִים עָלֶיהָ:

לְמַעַן תִּינָקוּ וּשְׂבַעְתֶּם מִשָּׂד תִּנְחַמֶּיהָ
לְמַעַן תִּמְצְצוּ וְהִתְעַנְּגֶתֶם מִזֵּי כְבוֹדָהּ: (ס)

כִּי-כֵהָ אָמַר יְהוָה הִנְנִי נֹטֶה-אֶלֶּיהָ כְּנָהָר
שְׁלֹם וּכְנַחַל שׁוֹטֵף כְּבוֹד גּוֹיִם וַיִּנְקָתָם
עַל-צֵד תִּנְשָׂאוּ וְעַל-בְּרָכִים תִּשְׁעָשְׁעוּ:

כְּאִישׁ אֲשֶׁר אָמוֹ תִּנְחַמְנוּ כֵּן אֲנֹכִי אֲנַחֵמְכֶם
וּבִירוּשָׁלַם תִּנְחַמוּ:

He that killeth an ox is as if he slew a man; he that
sacrificeth a lamb, as if he broke a dog's neck; He that
offereth a meal-offering, as if he offered swine's
blood; he that maketh a memorial-offering of
frankincense, as if he blessed an idol; according as
they have chosen their own ways, and their soul
delighteth in their abominations;

Even so I will choose their mockings, And will bring
their fears upon them; Because when I called, none
did answer; When I spoke, they did not hear, But they
did that which was evil in Mine eyes, And chose that
in which I delighted not.

Hear the word of the LORD, Ye that tremble at His
word: Your brethren that hate you, that cast you out
for My name's sake, have said: 'Let the LORD be
glorified, That we may gaze upon your joy', But they
shall be ashamed.

Hark! an uproar from the city, Hark! it cometh from
the temple, Hark! the LORD rendereth recompense to
His enemies.

Before she travailed, she brought forth; Before her
pain came, She was delivered of a man-child.

Who hath heard such a thing? Who hath seen such
things? Is a land born in one day? Is a nation brought
forth at once? For as soon as Zion travailed, She
brought forth her children.

Shall I bring to the birth, and not cause to bring
forth? Saith the LORD; Shall I that cause to bring
forth shut the womb? Saith thy God.

Rejoice ye with Jerusalem, And be glad with her, all
ye that love her; Rejoice for joy with her, All ye that
mourn for her;

That ye may suck, and be satisfied With the breast of
her consolations; That ye may drink deeply with
delight Of the abundance of her glory.

For thus saith the LORD: Behold, I will extend peace
to her like a river. And the wealth of the nations like
an overflowing stream, and ye shall suck thereof: Ye
shall be borne upon the side, and shall be dandled
upon the knees.

As one whom his mother comforteth, So will I
comfort you; and ye shall be comforted in Jerusalem.

וּרְאִיתֶם וְשֵׁשׁ לְבָבְכֶם וְעֲצָמוֹתֵיכֶם כִּדְשָׁא
תִּפְרַחְנָה וְנוֹדַעַה יְד־יְהוָה אֶת־עַבְדּוֹ
וְזַעַם אֶת־אֵיבָיו: (ס)

14 And when ye see this, your heart shall rejoice, and your bones shall flourish like young grass; and the hand of the LORD shall be known toward His servants, and He will have indignation against His enemies.

כִּי־הִנֵּה יְהוָה בָּאֵשׁ יָבוֹא וְכִסְפוֹה
מִרְכָּבוֹתָיו לְהַשִּׁיב בְּחִמּוֹה אָפוֹ וְגַעְרָתוֹ
בְּלֹה־בִי־אֵשׁ:

15 For, behold, the LORD will come in fire, And His chariots shall be like the whirlwind; to render His anger with fury, And His rebuke with flames of fire.

כִּי בָאֵשׁ יְהוָה נִשְׁפָּט וּבְחֶרֶפוֹ
אֶת־כָּל־בָּשָׂר וּרְבוֹ חֲלָלֵי יְהוָה:

16 For by fire will the LORD contend, And by His sword with all flesh; And the slain of the LORD shall be many.

הַמְתַּקְדְּשִׁים וְהַמְטַהֲרִים אֶל־הַגְּנוֹת אַחֵר
(כ' אַחֵד) [ק' אַחַת] בְּתוֹךְ אֲכָלֵי בָשָׂר
הַחֲזִיר וְהַשֶּׁקֶץ וְהָעֶכְבֵּר יַחְדָּו יִסְפוּ
נֶאֱמַר יְהוָה:

17 They that sanctify themselves and purify themselves to go unto the gardens, behind one in the midst, Eating swine's flesh, and the detestable thing, and the mouse, Shall be consumed together, saith the LORD.

וְאֶנֶכִּי מַעֲשֵׂיהֶם וּמַחֲשַׁבְתֵּיהֶם בָּאָה לְקַבֵּץ
אֶת־כָּל־הַגּוֹיִם וְהַלְשֹׁנוֹת וּבָאוּ וַיֵּרְאוּ
אֶת־כְּבוֹדִי:

18 For I [know] their works and their thoughts; [the time] cometh, that I will gather all nations and tongues; and they shall come, and shall see My glory.

וְשַׁמְתִּי בָהֶם אוֹת וּשְׁלַחְתִּי מֵהֶם פְּלִיטִים
אֶל־הַגּוֹיִם תַּרְשִׁישׁ פּוּל וְלֹד מִשְׁכֵּי קֶשֶׁת
תִּבְל וַיּוֹן הָאֵלִים הָרַחֲקִים אֲשֶׁר לֹא־שָׁמְעוּ
אֶת־שְׁמִיעִי וְלֹא־רָאוּ אֶת־כְּבוֹדִי וְהִגִּידוּ
אֶת־כְּבוֹדִי בְּגוֹיִם:

19 And I will work a sign among them, and I will send such as escape of them unto the nations, to Tarshish, Pul and Lud, that draw the bow, to Tubal and Javan, to the isles afar off, that have not heard My fame, neither have seen My glory; and they shall declare My glory among the nations.

וְהֵבִיאוּ אֶת־כָּל־אֲחֵיכֶם מִכָּל־הַגּוֹיִם
מִנְחָה לַיהוָה בַּסּוּסִים וּבִרְכָב וּבַצִּבִּיִּם
וּבַפָּרָדִּים וּבַכְּרָפוֹת עַל הָר קֹדְשִׁי
יְרוּשָׁלַם אָמַר יְהוָה כֹּאֲשֶׁר יָבִיאוּ בְנֵי
יִשְׂרָאֵל אֶת־הַמִּנְחָה בְּכֵלִי טָהוֹר בֵּית
יְהוָה:

20 And they shall bring all your brethren out of all the nations for an offering unto the LORD, upon horses, and in chariots, and in fitters, and upon mules, and upon swift beasts, to My holy mountain Jerusalem, saith the LORD, as the children of Israel bring their offering in a clean vessel into the house of the LORD.

וְגַם־מֵהֶם אֶקַּח לַכֹּהֲנִים לְלוֹוִים אָמַר
יְהוָה:

21 And of them also will I take for the priests and for the Levites, saith the LORD.

כִּי כֹאֲשֶׁר הַשָּׁמַיִם הַחֲדָשִׁים וְהָאָרֶץ
הַחֲדָשָׁה אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה עִמָּדִים לִפְנֵי
נֶאֱמַר יְהוָה כֵּן יַעֲמֹד זִרְעֲכֶם וּשְׁמֲכֶם:

22 For as the new heavens and the new earth, which I will make, shall remain before Me, saith the LORD, so shall your seed and your name remain.

וְהָיָה מִדֵּי־חֹדֶשׁ בְּחָדְשׁוֹ וּמִדֵּי שַׁבָּת
בְּשַׁבְתּוֹ יָבֹוא כָּל־בָּשָׂר לְהִשְׁתַּחֲוֹת לִפְנֵי
אֲמֹר יְהוָה:

23 And it shall come to pass, that from one new moon to another, and from one sabbath to another, shall all flesh come to worship before Me, Saith the LORD.

וַיֵּצְאוּ וַרְאוּ בַּפְּגָרִי הָאֲנָשִׁים הַפְּשָׁעִים בִּי
כִּי תוֹלַעְתָּם לֹא תָמוּת וְאֵשׁם לֹא תִכָּבֵה
וְהָיוּ דְרָאוֹן לְכָל־בָּשָׂר: וְהָיָה מִדֵּי חֹדֶשׁ
בְּחָדְשׁוֹ וּמִדֵּי שַׁבָּת בְּשַׁבְתּוֹ יָבֹוא כָּל בָּשָׂר
לְהִשְׁתַּחֲוֹת לִפְנֵי אֲמֹר יְהוָה

24 And they shall go forth, and look Upon the carcasses of the men that have rebelled against Me; For their worm shall not die, Neither shall their fire be quenched; And they shall be an abhorring unto all flesh.

הפטרת שבת מחר חודש

The Haftarah for Shabbat Maḥar Ḥodesh is I Samuel 20:18 – 42.

וַיֹּאמֶר־לוֹ יְהוֹנָתָן מָחָר חֹדֶשׁ וְנִפְקְדָתָ כִּי
יִפְקֹד מוֹשְׁבֶךָ:

XX:18 And Jonathan said unto him: 'To-morrow is the new moon; and thou wilt be missed, thy seat will be empty.

וְשַׁלַּשְׁתָּ תַּחַד מָאֹד וּבֹאתָ אֶל־הַמָּקוֹם
אֲשֶׁר־נִסְתַּרְתָּ שָׁם בְּיוֹם הַמַּעֲשֶׂה וַיִּשְׁבֶּתָּ
אֶצֶּל הָאֵבֶן הָאֵזֶל:

19 And in the third day thou shalt hide thyself well, and come to the place where thou didst hide thyself in the day of work, and shalt remain by the stone Ezel.

וְאֲנִי שְׁלַשֶּׁת הַחֲצִים צִדָּה אֹרֶה
לְשַׁלַּח־לִי לְמַטְרָה:

20 And I will shoot three arrows to the side-ward, as though I shot at a mark.

וְהִנֵּה אֲשַׁלַּח אֶת־הַנָּעַר לְךָ מֵצֵא
אֶת־הַחֲצִים אִם־אָמַר אֲמֹר לְנָעַר הִנֵּה
הַחֲצִים! מִמָּוֶן וְהִנֵּה קָחְנִיו וּבָאָה בִּי־שָׁלוֹם
לְךָ וְאֵין דָּבָר חַי־יְהוָה:

21 And, behold, I will send the lad: Go, find the arrows. If I say unto the lad: Behold, the arrows are on this side of thee; take them, and come; for there is peace to thee and no hurt, as the LORD liveth.

וְאִם־כֹּה אָמַר לְעֵלָם הִנֵּה הַחֲצִים מִמָּוֶן
וְהִלָּאָה לְךָ כִּי שָׁלַחְךָ יְהוָה:

22 But if I say thus unto the boy: Behold, the arrows are beyond thee; go thy way; for the LORD hath sent thee away.

וְהַדָּבָר אֲשֶׁר דִּבַּרְנוּ אֲנִי וְאַתָּה הִנֵּה יְהוָה
בֵּינִי וּבֵינֶךָ עַד־עוֹלָם: (ס)

23 And as touching the matter which I and thou have spoken of, behold, the LORD is between me and thee for ever.'

וַיִּסְתֵּר דָּוִד בַּשָּׂדֶה וַיְהִי הַחֹדֶשׁ וַיָּשָׁב
הַמֶּלֶךְ (כ' ע"ל) [ק' אָל־] לֶאֱכֹל:

24 So David hid himself in the field; and when the new moon was come, the king sat him down to the meal to eat.

וַיָּשָׁב הַמֶּלֶךְ עַל־מוֹשְׁבּוֹ כַּפְּעַם כַּפְּעַם
אֶל־מוֹשֵׁב הַקִּיר וַיָּקָם יְהוֹנָתָן וַיָּשָׁב אֲבִנֵּר
מִצֵּד שְׂאוּל וַיִּפְקֹד מְקוֹם דָּוִד:

25 And the king sat upon his seat, as at other times, even upon the seat by the wall; and Jonathan stood up, and Abner sat by Saul's side; but David's place was empty.

וְלֹא־דָבַר שְׁאוּל מֵאוֹמֶה בֵּינוֹם הַהוּא כִּי
אָמַר מִקְרָה הוּא בָּלְתִי טָהוֹר הוּא כִּי־לֹא
טָהוֹר: (ס)

26 Nevertheless Saul spoke not any thing that day; for he thought: 'Something hath befallen him, he is unclean; surely he is not clean.'

וַיְהִי מִמָּחָרֶת הַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי וַיִּפָּקֶד מְקוֹם
דָּוִד (פ) וַיֹּאמֶר שְׁאוּל אֶל־יְהוֹנָתָן בְּנוֹ
מִדָּוִעַ לֹא־בָא בֶן־יִשִׁי גַם־תָּמוּל גַּם־חַיּוֹם
אֶל־הַלֶּחֶם:

27 And it came to pass on the morrow after the new moon, which was the second day, that David's place was empty; and Saul said unto Jonathan his son: 'Wherefore cometh not the son of Jesse to the meal, neither yesterday, nor to-day?'

וַיַּעַן יְהוֹנָתָן אֶת־שְׁאוּל נִשְׁאֵל נִשְׁאֵל דָּוִד
מֵעַמְדִי עַד־בֵּית לָחֶם:

28 And Jonathan answered Saul: 'David earnestly asked leave of me to go to Beth-lehem;

וַיֹּאמֶר שְׁלַחֲנִי נָא כִּי זָבַח מִשְׁפָּחָה
לָנוּ בְּעִיר וְהוּא צָוָה־לִּי אָחִי וְעַתָּה
אִם־מָצָאתִי חַן בְּעֵינֶיךָ אֶמְלֹטָה נָא וְאֶרְאֶה
אֶת־אָחִי עַל־כֵּן לֹא־בָא אֶל־שֻׁלְחַן
הַמֶּלֶךְ: (ס)

29 and he said: Let me go, I pray thee; for our family hath a sacrifice in the city; and my brother, he hath commanded me; and now, if I have found favour in thine eyes, let me get away, I pray thee, and see my brethren. Therefore he is not come unto the king's table.'

וַיַּחַר־אַף שְׁאוּל בִּיהוֹנָתָן וַיֹּאמֶר לוֹ
בֶּן־נִעּוּת הַמְּרִדּוֹת הֲלוֹא יָדַעְתִּי כִּי־בָחַר
אֶתָּה לְבֶן־יִשִׁי לְבָשֶׁתְּךָ וּלְבָשֶׁת עֲרֹנֹת
אִמֶּךָ:

30 Then Saul's anger was kindled against Jonathan, and he said unto him: 'Thou son of perverse rebellion, do not I know that thou hast chosen the son of Jesse to thine own shame, and unto the shame of thy mother's nakedness?'

כִּי כָל־הַיָּמִים אֲשֶׁר בֶּן־יִשִׁי חַי
עַל־הָאָדָמָה לֹא תִכּוֹן אֶתָּה וּמַלְכוּתְךָ
וְעַתָּה שְׁלַח וְקַח אֹתוֹ אֵלַי כִּי בֶן־מָוֶת
הוּא: (ס)

31 For as long as the son of Jesse liveth upon the earth, thou shalt not be established, nor thy kingdom. Wherefore now send and fetch him unto me, for he deserveth to die.'

וַיַּעַן יְהוֹנָתָן אֶת־שְׁאוּל אָבִיו וַיֹּאמֶר אֵלָיו
לָמָּה יוֹמֶת מָה עָשָׂה:

32 And Jonathan answered Saul his father, and said unto him: 'Wherefore should he be put to death? what hath he done?'

וַיִּטֵּל שְׁאוּל אֶת־הַחֲנִית עָלָיו לְהַכּוֹתוֹ וַיַּדַּע
יְהוֹנָתָן כִּי־כָלָה הָיָא מֵעַם אָבִיו לְהָמִית
אֶת־דָּוִד: (ס)

33 And Saul cast his spear at him to smite him; whereby Jonathan knew that it was determined of his father to put David to death.

וַיָּקָם יְהוֹנָתָן מֵעַם הַשְּׁלָחַן בְּחַר־אַף
וְלֹא־אָכַל בַּיּוֹם־הַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי לֶחֶם כִּי
נִעְצַב אֶל־דָּוִד כִּי הִכְלָמוּ אָבִיו: (ס)

34 So Jonathan arose from the table in fierce anger, and did eat no food the second day of the month; for he was grieved for David, and because his father had put him to shame.

וַיְהִי בַּבֹּקֶר וַיֵּצֵא יְהוֹנָתָן הַשֶּׂדֶה לְמוֹעֵד
דָּוִד וְנָעַר קָטָן עִמּוֹ:

35 And it came to pass in the morning, that Jonathan went out into the field at the time appointed with David, and a little lad with him.

וַיֹּאמֶר לְנֶעְרוֹ רָץ מֵצֵא נָא אֶת־תַּחֲצִיִּים אֲשֶׁר אָנֹכִי מוֹרִיחַ הַנֶּעֶר רָץ וְהוּא־יָרָה הַחֲצִי לְהַעֲבֹרוֹ:	36	And he said unto his lad: 'Run, find now the arrows which I shoot.' And as the lad ran, he shot an arrow beyond him.
וַיָּבֹא הַנֶּעֶר עַד־מְקוֹם הַחֲצִי אֲשֶׁר יָרָה יְהוֹנָתָן וַיִּקְרָא יְהוֹנָתָן אַחֲרֵי הַנֶּעֶר וַיֹּאמֶר הֲלוֹא הַחֲצִי מִמֶּנּוּ וְהִלָּאָה:	37	And when the lad was come to the place of the arrow which Jonathan had shot, Jonathan cried after the lad, and said: 'Is not the arrow beyond thee?'
וַיִּקְרָא יְהוֹנָתָן אַחֲרֵי הַנֶּעֶר מְהֵרָה חֲוֹשָׁה אֶל־תַּעֲמֹד וַיִּלָּקֵט נֶעֶר יְהוֹנָתָן אֶת־ (כ) הַחֲצִי (ק' תַּחֲצִיִּים) וַיָּבֹא אֶל־אֲדֹנָיו:	38	And Jonathan cried after the lad: 'Make speed, hasten, stay not.' And Jonathan's lad gathered up the arrows, and came to his master.
וְהַנֶּעֶר לֹא־יָדָע מְאֻמָּה אֵד יְהוֹנָתָן וְדָוִד יָדְעוּ אֶת־הַדָּבָר: (ס)	39	But the lad knew not any thing; only Jonathan and David knew the matter.
וַיִּתֵּן יְהוֹנָתָן אֶת־כְּלָיו אֶל־הַנֶּעֶר אֲשֶׁר־לוֹ וַיֹּאמֶר לוֹ לֵךְ הֲבִיא הָעִיר:	40	And Jonathan gave his weapons unto his lad, and said unto him: 'Go, carry them to the city.'
וְהַנֶּעֶר בָּא וְדָוִד קָם מֵאֲצֶל הַגִּבּוֹ וַיִּפֹּל לְאַפּוֹ אֶרְצָה וַיִּשְׁתַּחוּ שְׁלֹשׁ פְּעָמִים וַיִּשָּׁקוּ אִישׁ אֶת־רֵעֵהוּ וַיִּבְכּוּ אִישׁ אֶת־רֵעֵהוּ עַד־דָּוִד הִגְדִּיל:	41	And as soon as the lad was gone, David arose out of a place toward the South, and fell on his face to the ground, and bowed down three times; and they kissed one another, and wept one with another, until David exceeded.
וַיֹּאמֶר יְהוֹנָתָן לְדָוִד לֵךְ לְשָׁלוֹם אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְנוּ שְׁנֵינוּ אֲנַחְנוּ בְּשֵׁם יְהוָה לֵאמֹר יְהוָה יִהְיֶה בֵּינִי וּבֵינְךָ וּבֵין זֵרְעִי וּבֵין זֵרְעֶךָ עַד־עוֹלָם: (פ)	42	And Jonathan said to David: 'Go in peace, forasmuch as we have sworn both of us in the name of the LORD, saying: The LORD shall be between me and thee, and Between my seed and thy seed, for ever.'

פרשת זכור

The Maftir for Shabbat Zakhor is Deuteronomy 25:17 – 19.

זְכוֹר אֶת אֲשֶׁר־עָשָׂה לְךָ עַמְלֵק בְּדֶרֶךְ בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרָיִם:	XXV:17	Remember what Amalek did unto thee by the way as ye came forth out of Egypt;
אֲשֶׁר קָרָךְ בְּדֶרֶךְ וַיִּזְנֹב בְּךָ כָּל־הַנַּחֲשָׁלִים אַחֲרֶיךָ וְאַתָּה עֵינֶךָ וַיִּגַע וְלֹא יָרָא אֱלֹהִים:	18	how he met thee by the way, and smote the hindmost of thee, all that were enfeebled in thy rear, when thou wast faint and weary; and he feared not God.

וְהָיָה בְּהֵנִיחַ יְהוָה אֶל־תִּיָּךְ וְלֹךְ מִכָּל־אֹיְבֶיךָ
מִסָּבִיב בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ
נַחֲלָה לְרִשְׁתָּהּ תִּמְחֶה אֶת־זִכְרֵ עַמְלֶק מִתַּחַת
הַשָּׁמַיִם לֹא תִשְׁכַּח: (פ)

19

Therefore it shall be, when the LORD thy God hath given thee rest from all thine enemies round about, in the land which the LORD thy God giveth thee for an inheritance to possess it, that thou shalt blot out the remembrance of Amalek from under heaven; thou shalt not forget.

הפטרת פרשת זכור

The Haftarah for Shabbat Zachor is I Samuel 15:2 – 34.

כֹּה אָמַר יְהוָה זְבָאוֹת פִּקְדֹתִי אֶת
אֲשֶׁר־עָשָׂה עַמְלֶק לְיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־שָׁם לוֹ
בְּדֶרֶךְ בְּעֹלְתוֹ מִמִּצְרָיִם:

XV:2

Thus saith the LORD of hosts: I remember that which Amalek did to Israel, how he set himself against him in the way, when he came up out of Egypt.

עַתָּה לֹךְ וְחִכִּיתָה אֶת־עַמְלֶק וְהָחַרְמְתָם
אֶת־כָּל־אֲשֶׁר־לוֹ וְלֹא תַחֲמַל עָלָיו
וְהִמַּתָּה מֵאִישׁ עַד־אִשָּׁה מֵעַלְלִי וְעַד־יוֹנֵק
מִשּׁוֹר וְעַד־שֶׁה מִגִּמְלֹל וְעַד־חֲמוֹר: (ס)

3

Now go and smite Amalek, and utterly destroy all that they have, and spare them not; but slay both man and woman, infant and suckling, ox and sheep, camel and ass.’

וַיִּשְׁמַע שָׁאוּל אֶת־הָעָם וַיִּפְקְדֵם בְּטֵלַיִם
מֵאֲתָתִים אֵלֶיךָ רִגְלֵי וְעֶשְׂרֵת אֲלָפִים
אֶת־אִישׁ יְהוּדָה:

4

And Saul summoned the people, and numbered them in Telaim, two hundred thousand footmen, and ten thousand men of Judah.

וַיָּבֹא שָׁאוּל עַד־עִיר עַמְלֶק וַיַּרְבּ בְּנַחַל:

5

And Saul came to the city of Amalek, and lay in wait in the valley.

וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־חֲקִינֵי לְכוּ סֹרוּ רְדּוּ
מִתּוֹךְ עַמְלֶקִי פֶן־אֶסְפְּדָם עִמּוֹ וְאַתָּה
עֲשִׂיתָה חֶסֶד עִם־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
בְּעֹלֹתָם מִמִּצְרָיִם וַיִּסַּר קִינֵי מִתּוֹךְ
עַמְלֶק:

6

And Saul said unto the Kenites: ‘Go, depart, get you down from among the Amalekites, lest I destroy you with them; for ye showed kindness to all the children of Israel, when they came up out of Egypt.’ So the Kenites departed from among the Amalekites.

וַיִּךְ שָׁאוּל אֶת־עַמְלֶק מִחַוִּילָה בּוֹאֵךְ שׁוֹר
אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי מִצְרָיִם:

7

And Saul smote the Amalekites, from Havilah as thou goest to Shur, that is in front of Egypt.

וַיִּתְּפֶשׂ אֶת־אַגַּג מֶלֶךְ־עַמְלֶק חַי
וְאֶת־כָּל־הָעָם הַחֲרִים לְפִי־חֶרֶב:

8

And he took Agag the king of the Amalekites alive, and utterly destroyed all the people with the edge of the sword.

וַיַּחְמַל שְׂאוּל וְהָעָם עַל-אַגָּג וְעַל-מִיטֵב
הַצֹּאן וְהַבָּקָר וְהַמִּשְׁנֵים וְעַל-הַכְּרִים
וְעַל-כָּל-הַטּוֹב וְלֹא אָבוּ הַחֲרִימָם
וְכָל-הַמִּלְאכָה נִמְכְּזָה וְנִמְסָה אֹתָהּ
הַחֲרִימוּ: (פ)

וַיְהִי דְבַר-יְהוָה אֶל-שְׁמוּאֵל לֵאמֹר:

נִחַמְתִּי כִּי-הִמְלַכְתִּי אֶת-שְׂאוּל לְמֶלֶךְ
כִּי-שָׁב מֵאַחֲרַי וְאֵת-דְּבָרִי לֹא הִקִּים וַיֵּחָר
לְשְׁמוּאֵל וַיִּזְעַק אֶל-יְהוָה כָּל-הַלַּיְלָה:

וַיִּשָּׁכֶם שְׁמוּאֵל לִקְרֹאת שְׂאוּל בַּבֹּקֶר
וַיִּגַּד לְשְׁמוּאֵל לֵאמֹר בָּא-שְׂאוּל הַכְּרִמָּה
וְהִנֵּה מֵצִיב לוֹ יָד וַיִּסֵּב וַיַּעֲבֹר וַיֵּרֶד
הַגִּלְגָּל:

וַיָּבֹא שְׁמוּאֵל אֶל-שְׂאוּל וַיֹּאמֶר לוֹ שְׂאוּל
בְּרוּךְ אַתָּה לַיהוָה הִקִּמְתִּי אֶת-דְּבַר
יְהוָה:

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל וּמָה קוֹל-הַצֹּאן הַזֶּה בְּאָזְנִי
וְקוֹל הַבָּקָר אֲשֶׁר אֲנִי שֹׁמֵעַ:

וַיֹּאמֶר שְׂאוּל מֵעַמְלֵקִי הֵבִיאוּם אֲשֶׁר
חָמַל הָעָם עַל-מִיטֵב הַצֹּאן וְהַבָּקָר לְמַעַן
זָבַח לַיהוָה אֵלֶיהֶם וְאֶת-הַיֹּתֵר הַחֲרַמְנוּ:
(פ)

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל-שְׂאוּל הֲרָף וְאִגִּידָה
לְךָ אֵת אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֵלַי הַלַּיְלָה (כ)
(וַיֹּאמְרוּ) [ק' וַיֹּאמֶר] לוֹ דְּבַר: (ס)

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל הֲלוֹא אִם-קִטְּנָה אַתָּה
בְּעֵינַיִךְ רֹאשׁ שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל אַתָּה וַיִּמְשַׁחֲךָ
יְהוָה לְמֶלֶךְ עַל-יִשְׂרָאֵל:

וַיִּשְׁלַחֲךָ יְהוָה בְּדֶרֶךְ וַיֹּאמֶר לְךָ
וְהַחֲרַמְתָּה אֶת-הַחַטָּאִים אֶת-עַמְלֵק
וְנִלְחַמְתָּ בּוֹ עַד כְּלֹתָם אֹתָם:

But Saul and the people spared Agag, and the best of the sheep, and of the oxen, even the young of the second birth, and the lambs, and all that was good, and would not utterly destroy them; but every thing that was of no account and feeble, that they destroyed utterly.

Then came the word of the LORD unto Samuel, saying:

'It repenteth Me that I have set up Saul to be king; for he is turned back from following Me, and hath not performed My commandments.' And it grieved Samuel; and he cried unto the LORD all night.

And Samuel rose early to meet Saul in the morning; and it was told Samuel, saying: 'Saul came to Carmel, and, behold, he is setting him up a monument, and is gone about, and passed on, and gone down to Gilgal.'

And Samuel came to Saul; and Saul said unto him: 'Blessed be thou of the LORD; I have performed the commandment of the LORD.'

And Samuel said: 'What meaneth then this bleating of the sheep in mine ears, and the lowing of the oxen which I hear?'

And Saul said: 'They have brought them from the Amalekites; for the people spared the best of the sheep and of the oxen, to sacrifice unto the LORD thy God; and the rest we have utterly destroyed.'

Then Samuel said unto Saul: 'Stay, and I will tell thee what the LORD hath said to me this night.' And he said unto him: 'Say on.'

And Samuel said: 'Though thou be little in thine own sight, art thou not head of the tribes of Israel? And the LORD anointed thee king over Israel;

and the LORD sent thee on a journey, and said: Go and utterly destroy the sinners the Amalekites, and fight against them until they be consumed.

וְלָמָּה לֹא־שָׁמַעַתָּ בְּקוֹל יְהוָה וַתַּעֲטֵא
אֶל־הַשָּׁלָל וַתַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה: (ס)

19

Wherefore then didst thou not hearken to the voice of the LORD, but didst fly upon the spoil, and didst that which was evil in the sight of the LORD?

וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־שְׁמוּאֵל אֲשֶׁר שָׁמַעְתִּי
בְּקוֹל יְהוָה וְאַלֶּךְ בַּדֶּרֶךְ אֲשֶׁר־שְׁלַחְנִי
יְהוָה וְאָבִיא אֶת־אַגַּג מֶלֶךְ עַמְלֵק
וְאֶת־עַמְלֵק הִחָרַמְתִּי:

20

And Saul said unto Samuel: 'Yea, I have hearkened to the voice of the LORD, and have gone the way which the LORD sent me, and have brought Agag the king of Amalek, and have utterly destroyed the Amalekites.

וַיִּקַּח הָעָם מֵהַשָּׁלָל צֹאן וּבָקָר רֹאשִׁית
הַחֲרָם לְזִבְחַ לַיהוָה אֶל־הַיָּד בְּגִלְגָּל: (ס)

21

But the people took of the spoil, sheep and oxen, the chief of the devoted things, to sacrifice unto the LORD thy God in Gilgal.'

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל הַחֲפֹץ לַיהוָה בְּעֹלֹת
וּזְבָחִים כְּשָׁמַע בְּקוֹל יְהוָה הִנֵּה שְׁמַע
מִזְבֵּחַ טוֹב לְהַקְשִׁיב מִחֶלֶב אֵילִים:

22

And Samuel said: 'Hath the LORD as great delight in burnt-offerings and sacrifices, As in hearkening to the voice of the LORD? Behold, to obey is better than sacrifice, And to hearken than the fat of rams.

כִּי חַטָּאת־קֶסֶם מְרִי וְאָוֶן וּתְרָפִים הַפְּצָר
יַעַן מָאַסְתָּ אֶת־דְּבַר יְהוָה וַיִּמָּאֲסֶךָ
מִמֶּלֶךְ: (ס)

23

For rebellion is as the sin of witchcraft, And stubbornness is as idolatry and teraphim. Because thou hast rejected the word of the LORD, He hath also rejected thee from being king.'

וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־שְׁמוּאֵל חָטָאתִי
כִּי־עָבַרְתִּי אֶת־פִּי־יְהוָה וְאֶת־דְּבָרֶיךָ כִּי
רִאֲתִי אֶת־הָעָם וְאֶשְׁמַע בְּקוֹלָם:

24

And Saul said unto Samuel: 'I have sinned; for I have transgressed the commandment of the LORD, and thy words; because I feared the people, and hearkened to their voice.

וְעַתָּה שָׂא נָא אֶת־חַטָּאתִי וְשׁוּב עִמִּי
וְאַשְׁתַּחֲוֶה לַיהוָה:

25

Now therefore, I pray thee, pardon my sin, and return with me, that I may worship the LORD.'

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל־שָׁאוּל לֹא אָשׁוּב עִמָּךְ
כִּי מָאַסְתָּהּ אֶת־דְּבַר יְהוָה וַיִּמָּאֲסֶךָ יְהוָה
מִמְּהוּיֹת מֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל: (ס)

26

And Samuel said unto Saul: 'I will not return with thee; for thou hast rejected the word of the LORD, and the LORD hath rejected thee from being king over Israel.'

וַיִּסָּב שְׁמוּאֵל לָלֶכֶת וַיִּחַזַּק בְּכַנְף־מַעֲיָלוֹ
וַיִּקְרַע: (ס)

27

And as Samuel turned about to go away, he laid hold upon the skirt of his robe, and it rent.

וַיֹּאמֶר אֵלָיו שְׁמוּאֵל קִרַּע יְהוָה
אֶת־מַמְלְכוֹת יִשְׂרָאֵל מֵעַלְיֶךָ הַיּוֹם
וַנִּתְּנָה לְרַעֲךָ הַטּוֹב מִמָּךְ: (ס)

28

And Samuel said unto him: 'The LORD hath rent the kingdom of Israel from thee this day, and hath given it to a neighbour of thine, that is better than thou.

וְגַם נֹצַח יִשְׂרָאֵל לֹא יִשְׁקַר וְלֹא יִנָּחֵם כִּי
לֹא אָדָם הוּא לְהִנָּחֵם:

29

And also the Glory of Israel will not lie nor repent; for He is not a man, that He should repent.'

וַיֹּאמֶר חָטָאתִי עֲתָה כַּבְּדֵנִי נָא נֶגֶד
זְקֵנֵי־עַמִּי וְנִגֵּד יִשְׂרָאֵל וְשׁוּב עִמִּי
וְהִשְׁתַּחֲוִיתִי לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ:

30

Then he said: 'I have sinned; yet honour me now, I pray thee, before the elders of my people, and before Israel, and return with me, that I may worship the LORD thy God.'

וַיָּשָׁב שְׁמוּאֵל אַחֲרֵי שְׁאוּל וַיִּשְׁתַּחוּ שְׁאוּל לַיהוָה: (ס)

31 So Samuel returned after Saul; and Saul worshipped the LORD.

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל הִגִּישׁוּ אֵלַי אֶת-אַגַּג מֶלֶךְ עַמְלֵק וַיֵּלֶךְ אֵלָיו אַגַּג מֵעֲדָנָת וַיֹּאמֶר אַגַּג אֲכֵן סֵר מֵרֶמְנוֹת: (ס)

32 Then said Samuel: 'Bring ye hither to me Agag the king of the Amalekites.' And Agag came unto him in chains. And Agag said: 'Surely the bitterness of death is at hand.'

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל כַּאֲשֶׁר שְׁכַלָּה נָשִׁים חֶרֶבְךָ כֵּן-תִשְׁכַּל מִנָּשִׁים אִמָּךְ וַיִּשְׁפֹּף שְׁמוּאֵל אֶת-אַגַּג לִפְנֵי יְהוָה בְּגִלְגָּל: (ס)

33 And Samuel said: As thy sword hath made women childless, So shall thy mother be childless among women. And Samuel hewed Agag in pieces before the LORD in Gilgal.

וַיֵּלֶךְ שְׁמוּאֵל הֶרְמָתָה וּשְׁאוּל עָלָה אֶל-בֵּיתוֹ גִּבְעַת שְׁאוּל:

34 Then Samuel went to Ramah; and Saul went up to his house to Gibeath-shaul.

פרשת פרה

The Maftir for Shabbat Parah is Numbers 19:1 – 22.

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן לֵאמֹר:

XIX:1 And the LORD spoke unto Moses and unto Aaron, saying:

זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר-צִוָּה יְהוָה לֵאמֹר דִּבְרוּ אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיָּקָחוּ אֵלֵיהֶם פָּרָה אֲדָמָה תְּמִימָה אֲשֶׁר אֵין-בָּהּ מוֹם אֲשֶׁר לֹא-עָלָה עָלֶיהָ עֹל:

2 This is the statute of the law which the LORD hath commanded, saying: Speak unto the children of Israel, that they bring thee a red heifer, faultless, wherein is no blemish, and upon which never came yoke.

וַנִּתֶּנָּהּ אֵתָּה אֶל-אַלְעָזָר הַכֹּהֵן וְהוֹצִיאָ אֵתָּה אֶל-מַחֲוֵץ לַמַּחֲנֶה וּשְׁחַט אֵתָּה לִפְנָיו:

3 And ye shall give her unto Eleazar the priest, and she shall be brought forth without the camp, and she shall be slain before his face.

וְלָקַח אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן מִדָּמָהּ בְּאֶצְבָּעוֹ וְהִזָּה אֶל-נֹכַח פָּנָיו אֶחָל-מוֹעֵד מִדָּמָה שֶׁבַע פְּעָמִים:

4 And Eleazar the priest shall take of her blood with his finger, and sprinkle of her blood toward the front of the tent of meeting seven times.

וּשְׂרָף אֶת-הַפָּרָה לְעֵינָיו אֶת-עוֹרָהּ וְאֶת-בְּשָׂרָהּ וְאֶת-דָּמָהּ עַל-פְּרִשָּׁה וּשְׂרָף:

5 And the heifer shall be burnt in his sight; her skin, and her flesh, and her blood, with her dung, shall be burnt.

וְלָקַח הַכֹּהֵן עֵץ אָרְזִי וְאִזּוֹב וּשְׁנֵי תוֹלְעֹת וְהִשְׁלִיךְ אֶל-תּוֹךְ שְׂרֵפַת הַפָּרָה:

6 And the priest shall take cedar-wood, and hyssop, and scarlet, and cast it into the midst of the burning of the heifer.

וְכַבֵּס בְּגָדָיו הַכֹּהֵן וְרָחַץ בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם וְאַחֵר יָבֹא אֶל-הַמַּחֲנֶה וְטָמֵא הַכֹּהֵן עַד-הָעֶרֶב:

7 Then the priest shall wash his clothes, and he shall bathe his flesh in water, and afterward he may come into the camp, and the priest shall be unclean until the even.

וְהִשְׂרָף אֹתָהּ יִכְבֹּס בְּגָדָיו בַּמַּיִם וְרָחַץ
בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:

8

And he that burneth her shall wash his clothes in water, and bathe his flesh in water, and shall be unclean until the even.

וְאִישׁ טָהוֹר אֶת אֶפְרַת הַפָּרָה וְהֵנִיחַ
מִחוּץ לַמַּחֲנֶה בְּמָקוֹם טָהוֹר וְהִיתָה
לְעֹדֶת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁמֶרֶת לַמַּיִם נָדָה
חֲטָאת הָוָא:

9

And a man that is clean shall gather up the ashes of the heifer, and lay them up without the camp in a clean place, and it shall be kept for the congregation of the children of Israel for a water of sprinkling; it is a purification from sin.

וְכִבֹּס הָאִשָּׁף אֶת-אֶפְרַת הַפָּרָה אֶת-בְּגָדָיו
וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב וְהִיתָה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל
וְלַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכָם לְחֻקַּת עוֹלָם:

10

And he that gathereth the ashes of the heifer shall wash his clothes, and be unclean until the even; and it shall be unto the children of Israel, and unto the stranger that sojourneth among them, for a statute for ever.

הַנֹּגֵעַ בְּמֵת לְכָל-נֶפֶשׁ אָדָם וְטָמֵא שִׁבְעַת
יָמִים:

11

He that toucheth the dead, even any man's dead body, shall be unclean seven days;

הוא יתחטא-בּוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם
הַשְּׁבִיעִי יִטְהַר וְאִם-לֹא יתחטא בַּיּוֹם
הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי לֹא יִטְהַר:

12

the same shall purify himself therewith on the third day and on the seventh day, and he shall be clean; but if he purify not himself the third day and the seventh day, he shall not be clean.

כָּל-הַנֹּגֵעַ בְּמֵת בְּנֶפֶשׁ הָאָדָם אֲשֶׁר-יָמוּת
וְלֹא יתחטא אֶת-מִשְׁכַּן יְהוָה טָמֵא
וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִיִּשְׂרָאֵל כִּי מִי
נָדָה לֹא-זָרַק עָלָיו טָמֵא וְהָיָה עוֹד
טָמֵא-בּוֹ:

13

Whosoever toucheth the dead, even the body of any man that is dead, and purifieth not himself—he hath defiled the tabernacle of the LORD—that soul shall be cut off from Israel; because the water of sprinkling was not dashed against him, he shall be unclean; his uncleanness is yet upon him.

זֹאת הַתּוֹרָה אֲדָם כִּי-יָמוּת בְּאֶהֱל
כָּל-חַבֵּא אֶל-הָאֶהֱל וְכָל-אֲשֶׁר בְּאֶהֱל
יִטָּמֵא שִׁבְעַת יָמִים:

14

This is the law: when a man dieth in a tent, every one that cometh into the tent, and every thing that is in the tent, shall be unclean seven days.

וְכָל כְּלִי פָתוּחַ אֲשֶׁר אֵין-צִמִּיד פְּתִיל
עָלָיו טָמֵא הוּא:

15

And every open vessel, which hath no covering close-bound upon it, is unclean.

וְכָל אֲשֶׁר-יִגַּע עַל-פְּנֵי הַשָּׂדֶה
בְּחִל-חֶרֶב אֹו בְּמֵת אֹו-בְּעֶצֶם אָדָם אֹו
בְּקִבְר וְטָמֵא שִׁבְעַת יָמִים:

16

And whosoever in the open field toucheth one that is slain with a sword, or one that dieth of himself, or a bone of a man, or a grave, shall be unclean seven days.

וְלִקְחוּ לַטָּמֵא מִזֶּפֶר שְׂרָפַת הַחֲטָאת וְנָתַן
עָלָיו מַיִם חַיִּים אֶל-כָּל:

17

And for the unclean they shall take of the ashes of the burning of the purification from sin, and running water shall be put thereto in a vessel.

וְלָקַח אִזּוֹב וְטָבַל בַּמַּיִם אִישׁ טָהוֹר
וְהִזָּה עַל-הָאֹהֶל וְעַל-כָּל-הַכֵּלִים
וְעַל-הַנַּפְשׁוֹת אֲשֶׁר הָיוּ-שָׁם וְעַל-הַנֶּגֶז
בַּעֲצָם אוֹ בַּחֲלָל אוֹ בַּמָּת אוֹ בַּקֶּבֶר:

18

And a clean person shall take hyssop, and dip it in the water, and sprinkle it upon the tent, and upon all the vessels, and upon the persons that were there, and upon him that touched the bone, or the slain, or the dead, or the grave.

וְהִזָּה הַטָּהוֹר עַל-הַטָּמֵא בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי
וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וַחֲטָאוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי
וּכְבָּס בְּגָדָיו וְרָחֵץ בַּמַּיִם וְטָהַר בָּעֶרֶב:

19

And the clean person shall sprinkle upon the unclean on the third day, and on the seventh day; and on the seventh day he shall purify him; and he shall wash his clothes, and bathe himself in water, and shall be clean at even.

וְאִישׁ אֲשֶׁר-יִטְמָא וְלֹא יִתְחַטֵּא וְנִכְרְתָה
הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִתּוֹךְ הַקָּהָל כִּי אֶת-מִקְדָּשׁ
יְהוָה טָמָא מִי נִדָּה לֹא-זָרַק עָלָיו טָמֵא
הוּא:

20

But the man that shall be unclean, and shall not purify himself, that soul shall be cut off from the midst of the assembly, because he hath defiled the sanctuary of the LORD; the water of sprinkling hath not been dashed against him: he is unclean.

וְהִיְתָה לָהֶם לְחֻקַּת עוֹלָם וּמִזָּה מִי-הַנִּדָּה
יִכָּבֵס בְּגָדָיו וְהַנֶּגֶז בְּמֵי הַנִּדָּה יִטְמָא
עַד-הָעֶרֶב:

21

And it shall be a perpetual statute unto them; and he that sprinkleth the water of sprinkling shall wash his clothes; and he that toucheth the water of sprinkling shall be unclean until even.

וְכָל אֲשֶׁר-יִגַּע-בּוֹ הַטָּמֵא יִטְמָא וְהַנֶּפֶשׁ
הַנִּגָּעַת הַטָּמֵא עַד-הָעֶרֶב: (פ)

22

And whatsoever the unclean person toucheth shall be unclean; and the soul that toucheth him shall be unclean until even.

הפטרת פרשת פרה

The Haftarah for Shabbat Parah is Ezekiel 36:16 – 38.

וַיְהִי דְבַר-יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר:

XXXVI:16

Moreover the word of the LORD came unto me, saying:

בְּנֵאֲדָם בֵּית יִשְׂרָאֵל יֹשְׁבִים עַל-אֲדָמָתָם
וַיִּטְמְאוּ אוֹתָהּ בְּדַרְכָּם וּבַעֲלִילוֹתָם
כְּטִמְאַת הַנִּדָּה הִיְתָה דַּרְכָּם לִפְנֵי:

17

'Son of man, when the house of Israel dwelt in their own land, they defiled it by their way and by their doings; their way before Me was as the uncleanness of a woman in her impurity.

וְאֲשַׁפָּךְ חֲמָתִי עֲלֵיהֶם עַל-הַדָּם
אֲשֶׁר-שָׁפְכוּ עַל-הָאָרֶץ וּבִגְלוֹלֵיהֶם
טָמְאוּהָ:

18

Wherefore I poured out My fury upon them for the blood which they had shed upon the land, and because they had defiled it with their idols;

וְאֶפֶיץ אֹתָם בַּגּוֹיִם וַיִּזְרוּ בְּאַרְצוֹת כְּדַרְכָּם
וּכַעֲלִילוֹתָם שִׁפְטֵתִים:

19

and I scattered them among the nations, and they were dispersed through the countries; according to their way and according to their doings I judged them.

וַיָּבֹאוּ אֶל-הַגּוֹיִם אֲשֶׁר-בָּאוּ שָׁם וַיְחַלְלוּ
אֶת-שֵׁם קְדֹשִׁי בְּאָמֹר לַהֵם עַם-יְהוָה אֵלֶּה
וַיִּמָּרְצוּ יָצְאוּ:

20 And when they came unto the nations, whither they came, they profaned My holy name; in that men said of them: These are the people of the LORD, and are gone forth out of His land.

וְאֶחָמֶל עַל-שֵׁם קְדֹשִׁי אֲשֶׁר חָלְלָהוּ בֵּית
יִשְׂרָאֵל בְּגוֹיִם אֲשֶׁר-בָּאוּ שָׁמָּה: (פ)

21 But I had pity for My holy name, which the house of Israel had profaned among the nations, whither they came.

לָכֵן אֹמֵר לְבֵית-יִשְׂרָאֵל כֹּה אָמַר אֲדֹנָי
יְהוָה לֹא לְמַעַנְכֶם אֲנִי עֹשֶׂה בֵּית יִשְׂרָאֵל
כִּי אִם-לְשֵׁם-קְדֹשִׁי אֲשֶׁר חָלְלָתֶם בְּגוֹיִם
אֲשֶׁר-בָּאתֶם שָׁם:

22 Therefore say unto the house of Israel: Thus saith the Lord GOD: I do not this for your sake, O house of Israel, but for My holy name, which ye have profaned among the nations, whither ye came.

וְקִדְשִׁיתִי אֶת-שְׁמִי הַגָּדוֹל הַמְּחַלָּל בְּגוֹיִם
אֲשֶׁר חָלְלָתֶם בְּתוֹכָם וַיִּדְעוּ הַגּוֹיִם כִּי-אֲנִי
יְהוָה נֹאֵם אֲדֹנָי יְהוָה בְּהַקְדִּישִׁי בְּכֶם
לְעֵינֵיהֶם:

23 And I will sanctify My great name, which hath been profaned among the nations, which ye have profaned in the midst of them; and the nations shall know that I am the LORD, saith the Lord GOD, when I shall be sanctified in you before their eyes.

וְלִקְחֹתִי אֹתְכֶם מִן-הַגּוֹיִם וְקִבְּצֹתִי
אֹתְכֶם מִכָּל-הָאֲרָצוֹת וְהִבֵּאתִי אֹתְכֶם
אֶל-אֶדְמַתְכֶם:

24 For I will take you from among the nations, and gather you out of all the countries, and will bring you into your own land.

וְזִרְקֹתִי עֲלֵיכֶם מַיִם טְהוֹרִים וְטָהַרְתֶּם
מִכָּל טְמְאוֹתֵיכֶם וּמִכָּל גִּלּוּלֵיכֶם אֲטַהֵר
אֹתְכֶם:

25 And I will sprinkle clean water upon you, and ye shall be clean; from all your uncleannesses, and from all your idols, will I cleanse you.

וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב חֲדָשׁ וְרוּחַ חֲדָשׁ
אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם וְהִסַּרְתִּי אֶת-לֵב הָאֶבֶן
מִבְּשָׂרְכֶם וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב בָּשָׂר:

26 A new heart also will I give you, and a new spirit will I put within you; and I will take away the stony heart out of your flesh, and I will give you a heart of flesh.

וְאֶת-רוּחִי אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם וְעָשִׂיתִי אֵת
אֲשֶׁר-בְּחֻקֵּי תִלְכוּ וּמִשְׁפָּטֵי תִשְׁמְרוּ
וְעָשִׂיתֶם:

27 And I will put My spirit within you, and cause you to walk in My statutes, and ye shall keep Mine ordinances, and do them.

וַיִּשְׁבְּתֶם בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לְאֲבֹתֵיכֶם
וְהָיִיתֶם לִי לְעָם וְאֲנִי אֱהְיֶה לָכֶם
לֵאלֹהִים:

28 And ye shall dwell in the land that I gave to your fathers; and ye shall be My people, and I will be your God.

וְהוֹשַׁעְתִּי אֹתְכֶם מִכָּל טְמְאוֹתֵיכֶם וּקְרָאתִי
אֶל-הַדָּגָן וְהִרְבֵּיתִי אוֹתוֹ וְלֹא-אֶתֵּן עֲלֵיכֶם
רָעָב:

29 And I will save you from all your uncleannesses; and I will call for the corn, and will increase it, and lay no famine upon you.

והרביתי את-פרי העץ ותנובת השדה
למען אשר לא תקחו עוד חרפת רעב
בגוים:

30 And I will multiply the fruit of the tree, and the increase of the field, that ye may receive no more the reproach of famine among the nations.

וזכרתם את-דרכיכם הרעים ומעלליכם
אשר לא-טובים ונקטתם בפניכם על
עונתיכם ועל תועבותיכם:

31 Then shall ye remember your evil ways, and your doings that were not good; and ye shall loathe yourselves in your own sight for your iniquities and for your abominations.

לא למענכם אני-עשה נאם' אדני יהוה
יודע לכם בושו והכלמו מדרכיכם בית
ישראל: (ס)

32 Not for your sake do I this, saith the Lord GOD, be it known unto you; be ashamed and confounded for your ways, O house of Israel.

כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוֹה בַּיּוֹם טָהַרְתִּי אֶתְכֶם
מִכָּל עֲוֹנוֹתֵיכֶם וְהוֹשַׁבְתִּי אֶת-הָעָרִים
וּנְבְנוּ הַחֲרָבוֹת:

33 Thus saith the Lord GOD: In the day that I cleanse you from all your iniquities, I will cause the cities to be inhabited, and the waste places shall be builded.

והארץ הנשמה תעבד תחת אשר היתה
שוממה לעיני כל-עובר:

34 And the land that was desolate shall be tilled, whereas it was a desolation in the sight of all that passed by.

ואמרו הארץ הלזו הנשמה היתה
כגן-עדן והערים החרבות והנשמות
והנהרסות בצורות ישובו:

35 And they shall say: This land that was desolate is become like the garden of Eden; and the waste and desolate and ruined cities are fortified and inhabited.

וידעו הגוים אשר ישארו סביבותיכם כי
אני יהוה בניתי הנהרסות נשתי הנשמה
אני יהוה דברתי ועשיתי: (ס)

36 Then the nations that are left round about you shall know that I the LORD have builded the ruined places, and planted that which was desolate; I the LORD have spoken it, and I will do it.

כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוֹה עוֹד זֹאת אֲדַרֵּשׁ
לְבֵית-יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת לָהֶם אֲרָבָה אֹתָם
כְּצֹאן אֲדָם:

37 Thus saith the Lord GOD: I will yet for this be inquired of by the house of Israel, to do it for them; I will increase them with men like a flock.

כְּצֹאן קִדְשִׁים כְּצֹאן יְרוּשָׁלַם בְּמוֹעֲדֶיהָ
כֵּן תִּהְיֶינָה הָעָרִים הַחֲרָבוֹת מְלֵאוֹת צֹאן
אָדָם וידעו כי-אני יהוה: (פ)

38 As the flock for sacrifice, as the flock of Jerusalem in her appointed seasons, so shall the waste cities be filled with flocks of men; and they shall know that I am the LORD.'

פרשת החודש

The Maftir for Shabbat HaHodesh is Exodus 12:1 – 20.

ויאמר יהוה אל-משה ואל-אהרן בארץ
מצרים לאמר:

XII:1 And the LORD spoke unto Moses and Aaron in the land of Egypt, saying:

הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רֵאשׁ חֳדָשִׁים רֵאשֹׁן
הוא לָכֶם לְחֹדֶשִׁי הַשָּׁנָה:

2

'This month shall be unto you the beginning of months; it shall be the first month of the year to you.

וַדַּבְּרוּ אֶל-כָּל-עֵדַת יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בַּעֲשׂוֹר
לְחֹדֶשׁ הַזֶּה וַיִּקְחוּ לָהֶם אִישׁ שֶׁה
לְבֵית-אָבִתָּה שֶׁה לְבֵית:

3

Speak ye unto all the congregation of Israel, saying: In the tenth day of this month they shall take to them every man a lamb, according to their fathers' houses, a lamb for a household;

וְאִם-יִמְעַט הַבֵּית מִהֵנֹת מִשֶּׁה וְלָקַח הוּא
וּשְׁכֵנוֹ הַקָּרֹב אֶל-בֵּיתוֹ בְּמִכְסֹת נַפְשָׁת
אִישׁ לִפִּי אֲכָלוֹ תִּכְסּוּ עַל-הַשֶּׁה:

4

and if the household be too little for a lamb, then shall he and his neighbour next unto his house take one according to the number of the souls; according to every man's eating ye shall make your count for the lamb.

שֶׁה תָּמִים זָכָר בֶּן-שָׁנָה יִהְיֶה לָכֶם
מִן-הַכֹּבָשִׁים וּמִן-הָעִזִּים תִּקְחוּ:

5

Your lamb shall be without blemish, a male of the first year; ye shall take it from the sheep, or from the goats;

וְהָיָה לָכֶם לְמִשְׁמֶרֶת עַד אַרְבַּעַת עָשָׂר
יוֹם לְחֹדֶשׁ הַזֶּה וּשְׁחֲטוּ אֹתוֹ כָּל קָהָל
עֵדַת-יִשְׂרָאֵל בֵּין הָעֶרְבָּיִם:

6

and ye shall keep it unto the fourteenth day of the same month; and the whole assembly of the congregation of Israel shall kill it at dusk.

וְלָקַחוּ מִן-הַדָּם וַיָּנִתּוּ עַל-שְׁתֵּי הַמְּזוּזֹת
וְעַל-הַמַּשְׁקוּף עַל הַבָּתִּים אֲשֶׁר-יֹאכְלוּ
אֹתוֹ בָּהֶם:

7

And they shall take of the blood, and put it on the two side-posts and on the lintel, upon the houses wherein they shall eat it.

וְאָכְלוּ אֶת-הַבָּשָׂר בַּלַּיְלָה הַזֶּה צֹלִי-אֵשׁ
וּמִצּוֹת עַל-מֵרָרִים יֹאכְלוּ:

8

And they shall eat the flesh in that night, roast with fire, and unleavened bread; with bitter herbs they shall eat it.

אֶל-תֹּאכְלוּ מִמֶּנּוּ נָא וּבִשָּׁל מִבֶּשֶׁל
בְּמָיִם כִּי אִם-צֹלִי-אֵשׁ רֵאשֹׁן עַל-כִּרְעֵיו
וְעַל-קִרְבּוֹ:

9

Eat not of it raw, nor sodden at all with water, but roast with fire; its head with its legs and with the inwards thereof.

וְלֹא-תוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ עַד-בֹּקֶר וְהַנֹּתֵר מִמֶּנּוּ
עַד-בֹּקֶר בָּאֵשׁ תִּשְׂרְפוּ:

10

And ye shall let nothing of it remain until the morning; but that which remaineth of it until the morning ye shall burn with fire.

וְכַכֵּה תֹאכְלוּ אֹתוֹ מִתְּנִיכֶם חֲגוּרִים
נְעָלִיכֶם בְּרִגְלֵיכֶם וּמִקְלַכֶּם בְּיָדְכֶם
וְאָכַלְתֶּם אֹתוֹ בְּחִפְזוֹן כִּי הוּא לַיהוָה:

11

And thus shall ye eat it: with your loins girded, your shoes on your feet, and your staff in your hand; and ye shall eat it in haste—it is the LORD's passover.

וְעָבַרְתִּי בָאָרֶץ-מִצְרַיִם בַּלַּיְלָה הַזֶּה
וְהַכֵּיתִי כָל-בְּכוֹר בָּאָרֶץ מִצְרַיִם מֵאָדָם
וְעַד-בְּהֵמָה וּבְכָל-אֱלֹהֵי מִצְרַיִם אֶעֱשֶׂה
שְׁפָטִים אֲנִי יְהוָה:

12

For I will go through the land of Egypt in that night, and will smite all the first-born in the land of Egypt, both man and beast; and against all the gods of Egypt I will execute judgments: I am the LORD.

וְהָיָה הַדָּם לָכֶם לְאֵת עַל הַבָּתִּים אֲשֶׁר
אַתֶּם שָׁם וְרָאִיתִי אֶת-הַדָּם וּפָסַחְתִּי עֲלֵכֶם
וְלֹא-יְהִיָּה בְּכֶם נֶגֶף לְמַשְׁחִית בְּהַפְתִּי
בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם:

13 And the blood shall be to you for a token upon the houses where ye are; and when I see the blood, I will pass over you, and there shall no plague be upon you to destroy you, when I smite the land of Egypt.

וְהָיָה הַיּוֹם הַזֶּה לָכֶם לְזִכְרוֹן וְחַגְתֶּם אֹתוֹ
חֵג לַיהוָה לְדֹרֹתֵיכֶם חֻקַּת עוֹלָם תִּחְגְּגוּהוּ:

14 And this day shall be unto you for a memorial, and ye shall keep it a feast to the LORD; throughout your generations ye shall keep it a feast by an ordinance for ever.

שִׁבְעַת יָמִים מִצּוֹת תֹּאכְלוּ אֶדְ בַּיּוֹם
הָרִאשׁוֹן תִּשְׁבִּיתוּ שְׂאֹר מִבֵּיתְכֶם כִּי
כָל-אֹכֵל חֶמֶץ וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא
מִיִּשְׂרָאֵל מִיּוֹם הָרִאשׁוֹן עַד-יוֹם הַשְּׁבִיעִי:

15 Seven days shall ye eat unleavened bread; howbeit the first day ye shall put away leaven out of your houses; for whosoever eateth leavened bread from the first day until the seventh day, that soul shall be cut off from Israel.

וּבַיּוֹם הָרִאשׁוֹן מִקְרָא-קֹדֶשׁ וּבַיּוֹם
הַשְּׁבִיעִי מִקְרָא-קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם
כָּל-מְלָאכָה לֹא-יַעֲשֶׂה בָהֶם אָדָם אֲשֶׁר
יֹאכֵל לְכָל-נֶפֶשׁ הוּא לְבַדּוֹ יַעֲשֶׂה לָכֶם:

16 And in the first day there shall be to you a holy convocation, and in the seventh day a holy convocation; no manner of work shall be done in them, save that which every man must eat, that only may be done by you.

וּשְׁמַרְתֶּם אֶת-הַמִּצְוֹת כִּי בְעֶצְמָן הַיּוֹם הַזֶּה
הוֹצֵאתִי אֶת-עַבְדֹּתֵיכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם
וּשְׁמַרְתֶּם אֶת-הַיּוֹם הַזֶּה לְדֹרֹתֵיכֶם חֻקַּת
עוֹלָם:

17 And ye shall observe the feast of unleavened bread; for in this selfsame day have I brought your hosts out of the land of Egypt; therefore shall ye observe this day throughout your generations by an ordinance for ever.

בְּרִאשׁוֹן בְּאַרְבַּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ בְּעָרֵב
תֹּאכְלוּ מִצַּת עַד יוֹם הָאֶחָד וְעֶשְׂרִים
לַחֹדֶשׁ בְּעָרֵב:

18 In the first month, on the fourteenth day of the month at even, ye shall eat unleavened bread, until the one and twentieth day of the month at even.

שִׁבְעַת יָמִים שְׂאֹר לֹא יִמָּצָא בְּבֵיתְכֶם כִּי
כָל-אֹכֵל מִחֻמָּצַת וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא
מֵעֵדֶת יִשְׂרָאֵל בֹּגֵר וּבְאִזְרַח הָאָרֶץ:

19 Seven days shall there be no leaven found in your houses; for whosoever eateth that which is leavened, that soul shall be cut off from the congregation of Israel, whether he be a sojourner, or one that is born in the land.

כָּל-מִחֻמָּצַת לֹא תֹאכְלוּ בְּכָל מוֹשְׁבֵיתְכֶם
תֹּאכְלוּ מִצּוֹת: (פ)

20 Ye shall eat nothing leavened; in all your habitations shall ye eat unleavened bread.'

הפטרות פרשת החודש

The Haftarah for Shabbat HaHodesh is Ezekiel 45:16 – 46:18.

כָּל־הָעָם הָאָרֶץ יִהְיוּ אֶל־הַתְּרוּמָה הַזֹּאת
לְנָשִׂיא בִּישְׂרָאֵל:

XLV:16

All the people of the land shall give this offering for the prince in Israel.

וְעַל־הַנָּשִׂיא יִהְיֶה הָעוֹלוֹת וְהַמִּנְחָה
וְהַזֵּסֶן בַּחֲגִים וּבְחֻדָּשִׁים וּבְשַׁבָּתוֹת
בְּכָל־מוֹעֲדֵי בֵּית יִשְׂרָאֵל הוּא־יַעֲשֶׂה
אֶת־הַחֲטָאת וְאֶת־הַמִּנְחָה וְאֶת־הָעוֹלָה
וְאֶת־הַשְּׁלָמִים לְכַפֵּר בְּעֵד בֵּית־יִשְׂרָאֵל:
(ס)

17

And it shall be the prince's part to give the burnt-offerings, and the meal-offerings, and the drink-offerings, in the feasts, and in the new moons, and in the sabbaths, in all the appointed seasons of the house of Israel; he shall prepare the sin-offering, and the meal-offering, and the burnt-offering, and the peace-offerings, to make atonement for the house of Israel.

כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה בְּרִאשׁוֹן בָּאֶתֶד
לְחֹדֶשׁ תִּקַּח פֶּרֶךְ־בֶּן־בָּקָר תָּמִים וְחִטָּאת
אֶת־הַמִּקְדָּשׁ:

18

Thus saith the Lord GOD: In the first month, in the first day of the month, thou shalt take a young bullock without blemish; and thou shalt purify the sanctuary.

וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּם הַחֲטָאת וְנָתַן אֶל־מְזוֹזֹת
הַבַּיִת וְאֶל־אַרְבַּע פְּנוֹת הָעֲזָרָה לְמִזְבֵּחַ
וְעַל־מְזוֹזֹת שַׁעַר הַחֲצֵר הַפְּנִימִית:

19

And the priest shall take of the blood of the sin-offering, and put it upon the door-posts of the house, and upon the four corners of the settle of the altar, and upon the posts of the gate of the inner court.

וְכֵן תַּעֲשֶׂה בַּשְּׁבִיעָה בְּחֹדֶשׁ מֵאִישׁ שָׁגָה
וּמִפְּתֵי וּכְפָרָתָם אֶת־הַבַּיִת:

20

And so thou shalt do on the seventh day of the month for every one that erreth, and for him that is simple; so shall ye make atonement for the house.

בְּרִאשׁוֹן בְּאַרְבַּעַה עָשָׂר יוֹם לְחֹדֶשׁ יִהְיֶה
לָכֶם הַפֶּסַח חֹג שִׁבְעוֹת יָמִים מִצּוֹת יֶאָכְלוּ:

21

In the first month, in the fourteenth day of the month, ye shall have the passover; a feast of seven days; unleavened bread shall be eaten.

וַעֲשֶׂה הַנָּשִׂיא בַּיּוֹם הַהוּא בְּעֵדוֹ וּבְעֵד
כָּל־עַם הָאָרֶץ פֶּרֶךְ חֲטָאת:

22

And upon that day shall the prince prepare for himself and for all the people of the land a bullock for a sin-offering.

וּשְׁבַעֲת יְמֵי־הַחֹג יַעֲשֶׂה עוֹלָה לַיהוָה
שִׁבְעַת פָּרִים וּשְׁבַעֲת אֵילִים תָּמִימִם לַיּוֹם
שִׁבְעַת הִימָּים וְחֲטָאת שְׁעִיר עִזִּים לַיּוֹם:

23

And the seven days of the feast he shall prepare a burnt-offering to the LORD, seven bullocks and seven rams without blemish daily the seven days; and a he-goat daily for a sin-offering.

וּמִנְחָה אֵיפָה לֶפֶר וְאֵיפָה לְאֵיל יַעֲשֶׂה
וְשֶׁמֶן הֵינן לְאֵיפָה:

24

And he shall prepare a meal-offering, an ephah for a bullock, and an ephah for a ram, and a hin of oil to an ephah.

בַּשְּׁבִיעִי בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לְחֹדֶשׁ בְּחֹג
יַעֲשֶׂה כְּאֵלֶּה שִׁבְעַת הִימָּים כְּחֲטָאת
כְּעֹלָה וּכְמִנְחָה וּכְשֶׁמֶן: (ס)

25

In the seventh month, in the fifteenth day of the month, in the feast, shall he do the like the seven days; to the sin-offering as well as the burnt-offering, and the meal-offering as well as the oil.

כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה שַׁעַר הַחֲצֵר
הַפְּנִימִית תִּפְתָּח קָדִים יְהִיָּה סָגוּר שֵׁשֶׁת
יְמֵי־הַמַּעֲשֶׂה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִפְתָּח וּבַיּוֹם
הַחֹדֶשׁ יִפְתָּח:

XLVI:1

Thus saith the Lord GOD: The gate of the inner court that looketh toward the east shall be shut the six working days; but on the sabbath day it shall be opened, and in the day of the new moon it shall be opened.

וּבָא הַנָּשִׂיא דֶּרֶךְ אֹתָם הַשַּׁעַר מִחוּץ
וְעָמַד עַל־מְזוֹזַת הַשַּׁעַר וְעָשׂוּ הַכֹּהֲנִים
אֶת־עֹלֹתוֹ וְאֶת־שְׁלָמָיו וְהִשְׁתַּחֲוָה
עַל־מִפְתָּן הַשַּׁעַר וַיֵּצֵא וְהַשַּׁעַר לֹא־יִסָּגֵר
עַד־הָעֶרֶב:

וְהִשְׁתַּחֲוּ עַם־הָאָרֶץ פֶּתַח הַשַּׁעַר הַהוּא
בִּשְׂבָּתוֹת וּבְחֻדְשֵׁים לִפְנֵי יְהוָה:

וְהַעֲלָה אֲשֶׁר־יִקְרַב הַנָּשִׂיא לַיהוָה בְּיוֹם
הַשְּׂבָת שֵׁשֶׁה כִּבְשִׁים תְּמִימִם וְאֵיל תְּמִים:

וּמִנְחָה אֵיפָה לְאֵיל וְלִכְבָּשִׁים מִנְחָה מִתַּת
יָדוֹ וְשֶׁמֶן הֵינן לְאֵיפָה: (ו)

וּבְיוֹם הַחֹדֶשׁ פֶּר בֶּן־בָּקָר תְּמִימָם וְשֵׁשֶׁת
כִּבְשִׁים וְאֵיל תְּמִימָם וְהֵיוּ:

וְאֵיפָה לֶפֶר וְאֵיפָה לְאֵיל יַעֲשֶׂה מִנְחָה
וְלִכְבָּשִׁים כַּאֲשֶׁר תִּשְׁגִּי יָדוֹ וְשֶׁמֶן הֵינן
לְאֵיפָה:

וּבָבֹא הַנָּשִׂיא דֶּרֶךְ אֹתָם הַשַּׁעַר יָבוֹא
וּבִדְרָכּוֹ יֵצֵא:

וּבָבֹא עַם־הָאָרֶץ לִפְנֵי יְהוָה בְּמוֹעֲדִים
הָבֹא דֶּרֶךְ־שַׁעַר צָפוֹן לְהִשְׁתַּחֲוֹת וַיֵּצֵא
דֶּרֶךְ־שַׁעַר נֹגֵב וְהָבֹא דֶּרֶךְ־שַׁעַר נֹגֵב יֵצֵא
דֶּרֶךְ־שַׁעַר צָפוֹנָה לֹא יָשׁוּב דֶּרֶךְ הַשַּׁעַר
אֲשֶׁר־בָּא בּוֹ כִּי נָכְחוּ (כ' יֵצֵאוּ) [ק' יֵצֵא]:

וְהַנָּשִׂיא בְּתוֹכָם בְּבֹאֵם יָבוֹא וּבִצְאתָם
יֵצֵאוּ:

וּבְחֻגִים וּבְמוֹעֲדִים תַּהֲנֶה הַמִּנְחָה אֵיפָה
לֶפֶר וְאֵיפָה לְאֵיל וְלִכְבָּשִׁים מִתַּת יָדוֹ
וְשֶׁמֶן הֵינן לְאֵיפָה: (פ)

And the prince shall enter by the way of the porch of the gate without, and shall stand by the post of the gate, and the priests shall prepare his burnt-offering and his peace-offerings, and he shall worship at the threshold of the gate; then he shall go forth; but the gate shall not be shut until the evening.

Likewise the people of the land shall worship at the door of that gate before the LORD in the sabbaths and in the new moons.

And the burnt-offering that the prince shall offer unto the LORD shall be in the sabbath day six lambs without blemish and a ram without blemish;

and the meal-offering shall be an ephah for the ram, and the meal-offering for the lambs as he is able to give, and a hin of oil to an ephah.

And in the day of the new moon it shall be a young bullock without blemish; and six lambs, and a ram; they shall be without blemish;

and he shall prepare a meal-offering, an ephah for the bullock, and an ephah for the ram, and for the lambs according as his means suffice, and a hin of oil to an ephah.

And when the prince shall enter, he shall go in by the way of the porch of the gate, and he shall go forth by the way thereof.

But when the people of the land shall come before the LORD in the appointed seasons, he that entereth by the way of the north gate to worship shall go forth by the way of the south gate; and he that entereth by the way of the south gate shall go forth by the way of the north gate; he shall not return by the way of the gate whereby he came in, but shall go forth straight before him.

And the prince, when they go in, shall go in in the midst of them; and when they go forth, they shall go forth together.

And in the feasts and in the appointed seasons the meal-offering shall be an ephah for a bullock, and an ephah for a ram, and for the lambs as he is able to give, and a hin of oil to an ephah.

וְכִי־יַעֲשֶׂה הַנָּשִׂיא נְדָבָה עוֹלָה אוֹ־שְׁלָמִים
נְדָבָה לַיהוָה וּפָתַח לוֹ אֶת־הַשַּׁעַר הַפְּנִי
קָדִים וַעֲשֶׂה אֶת־עֹלָתוֹ וְאֶת־שְׁלָמָיו כַּאֲשֶׁר
יַעֲשֶׂה בְּיוֹם הַשַּׁבָּת וַיֵּצֵא וְסָגַר אֶת־הַשַּׁעַר
אַחֲרָיו:

וְכֹבֵשׁ בֶּן־שָׁנָתוֹ תָּמִים תַּעֲשֶׂה עוֹלָה לַיהוָה
לַיהוָה בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר תַּעֲשֶׂה אוֹתוֹ:

וּמִנְחָה תַעֲשֶׂה עָלָיו בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר
שְׁשִׁית הָאֵיפָה וְשֶׁמֶן שְׁלִישִׁית הֶהָיִן לֶרֶס
אֶת־הַסֹּלֶת מִנְחָה לַיהוָה חֲקוֹת עוֹלָם
תָּמִיד:

(כ' ועשו) [ק' יַעֲשׂוּ] אֶת־הַכֹּבֵשׁ
וְאֶת־הַמִּנְחָה וְאֶת־הַשֶּׁמֶן בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר
עוֹלָת תָּמִיד: (ס)

כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה כִּי־יִתֵּן הַנָּשִׂיא מִתְּנָה
לְאִישׁ מִבָּנָיו נַחֲלָתוֹ הִיא לְבָנָיו תְּהִיָּה
אֲחֻזָּתָם הִיא בְּנַחֲלָה: (ס)

וְכִי־יִתֵּן מִתְּנָה מִנַּחֲלָתוֹ לְאֶחָד מֵעֲבָדָיו
וְהָיְתָה לוֹ עַד־שְׁנַת הַדְּרוֹר וְשָׁבַת לַנָּשִׂיא
אֲדָנָיו נַחֲלָתוֹ בָּנָיו לָהֶם תְּהִיָּה:

וְלֹא־יִקַּח הַנָּשִׂיא מִנַּחֲלַת הָעָם לְהוֹנֵתָם
מֵאֲחֻזָּתָם מֵאֲחֻזָּתוֹ יִנָּחַל אֶת־בָּנָיו לְמַעַן
אֲשֶׁר לֹא־יִפְצְצוּ עַמִּי אִישׁ מֵאֲחֻזָּתוֹ:

12 And when the prince shall prepare a freewill-offering, a burnt-offering or peace-offerings as a freewill-offering unto the LORD, one shall open for him the gate that looketh toward the east, and he shall prepare his burnt-offering and his peace-offerings, as he doth on the sabbath day; then he shall go forth; and after his going forth one shall shut the gate.

13 And thou shalt prepare a lamb of the first year without blemish for a burnt-offering unto the LORD daily; morning by morning shalt thou prepare it.

14 And thou shalt prepare a meal-offering with it morning by morning, the sixth part of an ephah, and the third part of a hin of oil, to moisten the fine flour: a meal-offering unto the LORD continually by a perpetual ordinance.

15 Thus shall they prepare the lamb, and the meal-offering, and the oil, morning by morning, for a continual burnt-offering.

16 Thus saith the Lord GOD: If the prince give a gift unto any of his sons, it is his inheritance, it shall belong to his sons; it is their possession by inheritance.

17 But if he give of his inheritance a gift to one of his servants, it shall be his to the year of liberty; then it shall return to the prince; but as for his inheritance, it shall be for his sons.

18 Moreover the prince shall not take of the people's inheritance, to thrust them wrongfully out of their possession; he shall give inheritance to his sons out of his own possession; that My people be not scattered every man from his possession.'

הפטרת שבת הגדול

The Haftarah for Shabbat HaGadol is Malachi 3:4 – 24.

וְעָרְבָה לַיהוָה מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם
כִּימֵי עוֹלָם וְכַשְׁנִים קְדָמוֹנִית:

III:4

Then shall the offering of Judah and Jerusalem be pleasant unto the LORD, as in the days of old, and as in ancient years.

וְקָרַבְתִּי אֵלֵיכֶם לְמִשְׁפָּט וְהִנֵּיתִיו עַד
מְהֵרָה בְּמִכְשָׁפִים וּבִמְנַאֲפִים וּבְנִשְׁבָּעִים
לְשָׁקֵר וּבַעֲשָׂקֵי שְׂכָר־שָׂכִיר אֶלְמָנָה וַיִּתּוֹם
וּמִטִּיגֵר וְלֹא יִרְאוּנִי אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת:

כִּי אֲנִי יְהוָה לֹא שִׁנִּיתִי וְאַתֶּם בְּנֵי־יִעֲקֹב
לֹא כָלִיתֶם:

לְמִימֵי אֲבוֹתֵיכֶם סָרְתֶּם מִחֻקִּי וְלֹא
שָׁמַרְתֶּם שׁוּבוּ אֵלַי וְאִשׁוּבָה אֵלֵיכֶם אָמַר
יְהוָה צְבָאוֹת וְאָמַרְתֶּם בְּמָה נָשׁוּב׃

הִיִּקְבַּע אָדָם אֱלֹהִים כִּי אַתֶּם קֹבְעִים
אֹתִי וְאָמַרְתֶּם בְּמָה קִבְּעֵנוּךְ הַמַּעֲשֵׂה
וְהַתְרוּמָה:

בְּמִאֲרָה אַתֶּם נֹאֲרִים וְאֹתִי אַתֶּם קֹבְעִים
הַגּוֹי כֻּלּוֹ:

הָבִיאוּ אֶת־כָּל־הַמַּעֲשֵׂה אֶל־בֵּית הָאוֹצָר
וַיְהִי טָרֶף בְּבֵיתִי וּבְחֲנוּנֵי נָא בְּזֹאת אָמַר
יְהוָה צְבָאוֹת אִם־לֹא אֶפְתָּח לָכֶם אֶת
אֲרָבוֹת הַשָּׁמַיִם וְהִרִיקְתִּי לָכֶם בִּרְכָה
עַד־בְּלִי־דִי:

וְגַעַרְתִּי לָכֶם בְּאֹכֹל וְלֹא־יִשְׁחַת לָכֶם
אֶת־פְּרֵי הָאֲדָמָה וְלֹא־תִשְׁכַּל לָכֶם הַגֶּפֶן
בְּשָׂדֶה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת:

וְאִשְׁרוּ אֶתְכֶם כָּל־הַגּוֹיִם כִּי־תִהְיוּ אֶתֶם
אֶרֶץ חֶפְץ אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת: (פ)

חֲזָקוּ עָלַי דְּבָרֵיכֶם אָמַר יְהוָה וְאָמַרְתֶּם
מִה־נִּדְבַרְנוּ עָלֶיךָ:

אָמַרְתֶּם שׁוֹא עֲבַד אֱלֹהִים וּמִה־בָצַע כִּי
שָׁמַרְנוּ מִשְׁמַרְתּוֹ וְכִי הִלְכְנוּ קֶדְרָרִית מִפְּנֵי
יְהוָה צְבָאוֹת:

וְעַתָּה אֲנַחְנוּ מְאֻשְׁרִים וְזִדִּים גַּם־נִבְנוּ עֲשֵׂי
רָשָׁעָה גַּם בָּחֲנוּ אֱלֹהִים וַיִּמָּלְטוּ:

And I will come near to you to judgment; and I will
be a swift witness against the sorcerers, and against
the adulterers, and against false swearers; and against
those that oppress the hireling in his wages, The
widow, and the fatherless, and that turn aside the
stranger from his right, and fear not Me, Saith the
LORD of hosts.

For I the LORD change not; and ye, O sons of Jacob,
are not consumed.

From the days of your fathers ye have turned aside
from Mine ordinances, and have not kept them.
Return unto Me, and I will return unto you, Saith the
LORD of hosts. But ye say: 'Wherein shall we return?'

Will a man rob God? Yet ye rob Me. But ye say:
'Wherein have we robbed Thee?' In tithes and
heave-offerings.

Ye are cursed with the curse, Yet ye rob Me, Even this
whole nation.

Bring ye the whole tithe into the store-house, that
there may be food in My house, and try Me now
herewith, Saith the LORD of hosts, if I will not open
you the windows of heaven, and pour you out a
blessing, that there shall be more than sufficiency. .

And I will rebuke the devourer for your good, and he
shall not destroy the fruits of your land; Neither shall
your vine cast its fruit before the time in the field,
Saith the LORD of hosts.

And all nations shall call you happy; For ye shall be a
delightful land, Saith the LORD of hosts.

Your words have been all too strong against Me, Saith
the LORD. Yet ye say: 'Wherein have we spoken
against thee?'

Ye have said: 'It is vain to serve God; and what profit is
it that we have kept His charge, and that we have
walked mournfully because of the LORD of hosts?'

And now we call the proud happy; yea, they that work
wickedness are built up; yea, they try God, and are
delivered.'

אִז נִדְבְּרוּ יִרְאֵי יְהוָה אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ
וַיִּקְשֹׁב יְהוָה וַיִּשְׁמַע וַיִּכְתֹּב סֵפֶר זִכְרוֹן
לִפְנֵי לִירְאֵי יְהוָה וּלְחֹשְׁבֵי שְׁמוֹ:

16 Then they that feared the LORD Spoke one with another; and the LORD hearkened, and heard, and a book of remembrance was written before Him, for them that feared the LORD, and that thought upon His name.

וְהָיוּ לִי אֲמֹר יְהוָה צְבָאוֹת לַיּוֹם אֲשֶׁר אֲנִי
עֹשֶׂה סִגְלָה וְחִמְלָתִי עֲלֵיהֶם כְּאִשֶּׁר יַחְמֹל
אִישׁ עַל־בְּנוֹ הָעֶבֶד אֹתוֹ:

17 And they shall be Mine, saith the LORD of hosts, in the day that I do make, even Mine own treasure; and I will spare them, as a man spareth His own son that serveth him.

וּשְׁבַתֶּם וּרְאִיתֶם בֵּין צַדִּיק לְרָשָׁע בֵּין
עֶבֶד אֱלֹהִים לְאִשֶּׁר לֹא עֲבָדוֹ: (פ)

18 Then shall ye again discern between the righteous and the wicked, between him that serveth God and him that serveth Him not.

כִּי־הִנֵּה הַיּוֹם בָּא בַּעַר כִּתְנוֹר וְהָיוּ
כָּל־זֵדִים וְכָל־עֹשֶׂה רָשָׁעָה קֵשׁ וְלֹהֵט
אֹתָם הַיּוֹם הַבָּא אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֲשֶׁר
לֹא־יֵעֻזְב לָהֶם שָׂרֵשׁ וְעֵנָף:

19 For, behold, the day cometh, It burneth as a furnace; and all the proud, and all that work wickedness, shall be stubble; and the day that cometh shall set them ablaze, Saith the LORD of hosts, that it shall leave them neither root nor branch.

וּזְרָחָה לָכֶם יִרְאֵי שְׁמִי שֶׁמֶשׁ צִדְקָה
וּמִרְפָּא בִּכְנֻפֶיהָ וַיֵּצְאֲתָם וַיַּפְשְׁתָּם כְּעֹגְלֵי
מִרְבֶּקֶק:

20 But unto you that fear My name shall the sun of righteousness arise with healing in its wings; and ye shall go forth, and gambol as calves of the stall.

וְעִסְוֹתָם רְשָׁעִים כִּי־יִהְיוּ אָפֶר תַּחַת כַּפּוֹת
רַגְלֵיכֶם בַּיּוֹם אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה אָמַר יְהוָה
צְבָאוֹת: (פ)

21 And ye shall tread down the wicked; for they shall be ashes under the soles of your feet in the day that I do make, Saith the LORD of hosts.

זְכֹרוּ תוֹרַת מֹשֶׁה עַבְדִּי אֲשֶׁר צִוִּיתִי אוֹתוֹ
בְּחֶרֶב עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים:

22 Remember ye the law of Moses My servant, which I commanded unto him in Horeb for all Israel, even statutes and ordinances.

הִנֵּה אֲנִכִּי שֹׁלַח לָכֶם אֶת אֵלִיָּה הַנָּבִיא
לִפְנֵי בּוֹא יוֹם יְהוָה הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא:

23 Behold, I will send you Elijah the prophet Before the coming Of the great and terrible day of the LORD.

וְהָשִׁיב לִב־אֲבוֹת עַל־בָּנִים וּלִב בָּנִים
עַל־אֲבוֹתָם פֶּן־אָבֹא וְהִכִּיתִי אֶת־הָאָרֶץ
חֲרָם: הִנֵּה אֲנִי שׁוֹלַח לָכֶם אֶת אֵלִיָּה הַנָּבִיא
לִפְנֵי בּוֹא יוֹם יְהוָה הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא

24 And he shall turn the heart of the fathers to the children, and the heart of the children to their fathers; lest I come and smite the land with utter destruction.[Behold, I will send you Elijah the prophet before the coming of the great and terrible day of the LORD.]